Inter Consilia excelsi doctoris d. Angeli de Ubaldis de Perusio que hactenus impressa fuere multa deficere et nullacide a viris doctissimis cōpertum est. Ea autem cōsilia que deficere cognita sunt numero nonaginta summo studio noviter hic impressa exhibentur.

Consilium. cccxviii.

Mater predicta decessit superstite viro suo ⁊ filia cōmuni amborum cōiugum que filia post mortem matris sue nupta tradita est p patrem. Pater autē hereditatem dicte sue uxoris possedit per tempus annorum. xx. ⁊ ultra filia sciente ⁊ non cōtradicente. nunc queritur an presumatur dicta filia agnovisse hereditatem maternā posito pro constanti q nulla mulier se obligare possit sine consensu viri sui.

In dei nomine amē

Dictus punctus est dubius ⁊ delectabilis ⁊ pro decisione eius duo sunt investiganda. Primo posito p cōstanti q dicta adiue p̄sumatur ex diutina p̄ris possessiōe ⁊ filie patientia ⁊ taciturnitate filie supradicte an dei seruitio obliget dictā filiā hereditati materne sup quo ꝯsidero q aut p̄r filie patiente an⁊ ꝙs nuptam traderet p longum tp̄s possedit ⁊ tunc casus e indubitatus q filia obligatur ex hac agnitione p̄sumpta et statuto non obstante quia loquitur in nupta. Hec autē viro carebat ⁊ caruit toto tēpore diutino: ergo ⁊ c. so. ma. l. si vero. §. de viro. Aut pater possedit ⁊ possidere incepit hereditatem p̄dictam postq̄ filia nupta fuit ⁊ etiam tunc agnitio presumpta eam non obligat: q nec eā obligaret agnitio vera considerato q cōsensus viri non adfuit ⁊ p agnitionem quis obligat ex quasi contractu ut. l. apud iul. §. si. qui. ex cau. in pos. ea. insti. de obli. ex quasi ꝯtractu. §. heres aut pater incipit hereditatem possidere antēq̄ filia nupta traderetur ⁊ possessionem continuauit post filiam in nuptam ita q dictum tp̄s longum decursit ⁊ tunc magnū potest esse dubium an filia obliget q si consideram⁹ principium temporis quo filia nupta non erat potuit obligari eo q virum non habebat. si cōsideramus successum tp̄is non potuit obligari unde uideri q, omnes si temporis taciturnitatis agnitionē inducit an presumat hereditas agnita retro an tunc cum decurrisse tp̄is est perfecta ⁊ videt q retrotrahat quoniam ⁊ si tunc cum tp̄s est completū agnoscit retro intelligitur esse heres. ff. de acqui. pos. l. plerūq̄ pro hoc facit totum illud generale initiū spectandū.

Contrarium credo q ante lapsum temporis presumptio hereditatis agnite cessat tunc autē incipit presumptio cum tempus cōpletur ⁊ imediate post tempus completū insurgit dicta presumptio ⁊ oritur obligatio si tunc obligatio oritur ex agnitione presumpta: ergo non oritur ante q tunc addire intelligitur lz per hanc agnitionem p̄sumptā fingat et retro fuisse heres ut. d. l. placz. Ex quo p̄cludo q ex quo illo tūc filia incipit obligari cū tp̄s totū p̄curt sit ⁊ obligari nō pōt sine viri ꝯsensu nō habemus de dicta p̄sumptione tractare cū nec vera agnitio eā obligare pot ut superius est expressum. Descendo nunc ad sin an p dictam possessionem diuturnam cum taciturnitate ⁊ patientia supradicta presumatur agnitio facta per ipsam filiam ⁊ si poneremus filiā possedisse sciente patre ⁊ sciente viro p̄sumeret agnitio facta ⁊ tam de consensu patris quam de consensu viri. agnitio enim p̄sumeretur ex eo q possedit ut l. pro herede. ff. de acqui. here. cum nullā aliaz habuerit iustam cām possidendi circa res ⁊ nomen hereditatis. Solēnitas autem ipsa presumatur propter cursum temporis diuturni cumulatū possessioni longeue ut. l. si filius. C. de peti. here. secundum primū intellectum posituz ibi in glo. approbatum ibi per Cy. ⁊ Bar. lz. Jo fuerit in alia opinione q ibi iussu paternus possiderat. at in themate nostro dicta filia non possedit ad quā spectabat ⁊ spectat hereditatem agnoscere sed possedit pater ad quē nullomodo spectabat agnitio nisi repudiante filia. vñ mera taciturnitas filie non videtur eam obligare hereditati materne cū facere hoc possit citra ius ⁊ nomen heredis ergo ⁊ c. ut. d. l. pro herede. quinimo omnis qui potest hereditatem agnoscere patiendo alium possidere potius ad repudiationem inclinat quam ad agnitionem q apparet q decursio tp̄e longissimo p[illegible] potestate adeundi. C. de iure delibe. l. licet. Confirmatur hoc potissime ex quo filia negat se agnouisse ⁊ sic declarat voluntatem suam qualis est qualis fuit unde successioni videt standum et quo de eius conscientia sola tractat ⁊ sibi ⁊ soli deo nota est ut no. insti. de gen. § aīe in gl. ma. qui. ex cau. in pos. ea. l. fatidemus. § quid sit latitare de sup. leg. l. labeo. § idez tubero hoc et suadet equitas iniquū est enī quē obligari inuitum ab hereditate renocari de vulga. ⁊ pupil. l. si fili⁹ qui patri cū similibus. Jn contrarium facit imo videtur casus in. l. qui in aliena in prin. ver. sed si non adhecit ff. de acqui. here. ubi tex. dicit aperte q si filius cui hereditas est delata non agnoscit. l. agnouisse non probetur si tamen pater longo tempore hereditatem possedit p̄sumitur filium agnouisse ⁊ iussum precessisse ⁊ hereditas ipsi patri quesita est an q de hac questione videt casus in terminis. Si quis subtiliter intueatur istam l. nihil ad propositum nostrum facit loquitur enim secundum iura antiqua. ff. ut. sin que hereditas querebatur patri pleno iure adeo q penes filium non stabat momento ut. l. placet de acqui. here. unde lz ibi presumatur additio ⁊ solennitas nō tamen agitur de preiudicio ullo filij qui non possedit. sz tamen de preiudicio patris qui bona possedit ⁊ usus est eis ad libitum voluntatis unde equum est patrem obligari hereditati predicte ⁊ onera supportare cum hereditate cōmoda reportauerit per tempora longiora fundatur hoc equitas ex regula illa s̄m naturam ⁊ c. Sed hodie q fili⁹ remanet heres ⁊ oneribus alligatus quod ex possessione temporis longeua filius intelligatur agnouisse durum ⁊ iniquum mihi videtur cum nullum cōmodum ipse perceperit medio tempore sed solum cōsumerit ⁊ decurrerent ad patrem nisi hanc iniquitatem tolleremus ex eo q persona patris ⁊ filij eadem censenda est ut l. ult. C. de impu. ⁊ aliis substi. C. ō agri. ⁊ cēsi l. sancimus. § si. lz. ut insti. de inuti. stipula. §. et qui. ⁊ q commodum medio tempore perceptum p patrem ad filium ut heredem patris decurreret habet etiam spem succedendi quam filii consumit obsequio ut l. nec ei. § pe. de adop. nec et spes vana cū in hoc cōcurrat naturale uotum parentum. ff. unde li. l. scripto ⁊ de bo. dam. l. fi. de inoffi. testa. l. nam ⁊ si parentib⁹ sit pena. Pro hoc etiam facit qd no Bar. in. l. gerit in fi. de acqui. here. ubi dicitur q sine tutor sine pupillus hereditaria bona possederit longo tempore p̄sumitur pupillus hereditatez agnouisse solenniter. Ad hoc tamen potest faciliter responderi q illa presumptio pupillo fauorabilis est non damnosa q si hereditas est locuplex possidebit illam si non posset in integrum restitui ⁊ etiam contra tutorem habere recursum que ratio cessat in filio cum pater non teneatur eidem reddere rationez uilicationis sue de bōis que gessit tanquā administrator suus ut. l. cum oportet § nos aūt. C. ō bo. que li. Hic punctus est sine dubius propter equitatem filiam adiuuantem ⁊ decedere ipsam ad presens non expedit ex quo pater non possedit per longum tempus integrum antēq̄ filia nuptui traderet per ea que supradicta sunt. Et ex hoc infero quod si filia noviter post mortem patris hereditatem agnoscit lz heres esse non fingatur tamen nunq̄ pater fuit administrator bonis quantum enim attinet ad personam patris hec fictio retrotrahi non potest cum pater non sit in rerū natura ut. l. quotiens ⁊ l. si rem aliquam ff. de nova. ⁊ idē filia supradicta heres pro tertia parte patris sui cōtra coheredes agere poterit ad restitutionem duarz partiuz fructuum perceptorum per patrem de hereditate predicta eo quod tpe vite patris dicta hereditas non pertinuit ad patrem nec ad filiam que non agnouit ⁊ sciuit ⁊ scire debuerit pater hereditatem suam non esse. C. de rei ven. l. certū cum sua materia cōmuni. glo. qō et ff. si cer. pe. Et ita dico ⁊ consulo ego Angelus de perusio ⁊ c. cccxix.

Jnus Ciuis bon. fuit missus legatus ad summum pontificē pro vicariatu obtinendo ⁊ pace tractanda qui tanto nomine cōe predicta obtinuit ibi que dictus [illegible] impetrauit quoddam beneficium in ecclesia bon. seu vicecō pro quodam filio

lio. Modo queritur an impetratione facta cõcessione que per summum pontificem facta talis beneficii titulus ipetrans aliquam penam incidat de iure cõmuni ordinariam uel extraordinariã. Et primo videt quod sic per. l. paulus §. paulus ff de lega. pro hoc. l. si absens § i. ꝛ. l. legatũ eg. ii. pro hoc facit qd̃ no. Bar. in. l. is qui eo. ti. In cõtrarium facit. d. l. is qui ff. de legat. ubi ꝓhibet legatum dare libellum sine permissu principis ergo cũ permissu eius permittitur. Secundo pro ista parte facit glo. ibi imposita dum dicit libellum. s. conuentionalẽ quasi secus in supplicatorio. Tertio qꝛ qui supplicat principi non cõmittit actũ delicti ut in auten. que supplicatio. C. de preci. impe. offe. ꝛ persone etiã inhabilis supplicatio admittat. s. i. co. ti.

Non ob. contraria qꝛ quandoqꝫ de ciuitate aliqua mittitur legatus ad principem ꝛ libellũ conuentionalẽ non potest porrigere. d. l. is qui cũ glo ſ supplicatorio aliqñ quã principi nõ potest principis permissu ita verificetur dictũ Bar. ibi positum aut de supplicatorio ipsi principi porrecto ꝛ impone Casus est in. d. l. is qui nam ibi permittit porrigere libellum generale principe permittente. Sed in hac permissione obtinenda nemo dubitat qd̃ ibi principi supplicatur. ergo bene sequitur qd̃ libellus supplicatorius potest impune porrigi principi ꝛ ideo qꝛ princepe supra legem est ꝛ semper videt cũ seipso dispensare argu. ff. de re iudi. l. quidam consulebat in fi. nec predictis ob. quod permissio debeat ꝑcedere qꝛ verũ in actum gerendo cũ tertio non cum ipso principe. Preterea ꝛ si aliter diceretur ergo inferior poneret legem superiori qd̃ nõ est dicendum predicta omnia presupposito qd̃ papa sit noster princeps quod in dubio reuocatur.

uper

Puncto ꝑdicto allegata sunt quasi omnia ꝛ si uera sunt ꝓponuntur supplicãs pontifici legatione durante nullam penam incurrit legatus cum illa ꝓpria antequã aliena legatione durãte tractare prohibetur per que alienationis incumbentis officio vacaret ꝛ per hoc reipublice ciuitatis aut domini sui infertur preiudicium ꝛ iactura. ꝛ ideo legationem deserere aut moram nõ opportunã facere licitũ non est legatis ꝛ contrafacientes mouentur ab ordine ꝛ extraordinẽ puniuntur. ff de leg. l. i. cõmuneta. l. ii. §. i. eod. ti. Ceterũ omnia quecunqꝫ agere uoluerunt per que nec officiũ deseratur nec dannosa mora contrahitur sine dubio agere potest etiam nulla necessitate cogente ꝛ hoc sentit glo. expresse in. l. legatus. i. in. iii. solutione contrarii ad. l. ii. §. sed si. ff. de iudi. licet ibi Ray. teneat primã sed hec placet qm̃ hoc solum legislator in persona legatorum aduertit an p ea que faciunt uel alii nolunt facere cum eisdem a munere reuocetur ꝛ illa prohibuit ibi ex necessitate cã an non reuocetur ꝛ illa actiue ꝛ passiue concessit. ff de iudi. l. nõ aliter §. iul. ꝛ. l. de eo cum. l. se. Hinc descendit qd̃ hereditatem adire potest ꝛ restitutionẽ hereditatis recipere ex treb. ac etiam contrahere possunt legatione durante cum per actum talẽ nullatenus auocant ut dictus iurib ꝛ. l. sed si restituantur eo. ti. sic intelligo. l. legatus creatus ff de lega. licet glo ibi aliter sentiat dñ dicit in domini speciale. Hinc descendit qꝛ consilium cum amico gratis participant qꝛ actus cõsulendi expeditur sine damno reipublice ꝛ dilatione longa non graue autẽ non sicut sunt aduocatorum ꝛ doctorꝫ ꝛ medicorum consilia que accepta pecunia prestant ꝛ longum solent tractatũ habere. l. paulus in fi de leg. ꝛ ideo vno uerbo ad omnia iura dicẽtia legatũ legatione durante nec suis nec alienis negotiis se interponere nec libellum dare qꝛ omnia innitant cum per talia exercitia aduocantur a munere ita qd̃ deserunt aut dilatant cũ preiudicio ꝛ iactura legatos mittentes ut superius est probatum. Isti ergo senatusꝯsultum non incidunt ex quo legationem nõ deserunt neqꝫ ledunt ut. d. l. legatus creatus. cum ante desertio damni aut longa mora contrahitur hoc non lꝫ nisi necessitate suggerente ut d. l. ii. vel nisi permissu principis ꝛ superioris sui cũ transmittens nõ valet sic intelligo. l. is qui. ff de leg. si etiaꝫ transmitteretur ad principe cui subesset transmittens dico adhuc idẽ per d. l. si is qui ferunt aliam intellectũ ꝛ bonũ nihil enim illicitum est qꝛ sit principe auctore. Cõcludo igitur ex premissis qꝛ cum legatus nec moram dãnosaꝫ nec desertionem muneris sibi iniuncti aliã iacturaꝫ ex supplicatione contraxisse dicat imo munus sibi iniunctum perficit qd̃ nulla pena dignus est et si collega suus suũ deseruisset officium ff. de leg. l. ii §. cessatio. Pro hoc etiã facit qꝛ licitũ est legatum munera sumere ab his ad quos trãsmittit potissime a cesare sic fecerunt legati mediolanenses in. l. si vero §. item quicquid so. ma. ꝛ. l. qui ꝓprio. §. in certis de procura. ibi per Guil ꝛ Bart. ꝛ per Cy in l. manifestissime hoc etiaꝫ nostris temporibꝰ inualuit. vñ recordor Bartolũ Legerium ꝛ Therum ſ michelotis de perusio ad Charolum quartum pꝛ. accessisse legatos cõmunis perusii ꝛ tunc Bar. impetrauit ab eo arma imperatoris. s. leonẽ bicaudatum ꝛ habuit ꝛ alii ꝛ ipse interpellauerunt cõmitatum sacri palatii ꝛ habuerunt nonnulli etiam florentini nobiles accedentes ad curiaꝫ apostolicam beneficia impetrauerunt ꝛ obtinuerunt si igitur essent omnes puniendi multa faceret strages nec est reprobandum qd̃ moribus approbatur. ff de spon. l. sufficit de lega. i. l. si quis bonorum ꝛ. ff de vsufru. l. si quis donatarius cum simi. ubi est bonus tex. Ego Ange. ccc.x.

Rs

Cartulariorum hꝫ statuta a cõmuni florentie cõfirmata que ſ electione notarii dicte artis disponunt quorum statutorũ particula talis est qd̃ xii notarii minimi debeant ad partitum inter ceteros qui habent potestatem eligendi a statuto ꝛ ille notarius qui plures fabas habuerit sit ꝛ esse intelligat notarius artis ꝛ quicquid in cõtrarium fieret nõ valeat nec teneat vllo modo sed ipso facto sit nullius efficacie uel momenti sit electio notarii sm̃ ordinamenta ꝑdicta die. ix. Ianuarii pro vno anno incohando die. xxv. Iunii tunc ꝓxime secuturi deinde sit congregatio corporis ꝛ vniuersitatis predicte qd̃ corpus ꝛ vniuersitas faciunt cassationem quarũcunqꝫ electionum factarum de notariis dicte artis a die. xx. Ianuarii retro infra qd̃ tẽpus est facta electio supradicta queritur an electio supradicta facta secundũ ordinamenta ꝑdicta ꝛ vt supra dicit cassa ualeat an nõ ꝛ verum potuerit per dictum tempus cassari an non ꝑcipue cum nulla causa se hꝫ ex qua dici possit illum electũ fuisse remouendum ꝛ si qua proponeretur nunquam fuit de ipsa cognitum uel discussum.

uod

Reuocatio ꝑdicta sit ꝛ efficax ꝓbatur rationibus infrascriptis. Primo qꝛ electio pertinet ad vniuersitatem igitur ꝛ reuocatio ex quo per reuocationem electus damnũ non sentit sic est in proposita. q. probatur hoc. ff. qd̃ cuiuscunqꝫ vni. no. l. item comm. §. decurio. in fi ꝛ in remotione officialiũ est expressum in cor. de defen. ciui. §. interim facit optime in fi. man. §. preterea. ff. de iudi. l. iudicio soluitur. Secundo qꝛ non proponitur electionem presentatam electo. vnde non sunt eligentes in aliquo obligati electo quoniaꝫ obligatio non contrahit inter absentes non interueniente nũcio uel epistola. ff. de actio. ꝛ obli. l. obligamur. Si igitur vniuersitas per talem electionẽ in nullo obligata est ergo potest illam ad libitum tollere ꝛ cassare qꝛ per cassationẽ nulli preiudicium generatur est enim electio donũ quoddam in absentem collatum per quod ius electo non queritur anteqꝫ sibi enuncietur hoc per nuncium uel epistolã C. de sa. san. eccle. l. illud. §. fi. ff. de donat. l. absentes. imo re integra reuocatur eo. ti. l. qui sextum. ideo dixit Io. an. qd̃ licet gratia fiat absenti ut. l. labeo. ff. de iureiur. tamen per eaꝫ non queritur ius in re sed ad rem tantũ de rescrip. c. gratia li. vi. in glo ma. ꝛ de preben. si tibi absenti eo. li.

Tertio qꝛ per electionẽ ad officium etiaꝫ acceptatione secuta transire videtur in cõtractum nominatum facio ut facias in quo re integra penitentie locus est. ff. de condi. ob. cau. l. si pecuniam de ꝑscriptis. ver. l. natura. C. p re. permu. l. ex placito ꝛ. l. rebus ergo licitum fuit vniuersitati penitere se dictã electionem fecisse potissime hoc videtur verũ si aliꝰ fuisset electus ꝛ positus in electione officii nam quotiens duobus idẽ donatur ille potior est cui possessio primo est tradita. C. de rei ven. l. quotiens. ff. ſ pobli. l. fin autem. § si duobus. Quarto qꝛ dicta electio est quedam interlocutoria per quã uoluntas agentiũ declarat vnde contrario imperio reuocari posse videt. ff. de re iudi. l. qd̃ iussit. Quinto qꝛ electio consistit ex mero ꝛ puris motibus eligentiũ ergo mero ꝛ puro motu eorũdem reuocatur. ff. de solu l. prout quisqꝫ de reg. iu. l. nil tam naturale de pac. l. si vnus. §. pactus in prin. de lega. i. l. si mihi

l.si mihi ⁊ tibi § in legat. C. de ap. l. si quis libellos ꝺ ma
nu vindic. l. patre ex prouincia insti. man. § recte de adi. le.
l. iij. de procu. l. pluribus ⁊ c. fi. de procu. li. vi. Quinimo
etiã reuocatio emissa epistolis uidet permissa. ff. de acqui.
re. do. l. si epistolam ⁊ adeo presentatio epistole necessa-
ria est qꝺ si a ceteri presentatur ⁊ ex presentatione ille alter
insudat labori illi debetur salariũ pro labore qꝺ debebat
illi cui destinabatur epistola. ff. ad trebel. l. tutio in princi.

Sexto qꝛ ex sola electione non queritur ius electo nisi
oĩa sub illa perficiantur ff. de testa. mili. l. ex eu ⁊ in cor.
de admi. § fi. in auten. cõstituto que de dignitate. § i. C.
de quadri. pre. l. fi. in fi. de testa. mili. l. tribunus de excu.
tu. l. si duas § munere si igitur nullum ius fuit acquisitũ
electo cur non possit reuocari electio non est dare ratione

Septimo qꝛ electus non est subditus artis predicte vn-
de electionẽ predictam anteq̃ʒ acceperet renunciare põt ad
libitum sicut ⁊ procuratoris officium quis ante assumptio
nem renunciare põt ⁊ ideo sicut ante assumptione sibi libe
ra potestas cõceditur acceptãdi ac etiam renuendi sic ⁊
eligentibus potestas est libera reuocandi insti. pro so. § il
lud. ff. man. l. i. quoniã ante acceptatione obligati nõ sunt
quia non ex cõtractu uel quasi nõ ex delicto uel quasi nõ ex
varijs causarũ figuris ex quibus solent obligationes ori-
ri ff. de acti. ⁊ obli. l. i. Cõfirmantur predicta quia sic fie
ri cõiter cõsueuit quod cum nõ subditi ad officia eligunt
ad eligentiũ libitum remouentur anteq̃ʒ sit eis electio pre
sentata. vnde hoc solũ uidetur sufficere. ff. de spon. l. suffi
cit. ff. de usufru. l. si quis donaturus in fi. vbi est tex. opti-
mus Contrariũ his non obstãtibus uerũ est de iure. l. qꝛ
dicta cassatio de iure non tenet pro cuius euidentia p̃mit
to quod quidã eligunt auctoritate sibi concessa a l. uel bo
mine. quidam eligunt ipso iure. Qui aũt eligunt ex aucto
ritate sibi concessa non possunt variare nec electionem fa
ctaʒ cassare quia functi sunt eorũ officio. ff. de re iudi. l. iu
dex ⁊ extra de elec. c. innotuit ⁊ c. cumana ⁊ c. cum post
petitam cum si. Qui autẽ eligunt iure proprio sicut sunt ci
uitates ⁊ opida eligentes sibi officiales eorũ ⁊ sicut sũt
vniuersitates eorum que similiter iure proprio habet po
testatem eligendi earum administratores ⁊ officiales vt
dicto § interim ⁊ C. de iur. om. iudi. l. fi. ⁊ iste est casus
noster ⁊ tunc si non subditi eligant electionẽ cassare pos
sunt ante acceptationẽ factam que in cõtractũ transiuerit
ad libitum voluntatis per rões superius allegatas. Si ve
ro eligant subditũ ⁊ idem quãdo electio non sumit robur
nisi solum ab ea ut superius est ostensum in rationibus p
hac parte facientibus. Sed vbi sumit robur ab ea ⁊ a cõfir
matione superioris tunc sola vniuersitas electione factaʒ
per se a superiore cõfirmatã nullatenus retractabit absq̃ʒ
superioris cõsensu ⁊ ita est in proposita q. quare dicta ele-
ctio fuit facta scdm formam statutorum artis que statuta
sunt a florentinoꝝ populo confirmata vnde dꝰ electus
scdm dictam formam est confirmatus per cõe flor. ita qꝺ
electio sumit robur efficaciã ⁊ effectum non solum ab ele
ctione sed a confirmatione. ff. de iur. om. iudi. l. ⁊ qꝛ ideo
talis electio que per. l. fit ⁊ auctoritateʒ a superiore capit
absq̃ʒ auctoritate superioris non potuit per solum corpus
artis reuocari qꝛ reuocandi modus est traditus a statuto
artis vnde illa reuocatio solũ sumit robur ⁊ substantiam
ab actu reuocationis facte per corpus artis qui actus nõ
est cõfirmatus p statuta cõis florentie sed actus eligendi
sic constat ante quod illa auctoritas requirat in destitutiõ
ne electionis que requiritur in electione casus est in. d. §.
interim vnde electionẽ confirmatã per superiore non in-
firmabit solus eligẽs qꝛ derogare non potuit neq̃ʒ potest
iurisdictioni superioris sui ut. l. ille a quo § tempestiuum ad
treb. ff. de arbi. l. nam ⁊ magistratus ⁊ est casus in termi
nis in dicto ti. de desen. ciui. § instituan. ver. non habente
⁊ no. in. l. i. ⁊ ij. C. de ser. rei pu. ma. ⁊ ad hoc potissime
me inducunt verba dicti statuti ibi fit ⁊ esse intelligat no
tarius ⁊c. per que uerba patet quod statim electus absq̃ʒ
alia presentatione uel acceptatione notarius factus est ⁊
sibi notariatus officium est quesitum qꝛ sic statuentes vo
luerunt acquiri ⁊ eodẽ modo in cõfirmantes. Et p hanc
rõem ad oĩa iura in cõtrarium allegata apparet vnico verbo
rñsum concedo eni de plano qꝛ qñ electio ad offiũ fit de nõ
subdito sicut electũ añ acceptatõeʒ nõ ligat ita añ accepta
tiõeʒ qui proprio iure eligi põt ad suũ libitum reuocare qñ
ante acceptationeʒ que in cõtractũ transiuerunt nullũ ius

est electo quesitum ⁊ loquor in electo ad officia tempora
lia in spiritualibus enim querit ius ad rem lʒ non in re ut
superius dixi sed hec electio facta est de subdito cõmunis
florentie ⁊ cõmune florentie confirmant intelligitur ele
gisse ut. d. § interim ⁊ d. l. ⁊ qꝛ ibi per Gui. ff. de pac. l. le
gitima per Ja. de bel. in. d. §. interim. Unde cõcludo
nec electum renunciare posse de iure qꝛ munus publicum
est auctoritate. ff. de mu. ⁊ ho. l. si quis magistratus. vnde
nõ est necessaria alia presentatio electionis nec aliqua ac-
ceptatio cuʒ absq̃ʒ acceptatione muniri sic astrictus ex sim
plici vacatione ita qꝺ sibi inuito ius quesitum est ut. d. l. si
quis ⁊ C. de appel. l. ij. qui ad ciuilia ⁊ l. si ad scribatum
eo ti. Et ita dico ⁊ consulo ego Angelus de perusio ⁊c.
Florentie. Mccclxxxviij. mensis maij. cccxci.

Dominus Jordanus fuit inuestitus de quodã feu
do ab ipso habente iurisdictionem inuestiẽ-
di hac forma videlicet qꝛ dictus inuestiens
inuestiuit pro se ⁊ heredibus suis mascu-
lis ⁊ feminis ex eo descendentibus ita qꝺ masculis defi-
cientibus femine succedant ⁊c. Hic iordanus mortuus
est relictis tribus filijs masculis videlicet domino bonfrã
cisco vitiliano ⁊ Marcho. Contingit dictum vitilianuʒ
mori nulla feudi recognitione facta reliquit tamen vnum
filium masculum nomine iordanũ ⁊ vnam feminã nomi
ne iohãnam dictus iordanus vna cum Marcho patruo
suo recognouit dictum feudũ scdm capitula corradi qꝛ eue
nit tempus contingit dictum iordanũ decedere ita qꝛ feu-
dum remansit totũ in marchuʒ patruum suuʒ cum nullus
alius masculus ex linea masculina superesset. Postmo-
dum dicta iohãna tradita fuit marito de quo habuit vnuʒ
filium masculum nunc uiuente. Postmodum dictus mar-
chus decessit nullo masculo relicto sed soluʒ duabus filia
bus nunc uiuentibus ⁊ superstito filio masculo ex dicta iohã
na Nunc dubitatur ad quem pertineat dictũ feudum attẽ
ta forma cõcessionis an ad dictas filias an ad dictuʒ ma-
sculum filium dicte d. iohãne an ad dictã dominã iohan
nam etiam nunc uiuentem ⁊ pro qua parte.

Ad decisione quesiti presuppono
feudum ab episcopo datum da-
ri potuisse ut in themate presupponitur qꝺ
quando sit habet in ⁊ consi. episcopuʒ ab-
batem ⁊c. in. c. i. Secundo p̃mitto qꝛ feudũ
acquiritur altero de quatuor modis. Primo inuestitu-
ra eo quod per inuestituram habetur. Secundo acqui-
ritur successione ut in. c. i. de cõsue. re. feu. Tertio acquiri
tur prescriptione ut in. c. si quis per. xxx. si ꝺ feu. defun. cõ
tro. fue. Quarto premitto qꝺ feudum constituitur in vl
tima uoluntate ⁊ inter viuos in contractu ⁊ etiaʒ per sen
tentiam ut patet in summa vsuuʒ feudoꝝ sub rub. qui. mo.
consti. feu in prin. cõmento. §. item querit ⁊ no. in. d. c. i.
de consue. rec. feu. His premissis descendo ad quesi-
tum ⁊ presupposita infeudandi potestate uti est deũ pri
mo inquiri oportet an isti qui ad feudum ueniunt ⁊ aspira
re uolunt ad illud inuiuentur uigore inuestiture facte ꝺ do
mino iordano inuestito pro se ⁊ suis heredibus masculis
⁊ illis deficientibus feminis. An vero ex successione quã
descendentes faciunt per successionẽ in feudo ⁊ ostendo
qꝺ ex vi inuestiture uocetur qꝛ sic dominus iordanus exti
tit inuestitus pro heredibus masculis ⁊ eis deficientibꝰ
pro feminis qꝛ igitur masculi defecerunt isti ex duobꝰ fra
tribus descendentes etiã sobrine sunt pariter ad feudum
inuitantur domina enim ioan. donec vixit pater ⁊ patruꝰ
ab eis fuit exclusa ipsis defunctꝭ pariter inuitanda cũ alijs
sororibus sibi sobrinis ex fratre patruele natis quoniã pa
res ingradu sunt ⁊ omnes sunt ex linea descendenti ma-
sculina dicti domini iordani antiqui de dicto feudo inue-
stiti ⁊ ideo licet dictus iordanus nouellus frater germa-
nus dicte domine ioan. fecerit se de nouo de dicto feudo
inuestiri vna cuʒ dicto marcho suo patruo olim filio dicti
domini iordanis antiqui tamen hec noua inuestitura ⁊ no
ua recognitio feudi non potuit preiudicare dicte dñe pa-
cto patris sui a quo non habuit dicta domina ioan. feudũ
sed ab auo huic domine nocuisse non potest ut in ti. ꝺ suc
ces. feu. c. sequitur ver. hoc quoq̃ʒ obseruatur cõmunis gl.
in ver. inuestiture facit. C. de li. ⁊ eo. li. l. ij. ff. de adop. l. si
arogator ff de sena. l. emanci. pro hoc ẽt facit qꝛ qui acqui
rit feudum aut emphiteosim pro se ⁊ suis descendentibꝰ

a iij

licet illam acquirit ordine successiuo ꝛ sm ordinem cha-
ritatis tamen quilibet de his qui in acquisitione cõprehẽ-
dunt petere illud potest ex iure sibi ꝛ ex acquisitione nõ
autem ex successione quesito qd apparet qr ad illud uni-
tatur lʒ primo acquirenti nullatenus existat heres loquor
de eo qui non repudiat nec ut indignus est accipiens feu-
dum successione priuatus ut in.c.i.an agnatus vel filius
defunc. repudiãtis heredi in feu.pos.suc. ꝛ ibi per Ja. de
bel. facit qd not. bar. referendo pe. in.l.stipulatio ista §.si
quis ita de uer.obli. Unde ex pdictis uidetur cõcluden-
dum qd tã dcã dña iohãna nepius dicti.d.Jo. antiqui pri-
mus inuestiri quã filie dicti marchi similiter nepotes dicti
dñi Jor antiqui ad dictũ feudum uiniatur in stirpem ita
quod filie dicti marchi habeant de dicto feudo unam di-
midiã ꝛ dicta dña iohãna alteram dimidiã. Et hec opinio
multũ visa est humanitati consona ꝛ amica qr hanc opi-
nione tenendo oẽs descendentes ex dño Jor. antiquo tã
ex uno filio quã ex altero potient beneficio feudi quo idẽ
d. Jor antiqus extitit inuestitus ꝛ credendum est sic voluis-
se.d. Jor cum ad descendentes descendentiũ suorũ verisi-
mile nõ sit pdilectionis uotum direxisse posito inter eos
equalitatis gradu sicut in casu nostro contingit. Contra-
rium credo uerũ quod nulla predictarũ neptium inuestitu-
re ui ad dictũ feudum aspiret ratio me mouens est qr di-
ctus dñs Jor antiquus fuit inuestitus pro se ꝛ heredibꝰ
suis masculis ꝛ illis deficientibus pro feminis. In ma-
teria aute feudali que hʒ ab alijs propriã singularem ꝛ di-
stinctam naturam verba hec sine heredibus masculis ad
filios referunt ꝛ illa verba sine heredibus feminis ad fi-
lias feminas similiter referuntur textus est in x.col. d ali-
fen C si clientulus uer. si clientulus potissime aute hoc ve-
rum erit cũ nepotes ꝛ alij posteriores nõ inueniunt se na-
tos nec conceptos tempore primi inuestiti unde nõ pos-
sunt dici nepotes uel pronepotes nisi abusiue cum tunc
primi animata nõ fuerint. ff. de inios. test. l. si quis filio. §.
sed hoc ita de suis ꝛ le. l. titius cum l. se. ff. unde cogn. l. s.
§. si quis ,prime unde dicit Jo. tale sic conceptos nullo
iure ad hereditatem talis defuncti admitti cui nunqʒ fue-
runt agnati neqʒ cognati ut no. glo. C. de inoffi. testa. l. si
quis filium in.i.glo. C. ad orfi l. fi. ꝛ facit. ff. de suis ꝛ le.
l. item pretor ubi tex. dicit qr abusiue uocant nepotes qui
auo mortuo sunt cõcepti quia igitur de heredibus mascu-
lis ꝛ feminis solũmodo mentio facta est non est inuesti-
tura recepta nisi solum pro filijs masculis ꝛ eis deficien-
tibus pro filiabus feminis nec dicat quisqʒ appellatio fi-
liorum in materia fauorabili plenius accipit ut plene no.
in. l. liberoꝝ de ver. sig. ꝛ ibi per bar. quia hic nõ est casus
noster quoniã non pro filiis inuestitus est sed pro heredi-
bus suis masculis ꝛ feminis que uerba ut dixi ita intelli-
genda sunt ꝛ interpretãda in materia feudali ut solos fi-
lios masculos ꝛ feminas apprehẽdant non reliquos. ut
derelinqui posteriores qui uolũt ad dcm feudũ uenire aspi-
rare non pñt nisi per uiam successionis. Nunc igit ui-
deamus de dicte successionis gradu. ꝛ ostendo primo di-
ctas cõsobrinas de duobus fratribus germanis natas in
stirpem inuitari qr eoꝝ auo pariter cõiuncte sunt appello
auũ inspecta causa naturali vel ciuili cum ut dixi concepti
fuerunt post eius mortẽ. Si igitur pariter sunt coniuncte
pariter inuitant ꝛ tantũ deberet habere. d iohãna que ex
uno filio nata est quantũ ille due que nate sunt ex marcho
ut in auct. de here. ab inte. §. si quis igitur descendentium
ꝛ. d. c. sequit de suc. feu. In contrarium qd nec dicta dña
iohãna nec filie dicti marchi admittant sed admittat filiꝰ
masculus dicte dñe iohãne non obstante qd est in gradu
remotior ꝛ pnepos quondam dcm Jo. antiquũ probatur.
primo per rationem. scdo per legem. per rõem probat sic
Nam feudũ est ut ad ipsã masculus inuitet exclusis femi-
nis etiam si de plasione masculoꝝ nihil dictũ sit ꝛ iste est
ordo successionis in feudo multi ergo fortius ubi hoc ex-
pressum est tempore cõcessionis tex. est in c. per successio-
nem de gradi. suc. in feu. cum cõcor. ibi allegatis qr igitur
filius dñe Jo. masculus est ipse uidetur oibus preferen-
dus. lege probat qr casus huius questionis quasi uʒ ut ter-
minis in c. unico de eo qui sibi ꝛ filijs suis masc. ꝛ fe. i.
uesti ac ubi tex. expsse decidit qd si ille qui feudũ accepit
mõ pdicto s.,p heredibꝰ suis masculis ꝛ feis unica filia so-
la nunc decessit ꝛ illa unica filia postea deñi feudũ dedit
pote ꝛ ex ea duobꝰ filijs pcreatis obijt quoꝝ unꝰ reliquit
duas filias alter vero unũ filiũ reliquit qr ille filius natꝰ ex
illa filia excludit sobrinas suas quinimo glo. ibi mutuʒ ap-
pell ꝛ cũ dictum feudũ ad femina transiuerit de cuius na-
tura est qd et femina inuitetur ut in c. i. de benefi. feu. ꝛ in
d.c. i. de gra. suc. in feu. Contrariũ credo uerum qr imo
solum dicte filie dicti Marci ad solidũ dictum feudũ in-
uitentur ratio me mouens est qui ut dixi non ui inuestitu-
re sed solum ex ordine successionis est tractandũ hic quis
preferatur in feudo ordo aũt est qd ubicunqʒ feudũ pater-
num transfertur in filios plures ut fuit in themate nostro
qr. d. iordanus antiquus plures filios habuit si dictũ feu-
dum postea consolidatur in unũ uel diuisione uel alio mo-
do ad illud feudum inuitant soli descedentes habiles ex
linea illius in que feudum est consolidatũ quoniã in eius
hereditate inueniuntur ad quam uocantur descendentes sui
nõ alij collaterales uel alij transuersales sed, in dictũ mar-
chum fuit feuduʒ consolidatum per defectũ aliorum filio-
rum masculoꝝ. vnde Marcho mortuo femine que sunt
habiles ex forma inuestiture ad illud feudum inuitant ex-
clusis descendentibus ex alio fratre qui sunt de linea trã-
uersali tex. est in c. successionis de natu. suc. feu. ꝛ licʒ ille
tex. dicat quando in unũ consolidatur ex diuisione tamen
gratia exempli dicit non ut restringat cum eadem sit equi-
tas ubi ex aliq causa cõsolidatio facta est propter id qr ser-
prium est feudum ad successores pertinere ꝛ isti descendẽ-
tes ex eo in quem consolidatio facta est sunt respectu alio-
rum linearum priores ꝛ omnibus preponedi ut clare di-
cit tex. ille. Nunc respondeo ad obiecta ꝛ primo ad id
qd dicitur quod dicte filie dictoꝝ fratrum pari gradu sunt
cõiuncte ꝛ sic sunt pariter admittende qr concedo si trac-
tarentur de successione auo fienda in hereditate sua sed
hic tractatur solum d successione in feudo quod cõsolida-
tum fuit in patre eorum unde in ipso sunt successores ex
quo ex eorum patre nullus masculus superest omnino ꝛ
dicte filie ex persona patris eorum ꝛ sic ex persona dicti
iordanis nouelli qui dictum marchũ insolidũ fecit here-
dem insolidum sunt heredes eorũ ꝛ non dicta ioan. que
solum ut audio habuit suam legitimã. Nõ ob. d. c. uni-
cum de eo qui sibi ꝛ suis heredibus qd capitulum ,p cer-
to me multum pungit nec me paulisper inultum fecit cõ-
sidero enim ibi qd illud feudũ paternum nõ potuit in do-
tem dari per illam filiã feminam que ex uasallo remansit
nisi de uoluntate domini feudi ut dicit Ja. de bel. ꝛ bene
qr igitur dictus dominus sibi consensit ut feudũ alienaret
ex causa dotis uidetur quasi eam de paterno beneficio in-
uestisse unde feudum uidet nouum ut in. c. vasallus de cõ-
tra. feu. apre. pares terminanda ꝛ illud feudũ ita hʒ hanc
naturam ut masculi preferant sicut feudum cõcessum ma-
sculo in. d. c. i. de benefi. feu. ꝛ ideo si unica mulier inuesti-
ta decederet superstitibus masculis ꝛ quibusdam feminis
femine excluduntur. ratio est qui totum feuduʒ nunqʒ fuit
consolidatũ in unum ex descedentibus masculis dicte fe-
mine quodãmodo inuestite ꝛ ideo suam naturam nullo
modo deponit que est ut semper masculi preferantur nisi
aliud sit actuʒ sed quando feudum est consolidatũ in unũ
successorem masculũ ipsius inuestiti dictum feudũ intelli-
gitur sequestratum ꝛ seperatũ seu segregatum ab alia li-
nea transuersali quantumcunqʒ linea illa descederet ab eo-
dem inuestito retro quousqʒ aliquis habilis ex linea eius
in quem est facta consolidatio superest ille tanqʒ primo-
successor uocatur nullo autem existente uocant tunc alij
de alia linea descendentes in. d. c. successionis pro hoc op-
time facit qr cuius masculus est de feudo inuestitus filij
ex femina nati non tenent locum masculoꝝ imo femina-
rum ꝛ hec fuit opinio Oldra approbata in summa visũ
feudorum ut ti qui suc. in fi. §. sed querunt ecce aliquis
inuestitus ꝛ ita est in casu nostro qr fuit masculus inue-
stitus merito filij filiorũ tenent locum femine sed in. d. c.
uidetur femina a principio inuestita ideo filij filiaꝝ locuʒ
masculorum tenent ꝛ feminis preferuntur. Ego Angel.
ꝛc. Florentie. Mcccclxxxviij mensis Augusti. cccxxij.

Resupposita Pro cõ-
stantu po-
testate dñi legati ꝛ rescripti ualore hoc so-
lum restat inquirere an dictus Laurentiꝰ
rendere teneatur de tertia parte dictoꝝ pro-
uentuũ dicto archipresbitero. Et iste punctus est de diffi-
cultatibus qui sint in tota materia negocioꝝ gestoꝝ vnde
super hoc

super hoc dico qd̄ si dictus Laurentius negocia predicta gessit non solum contemplatione canonicorum mandantium sed etiam contemplatione ipsius archipresbiteri vel etiam sciuit aut scire debuit dicta negocia cōia canonicorum ⁊ archipresbiteri tunc laurentius qui gessit tenet̄ negociorum gestor archipresbitero quatenus negocium suum est ipsis aute canonicis tenet̄ actione mandati. ff. de nego. gest. l. si pupilli. §. si quis ita simpliciter quia igitur sic gestor obligatus existit archipresbitero q̄ soluere sibi debuit si canonicis soluit non liberatur ut. l. qui hoiem. §. si nullo ⁊ l. verum. §. si cum res. ff. pro socio. ⁊ est tex. expressissimus in l. liberto. §. pe. ff. de neg. gest. prout ibi in littera dicit̄ cautionem prestandā aduersus illū cuius negocia gesta sunt cum cōueniatur ab illo cuius contemplatione gessit. Et sic pater per solutionem illi factam cuius cōtemplatio gessit non liberari gestorem pōt etiam archipresbiter agere cōtra ipsos canonicos qui mandauerunt dicta negocia cōia geri ⁊ agere pōt contra ipsos actione negociorum gestorum ⁊ ipsi canonici contra ipsum laurentiū actione mandati. ff. de nego. gest. l. si quis mandato ⁊ l. liberto. §. inter negocia eo ti. ⁊ ff. mandati l. si tibi mandauero §. si tutor ⁊ ideo hoc casu rectissime consultū est. Si aute dictus laurentius cōtemplatione dicti archipresbiteri negocia pdicta non gessit sed solū canonicorum mandantiū nec etiā sciuit aut scire debuit negocia ad archipresbiterū pertinere tanq̄ cōia cum canonicis tunc an inter ipsum gestorem ⁊ archipresbiterum nego. gest. actio oriatur an mandati magna est cōtrouersia Jo. enim dicit qd̄ nō oritur ex tex. d. §. si quis ita pro quo uidet̄ casus in terminis in d. §. si curator ubi gerens negocia mandato unius qui ad mandātem pertinent ⁊ ad tertium non tenet̄ dicto tertio si eius cōtemplatione nō gessit qm̄ sufficit tertio qd̄ agere pōt neg. gest contra mandantē saluo nisi mandator esset nō soluēdo quo casu in subsidiū agi potest saltem utili ut. l. actio de neg. gest. ⁊ l. si de eo per que facta est. glo. aute fuit in opinione contraria quod imo illi tertio cōpetit neg. gest. licet eius noie non sit gestum ⁊ consider ad. §. si quis prout in littera ibi dicit̄. Si sciens ⁊ cetera et subaudiatur maxime ⁊ ita tenet ibi ⁊ ubiq̄ de quo per azo. in sūma illius ti. ⁊ hanc opi. sequēdo que est cōis opinio glo adhuc recte cōsultum est ⁊ qd̄ hec opinio sit uera ⁊ uidetur casus. C. de neg gest. l. si mandatom soluus ⁊ ibi per cy. referente uerba odof. ⁊ pe. Tenendo aūt opi. Jo. quod nō nascatur actio inter gerentem ⁊ eum cuius negocia gesta sunt ex eo quia eius cōtemplatione gesta non sunt non pcederet qd̄ est supra cōsultum qr qui gessit solis canonicis mandantibus obligat᷒ existit ⁊ ideo illis soluere in buit ⁊ nō aliis ⁊ sic solutione liberatus est nec pcessano facta dicto laurentio aliquid operat̄ tum qr pcessano mandatum suum non exhibuit. vnde non debuit credere pcessano casus est expresse. ff. deposi. l. si quis inficiatus. in princi. ⁊ bar. hoc recitat expresse tum qr soluisset cui debuit. l. mandatoribus quid ergo iuris sit hoc casu cū contemplatione archipresbiteri non gessit nec sciuit ad archipresbiterum negocium pertinere sine magno periculo cōsilij haud iudicari non pōt sed legendo cōtinuo in hanc sniaz inclinam qr ubicunq̄ quis mandato unius gerit negocia mandatoris ⁊ alterius quod inter gerentē ⁊ dominū negociorum nō mandati inter gerente ⁊ mandantem nō oritur actio quia casus est in d. §. si quis ita violando literā per intellectū subauditum ut glo. illa violat ⁊ est casus in terminis in d. §. si cui cui uerisimiliter non est dare responsum nisi etiaz litera destruatur. Non ob. l. si mandauī. C. man. qr l. ibi gestor secutus fuerit mandantē solius mandantis tamē littera nō aperit quod solum eius cōtemplatione gesserit unde intelligo illum tex. quod enim contemplatione vxoris gessit aut si non eius cōtemplatione saltem sciuit negociū vxoris esse. Non ob. l. liberto. §. pe. qr ille tex. loquitur qñ quis sine aliquo mandato gerit negocia que putat esse vnius tantum ⁊ sunt plurium quo casu cuilibet tenetur prout negocium suum est licet glo. intelligat illum. §. in eo qui gessit sine mandato ⁊ cum mandato ⁊ non bene ca negocio igitur gesto cum mandato quod est commune mandatoris ⁊ alterius teneo ⁊ tenui cadi sincere opi. Jo. ubi autem sine mandato gestum est uel cum mandato sed negocium commune non est ad presens non dico quia non est casus c sic. Et ita dico ⁊ consulo ego angelus ⁊ cetera.

cccxxiij.

Dominus

Blanchi cōdidit testamentum ante annū. Mcccxxxvij. ⁊ postea in Mcccxxxvij. ad supplicationē dicti filij dicti Dominici reformatum fuit per consilia populi ⁊ cōmunis florentie inter alia qd̄ dictus Dominicus nō possit uel debeat se uel eius heredes aliqualiter obligare uel aliqua sua bona presentia uel futura in genere uel in specie alicui obligare concedere uendere locare uel alienare aut in aliū transferre aut in eis uel super eis uel aliquod eorum aliquem cōtractum uel quasi facere uel celebrare aut consensum pstare ⁊ qd̄ ipse dominicus intelligat̄ fuisse ⁊ esse ⁊ sit inhabilis ad testandum ⁊ omnem contractum vel quasi contra se uel eius heredes in diminutionē suorum bonorum presentium uel futurorum in futurum faciēdum nisi duntaxat interueniente uel precedente deliberatione regulatorum introitus ⁊ expensarum cōmunis florentie pro tempore existente ⁊ si contrafieret pro infecto habeatur ⁊ non ualeat ⁊ non teneat ⁊ sit ⁊ esse intelligatur ipso iure nulliu ⁊ nullius efficacie uel ualoris ⁊ postea dictus Domi decessit in Mcccxxxviij. querit̄ virū dictum testm̄ factū per dictum Dominicū ualeat nec ne.

Et Dictum non potest homini sane mentis tolli libera factio testamenti ⁊ ideo nullus ⁊ omnis adiectio pene nulla ut. l. stipulatio hoc de ver. ob. C. dō pac. l. pactum qd̄ dotali. C. de colla. l. pactū pro so. l. cum duobus. §. idem respondet. C. de pac. l. fi. Sic igit̄ hoc fieri nō pōt ex hac causa qr ē bonos mores ⁊ turpe. ideo non potest fieri per. l. sic intelligitur glo. C. de decre. decur. in rub. li. x. Secundo pro hac parte qd̄ non ualet statutum facit qr contra singularem personam quantumcunq̄ subditā statuto fieri non pōt citra eius cōsensum ut no. Inno in. c. i. de consti. in. ij. col. potissime autem hoc locum habet cū ad supplicationē ⁊ preces tertij hoc emanat ut facit in casu nostro. C. de preci. impe. offe. l. quotiens. Tertio qr ut dixi auferre liberam testamenti factionem homini sane mentis per iniquū est. vnde omnis lex grauans ad postulationem alterius in contrarium est iuri contraria unde non est seruanda ut. l. nec damnosa. C. de preci. impe. offe. Quarto qr cū per rescriptum emanans non motu proprio sicut fuit hic tollitur ius alterius illud est nullum nisi saltem pars citet̄ ut cōtradicat si potest. ff. de natu. resti. l. queris. C. de iure aur. an. l. i. omnia enim rescripta contra ius elicita sunt a iudicib᷒ respuenda nisi contineant postulantis profectum ⁊ nullius iniuriam aut criminis indulgentiam ut. l. rescrip. C. de preci. impe. offe. Pro hoc etiaz facit qr cum bonis alicui interdicit̄ ut fuit in casu nostro citandus est ille qui prodigus est nam cum cause cognitione est interdictio facienda ⁊ hoc tenet Spe. expresse in ti. de offic. iudi. § pe. ver. pe. facit optime de cura furio. l. obseruare ubi dicit requiri plenissimam cause cognitionem ergo requiritur citatio. ff. de adop. l. nam ita diuus ō mino. l. in cause. §. si ex parte. Si igitur dictum statutum aliter emanauit est ambitiosum. vnde aut nullum aut saltem rescindendū ut. l. ambitiosa. C. de decre. ab or. facien. Contrariū credo verum. l. qd̄ dictum statutum valeat. ⁊ per cōsequens testamentum est nullum potest enim lex ex causa interdicere testamenti factionē ut. ff. de testa. l. is cui ubi est casus directo huius questionis exemplificādo eam in terminis nostris lz ⁊ doc. sequentes eam intelligant qd̄ ibi fuerit interdictum bonis per. l. a iudicente interdicente ⁊ non nego quin exemplum sit bonum sed exemplū nostrorum terminorum est aptius ⁊ nulla supplectione aut subauditione indiget illa. l. s. ut intelligamus eam qd̄ ille cui interdictū est bonis non testet̄. Est autem interdictum l. cū nominatū lex interdicit alicui ut est in casu nostro nec dicat quis qd̄ illa dicit oppositum eo qr dicit testamentū ante factū per illam. l. non irritari. Et ego cōcludo in casu nostro testamentū nullum qd̄ fuit factum ante qr non canebantur. l. ad iam s c tū testamentum lex porrigeret vires suas. ⁊ ideo solum futurum testamentum cōprehendit nō iam factum sed hec lex ad iam factū uoluit suas uires extendere qd̄ potest ut. l. leges. C. de legi. cum simi. simi. ibi alleg. Et pro hoc adduco totam disputationē quā facit Ja. de bel. quā ponit in corpore in facte noue cōstitutiōes ubi ponit an statuta uel leges ad preterita possint trahi.

quod autem statutum prohibitiuū potentie testandi uale at p3 quia testamenti factio publici iuris est ⁊ iure ciuili i ducta ut.l.ij.ff.de testa. ⁊ pactum iure lacedemonū ut l.ij. ff.de uul. ⁊ pu sicut igitur iure ciuili ac moribus est iducta ita iure municipali pōt dari alias non habenti ptātem te standi ⁊ denegare habenti ⁊ eius forma mutari ut nota tur in.d.l.ij.per bar. ⁊.C.de sūma tri.l.cunctos populos.

Uidemus enim iure ciuili in multis casibus interdi ctam testandi pro testante qui no.in glo.l.i.ff.de testa.sic igiť ius ciuile potest reddere aliquem intestabile ut.l.ij.§. quid si lex.ff.de sepul.vio. ⁊ sicut ius ciuile iterdicit ne te stamenta fiant ita ex cā irritat iam facta ut insti.qui.mo. test.infir.quasi per totū ⁊.ff.de test.l.eius qui ⁊.l.si quis exheredato.§.irritum ⁊.l.i.de in inte.resti.qua ergo rōne ciuile ius irritare pōt testamenta iam facta eandē ⁊ statu tum hoc pōt habundat enim ciuitas quelibet sensu suo.c. certificari de sepul. ⁊ qd potest ius cōe in toto orbe terra rum hoc l.municipalis inter municipes suos subiectos ut l.oes populi de insti. ⁊ iur. Nunc respondeo ad obie cta ⁊ primo non ob qd non potest fieri per pactū ex eo q contra bonos mores illud non potest fieri per.l. ⁊ per pa ctum non pōt auferri libera factio testamenti q concedo sed ex causa homini libero lex aufert ut superius est dcm̄ nec tunc est contra bonos mores ⁊ ideo ualet lex licz nō ualeat pactum cum eni causa subest non esset irritatuz pa ctum eo quod cōtra bonos mores sed q non est homo tā te potestatis ut sibi ipsi potest auferre testamenti factiōez ut.l.si quis in principio testamenti de leg.ij.sed lex est tan te auctoritatis q pōt interdicere ⁊ ideo tunc non h3 locū doctrina dicte glo.s.q id quod nō potest fieri pacto fiat.l. Unum exemplū do ⁊ istud pro nunc sufficiat.C.de ur. om.iudi.l priuatorum h3 ergo locū illa doctrina solum in casu ubi per pactum fieri non pōt aliquid q turpe ⁊ con tra bonos mores ⁊ ita tenet bar.ibi. Non ob.q con tra singularem personā non pōt fieri lex propter duo.pri mo ppter hoc quia dcm̄ statutum est sibi fauorabile non odiosum interest enim ipsius sibi interdictā testandi ⁊ cō trahendi licentiā ex quo prodigus est ut.d.l.is cui.ff.de cu ra.furi.in rubro ⁊ nigro. Secdo quia ex causa pōt etiaz cō tra singularem psonam statuti.ff.cōi predi.l.uenditur.§.si constat ibi casus ⁊.C.de decur.l.neq3 doroteu3 ⁊.l.neq3 doctien li.x.per Inno.de iniur. ⁊ dam.da.c.in nostra hoc tenet cy.in.l.i.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur. Obiectio igiť uendicat sibi locū quando sine cā contra singularem psnā3 fieret statutū ut.ff.de legi.l.iura non in singularis.ff.qui ⁊ a qui.l.si priuatus ubi casus de polli.l.toties ⁊.ff. de ap.l.si cōstat. Et ita dico ⁊ cōsulo ego ang. cccxxiiij.

Atium

Pannorū coloris in ci uitate pesauri qd incipit de mense Junij iure municipali uel cōsue tudine incipiť subastari de mense nouem bris precedentis ⁊ sic inchoatur licatio per quattuor uel quinq3 menses anteq3 incipiat datiū modo cōtingit quod in hoc libro licitationū cōis pensauri repe ritur scriptū forma infrascripta videlicet.mcccclxxxi.die p ma iunij fuit incantatū in palatio cōmunis pensauri ⁊ in mcccclxxxi.die.v.nouēbris per officialē deputatū ⁊ positū fuit sine incantatū per Ja petri de ancona ad libras mil le abinde supra solidū vnum habeat pro libra qui plus li citabit andreas Jo.de furno eade die obtulit libras mille centū qui habuit pro incantu vnū solidum pro libra ut est promissū supra abinde supra qui plus licitabit hēbit duos solidos pro libra nemo licitat tūc dicit officialis abinde su pra solidos tres pro libra hebat licitator Jo.pe.predict⁹ pmisit mille ducentaz abinde supra soli.iiij pro libra Ja. pdictus. Mecce facte sunt bullete de pdictis incantibus dicto Jacobo qui eas psentauit depositario Jaco.predi ctus die.xix.mesis februa mcccclxxxi.pmisit de dicto da tio ad dictū incantum l.ad rōem quattuor solid.pro libra quinquecentū ⁊ ut declarem aliqua scdm vulgare pesauri dū in prima scriptura libri dr sine incantu est dicere qd il le primus licitator nihil usq3 ad illā quātitatē d3 habere p libra nā officialis facit pconizari i palatio quicūq3 vult sub astare datiū pānoz coloris trahat se ad tūc cōparuit pm⁹ supra nominatus ⁊ tantum promisit uidelicet mille ut su pra officialis vero uidens qd nullus alius ultra promitte bat tunc dicit preconi dicas qd qui ultra subastabit habe bit vnum solidum pro libra ⁊ sic de singulis ut supra iste solidos qui datur uocatur incantus quasi hoc detur quia plus incantata i.subastat. Item presuppono quod de isto incantu ⁊ de solido uel de solidis fit bulleta subastanti uel incantati per officiale deputatum que portatur ad deposi tarium qui habet soluere debita cōmunis. deinde presup pono qd dictum datiū non fuit subastatuz per hec verba ⁊ plus offerenti dabitur sed solū fuit dictū quicunq3 vult subastare ueniat deinde fuit pmissum ut supra paret per descriptionem libri. His sic presuppositis reperit qd Ja.predict⁹ ultimus licitator recedit de pensauro hospi te in salstato de mense aprilis officialis super licitationi bus positus vult qd andreas predictus accipiat datiu3 de mense M an quia An.dicit se non teneri propter licita tiones sequentes in forma suprascripta. Modo queri tur quid iuris. Ego Angel.

Ro Decisione eius quod queriť plu ra inuestiganda sunt. Primo cum dicta uectigalia seu datia subastantur qualis esse debeat subastationis forma ut sic subastans administratorio nomine ciuitatis ⁊ ipsa ciuitas obligetur licitanti ⁊ contra licitans imedia te cui licitat sit astrictus. Secundo quando dicatur me lior conditio afferri ut sic a prima licitatione possit subastās recedere ⁊ ipsa datia subastans addicere meliorem cōdi tionem afferenti. Tertio an liceat subastantem melio rem conditionez reicere. His visis apparebit decisio cō sultationis satis dilucide. Reuertor ad primā ⁊ dico q ut per licitatorē obligatur subastans ⁊ licitans necesse est ut uoce preconia uel edicto uel alio modo publice notum fiat qd talia datia uenalia exponuntur. vnde uolens eme re compareat ⁊ precium promittat ⁊ plus offerenti deba tur ut in auten.hoc ius porrectū.C.de sacrosan.eccle.no. glo.in.l.si tempora expresse.C.de fide instru.li.x. Si eni uerba predicta quod plus offerenti cōcederetur in preco nio non apparent inserta nec etiam subastans obligatur quoniam potius uidetur subastatus uelle precia rei tm̄ ex plorare quam vendere cū se non offerat venditurū. ⁊ hoc tenet Bar.expresse in.l.licitatio in prin.in pe.q.ff.d pob. ⁊ hoc de primo. De secūdo quando dicatur melior cō ditio afferri ut sic ultimo licitanti datia debeant addici di cendum est qd quotiens in posteriori licitatione aliquid adiicitur ad pinguiore utilitatem subastātis ibi melior cō ditio affertur siue dicta pinguedo seu utilitas consistat in precio q maius siue circa accidentalia contractus p que venditor aut minus grauetur aut ipsius venditoris condi tio melior efficiť puta q facilior uel maturior precij offer tur solutio uel in pertinenti loco uel q licitatio posterior satisdationem nullā de euictione exigit uel meliorē uel le uiorē aut ēt de his que in priori licitatione venditori erāt grauiora remittuntur aut ēt ad licitanduz accidit idoneor primo licitante uel forsan non rixosus sed verax legalis ⁊ rectus.ff.de in diem adiec.l.si tres.§.melior aūt hec autez omnia ad utilitatem pertinent venditoris.ergo melior cō ditio oblata uidetur ut eo.ti.l.quicquid ⁊ hec de secūdo.

De tertio dicendum est qd licitum est subastanti melio rem conditionē oblatam reicere sequi que primam quasi meliorem quoniaz unicuiq3 l3 renunciare his que pro se introducta sunt.C.de pac.l.si quis in conscribendo cum concor.ibi allega. Fallit si nominatim actū est ut empto ri liceat resilire meliori conditione oblata nam tunc prior emptio dissoluta est per talem oblatione licet venditor nō admittat sequentem ut in.l.sabinus ff.de in diem adiec.

Secundo fallit si subastans rez subastatam addicit po steriori licitanti quantumcunq3 minus idoneo si tamē sciē ter eligit ut eo.ti.l.si venditor.§.sed si neuter licet aute ali ter approbet licitationē posteriore non propterea subastā ti auferetur potestas licitantem primū acceptandi quoniaz non sufficit licitationis posterioris approbatio nisi sit ple na ut no.dicit glo.in.l.quod aūt eo.ti. Approbatio aūt ple na est quando posteriori licitanti per contractuz uenditio nis addicitur ita ⁊ taliter q adiectio de iure subsit nec ei iratur in aduersus eam possit peti in integrum restitutio dūmodo dicta additio saltim subsistat naturaliter⁹.sec⁹ si ex dicta additione non oriatur ciuilis uel naturalis ut.d.l.si venditor ver.s3 si pupill⁹. Et ex hoc manifeste cōcludi tur qd non sufficit adiectionem approbare nisi talis ap probatio saltim iure nature subsistat ita qd ex causa oriaf obligatio naturalis nec sufficit alia probatio nisi interueniat

additio seu

additio seu venditio ut superius dictum est. Tertio fal lit si subastans est administrator publicus vel ecclesie aut minoris qui ex necessitate officij tenetur rez plus offerenti dare. Nam afferentem meliorem cōditione nullo modo reicere imo inuitus cogetur acceptare si tempora subastationū a l. statuta vel cōsuetudie prefixa lurgiantur eo quod lapsa non sit ut d. l. si tempora ubi est casus ad litteram z qui talem conditionē meliorem nō acceperat in dolo est. C. de rescin. ven. l. si quos cōstricta gl. sua. Nunc ad propositum reducendo predicta apparet cōsultationis decisio vz quod ex quo in libris dicti cōis pensum nō apparet quod officialis qui dicta datia subastabat per se aut per preconē vel per edictū aut alia forma cōsimili predixerit dicta datia venalia z quod plus offerenti dareni quod primus licitans aut alius posterior ex sola licitatione ante additionē eidem factam de datijs in nullo cōi pensaur extitit obligatus. facit pro hoc quia cum sit forma tradita subastandi ea nō seruata subastatio vz inutilis. ff. de trāsa. l. cum his § si pretor z hac ratione motus dico primū licitantem astrictū non fore ad emendū datia supradicta non obstā mouere ex eo q̄ cōparuit infra tempora licitator seruus z premiū sue licitationis cōsecutus est q̄ dicernis p̄cium licitando promissit. Nam z si predicti premij cōcessionem licitator dicatur ad licitandum admissus z eius licitatio approbata quātum ad premij cōcessionez tamē nō dicitor licitatio approbata quātum ad hoc ut renūciari nō possit per subastatione ex quo sibi venditio z seu assignatio facta nō est quod apparet quia z si post illum licitator alius uenisset z plus obtolisset ei potuisset fieri datiorū venditio quod est vlaterius cōcedendū. Si diceremus ex eo solo venditionem fore pfectam quā rescindere nō est fas etiā ex imperiali rescripto neqz fiscali priuilegio ut. C. de rescin. uen. l. de q̄titu z. C. si propter pu. pen. l. i. ubi ergo forma predicta subastationis esset seruata ita quod licitans promittendo fuisset astrictus ad emendū cogi pōt inuitus z maxime si calore secundi licitantis ultra modū solitum precium fuerit inflatū ut d. l. licitatio in principio vel si non idoneus emptor plus licitando promisserit aut eū a primo licitante fuerit submissus ut plene licitatōnis effectum euerteret ut. l. sed si preponat cōiune. l. q̄ dictum. in prin. z. d. l. si venditor. ff. de in diē adiectio. Et ita dico z consulo ego angelus zc. mcccclxxxi. die. vi. iunij transmissis arimini.

De adiungendis tutoribus pupillis rubrica.

.cccxxv.

Tit. Si fuerunt aliqui dati tutores vel curatores in testamēto vel ultima uoluntate seruetur uoluntas testatoris z non possit adiungi tutor alius vel curator sed si sint tutores legitimi vl' datiui unus vel plures ex parte patris teneant consules ad petitionez alicuius cōsanguinei seu ppinquitatis minoris ad dictaz tutellam seu curā totidem cōuenientes dare ex p̄te matris si tot existant put ipsis cōsulibus bonū z conuenienis videbit pro bono minoris z sic fiat z obseruet econuerso si habuerit tutorem ex parte matris non ex p̄te patris z si aliquis tutor testamentarius legitimus vel datiuus siue adiunctus fuerit mortuus teneant cōsules aliū loco ei' substituere citatis tame primo alijs tutoribus z curatoribus ut ueniant z seu opponāt quicquid uelint z si tutores in testamento relicti non fuerunt teneant cōsules dare tutores vel curatores ex p̄te patris z matris incipiēdo primo a legitimis postea a datiuis accidit in facto q̄ testator in testamēto relinquit filiabus suis pupillis matre earum z alios quinqz tutores quorum duo tempore testamenti z ante z etiam nunc reperiunt absentes z extra prouinciam in locis longinquis per. xx dietas z ultra alij duo ex predictis moriuntur defuncto testatore p̄dicto superest igitur ex sex tutoribus testamentarijs predictis mater z reliquis cum tutor solus que quidem mater accessit coram competenti iudice videlicet coram vicario potestatis qui est etiam iudex z consul curiarum ordinariarum z asserens se nolle assumere dictam tutellam z velle transire ad secunda vota petijt dari per dictum iudicem tutorem ipsis pupillis tam loco ipsius matris quam absentium quam et defunctorum predictorum qui iudex habita sūmarie fide de morte z de absentia p̄dictorū dedit tutores duos in locum dictorū absentium duos loco ipsius matris presente cum tutore illo qui solus patris reperitur z prestita satisdatione de mandato iudicis z inuētario confecto z alijs solēnitatibus iuris seruatis queritur utrum datio dictorum tutorum possit infringi z nulla dici ex eo quod non fuerunt citati absentes predicti uiso testamento predicto.

Ro Decisione consultationis p̄dicte plura uidenda sunt. Primo an loco tutorum absentium dandus sit tutor an curator an coadiutator vel actor. Secundo an in locū matris recusant' tutellam testamentariam eo q̄ transire vult ad secunda uota sit locus tutelle legitime ut l. omne. Tertio an cū tutores adiunguntur seu cumulantur alijs tutoribus permittē te matre citari debeant etiam de iure cōmuni tutores quibus alij adiunguntur. Quarto quid iuris in q̄one pposita attento statuto cōmunis luce. Redeo ad primū super quo sunt opi quidam enim dixerunt q̄ propter regulam phibitiuam que est ut tutorem habenti tutor non detur in locum tutorum absentium non constitui aliū tutorem sed curatorem ut insti. de excu. tu. § item qui z hāc opi. refert glo. ff. de tutel. l. quesitum in prin proqua facit eo. ti. l. s. alij vero dixerunt et tutorez dari posse per. l. iij. § si quis a futurus. ff. de suspec. tu. z. C. in qui. cau. tu. ha. l. i. z hec opi. recitatur in glo. Alij dixerunt q̄ in locū absentis reipublice causa dandus est tutor ut. d. l. quesitū z d. § item qui z. d. l. i. C. in qui. cau. alias de alio administratore sub alterius nomine prouideri oportet z hoc refert glo. recte intellecta in. l. tutor si petitis. ff. de tu. z curato. da. ab his z illa glo notabilis est. Alij dixerunt q̄ cum tutor abest ex causa necessaria non probabili puta q̄ erat relegatus q̄ tunc quia tutella per relegationez finita non est eius loco tutor vel curator debet constitui. unde p locum a contrario cum abest ex alia causa non necessaria z reprobata sed z causa necessaria vel probabili ali' tutor poterit constitui ut. ff. de admi. tu. l. si sine herede §. tutores alias lex prout multi libri habent prima opinio est vera q̄ dari potest tutor in locum tutoris absentis quacunqz de causa iacet tutella z hoc firmat glo. in. l. si quis tutor ff. de tutel. ubi est casus z in. d. l. quesitū non violādo litteram tñ non nego quin quilibet pratica bona sit ut no. Bar. in d. l. decretum z ideo iudex cōsulte decretū interponendo addiciet illa verba do tutorem seu curatore z coadiutorez tutori talis pupilli in locū talis tutoris absentis. Concludo igitur ex premissis tutores datos in loco dictorum tutorum absentiū minus legitime datos ob hoc solum q̄ tutores decreti fuerunt non autem decreti fuerunt curatores actores vel coadiutatores z hec ō primo sufficiant. Super secūdo dicendum est q̄ mater relicta tutrix in testamento testamentaria tutrix est non tamen necessaria z in hoc discrepat ab alijs tutoribus testamentarijs qui tutellam necessario subire coguntur nisi aliqua iusta causa excusentur z ideo mater hodie confirmatione non eget sed necessarium est q̄ tutellam agnoscat z renunciet beneficijs de quibus habetur in auten. matri z aue. C quādo mulier tute. offi fun potest ut plene no. Bar. in. d. auten. in. q. incipiente quero illud si mater est data tutrix in testamento an egeat confirmatione. Si igitur mater sit tutrix testamentaria z voluntaria ut iam dixi ergo in locum eius dandus est alius tutor nō autem loc' est tutelle legitime alio cum tutore superstite ut. l. si quis sub condi. § fi. ff. de testa. tu. Concludo igitur ex premissis tutorem datum in locū matris se excusantis eo quod dixit se uelle ad secunda uota transire non fuisse min' legitime datum cum locus fuerit tutelle legitime non datiue q̄ imo tutella datiua locum habuit nō legitima ut super' est expressum. De tertio prima fronte videtur dicendū ipsos citādos fore primo per regulā generalē. ff. de adop. l. nam ita diuus datio enim aliorum tutorum ledere pōt eos quibus adiunguntur si forsitā risori aut male opinionis vel cōuersationis existerent possent enim ob eorū gesta vel neglecta saltim in subsidiū cōueniri. C. si tutor nō ges. l. i. z per totum z. C. de peri. tu. l. i. z quasi per totū z interest nostra in tantum socios non habere risores vl scolos inhonestos aut male tractantes negotia q̄ ob hoc renunciari intepestiue societati potest ut. ff. pro so. l. si conuenerit. § fi. cum. l. se. cominncta l. non aliter cū glo. sua. ff. de vsu. z ha. z. C. de spon. l. fi. z. ff. de rip. nup. l. lege pro

hoc quia queciinqz aliquā cause cognitionem desiderant parte presente aut citata expedienda sunt ut l. in causę §. causa cognita ff. de mino. ⁊ de offi. procon. l. nec quicquā §. ubi decretum constat autem in datione tutoris iudicez debere esse vigilem ⁊ solertem ut primū inquirat an sua sit iurisdictio ⁊ an ei dari possit ⁊ an datus sit cuius dandi facultas suppetat ⁊ qȝ pro tribunali imponatur decretum ut ff. de cōfir. tu. l. naturali quinimo. ⁊ dandus est talis qui sufficiens sit fide moribus ⁊ doctrina ⁊ sic negociorū expers ut ff. de susp. tu. l. in § preterea cum se ⁊. ff. de excu. tu. l. de § fi. pro hoc quia pronunciari tutor ydoneus dȝ ⁊ ante decretum interponi non dȝ ff. de cōfir. tu. l. tutores a patruo. Confirmatur p̄dicta quia tutorem vel curatorem habenti neqȝ adiungi neqȝ in locum eiusdem alius substitui potest nisi causa cognita aut priore remoto C. qui da. tu. pos. l. curatorem si igitur cause cognitio desideratur ergo necessario citandus est tutor cui alius adiungitur vel in eius locum alius subrogatur ut. d. § cū cognita sic uidemus ubi mater est negligens in petendis tutoribus anteqȝ magistratus tutores det dȝ matris negligentiā investigare ⁊ prospicere dȝ eo. ti. l. quod dicis ⁊ bar. intelligit per citationem factam de matre qua ignorante dari non dȝ ut no. per eum in. d. auten. matri ⁊ avie in. q. que incipit quid si datus sit tutor a iudice matre ignorante ⁊ idez tenet in d. l. tutor si petitus in. q. que incipit quero an si de hoc est facta mentio Contrarium est uerum quādo tutor sine inquisitione datur quia tunc sufficit coram iudice narrari omne id quod est causa dandi tutorem ⁊ si in dandi causa non erratur sufficit narrata uera esse ut tutoris datio subsistat ⁊ aliud non inquirit ut. d. l. tutor si petitus ⁊ quod nulla alia cause cognitio requiratur apparet quia cum absqȝ inquisitione datur loco quolibet ⁊ tempore dari potest ergo citra omnem cause cognitionem ut. l. qui habet §. qūlibet loco. ff. de tutel. procedunt iura contraria de cause cognitione ⁊ citatione loquentia ⁊ ita tenet Bar. in d. l. si tutor petitus modificando ea que iam dixerat indistincte de matre citanda tamquā negligentis redarguitur ut dcā auten. matri ⁊ avie nec mirum quia tutor ex inquisitione datus relevat ab onere satisdandi ut C. de tu. qui satisda. non de. l. pe. ⁊ insti. de satisda. tu. §. i. ff. de cura. fur. l. bonor ⁊ ideo necessaria est solēnis investigatio cum cōtra eum solus pupillus possit habere recursum ⁊ quia cū iudex inquirit hanc uiam investigationis eligit ⁊ ideo legitime ⁊ tempore iuridico facienda est nō aute quolibet loco ⁊ tempore ut no. in d. §. quolibet ⁊ in d. l. naturali. Concludo igitur ex premissis quod cū tutores dati in locum absentiū ⁊ ipsius matris recusantis tutellam satisdederint ⁊ ex inquisitione dati non fuerint sȝ ad postulationem matris petentis de iure cōi nec in locū demortuorū nec in locum sumet uolentis ad secunda vota transire citari debuerunt aut requiri tutores absentes ex quo in dandi causa nullo modo fuit erratū. sed cuȝ narratis ueritas concurrit ex toto ⁊ pro hoc facit. ff. de excu. tu. l. non solū. §. si libertus. Et ex premissis do regulā qȝ ubi tutor sine inquisitione datur sive detur pupillo tutore carente ⁊ qui nunqȝ tutorem habuit sive detur in locum remoti vel excusati vel alterius inhabilis qui tamen habilis esse sperat sive detur ut adiunctus dūmodo in dandi causa nō erretur sed ueritas cū narratis cōcurrat valet datio nullo citato non enim requirit citatio pupilli de cuius favore tractatur non citatio remotorum vel excusatorum quoniā eorum non interest ex quo periculum tutele ad ipsos non spectat quia remoti ⁊ excusati sunt non mortuorum cum eoz morte est tutella finita ⁊ ipsos citari impossibile sit nō absentiū qui de facto nō administrant ⁊ in administratione non pnt pretendere ipsos habere rixosos i. imo absentia durante relevant ab eis cum pmo debeant conveniri gerentes ut superius dictū est ⁊ absentia finita eorum nō pōt ullatenus interesse cū administratōez tutele recuperet per eorum presentiā ⁊ alij in locum eorū subrogati ab ipsa administratione incontinenti debeant abstinere ut. d. l. quesitū ⁊ per hoc apparet responsum ad. l. si convenerit in fi. cum suis concor. in contrarium allegatis ⁊ hoc de tertio. Super quarto dicendū est qȝ tutores dati in locum absentiū ⁊ matris rite dati sunt etiam non facta citatione de dictis absentibus non obstante statuto p̄dicto qȝ dictū statutum mādans citari tutores supstites pcedit solū in casu uno. s. cū alij tutores subrogant in locū demortuoȝ per consules non cum subrogātur in locū absentium aut matris renunciantis unde statutum predictum non extendam ad hoc casus quia velut obmissi remanent in dispositione iuris cōmunis ut. l. cōmodissime. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ de iure cōmuni absentes citandi non sunt ut dictum est in precedenti discursu nec dici qȝ porrigi dictum statutum ad capitulum absentie velut simileȝ casui mortis qȝ cum stricti iuris sit ⁊ exorbitet a iure cōmuni nō est ad consequentiam porrigendum ut. ff. ad municipales l. constitutionibus. coniuncta l. quod vero. ff. de legi. Solum igitur restat videre an tutores dati in locum de mortuorum rite dati fuerint ex quo dicti absentes non fuerūt citati ⁊ dicendum est qȝ sic qȝ statutum citationem continens loquitur in casu quo tutores dantur per consules in locum demortuorum alias cum dantur ab alio dandi potestatem habente statutum non disponit unde remanet sub dispositione iuris cōmunis ut ff. solu. matri. l. si vero. §. de viro. de pec. do. l. si in principio. ff. de emt. l. habere licere. ⁊ l. emptori. Sed de iure communi alij citandi non sunt ut superius dictum est. constat autez in proposito thomam vicariuȝ potestatis officio fungi. s. vicariatus in quo residet virtualis potestatis arbitrium extra de offi. vica. c. i. C. de appel. l. precipimus. ver. officijs C. de offi. ei⁹ qui vi. al. ge. l. suggerente autem officio cōsulū nec hec iter sēria imo copassibilia sūt ut ff. de offic. consul. l. si consul. unde et si datio tutelle non tenet ex arbitrio ⁊ potestate consulibus attributa tenet ex auctoritate attributa sibi velut vicario potestatis qui tanqȝ iudex ordinarius habet ius dandi ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. ius dandi quinimo ⁊ hoc notandum est quod si dictus vicarius in datione dixisset se solum uti ea potestate quam habet ut consul valeret ex potestate quam habet ⁊ vicarius potestatis sm Inno. ⁊ Io. an. post eum in. c. ex officij extra de prescrip. Si autem dicti tutores fuissent dati per consules in locum demortuorum an citandi essent alij tutores absentes tam in longinquo per quorum expectationeȝ pupillo preiudiciū grave potest afferri discutere non expedit qȝ ex alio capite hec questio est sopita ideo non insisto. Et ita dico ⁊ cōsulo Ego Angelus de perusio ⁊c. cccxxvi.

X themate Ex actis ⁊ scitatis ⁊ in suprascriptis supradictis mihi exhibitis ⁊ ostensis plura dubia eliciuntur. Primo an p supplicationem predictā posito pro constanti quod p̄dicta fuerūt per dictum. b. dicat ventuȝ contra dictam transactioné ut sic pena in transactione inserta sit cōmissa cum exactionis effectu. Secundo si nō diceretur ventum cōtra per actum supplicandi factū per. d. b. domino comiti an dicam ventū contra eo qȝ dicta supplicatio ad instantiam dicti b fuit registrata ⁊ posita inter registra ⁊ cartularia publici archivij padoani de mandato ⁊ iussu iudicis paduani tunc super predictis iurisditione habentis. Tertio posito pro constanti qȝ dicta pena esset cōmissa an penitentie locus sit cum super supplicatione p̄dicta non fuit ulterius processū nec dictus. a. citra quē extitit supplicatum fuit eius occasione citatus aut aliter in personā vel rebus ullatenus molestatus. Quarto si pena cōmissa est an sit cōmissa contra b insolidum an vero pro dimidia cum pro dimidia tantum heres extitit trāsigenti. Quinto an sit probatum dictum. b dictā supplicationem porrexisse dicto domino comiti virtutum aut ipsam registrari fecisse ut permittitur vel utrum que vel neutrum predictoȝ sit probatū. Sexto an dictus b possit saltim beneficio restitutionis iuvari si transactōis ignorantiam allegat ⁊ se habere pretendat. Que sic examinata ⁊ visa apparebit quid secunduȝ acta iudex debeat iudicare quoniam omnia erūt erecta in veritate dilucidā ⁊ consonantiam luculentam. Ad primum revertor ⁊ dico sine dubio dictam penā fore cōmissam quoniam dicta transactio fuit iuramento firmata iuxta legūȝ exigentiam ⁊ tenorem ⁊ in eade transactione per quālibet partium transigentiū mutua ⁊ reciproca pmissio solenni stipulatione interveniente de adimplendo ⁊ observando pmissa ⁊ quodlibet pmissorum in dicta transactione ⁊ nō contravenire aliqua ratione vel causa de iure vel de facto directo vel per obliquum modo aliquo vel ingenio per se vel per alium ⁊ voluerunt dicte partes per pactum expssum soleni iuramento firmatum qȝ in omnem casuȝ quo

alia partiū

alia partium cōtrauenire[t] uel faceret quo ius modo uel in re in iudicio uel extra pena in dicta trāsactione inserta sol ui debere parti non cōtrauenienti z super predictis vica rius potestatis suā auctoritatem interposuit z decretum quinimo z sic pronunciauit de consensu partium predi ctarum que pronunciatio multum operatur z pro obser uatione predictorū dicti transigentes obligauerunt se z eo rum heredes z bona z quoslibet habentes cām a predi ctis ut oīa hec z singula colligunt euidenter ex instrumē to transactionis predicte in uer ꝓmittentes cum obligatō ne oium suorum bonoꝝ cum ipotheca z cetera vsqz in fi. dicte transactionis. Constat aūt contra dictam transactio nem tam solenniter celebratio uenirī z cōtra fieri per solū supplicationis actum per que opponatur querela aduersus ipsam transactione sicut fou in themate preassumpto ca sus est. C. de trās. si quis maior. Nec ob. si dicatur quod lex illa loquitur in transigente aut aliter paciscente qui iura uit non contrauenire vt pz in tex ibi eas antē inuocato dei oipotentis nomine eo auctore solidantur z cetera que qui dem uerba psonalia sunt z in psonam scripta solū iuran tem denotātia vnde non uidentur porrigi ad heredem qui non iurauit. ff de ui z vi ar. l. i. §. decessisse per glo. in. l. aut qui aliter. § fi. ff. qd ui aut clam. ff. ad. l. acqui. l. qua actio ne. § ꝓinde z. §. celsus ait per bar. ff de adul. Nec uerba dispositio enim psonalis personā non egreditur ut. l. si vnꝰ § ante omnis ff de pac. z in. c. priuilegium personale de re gulis iur. li. vi. Et potissime hoc debemus attendere in p sonalibus que propter sui odium naturaliter restringuntur ut. ff. de pe. l. interpretatione pro hoc facit urgentissima ra tio quia heres iuratus ueniens cōtra iuramentū defuncti non dicitur periurus z ideo penā periurij non incurrit z per cōsequens non infamatur ex huiusmodi cōtraire ut. C. de re cre. l. generaliter in principio z ibi per bar. Cū igi tur. d. l. si quis maior infamie penā irroget que solet ex p iurio incurri z in heredē non cadit periurium non uidetur dicte. l. statuta ad heredem extendi sed solū iurantem affi cere. Quia si tenor dicti instrumenti diligenter ponderetur dicti transigentes sub ypotheca oium bonorum per se z eorū heredes obligarunt non cōuenire. Unde incipere potest obligatio etiam penalis ab herede lz defunctus nō interuenerit neqz penā incurrerit ut. ff. de uer. obli. l. stipu latio ista in prin eo. ti. z. l. eadem. §. cato uer quod in illa stipulatione z. C. ut actiōes ab heredi z contra heredem l. vnica Quinimo z si heredū mentio facta non sit tamē ex quo obligatio non fieri in psona defuncti contracta est illa eadem in heredem descendit quantūcunqz penalis ut d. § cato z. l. ij §. i. z. §. item si in facto eo. ti. Regulariter enim oēs obligationes ex contractibus descendentes sūt perpetue z transitorie in heredes insti de perpe. z tem. acti in prin nec mirum quia heredes defunctorū vice fū guntur z eedem persone cēsentur ut in cor. de iureiuran. amor. prestiti in prin. Unde dispositio personalis perso nam egredi non dicitur per transitum in heredem z ite nō ob. § ante omnia cum similibus superius incontrariū al legatis z infamia que cōtrahitur ueniendo contra transa ctionem ex solo periurio nō incurritur sed ex eo qz uenitur 9 transac. nullo cogente imperio celebratam z corporali iu ramento uallata quod quidem ꝯtrauenire vniformiter cadit in defuncto z eius herede lz non ipsum periurare. Concedo igitur de plano quod infamia non incurritur ra tione periurij per herede sed ex eo quia contrauenitur ita enim obligat iuramentū heredem sicut defunctum quod apparet qz utriqz contra ipsum iuramentū uenire est pari ter interdictum ut in. d. ti. de iureiurā. amor. prestiti. z. C. de ꝓba. aute quod obtinet que inde sumpta est. Con clu do igitur ex premissis ex stipulatione ꝓmissa penam in currisse z per hoc pz rsūm ad scōm dubiuz. s. quod p registrationem factam ad instantiam. d. b. de mandato iu dicis supradicti similiter pena esset incursa etiam si idem b. non supplicasset sed alius iam petendo ipsam registra ri inter cartularia z interpellando iudicem super hoc non est dubium quod fit contra transactionē predictam contra quam partes nullo modo uel ingenio uenire facere ꝓmi serunt ut. d. l. si quis maior lz igitur cū quis promittit con trouersiam non mouere uel non petere uel querimoniam aut querelā non exponere aut in ius nō uocare aut habe re licere requiratur saltim citatio z in aliquo casuum pre dictorum cōtestatio ut probatur ex cōmunione legū. ff de p

cur. l. nō solū. §. si statim cū gl. C. de trās. l. causas cōmunis glo. ff. de in ius vo. l. questitū cōmuni glo. z. l. libertus in glo. ff. e. ti. z. ff. rez ra. ha. l. amplius nō peti z. C. si. regū. l. si quis sup iure z. ff. de uer. ob. l. stipulatio ista z ō hc. li. l. qui cuz maior. §. accusasse z. l. in seruitute. §. petisse eo. ti. tamen cum quis promittit non contrauenire significatum horum uerborū tam est latum z pingue qz uerificatur p solam interpellationem iudici factā lz nulla citatio emana uerit in. d. l. si quis maior ubi est casus ad literam z hoc de primo z secundo. Descēdamus igitur ad tertium su per quo dicamus non esse penitentie locus propter duo. Primo quia mora in faciendo cōmissa non purgatur quo ad euitationem pene cōuentionalis iam contracte ut. ff. ō po. §. i. §. si rem z. ff de uer. ob. l. seruum. §. sequitur i. re sponso z in. x. collū. quid iuris sit si uas. fen. quod alie. re de. c. i. z. ff. de uerb. ob. l. cum filius §. in hac. z hanc opi. tenuit Ange. de pū idem tenuit Bar. ff. de uer. obli. l. si insulam cum limitatione hac uidelicet si factum per qz cō tra fit est momentaneum ut in nostro ꝓposito secus aūt si habeat causam successiuā qz tunc more purgationez ad mittit per. l. fi in. l. § colonus. ff loca saluo nisi purgatio fit valde sera Sed glo. in. l. habere licere de euict. cuius ipse non habuit recordū tunc tenet etiam ubi habet cām suc cessiuam qz non admittitur purgatio more. z hoc credo uerum in cōtractibus stricti iuris sed in bonefidei forsan opi. Bar bona est ubi nullum interesse pretenditur ex eo qz mora purget z ita potest intelligi. d. §. colonus potest etiam intelligi quod ibi mora fuit cōmissa negligendo qz locator uoluit conductorem in possessionē rei locate indu cere ut frui posset z ista solutio est magis tuta. Nec ob stat quod in multis casibus locus est penitentie etiam cū pena est cōmissa propter maleficiuz qui casus nc. in auc. nouo iure. C. de pe. in. qui male iudi. Omnes enim illi casus speciales sunt de pena legali loquuntur. Secundo probatur qō non habet locum purgatio neqz penitētia qz pene que infliguntur per. d. l. si quis maior infliguntur ipso iure non per sententiam. Constat autem post executionē penarum purgationi aut penitentie locum nō fore ut. l. si is cui. ff. de lega. ij z Bar. hoc tenet in terminis in. d. l. si maior circa finem. Super quarto magnum est dubium pro cuius euidentia primo nos intelligere oportet qz dica tur factum diuiduum z qō indiuiduum ut sic possimꝰ in spicere an pena necessario cōmittitur insolidū ratione in diuiduitatis obligationis premittitur z quando pro parte uentum est cōtra eo qō pro parte potest cōtrauenirī pro pter diuiduitatez obligationis predicte super quo hec do ctrina traditur a nostris maioribus quod illud factū dicitur diuiduum quod tantam utilitatē affert in parte habita cō sideratione ad totum quantum affert in toto ad ipsum to tum z econuerso illud factum dicitur indiuiduum qō nō affert tantam utilitatem in parte obseruata quo ad ipsam partem affert obseruantis ipsius in toto z quo ad totū ut d. §. cato ubi est casus subtiliter inuenti quam doctrinam sequitur Bar. z bene in. d. §. cato in. q. q. versi. preterea hoc probatur per rationem zc. Hoc premisso uidendum est an obligationes nō faciendi quibus dicti trāsigentes z eorum heredes astricti fuerunt z sunt contineant quid diuiduū uel indiuiduum z si bene consideramus ipsi trā sigentes astricti sunt mutuo z vicissim ad non ueniendū contra dictam transactionē uel contenta in ea z ipsaz trā sactionem perpetuo firmam z ratam habere z tenere tā sub penis legalibus quā conuentionalibus in eadem īser tis constat autem obseruantiam deductoꝝ in parte diui dua afferre emolumentum non totale in ipsa parte diui dua z contrafacere afferre detrimentuz totale in dicta par te diuidua in qua contrauenitur ita qō nec minus cōmo di uel incōmodi affert obseruantia uł contrafactio in pte respectu ipsius partis quam affert obseruantie uel contra factio totius quo ad ipsum totū z quod ipsum nō uenire contra ipsum ratum habere z ipsum non agere sunt diui dua est casus in terminis in. d §. cato z hoc intelligo uez in. q. proposita z omni alia cōsimili in qua id ratum deb z haberi id debet obseruari z contra id non debet ueniri qō sui natura diuisionem non recipit ꝓut sunt mobilia z inmobilia hereditario uel non hereditario iur. fungentia qz quidem habere pro parte particularem totalem respectu particule solidam affert cōmoditatem z ipsum habere uł non habere in totum totale similiter afferunt cōmoditatē.

nel incōmodum. Propterea concludo alterū ex here
dib⁹ n̄ trāsigentib⁹ solū penā incurrere pro ea pte heredita
ria quam defunctus representat vt dicto §.cato vbi est ca
sus in terminis comunicio dicto Pet de bellaper qui de
cidendo tenuit q̄ obligatus ad non agendum vel non ex
cipiendum dicitur obligatus facti diuidui ut no per eū in
originalibus suis in.d.§.cato cuius uerba refert bar.e.§.
in.iij q. Propter q̄ concludo quod si.d.b.simpliciter sup
plicasset dicto comiti uirtutum aut supplicationem p aliū
productam inter cartularia archiuum paduani registrari fe
cisset interpellando iudicem ut superius dictum est quod
sine dubio dictus.b.dictā penam solū pro parte dimidia
incurrisset eo solū q̄ p dimidia heres extitit transigenti.
Uerum q̄ in preposita questione contra transactionē p̄
dictam est uentum ex causa in supplicatione inserta que
si uera esset totam transactionem rescinderet z coheredi
etiam non impugnanti ex postfacto tamen īpugnare uolē
ti cōmodū finale affert eo quod in dicta supplicatione pro
ponitur ipsam transactione fuisse factam metu z fauore
tyrannico quod si uerum esset tota transactio rescindenda
esset eo quod metus mulieri illice que transegit pro par-
te inferri non potuit cōtra omnes heredes trāsigentes pe
na cōmittitur eo quod premissa obligatio de non ueniēdo
do cōtra indiuiduum iudicatur cum obseruare pro parte
utilitatem non afferat in residuo eius pōt peti rescissio d̄
clarato metu z hoc importat necessaria cōnexitas cause
quinimo z identitas respiciens tam psonā b heredis pro
pte quam personā coheredis sui qui adhuc nō fuit ausus
contrauenire.sed defacili posset si uellet transactōe rescis-
sa per metū ex quo dictus metus omnes heredes respicit
vniformiter z insolidum sicut z defunctū similiter respe
xit insolidū z hoc dicit bar.expresse recte intelligēdo eā
in dicta iij q.propter que concludo per factum dicti.b.cō
trauenientis penam cōmissam insolidum contra oēs he-
redes ex quo factum tale diuisionem non recipit. Sed in
quantum coheres qui contra nō fecit damnum in aliquo
supportaret q̄ conuentus ex contrafactione per b.penā
soluat solidam uel pro parte uel alia damna uel interesse
substineat coheres dicti.b.ad recuperationē potest habe-
re recursum contra ipsū.b.qui delinquit casus est in.d.l.
ij § ex his.ff de uer.ob. z hec uera sūt reiectis superfluis
que tam circa personā promissoris quam eius herede di-
ci possent. Circa hanc materiam diuidui uel indiuidui
quātum attinet ad solam cōmissionem penaꝝ z hec ha-
bundanter de quarto sufficiant. Fuerunt enim omnes sti
polationes in dicto instrumento trāsactionis inserte cōdi
tionales aut pretorie in quibus esset aliter distinguendū
sed hoc ad presens attingere non est nostrū. Super quin
to uirtus quasi tota questioꝝ consistit. Nam z si reuera
supplicatio uel registratio aut utrūq̄ per.d.b.facta fuerint
si tamen per eundem factam non probant' sequi dz abso-
lutio a petitis quoniā non ius sed probatio deficit z hoc
sufficit ad rei conuenti absolutionē ut.ff de te⸗a.in.l.duo
sunt titii quod autē satis habunde aut saltim sufficienter
probatū sit dictum.b.dictā supplicationē dicto comiti vir
tutum exhibuisse z pduxisse probatum est plusq̄ clare p
dictū nasinbene de citadella qui de visu z auditu z d̄ lo
co z tempore z contestibus deponit ut patet ex eius te-
stimonio reddito super primo z octauo capitulis secūde mo
dule nec curo nec aduerto an dictus.b.supplicationem
mutauerit uel mutare potuerit an illā uederit uel dare po
tuerit ex quo idem testis deponit se uidisse audiuisse z p̄
sentem fuisse quando supplicatio pducta fuit p dictum.b.
dicto comiti virtutū illius tenore z cōtinentie cuius est sup
plicatio supradicta in dictis actis reducta: Nā z si mil
le supplicationes dedisset quid ad rem ex quo inter eos
fuit una supplicatio tenore z cōtinētie supradicte z ideo
plusq̄ derisoriū est querere an dcā supplicatio in actis regi
strata z in archiuio cōis paduani descripta fuerit originale
an exeplū uel exeplū exepli aut exeploꝝ mille qm̄ hec nō
q̄rim⁹ cui⁹ manu scripta fuerit s; solū hoc an ita supplica
tū fuerit comiti virtutū z an eiusdē cōtinētie z tenoris ad
instātiam .d.b supplicatio dicte cōtinētie uel comiti p̄sen
tata z ex parte dicti comitis transmissa tunc suis iudici-
bus paduanis registrata fuerit ad instantiā dicti b.vnde
descriptionis manu querendum non est ex quo de psona
supplicantis constat. C.de precibus of.l vniuer. z in c.l.
de rescrip li vi. Coadiuuat aūt attestatio dicti nasinbe-
nis ex aduersus adminiculis pbatis in dicto iudicio pro
bauit enim dict⁹ daniel z.d Bal d plū q̄ iter ipsū b.z.a.
uerbalis altercatio facta fuit eo q̄ ipse a dictū.b increpat q̄
ipse.b porrexerat vnam supplicationem comiti uirtutum
occasione hereditatis de qua in supplicatione fit mentio
z quod idem b.dicebat q̄ non dederat supplicationem
aliquam aliquid continentem per quod veniretur contra
transactionem de quo in actis fit mentio z q̄ credebat se
adiuuare de iure q̄ contra dictam transactionem non ve
nerat vnde tacite annuebat se occasione dicte hereditatis
supplicasse sed negabat contra transactionem venisse. De
supplicatione autem z eius forma constat per attestatio-
nem domini nasinbēnis ex qua colligitur an contrauene-
rit nec ne nec apparet ipsum.b.aliter vel in alia forma sup
plicasse aut aliam supplicationem fecisse .vnde nec aliud
aut aliam presumere debemus cum hec facti sint z in fa-
cto consistant z facta non presumantur in dubio nisi qua
tenus probantur. C.de proba l i. z.ff.de capti.l.in bello.
§.facte. Coadiuuatur etiam dictum dominum nasin-
benis ex alio adminiculo probato sufficienter z abunde
per lanciloꝝum trepelum deponentem principaliter super
tertio capitulo secunde module. z per petrum notarium
quondam Rogerij examinatum super duodecimo capitu
lo z decimoseptimo dicte secunde module z etiam super
decimooctauo. Quod quidem testes sunt contestes z
deponunt super dictis capitulis prout examinati fuerunt
q̄ ad instantiam dicti.b. z ad eius solicitudinem z requi-
sitionem de iussu z mandato vicarij tunc potestatis padua
ni supplicatio de qua premittitur continentie supradicte
fuit inter dicta cartularia registrata propter quam registra
tionem eius sumptu z solicitudine factam eiusq̄ ma
nu dicta supplicatio esset scripta uerisimile est z cōiectu-
rari debemus q̄ idem.b.dictam supplicationē produxerit
domino comiti aut saltim productam ei⁹ nomine ratā ha
buerit ex quo eam registrari fecit suo sumptu z ad perpe
tuam rei memoriam nō est uerisimile qd̄ laborare uolue
rit in uanum aut etiam pdictos sumptus facere maxime
si dictus.b.esset homo diligens z iur.peritus ut.ff.de p-
ba.l.cum indebito coniuncta.l.i.C.qui z aduersus quos
z cōiuncto eo qd̄ habetur in.l.si professio.C.de ma.pa.
li x. z quod ad solicitudinē dicti.b.fuit dicta tenoris que
dam supplicatio registrata tenore z continentie supradi-
cte z similiter plene probatur qd̄ per ser Guil.ser Facini
notarium sup xvij.xviij.xix.capitulis dicte module. Cū
igitur verba supplicationis predicte sint in persona dicti
b.directe concepta ut suplicantis cui dubium q̄ per hanc
registrationē ad solicitudinem eius factā ipsū supplicasse
probatur visus est enim in iudicio dicta scriptura connete
qd̄ ipse idem supplicauit vnde per vsū asserere intelligit
omnia uera esse que in eadem scriptura tenentur. C.de fi
de instru.auten.ad hec z in cor.vnde sumi.q̄ tenet Jn-
no.expresse de excep.cum venera. z per eundem de cessi.
olim z ibi per Jo an. z facit optime in corp de hijs qui
ingre.ad ap.§.illud ver.sanci. Concludendū est igitur
ex predictis supra dicto quarto capitulo sufficienter z ple
ne fore probatum dictū.b dicto comiti virtutum suppli-
casse probatur dictū dominum nasinbene super ueritate
facti deponentem. Secundo per vsū dicte scripture fa
ctum per dcm̄.b.coram dicto vicario qui quidem usus p-
batus est per dictos tres testes ex quo resultat tacita indi-
cialis confessio dicti b.q̄ ipse idem supplicauit comiti vir
tutum in forma predicta ac etiam per eosdem tres testes
probantes de visu plusq̄ habundanter pbatum existit z
extitit qd̄ de mandato uicarij ad requisitionem z solicitu
dinem dicti.b.fuit dicta supplicatio dicte continentie regi
strata vnde tam per exhibitionem quam per interpella-
tionem dicti vicarij super registratione predicta dico pe-
nam incursam fore z maxime q̄ z si singula nō prodes-
sent tam plura z multa iuuant. Nec obst.si dicatur qd̄
non est credendum attestatori domini nasinbenis pter
duo. Primo q̄ z si eius deficeret attestatio sufficit te-
stimonium alioꝝ deponentium de visu supplicationis cō
tinentie pdicte per quem visum probat' ut dixi dictum.b.
dicto comiti supplicasse ex quo supplicationis tenor desi-
gnat ipsum b.supplicasse. Secūdo q̄ dicto domino na
sinbeni exceptio infamie causate ex condēnationem pdi
cta non potest opponi obstante decreto domini vnde z
si dominus paduanus ad famā restituere non possit cū in
famia est

famia est contracta ex sententia lata contra presentē quo
niam hoc est de reseruatis principi ut.l.i.§ de qua de po/
stu.per Inno.plene de re iudi cum te.ubi dicit z reges z
collegium cardinalium forsitan possent restituere fame ta
men idem.d.paduanus bene potuit statuere ut exceptio
infamie non possit opponi quoniā ipsa oppositio est de p
cessu iudicij super quo z eius ordine statuere potest vni/
uersitas z uniuersitatis dominus ut.l.ij.C.quē ad.te.ap.
cum si. Exceptio autem illa quod.d.nasinbene se a pec
cato non expurgauit in seculari iudicio decisoria est nul/
lus enim quasi sine peccato mortali est unde si penitentie
non pacte consideratio haberet ad testimoniū pauci eēnt
idonei.vnde nobis esset quasi ex toto subtracta probandi
potestas que est amplianda non aūt augustanda in cor.ut
ma credi.z debi.circa pn.z hoc de quinto. Sup sexto
z ultimo dicendū est q cum idem b.maior annis.xxv.de/
linquent ueniendo cōtra z ipsius transactionis noticiam
habuit quod apparet quia uenit noticiā habens de eā sup
plicauit z narrauit eam fuisse factam per metū z terrorē
fatiorē tractauit oīum cōtentorum in ea presumit habere
noticiam ex quo oīa eadem cartula cōtinetur.ff de trans.
l.non est ferendus.unde ratione ignorantie non est resti
tutio concedenda que conceditur heredi pbabiliter igno
ranti cum contrauenerit negligendo ut no.plene per dy.i
c cum quis in ius de reg.iur.li.vi.per cy.z bar.in.l.ij.C.
de iure emphi.licet secus sit cum heres penam incurreret
agendo quoniam anteq̄z ageret debuit explorare de iure
suo z an iuste agere pōt sm dy.ibi z bar.in.l.cum filius
§.in hac de ser obli licet glo aliter dicat z non bene de
reg iur.l.qui in alterius.Scdm ergo ea que preponuntur
z ex dictis actis z scripturis eliciuntur concludo dictam
penam contra dictos heredes insolidū fore cōmissam fi
nale autē damnū esse dicti.b.supplicantis ut superius di/
ctum est.Aduertat autem petitor pene si sm cunscientiā
rectam penam tam grauem exigere nitetur ex tam modi/
co cuntrahēre reddet enim rationem et cui nihil manet de
cultum.In hoc igitur sola eius conscientia sit grauata so
lus enim rigor iur.fauet eidem.Et ita dico z consulo ego
angelus z c.M.cccclxxxi. cccxxvij.

Agnificus Et excellus dñs d.Franciscus iu
nior de cararia honorande dicte domus de
tan us dñs paduanus suo statuto decreuit i
forma infrascripta vz notum sit omnib' z
singulis presentes literas inspecturis quod ego francisc'
iunior de cararia padue z districtus capitaneus genera/
lis aiaduertens propter redditum meum latem ad pro/
priam z liberatione ciuitatis padue in manibus emulo
rum eaz ipsoz expulsu z bellico superata inter ciues me
os padue z habitatores z districtuales que sunt cumita
tinos lites varias z iniurias insurgere z oriri non ita de
facili decidendas si debuissent z deberent coram potesta
te padue eiusq; vicibus z etiam cōis padē officialibus
agitari quinimo ptelendas sumptibus cū nō paruis z etiā
me non posse pter instans bellum votis supplicantium
conquerentium que z petentium annuere in iuris z iusti
cie factione ac etiam expeditione non optati debitam ip/
sis dare uolens que bonum votis occurrere z satisfacere
uolentu quam melius z facilius fieri quiuit cū maiori con
tentatu bonum disposui z deliberaui quod per homines
cōis padue.s.cuiuslibet quarterioz nouē boni viri put ip
sis videt quolibet bimestri qui habeant in curia mea cer
tis diebus in ebdomoda in simul cōuenire z supplicatio
nes z querelas mihi porrectas z porrigendas sibi legē/
das audire cum potestate auctoritate z bailia super his
ordinādi prout eis uel parti eorum uideret expedire ha/
biturīs robur z plenissimā firmitatem z de mee plenitu
dine potestatis z oī mea auctoritate qua fungebar z fun
gor ac oī via iure modo z forma quibus melius z effica
cius potui atq; possimus statui decreui z ordinaui ac sta
tuo ordino z decerno quod electio de mei cōscientia con
sensu z mandato per ciues z omnes quarterioū padue
hactenus facta z decreto facienda vsq; ad mee benepla
citum uoluntatis firma rata z valida sit z esse debeat ac
dē z quicquid.ē premissis supplicationibus petitionibus
z querellis actum ordinatum dispositum hactenus fuit z
īposterum fiet mandabit que et etiā disponetur ut dictum
est vsq; ad mee beneplacitum uoluntatis debeat plenam
z perpetuam obtinere roboris firmitatē z similiter acta
queciq; z terminata legitime per cōmissarios pro pte di
cti consilij ordinatos z quibus cōmisse fuissent z forent
esse firmatione ualida roborent mandans z stricte pcipiēs
per presens edictuz meū omnia z singula suprascripta de
bere ab omnibus inuiolabiter obseruari sub pena contra
facientibus mei arbitrio auferende.Iubens que z ordi/
nans hoc ad euidentiā pleniorem mei sigilli impressione
muniri.Datum padue in canzellaria mea die.xv mensis
Aprilis anno domini.M.cccxci.indictione.xiiij. Nunc
queritur an potestas dictorū nouem pro quodlibet quar/
terio sit ordinaria an delegata.

Ro Parte affirmatiua qd bailia z
potestas illorum nouē pro quoli
bet quarterio ordinaria censeatur sic osten
ditur quia bailia data est per dictū magnifi
cum z excelsum dominū paduanum domi
num Franciscum de cararia iuniorem habente in ciuitā/
te padue propter eius generale z vniuersale dominium
potestatem leges z iura municipalia cōdendi.omnis er/
go potestas z iurisditio emanās ab eo veluti a lege anima
ta dicitur ordinaria.ff.de iurisdi.om.iu.l.more maiorum
ff.de offi.ei' cui man.l.i. Nunc descendit qd ois iuris/
di.principis ordinaria est quoniam.l.regia omnis pote/
stas romani populi translata fuit in cesarem ff.de consti.
prin.l.i.C.de ve.iur enu.l.i.§.sed hoc studiosum.ff.de le/
gi.l.non ambigitur in glo.i.no.etiam glo in d.l.more ma
iorum cum enim per.l.manimatam cōceditur iuris.radix
initium z fundamentū iurisditionis ex ordium capit z est
atq; subsistit in personā eius cui iurisdi.est concessa.vnde
quilibet iurisditione habens a.l.manimata habere eā di/
citur suo iure non alterius beneficio ex quo.l.defert eam/
dem ut.ff de iurisdi.om.iudi.l.z qz cōiuncta.l.solent vsi.
nam z hys eo.ti. Pro hoc facit potissime qz dictū sta
tutū dicti magnifici domini paduani attributa est illis no
uem sic elligendis pro quolibet quarterio potestas plena
ria non solū videndi z examinādi supplicationes imo su
per eis ordinandi z disponendi prout eis del maiori par
ti eorum videbitur cōuenire que uerba necessario confir
mant potestatem legis cōdende quam condere nedum qz
de iurisdi.sit imo est de summo imperio qz cōuenit hodie
soli principi licet olim z senatui z quibusdam aliis cōue
niret ut.d.l.non ambigitur coniuncta glo.sua z.d.l.i.de
consti.prin.At in proposito constat per.l.manimatā dicti
domini paduani iurisdic.fore concessā ut patet ex thema
te ergo dicta iurisditio ordinaria quinimo z summum im/
periuz consistens ut.l.condenda patet ex verbis.d.l.fore
notorie attributum.vnde prima fronte questio videt so/
pita. Pro hac parte qd predictorum iurisditio sit peni
tus ordinaria.z per consequens si a delegatis eorū appel
latur z ad ipsos debeat appellari z ad ipsos pertineat exe
cutio sententie delegatorum ut.l.a diuo pio.§.sententiam
rome dictā ff.de re iudi.ad ipsos similiter pertineat cōfir
mare sententiam vnius delegatoz cum ipsorum delega/
torum sententie patri numero sunt concordes ut.ff.de re iu
di.l.duo iudices. Contrarium est veruz z premitto qz
in themate preassumpto principaliter dictis nouem nulla
est iurisditio attributa sed potius quoddaz negociū est cō
missum consistens in audiendo z legendo supplicationes
z querellas eidem domino porrectas z porrigendas qd
legere z audire solum sonet in factū z sensu solo audit'
z oculorum implet perficitur z habetur.ff de his que in
testa.delen.l.i.coniuncta.l.testium.C.de testi.non ergo si/
gnificant iurisditionem nec dicta verba illud intendūt cū
legi z audiri possint per non habentes imperium uiris z
per consequens iudicandi ut.l.i.z.ij.z fi.C.de sen.expen.
reci.actus enim iurisditionalis non in sola lectura aut au/
ditu consistunt sed in cognitionali exercitio qz pandit per
partium assertionem.C.si per vim uel alio modo.l.fi.C.
de iudi.auten.ad hoc z in cor.vnde sumi.ff de offi.eius
cui man.est iurisdi.l.cognitio in prin.ff.de iudic.l.de qua
re.ff.ex qui.cau in pos.ea.l.cognitionem cum si.z quod
dicta verba sonent solum in factuz probat inconuincibili
ratione actus iurisditionales contentiosi partibus presen
tibus explicantur ut.l.in cause §.cā cognita de mino.C.si
propter pu.pen.l.si deserta.Constat aūt libellum suppli/
catorum porrigi z legi posse soli principi z inferiori cui
supplicatur nec desideratur nulla presentia aduersarij.C.

de preci. impera offe. l. i. z quasi per totum z auten. que supplicatio z in cor. vnde sumi. z. C. quando li prin. or. l. i. z ij C. de ne li pon. in rubro z nigro sicut nec libellū cum producit requirit partis presentiam ut. ff de adul. l. mileo. §. sexaginta z q ipsum audire z legere supplicationes atq; querelas solum sonet in factum est casus in terminis in cor ut nulli iudi. §. i ver. si vero opus fuerit transmitti ubi tex. dicit aperte quod si pp emergentiam querelarum necesse sit actorem prouincie queq; trāsmittere ad locum ipsarum ululantium querelarum prout contingat sbernate nostro transmittendus est officialis nō tamē sub nomine loci seruatoꝝ. qui officialis non hꝫ ipsarum querelarum cognitionem sed audientiā simplicem nec dicit eidem de mandato cognitio sed potius quoddam negociū ut notanter dicit glo in. l. z quia de iurisdi om. iudi. i glo. ma. circa fi. ver. solutio ibi non fuit cause cognitio de mandata. Concludo igitur ex premissis per audientiā simplicem z lecturam supplicationum nullam iurisdictionem attributam sed ministerium quoddam facti quod potest officium z artificium appellari propter industriam secum annexam. ff. de le. iij. l. legatis seruis §. si ex officio z. § orna tricibus. Quatenus aūt dicti nouem habent potentiā super ipsis supplicationibus prouidendi z disponendi ꝓut eis uidebitur sine dubio cum potestatem habeam statuta cōdendi pp dictorum verborum pregnantiā nedum qd habeant iurisdictionem imo habent imperium vnde si voluissent ordinare z disponere quod de aliqua supplicatione domino fiat relatio ut ipse disponat essent tunc referendarij ut in cor. de referenda. z in rubro z nigro. Si ordinarēt quod per seipsos cognoscerent essent cognitores z decisores si ordinarent ut inter partes fieret compromissum ualeret statutum iusta causa suggerēte ut no. bar. in. l. i. C. de no co. cōpo. in principio in. ij q z si ordinant z statuūt de causa deleganda uel delegant similiter delegato tenentur nihil tamen facere possent contra specialiter statuta z ꝓuisa per ipsum dominum paduanum nisi propter causam de nouo superuenientem uel que per dominū fuisset ignorata tempore sui statuti ut. l. hominem. ff. man per bar. in dicta. l. i. §. quibus in q que incipit. quero datur arbitrium. Solum igitur restat uidere an eorum iurisdictio uel imperium sit ordinaria uel delegata ex quo tam ratione iurisdictionis quā imperij plura facere possunt ut ex predictis apparet z uidetur quod sit ordinaria ut pꝫ per iura z rationes ꝑ hac parte allegatas. Sed contrarium uerum est inherendo opi. Ja. de bu indistincte tenētis q cū iurisdictio datur a populo uel a dño semper q sit iurisdictio delegata quoniam non conceditur uniuersaliter sed super certo genere causaꝝ non respectu certi neq; determinati territorij fundat se recte intelligendo ipsum quia iurisdictio ordinaria coheret territorio. vnde absq; territorio nō dicitur ordinaria sed delegata ad vniuersitatē causaꝝ ut. l. i. §. cū vrbem ff de offi pre. vr. z. l. iij C. de offi psi eius tamen opinio non placet. nam z ordinaria iurisdictio sine territorio esse pōt. de voluntaria quidem constat apud oēs in cōtentiosa etiam idem est scdm uerā opi. ut no. Inno. z Jo. an. post eū de offi or c. ad hoc z hoc tenet bar. Moueor igit ad dicendū quod potestas ꝑdictoꝝ sit delegata non autē ordinaria ex eo solum quia dictus dñs paduanꝰ uoluit z disposuit oīa ordināda z disponēda per dictos nouem ordinari z disponi auctoritate sua z de plenitudine sue potestatis. vnde tam delegationes facte z fiende per nouem quā cuā omnia alia disposita z disponenda ꝑ eos non ipsis attribuunt sed eidem dño paduano z sic non eorum iure funguntur sed beneficio alieno z per consequens nō funguntur ordinaria potestate ut pꝫ in prohemio institutionum ibi auctoritate nostra nostrisq; suasionibus apponant institutiones z c. z. C. de ve. iur. enu. l. ij. §. oīa z extra de elec. c. ij. li. vi. z de sup. negli. pla. c. i. facit ff. quod cuiusq; vni no l. item eorū. § decuriones z qd no. per Inno de elec. in causis in prin. z hoc tenuit bar. expresse in d l z quia ubi aūt dicta uerba auctoritate nostra z c. inserta non sunt tunc intelligitur collata iurisdi. ordinaria cum cōmissa est vniuersitas causarum ut d. l. i. §. cū vrbe z d l fi. C. vbi z apud quos secus si tm aliqua negocia particularia sunt cōmissa ut l. si certarū de re. iu. Unde cōcludo potestate dictorū noue sub qua includitur iurisdictio z imperiū ordinariā non fore propter uerba inserta in statuto dñi paduani ibi di mea auctoritate cōscientia cōsensu z mādato z cetera que quidē uerba determināt nō solū uerba sequētia ibi firma rata z ualida z c imo ꝓcedentia ibi cum potestate auctoritate z balia super his ordinandi z disponendi quoniam illa uerba auctoritate mea in medio posita cū salua ratione recti sermonis eiusdem rationis z cause possint referri vniformiter ad precedentia z sequentia z ea pariter determinare ad omnia referuntur z pariter z eodem modo ut. l iij. §. i ff de lib. z po. C de li. prete. l. i. ff. de vulg. z pu. l. iam hoc iure. C. de impu. z aliis subsit. l. quāuis. Non ob. q e st de potestate cesarea q in cesare fuit translata omnis potestas ut dictum est hanc autem transferre uoluit dominꝰ paduanus imo omnia ad sui beneplacitum duratura decreuit. Item cesari non fuit attributa potestas ut auctoritate legis regie statueret z per hoc apparet responsum ad id q dicitur de iurisdi. concessa per. l. inammaiam qd est in dubio ordinaria q illud est verum nisi ut. l. apposita sint illa verba auctoritate nostra uel alia similia ut ꝑsens z c. ego Angelus z c. transmissum Padue. cccxxviij.

Anastarius Olim venture populi sancte felicitatis de florentia suum cōdidit testamentum solēne in quo sibi filium seu filiam nasituros ex se z domina catherina eiꝰ vxore heredes vniuersales instituit z ubi nullus nasceretur instituit sibi dictam vxorem in fructibus redditibus z ꝓuentibus omnium suoꝝ bonorum z reruꝫ mobiliū z imobilium donec vixerit z vitam vidualē seruauerit honestā in domo ipsius testatoris z idem certa legata fecit post vitam vero dicte sue vxoris aut si ipsa vxor uitam vidualeꝫ z honestam nō obseruauerit uoluit dictus testator q certa bona mobilia z imobilia peruenirent ad certos fideicōmissarios z executores in dicto testamento descriptos qui fideicōmissarij z executores omnes simul in cōcordia z aliter non teneantur z debeant infra sex menses a die obitus ipsius anastarij testatoris ipsa bona z possessiones in dicto testō descripta z omnia sua bona mobilia z imobilia dare z distribuere amore dei pro animabus dicti anastarij venture z domine margarite prout dictis fideicōmissarijs uidebitur fore vtilius pro animabus predictis z si dicti fideicōmissarij infra dictum terminuꝫ vi. mensium predicta omnia non exequerentur tunc uoluit dictus anastarius quod officiales beate Marie sancti michaelis in orto possint z debeant i. alios sex menses ꝑdicta facere z executioni mandare prout eis uidebitur z placebit quos officiales adueniente casu predicto ex nūc ad predicta omnia exequenda z executioni mandanda ipse anastasius suos fecit in casu predicto executores z fideicōmissarios z si predicti fideicōmissarij z dicti officiales omnia predicta non exequerentur in terminis z temporibus supradictis ut. s. dictum est in casu isto sibi heredeꝫ vniuersalem instituit cōmune florentie in omnibus z singulis suis bonis mobilibus z imobilibus iuribus nominibus z actionibus presentibus z futuris. Deinde mortuo dicto testatore nullisq; postumis natis de dicta domina catherina uitam vidualem nō seruante sed ad secunda uota transiuit post eius transitum z post lapsum sex mensium a die mortis testatoris z transitus supradicti fideicōmissarij predicti vnanimiter z concorditer priori z fratribus sancti Augustini de florentia collegialiter congregatis concesserunt distribuerunt z errogauerunt dictam hereditatem z bona credita z iura z nomina dicte hereditatis z eos z dictum capitulū conuentū esse uoluerunt heredes z possessores bonorum iurium z nominū predictorum cū ceteris conditionibus in dicta distributione insertis quam distributione dicti prior capitulum z cōuentus acceptauerunt in hereditate autem dicti testatoris reperitur quasdam pecunias deberi hereditati z heredibꝰ testatoris predicti per cōmune floren. z per officiales eiꝰ super monte dicti cōmunis ad quas pecunias exigendas capitulum z cōuentus predicti constituunt z cōcurrunt dicentes dictas pecunias eis deberi cum omnibꝰ earum ꝓuentibus uirtute concessionis z distributionis predicte. Ex aduerso per officiales dicti cōmunis negatur ex eo q dicta distributio facta non fuit infra tempus semestre cōputandum a die obitus z transitus ad secunda vota predicta replicatur autem pro parte dicti capituli qd dictum semestrale tempus dictis executoribus currere non incepit

nisi postq;

nisi postq̃ habuerunt noticiam transitus supradicti z q̃ ipsi fideicōmissarij infra dictum semestre distributionem fecerunt cōputando illud a tempore eorum scientie. Ibe querunt an officiales predicti ad solutionem dictarum pecuniarum z earum prouentuum licitorum z quatenus liciti sint teneantur de iure dictis fratribus capitulo z cōuentui beati augustini.

Consultatio. Predicta dubia pulchra z quottidiana est z in ea prima fronte hoc solum videt̃ reuolui an tempus fideicōmissariis z executoribus statutum ad exequẽdum piam testatoris propositū currat a die obitus testatoris posito pro cōstanti quod cessierit dies executionis. an uero currat a die noticie post cessione diei executionis predicte loquor de predictis primis executoribus quib⁹ signanter initium tpis testator statuit z prefixit. Sed licet quomodo sit maliū dubia ad presens examinare rationes z causas dubitandi non expedit quoniã ex alio capite expeditur vz an dicti executores deputati ad distributionez z executionẽ bonorum mobilium z imobiliū possint distribuere z distribuendo cōcedere iura z actiones z nomina debitoz z uidetur quod sic pluribus rōibus. Primo propter naturã ultime uoluntatis in qua fit plenissima interpetratio. ff. de reg. iur. l. in testamentis cum suis cōcor. Secundo propter fauorem qui impedit pie cause qui intantū exuberat quod in multis iuris articulis receditur a rigore iuris ciuilis ut. C. de sac. sanc. ecc. l. fi. ff. de fideicō li. l. anconius z. l. in testa. C. de fideicō cum quaz in ij glo. ma. z. C. de epi. z cle. l. nulli z. l. si quis ad declinandam z in autẽ. si captiui z. C. de dona. l. sanimus z in cor. de eccle. ti. vnde sumpta est autẽ. similiter. C ad. l. fal. de condi. inser. l. pe. extra de testa. cū omnes z. c. cum tibi. Et huic descendit quod in relictis ad pias causas procedit dispositis captatoria ut dictis capitulis. Tertio equitatis suggerentis ꝯcurrentia quoniã non minus est equū distribui nomina z actiones quã bona mobilia aut imobilia apud idiotã enim appellatio talis est incognita igitur z c. C de testa. tu. l. quid si nepotes. Quarto presumpte uoluntatis testatoris cōtinentia cogitauit enim in redemptione suoꝝ peccatorum z sue anime subleuamẽtū forsitan sibi sufficere deo imortali dona suorum bonorum sufficere. ff. ad. l. fal. l. peculium. l. iiij. circa principium uer. sed si donatum. C. de fur l. si nōdum templo nec mirum quoniaz clamant in dei imortalis circuitu cuncta sibi sua sentas alias habentia ad misericordie iploratuz. Quid enim plus aut ardentius monere potuit testatoris uotum in precipiendo distribui bona mobilia z imobilia quam actiones z iura si consideramus sue anime subuenire nō uideo maxime cū mobilia z imobilia apud nos consistẽtia minus deleui per nos deo aut alij concedantur quam iura z actiones que multotiens modico aut nullo recepto precio conceduntur. C. mã. l. per diuersas z. l. ab anastasio. Quinto propter iportantiã uerborum uoluntatis predicte que sub expressione mobilium z imobilium necessario comprehendit nomina z actiones de quibus iudicari oportet scdm alterum extremorum uel utrunqz si eorum alterum uel vtrunqz in obligatōne consistit. C. in qui. cau. in inte. resti. nō est necessa. l. fi. in glo. ma. C. si ad uer. trans. l. l. in glo. in cor. de non alie. §. vult enim z no. ff. de uer. sig. l. monentium z. ff. de auc tu l. potest pupillus potissime autẽ hoc in proposito q̃ locum habere uidetur quoniam annui reddi⁹ liciti ex pecunia debita per cōe florentie debentur qui redditus inter imobilia numerantur ut. d. § uult enim z. C. de sac. san eccle. l. iubem⁹ § sane z autẽ hoc ius porrectū nec mirū q̃ sicut imobilia sunt sui natura perpetua sic etiam annui redditus. Cōfirmatur hoc quia actiones z iura mixtum habent naturam quoniam participant de natura mobilium z imobilium unde dispositio facta z emanãs super dictis simplicibus cōprehendit mixtum. ff. de sta. ho. l. qui furere insti. ð acti. §. item mixta in cor. de nō cli. secundo nuben. §. si vero mixte. ff. de au. z ar. le. l. z si non sint. §. puenamus de a. sucep. l. rerum mixtura. C. de peti. here. l. hereditatis. ff. de adul. l. cum passa ff. de ver. ob. l. q̃. in prin. cuicunq; igitur dictorum simplicium actionem applicemus sufficit ex quo tam mobilia quã imobilia distribui iussit testator. In cōtrarium q̃ actiones z iura per dictos executores non possint distribui siue p eas possint exigi mobilia siue imobilia siue vtrunqz siue neutrum ipsoꝝ casus ultimi exemplum est forsitan difficile nisi in casu cum agi potest solū ad hoc ut conuentus agat contra aliū probatur plurib⁹ rationibus primo ratione limitate iurisdictionis que sortiri solet limitatum effectum z ultra personam rem z causaz non extenditur nisi in vim necessarie consequentie. ff. de pac. l. si vnus. §. ante omnia. z. l. fideiussores. z. l. nisi. z. l. qui in futurum. §. si ex altera. eo. ti. C. de transac. si de certis. ff. de trans. l. qui cum tutoribus ff. de verb. obli. l. qui rome. §. duo fratres de pactis. l. tres fratres z. l. emptor. §. lucius cōtincta. l. fi. §. fi. C de vsu. rei iudi. ff. de uer. ob. l. si stipulatus fuero parte z. ff. de procu. l. ad rem z. l. ad legatum. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ij. Sed dicta dispositio fuit limitata respectu rerum. s. mobiliū z imobilium. vnde nã extendere ad actiones z iura non est nostrum quoniã testator noluit sic que disposuit. vnde aliud nō inquirimus C. de serui. nece. insti. heredi. l. iij in fi. ubi est tex optim⁹ q̃ autem fieret extensio patet clare q̃ actiones z iura a mobilibus z imobilibus specie differunt q̃ apparet quia illa dicuntur esse eadem specie que sunt eadem in substãtia z natura z eorum effectuum productione uerba sunt Dy. in. c. sine possessione de regu. iur. li. vi. Sed actiones z iura differunt a mobilibus z imobilibus in substantia z natura z effectuum ꝓductione ergo non sunt eadem specie imo penit⁹ diuersa. ergo illa non ꝯprehenduntur sub dispositione facta de mobilibus z imobilibus. Substantia enim mobilium z imobilium vnius machine mūdialis est visibilis z corporea. z per consequens palpabilis iurium autem z actionū incorporea z inuisibilis. item mobilis z imobilis est vera possessio non iuriū z actionum z aliorum que incorporalia sunt ut. ff. de acquir. re. po. l. si seruus. §. incorporales. Item mobilia triennio z immobilia longo tempore perduntur actiones personales regulariter sunt perpetue. C. de consti. pecu. l. ij. C. de prescrip. xxx. an. l. si quis emptionis. Itẽ rerū oīa ab anima nostra totaliter seperãtur ex causa sed actiones z iura directa non q̃ infixa sunt ossibus nostris in quidam caracter ut. ff. de pec. quod debetur. Secundo probat̃ ex ꝓsumpta uoluntate testant̃ qui iura z actiones in dicta dispositione noluit intercludi vt patet ex sequentib⁹ verbis eiusqz intellectū tribuunt sermoni ambiguo ut. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. i. de ver. ob. l. tria. §. idem respondit. Sed testator predictus dū potestatem attribuit executoribus ꝓdictis bis de bonis distribuendis loquendo ad mobilia z imobilia se restrinxit quod non habebat necesse si suum patrimoniū vniuersum uoluisset per eos distribui sed sola appellatōe bonoꝝ uti poterat que omnia ꝯprehẽdebant ut l. bonorum de verbo. signi. ff. ad trebel. l. cogi. z deinde cum instituit cōmune florentie ampliauit dispositionem suam sciẽter disponendo etiam de iuribus actionibus z nominibus debitorum de quibus si sibi placuisset omisset sicut dixit in dispositione concernente cōmune florẽ. Tertio ꝓbatur ex natura mandati que est ut semper stricte interpretetur z nunqz extendatur ad aliã rem speciem uel personam quã ad illam uel illas quas uerborum tenor designat expresse nisi uirtute necessarie consequentie ut. l. ad rem mobilẽ z. l. ad legatum. z. d. l. ij. de iurisdi. om. iudi. per locum a cōtrario. ff. de acqui. here. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de mino. l. illud. ff. manda. l. diligenter. ff. de iurisdi. om. iu. l. extra territorium z. C. de procu. l. si procurator ad. vnam. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. de officio de rescrip. super litteris z ibi p Inno. z Io. an. z eodem titulo cum dilecta. Cōstat autẽ hos executores simplices mandatarios esse cuz aliud sit totale cōmodum habiturus ipsi autem nihil ff de le. ij. l. si quis tutio. Ex quibus dicimus z consulimus q̃ cum eorum mandatū sit certum z limitatū z ipsius v̇ba nullam sint ambiguitati supposita sed aperta z clara z ad imobilia z mobilia solum relata quod possunt quicquam de iuribus z actionibus disponere que recte z proprie sunt tertia distincta species a predictis z quolibet predictorū ut patet per rationes superius allegatas z est casus. ff. ð pecu. l. quam tuberonis. §. in peculio ff. de re iudi. l. a diuo pio in venditione z ideo uirtute distributionis ꝓdicte dictum capitulū z conuentus nihil de dictis pecuniis exigere possunt nec de sorte nec ð annuo reddiui qui annu⁹ redditus lz quo ad alienationis interdictum imobile cen-

feratur tamen ut tertia species ponitur a mobili z imobili differens ut patet clare ex tex. d.§.sane z.§.vult sibi in cor.de non alie. Nunc ad obiecta ex predictis factis est responsio primo ad id quod dicitur quod in testamentis plena sit interpretatio quia concedo ubi verba sunt ad multos sensus trahibilia sed ubi est unum solum significatum eorum non est recedendum ab illo nisi de voluntate testantis aliud doceatur de le. ii. ille aut alie.§.cum in verbis z.l.non aliter z ita est in proposito quia unum est significatum clarum z apertum illorum verborum mobilium z imobilium. Nunc ad secundum de favore pie cause quia hoc concedo ut pia dispositio z pium propositum testatoris conservetur sed non ut ad aliam trahatur de quibus testator non sensit in hoc enim nulla verteretur pietas immo esset oppositum ut.ff.de fur.l.si pignore. Non ob.tertium de concurrentia equitatis nego enim equitatem concurrere immo ut dixi insurgeret iniquitas si quis vel preter testatoris propositum aliquis ausu temerario vellet bona testantis in pium usum convertere quoniam nec elemosinam de alio est permissum facere citra domini voluntatem etiam si largitor sit magno coniunctionis vinculo domino alligatus unde nec uxor de bonis viri largitur etiam elemosinam tribuendo ff.de dona.inter vi z vxo.l.iii.§.concessa melius de dona.ante nup.l.fi.§ simplices. Sed testator voluit distribui bona mobilia z immobilia z non alia igitur z c.

Non ob.quartum de presumpta voluntate quia nego quod testator voluerit actionem z bona distribui cum se ad mobilia z imobilia restrinxerit argumentum de ardentia von testatis de qua in quarto obiecto dictum est. Non ob.obiectio quinta quod sub appellatione mobilium z imobilium contineantur actiones z iura quia hoc plus quam falsum cum sint species distincte ut superius est ostensum per rationes z leges z auctoritates doctorum. Bene tamen concedo quod necesse est de ipsis iudicari ut de mobilibus z imobilibus iudicantur mobilia z imobilia ut per ea mobilia z imobilia possint exigi ad hanc autem necessitatem numquam venitur nisi cum iura sub dispositione continentur in proposito autem continentur quia sunt tertia species ut est dictum. Non ob.quod dispositio de simplicibus comprehendit mixtum non enim iura z actiones sunt mobilia z imobilia ut sic faciant unum compositum quod est mixtum immo sunt neutri generis z neutrius speciei sub noie natura substantia z effectu z ideo dicta obiectio nil ad propositum ea enim dicuntur mixta que ex pluribus diversis composita aut mixtam habent naturam aut substantiam plurium simplicium ff.de usuca.l.cum qui edes.ff de iurisdi.om.iudi.l.imperium.C.de peti.here.l.hereditatis z in aliis iuribus allegatis in fine primi discursus.actio autem non est composita ex diversis substantiis nec ex diversas diformes naturas habente sed est quoddam intellectuale ut.l.vulgaris ff.de fur. z insti.de acti.in prin. z licet actio esset quid mixtum quod est falsum ut dixi non procedit obiectio immo do regulam z instantias. Regula enim est negativa quia dispositio facta de pluribus simplicibus ad mixtas non porrigitur.ff.de lib. z post.l si ita.ff.de adul.l.mi passam.§.prescriptione.ff.de his qui ut indig.l.mitorem. Fallit ubi lex aliud disponit vel ratione inseperabilitatis quo casu iudicatur de mixto ut de illo simplici in quo natura simplicis fortius z potentius agit ut.ff de stabo.l.queritur vel forsan causa remotionis absurditatis ut dicto.§.item mixta z.§.si vero mixte z.l.si quis argentum z.C.de fideiusso.l.generaliter vel circa dispositiones mere favorabilia z gratiose que nulli preiudicium afferre pot ut patet in questione disputata bononie de gratia concessa legato legitimandi spurios z incestuosos i qua fuit decisum posse legitimari filium etiam in quem ambe qualitates concurrunt de qua per bar.in d.l.ii.de ver.obli. z ita dicimus z consulimus nos ludovicus de albergotis civis z advocatus florentie z angelus de ubaldis de perusio legum doctor z c. ccccxix.

Estator

Transegit z obligando se z suos heredes z bona promisit non contravenire sub pena certa. z ipsam promissionem solenniter suo iuramento valuit. Heres autem eius confecit solenniter inventarium. queritur an quantum attinet ad exactionem pene commisse dictus heres possit vel beneficio inventarii ut sic non teneatur ad penam ultra quam vires hereditarie patiantur.

Eneficium

Inventarii solenniter confecti duo inducit unum circa falcidiam ut eam detrahere possit de legatis singularibus aliud in creditoribus ut heres non teneatur ultra vires hereditarias inter quos numerantur z sunt etiam creditores conditionales quorum obligationes passive incipiunt ab herede. nam sicut heres tutus dicto beneficio uti potest eo adversus creditores pure z in diem ita z adversus creditores conditionales ex quo conditio purificata est licet post mortem testantis C. ut acti. ab here.l.una.ff de ver.signi.l.creditores.ff.de bo auctor iudi pos.l.hereditariam cum simi.pro hoc quia lex concedens heredi beneficium inventarii adversus creditores loquitur indistincte.unde non est nostrum eam extendere ff.de publi.l.de precio. Cum igitur dicta obligatio sit hereditaria nulli dubium prima fronte quod adversus illam videtur quod heres tueri se possit beneficio inventarii. Nec ob.si dicatur heres suscipiens res hereditarias beneficio illo non gaudet aut in totum secundum quosdam aut saltem quantum ad res illam secundum omnes z.ff.de his qui.ut indig.l.rescriptum in cor.de here. z fal.§.sanci.loquuntur enim in obligatione que numquam fuit hereditaria nec in hereditate inventa adversus quam beneficium inventarii non porrigitur. In contrarium est veritas nam considerari oportet quod obligatio hereditaria conditionalis incipit ab herede cuius delicto hereditas facta est pauperior sicut est in casu proposito z tunc numquam heres gaudet beneficio inventarii quoniam eius delicto hereditas facta est pauperior quod tempore mortis testantis unde talis calamitas eius delicto contingens damno heredis semper ascribitur. ff.ad.l.fal.l in ratione in prin. z.§.diligenter pro hoc et est tex.recte intellectus in d.§.sancimus ubi heredi maligna ti beneficium inventarii nullatenus suffragatur. unde de eo non est consideratio facienda cum beneficium inventarii non est necessarium circumscripta omni malignitate heredis.

Pro hoc adduco simile de obligatione in dominum per sone contracta quia non purificatur contra eum per delictum procuratoris generalis immo omne damnum z omnis pena ipsum procuratorem sequitur z concernit.ff.de condi.in debi l.si procurator.ff.quod quisque iur.l.iii.§ si procurator de lega.ii l.qui solidum.§.etiam pro hoc quia si quod damnum heres incurreret z sua culpa sentit ergo z c.ut in regula iur.damnum sic videtur in pluribus sociis quorum damnum z lucrum propter societatem debet esse commune z tamen si unius culpa z delicto contingat societati non imputatur sed solum delinquenti.ff.pro so l.cum duobus.§.fi.consequenter.

Sic videbimus in colono cui per vim hostium vel latronum in cursu fructus ablati sunt suo precedente dolo vel culpa z non petit remissionem mercedis ex casu talis paupertatis vel calamitatis ff.loca.l.si merces.§.vis maior z.§ culpe idem videmus in eo qui bona dilapidavit in fraudem cui non prodest beneficium cessionis bonorum ut.l fi.ff.qui in frau cre. Idem i marito qui insolidum exigitur si in uxoris perniciem bona dillapidavit pro hoc quia causa proxima z imediata obligationis penalis fuit z est delictum contractum per heredem in contravenendo causa autem remota z imediata fuit z est transactionis contractus inspicere ergo debemus causam proximam non remotam ut sunt iura vulgaria. Cum autem obligatio hereditaria conditionalis purificatur mortuo testatore absque delicto heredis tunc ita habet locum beneficium inventarii adversus illam sicut adversus obligationem puram vel in die ut superius est probatum. Et pro hoc adduco.l.naturale.ff.ad.l.fal.in quantitate.§.magna. Concludo igitur ex premissis secundum ea que proponuntur beneficio inventarii locum non fore. Et ita dico z consulo ego Ang. z c. ccccxx.

Quidam

Lambinus gerardi suum condidit testamentum in quo plura legata fecit z inter alia que in dicto testamento disposuit in omnibus suis mobilibus z imobilibus iuribus z actionibus cum oneribus infrascriptis sibi heredes universalem instituit z esse voluit Zenobium z Guielmum z Franciscum suos filios legitimos z naturales z quelibet eorum equis portionibus quod si aliquis eorum decessisset succedant alii vel alius remanens z quod si omnes decederent instituit ia co ipsorum

eo ipsorum heredē suam dominam massam ei⁹ sororē. ita & taliter qd̄ domina massa eius soror ad vitam ipsius possit de fructibus bonorum facere velle suum &c. q̄ si dicti eius filij decederent seu decesserint anteq̄ fuerint in etate legitima reliquit iussit & voluit q̄ post morte ipsorum & dicte domine masse de oībus suis bonis que tunc tempore inuenirent cum denarijs del monte & quibuscunq̄ alijs fiat & fieri debeat iuxta ecclesiā plebis de ripolis unū hospitale fulcitū quā melius poterit. Item q̄ post mortem dictor eius filiorum ut supra dicitur reliquit iussit & voluit quod de bonis suis detur & soluatur iacobo pieri de infangatis nepoti suo flor. auri. c. & ad hec omnia & singula fecit executores. postea decessit dictus testator superstite dictis zenobio & francisco demū decessit dictus franciscus ante etatem. xviij. anno᷑ nullis relictis filijs uel descendentibus seu ascendentibus superstite dicto zenobio eius fratre maiore annis. xxv. postea decessit dicta domina massa superuiuente dicto zenobio. deinde decessit dictus zenobius maior ānis. xxv. nullis relictis filijs seu filiabus uel descendentibus legitimis & naturalibus suo cōdito testamento in quo sibi heredem instituit dominicum sandri merciarium. Modo queritur an cōditio construendi dictū hospitale & p̄standi legatum dictor flor. auri centum sit purificata adeo quod fieri debeat dictū hospitale & prestari debeat dem̄ legatum de iure maxie cum dictus zenobius ultimus decedens & ad que tota hereditas patris sui deuenit decesserit in etate legitima & an in dictis verbis & quod si dicti eius filij decederet seu decesserint anteq̄ &c. intelligatur repetita illa dictio posita in principio uer. videl᷑ & qd̄ si oēs decederēt &c. Et quid iuris oium p̄dictor viso p̄ucto p̄d cto & his de quib⁹ in eo fit mētio.

Remitto Primo quod ex forma dicti statuti dn̄a massa ad nihil uocatur q̄m̄ predecessit zenobio instituto unde sua substitutio conditionalis nō transmittitur. C. de cadu. tol. §. in nouissimo l᷑ secus sit in iure accrescēdi. ff. de suis & le. l. si ex pluribus. Super eo autē quod querit an purificata fuerit cōditio cōstruendi hospitale dico quod non q̄ testator uoluit cōstrui hospitale si eius filij decesserint anteq̄ essent in etate legitima unde oēs uoluit mori anteq̄ essent in dicta etate quoniam illud operatur dicta indefinitiua questio vniuersalis cum sit eadem ratio omnium particularum comprehensorum in ea ut. l. legitimos. de legi. in. l. obligari. § tutor. de aucto. tu. per Dy. in regula iuris generi per speciem derogatur li. vi. & no. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de re. dub. & est casus in terminis substitutione facta pluribus si decesserit q̄ mors omnium exigitur. C. de im pub. & alijs subst. l. q̄nīs. Cogitauit enim testator suam hereditatem decurrere ad superstitem ut patet ex verbis quia voluit is quacunq̄ etate decedenti succedere superuiuente nullo autem superueniente inuitauit hospitale construendi cum condictione si decesserint ante etatem legitimam cum igitur in persona ultimi morientis deficit condictio eo q̄ decessit post. xxv. annos quo tempore quilibet est etatis iuste legitime & complete: ut. ff. de leg. iij. l. cum filio. in fi. & . C. de his qui ve. eta. impe. l. fueret. ff. de condi. ob cau. l. quod seruius. licet secus esset si condictio fuisset purificata in persona ultimi morientis ut l. heredes mei. § cum ita. ff. ad treb. & ibi Barto. plene.

Concludo igitur hospitale construi nō debere ex quo non est purificata condictio que impleri debet in forma: ut locum habeat dispositio sub condictione concepta: ut ff. de condi. insti. l. si quis ita. & ff. de condi. & demon. l. melius. & l. qui heredi. Super eo autem quod queritur de legato potest dubitari quoniam mortis filijs dictum est supra aut de morte filiorum facta est mentio dupliciter. Primo si decesserint sine filijs & hoc contingit in persona omnium unde si relatio fieret ad hunc moriendi modum sine dubio legatum deberetur. Secundo modo est facta mentio si morirentur omnes ante etatem legitimam & si ad hunc modum fieret relatio non praestaretur legatū Consistit ergo dubietas ad quem modum etiam moriendi debeat fieri relatio. & super hoc dico q̄ ad modum secundum s. quando morirentur omnes in etate legitima quia relatio in dubio debet fieri ad proxima non remota quoniam relatiuum positum est in vna oratione distincta & seperata ab alia sicut est in casu proposito. ff. de iurisdi.

om. iudi. l. si idem cum eodem. §. fi. & . ff. q̄d quisq̄ iuris. l. & §. hec & . ff. deposi. l. i. §. deinde & §. cum vero. ff. de leg. iij. l. in repetendis & ibi per Bar. & de ver. oblig. l. doli clausula. ff. de libe. & post. l. iij. C. de libe. prete. l. i. in glo. & ibi per Cy. & ita dico & cōsulo ego Ang. &c. cccxxi.

An in Restitutione fideicō. veniant fructus percepti testatoris in dimidio ante existentiā cōditionis posito q̄ testator fuerit vsus verbis qd̄ si heres scriptus decesserit sine filijs qd̄ restituat sub fideicōmisso omnia bona dicti testatoris. prouenientia uel peruentura quomodocunq̄ & qualitercunq̄.

Ro Consultationis predicte decisione premitto regulam negatiuam q̄ fructus p̄cepti ex hereditate non veniūt in fideicōmissaria hereditatis restitutione ut ad trebe. l. in fideicō. primo respon. huic autem regule inherēdo consultatio est decisa q̄ non debent restitui verum dicta regula quasdam hab᷑ instātias seu exceptiones in quibus fallit. An igitur casus noster sit inter illas apparebit ex cōclusione. Fallit autē dicta regula primo si fructus tempore restitutionis fideic̄ sunt pēdentes quoniam portionis bonor᷑ super quibus pendēt sunt ut. ff. de rei ven. l. fructus pendentes. ff. de fur. l. si seruus. §. locauit. ff. de actio. emp. l. iul. §. si fructibus de le. ij. l. cum domin⁹. §. si filius & adeo sunt pares rei quod respectu iuris realis etiam post seperatione petuntur ut sui per illum qui dominus fundi fuit licet non respectu iuris personalis ut. ff. de ver. signi. l. si filius. §. cum fundum & ibi p Bar. Secundo fallit quando non sunt percepti testatoris iudicio ut q̄ heres fuit in mora ne sit eidē sua mora p̄ficua ut. d. l. in fideicō. scd̄o respon. & . ff. ad. l. fal. l. paulus §. fi. & l. de bonis. §. quod autis. Tertio fallit quādo testator percepit signanter eos restitui ut. d. l. i fideicō. iij. respon. Quarto fallit cum ex aliquibus cōiecturis constare potest testantem illos uoluisse restitui quoniam nō minus operatur hec coniecturata uoluntas quam exp̄ssa ut ff. de leg. i. l. si seruus plurium. §. fi. & eo. titu l. licet impe. & est casus. ff. de vsur. l. in fideicō. §. cum pollidius & l. si sibi relictum. §. pegassus de leg. ij. Inter ceteras autem cōiecturas est cum testator gratia fideicōmissi tantum diem restitutionis distulit ut. d. §. pegassus uel cum certum quid apud heredem uoluit remanere quo iussit esse contentum ut. d. § cum pollidius s̄m vnam solutionem uel cum iussit restitui quantumcunq̄ pecuniam ex hereditate heres p̄cipiet. Nam verbum pecunie quod est latissimum ut. l. pecunie de ver. signi. iunctū illi gemino relatio quantumcunq̄ importat ut fructus veniant ut. ff. ad treb. l. balista.

Quinto fallit cum percepti sunt ante additam hereditatem nec mirum q̄ hereditatis sunt tunc non heredis qui nun est augetur enim fructibus sicut igitur ipsa hereditatis substantia in restitutione venit ita fructus ante additā hereditatem percepti qui substantiam ipsam ampliant & augent ut l. postulante. §. sed in huius & l. deducta. §. qui post. & §. pe. ff. ad treb. & l. ita tamen. § si seruum eod ti. post hereditatem vero agnitā uel apprehensam nō possunt fructus illam augere quoniam nomen hereditatis habere desijt & heredis agnoscētis patrimonium factum est. ff. de priuile. credi. l. pater & ff de vulga. & pupil. l. si plures. §. qui filio. C. de iure delibe. l. quidam eulogio unde fructus nunc heredem sequunt᷑ iure dominij ff. de vsu. l. heremius modestinus ēt si heres coactus hereditatem adijsset si modo in restituendo nullam morā contraxit & similiter sequuntur heredē etiam coactum lucra & questus facti per seruos hereditarios ut. d. l. ita tamen §. i. & nō est alibi s̄m Dy. Sexto fallit in accessionibus ad heredem peruenientibus ex testatoris p̄uisione ut sunt vsure & pene quas testator dum in humanis ageret stipulatus est quarum dies venit & cessit eo mortuo & ad earum accessionē restitutionem liberi primi etiam tenent᷑ gradus ut. l. postulāte §. fi. ff. ad trebel. & ibi Bar. nec mirum quoniā ea omnia hereditaria fuerunt & in hereditate inuenta sunt tempore mortis testantis. C. ut actio ab here. l. vna. ff. de verb. signi. l. si creditor & . ff. de peti. here. l. vtrum in fi. & eo. ti. l. illud qd̄ intelligo cum vsure aut pensiones ex stipulatione defuncti debite exacte non sunt nam debet restitui hereditas talis qualis restitutionis tempore inuenit᷑ ceterū si per heredem fuissent exacte cum percepte sint testatoris

indicio heredis sunt ex quo nulla mora cōtracta est ut. d.
§. sed huiusmodi ⁊ eo ti. l. deducta §. qui potest. Septi
mo fallit ubi substantia hereditatis que debebat restitui
facto heredis ut per detractōem quarte del quia diminui
tur pp dotem quam sibi uel filie assignauit diminuta est ⁊
tot fructus pcepit heres ultra suum quadrātem ⁊ fruct⁹
quadrātis quot suplectio dicte substantie diminute ex di
ctis fructubus exuberantibus supplen potest illi eni fruct⁹
sunt ad dictum suplementum necessarij in restitutione ve
niunt pacterāꝫ in liberis primi gradus ut ff. ad treb. p gl.
ff ad trebel l ita tamen. §. ex asse in uerbo agi pōt uer. itē
potest ⁊. l mulier. § cum proponerent eo ti. Inter has
autem exceptiōes non inuenio casum nostrum soluo nisi
dicamus hanc uoluntatem defuncti coniectura taꝫ ex illis
verbis quod omnia bona dicti georgij prouenientia seu p
uentura ad ipsum christoforum vigore dicti testamēti seu
codicillorum quādocunqꝫ ⁊ qualitercūqꝫ restituantur ⁊ c. vi
detur eni testatorem de plenissima restōne cogitasse ergo
⁊ de fructibus ut. d. l. balista. ff. de offi. psi. vr. l. i. §. cuꝫ ple
nissimam C. de fideicō. l. cum virum que optime facit ad
hoc ⁊. ff de leg. ij l vnum ex familia. § ft. ff ad treb. l. mar
cellus. § quidam liberis ⁊ ff. de le. ij. l. cum pater. § fidei
uerbū enim oia vniuersale signū est ⁊ dum dicit pueniē
tia ⁊ proventura ampleat ⁊ extendit ut non solū que tūc
sunt sed ⁊ futura testatoris bona cōprehendat. ff. de aur.
⁊ ar. le. l. si quis ita ff. de uer. obli. l cum stipulamur ⁊. l. si
a colono ⁊ dū subiungit quōcūqꝫ ⁊ qualitercūqꝫ oēꝫ modū ⁊
qualitatem pventionis demonstrat unde nihil videt ex
ceptum ut. ff. de re. du. l. si is qui. cc. §. uirū facit. ff. de fidei
cō li. l. x. cum igit fructus ex bonis sint ⁊ ex substantia te
statoris ad herede perueniant nullum dubiuꝫ uidetur fru
ctus etiam debere restitui ex presumpta voluntate defun
cti importata ex pregnantia dictorum uerborum. Contra
rium est verius. s. quod dicti fructus percepti testatoris ta
disto in restitutione non ueniunt obstante regula prohibi
tiua de qua supra mētio facta est. Non ob. iura ⁊ ratio
nes in contrariū allegate nam ponderanda sunt diligenter
uerba dicti testamenti in quo testator disposuit omnia bo
na dicti gregorij restitui prouenientia ⁊ proventura quā
docunqꝫ ⁊ qualitercunqꝫ ad heredē fructus cuꝫ post adi
tam hereditatem percepti ⁊ ante moram nunqꝫ fuerunt
in bonis testatoris nec bonorum eius imo extra causam
dictorum bonorum ut. d. §. cum filio ⁊. d. l. pater unde cū
testator solum bona eius uoluit restitui non autem quod
perciperetur ex bonis eius post mortē merito ⁊ in restitu
tione non ueniunt quia de illis testator non senserit soluꝫ
suorum bonorum mētionem fecit ut. ff. de religio. l. ij. §. in
locum ⁊. ff. de an. ⁊ ar. le. l. si ita ⁊ hoc īportat uerum ⁊
pprium significatum illius generis bonorum ut ff. de re
li. l. i. §. in locum ⁊. l. seruum titij ff. man. ⁊. l. si seru⁹ meus
de stip. ser. ⁊. l. si heredis seruus de le. i. bar. in prohemio
ff. noui quecunqꝫ ergo bona testatoris ad herede proue
nientia uel pventura qualitercunqꝫ in fideicōmissum ve
niunt. Que autem testatoris nō fuerunt tempore testamē
ti uel mortis illa non ueniunt quia non cōtinentur sub ver
bis a quibus non est recedendū cum clara sunt. ff de leg.
iij. l. non aliter. Minimo ⁊ hoc signanter est notandū ui
dictorū uerborum quādocunqꝫ ⁊ qualitercūqꝫ si nō eent
apposita illa uerba vi testameti ⁊ codicillorum venirent do
nationes facte p testatorem que morte cōfirmarent licꝫ il
lis habuisset scriptus quocūqꝫ alio existente herede. Nec
ob. de le. ij. l. sequens questio ⁊ non est alibi quia ibi ap
posita nō fuerunt illa uerba quomodocūqꝫ ⁊ qualitercū
qꝫ significantia oēm modū ⁊ qualitatē prouentionis per
que satis dici pōt expressim testatorem uoluisse dictas do
nationes venire lꝫ non sit expressum uerbis specificis cū
ad dicat expressum qō necessario importat ex uerbis vt. l.
certū ff si cer. pe in cor. de here. ⁊ fal. §. si vero expressim
ff ne condi. ⁊ demō. l. nominatim ⁊ de op. no. nū. l. pre
tor § i. in gl'o. in uerbo expressim sic dicimus in substitu
tione reciproca omnes substitutionum species in ea con
tentas esse expressas licet non uerbis specificis. ff. de vul.
⁊ pupilla. l. iucius cōmuneta glo. ⁊ ibi per Barto. ⁊ hoc
patet clare responsum ad l balista quia ibi testator non
iussit solum sua bona restitui ut fuit in themate immo ius
sit restitui quantuncunqꝫ pecuniam ex hereditate ad he
redem peruentura. cōstat autē fructus ex hereditat: pue
nire sicut ⁊ pecunie ⁊ pcia unde redacta ut. l. itē veniūt. §.
redacte de peti. here. ⁊. l. venditio. ff. de here. vē. cū simi.
Item constat fructus contineri appellatione pecunie. aō
fructus in restitutione veniunt propter hec duo simul iū
cta ut ibi potes ⁊ supra etiam est ostēsum. Porro hic
testator nihil ex hereditate percipienda iussit restitui sꝫ so
lum iussit restitui bona eius quorum appellatione nō con
tinentur fructus percepti eo modo quo dixi qꝛ nunqꝫ ipsi
us fuerunt. Non obst. l. cum vnum. C. de fideicō. cum
aliis simi. qꝛ concedo qꝫ testator pregnanter ⁊ plenissime
uoluit restitui omnia bona eius. ⁊ ideo quicquid contine
tur appellatione bonorum eius illud in restitutione venit
qꝛ sic testator disponit unde nō inquirimus aliud ut. C. de
serui. here. insti. neces. l. cum quidam in fi. Quicquid autē
extra causam bonorum eius est in restitutione non venit qꝛ
hoc testator non dixit ergo ⁊ c. ff de libe. ⁊ post. l. cōmo
dissime cum suis concor. ego Angelus ⁊ c. cccxxxij.

In his Duabus reformationibus cō
munis florentie loquentibus d
modo ⁊ forma notificationis laudorum ⁊
arbitramentorum. Queritur an laudum latuꝫ
contra comites guidones qꝫ fuit notifica
tum soluꝫ per nuncium cōmunis florentie per cedulā affi
xam in palatio potestatis cōmunis florentie ⁊ in aliis lo
cis publicis consuetis ualeat posito pro constanti qꝫ dicti
comites nō habeant uel habent domum habitationis in
ciuitate uel territorio cōmunis floren. ⁊ uiso statuto cōmu
nis florentie disponente qꝫ comites guidones predicti tra
ctentur ut ciues magnates ciuitatis florene.

Ro Decisione consultationis predi
cte plura premitto Primo qꝫ
causa condēdarum dictarum reformationum
ut arbitramenta vnius damnatorū noticiā
deducantur fuit ut arbitror ad precidendū
omnis cogitatus ⁊ vias falsitatum que crebro ⁊ quibus
dam actibus continentur ut in corp de instru. cau. ⁊ fi. in
prin preciduntur autem omnes falsitatū semite quotiens
ea que aguntur diversorum hominū sensibus atqꝫ oculis
insinuantur. C. qui. testa. facere pos. l. hac cōsultissima in
fi. ⁊ ideo dicta primo reformatio in dicta notificatione tā
tas solēnitates exegit. Secundo premitto qō dicta pri
ma reformatio per secūdam recessit aliqua quoniā ut pꝫ
expresse ex verbis secūde sufficit notificationem etiaꝫ lau
dorum etiam fieri sm formam dicte prime reformatōis
ut patet in. d. §. prouiderunt ver. ⁊ nisi seruata fuerit solē
nitas. Tertio qō dicta primo reformatio ad nullū certū
genus personarum restringitur sed indeterminate ⁊ ge
neraliter loquitur. unde cōprehendit tam ciues florenti
nos quam comitatinos districtuales ⁊ etiā rectores quos
cunqꝫ licet alias cōmuni flo. non subiectos ff de testa. mi
li. l. in fraudem § fi. ff. de publi. l. de precio. ff. de le pstan.
l. i. §. ⁊ generaliter. Quarto premitto qꝫ comites gui
dones qui sunt florentini ciues ex quo aliunde ⁊ ab alie
no territorio traxerunt originꝫ ff. ad munici l. assumptio
in prin. ff. de verbo. signi. l prouinciales ⁊. ff. de excu. tu.
l. sed reprobari. §. amplius in glo interlineari in ver. co
manens licet autem dicta prima reformatio comprehen
dat forenses per laudum cōdenandos aut ex laudo ul' ar
bitramento aliter itentos non tamen comphendit vni
uersos forenses sed illos solum ⁊ dūtaxat qui in florētia
uel in floren uno districtu inueniuntur personaliter aut sal
tim domum habitationis haberent qō apparet qꝛ prima
reformatio etiam concedit dictori potestatem notificandi
laudum alternatiue uel per publicum instrumentum uel p
nuncium cōmunis florentie de mandato alicuius iudicis
domini potestatis personaliter vel ad domum habitatōis
sententiam arbitrorum passon. ergo pter defectuꝫ subie
cti quilibet dictorum modorum impossibilis est alterum de
duobus dicere nos oportet uel qꝫ notificatio nulla neces
saria sit attento rigore verborum nō prouidentiū hoc ff.
de libe. ⁊ posthu. l. cōmodissime uel attenta equitate ur
gente ex mente ⁊ sententia legislatoris que preua'et ut ff.
de excu. tuto. l. scire aportet. §. scire oportet ver. ⁊ si maxi
me qō fiat notificatio eo modo quo potest pro hoc do ca
sum in l. ut perfectius. C. de anna. excep. cōiuncta. l. singu
lari que est in. l. cum hereditas ex tre. in ver. per absentiā
ff ad trebel. Concludo igitur qō ubi forensis cōtra quē
est laudum latum florentinum domiciliū nō sortitur si ibi
habitat aut personaliter inuenitur eidem notificatio fieri
oportet

oportet scdm formam dicte prime reformationis que quã
tum ad ipsos nullatenus est abolita sed modificata per se
cunda ubi autem nec psonaliter inueniuntur nec habitant aut
nulla erit notificatio fienda scdm uerba ut dixi aut scdm
mentem fienda erit per edicta in oibus innotescant ut. C.
quomodo ⁊ quando iud. l. cõsentaneum ⁊ auten qui se
mel ⁊ in coꝛ. unde sumit cum enim dicta reformatio no-
tificationẽ seu citationem requirit fieri de mandato iudi-
cis florentini non aliter fieri põt preterq̃ per edicta de nõ
subdito ex quo iurisdi. floren ab aliis penitus est distincta
⁊ de iure uel de facto nõ sit sub eiusdem domini protecti
one ut in cle. de re iudicata coniuncta glo. l. ultime. C. de
prescrip lon. tem. lz secus ubi non sunt ita distincta q̃sta
sic intelligitur. l. omnes. §. si uero apparitoꝛ C. de epis. ⁊
cle. cum ibi no per cy. ⁊ bar plene recitat in extrauagan-
tibus ad reprimendã loco aũt uictoꝛ edictoꝛ ⁊ alii preco-
successerunt cedule in papiro que foribus palatioꝛ ubi iu
ra reddunt aut in aliis locis publicis affingunt secundũ
morem cuiuslibet regionis. Unde sufficit ita usitatũ esse
eandem igitur uim sortiunt tales cedule sic affixe ex quo
ita mos inoleuit ut ff de spon. l. iii ⁊. C. de iudi. certi iuris
ff de legi. l. non est nouum. ff de usufru. l. si quis donatu-
rus in fi. ff de arb. l. item si unus §. fi. ff si cer. pe. l. certi cõ
dito § si nũmos cum igit notificatio dicti laudi per talia
edicta facta fuerit ut pz ex nunciĩ relatione nulla est dubi
tatio quod laudum executionem mereat quinimo forsitan
non erraret si quis diceret executionem mereri etiã si nul
la uocatio facta esset ⁊ hec sufficiant pro decisione cõsul
tationis predicte. Uerum quia uidi multotiens dubitari
propter formã dicte reformationis secunde quomodo ⁊
qualiter hodie sit laudoꝛ intimatio facienda iccirco ad ip
sam scdam reformationem descendo cõcludens primo ⁊
ante omnia quod inquantũ fiat notificatio laudorũ scdm
formam saltim prime reformationis satisfactũ est semper
intentioni legislatoris ut dictum est in pmo discursu cete
rum si non fiat saltim fieri eam oportet sm formam dicte
reformationis scde que de solẽnitatibus prime relaxat ⁊
ita relaxando primã reformatione modificat. Unde p
mo uideri oz quos cõprehendat dicta reformatio scda
⁊ super hoc diligenter aduertendũ quia duas partes prin
cipales hz. Prima loquitur de arbitramentis que feruntur
contra ciues seu habitantes in ciuitate florentie usq̃ ad
§. in his uero ⁊ illa particula cõprehendit etiam habitato
res ciuitatis quantũcunq̃ forenses quia ita indetermina
te ⁊ generaliter locuta est ⁊ qz loquit de habitatoribus
ciuitatis nõ haberet locũ in forensibus habitantibus i co
mitatu uel territorio florentino quia in habitantibus i co
mitatu uel territorio florentino de illis non disponit un-
de talibus forensibus sic habitantibus in territorio ⁊ di-
strictu extra ciuitatẽ non sufficit notificatio sm formam in
ductam per dictã secundam reformationẽ imo deberet fie
ri scdm formam dicte reformationis prime que in hac p-
te non est abrogata neq̃ modificata unde remanet i suis
iuribus primitiuis ut. l. sancimus. C. de testa. Secunda ue
ro pars dicte reformationis secunde subdiuidit in duas
partes. Prima est quando laudum fertur contra aliquos
de comitatu florentino non habitantes in ciuitate. Secũ-
da est quando fert contra alios nõ districtuales nõ comi
tatinos similiter non habitantes in ciuitate ⁊ ista duo ge
nera personarum dicta scda reformatio copulat uniformi
ter scilicet qz cuilibet eorum sufficiat notum fieri scdz for
mam reformationis prime ⁊ per consequens per publi-
cum instrumentum uel nunciũ de mandato cuiuslibet iu-
dicis ptãtis pnt ⁊ sicut in dicta reformatione continetur
uel per nunciũ cõis florentie de mandato iudicis quarte-
rii actoris cũ dimissione cedule prout in dcã scda reforma
tione continet. Unde dictã pticulam sic intelligi oz
quando comitatini uel districtuales habitant saltem in ter
ritorio florentie ita quod de mandato iudicis florentini
possibile eos est citari personaliter si inueniuntur in terri
torio uel ad domum existente in territorio ubi aut nec p
sonaliter inueniuntur in territorio neq̃ domum habet ne
q̃ prima reformatio neq̃ secunda habet locum in dictis
comitatinis aut districtualibus quoniã deficiunt uerba di
ctarum reformationũ unde aut nulla notificatio secundũ
uerba erit necessaria aut sufficiet per edicta ut supra dictũ
est in alio discursu. Nec ob. si dicatur qd ubi laudũ fer
tur contra forenses uel contra ciues comitatinos ul distri

ctuales nõ habentes habitationem in ciuitate uel territo
rio florentino nec ibidem repertos personaliter saltem se-
cundum formã prime reformationis ex quo nõ potest fie
ri citatio de mandato iudicis florentini debet fieri notifi-
catio per publicum instrumentum per ipsam partem q̃ me
ruit laudum cum dicta notificatio sit merus actus extraiu
dicialis de sui natura expedibilis quolibet loco ⁊ tempo
re ut. l. omnes ⁊. l. dies festos. C. de feriis. l. i. §. nunciatio
de ope. no. nun. C. de rei uen. l. fundum. ff man. l. homi-
nem ⁊. l. si procuratoꝛ. §. si ignorantes ⁊. ff. de eme. l. si rẽ
§. quolibet. C. de usu. accep. quoniam nõ sunt ita intelligẽ
da nec interpretanda uerba dicte reformationis i hac no
tificatione extraiudiciali loquente ut qui uicit teneatur ui
ctum perquirere quotquot locis nauigaturus sit is qui in
arbitramento succubuit ut eidem arbitramentũ notificet.
Nam secũdum hoc in potestate rei damnati esset propter
locum in quo deberet fugiendo nunc ⁊ sepissime de lo-
co uno in alium uictoꝛ trahere ut. ff. de eo qd cer. lo. non
unq̃ in prin. est enim cõmunis natura reorum fugere. ⁊
ideo inductum est iudicia reddi in inuitũ. ff. de uer. obli. l.
inter stipulantem. §. i. soli ergo uictoꝛ astringitur ad denũ
ciandum intra territoriũ ⁊ no. extra sicut ⁊ in creditore
dicimus qui reos principales ut ueniant ad fideiussores
pignorum uel possessores extra territorium cõuenire uel
prosequi non tenet ut plene habetur in coꝛ. de fideius. §.
si quis igitur in uer presentes ⁊ uer. ui. modo accipio. fin
gamus igitur uagabundũ dicemus ne hõc extra territo-
rium perquirẽdum nempe ut euitetur absurditas supradi
cta fingamus ipsum dãnatum in longissimo loco habita-
tionem habere ad quẽ de facili non potest iri aut dãnatũ
esse quendam tirannum comitem uel baronẽ ad quem
sine suspitione mortis uel alterius periculi non potest ac-
cessus haberi dicemus ne hunc dãnatum perquirendũ ad
loca predicta similiter dicendũ est non esse ut. ff. ad treb.
l. de etate in glo. ⁊. ff. qui satisda. cog. l. ii in glo. ⁊ in. d. §.
si quis igitur in glo. superius alleg. per Inno de do. ⁊ cõ
tuma. c. cum dilectus per Jo. an. de rescrip. statutũ li. vi. in
glo. in uersi. non audiens ubi notabilia uerba dicit iuncta
alia glo. in uerbo sectire ⁊ facit qd no. glo. ff ex quib. cau.
ma. l. metus ⁊. l. ii. §. i. si quis in ius uocan. in uersi. dies.

Concludo igitur ubicunq̃ forensis damnatus non hz
habitationem in ciuitate uel territorio nec de facili potest
ei nunciari per instrumentũ uel per magnam loci distan-
tiam uel propter earum discrimina uel ppter timorem ali-
cuius periculi in quo incurrere potest denuncians hũs ca
sibus non esse denunciationẽ necessariam aut si est suffi-
ciet per edicta quoniam nõ dicimus posse qz honeste non
possumus. ff. de condi. insti. l. si filius uel quod cõmode nõ
possumus. ff. de uer. signi. l. nepos proculo. Et ita dico ⁊
consulo ego Angelus ⁊c. cccxxiii.

Statuto Tudertino cauetur qd
nulla mulier cõtrahat
sine presentia fratrum carnaliũ si ipsos ha
beret ⁊ si ipsos non haberet sine presentia
duorũ proximiorum cõsanguineorum ⁊ si
aliquem ex predictis mulier nõ haberet in ciuitate uel co
mitatu tuderti uel haberet ⁊ nõ inueniret mulier possit li
bere tunc contrahere ⁊ testari. Contingit qz mulier hz
fratrem nõ tamen in ciuitate uel comitatu. queritur an pos
sit contrahere uel testari sine presentia proximioris con-
sanguinei post fratrem existentẽ in ciuitate tuderti. Et di-
co qz presentia consanguinei predicti requiritur pinde ac
si dictus frater non esset in rerũ natura equiperando ab-
sentiam morti ⁊ qz dictum statutũ non emanauit in fauo
rem mulieris ppter imbecillitatem sexus atq̃ cõsilii. Et
ita dico ⁊ consulo ego Angelus de perusio. legum do-
ctor ⁊c.

Mulier fratres carnales hz ipso
rum presentia requirit cũ eos nõ
habet sequentiũ in gradu presentia neces-
saria est tunc autem fratres habere intelli-
gitur cum habet habiles ad presentiam tã
de iure q̃ de facto. Nam ad habiles sunt restringẽda uba
statuti ut. l. in gradatim. §. ⁊. si lege de mune. ⁊ hone. l. i.
C. de sacrosan. eccle. que loquitur tam inhabilitate iuris
q̃ facti ⁊ facit. ff ó excu. tuto. l. non solũ. §. si libertus piam
eis. l. si tutoꝛ reipublice causa. §. i. ó ni. ⁊ ra dis. Nemo
enim sani capitis dicet qz si mulier habet fratres furiosos ⁊

...tes minores. xiiij annis q ad istos fiat relatio z sic
earum presentia ad consulendum requiratur qui alieno i
digent consilio ut l. fi. C. de legi. tu. z de eta. z qua e in
decorum. Ideo alij cõsanguinei sunt vocãdi. hij ergo fra
tres ad presentiã ob cõsiliũ introductã sunt inhabiles de
iure propter morbum sicut sunt inhabiles ad presentiam
propter accidens qui absentes sunt z defacili haberi non
possunt ad expeditionem actus qui forte celeritatem desi
derat propter instans mortis periculũ z ideo cõsideratis
subtilissime z eleganter dictis p excellentissimũ legum do
ctorẽ dominũ philippum z considerato eo q dicti consi
lis esse quod superius scriptum ego angelus de
vbaldis de perusio legũ doctor z ad fidem predictor ma
nu propria scripsi z in eo sigillo mei nominis sigillaui z
maxime moueor quia dictum statutum dicit quod si mu
lier non haberet aliquem ex predictis in ciuitate vel comi
tatu quod libere possit contrahere z testari ergo conclu
dit quod si aliquis est ille requirendus z qui non est re
quirendus non est ego idem angelus. cccxxxiij.

Agliardus

De bonciãnis per suum procuratorem iam sunt plures anni meruit sniaz bonorũ insolutum vigore sui crediti tanquã de bonis rogerij de bondelmõtibus tunc d functi. post vero quidam procurator dicti rogerij constitu tus etiam post morte dicti rogerij inde ad plures ãnos li bellum exhibuit in quo inter cetera allegat dictam sniam nullam pluribus rationibus z maxime quia lata de heredi tate dicti rogerij tunc iacente z non dato curatore z petijt per iudicem pnunciari z declarari dictam sniam esse nul lam z dictũ galiardum condenari dicte hereditati dicti ro gerij z dictum eius procuratorẽ ad relaxandũ z restituen dum dicta bona cum fructibus perceptis z percipiendis. Pro parte vero dicti galiardi excipit qd dictus procu rator dicti rogerij nõ est legitimus procurator z mandatũ suũ expirauit quia dcũs rogeri⁹ decessit sine herede cũ he reditas ipsius non sit per aliquem adita. Ite quia z si adi ta fuisset dictus procurator fuit reuocatus per quandaz so rorem dicti rogerij cui hereditas dicti rogerij fuit delata z que hereditatem dicti rogerij adiuit dicitur et pro pte di cti galiardi quod ipse non dz condẽnari ad relaxandũ bo na z restituendũ fructus q dicta snia non est nulla ul' in iusta z lapsa sunt tempora appellandi. Itez quia ex forma statuti cõis florentie si quis non uenit infra ãnum contra dicta bona nullũ ius est sibi saluũ quoad dicta bona p eo quia galiardus non solũ possidet dicta bona sed etiã ea te net tanqz bona sibi obligata uigore quorũdam instrumẽtorũ z creditorũ que recipere dz a dño bereghi fratre carnali dci rogerij z eius heredibus cuius. d. beregq dictus rogeri⁹ est heres z ipsa bona sibi lz retinere pro dictis iurib⁹. Ad hec respondet pro parte dicti procuratoris dicti rogerij qd dicta reuocatio facta per dictam sororem lenã non bz par tem dicti galiardi releuare q soror lena predicta petijt re stitutionem in integrũ aduersus dicte hereditatis aditio nẽ z dictam reuocationẽ dicti procuratoris z ipsã obtinuit. Item non licet retinere dicta bona ex alio iure pro eo q dictus galiardus non meruit tenutam dictorum bonorũ ex alio iure q ex iure dicte sententie modo visis predictis queritur quid iuris.

Andarz

Collatũ post mortẽ non est dubiũ q nõ finitur morte q cõstituens noluit finiri. l. si uero non remunerandi. § si. ff. man. no. ff. de solu. l. fi. z bi per cy. Fallit vbi testa tor sine herede decedit q tunc cũ nulla subsit psona dñi vera uel representata cuius noie possit procurator exercere actum iudicialẽ uel extraiudiciale apparet esse impossibi le quẽ procuratore esse q ei non põt congruer e procurato ris diffinitio que est qd ille est procurator qui mandato dñi aliena negocia administrat ut. l. i. ff de pcur. duo ergo co pulatiue requirunt ut quis sit procurator. Primo quod alie na negocia sint. Secundo q mandato dñi gerant. In p posito autem nõ sunt negocia aliena imo nullius nõ enĩz dñs qui decessit per eius morte in eo oĩa sunt soluta ut cor. de nup. § deinceps nõ hereditatis quia nulla est hereditas ex quo cõstat neminẽ velle esse heredem imo imediate cũ hoc constat hereditas desinit esse hereditas z incipiunt esse bona vacantia ad neminem pertinentia anteqz occu

pentur ut. l. i. § an bona. ff. de iure fis. z ibi bar. z qd finia tur dictũ mandatum morte probat q cum dñs sine here de decedit z mandatũ procuratoris in rem suam q est po tentius mandato simplici cum nõ finiatur morte re inte gra nec reuocari possit finitur morte domini sine here dederentis ea ratione q non superest uel representatiue heres cuius nomine procurator ualeat experiri cũ directas intentat non subueniuz est hoc casu tali procuratori in rẽ suam ut in eum transeat utiles sine cessione cũ exercitare possit directas. l. i. C. de actio. z oblig. z non est alibi sin gularem lec. que est singularis z vere eam tenuit Barto. z Jo. an. ita intelligit illam in ti. de emptio. z ven. Nõ ob. si dicatur secundum hoc sequet inconueniens q inconuẽ ti mortuo domino ante additam hereditate mandatũ di ceretur finitum quod est falsum ut. d. l. si vero. § fi. Nego enim q tunc hereditas que defuncti iure fingitur z sic do minus representatur donec hereditas est hereditas sz cuz hereditas deponit hereditatis nomen z assumit nomen bonorum uacantium illa bona cũ nullius sint z nullũ re presentet nõ possunt substetare mandatum. Pro hec q qui procuratorem constituit. constituit illum nomine suo z heredum suorum cum heredes obliget non autem no mine vacantium q illud impossibile est vnde dicẽdũ est omnino mortuo mandatore sine herede expirare manda tum procuratoris simplicis z etiam in rem suã z hoc te nuit expresse Bar. in. d. l. i. de actio. z oblig. cuius opinio mihi legendo semper placuit ratione predicta. Si autẽ querit quis quomodo cognoscetur an hereditas an vero non sit hereditas sed bona vacantia cum saltum fiscus vi tamo sit heres dic cum facta diligenti inquisitione z cita tione ex hijs quos proxima causa successionis cõtingit nul lus inuenitur qui vellit esse heres. C. ad trebel. l. sancim⁹ in glo. cõiuncto deo Bar. ibi posito z hec de primo suffi ciant. Unde pcedẽdo dico q si nullus adijsset nullusqz q heres esse vellet q qsi sit ex pmissis appet q sine dubio dictũ mãdatũ expirasset ver q in themate psupponit he reditatem fore additam lz per minorem frustra queriĩ de puncto predicto q mandatum non est reuocatum cũ deo fuerit quod duraret post mortem sed licet non sit finitum morte mandantis est finitum reuocatione expressa here dis qui potest reuocare illod ut potuit constituens cũ et⁹ uice fungatur z eadem persona censeatur in corpore d fa cturam a modo prestan. Nec ob. q qui admit restitu tus est aduersus additionẽ per restitutionem q restitutio facta rescindit gesta per heredeñ qui gerere nõ potuit nĩ q heres si bona fide gesta sunt. vnde non rescindunt iu dicia z contractus nec alienationes quas ipse heres per seuerando non potest rescindere tex. est. ff. de re iudi. l. ex contractu z ibi Bar. ponit que lex loquitur in casu vero s. cum heres institutus nunqz sententiam passus est q ap paret q dicit istam sententiam preiudicare substituto si e⁹ culpa non est passus sententiam nullã ante culpaz potuit se ibi heres cõmittere si poneremus sentẽtiam iuste fa ctã habita consideratione iusticie respectu substãtie meritorũ cause de quibus cõsiderauit lex ipsa. item sententia restitu tionis aduersus reuocatione est nulla quoniãz ex quo mi nor se abstinuit non interest eius an mandatũ sit reuoca tum uel non cum ut heres vexari vel uexare non potest. ergo illa restitutio sibi non potest prodesse cum omne in teresse restitutis deficiat ergo dicta restitutio nullum ope ratur effectum ut l. postumus. § si quis ex hijs ff. de inoffi. testa. Nullus enim casus cõsidera ri pe test in quo interfit de reuocatione facta non esse postqz hereditas addita z re pudiata fuit per heredem. Super eo autem qd queriĩ an gagliardus condenandus sit ad restitutionem bonorũ eo q procurator agens sit legitimus z sic ad petitionez etiã uel alterius legitimi petitoris non tamen potiora iura ha bentis dicendum est q non nisi ei satisfaciat de eo d quo sunt bona hypothecata eidem gagliardo licet missio nul la sit z nulla declarari potest quoniã sicut gagliardo non possidenti aduersus possessorem posteriora iura habentẽ cum effectu exactionis hypotheca competeret ita ex quo res obligata ad eum peruenit sine vicio molestie põt reti neri per eum quousqz sibi de debito satisfaciat pro quo il la res pignorata vel hypothecata consistit scdm Cy. qui ita determinat in. l. pretextu. C. cõmo. cõiuncto eo q idẽ no. in. l. vnica. C. et ob ciro. pecu. z c non igit' petest dict⁹ gagliardus secũdum ea que proponunt' dãnari ad restitu

tionem dicte

tionem dicte rei obligate nisi ei primitus satisfaciat si igitur in contrarium sententia lata esset sine dubio esset iniqua si est probatum de pignore priori et potentiori. Sup eo autem quod queritur an lata sententia sit nulla quia lata fuit hereditate iacente cuius nullus est curator aut procurator sine dubio nulla est quia tunc nulla consistit persona cum qua possit consistere iudicium quod ad sui essentiam trium personarum necessario requirit presentiam. s. actoris iudicis et rei hic autem nullus reus est cum iacet hereditas contra quam agitur sed nullus curator existit sed si hereditas iacet et eidem curator existit aut procurator eiusdem est cum quo consistere potest iudicium ut est in casu proposito quia non expirauit mandatum hereditate iacente. Sed tunc dominum etiam constitit rogerium suum heredem fuisse. tunc iudicium non est nullum ex hoc quia iacet hereditas quoniam habebat procuratorem qui legitimus defensor eiusdem hereditatis esse poterat ut patet in. l. i. ff. de cura. bo. dan. bene tamen posset esse processus inutilis et sententia ex alio capite quam ex capite hereditatis iacentis ut quia citatione non artassent procuratorem et sic sententia lata esset in absentem non citatum legitime et per consequens esset nulla. l. i. §. cum ex edicto que sen. sine ap. rescin. C. quomodo et quando iu. l. ea que et. l. si preses. Et ita dico et consulo ego ang. et c. cccxxxv.

Statuto

Communis bononie cavetur sic inter alia videlicet. Preterea ordinamus quod intelligantur ipso iure omnia bona mulieris immobilia in dote data nisi appareant et sint confecta instrumenta dotalia et tunc illa intelligatur et sit dos de quo appareat dotale instrumentum et quod contenta a. §. et quia plerumque infra habeant locum in matrimonijs presentibus et futuris contingit quod constante matrimonio ex successione uxor domum quesiuit quam insolidum continuo tenuit per inquilinum suum et nomine suo proprio pensiones ab eodem exegit et demum eidem inquilino domum predictam vendidit iure proprio et nomine suo queritur an emptor sit securus non obstante dicto statuto.

Xorbitat

Graviter dicti statuti censura a tramite iuris dum bona mulieris imobilia omnia in dotem data statuit ipso iure si aliter de dote constituta per publicum instrumentum non doceret quoniam iure communi statuitur oppositum ut nulla bona ex hoc solo quod matrimonium est contractum nullis alijs concurrentibus coniecturis in dotem aut datam statuat aut datam presumat imo viro allegantu datione seu promissionem dotis onus probandi incumbit C. de rei uxo. l. dote ubi est casus expressus potissime autem eo casu quo mulier nobilis virum ignobilem accepisset qui fuisset et suo proprio dotare contentus ut illa posset sibi in matrimonio copulare. ff. de uer. obli. l. si ita stipulatus. §. si nupsero in glo. et de do. promis. l. si de voluntate in gl. uel nisi ex alia causa vir non esset tanta dote dignus. C. de iure do. l. nulla. ff. de iure do. l. mulier bona et ibi dicit hoc non caueri lege licet in topicis ar. hoc reperiatur scriptum. C. si aduersus do. l. i. Hec ab notata per bar. in sua disputatione que incipit mulier amplam possidens patrimonium quia loquitur eo casu quo multe coniecture dotis date apparebant potissime quia vir bonis mulieris usus erat uelut dotalibus unde sufficit talis usus muliere sciente factus cum nudo consensu constituatur dos ut l. ad exactione. C. de iure do. qui quidem consensus nudis uerbis probatur et factis de le. iij. l. nutu de reg. iur. l. abi non uoce. l. labeo. § idem tubero de sup. le. qui. ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. quid sit latitare de pec. l. ite labeo da do. excep. l. apud celsum in principio si cer. pe. l. certum cum similibus. Conformare igitur debemus dictum statutum quantum possumus ut non contradicat iuri communi uel saltem minus quam potest ut sic minor aut nulla resultat absurditas. C. de nox. l. si seruus uestri et ff. de bonis li. l. nam absurdum. ff. ad municipi. l. constitutionibus. Hec autem conformitas satis sumitur cum tempore matrimonij mulier bona sua stabilia habet ut sic illa vir se credat possessurum pro dote alter matrimonium nullatenus contracturus fuisset ad hoc enim naturalis stimulus noster inclinat tam ratione cupiditatis quam ut sublimeri possint onera matrimonij C. de iure dotium l. pro oneribus pro quibus supportandis multum ler viris occurrit ne uxor indotatam cogatur habere. ff. de condi. ob cau. l. si donaturus. §. i. que propterea

prio dotis habenda cessat in themate ex quo mulier nulla mobilia possidebat nec possidere sperabat aliqua iusta ratione ad bona igitur post contractum matrimonium acquisita ad que nullus fuit habitus effectus consortium nec haberi potuit non extendatur dictum statutum iuri communi contrarium quod considerare debuit verisimiliter effectum commune utriusque consortium tempore matrimonij vel bona illa doti essent que tunc mulier habebat vel habere sperabat aliqua iusta causa subsistente quoniam aliter spes non esset saluo nisi bona post matrimonium acquisitis vir usus fuisset ut dominus muliere sciente et paciente nam et tunc et illa in dote data presumantur ut superius dictum est. Considerauit igitur statutum presumptum utriusque consortium propositum ut dote aliter non constituta illud don non esset aut preter vel contra commune ipsorum propositum est verisimile statuentes aliquid voluisse ut patet ex eius scire dum disponit quod cesset illius statuti dispositio dote apparente per instrumenta publica constituta et hec est interpretatio declaratiua quam omnia statuta recipiunt etiam interpretari prohibita ut no. per doc. in. l. omnes populi et. l. cunctos popu. Concludo igitur dictum emptorem hoc casu fore securum et maxime quia patet ex his que proponuntur quod dicte domus possessionem nunquam vir habuit imo uxor et causa fuit ut domina et omnia pro domina egit. tam percipiendo pensiones ex ea et forsitan viro sciente quam etiam vendendo ut proprium et nomine suo proprio per que declaratur animus et intentio mulieris quod illam domum noluit doti esse sed suam propriam et quod illa domus nunquam exiuit de suo dominio. unde et si in dotem data ipso iure dicatur ex dispositione statuti inquantum ipsum ad hunc casum trahemus non propterea absque traditione dominium acquisitum viro dici potest quoniam non super acquisitione dominij sed solum super dotis datione ac concessione presumpta statutum disponit et circa idem debemus duplicis fictionis euitare concursum. C. de do. promis. l. i. esset alia vna ut ita dixerim sup datione alia super traditione. Exponatur ergo verbum data quod est in statuto. i. concessa ut sic fingat uel saltem presumat contractum dotis ubi non est aut ibi non apparet aut interuenerit nec ne non autem fingat translationem dominij absque aliqua traditione. et ideo cum dicta mulier ante traditionem continuo domina fuerit potuit dominium in emptorem transferre et eius causa tunc est potentior quam viri patronis qui nunquam habuit possessionem ut. ff. de publi. l. sin autem. §. si duobus pro hoc quia non plus operatur ficta dotis concessio quam vera Sed cum bona omnia dantur in dote non transferuntur sine traditione dominium ff. pro dote. l. i. §. si vniuerse ubi casus commenta glo. Huic autem decisioni repugnare videtur quia hoc dominium est datum a. l. unde sine traditione videtur transferri. ff. de publi. l. commissa per Cy. in. l. si ab hostibus. C. ex qui. cau. ma. et in. l. fi. C. de here. vel actio. ven. Sed illud procedit in datione que fit a. l. directo disponendo et dominium concedendo secus non dat nec concedit sed datum fingit ab alio ut est in casu proposito. nam tunc non debet plus operari quam datio uera ut sic non operetur plus fictio quam veritas. Ego Angelus et c. cccxxxvi.

Eius

Sententiam condemnatoriam passus a iudice venetorum ab eadem sententia appellauit sub hac forma appello ad consilium venetorum si videtur sufficere et si non sufficit appello ad illustrem dominum. d. ducem venetorum et sic successiue si mihi non sufficit appello ad ipsius consilium deinde appellans fuit prosecutus illam coram consilio. consilium autem pronunciauit se iudicem incompetentem nunc vult appellans ipsam appellationem prosequi coram iudice qui indubitanter est iudex competens. queritur an possit cum videatur per electos iudicis incompetentis sibi competentis addicium prorogasse.

Sta

Questio habet duo dubia. Primum est an teneat appellatio interposita modo predicto. Secundum an prosecutio appellationis facta coram dicto iudice incompetenti precludat viam appellanti ut exercere non possit coram alio dicto iudice coram quo non est facta prosecutio. Super primo videntur fuisse opi. quoniam obtentum fuit in curia romana quod appellatio tenet et solum superior de ea cognoscet non autem inferior ex quo ad ipsum superiorem omnibus omissis me-

d'ns de iure poterat appellari Alij autem tenuerunt oppo
situm q propter incertitudine nulla est appellatio τ has
opiniones cum legibus eas fundantibus recitauit specu.
in ti.de appella.§.nunc tractemus uer.sed pone aliquis ita
dicit τ hanc secundam tenuit Jo an.in additionibus ibi τ in
regula iuris in alternatiuis τ in.c.si is cui de offi.dele.li.
vi.in gl que incipit. Nota quod sublate τ ide dixit ibi
cum appellatur alternatiue ad vnum vel ad alium saluo ni
si infra tempus ad appellandum prefixum appellans eli-
gat alterum istorum aut iusta causa subsit propter quam
sic oportuit appellari τ hoc ppter ambiguitate que ex al
ternatiua τ et copulatiua inducitur in qua non oz appel-
latio vagari cum suo discrimine ut pz in iuribus allegatis
per Jo predictum que non referre quia esset laboriosum
potius quã subtile cum igit' hec Jo opi.sit consuetudine
approbata ei stare debemus ut l.si interpretatõne de legi.
τ ideo dictam appellationẽ videtur prima fronte fore nul
lam ex quo non fuit facta electio infra tempus τ per con
sequens frustra de prosecutione tractetur Primum est verũ
scilicet ex quo tempora psequendi sufragãtur prosecutio
fieri potest coram dicto domino duce iudice cõpetẽti. Et
facio super hac sex cõbinationes. Prima est cum appel
latur ad plures certos copulatiue vel disiunctiue expssis
eorum noĩbus proprijs vel appellatiuis forte sub noĩe di
gnitatis τ quilibet nominator est iudex competens ita
quod recte potuit ad quelibet appellari τ tũc vera sit opi.
dñi Jo quia tam alternatio quã coniunctio obscuritate pa
rit τ reddit appellatum incertũ coram iudice quo prose-
cutio fienda sit ppter quod non põt reddi certus corã quo
appellatum citari faciat ad psequendum si eum vult per
uenire τ ideo appellatio nulla nisi infra tempora appel-
landi alter dictoꝝ iudicum eligatur saluo nisi habuerit cãz
probabile sic appellandi sm eum in dictis locis. Secũ
cõbinatio est quando nullus eoꝝ est cõpetens etiam nul
la est dubitatio quod non tenet non ppter ambiguitatem
sed propter iudicium incõpetentiã ut.l.i § si quis in appel
latione.ff.de appel.τ.C.de app.l.eos τ.ff.quis τ a quo
l.i. Tertia cõbinatio est quando vnus illorum est cõpe-
tens alter incõpetens τ tunc appellatio est valida qz non
causat' ex ea illa incertitudo τ hoc tenet idem Jo.in.d.c.
si is cui τ in dcã regula in alternatiuis cum enim vnus so
lus appellare potuerit non alter verisimile est appellantẽ
velle prosequi coram cõpetenti non corã incõpetenti ne
videat' eligere viam ad impugnãdum suum iudicium ut.l.si
miles de testa.mili. τ quod nemo presumit' in dubio culpã
velle cõmittere sed psequendo appellatione incõpetentẽ
esset in culpa ppter malam electione ut ff.de nego.gest.
l.nam τ seruus.§ fi.ff.locati.l.cũ in plures.§ seruũ in fi.
ff.si mes fal.mo.dix.l.i.§.hec actio de furtis.l.si quis vxo
ri.§ apud labeone nec eni verisimile est aliquẽ patrefa.di
ligente velle inutiliter τ frustra pecunias τ tps expedere
vel largiri ut.ff de pba.l.cũ indebito. Quarta cõbina-
tio est qñ apponit' coniunctiue vel alternatiue sine specifica
oium ad quos appellat' expssione τ iste casus a Jo.non
tangit' Exẽplũ cum appellat' ad presidem ciuitatis vel ad
oem alium iudicẽ cõpetente τ tunc appellatio valet nec ẽ
necessaria declaratio cũ sit appellatõis certus iudex τ nul
lus alius certus de le.i.l.cũ incertus de le.ij.l.in causis.§.
cũ a nobis. sicut ergo nõ addit' iudex dio incertus sic nec
cum appellat' ad certũ τ incertũ illa incertitudo que non
põt certificari nisi ex his que postea fieret reddit ambiguã
vel incertã illam appellationẽ respectu eius ad que est cer
tum dirigitur appellatio nec credo tũc electioni locũ fore de
qua scribit Jo qñ loquit' eo casu quo cõiuncta vel disiũ
cta reddit appellationẽ incertã respectu cuiuslibet iudicis
notati sed hic respectu notati talis adiectio nullã obscuri-
tate parit sicut nec est oratio obscura sup individuo τ re-
specti individui ppter cumulatione generis ut.ff.de vi.
tri.oleo.qz le.l.fi.§ cui dulcia τ est casus expssus in.l.vbi
aute.§.qui sortes ff.de uer.ob non tamẽ nego quin appel
latio hoc modo interposita τ sub hac cõceptione verboꝝ
appello ad oẽm iudicẽ cõpetentẽ teneat τ ille intelligitur
appellatus qui postea infra tpa appellãdi eliget'. C.ð bo.
auc iu.pos.l.cũ pponas in glo.fi.bar.de ver.ob.l.qui ro-
me § secũ cauit τ ide ibi iur.3 illam glo.non allegat ide3
etiã tenuit ide bar in.d.§.si quis in appellatione τ ita cõi
ter practicat'. Quinta cõbinatio est qñ quis appellat co
pulatiue vel disiunctiue reseruata sibi electiõe corã quo p

sequi voluerit τ adhuc dicit spec appellationẽ valere in d.
§ ver quid si dicat appello ad legatũ vel ad papã.sed Jo.
an ibi in dictis additionibus parua τ magna rei et q
sit necessaria electio ut est di ffi pro causa opi contrarie facit
dicta l vbi autez § qui illud τ idem tenet in dicta regula.
Sexta τ vltima cõbinatio est quando quis appellat ad
vnum τ si ille non sufficiat appellat ad alium τ si ille non
sufficit appellat ad alium τ iste casus noster a Jo.nõ ta
ctus τ hoc casu dicendum est sine dubio q dicta appella-
tio nullam incertitudinem cotinet qz non est facta copula
tiue imo ad vnum solũ est appellatum precise s.ad vnum
qui competes est habet enim dicta appellatio in se condi
tionem d presenti que nullo modo impendit ff.si cer. pe.
l.cum ad presens cum cõcor.ibi positis. Si ergo prim' no
minatus sufficit non est appellatus secundus ad primus. ita
q in omnem euentũ vnus ppter formam appellatõis in
telligitur appellatus cum fuerit cõditionalis τ cõditio sit
de presenti que semper est certa licet apud nos sit incertũ
quid de ea sit ut.d.l.cum ad presens Similiter dicit bart.
in.l si expressim de appela.in eo qui dicit sententiam fore
nullam τ si aliqua est appellat qz cum appellet sub cõdi-
tione de presenti causa iniquitatis τ sic appellatio nõ di-
citur deducta nisi eo casu quo sententia sit aliqua non eo
casu quo nulla.facit quod no de in integ resti.c. suscitata.
Hoc ergo casu est necessaria electio que non cadit nisi
inter plura ut.l.i. τ.ij de op.le. τ hic non sit appellatus ni
si vnus.s.ille solus qui competens est τ si ambo sint cõ-
petens. Primo nominatus est appellatus τ ille solus
ex quo sufficit cum alius nõ sit appellat' nisi eo casu quo
non sufficeret appellasse ad primum τ istud patet ad se
sus. Secundum dubiũ resultans ex themate est ex quo
appellans prosecutio fuit coram iudice incompetenti an p
cluserit sibi viam adeundo incompetentem ut non possit
ad iudicem competentem redire τ videtur prima frõte
q sic ut patet ex dictis Jo.an.eiusdem Nam si talis ap-
pellans debet eligere alterũ iudicum hoc non cõtingit p
pter aliud nisi ut post electionem nõ possit variare p hoc
qz qui eligit vnum iudicem corã illo non coram alio debz
prosequi.ff.de iudi.de qua re quinimo molestans aliũ de
eodem corã diuersis tribunalibus litem perdit ut l.i.C.ð
asser.tol. τ licet quidam illam.l.restringant ad causam li-
beralem libertatis fauore extra de rescrip.ex tenore τ ibi
per Jnno tamen ide tenet Sal.in.l.omnibus in.l.nemo
C.de iurisdi.om.iudi. De hoc etiam per. Canon.ij q.i.
placuit ex secundo. Pro hoc etiam facit qz qui eligit
vnam actione incontinenti preiudicat sibi in aliam ut.l q
in heredem.§ eligere de tribu. τ.C.de furt.l.i. τ.l.vna.
C.si seruus extra C.de codi.l.fi. Pro hoc qz regula-
riter variantes pretor non admittit circa personas eligen
do nunc vnam nunc alterã ut l.manifestissimi in prin.C.
de fur.siue varient circa res ut.l.apud aufidium de oper.
lega cum simi.siue circa actiones ut.d.§.eligere siue cir-
ca qualitates τ modificationes ut l edita.C de eden l3
fallat quãdoqz ut ff.de colla.bo l non nunqz cõiuncta gl.
plene per Dy.de reg.iur.C.mutare cõsilium Cy in.d.l.
i.C de fur. Contrarium est verum nec ob.omnia iura lo
quentia de reprobata mutatione consiliũ seu electionis qz
omnia loquunt' cum inter plures actiones aut inter plu-
res res aut personas cadit electio sed vbi est vnitas actio
nis tantum vel vnitas iudicis aut rei vel persone tunc qz
impossibilis est electio ut dictum est nunqz quis sibi pũi-
dicat vnde qui petit dominium cũ deberetur fundus petere
potest fundum quoniã non lingat de eodem.ff.de excep.
rei iudi.l.si mater § si quis inter τ eo.ti.l.cum queritur.
Sic cum quis egit rei ven.ad fundum petere poterit po-
stea ipsum sibi dari actione personali quoniam ius sim in
omne reale deduxit sed nõ personale ad rem.vnde pmu
tationem actionis mutatur causa τ ius substantia vñ nõ
obstat exceptio ut.l. τ an eandem in prin.eo.ti. τ.l.si ma
ter § si quis fundum. Sic in eo qui vnam executione p-
posuit τ nõ probauit reddire põt ad aliam competetez vñ
modo infra tempora proponat illam ut.l.propter lite3. §.
l.de execu.tuto.sic in eo qui vnum tutorem debuit nomina
re τ alium nominauit Nam põt nominare sufficiẽtez se
cundo loco ut.l.si quis inter tres τ.l.cum ex oratione de
excu.tuto Sic in eo qui iure proprio eligere potest prela
tum si in sufficientez eligit ignoranter eligere potest aliũ
licet.secus si eligisset scienter indignũ de elect cum terra
τ.c.dudum

z.c. dudum ibidem per Inno. z Jo. an. Sic dicā in eo
qui adiuit iudicem incōpetentem z proposuit ius sibi cō
petens. Nam licet postea succūbat qz iudex pronunciat se
incompetentem qz potest ut l. si quis ex aliena ff. de iudic.
z. l. ex quacūqz si quis in ius voc. z. ff. ad muni. l. de iure
cum fiun. Quia eīn dubitat qđ iuri suo non preiudica
tur quoniam nullam p̄iudicium sibi fecit sive adiuerit in
competentem iudicem per iuris errore sive per errorem fa
cti quoniam illo iudicio nil agitur in nullo qz alicui p̄tium
preiudicatur ut l. si per errorem. ff. de iurisd. om. iudi. z. l.
ij. § i facit si a non compe. iudi per totum et si aliud dice
remus sequeretur qz qui pponeret actionem suā corā iu
dice incompetenti esset incōtinenti omni suo iure priua
tus qz est falsuz addūto ergo iudicis incompetent nō pri
uat agentez suo iure sed electio compete inter plures iu
dices bene priuat elligetem ut. c. cōtest. de iuris. om. iudi. l. si
cōuenerunt. vnde scolaris elligens alterum ex iudicibus
non uariabit ut in glo. et ante cōtentionem at in pposito
nulla in appellante inter dictos duos iudices possibilis est
electio cum vnus solus sit appellatus nō ambo nec copu
latiue nec disiunctiue ut dictum est. Cōcludo igitur qz si
prosecutionis tempora patiant corām competenti iudice
i. coram domino duce predicto prosequi illam poterit nō
obstante inutili prosecutione predicta. Pro hac decisio
ne faciunt leges vulgares. C. de inoffi. testa. l. cum qui z
l. contra maiores z. l. mater decedens ff. eo. ti. lz nulla il
larum legum loquaf nisi solum de elligente ius incompe
tens z prosequente illud corām iudice competenti. que
stio aūt nostra loquitur de prosequente ius sibi competens
corā iudice incōpetenti z ideo specialiter pro decisione hu
ius articuli. Induco no. per dictū Ja. de are. Roy. z bar.
in. l. z. §. si quis in appellatione. ff. de app. ubi cōcorditer de
cidunt qz hīs potestate appellandi si appellat ad iudicem
dio incōpetentē puta minorem ille error sibi nocet in hoc
ut non teneat appellatio sed non nocet quin possit iteruz
appellare ad iudicem cōpetente dūmodo tempora patian
tur allegant dy. z ray. d. l. si inter tres z. l. cū ex oratione
bar. addit. l. libellor. § quod si libelli de accu. z. ff. ut ex. ll.
z sena cōsul. ho. pos. detur. l. i. sic igitur in proposito qui ap
pellauit z rite licet p̄sequendo illā coram iudice incōpe
tenti quotiūqz ductus errore sibi p̄iudicauerit quia prose
cutio randitus fuit nulla tamen non preiudicat sibi quin
errore cōperto si tempora patianf illam prosequi z exer
cere non possit coram iudice cōpetenti. z hec est ut arbi
tror indubitata ueritas. Et ita dico z cōsulo ego angelus.

.cccxxxvij.

Alter Alia capitula pacis facte inter
cōe florētie cōmune bonomie
z astorgium de monfredis ex vna parte z
dn̄m marchionem de ferraria ex altera tale
extat capitulum vz xvij quod omnes z sin
guli ciues comitatini seu subditi incole seu districtuales
dn̄i marchionis z dictarum cōitatum z dominorum z cu
iuslibet predictorum aut terrarum uel locorum predictoꝝ
uel alicui⁹ eoꝝ qui haberent possessiones aut bona imo
bilia in territorio alicuius alterius ex supranominatis pos
sint eisqz liceat ipsa z ipsa possidere eisqz uti z frui per
se uel aliū z fructus z redditus exinde pceptos z seu p
cipiendos exportare z seu exportari facere z conducere
z cōduci facere per territoria z seu et extra territoriū z
z territoria eius supra nominatis in cuius territorio pos
sessiones seu bona haberent z libere cōducere ad domū
z terrā sue habitationis prout hactenus exportare z cō
ducere con ueuerunt nihil soluendo p predictis nisi scdꝫ
quod fuit solut z erat consuetum homines z persone de
Lugo districtuales dicti dn̄i marchionis hn̄tes possessio
nes suas in territorio castri fusignani z territorio hodie
z tempore dci capituli facti z ante ipsum capitulū prefa
cti astorgi fructus z redditus de dictis suis possessionib⁹
ualeant exportare extra territoriū fusignani p̄dicti astor
gij sine aliqua solutione fienda dcō astorgio seu eius offi
cialibus pro ipso recipientibus dicentes se non teneri ad
aliquid soluendū pro p̄dictis tum vigor suprascripti capi
tuli tum qz pro predictis a xv. ānis citra nihil soluerūt z c.
Et supposito qz dicti hoīes z persone de lugo nō soluerūt
aliquid a tpore predicto xv. annoꝝ z c quo tempore in
ceperunt esse districtuales olī domini marchionis nicho
lai z post ipsū subsequēter p̄facti p̄ntis dn̄i marchionis lz
ante dictum tp̄s semper soluerūt officialib⁹ deputatis per
quecunqz que contingeret fore dominātez dictum castruz
z territorium fusignani certam quātitatem pro d cē fru
ctibus extra territorium z redditibus exportādis Mo
do queritur nunquid hodie debeant predicte persone de
Lugo soluere illaz certam quantitatem ipsi Astorgio seu
eius officialibus quam soluebant ante dictum tp̄us. xv.
anno. supposito qz per illos de Lugo uel per Marchio
nes non referatur nec referri possit questio qz Astorgius
nō sit dominus dicti castri z qz territoriū eius nō sit suū.

In Reuocando in dubium uires pa
cti per qđ paciscentes alīs paci
sunt z credo p verba congrua z adiectio
ne penarum. Uidendum est primo de
importantia z significatione uerboꝝ ipsi⁹
deinde sigillatim ad quesiti descendam. Super primo
dico qz si uerba pacti prefacti diligenter inspiciant ipsum
pactum tria facit. Primo enim permittit libere z ple
narie personis in pacto descriptis uti z frui bonis simili
ter in dicto pacto contentis z ipsa bona possidere libere
ac etiam omnes fructus percipere exportare z exportari
facere. conducere z cōduci facere ad domum z terrā sue
habitationis. Secundo dictā liberam potestatez expor
tandi modificat restringēdo z regulando illam scdm mo
dum exportationis z cōductionis consuetū z addit qđ
pro dicta exportatione aut cōductione nihil soluatur per
ipsos exportantes aut exportari facientes. Tertio exci
pit a dicta solutione z sic libertatem nō soluendi modifi
cat includendo quod solutio fiat pro exportatione p̄dicta
prout z sicut solui erat hactenus consuetū prima pars du
rat vsqz ibi nihil soluendo ibi secūda z durat vsqz ibi nisi
secundum qz solui z c. que est tertia pars dicti capituli ex
clusiua solutionis excludit enim necessitatem omnis pre
stationis pro exportatione z includit necessitatem solum
in casu consuetudinis retracte z hoc operatur dictio nisi
que includit ubi precedit oratio priuatiua actus z dictio
nisi ponit z includit potestatē quoniam huius dictionis
pprietas est semper cōtradicere precedentibus. ff. si quis
cau. l. si eum. §. iniuria de ser. l. si seriatis de ven. in posses.
mit. l. si extraneo cōiuncta. l. ita de manu. testa ubi ponit
z significat z includit solam potestatem libertatis in p̄ce
dentibus denegatam scdm uerum intellectum ipsius z no.
C. de transact. l. actione z ibi per Cy. z Dy. z per Jo.
an. in nouel. in. c. pactum de reg. iu. li. vi. Et ita est in the
mate nostro qz supra ponit potestatē extractionis sine ali
qua solutione z dictio nisi priuat dictam potestate liberta
tis in casu in quo aliquid prestari hactenus fuerit cōsuetū
z illud consuetū vult prestari z aliter negat extrahi. hoc
ita premisso descēdo ad consultatione predictam pro cō
sultatione plura cōcludenda sunt. Primo si nullo tem
pore vnqz quicqz fuit solutum pro exportatione vel cōdu
ctione fructuum. Secūdo si aliquid fuit solutum ante
cessoribus in dominio ipsius astorgij ipsi aūt astorgio z
eius officialibus nihil. Tertio si dicto astorgio vel eius
antecessoribus aliquid solutū erat prestari tamen diuersi
mode soluebatur. Quarto si per aliquos cōsuetum est
prestari z per aliquos non ut sic in hac decisione inclu
dantur casus omnes qui considerari z contingere uerisi
militer potuerunt. Redeo ad primum. s. si nullo vnqz
tempore quicqz solitum fuit prestari z iste casus est indu
bitatus qz nec hodie quicqz prestari oportet eo qđ verba
pacti concedant liberā potestatem non soluendi. vbi con
suetudo de soluendo non extet. vnde inhērendum est ver
bis ut. l. non aliter de leg. iij. l. i. §. si cōuenerit. ff. deposi. z
l. i. de pact. ff. z. C. de pac. l. legem. De secundo si inso
litum fuit prestari antecessoribus z non astorgio aut eius
officialibus quicqz quid iuris. Sed iste passus est dubi
us qz si sibi non est solitum prestari quo ad eius psonā cō
suetudo soluendi nulla uiget. ergo nulla prestatio est fien
da verba enim solutionis fiende hic quantum attinet ad
personaz eius cui debeat fieri solutio in personaliter sont
prolata. Unde ad personam astorgij necessario re eriū
tur aliās pactio per quam nō constaret cui quereret est et
nulla. ff. de verbo oblig. l. stipulatio ista. § sicut aūt ver. z
nihil interent insti. de inutil. stipu. §. sin aūt plene C. de cō
sti. pecu. aūt si quando z ibi per Cy. sicut igitur de solu
tione fienda astorgio paciscentes senserunt in ca u cōsue
tudinis ita videntur in eius persona retroactam cōsuetu

dinem intendam quasi voluerunt paciscentes dictos ho
mines grauari per astorgium plus q̃ȝ per ipsuȝ fuerint gra
uati ipsibus retroactis pro hoc facit quia uerba dicti pacti
videntur ambigua in parte in qua ad consuetudinem refe-
runtur ⁊ uidentur posse referri ad personam astorgii
⁊ non ad alios ratione predicta ⁊ etiam ad ipsum ⁊
alios ita quod non ad ipsum unde in benigniorem par-
tem sunt interpretanda benignior autem est que minus ob
ligatiua est. Probatur ex coniunctione plurium legum. ff. de
uer. obli. l. quotiens in stipulatione de re. du. quotiens sermo
de reg. iur. l. semper in stipulationibus de pac. l. veteribus
de accep. l. an inutilis per dy. de reg. iur. in vi. in. c. in ob-
scuris ⁊ c. sunt prium. Pro hac parte facit fortissime
q̃ si proximis. xv. annis precedentibus dictũ pactuȝ fuit
in dicti canonis seu largitionis solutione cessatum non solũ
di consuetudo inducta videt̃ cum lapsu tanti temporis con
suetudo diuturna indicatur. ff. de legi. l. diuturna plene p
glo. eo. ti. l. de quibus ⁊ notat̃. C. que sit lon. cõsue. in gl.
rubrice. Inducitur enim consuetudo non solũ per fa-
ctum imo etiã per non factũ ut. d. l. de quibus que de con
suetudine dicit. ipsa autem consuetudo cõsuetudinem im
plicat in contradictoriam primitiue ut p ȝ ibi. Unde serui
tutum iura non utendo amittunt̃ ⁊ sic non usus tollit usũ
uelut eius oppositũ ff. de usucap. l. sequit̃. § si viã. ff. quẽ
admo. seru. amit. l. si locus ⁊ lege si partem. §. fi. ⁊. ff. de
seru. l. fi. C. de iudi. l. rem non nouã in glo. Pro hoc fa-
cit q̃ astrictus ad soluendũ non soluendo nedũ non facit
imo ⁊ ꝯfacit ⁊ ideo pena aut interesse cõmittitur ff. de
uer. ob. l. ii. § item in facto ⁊ l. ubi autẽ nõ apparet. §. quid
sed q̃d. ff. de iudi. l. nõ quicquid. §. iudex ad sil. l. i. § i. ⁊. l. cũ
dominus ⁊ ff. de reg. iur. l. qui nõ facit. C. si aduer. delic.
l. ii ad termi. l. ii. §. cõfessum cum igitur ex solutione nõ faci
per xv. annos resultat contrafactum ⁊ per ipsam vniuer
sitatem hominũ qui ante dictos xv. ãnos de consuetudi-
ne soluebant ut soluere tenebant̃ ꝯtria cõsuetudo non sol
uendi diuturna uidet̃ quoniã sicut lex posterior tollit prio
rem ꝯtrariam ut. l. derogat̃. ff. de uer. sig. C. de appel. l. pcipi
mus in fi. ⁊. ff. de legi. l. sed ⁊ posteriores. Sic ⁊ ꝯtria cõ
suetudo consuetudine primã tollit ut. ff. de legi. l. cũ de cõ
suetudine cõiuncta glo. ⁊. C. que sit lon. cõsue. l. ii. in glo.
ma. semp enim recentior cõsuetudo seruãda est q̃m est prio
ris funditus extinctiua ff. de ali le. l. mela. §. sed si alimen
ta. Pro hac in parte facit q̃ in solutione uectigaliũ ⁊ alia
rum quarũcunq̃ȝ largitionũ cõsuetudo spectanda est ⁊ s̃ȝ
consuetudinẽ vigentẽ in soluendo uel non soluendo exa-
ctio fienda est ⁊ ab ipsa et abstinendũ ut. ff. de publi. l. lici
tatio. §. earum. nam quoad res subiciẽdas uel liberandas
a largitionibus publicis cõsuetudo fere seruãda est. l. si a
publicanis. §. fi. ff. de publi. ⁊ ibi Ja. de are. illud ante fe
re excipit solas principis indulgenas s̃m dy. ibi et quod se
cundũ consuetudine exigant̃ ⁊ non exigant̃ ⁊ exactiões
etiam moderent̃ probat̃. C. de exac. tri. l. missi oppinato-
res li. x. ⁊ eo li. de canone lar. ti. l. fi. ⁊ facit pro hac parte
q̃ non soluentes nõ soluendo liberationẽ sint cõsecuti. ff.
de publi. l. fi. § si quis ꝓfessus. Quid dicemus dico cõ
siderandam cãm quare non soluerunt cum ante ex cõsue
tudine soluere tenebant̃ quia fructus furtim ⁊ clandestine
forsitã extraxerunt ⁊ sic fraudauerunt vectigal ⁊ hoc cõ-
suetudinẽ contrariã non inducit sed delictũ punibile. ff. de
publi. l. fraudandi ⁊. l. cõmissa ⁊ l. fi. § quotiens ⁊. l. ȝ ⁊ q̃
si per totũ t. illum ⁊ iste casus est indubitatus an nõ solue
runt q̃ soluere recusarunt ⁊ absoluti sunt per sniam ue-
lut soluere non debētes ⁊ tunc sine dubio soluere non te
nent̃ post latam sniam q̃m agenti ad soluendũ ob. excep-
tio rei iud. com ide in iudiciũ deducat̃ ⁊ ex eadem causa
⁊ persone sint eedem uere uel interpretatiue. ff. de excep.
rei iudi. l. ⁊ an eadem ⁊ l. cum querit̃ ⁊ similiter casus iste
est indubitatus. An non solu runt q̃ forsitã publicanus p
fructibus nolentibus soluere gratiam fecit ⁊ hoc casu nõ
sunt per hoc libertatem a futuris prestationibus consecu-
ti ut dicto § si quis professus sed solum a preteritis eo ca
su quo potest recurri ad tempus ad ipsos publicanos ⁊
fideiussores eorum cum exactionis effectu ut ibi commen-
tat glo in uer. cessat ⁊ facit glo. C. de anu tri. l. ii li. x. cum
si ibi notatis An non soluerũt quia soluere recusauerunt
adhuc lis pendet coram iudice vtrũȝ soluere teneantur ⁊
tunc expectandus est euentus iudicii qui declarabitur an
soluere teneant̃ vel nõ interiȝ aũt ad solutiõȝ nõ possũt cõ

pelli sicut nec litigantes d̃ statu suo possunt cõpelli lite du-
rante ad ꝓstandũ iura subiectionis ut. ff. de li. ca. l. ordinata
ff. de colla. detegen. l. si liberinus § r quib ex cau ma. l. ios
sũt. Nec ob. ff. ad mace. l. i. § si pendeat q̃ vel ibi spe-
ciale odio creditoris vel q̃ ibi de statu non contendeba-
tur cum litigante principaliter sed incidenter. vnde consi
deratur ibi status patris nõ habito respectu ad id q̃ etiaȝ
verisimiliter contingere potest ⁊ hoc intelligat̃ si astor-
gius non est in quasi possessione illius iuris lite pendente
alios bene potest exigere cũ non debeat absq̃ȝ cã sua qua
si possessione priuari. l. i. li. C. si per vim vel alio m̃ d̃. ut nõ
soluerunt q̃ soluere recusarunt de fac. Non obst. si hoc
ad iudicem itum est ⁊ tunc per talem negationẽ priuatus
fuisset astorgius ⁊ alius quicunq̃ȝ cui hec denegatio fa-
cta fuisset quasi possessione iuris exigendi largitione pre
dictam que continuerat solui pro extractione ⁊ collecti-
tione predicta. l. ii. C. de serui. per Inno. ⁊ Jo. an. d̃ elec.
c. querellaȝ in glo. que incipit. Quidam circa principiũ
⁊ de censi. c. significauit post medium ⁊ hoc casu non est
inducta cõsuetudo cõtraria q̃ si esset inducta absortuȝ eẽt
ius illius cui prestatio debebatur per cõsuetudinem vio-
lentam. ⁊ per cõsequens non laudabile q̃ est falsum de
elec. c. cum ane ⁊. C. que sit lon. consue. l. i. ⁊. ii. ⁊ si dicitur
iuri petendi prescrip. xv. annis similiter falsuȝ cuȝ sit ius
personale cui non prescribitur nisi longissimo tempore si
ue causetur. l. siue pacto presertim sine titulo ⁊ cum ma-
la fide. C. de prescrip. xxx. anno. l. male agitur ⁊. l. cum no
tissimi. §. in hac ꝯiuncta gl. magna. in Spe. in. iii. parte d̃
prescrip. § i. ver. quid si colonus ⁊ eadem parte in titu de
loca § nunc aliqua ver. xli. ⁊. l. si quis. C. de prescrip. xxx.
anno. ⁊. C. de vsucapio. transformã. l. i. C. qui nõ obicit̃
prescrip. lon. temp. l. nullum facit ad predicta de verb. ob.
l. pluribus. §. q̃ si placet ⁊ no. eo. ti. l. seium. §. scio. licet ⁊
teȝ. xv. an non sit prescripta libertas nõ soluendi nec iura
petendi solutiones ⁊ largitiones non factas nõ tamẽ au-
ctoritate propria astorgius priuatus dicta quasi possessio-
ne iure percipiendi dictas solutiones recuperabit illã au-
ctoritate propria ex interuallo ut ff. de vi ⁊ vi arma. l. iii.
§. cum igitur sed auctoritate iudicis competent̃ ⁊ fore cõ
petens erit rector illius loci ubi solutio fieri debuit quan
documq̃ȝ illum locum possideant idem astorgius. C. d̃ sen
ten que sine cer. quan. l. ii in fi. glo. mag. cõiuncta glo l i.
C. de offi. eius qui uices alicui geri per Cy. m. l. r. C. d̃ iuris
di om iudi facit q̃ no glo. C. de ser. fugi. l. mãcipia in v̄
bo exigitur An nõ soluerunt q̃ astorgius ⁊ officiales eius
non curarũt solui sed per dictos annos. xv. passi sunt spõ
te extractionem ⁊ exportatione fieri absq̃ȝ aliqua solutio
ne ⁊ similiter iste punctus est dubius. Uidetur enim
ius exigendi de retro non competere q̃ cum prestatio lar
gitionum functionum sit odiosa nisi cum princeps eam in
ducit ⁊ sit cuilibet interdictum illã inducere absq̃ȝ ꝑmis
sione cesarea ut. C. noua vecti in nigro ⁊ rubro quantũ-
cunq̃ȝ per vsucapionem uel alio modo ius extractõis sit
quesitum dũmodo non a cesare non exigendo uidet̃ cau
sa donationis quietare debentes soluere a necessitudine ꝓ
stationis future ff. de vsu. l. cum quidam. § diuus pius. ff.
de iure delibe. l. cum post in prin. ff. de proba. l. ꝓculus ⁊
facit optime de vsur. l. qui semisses arguendo de p̃te ad to
tum. Naȝ accipiendo quis vsuras minores videtur quis
quietare de maioribus ut ibidem sic ⁊ nullas recipiendo
videtur quietare de toto ut. ff. de rei vendi. l. q̃ de tota
⁊ q̃ dict. paciencia presumptionem donationis inducat
facit optime ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. si seruus cõmu
nis. Contrarium est verum ꝑsupponitur enim in pacto
q̃ paciscentes voluerũt dictas largitiones inferri ꝓut erat
alias consuetum. vnde se ad solam consuetudinem retule
cont que licet forsitan tacito pacto ex paciencia non soluẽ
di inducto quis diceret abolitam renouata tamen videt̃
exigendi potestas hoc pacto nouello per illa verba ibi ni
si q̃ solui fuit ⁊ erat cõsuetum hoc ergo pactum nouissi-
mum ⁊ expressum importatũ per verba ꝑdicta de petẽdo
ut soluatur suffocat ⁊ extinguit pactum tacitum de nõ pe
tendo presumptum ex illa paciencia ut ff. d̃ pact. l. si vn⁹
§ pactus ne peteret. Primo nego q̃ ille cui debentur
annue vel menstrue prestationes vel largitiones functiones
tacite remittere videantur non exigendo illas quãtuncũq̃ȝ
x. vel. xx an. passus fuerit nõ solui nec petierit illas ut ꝓ-
batur expresse in. d. l. cum notissimi §. in his ⁊. d. l. si quis
emptionis

emptionis ⁊ in Spec in partibus superius allegat. Nec obstat q̄ necgalia sunt odiosa quia concedo in imponendo sine auctoritate cesarea sed non sunt odiosa respectu illorum qui sibi iponunt sicut est in themate quoniā cōsuetudine debebant ⁊ sic consensu tacito ⁊ forsan expresso vt d. l. de quibus. non enim populo volenti ⁊ cōsencienti infertur iniuria nec dolus aut in regula iuris sciens de re. gu. iur. li. vi. ⁊ ibi per dy. Non ob. dictus. §. omnis quia ibi apparet q̄ creditor vsuras non exegit pro tempore preterito aio donandi vt debitor sibi gratior esset lz animus a creditore non fuerit expressus hic autem de aio remittendi ⁊ donandi nihil constat vel ibi fuit factū pactum de maioribus si nō prestarent minores que prestite fuerunt ut no. in glo. scōm vnā lec. positam in. l. qui semissea preallegatā ⁊ sic ad ppositum nihil facit. Item non ob. eo. ti. l. qui semisses ubi per receptioné minorum usurarū de maioribus non petendis actum videt quia speciale est odio usurarū ut presumat usurarum maior facta donatio ut no. ibi vnde si in eis est speciale est incōtrarium ius cōe vel intellige dictū principium scōm quod intelligit. d. §. omnis penes ⁊ non erit contra. Item non ob. ff. de proba. l. procula. q ⁊ ibi est casus specialis in quo presumit donatio propter debitū non petitum. l. favore affectionis ⁊ sanguinis ⁊ calculi pluries inter eos remissi ⁊ de tali debito nunq̄ facto vllo recordio. Item non ob. d. l. cū post quia ibi erat debitum ex delicto odio pene ⁊ favore antecedete matrimonij similiter presumit donatio cōtra regulas iuris cōis

Item non ob. l. si servus cōis quia similiter ibi sola paciencia solam p̄sumptioné donationis inducit propter ius affectionis ⁊ sanguinis ⁊ qualitaté rei tradite. cum igitur sint casus speciales eo quod exorbitāt a iure cōi quia nullus suum iactare presumit. ut. ff. de proba. l. cum indebito non traham illos ad cōsequentiā. ff. de legi. l. quod vero. Non ob. q̄ per hanc pacientiā non solvendi non videt inducta nova consuetudo solvendi extinctiua prioris contrarie per quā p̄bentes fructus solvere tenebant ⁊ sic de solvendi cōsuetudine iam existenti ⁊ abrogata per consequenté p̄riam non est habenda cōsideratio nego enim cōsuetudinem induci ex mera voluntate non solvēdi nisi q̄i inueterata ita quod eius initij memoria nō existit. Unde si vllo vnq̄ tempore apparet consuetum fuisse solui ⁊ absq̄ solutione fructus portassent ista bene appellat cōsuetudo ut notat glo. in. d. l. diuturna ⁊ in rubrica que sit longa cōsuetudo. Concludo ergo q̄ simplex abstinentia non solvendi solutione non desiderata consuetudiné non inducit non solvendi f̄m nicho. de mat. Hinc descendit q̄ si longissimo tpe domini domorum in quas vicine ruinam minant non petijsset cautioné damni infecti non propterea inducta esset consuetudo nō petendi lz contra non petentes per dictum tps esset prescriptum eodez mō si dānum passi longissimo tpe abstinuissent non agere aquilia non esset preclusa via agendi aquiliā quasi cōsuetū sit non agi eode modo si abstinuissent longissimo tpe habentes solum liberum non edificare vltra certam mensuram non ipediret altius edificare volens ex hoc q̄ consuetum sit tam alte edificia construi f̄m eundem nico. vt refert cy. in d. l. q. C. que sit lon. cōsue. in ij. q. principali q̄ incipit. Nunc videndū est de primo. Ideo ibidem dixit cy. in q. que incipit in quibusdā partibus sunt nobiles privilegiati. s. quod ex consuetudine possunt nobiles incertis casibus subditos collectare puta pro filiabus dotandis lz volens collectare nunq̄ collectauerit ⁊ per longissima tēpora tamen ius collectandi ex hoc solo nō vsu non absorbetur velut contraria consuetudine sicut in casu pposito non solvere pro exportatione pcessit ab abstinentia non petendi id q̄ solitum est largiri. Hec enim abstinentia p̄riam consuetudinem nō inducit. Unde prima de solvendo velut nō abrogata in suis primis viribus manet ut. d. §. si quis pfessus. Pro hoc p̄z responsū ad notata in. l. oīs de in rem verso. ff. de vsuris ⁊. C. de pac. l. si certis annis loquunt enim illa iura ⁊ alia similia eisdē cum longo tēpore prestatio vniformiter facta est non autem cum est in prestatione facta cessatum quia non est desiderata solutionem per illam cessationem non inducitur obligatio ad nō petendum a ec inducta probatur nec aliquid operatur nisi quia ex tempore cessationis incipit prescriptio longissimi temporis qua completa non potest agi ad illam prestationem que fieri debuit ante annum trigesimū ut no. in. d. §. in his ⁊. d. §. ⁊ si placeat. Item non obst. quod servitutes perduntur non utēdo q̄ licet ex non usu inducatur prescriptio contra non utentem nō tamen ex illo usu causatur consuetudo que aliquod factū requirit non aūt sufficit abstinentia nisi inueterata absq̄ aliquo contradictore.

Item non ob. q̄ qui non solvit facit cōtra id q̄ dz ⁊ sic abstinentia hz factum admixtum ergo ex illo facto implicito in abstinentia intercluso videtur induci cōsuetudo q̄ concedo quod nō faciendo videtur fieri sed improprie vt patet ex. l. qui non facit. Consuetudo autem ut longo tempore inducantur requirit factū proprium ⁊ verū vt ex predictis patet. Item non ob. q̄ verba exemptionis solutionis sunt impersonalia vnde ad ipsum Astorgium pacisceentem sunt relata ut sic non videntur pacto q̄ cōcedo sz dum subiungitur q̄ aut eandem videntur rela. verba consuetudinis vt sit sensus q̄ fiat exactio per astorgium prout solitum ⁊ consuetū erat per eum nego quoniā dicta verba in rem scripta sunt ad nullius personam rela. nec restricta. vnde in rem intelligenda sunt ut ff. de pac. l. ⁊ heredi. §. fi. ⁊ maxime si dictus astorgius in dominio eēt novus quoniam ad eum nō potest tunc fieri relatio consuetudinis pp̄ter novitatem dominij ⁊ per hoc apparet responsum ad. l. veteribus q̄ nego dicta verba pacti ambigua imo clarissima sunt ex quo apparent in rem scripta ⁊ ad nullius personam specialiter relata ⁊ est sensus q̄ fiat consuetudo fuerit solvendi tempore astorgij sive antecessorum in dominio illa cōsuetudo servanda sint consuetudine retentiori que est omnino servāda vz si quam consuetudo fuit solvēdi in dictis. xv. annis proximis plus vel minus vel aliter quam fuerit temporibus retroactis nulla dubitatio est per illas solutiones que facte sunt ⁊ in facto consistunt ut. ff. de ver. obli. l. si stipula. §. possum inducta esset consuetudo novella ⁊ illa sola esset intuenda nō precedens abolita ut. d. §. sed si alimenta ubi est casus ad litteram solum igitur est videndum de vltimo si quidem solverunt quid iuris sit ⁊ responsum patet ex predictis in illis qui nihil solverunt q̄ non sunt immunes nisi liberati essent sententia aut pacto in illis autem qui solverūt tene vltimam cōsuetudinem solvendi fore servādam ad quam inducendam nō requiritur cursus longeus imo est vltima solutio attendēda ut. d. l. mella. §. sed si alimenta. Et ita dico ⁊ consulo. Ego Angelus ⁊c. cccxxxviij.

Et Simon de regio fuit condidit testamentum in quo inter cetera fecit infrascriptū legatum. Item reliquit domine lucie eius testatoris vxori suum ⁊ habitationem in domo dicti testatoris tam in civitate Ferrarie quam in civitate Regij donec dicta dña lucia steterit vidua ⁊ honorem dicti testatoris duxerit honeste ⁊ q̄ sit dona ⁊ domina ⁊ vsufructuaria bonorum dicti testatoris etiam se alimentando sicut erat tempore vite dicti testatoris ac etiam post morté domine Franciscbine sororis dicti testatoris donec vitam suā duxerit honesta que domina Franciscbina est heres instituta dicti testatoris ⁊ ⁊ hinc queritur si nunc dicta Lucia debet habere usufructum dicte cōdam domine Franciscbine ⁊ dicti condam Simonis vigore dictorum legatorum cū dicta domina frāciscbina in suo testamento relegauit dicte domine Lucie prout supra legauit dictus Simon hoc est reformādo cū. Ego Angelus de perusio ⁊c.

Imperitia Notariorum has voluntates ⁊ similes testamētū subvertunt ignari quid scribāt quid re vera testatores sentiant ⁊ quid verba ō nigrata papiri aut membranarum significet ⁊ importent. Utinam igit ⁊ hec nō numerent inter illas quoniam verba predicta ut patet ex infra dicendis ad varios sensus faciliter trahi possunt pro decisione igitur constitutionis videndū est si ex verbis legati debet legatarie dominium an usufructus an alimenta solū. Si n. alimenta solum intelligerentur relicta tam vivente sorore testantis quam post morté cum legatum ceperit deberi ab heredis. herede nullam hec questio haberet dubium ⁊ vivente sorore dubitavit Bar. ⁊ indiscussum reliquit ō legat' ij. l. tina. §. fi. in vltima. q. Ego aūt alias consului vxorem debere habere usumfructum plenum ⁊ vivente sorore mortua sorore testatoris nam illud verbū usufructuaria favore liberorum ad proprium significatum trahit

ex consuetudine obseruata in curia vulgari ꝛ interpretatur
vsufructuaria idest alimentaria ut sic alimenta percipiat ut
l.i. C. de secū nup. ma. Que interpretatio pprietati illius
verbi fructuaria non cōgruit imo directo repugnat cū ad
fructuariam omnes fructus pertineant ut. ff. de usufruc. l.
usufructus ad alimentarium nullus sed solūmodo sit alē
dus de manu heredis sm quantitatem patrimonij ꝛ ali-
mentarij dignitate ꝛ caritate ac etiam etate crescunt enī
alimenta pper excrescentem etatem sicut excrescere so-
lent in quibusdam locis distributiones quotidiane. ff. d
ali lega. l. pe. cōiuncta. l. cum unus § si eo ti. cum glo. sua.
Item usufructus corrūi capitis diminutione ut. l. cor
ruptionem. C. de usufru. ꝛ insti. qui mo usufruc amit. §.
finitur legatum alimentorum non. ff de cap. di. l. legatum
ff. de annuis lega. l. si cui annua. Item usufructus est
personalis l i. ff. de usufruc. ꝛ habet instar dominij ꝛ in
multis casibus eius pars est. l. iij. eo. ti. ff de verbo. obli.
l. qui usufructum ꝛ de verbo signi l. recte dicimus. Le-
gatarius autem alimentorum ad alimenta sibi prestāda solū
habet actionem personalem ꝛ hypothecam de alimē. le.
l. solent. C. de fideicō. l. i cum simi. cōiuncta. l. i. C. cōmu.
de lega. ꝛ quam plures alie differentie sunt. Sufficit autē
assignasse predictas non ergo talem interpretatione tam
deviam atqz dissonam atqz repugnante vero ꝛ pprio si-
gnificato verborum ad cōsequentiam ullam traham. un-
de forsitan nec ad matrem testantis cōsuetudo erat exte-
denda quinimo nec legis dispositio contra rationez indu
cta aliquo speciali fauore ut ff. de legi. l. quod vero p Cy.
plene in consuetudine. C que sit lon. consue. l. ij. ꝛ potissi
me ubi non est eadem ratio sicut est in pposito. nā fauore
descendentiū causaē a cōi voto parentū atqz nature scōz
qz hereditas ascendentium eis debet. ff. unde li. l. scripto in
fi. inuitat liberos ratio naturalis ad hereditate parentum
velud eisdem debitam de bo. dā. l. cum ratio ꝛ sui viuis
parentibus dñi appellant solaqz per mortem parentū il-
lis administratio tribuitur ff. de lib. ꝛ post. l. in suis unde
non dicunt eam nancisci ex causa lucratiua ut C de codi.
l. si parentes autem sola ratio miserationis vocat ut. d l.
scripto in fi. ꝛ de inoffi. testa. l. nā ꝛ si parentibus usi pa-
rentes ex causa lucratiua hereditatē liberorum consequū
tur ut. l. in eum ꝛ l. contra ff. de reli. licz lucrum sit triste ꝛ
in solatium liberorum predictorum concessum parentibꝰ de
in do. l. matri succurrit ꝛ facit. ff de bonis libertorum ni
hil sororem aūt ꝛ fratres aliosqz transuersales ad agnato
rum ꝛ cognatorum successionem prouocant responsa prude
tum ꝛ quodāmodo lex nature non tamen votū ipsorum
deficientium. C. quo. bo. l. si unde pz qz nec in ascenden-
tibus nec in transuersalibus par ratio inuenit ꝛ per hoc
cōcludo quod transuersalibus institutis uxor plenū usu-
fructum habebit nō apparente alio de voluntate testātis.

Hoc premisso videamus quid iuris in pposito ꝛ hec
questio solū residet in hoc quia testator dixit quod sit do
na ꝛ dña ꝛ usufructuaria bonorum dei testatoris etiā se ali-
mentando prout erat tēpore vite dei testatoris que mono
silaba sicut sine ponat relatiue siue similitudinarie iporta
re videtur ut id habeat tempore vite dei testōris quo tpe
solum alimenta habebat ꝛ quādam pheminentiaz in domo
ꝛ sicut alimēta pcipiebat a se ꝛ de manu sua sic et voluit
testōr pcipere dum dicit alimētando etiā se que dcō etiam
lz sui natura iplicatiua sit ut. l etiā C. si tu. vel cur. interue.
ꝛ per consequens sit pcedentiū additiua ꝛ augmenta-
tiua ut l. et de peti here. tamen in pposito iplicare vel au-
gere non pōt sic intelligimus usufructuz relictum cū usu-
fructus legatus sit longe pinguius quā legatum alimētorum
ꝛ differunt in substantia ꝛ natura ut superius dictum est
nō ergo implicabit quia non pōt sed limitabit ꝛ declara-
bit legatum superius amplum ipportans prima fronte usū
fructum ut sit solum alimentorum ꝛ sic hoc casu non auget
quia in declarādo quid senserit testōr per illud verbū usū
fructuariam accipiendo alimenta etiam a se ipsa prout in
uita fieri cōsueuit cum dcā pheminentia fungebat nec mi-
rum si talis intellectus tribui pōt quia solent gerundia de
terminare ꝛ declarare verba ambigua orationis de sui na
tura ad plures sensus trahēda ut ff de vi ꝛ vi ar l. vim fa
cit. p hoc qz verba cum psit debet aliquid opari. ff. de usu
ris l si stipulatus. quid aūt operabunt in augmētum nihil
cū augere non psit sicut nec auget legatū cū primo legat
aut in stipulatione deducit totū ꝛ deinde ps ut. l. qui usū

fructum de ver ob ff. de usufru le. l. si titio fundū ꝛ facit
optime p hac interpretatione ff de le i. l. plane. § si. qua-
litas enī adiecta legato pdictoris substātie sue adeo legatū
alterat quia receditur a primo significato verbi. unde si
testator usufructum in domus ita tamē qz legatarius patian
tur seruitutes imponi aut aliud onus addicit soli pprieta
rio congruens proprietas legata est ff. de usufru l proce-
lus ꝛ. ff. de usufruc. ea re que usu consu l. fi. sic ecōuerso
qualitates augmentum impōtās de sui natura disposi-
tioni non cōgruens illam restringit ꝛ secundū qualitatez
coartat ut. l. pe. de ser rusti. predio. Nec mirum qz sicut
expedit suos terminos dispositio sic a non suos terminus
excedit licet regulariter apposita ad augmentum non so
leant operari diminutionem qd est eius oppositum sicut
ecōuerso de alimen. lega l. legata inutiliter cuz igit hec
alendi forma l per se ipsaz non cadat in fructuaria sed in
alimentaria tantum illud fructuariam alterabo ꝛ exponā
i. alimentariam. Non obst. si diceretur verba hec trahi
possunt in alium sensum recte construcda salua ratione re
cti sermonis. ergo sic construcda sunt ut. l plaucius. ff. de
auro ꝛ argen. lega Formabitur aūt constructio hoc mo-
do videlicet qz dicta uxor sit domina ꝛ domina et alimē
tando se ut solebat ꝛ sic illa verba alimentādo se determi
nent illa verba domina ꝛ domina nō verbum usufructua
ria qz si hanc interpretationem verborum capimus dz uxor
habere alimenta vigore dictorum verborum domina ꝛ do-
mina ꝛ usumfructum vigore illius verbi fructuaria qz nō
fuit pro certo de mente testatoris ut voluerit heredez gra
uari duplici prestationis honere ut. ff. de legat. i l. tina. §.
qui inuitam. Pro hoc facit qz cum dicta monosilaba
sicut relationem faciat ad tempus vite viri limitat suū an
tecedens. non solum in quantitate sed in tempore ꝛ mo-
do ut l. a filio. §. testator cōcubine de alimen. leg. Cum
igitur tempore vite viri usufructus quez habebat uxor nō
fuisset plenus nec prout est seruitus formalis aut causalis
sed prout in quadam alimentorum perceptione de sua ma-
nu consistebat ꝛ in dicta preheminentia domus hoc eodē
modo interpretabor testatorem sensisse intentionē testan
tis eo modo quo infra dicam per ista verba etiam alimen
tando se ꝛ tunc proprie auget ꝛ implicat dictio etiā ut sit
sensus quod lz ex dispositione iuris alimenta percipiātur
ꝛ percipi debeant de manu heredis tamē testator voluit
etiam per se ꝛ ipsam illa percipi sicut solita erat tempore
vite sue unde si solita erat sua manu ita ꝛ nunc percipiat
ꝛ si modi percipiendi fuerunt diuersi custodietur mos il
le qui erat tempore mortis testantis tex est ff de ali. lega.
l. mella. § sed si alimenta. Plenam enim relationē facit
dicta monosilaba sicut ut superius dictum est facit. C. de
eden. l. edita. Bar. in extrauagan. ad reprimen. ꝛ facit de
condi. ꝛ demon. l. si ita scripsero de here insti §. asse toto
huic autem decisioni mee fortiter obstant plura. Pri-
mo proprium significatum huius verbi usufructus in quo
in dubio non debemus recedere l non aliter de legat. iij.

Secundo qz dicta monosilaba nec potest hic importa-
re similitudinem nec facere limitationem vel relatione cū
tempore vite viri nullum habuit usumfructum nec aliam
seruitutem in fruendo cōsistentem cui possit hoc adequa
ri prout verbuz sonat tex. videtur expressus in l. a filio. §.
fi. de alimen lega ubi si testator omnibus libertis alimē
ta reliquit quibus solitus erat prestare veniunt etiam illi
quibus prestare nihil solitus erat illi autem percipiunt ut
habere solebant. Pro hoc adduco. C. de insti. ꝛ substi.
l. si testamentum ubi si aliquis instituatur secūdum cōdi-
tiones alibi vel in eodem testamēto descriptas vel descri
bendas si nulle inueniuntur nihilominus instituitur qz ex
quo voluntas de se est certa verba relata ad aliud si aliud
non inuenitur non modificant nec impediunt illam imo
remanet in finibꝰ puritatis sicut videmr in proposito naz
testator reliquit eam fructuariaz prout erat tempore vite
sue unde cum tempore vite sue nullum usumfructū habe
ret habebit nunc ꝛ illa verba illa etiam se alimentando
velut superflua hanc voluntatem nocerent cum stare pos
sint in suo proprio significato ut ff. de auro ꝛ argen leg.
l plaucius ꝛ. ff de reb du l cum in testamento Sed huic
obiectioni satis difficili Respondeo qz imo tempore vi-
te uxor habebat quedam usumfructum bonorū testantis
non prout seruitus est sed prout erat quedam facultas p
percipiendo alimenta quam facultatez voluit testator du-
rare se

rare se mortuo. Nec ob. quod non est recedendum a uerbis quia fateor nisi per coniecturas arbitramur aliter uoluisse testante que coniecture propter difficultatem probationis dicunt in hac probationes dilucide. ff. de le. i. l. licet imperator. Fortius etiã ob. decisioni predicte quia ex dictis uerbis alius sensus magis cõgruus magis aptus ⁊ uolũtati testatoris conformis elici põt ergo sumendus ⁊ eligẽdus ut. o l. cum in testamento testator enim uxorẽ ualde dilexit ut patet ex uerbis quoniam eam dñam ⁊ dñam ⁊ fructuariam relinquit ⁊ addidit et se alendo. Exponatur igitur illud etiam improprie ⁊ erit sensus quod pro se alẽdo fructuariam reliquit ipsã. solutio concedo quod sic uerba predicta debent intelligi quoniam hec interpretatio ẽ benignior ⁊ omni uicio careus unde penitus amplectanda. ff. de reg iur l. in testamentis ⁊ c. in obscuris ⁊ c. inspicimus de reg iur. in vi. Nunc igit uideamus si usufructus ad alimẽta legat percipienda a seipsa an debeat usufructus plenus an uero quatenus ad alimeta sufficiat usufructum enim deberi nõ ambigo quia relictus est sed caz ob alimentoꝝ causam dubitat an restringat scḋm causaz ita quod quicquid exuberat restituat heredi ⁊ ista questio est mihi dubia quoniã cause alimentoꝝ mihi fauore legatarie respiciunt ⁊ non alterius. unde non uidet legatum restringere de condi. ⁊ demon. l. titia centum. in princ. ⁊ §. sed cum ante nup. circa fi ff. de dona inter uirum ⁊ uxorem. l. sed si mors. C. de iure do. l. si mulier. ff. de do. l. ii. §. fi. ⁊ pro hac opi. uidet casus. ff. de trans. l. cum hĩj. §. si uni coniuncta glo ubi fundo relicto ad alimenta ipsa proprietas plena legato cedit ad uitam legatarij duratura. Idem no. ff. de au. ⁊ ar. le. l. species ⁊. ff. de dona. l. donationes. § species ⁊. ff de adi. le. l. libertis libertabus que ubi hec questio expresse uidet decisa ꝙ plena proprietas in legato est ⁊ nihil ad heredem superhabundans pertinet pro hoc uidetur casus eo. ti. l. pe. § fi. ⁊ hanc ptem tenebat olim dn̄s. ut proprietas plena in legato esset ad uitam legatarij duratura per glo d. § si uni sed Ja. de are dixit legatũ perpetuum ⁊ est uerũ si ad dicẽm uite legatarij relictum non est sic intellige. l libertis in fi. dum dicunt illud legatuz ad heredem legatarij transmitti ⁊ per bar. in. d. l. libertis qui distinguit indubio alio non apparente quod potius causa legandi quã conditio uidet ascripta ⁊ presumit impulsiua nisi aliud ex coniecturis appareat. Quid dicendum dubitati semp quia cõtra predicta uidet casus in l. si habitatio § i. ff. de usu ⁊ ha. ubi si legat usufructus causa habitationis sola habitatio in legato est non autem usufructus plenus sicut est in proposito cum sit legata proprietas sed usufructus ad alimenta causa alimentorum uidet finalis ut sic residuum sit heredis. Si aute queras cur hoc taz uarie dico quod ubi testator proprietatem legat ex uerborũ figura apparet ꝙ uoluit in legatarium rẽ transferri ⁊ ideo per causam respicientem solum fauore legatarij non restringitur cum aut usumfructuz legat constat ꝙ testator uoluit solum legatarium frui proprietatem autem heredis manere unde non mirũ si utendi ⁊ fruendi potentia scḋm causam que finalis presumitur hoc casu dictum legatum restringit facit. ff. de serui. ru pre l. qui duo predia. Concludo igitur hanc mulierem usufructuariam sed quicquid ultra alimenta superest heredis esse Et ita dico ⁊ consulo ego angelus ⁊c. cccxxxix.

Icoletus

De tartagnis de imola desponsauit dominam. C. per uerba de futuro cui durantibus sponsalibus predictis ⁊ ante matrimonium per ipsos cõtractum dictus nicoletus tradidit unam cinturam argenti deauratã precij ducatorũ auri. x. ⁊ quandã girlandã de argento precij x. ducatoꝝ ⁊ aliam centurã precij ducatoꝝ triginta auri postea ꝯtractum fuit matrimonium per dictum nicoletum cum dicta dña. C. per uerba de pñti ⁊ copulam carnalẽ qua nicol. durãte dcõ matrimonio decessit querit nunquid ista tradita dicte dñe. C. ante ꝯtractum matrimonium per dcm̃ nicol. sint ⁊ eẽ debeant dicte dñe. C. an heredũ dci nicol. Item querit quia dictus nico tpe cõtracti matrimonij inter ipsum ⁊ dictam dñam. C. posuit eidẽ in signũ matrimonij in digito eius anulare ⁊ aliõs quinqz ãnulos precij ducatoꝝ xxv. auri in dote dicti nicole. secuta postea durante dcõ matrimonio an dci ãnuli ptineant ad mulierẽ predictã C. ⁊ eiꝰ eẽ debeant an heredũ pdicti nocholeti. Ite queritur qꝛ dictus nichole. in suo ultimo testamẽto reliquit dicte domine. C. pãnos ipsius laneos ⁊ sirici cum perlis ⁊ ornamẽtis affixis ipsis uestibus ⁊ ad ipsas spectantibus que uestes fuerant ante tempus mortis ⁊ testamenti dicti nico. per ipsum sub pignorate ⁊ deperdite ⁊ per iudeos quibꝰ sub pignorate erãt uedite q̃rit nũquid heredes dci Nicoleti teneant ⁊ sint obligati ad prestandum ⁊ dandum dicte domine. C. extimationem uel non.

Super

Primis duobus punctis dico quod si põt cõstare de intentione mariti qꝛ cum tradidit aliqua uerba ꝓtulit ex quibus sua intentio potuit comprehẽdi an donare uoluerit an cõmodare ⁊ stãdũ est ⁊ si quidem fuerunt apta ad donum esset donuz ut. l. cum quid. ff. si cer. pe. in glo. ⁊ erit dicta donatio aut ualida a principio aut saltem morte ꝯfirmata cũs tradutõne ceperit ut. l. papi. ff de dona. inter ui. ⁊ uxo. Si aũt non apparet sed simpliciter tradidit ut moris est sine alia expressione uerborum tunc nõ potest inmerito dubitari qꝛ ratio contrahendi ⁊ affinitatis principium uidetur sufficiens ad presumptionem donationis sicut affinitas de pñti ut sic sit idem iudicium de principio ꝙ de toto actu consumato. l. quod seruus de cõdi. ob cau. ff. loca. l. si uno sed affinitas est causa presumende donationis ut. l. si seruus cõmunis de dona. inter uir. ⁊ uxo. ⁊ ẽt ratio sanguinis. ff. de proba. l. procula. Pro hoc facit qꝛ id qd̃ traditur in die sponsaliorum, sponse illius est ⁊ ad illam pertinet ueluti donum quintũo ⁊ si pater recepisset teneretur reddere illud filie. ff depo. l. dies sponsa. Pro hoc qꝛ tantus in cõsilio matrimonij ardor amoris est ꝙ uicissim se spoliarent sponsi ⁊ in hoc sentimus ⁊ procedit in forma specifica. unde nulla alia ratio reddi potest nisi qꝛ sic est ⁊ aliam ratione querere non est aliud nisi infirmitas intellectus ẽm Aristotilem. Si igitur amor presumptꝰ ꝓpter sanguinem aut affinitatem qui inter uxores nostras ⁊ nostrũs agnatos est causa sufficiens presumẽdi donationem ut dictis iuribus multofortius cum spõsus tradit sponse licet forsitan non sit concededo propter sexus naturam repugnãtem largitati auaritie que subiectã ut. ff. de dona. inter uir. ⁊ uxo. l. si stipulata. Cõtrarium est uerum ꝙ in dubio talia ornamenta per sponsum cõmodata sponse uidenĩ ut magis ornata ⁊ compta ad domum eiꝰ ducatur ⁊ istud est cõmodatum ꝙ gratia cõmodatis tantum intelligitur fore cõcessum. Casus est cum traduntur mulieri per sponsum uel per uirum. ff. cõmoda. l. sicut certo. § interdum. Pro hoc facit qꝛ in dubio nemo presumitur donare cum donare sit perdere ⁊ nullus sani cõsilij in dubium suum iactare presumitur ut. ff. de proba. l. cum indebito. Pro hoc qꝛ de ornamentis uir ad libitũ suum testatur. unde nõ potest dici ꝙ uideatur donasse qꝛ non sic libere testaretur. C. de lega l. cum aliena cõiuncta l. hoc legatum de leg. iij. ⁊. l cum maritus. §. fi de pac. do. Pro hoc optime facit qꝛ ⁊ si mulieris essent in usus parata ante matrimonium uel eo cõstante legatum factum eidem de eis non teneret ut. C. de lega l. proprias cõstat autem etiaz in emptis ⁊ paratis ad mulieris ornatũ ante matrimonium legatũ consistere ut. d. l. legatum ff. de au. ⁊ argen. lega. l. v. ⁊. l. uxori ⁊. l. species ⁊. l. si quis ita legauerit que optime facit cum pluribus aliĩs. ll. eiusdem ti. Non ob. ꝙ localia assignata possit simpliciter per agnatos uel cognatos uiri intelligunt donata concedo eim ꝙ nulla in eis causa presumi potest nisi donationis in sponso autem ⁊ marito secus est ꝙ cum eius intersit ipsum ornatam incidere intelligatur uĩus causa cõcedere ⁊ ad solum usum cõmodare ut. d. § interdum ubi est casus. quid autem de uestibus preciosis sit non est nostra questio ⁊ satis uulgaris de qua per Bar. so. ma. l. in hijs in ornamẽtis autem que a uestimentis differũt tenendũ est ꝙ scripsi.

Super secũdo dicendum est quod si extant inede luna per heredem ex quo obligate erant tempore testamenti ⁊ eas obligatas testator sciebat de lega. i. l. si res obligata ⁊ que deperdite sunt sine culpa uel mora heredis in medio abolite ⁊ per consequens in legato prestando perierunt periculo legatarij alias heredis in periculo si autem non sunt deperdite sed extant forsitan tamen nescit ubi sint ⁊ erit cautionis sermo cõcipiendus prout no. ff de lega. i. l. cum res. Et ita dico ⁊ consulo ego Angelus de perusio legum doctor ⁊c. cccxxxx.

Magister Iacobus condam fratris stephani de calvis de Imola habens decretum a domino Imole quo cavetur quod non possit coram alio officiali dicti domini vexari sive molestari de iure vel de facto in iudicio vel extra a ser margarito agnolsi de Imola vel eius herede seu causam habente ab eo et veniens de Roma pro indulgentiis in forma et actu peregrini captus fuit in civitate forlivii coram pretore civitatis forlivii ad instantiam agnolsi filii ser margariti et procuratoris eiusdem cum agnolfo et procuratori predicto recipientibus et stipulanti dictus magister iacobus non tamen consentiendo in ipsum iudicem forlivii sed potius recusando promisit de iure respondere coram quocumque iudice competenti et c. Mortuo dicto ser margarito citatur ipse magister iacobus coram iudice imole ad instantiam ipsius agnolsi heredis universalis dicti ser margariti contra que excipitur pro parte magistri Iacobi predicti multis exceptionibus et maxime quod ipse magister iacobus detineri non potuit existens in actu peregrinationis et quod coram iudice non suo et per consequens nullius est valoris promissio predicta et quod posito sine preiudicio veri quod capi potuerit et promissio valuerit dicit quod virtute decreto predicto quod decretum dictus dominus vult omnino valere dummodo promissio predicta coram iudice forlivii facta non habeat ipsum decretum ledere seu tollere modo queritur quid iuris.

Detentio facta de dicto domino iacobo fuit iniusta secundum ea que proponuntur quoniam de foro forlivii non proponitur dictum magistrum iacobum aliqua causa fuisse vel esse. Et quia dictus magister iacobus vere et non quesito colore nec simulate in actu et habitu rompete transiens est detentus in plena debebat libertate frui et nullus tunc deberet vel posset sibi esse molestus. C. eo de sac. autentica omnes peregrini et i corpore unde sumitur et propterea si capi et arestari faciens ipsum magistrum iacobum hic ut capi et arestari faceret habuerit in mandatis a dicto ser margarito aut etiam dictus ser margaritus ipsam molestam capturam ratificaverit multari debet actione pro qua idem magister iacobus fuit detentus. C. de iurisdi. om. iu. l. in criminali et licet idem ser margaritus decesserit et contra eum super tali multa inferenda numquam lis contestata fuerit tamen contra eius heredes per viam exceptionis dicto magistro iacobo succurrendum est ut ff. quod quisque iuris. l. pe. § quod autem et hoc casu fallit regula tradita. C. si ex delic. defun. l. una illa enim loquitur cum ex delicto solum causatur actio sed in casu nostro causatur exceptio et sic promissio facta per dictum magistrum iacobum apparet facta per impressionem eidem illatam per iudice detinentem promissa de qua queritur esset nulla aut ipso iure aut saltem in effectu. C. quod me. ca. l. si per impressionem. Sed quia ex propositis de impressione non constat nec est presumendum in dubio iudice quid quam egisse iniuste et potissime ex eo non existit declaratum ut ff. de euic. l. herennius. §. gaia de procura. l. eo tempore in principio ubi casus est in l. l. C. de suffra. in ulti. q. videri ergo an dictus magister iacobus possit molestari de iure vel de facto coram iudice imole unde ipse est oriundus et prima fronte videtur quod sic cum ibi inveniatur ibique fortiatur domicilium ratione originis ut predixi quod est potentius omni alio domicilio cum tolli non possit ut ff. ad municip. l. assumptio. ff. de iudi. l. heres absens in glo. magna. C. de incol. l. cives li. x. ff. de rit. nup. l. cum quedam puella. Coadiuvatur hoc fortissime ex pacto predicto verbis nostro per quod idem magister iacobus promisit filio et procuratori dicti ser margariti stare de iure coram quocumque iudice competenti quotiens ad instantiam et petitione dicti procuratoris seu principalis citatus fuerit personaliter vel ad domum eius solite habitationis unde cum iudex sit competens et promissio iuri non repugnet sitque stipulatione valata intersitque stipulatoris sisti et eidem responderi de iure nullum videtur dubium dictam stipulationem utilem fore ff. de pac. l. iurisgen. § pretor ait et maxime quia stipulatio penalis subiecta est in qua non inspicitur an intersit ff. de verbo. ob. stipulatio ista alteri. In contrarium quia dominus imole bone memorie dominus beltrandus de alidosiis pro sancta romana ecclesia vicarius generalis habens ut arbitror iura legalia et leges condendi potestatem suam legali censura decrevit pro bono et utilitate civitatis imole et ut eius subditi ad suam gratiam reducerentur quod dictus magister Iacobus eiusque successores in perpetuum quoquo modo vexari non possint coram aliquo suo officiali de iure vel de facto in iudicio vel extra a dicto ser margarito et quibusdam aliis vel ab eorum heredibus aut habentibus causam ab eisdem sub pretextu eius quod dicerentur ipsum ser margaritum aliquid persolvisse pro dicto magistro iacobo quacumque de causa usque in diem dicti decreti et absente dicto magistro iaco. Unde obstante dicto decreto dictus magister iacobus coram officiali ymole inquietari non potest quia ita statutum et decretum fuit per eum et forsitan iuste emanavit si per reconciliationem dicti magistri et consortium suorum de calvis in civitate ymole quietus fertilitas forsitan habundans preter quam habendam tolli possunt per presidem subditorum iura ut plene no. per Inno. et Io. an. in c. in nostra de iniu. et dam. da. Nec obstat quod dominus Beltrandus supradictus decessit et nullus amodo est officialis eius et ipse decrevit dictum magistrum iaco. non posse vexari coram aliquo officiali suo non enim decrevit suo nomine proprio tantum sed suo nomine dignitatis que non perit nec ipse perire voluit dictum decretum cum voluit dictum decretum ut patet ex verbis eius ipsum magistrum iaco. in perpetuum non posse vexari vel inquietari sicut ergo leges et decreta principum eorum morte non pereunt sic nec morte dicti domini Beltrandi perit dictum decretum imo semper tenendum est in viridi observantia. C. de here. ac. ia. de an. in lega. l. annua §. a ticia et l. legatum in prin. eod. ti. et de offi. deleg. c. quoniam abbas. Nec ob. quod si post decretum dictus magister iaco. promisit respondere de iure coram quocumque iudice competenti propter quod videtur renunciasse privilegio sibi indulto per dictum decretum cum eidem magister iaco. tamen habebat noticiam. C. de execu. tutu. l. voluntarie et ibi per Cy. et facit. C. de pac. l. si quis in conscribendo propter duo. Primo quod iudex imole non est iudex competens dicti magistri iaco. inquantum vexetur ab heredibus dicti ser margariti ex causa ex qua dictum decretum vexari prohibet. Eximit enim dictum decretum in causa predicta a potestate et iurisdictione iudicis ymole dictum magistrum iaco. que exemptio adeo eum liberat quod habetur perinde ac si numquam fuisset suppositus iurisdictioni iudicis ymole ut ff. de duo. re. l. fi. ff. de fideiusso. l. amis. § i no. ff. de fideius. ubicumque in quibus apparet exemptos ab obligatione propter deportationis propter sententiam ab omni obligationis vinculo liberari licet illud vinculum velut transitorium transferatur in fiscum velut in successorem universalem. ff. de fideiusso. l. si debitori deportato. Pro hoc quod ante statutum cesset eum a sede apostolica confirmatum in clericali caractere insignitum in temporalibus suberant principi et iudicibus eius postea aut exempti sunt a manu iudicis secularis et interdicta est eidem iurisdictionalis potestas in clericos de sent. excom. si iudex laycus li. vi. C. de epi. et cleri. auten. statuimus. Sicut igitur illa exemptio reddit iudicem secularem incompetentem sic et illa exceptio emanans a dicto decreto reddit incompetentem iudicem ymole dicti magistri iacobi in causa predicta. Cum igitur sit incompetens dicta promissio non astringit dictum magistrum iaco. quoniam promisit respondere coram iudice competenti quod non continetur sub verbis promissionis. unde non est adhuc casum stipulatio predicta extendenda ff. de verbo. obli. l. quicquid astringende. Pro hoc etiam facit quod dictus magister iaco. promisit respondere procuratori et principali eum vocantibus hic autem non est principalis s. ser margaritus quod decessit nec procurator quod mandatum est finitum mortem. Vocatio enim facti est et in facto consistit et persone coheret et ideo non egreditur persona in ipsa stipulatione comprehensam. ff. de pac. l. si unus. §. ante omnia insti. de stipu. ser. §. sed cum facti. C. de cadu. tol. §. fin. autem in faciendo. Nec ob. quod videtur renunciatum privilegio quod non est verum propter duo. Primo quod obstante privilegio respondere unde forsitan stipulatio restringenda esset ad causas ad quas non extenditur privilegium et in aliam operatur hec promissio ad causas illas solum extendi propter subiectionem que committitur si contrahat et quod verba dicti decreti sunt prohibitiva unde forte non renunciari potest C. ne fideius. do. ven. l. i ante fi. glo. ma. ver. Item an renunciari potest et c. Concludo igitur ex premissis dictum magistrum iacobum vexari non posse per iudicem ymole occasione causarum pro quibus

z a quibus dictum decretum dictum magistrum Jac fe cit liberum z exemptum. Et ita dico z consulo ego ange lus zc.

cccxxxi.

Ater Emit domum pro se z filijs suis legitimis z naturalib⁹ z in potestate cōstitutis signanter exp̄ssis no minibus filioꝝ pro certo precio quod dedit z numerauit uenditori z tunc fuit ꝯfessus z affirmauit dictum preciū fuisse z esse de cōi pecunia ip sorum ex industria z labore ipsorum filioꝝ ad eorum ma nus peruenta a suis nauitarijs siue mannarijs deinū decessi serunt dci filij patre uiuente in domo dūc pater z filij ha bitauerunt ꝑmiscue. Nunc querit an ex dcā confessione probet fuisse dcōrum filiorū z ex aduenticia causa acqui situm. Secundo posito quod appareret pecunia aduenti cia an dictis filijs z eoruꝫ heredibus cōpetat publiciana cōtra tertiū possessorem dce domus. Tertio querit si ꝓ tocolū notarij in prima linea caret mense z die z desuper est additum in una linea de per se dies z mensis an dcm̄ ꝓtocolum dicat suspectum cū atramentum dce linee su per addite appareat magis nouū z et alterius atramenti.

uper Primo puncto dicendū est de iure quod dcā confessio patris non probat dcm̄ preciuꝫ aduenticiū nisi qd aduenticium esse pottertu doceat per indi cia z ꝑsumptiones vrgentes. Nam cuꝫ pa ter filio in potestate cōstituto ex cā ꝓfecticia nec oliꝫ nec hodie possit donare. C. de inoffi. do. l. ij. C. de do. inter vi rum z vxo. l. donationes quoniā nihil imutatum est per iura noua in profecticijs ut. ff. si quis a pa fu ma. l. 1. om nis paterna cōfessio adeenticij assertiua presumit simola ta in fraude legum facta nisi probet cōtenta in cōfessione per ꝓbationes alias uera esse. ff. de proba l. qui testamen tum. vnde notāter glo. in. l. cū quis decedens §. pe. de leg. iij dixit quod ꝑsumptio dicte fraudis semper presumitur quando dcā confessio in fauore incapacis emanauit sicut est in casu ꝓposito quia filius ꝓfecticia regulariter a pa tre non capit nisi in casibus qui no. per glo. in. d. l. ij. C. d̄ inoffi. do. hinc etiā dixit Jo. an. in. c. ij. de re eccle. nō alie. i rubrica in addi. spec. quod in ꝓhibitiuis regulariter z so lum incerto casu premissis nunq̄ꝫ statur uerbis asserentis casum permissū subesse nisi quatenus probet ueritas de ductoꝝ in confessione. Et qd dicta paterna confessio sola hoc aduenticiū esse non probet no glo. C de colla. l. si do natione facit. ff de castre. pecu. l. si forte sufficeret aūt dcā confessio ut iam dixi si dci filij tempore quo dcā confessio emanauit iam erant in coꝝ exercitio edocti quod uerisimi le est ipsos ex eoꝝ industria potuisse superlucrari preciuꝫ supradictū ut no glo cy. z bar. in. l. cuꝫ oꝫ in principio. C. de bo. que li. z inquātum constare non possit cum ꝑsuma tur dcā donatio simulata z in fraudem fcā ut predixi non cōfirmat sola morte patris ut no. gl. o. l. si donatione. No ob. d. l. donationes z quod notat in. d. l. ij. § ꝙ morte pa tris ꝑmorientis donatio fcā filio in potestate de profecti cijs confirmat ut. d. l. si donatione quia illud uerum quan do pater uere donat non autem simulate assumpto cole re aduenticiorum quod est notanduꝫ lex enim fauet actui uero z non simulato z in fraudeꝫ legis facto. ff. de ui. pu. l. si libertus minoꝝ z hoc de primo. Super secundo di co quod si filij re uera non habuerunt contractus noticiaꝫ etiam si pater erat procurator eoꝝ quod publicianā nō ha bent multominus si non erat procurator sed solum admi nistrator dictoꝝ filioꝝ legitimus. s. ut eis non fuerit que sita usucapiendi conditio qm̄ ad usucapionem longi tēpo ris incohoandam requirit bona fides que cōscientie puri tate cōsistit ut insti de acti. § alie coniuncta glo. que bona fides requirit in contractu emptionis duobus temporib⁹ s. tempore contractus traditionis ut l. ij. in prin pro emp. z. l. iij ff. pro soluto z. l. iusto. §. z si possessionis. ff. de vsu cap coniuncta glo. que bona fides in ignorante cōtractuꝫ non cadit nec etiā in ignorante est animus acquisitionis dominij vnde in eo nō pōt causari publiciana ex quo non pōt cadere usucapiēdi conditio ignoranti. Licet eni eideꝫ queri posset dominium z possessio ut not. glo. i. in. l. i. C. per quas personas nobis acqui. z ratio est illa quā dicit ꝫ Jo. de ro. aliam rōnem assignet sciliꝫ vsucapio contra natu ralem equitate est inducta ꝫ autē dictis filijs nulla fuerit acquisita usucapiendi conditio tū pater ut administrator legitimus pro eis usucapere non potuit sicut z tutor z ꝓ latus pro ecclesia z pupillo usucapere pōt uni quoniam sicut dominus per illos acquirunt ita que per eos usucapi tur. ff de usucap. l. si seruo z. ff. pro emp. l. ij. § pompo. cū simi. De tertio dicēdum est ꝙ si notarius in suo proto colo attestatur se dictam superiorem lineā remisisse stan dum est instrumento ut. l. si vnus de septem de testa. z de his que in testa. delen. l. i. versi. z ideo z si notissime z hoc per illum tex. tenebat Old. z Dy. alias aūt dictuꝫ ꝓ tocolum redditur suspectum C. de proba l. iubem⁹. C. d̄ edicto di. adri. tollen. l. fi. loquor in casu nostro quādo ad ditio dicte virgule est circa substātialia instrumenti ut pa tet in cor. et proponatur nomen impera. z ꝙ sm̄ thema dicta virgula est dissimilis alteri scripture que dissimilitu do vehementem suspīcioneꝫ inducit ut. d. l. fi. de edic. diui adri. tol. in glo. super verbo prima figura que notabilis est ad hoc optime probat Specu. in titu. de instrume. edic. in princi. no. etiam glo. C. de proba. l. iubemus. quinimo nō potuisset ex interuallo dictus notarius appenere mensem z diem nisi partibus requisitis in quorum preiudiciū can tat z no. Specu. in. d. titu. §. instrumentum ver. sed nūquid confecto instrumēto Hoc tamen nō assero ꝙ opi. fue runt quas Jo. an. refert in. d. ver. sed etiā ad presens istud decidere non oportet cū ex themate non appareat ex uer bo dictā virgulam scriptam fore. Et ita dico z consulo ego Angelus zc.

cccxxxij.

Estator Titium solum heredē instituit hospitali san cte Marie noue de floren. iuri legat. ccc. reliquit que habere uoluit super certis bo nis in dicto testamento descripꝫ z cōfinatꝫ pro quibus ipsa bona esse uoluit obligata z donec dicta ccc. soluerent uoluit ipsum hospitale integrum percipere usumfructū demum dicto heredi suo vnam domum lega uit signanter z specifice infra sua confinia existeteꝫ. De inde in eodem testamēto dicto suo heredi z cuidam ter tio dicta bona legauit superius confinata in eodem stru ctu uerborum per hec uerba videliꝫ. Item legauit z reli quit marabottino suo heredi z manetti domum in qua ha bitat z poderia talia infra certos cōfines descripta exce ptis supradictis legatis factis dictis marabottino z ho spitali quibus noluit in aliquo preiudicari per dictum le gatum. In reliquis aūt alijs suis bonis eūdem marabotti num sibi heredem instituit. Nunc queritur qualiter di ctum hospitale z a quo possit dicta. ccc. percipere z habe re. Secūdo an dicta domus legata signanter dicto ma rabottino ad eum pertineāt. Tertio an dictum legatum factum cōmuniter dictis marabottino z manetti sit inte grum dicti marabottini an vero dicti manetti an vero per tineat ad vtrunq̄.

Qua Testandi z seu relinquendi for ma fuit hec z ut arbitror fun data a mera impitia tabellionis a qua mul totiens causari vidi infinitos errores z ma xime in vltimis uoluntatib⁹ quarum itertū non reddit arbitrium vanā igitur hec in numero illarum non sit. Primo enim dictus testator reliquit. ccc. hospi tali que noluit ipsum hospitale posse percipere z habere super bonis in dicto testamento descriptis z cōfinatis z de hoc legato nō dubito ꝙ si hospitale vult potest habe re suum legatum. ccc in dictis bonis ꝙ sic testator dispo suit vnd. ccc. insunt in legato dicta autē bona sunt in so lutione si hospitale vult sed si nō vult nō compellitur ta men nec heres compellatur forsitan soluere quousq̄ꝫ vult pati hospitale vti z frui dictis bonis superius cōfinatꝫ z hoc sine dubio verum esset si primum legatū trecentoruꝫ diceretur nouatum z transfusum in legatū vsusfructus ex mora non soluendi. ccc. ut. l. i. §. item si ita ad. l. fal. z. l. i. d̄ penu. lega. z. l. si plenū quando di. leg. ce. Sed quia testa tor nouare noluit ꝙ apparuit ꝙ uoluit hospitale retinere fructus durante mora heredis in soluendo z ipsa bona ꝓ ipso legato semper noluit esse obligata obmisso pignore z hypotheca poterit hospitale creditori existens cōtenti re z compellere heredes ad solutionem ex quo idē heres pignora possidet. l. ꝓsecutione cōiuncta auten. hoc ita. C. de pigno. z. C. de actio z oblig. Non enim apposuit te stator illa verba ꝙ herede cessante in solutione trecento rum vsusfructus bonorum legataꝝ esset ut sic posset he

res in solutione cessare quousqȝ soluere vellet usumfructũ bonoꝝ: imo loco interusurii seu pene ꝑpter heredis morã soluit testator legatariũ fructum bonorum ꝑcipere non au tem esset heres in mora si obligationẽ heres haberet ad sol uendum quousqȝ pati vellet hospitale fructus percipere si cut dicimus in vsuris permissis per tempora z pro tempori bus quibus fuerit in solutione sortis cessatũ qꝛ cum ex cõ tumacia debeant non impediunt petitione sortis ut.ff si cer.pe.l lecta.ff.de usuris.l pecunie.§ 1 lȝ secus esset si sti pulationis aut legati sermo esset ita conceptus quod sors peti aut legatũ exigi non possit quousqȝ heres vel promis sor vsuras aut fructus soluere vellet. Et ide si futuri tepo ris usuras creditor recepisset.ff.de doli excep.l.ij.§ nõ mi le z.ff.de pac.l.qui in futurum.in prin. Concludo igit ex premissis dictum hospitale sup dictis bonis z in eis si bi soluere posse si velit quoniã illa bona in solutione sunt si hoc eligat hospitale facit.ff.de solu.l.si quis stipulatus fuerit.x in melle z.ff de lega.ij l. codicillis.§. instituto.

Nunc descendo ad legata facta manenti super quo di cu legata facta marabotino nulla cum is solum institutus sit z legari non potuerit sibi ipsi a se ipso ne inueniretur debitor z creditor sui ipsius ut ff.de leg.i.l legatum §.i. vbi casus in legato autem facto manenti non includit do mus signanter legata marabotino non ex eo ꝙ legatum factum marabotino valuerit ratione predicta sed quia in generali legato facto manenti z marabotino simul noluit testator cõprehendi domum illã maxime propter specifi cam exceptione seu executionẽ in dicto testamento cõpre hensam sub illis verbis saluis z primo detractis legatis z relictis suprafactis z et si illa verba nõ essent apposita idẽ esset si illa domus specialiter legata marabotino conti neret intra bona generaliter legata ipsis manenti z ma rabotino quia cum vni legatur genus alteri species de ge nere intelligat exempta illa species sine procedat legatũ generis siue sequat ut.l.vxorem.§ felicissimo de lega.iij. coniuncta.l.quesitum.§ si de fun.instru. z.l.si seruus ur banus § vlt.de le.iij. z.ff.de pecu.l.manumisso z lȝ lega tum speciei sit nullum non ꝑpterea augeat legatum tantũ generis in specie illa de qua testator non sensit nec sentire voluit z in vltimis voluntatibus sola testatoris intentio attendat que vltra alia predominat ut.l.in conditionibus primum locum de condi. z demõ.cum si.ibi alle. Un de concludo ad dictum manentem dictum domũ dcõ mara botino legatã non pertinere quia in dcõ legato facto dcis manenti z marabotino testator expsse per illa verba ex ceptis z cetera voluit excludi. Restat igit videre quid de bonis reliquis legatis eisdem manenti z marabotino an sint ipsius manentis tantũ z videt quod sic. Nã dcm legatum eis cõiter factum est adeo quod re z verbis con iuncti fuerunt unde cum legatũ in persona dicti marabo tini sit nullum z ipsi legatarij sint cuniuncti integrũ lega tum ad ipsũ manentẽ pertinere videt iure decrescendi ex quo marabotinus nullo modo ad suã ptem ut legatarius inuitari põt. C de cad.tol § his itaqȝ. z pro hoc videt ca sus in terminis.ff.de le.i l.plane.§.si duobus vbi relictũ iure legati heredi qui solus est institutus z tertio soli ter tio debet z id vniuersum ad collegatariũ pertinet cõside rato qꝺ nullo iure in ꝑsona heredis legatũ tenuit z hec ẽ veritas. Et si hec corpora legata testatoris erãt ita qꝺ eoꝝ dñium recta via potuit in manente z legatariũ transire. Nam tunc in ꝑsona marabotini nullo iure potuit legatũ valere non enim iure legati qꝛ nullũ nõ iure hereditario qꝛ per legatũ corpora de hereditate fuerunt exempta ex q̃ transiuit dñium recta via z sic nullo iure ciuili neqȝ preto rio nec ecõuerso nec iure actionis vel officio aut intentio nis modo potuit aut põt verũ legatũ in ꝑsona marabotini tantũ modo institutũ cõsistere. Et ideo qꝛ nullo iure inuita tur ad ptem nõ facit sibi ptem nec collegatarius ad ptem solum dicit inuitatus iõ z ipsum fundũ iure nõ decrescẽ di habebit z hoc bar tenet expsse z in ꝑprijs terminis. ff.de le i.l.huiusmodi.§ si titio z ibidẽ cõsulit ut legata rius nõ agat ꝑsonali ex testõ sed rei ven.qꝛ tunc vere ap paret qꝺ nullo iure heredi eidemqȝ collegatario nullo iu re cõsisti põt ut ptem aliquã cõsequat ut sic ab illa possit collegatariũ agente excludere. Si enim ageret manen ac tione ex testamento in qua nõ est necesse docere de dñio testatoris tũc saltẽ retentionis iure subueniret eidem ma rabotino ut ex eadem instantia nõ condenaretur ad solidũ

prestationem z que ꝑdicta decisio sine dubio vera est in quãtum ponamus dictos manentem z marabotinũ in di cto legato cõiunctim eis facto cõiunctos re qꝛ tunc ut di xi quilibet est ad solidum inuitatus suo iure inuitatur di ctus manente ideo qꝛ marabotinus nullo iure inuitat ad partem nec inuitari speratur z nullam facit ptem. Unde videndum est necessario an sint re cõiuncti z sup hec fue runt opi pe de bel predixit ꝙ non qꝛ illi demum re cõiũ cti sunt quorum cuilibet res insolidum assignatur ut cum testator dicit titio fũdum z seio eũdem fundum lego sed cum testator vsus est hoc sermone titio z seio fundum le go ut fuit in themate tunc testator quelibet intelligit equa liter z viriliter inuitasse vnde sunt cõiuncti verbis ꝑpter vnitatem sermonis sed re dicuntur disiuncti sicut si testa tor adiecisset verba illa pro equis portionibus quo casu si ne dubio esset re disiuncti ut l re cõiuncti de lega iij sic in telligitur.l.item ꝙ sabinus.§ 1.ff.de here.insti.refert Cy. in.d.§ is itaqȝ sed ille.§.modicum facit imo nihil quis lo quitur quando plures vno cõtextu sunt scripti sine parti bus a se distributo tamen pro eius opi.videt casus.ff.de lega.i.l plane § si cõiuncti vbi si pluribus cõiunctus cor pus vnum legatum abinitio partes fiunt. Si igitur ab initio ptes intelliguntur assignate ergo nõ potest dici inter tales collegatarios esse cõiunctionem legale realem licet sit verbalis. Pro hoc etiam facit insti. de leg ij.§.si ei dem pro eo etiam facit qꝛ sine tractemus de pluribꝰ obli gandis siue ut pluribus obligatio queratur aut dominiũ seu honor aut aliud quicqȝ diuisibile actiue z passiue qui libet grauatus z quilibet oneratus a principio intelligit nisi aliud actum sit ut C.si plu.vna sen.l.i. z.ff de duobꝰ reis.l.eos § cum in tabulis lȝ in intercessoribus fallat quo niam pro alio obligant insti de fideius.§.si plures z.C. de fideius.l.non recte. Contrariũ autem huius ꝙ dicti collegatarij intelligant tam re quam verbis cõiuncti deci dit glo.expresse de vsufru accrescen.l.i.§.interduȝ in ver. seperatim z illam glo tenebat Jaco.bu.in d.§ is itaqȝ z in.d.§.interdum. Hanc opi.tenebat Ray. z eã seque bãtur citramontani inter quos est Bar.in.d.l re cõiuncti in.ij q.principali de lega.iij. Et hanc opi.iubet eo tãqȝ vere quoniam sermo testatoris eus nullo modo disiunxit ergo z c.ff.de verbo signi.l.triplici. Non ob §.si cõiunc tim z.§.si eadem qꝛ concedo ꝙ si ambo legatarij ad le gatum actualiter cõcurrant tunc quilibet ad suam solã vi rilem retro fingitur inuitatus sed si hoc tollamus de me dio ꝙ non veniant omnes imo vnus excludatur omni iu re tunc per ius nõ decrescendi collegatarijs applicat qua si a principio ad illam portionem deficientem inuitatus.

Cõcludo igitur ex premissis in dicto puncto satis dif ficili ad dictum legatũ inuitari solum dictum manentem excluso prorsus dicto marabotino insolidũ illiusque in cu ius persona nullo iure legatum cõsistere potuit ponendo pro constanti ꝙ dicta bona hereditatis erant z hoc cre do iuris esse si in testamento clausula codicillaris non est apposita si non valet z c cum adiectione illorum verboꝝ omni modo quo valere potest si autem apposita esset di ctum testamentũ non valet in persona marabotino quo ad legatũ sed an illa verba omni modo quo valere potest indicat repetitionem dicti legati non dico a venientibus ab intestato sed ab ipso manente quasi ipse manete sit ro gatus sit restituere dimidiam dicto marabotino cui dicta dimidia inutiliter est legata põt sub iudice diu legari hãc enim questionem nõ memini tactam fore de vltimo quis debebat soluere legatũ trecentoꝝ: non est dubium ꝙ he res ad quem spectat onus legatorũ z debitum heredita rium vniuersum nõ autem ad legatarium ut l quotiens cum alijs iuribus vulgaribus z hoc si hospitale vult sibi solui in pecunijs sed si eligat sibi solui sup bonis illis pri mo habebit hospitale in illis bonis.ccc residuũ erit ma nenti habere dȝ tamen marabotinus suam legitimaȝ iure nature nisi ad ea per aliud canonicum excludatur. Hec autem vera sunt si marabotinus hereditatem agnouit si enim repudiasset z legatoꝝ a venientibus ab intestato re petito facta esset tũc possent omnia legata ei facta cõiu niter z indistincte valere. vnde non est questio de illis. Et ita dico z consulo ego Ang. cccxxxiiij.

His attestationem testiũ ꝑdictorum z viso iuramento prestito per Jo vnũ ex dictis testibus presente herico ꝑcuratore di cti litigantis

cti litigantis aduersarij dicti bartholamei contra eius personam idem procurator nihil opposuit neq protestatus fuit aliquas exceptiões sibi saluas fore z ɔ psonā dci Jo testis. Uiso ei q publicato z apto processu z publicatis z aptis attestationib⁹ testiū ɔ ipsos testes nihil oppositū in uemo uel obiectum contra personas testiū predictorum z ita hoc posito pro constanti qd contra personas testiū predictor nihil obiectum appareat apud acta prout mihi affirmatum extitit z assertum per dem̄ bar. Uidendū est que sint partes iudicis de causa cognoscentis sup quo considero quod contra personā dci Jo. duo obici possūt Primo quia dictus Jo. attestat se socium pducentis pro vno capite ascendente ad sūmam. MDcccc. librar denariorū z usq ad illam z pro illa non est testis idoneus sine dubio ff de testi. l. nullus. C. de testi l. oībus in re propria pro residuo autē testificari potest q dicti residui nullum cōmodum aut incōmodum reportaturus est fm Jnno de testi quoniam z idem tenet Spec in ti de teste. § i. uer. sed nunquid socius admittat z idem tenet Jo. an in additioni ibi si recte intelligat nam cum capita societatis hic ponantur distincta z unūquodq contineat certam sūmam quicquid inter illā sūmam est cōe non est sed vniuscuiusq proprium est unum caput z illius solius cōmodū est z incōmodum ergo non cōe. Secundo ob eūdē testi. quod fuit fideiussor pro toto tpe societatis ut in eius testimonio euidenter apparet. vnde ad eum pp fideiussionis cām onus z sarcina cuiuslibet detrimēti z damni emergentis in corpore societatis esse pticipes z similiter hoc casu videtur esse causa propria quia lz non sit cōmodum subsecutum tñ damnum potest subire z hoc videt sufficere ut. ff quādo app. sit. l. ij in fi. vnde ratione qua supra non est testis sufficiens nec idoneus. z si nō aliud dānū pōt subire pōt subire damnū z incōmodū vexatōis expensarum z sumptuum quos constat multotiens esse graues ut ff de mino. l. minoribus. xxv annis de lib. le. l. si quis ō cedens §. nūc de effectu z hoc tenuit Jo an. in addi. suis in d. § i uer. quid de fideiussore. Contrarium tamen tenuit Spec. in d. uer. ubi reus principalis soluendo est. nam tunc nullum potest subire in effectu damnū fideiussor. ff. de fur. l itaq fullo. Opi. Jo puto ueram quando potest probabiliter dubitari de incōmodo z detrimento vexatōnis sufficit enim hoc contingere posse ut ff de condi. ide. l. sufficit. Sed si indicia constaret oppositum per notabiles z uerisimiles conjecturas quod nec etiam fideiussor uerisimiliter nullum detrimentum vexationis subire pōt puta quia debitor est capesor ul' mercator fidelissimus ad cuius fidem plurimū solet recurri z forsitan quantitas est parua mercator diues qui non permitteret fideiussores vexari ut dicit glo. in simili ff. de solu. l. ii in glo. ma uer. naz z si rem suam z cetera ibi in leniorem cām z c. z doc ex ponsit ut quia sit debitor homo nobilis qui timens ne sui fideiussores grauentur elegit potius soluere debitum non ūsurarium pro quo sunt astricti fideiussores quā debitum usurarium pro quo ipse solus astrictus est non autem fideiussor aliqui sui optime concordat C. de pig. actio. l. pignus in bonis z de admi tu. ff l. si res pupillaris ubi est tex. z facit. ff. cōmodati l. argentum in prin eo ti l cū qui §. fi. cum. l. seq Ex quo enim fideiussor tam plene securus est modo predicto uel eciā quia debitor pecuniam deposuit pro qua fideiussor extitit ut sic fideiussor timere nō possit verisimiliter aliquam vexatione uel quia forsan debitor non mercator fecit dictum fideiussore ita cautum z securum per cautione indemnitatis cum alijs fideiussorib⁹ omnibus approbate opinionis z fame z quos verisimile est filr non permissuros dcm̄ fideiussorem vllaten⁹ molestari quis diceret hunc fideiussorem a testimonio repellendum pp suspitione futuri periculi cum nullū sit nec verisimiliter ee debeat nullus certe sanicapitis hoc diceret z eēt timor vanus non cōsiderandus C. de trāf ' nterpositas ff. qd me cā. l. metum aūt non vanū hoīs ff de re iur l vani z. ff de re iudi. l. si quis ab alio. An ergo talis suspicio cōsideranda sit t. ee ne cum facti sit z a facto depēdeat z fz accidentia z cōditiones personarū z cause quātitatē z qlitate varietur nulla dari pōt certa doctrina vnde hoc totū iudicantis arbitrio remittendum est ff de testi. l. iii. § idez diuus z §. eiusdem quoq principis cum similib⁹. Et ideo hoc casu cuz cessare dz verisimiliter dicta suspitio futuri periculi dico z teneo Spe. dictum z hoc modo ipsorum opinio. reduco in consonantiā luculentam Uerum q in proposita questione tempore dicti iuramenti z attestationis dicti Jo non inuenio protestatū q salue sint exceptiones contra eius personaz sine dubio dictus Jo apparet esse idoneus testis z omni exceptione maior. C. de testi. c. presentium lib v. z ibi per Jo an. in nouella circa finē.

Solum igitur restat videre an dictus Jo. prebet z dicit q probat sine dubio societatem cōtractam p quattuor capitibus millequingentarum librarum pro quolibet capite quoniam sic attestatur z dicit z interrogatus de causa scientie dicit q vidit z presens fuit deponit etiam de loco z tempore concludentibus ante emptionem dictaz gabellarum ut patet ex eius testimonio cōnnexo instrumēto emptionis dictarum gabellarum in quo etiam apparet de precio q similiter est infra summam ō qua idē Micho. z Bertho. fuerunt cōcordes tempore societatis pdicte que quidem societas cōtrahitur nudo consensu z etiam nutu z per epistolam nedum per iam verba specificare p ut deposuit ipse testis ut. l. iiij ff. pro so. Similiter pbat dictam societatem belāmus sensus testis in ordine sed non deponit de tempore sigillatum q est de substantia in casu proposito sed q de tempore aliquo deponit ambigu⁹ est eius sermo de quo tempore intellexit repetere poterat ex mero officio iudex dictum teste ut tempus de quo intellexit determinaret ut no glo. in corpo de testi § q vero z non est alibi. Canoniste habet de testi. cōm Spec. z Jo. an. post eum in. d §. ver. Item q testis obscure z lz sit cōclusum in causa adhuc potest iudex ex officio mero ut veritas inquiratur ad quā summo studio debet conari ut. l. illicitas. §. veritas de offi presi. de questioni. l. i § fi. in cor. iusiurā q presta ab his. C. de iudi. l. iudices z eod ti. l. placuit cum simi. z q nō ob. conclusio in causa probatur in. c. consuluit de offi dele ga. z ibi per Jnno. z Jo. an. z est ratio q iudici in causa nunq concludit sed semper eius officium vniformiter viget vsq ad sententiam inclusiue post non quoniam inuenit se fūctam z per fūctum suo officio. ff. de re iudi. l iudex postea. Si igitur iudex eū reducere noluerit q potest imo si bonus est cōsiderando iusticiam z equitatem facere tenetur ut l. vbicunq ff. de interroga. actio. z maxime in hac causa eidem cōmissa ut sola veritate inspecta causam debeat terminare cuius cōmissionis formam vidi scripto cōsilio ppter quam formaz dicti tempore ad causaz inuestigandam teneret obmissio iuris rigore quem illustris dominus Marchio voluit cōsiderari z si tempore erit cōsors cum dicto Jo nullo ulteri⁹ exquisito iudex de causa cognoscens cōtra reum cōuentum pro agente sententiam ferre debet. Si autem dictus iudex dictum testem reducere noluerit tūc q intentio agentis non est probata nisi per dictum Jo plenarie p dictuz testem fm in ordine vehementissime adminiculantem z p alios testes adminiculantes in articulo solicitationes deferendū est agenti iuramentum in defectū probationis saluo nisi causa esset tam grauis z tā ardua uel persona agentis ita suspecta q per vtrunq uel alterum pdictorum iuste sedere debeat in animo iusti iudicis dnegare sacramētum pdictum. C. de re credi l. in bonefidei cōtractu glo. magna z si actor iurauerit pro eo iudex sententiam ferat. Si aūt iurare recusauerit reuz absoluat a petitione z actorem in expensis condenet z ita dico fore esse debere partes iudicis de dicta causa cognoscentis. Et ita dico z cōsulo ego Angelus z c.

Rimus Pūctus an ualeat cō promissū pdictūm quo apposita sunt illa vba q arbiter assumptus non possit iudicare sine expresso consilio z secundum cōscientiam dicti fratris Pauli de ordine mendicāntium satis est dubius ppter varietatem opi. glo enim in. l. illa institutio de here. insti. arguēdo tenere videtur q sic. Nec etiam sunt opi hugolini in suis dissolutionibus quam tenebat Ray in d. l. illa institutio. hanc eādem opinionem tenuit Hosti in iudice delegato sub forma ut solum ferat put tertio placuerit vel secūdum cōsilium alicuius periti quoniam ipse delegans sic formare per se potest sententiam put placet de consti. cuz omnes. § fi. z c. cum accessissent z c. cum in. ferrarien. ō sepul. in nostra ita aliu potest eam formādam cōmittere ō offi. deleg. pastoralis § preterea in fi. z ideo delegātes cuz timent ne delegati errent in ferendis sententijs prouidere

eisdem delegatis modo predicto de consti. ⁊ assi.c.i de
offi dele si pro debilitate ⁊ ibi per Inno. ⁊ Jo an. ⁊ ob
hoc inuentum fuit officium assessor ut per eorum peritiã
succurrerent habentibus ordinaria uel delegatam iurisdi
none legum ignaris ut p3 in toto titulo de offi as. C. ⁊ ff.
quod quilibet iur l hoc edicto ⁊ no.in.l.i C de sen experi.
reci Pro hac parte facit q2 ⁊ imperiti debent eor con-
scientiam iuxta periti consilium informare de sen excõ c.
inquisitionis nec est turpe quod imperitus querat ⁊ seqt
cõsilium periti C.de inge manu.l si omnia de offi.deleg.
prudentiam quinymo imputatur ei qui non est ad plenum
edoctus si doctores non cõsulit ⁊ eor consiliũ non seq-
tur.ff de bo pol l.in bonorum facit de rescriptis.c.statutũ
§ assessorem li.vi credendum est enim peritis in arte.C.
de re mili l semel.li.x.in cor de non alt.§ quod auce.ff.si
mes fal mo di.circa prin.C.de fide instru l cõparitiones
Si igitur seque consilium peritorum nedum honestum s3
necessarium reputat cur non teneat compromissum cum
modificatione predicta non videt consonũ ratio ⁊ maxi
me cum religiosi conscientia exquirenda est solent enim
religiosi deo dedn esse principes cõscientie puritatis ma
xime in imitantibus regulam beati confessoris qui voles
dei vestigia imitari seipsũ exinaniuit ⁊ sue regule instituta
omnia in altissima paupertate fundauit ut in cle.exiui de
paradiso de uer.sig ⁊ in extrava.exije qui seminat quã pu
ritatem conscientie nedum iudices seque tenent ut in cor.
ut iudi sine quoq3 suffrag. ⁊ in cor iusiuran.quod prestã.
ab his imo etiã arbiter cum arbitratia sit ad instar iudicio
rum redacta ut l.i.ff.de arbi. ⁊ male iudicantes ita faciũt
litem suam ut iudices ut.C.de pac.l.si quis incõscribedo
ad fi. ⁊ multum est fauendum cõpromittentibus in hac p
te qui obmisso iuris rigore sub quo multotiens vehemen
ter erratur ut.ff.de uer.ob.l.si seruum stichum.§ sequitur
uer.excellus adolescens scribit per hanc enim puritatem
conscientie animarum saluti succurrit. Circa quarum sa-
lutem nedum sũmi pontifices romanor cesarea sũmo stu
dio intenderunt ut p3 in titulo de mona circa pri. ⁊ in plu
ribus.§ illius ci ⁊ in ti de san.epi. ⁊ in cor.seniceas nõ so
lum ⁊c. ⁊ in eod ti.iusiuran.quod presta ab his. Pro
hac parte adduco dem Jo an.in additionibus spec.in ti.
de arbitro.§.sequitur uer.quid si dicat ubi expresse dicit
qd consuetudo approbat talia cõpromissa valere q nõ p
nunciet per arbitrũ prout certus vel incertus iure peritus
consulet. Hec etiã sunt opi guil.de suza.in.l.item si unus
§.põp.ff.de arbi. Pro hoc facit potissime quia dictũ cõ
promissum non fuit factum in dictum dñm Cyprianũ e'e
cium simpliciter ut arbitrũ imo etiam ⁊ ut arbitratorem
⁊ bonum virũ quod quide cõpromissum vim trãsactionis
obtinet pro eo qd per ipsũ laudabit in corpore ut dis.iudi.
§.si vero contingerit. Constat aute transactiones ⁊ pacta re
gulari ⁊ modificari posse ad arbitriũ tertij C de cõtrahẽ.
emp.l.si de uer.ob l.cũ stipulatus sim mihi a pendo ff.lo
cati.l.si merces in principio insti loca.§ si merces. Pro hoc
facit q2 arbitrator post ergato rigore viã veritatis ⁊ equi-
tatis assumendo gloria ⁊ honore dignus est ut l.si socie-
tate §.arbitror ff.p so nõ aũt iudicare quis magis eque
põt preterq3 puram conscientiã imitando contra quã ois
edificans in gehẽnã edificat.xxviij q c § ex his cuius con
scientie solus deus est pscrutator ⁊ qua cõscientia declara-
ta nemo referre põt qdem sm Jo.an.in.d.c statutũ §.in
super in uer.relinquã l3 prouerbior.xxviij c.scriptum sit
quod quomodo in aqua resplendent vultum respicientiũ3
sic ⁊ corda hominum manifesta sunt prudentibus. In cõ
trarium quod non teneat compromissum quo assumptus
in arbitrum scdm alienum consilium cogitur iudicare pro
batur l.ratione ⁊ auctoritatibus l.probatur in d.l. Item
si unus.§ pomp uer. ⁊ puto ubi expresse littera dicit tale
arbitrium non tenere. Per rationes probat quia natura
arbitrij hoc est quod libera arbitri sit facultas quã senten
tiam ferre uelit ut patet in dicto uer.hec autem nulla l3 li
beram facultatem imo est hic totũ oppositũ cum ad certaz
ferendã sententiã partes eum astringere voluerint hinc d
scendit qd ad pretore non ptinet arbitrũ cõpellere qualez
sententia n ipse ferat sed ut ferat Hinc etiã descendit q
sm arbitrũ cõpromitti nõ põe ut arbiter certã ferat sente-
tiam imo tunc cõpromissum est nullum nec sententiã fer
re cogendus est ex quo nullum habet arbitrium aut facul
tatem pnunciandi hoc uel illud tex est.ff de arbi.l qualẽ.

Probat ratione fortissima q2 si dicimus arbitrium tene
re ergo dicimus eum necessario cõpelli iudicare ergo cõ
pellendus erit ferre illam sententiam quã tertius declarauerit
⁊ secũdum ipsius tertij cõscientiam quã contingere po
terit esse directo oppositam ⁊ cõtrariam cõscientie arbi-
tri que forsan erit melior ⁊ iustior ⁊ sic compelleret ar-
biter delinquere contra suam cõscientiam iudicando talis
ergo adiectio directo bonis moribus cõtradicit si quis re
cte consideret ⁊ per hoc apparet respõsum ad rationes p
dictas in conscientie puritate fundatas. Pro hoc q2 ta-
lis pactio est directe contra substantiam cõpromissi ut pa
tet ex predictis non potest dictum cõpromissum in aliam
speciem cõtractus transire vnde dicta adiectio cõpromis-
sum viciat aut non viciatur ex quo est contra substãtiã3 ut
est dictum.ff.de vsu. ⁊ ha.l.per seruum.§ i cõiuncta glo.
in ver. ⁊ no hoc mirabile vbi tenet secũdum opi Jo q si
quis religionem ingreditur cũ pacto reseruationis bono-
rum eodem contextu facto q viciatur ingressus eo q de
substantia regule pfitentium est carere proprio. vnde hec
carentia potentissima pars principalis fundamẽte regule
est Et ideo cum cõtineat talis ingressus repugnãtiã3 cir-
ca id in quo principale fundamentum regule consistit vicia
tur ingressus ⁊ hanc opi tenent Cano.de statu mona c.
ij in glo. ⁊ ibi per Jo.an.de cõdi appo.c.viij. ⁊ extra qui
cleri vel vouen c.fi. Huic tamen decisioni q reserua
tio viciet non aũt ingressus eodem modo hic viciet pa-
ctum appositũ q iudicetur secũdum cõscientiam tertij cõ
promissum aũt teneat sicut pactum nõ fuisset appositũ3 ⁊
sic teneat sine pacto tenuit expresse Jo.an.de ingressu in
c.insinuante qui cleri uel uouen. Idem tenuerũt Vinc.
Gof. ⁊ Host ibi idem Cy. C.de sacrosan.eccle auten.
ingressi ibi etiam glo.eadem sentire videt q vicietur pactũ
⁊ nõ ingressus ⁊ eadem ratione sic videt pactum cõpro
missum autem ut dictũ est teneat simpliciter sine pacto p
hoc facit.ff de peti here.l.si eta quis heres in viti cat. vbi
voluntas testatoris testamẽtum nõ impedit l3 quo ad ali-
quid valuerit decedere intestatus valet igit testamentũ3
⁊ reseruatio viciatur pro hoc q2 pacta ⁊ compromissum
sunt seperabilia cum stare possit compromissum sine pa-
cto. vnde vnum non debet alterum viciare ut in.c.vtile p
inutile de regu.iur.li.vi. ⁊ ibi per Dy. ⁊ est via brocardi
ca ⁊ per cõsequens nõ insisto in ea q2 non oportet illam
decidi cum quantum attinet ad propositũ questio inte-
niatur decisa.s.quod per obmissiones predicti pacti cõtra
ctus sint nullus ⁊ vbicunq3 cõtrahitur ⁊ per contractum
non obligatur quis deo sed solum homini cõtrahẽdi pa-
ctum appositum cõtra contractus substãtiam viciat illum
si transire nõ potest in aliam contractus speciem sicut est
in proposito.ff de precario.l.cum precario secus aute vbi
talis transitus est possibilis q2 tunc transfertur in aliã con
tractus speciem cui magis adaptatur transitus ut.ff d do
na cau mor l ubi donatur ⁊ ibi per Bar cum ergo sub-
stantiale sit in compromisso a quo tota potestas arbitri or
dinatur ⁊ fundatur q arbiter habeat liberas in pronun-
ciando habenas si cõtrarium actũ est inter partes cõpro-
missum est nullum velut in substãtialibus suis peccans ⁊
istam partem expresse tenuit Bar.in. l i.§ si plures.ff de
exerci in.vi q. ⁊ hec est ueritas cum oporteat sm formã
compromissi arbitrum omnino seque conscientiam tertij
equam uel iniquam ex quo post dictam cõscientiam pate
factam mala querelandi relinquitur occasio ut dictum est
⁊ facit ff.de do.prela.l.theopompus. Moueor autem
in themate nostro q2 recursum fuit ad cõscientiam illius
qui est de ordine mendicantium que nec arbiter nec arbi-
trator esse potest nec executioni absq3 superioris licentia
de testa si religiosus li.vi.nec vllum principium hab3 aut
habere potest circa temporalia etiam secũ habenna pieta
tem amictam ut d c si religiosus ⁊ in clemen exi.de pa
ra.§ supflinitas autem sibi vel quecunq3 curiositas in his
seu alijs quecunq3 non possit eorum professioni vel statui
cõuenire. vnde dicit Bar in.d.§ si plures quod sicut exe
cutor esse nõ potest ita nec executoris consultor ⁊ d hoc
multum dolent fratres minores q saltem cõsultores exe-
cutorum testamentor esse non potest Cũ igitur et cõsul-
tor aut sue cõscientie declarator ee non possit ⁊ cõscientiaz
ptes declarare voluerũt omnino appare compromissum
nullum ex quo alter eorum qui declarare habent non est
capax ff.de arbi l sed si in seruum in prin. Nunc respõ
deo ad

deo ad quedam obiecta incontrarium ⁊ primo glo. in l. ii la institutio quia non dicit uerum. Item non decidendo sed arguendo dicit item non obstat de re iudi. l. si conuene rit. quia in iudice loquitur qui non tantum habet largas habe nas in iudicando quantum habet arbiter cuius sententie si ne eque siue inique pareri debet. Item non ob. quod di ctus cipriani fuit etiam arbitrator ⁊ in arbitratore iura pro hac parte allegata non loquuntur nec aliquis ex auctoribus supradictis quia licet non loquatur in arbitratore tamen eadem ratio que est in arbitro. Unde idem ius ex quo diuersitatis ratio reddi non potest ad l. aequi. l. illud. ff. de serui. l. i. §. hoc interdictum. sed de substantia arbitramenti est ut arbi trator qui largiores habenas quam arbiter qui iudicare potest eque ⁊ inique dummodo iniquitas non sit immoderata ut l. si societatem §. arbitratorum pro so. de iureiuran. c. quin tauallis de oper li. l. si libertus. Arbiter autem qui locum iudicis tenet iudicare non debet nec potest inique. immo facit li tem suam ut dixi licet iudicando inique partes merito pene siue parere debet ut d. §. stari. Si igitur uiciatur compromissum in arbitrum qui non habet in pronunciando tam largas habenas quanto fortius uiciatur compromissum factum in arbitratorem certe nullus dubitare debet. Non ob. quod ipsum compromissum est transactio pro eo quod arbitrator laudabit. Concedo enim hoc sed non hoc sequitur uel in fertur quod arbitrator possit assumi uel secundum conscien tiam alienam omnino iudicare compellatur. Non obst. opi. host. ⁊ sequacium quia in iudice loquitur non in ar bitro uel arbitratore cuius potestas est tantum ampla cum solum sententiam ferre debeat legibus consonantem. C. de iudi. l. iudices. unde non mirum si astringi potest iudex ut se cundum consilium assessoris sententiam formet. ff. de re iudi. l. si conuenerit. Non ob. quod minus docti doctorum debent sequi consilia alias sunt in culpa propter duo. pri mo quia dominus ciprianus est notorie tante intelligentie quod equum ab iniquo discernit ⁊ bonam conscientiam a praua intelligit ⁊ perfecte. unde propter hoc solum non puto eum habere necesse aliam conscientiam perscrutari ⁊ licet in discer nendo bonam a praua non tantam haberet noticiam quan tam haberet dictus consultor electus non tamen assumi potuit ut precise illam sequatur sicut in thematе uoluerunt enim partes quod nisi sequeretur illam laudum esset nullum ⁊ compromissum haberet pro non facto que promittendi for ma iure ciuili est penitus interdicta ut superius est dictum. Contraria uero loquuntur in illis qui uolunt se sub pretex tu ⁊ colore ignorantie uel imprudentie excusari qui non possunt si habuerant potestatem consulendi peritiores aut se asseruerunt edoctos ut d. l. hoc edicto ut. ff. loca. l. mar cius ⁊ ita non excusaretur arbiter iudex uel arbitrator si di ceret se omnia bona fide gessisse ⁊ secundum peritiam suam si re dargueretur quod male ⁊ perperam iudicasset. unde hic est casus diuersus non aduersus aut oppositus uel contrarius. Concludendum est igitur ex premissis tale compromissum de quo supra dictum est nullius fore momenti. Si tamen con suetudo florentie esset admittere talia compromissa forsan consuetudini standum esset hoc casu cum ad religiosi con scientiam est recursum. Si autem religiosus non est sine du bio obtineret consuetudo ut. l. i. ⁊ ii. C. que sit lon. conste. In religioso asserimus non loquor quia ius ciuile eum non potest reddere capacem eorum que incapax est secundum ca nones quibus laicorum constitutio uel consuetudo con traria non tenet ⁊ non est consuetudo sed iudicatur abusus. Et ita dico ⁊ consulo ego angelus ⁊c. cccxliii.

Nulla mulier possit ab intestato suc cedere filio uel filiabus suis de functis existente ex defuncta persona aliquo suo nepote uel pronepote naturali ⁊ legiti mo uel patre auo paterno uel patruo uel fra tre uel sorore aut nepote ex fratre carnali possit tamen de bonis talis defuncti habere ex percipere alimenta si non haberet alias unde se comode substentaret si tamen talis persona decesserit non existente aliquo ex predictis pos sit dicta mulier succedere abintestato suo filio ⁊ filie in quar ta parte bonorum preterquam in domibus ⁊ cassamentis dum modo ipsa quarta pars non excedat quantitatem quinge tarum librarum ⁊ quod dictum est de matre. s. quod non succedat nisi secundum modum predictum habeat locum in auia ⁊ etiam a meccli. indictione. iiii. die. xii. ianuarii citra ⁊ in fu turum locum habeat in omnibus ⁊ singulis attinentibus ⁊ coniunctis cuilibet tam masculo quam femine descendenti per lineam maternam seu a latere matris sue salua gradus prerogatiua tam inter eos quam inter eos ⁊ agnatos seu de stirpe ex linea masculina talis descendentis ⁊ quod dictum est de auia quod non succedat nisi secundum dictum modum non trahatur ad prete rita sed tantum ad futura ⁊ nulla mulier uel eius filii uel filie succedere possint alicui fratri dicte mulieris ab inte stato si ex dicto eius fratre existant filius uel filii. filia uel filie nepos uel nepotes ⁊ eis frater aut fratres filius aut filii masculus aut masculi ⁊ dicto fratre uel fratribus qui fratres uel filii siue nepotes sint ex legitimo matrimonio nati saluo quod si talis mulier exclusa a successione predicta uidua remaneret possit redire ⁊ stare in domo talis fra tris donec esset uidua absque filiis ⁊ nulla mulier possit ab intestato succedere patri auo uel pro auo suo paterno nec etiam natis ex linea feminina possit alicui ex predictis ab intestato succedere existente aliquo filio masculo nato ex defuncta persona de cuius hereditate agitur uel aliquibus nepotibus uel pronepotibus ex filio uel filiis masculis na tis ex linea masculina uel aliis descendentibus masculis ex dicta linea uel fratre carnali possint tamen ⁊ debeant tales mulieres si non fuerint dotate conuenienter dotari de bonis dictorum patris aui uel pro aui seu eius de cuius suc cessione tractatur secundum conditionem ⁊ facultatem pa tris aui uel pro aui uel aliorum descendentium ⁊ interim donec nuptui traderetur debet habere alimenta de bonis patris aui uel pro aui de cuius successione ageretur si ex defun cta persona filius uel filii descendentes per lineam mascu linam existant. Si uero ipse filius uel filii seu descendentes non existant ⁊ superest frater uel fratres filius uel filii ex fratre uel fratribus carnalibus defuncte persone tunc ipsa mulier habeat usumfructum omnium bonorum talis sui patris aui uel pro aui defuncti. Si tamen tales mulieres in ueniantur fuisse dotate conuenienter a patre auo uel pro auo nihil de illis bonis de cuius hereditate ageretur ab inte stato occasione dotium suarum uel quacunque alia de causa pos sint percipere uel habere saluo quod si postquam nupta fuerit ⁊ dotata uidua remanserit possit redire ⁊ stare in domo pa tris aui uel pro aui uel eius de cuius bonis ⁊ hereditate tunc ageretur si filius uel filii uel descendentes masculi non extarent ⁊ superesset frater seu fratres uel filius seu filii ex fratre uel fratribus carnalibus defuncte persone in eo casu ipsa mulier donec uidua steterit debeat habere usum fructum omnium bonorum sui patris aui uel pro aui mor tui fratres uero uterini uel alii nati ex linea masculina non possint succedere alicui uel aliquibus eorum fratribus ute rinis defunctis existentibus ex latere patris aliquo uel ali quibus coniunctis ex latere patris saltem usque in quartum gradum inclusiue. Et quod ipsi coniunctus uel coniuncti succe dant ⁊ potior seu potiores sint in tali successione quam ma ter uel fratres uterini uel alii nati ex linea feminina ⁊ quod possint ipsi coniunctus uel coniuncti ipsam hereditatem ⁊ bo na hereditaria apprehendere habere ⁊ tenere ⁊ exigere non obstante matre uel fratribus uterinis uel aliis natis ex dicta linea feminina ⁊ quod quilibet mulier in eius descen dentes possint ab intestato succedere matri sue premortue si eidem matri non existerent heres uel heredes filius uel fi lii masculus uel masculi uel alius uel alii masculi descen dentes ex eo uel eis. Si uero testatus decesserit is de cuius hereditate ⁊ bonis ageretur uel relicto filio mascu lo legitimo ⁊ naturali uel eo descendente seu descendenti bus masculis ⁊ aliquid reliquerit quoquo modo relicti ti tulo alicui mulieri que iure romanorum possit ei succedere sit ⁊ esse debeat contenta ipsa mulier ⁊ eius heredes de scendentes illo relicto ⁊ plus nullo modo aliquis eorum pe tere possit ⁊ quod dominus potestas ⁊ capitaneus dicte ciui tatis uel aliquis eorum iudex talibus mulieribus uel eorum descendentibus uel alicui eorum ius non debeat reddere ne que eorum petitione audire sed coniunctos in eo omnino absol uere uel absoluti sint ipso iure. Et si quod uerbum esset in hoc statuto obscurum intelligatur secundum intellectum communem ⁊ quod supradictum est de filiis filiabus nepotibus uel pro nepotibus uel descendentibus intelligatur de legitimis ⁊ na turalibus ex legitimo matrimonio natis.

Martinus Io. de florentia deces sit ab intestato superstite ⁊ relicta Io. infante eius filia legitima ⁊ naturali ⁊ superstite domina uere ma

tre dicti infantis ⁊ vxore cōdam dicti martini. Postea dicta mater post mortem dicti martini, suscepit tutellam dicte infant ⁊ addita fuit ⁊ apprehensa pro dicta infan te hereditas dicti condam Martini postea Jo in infan tili etate decessit superstite dicta matre sua ⁊ remanete do mina sandra amita dicte infantis. Modo querit visa for ma iuris statutoꝝ ⁊ ordinamentoꝝ cōis florētie quis suc cedat dce infanti dicta mater an dicta amita dicit pro par te dicte matris ꝙ ipsa succedit ⁊ succedere dꝫ in totum di cte sue filie infanti repulsa penitus ⁊ dño dicta amita a suc cessione predicta. Pro parte uero dicte amite dicit quod dicta mater succedit solūmodo in quarta nō excedente sū mam. cccc librarū quid iuris sit de predictis ⁊ quolibet predictoꝝ. In qua questione puto dicendū ꝫm sanam in tellectū dicti statuti amitam non facere partem matri sed matrem ei absolute preferri non obstante generalitate ver boꝝ dicti statuti quia lꝫ nobis offendere uerba legis in ō seruiamus menti. C. de legi. l. non dubiūꝫ de excu. tu l. sci re oꝫ. § aliud de condi. ⁊ demon. l. pater seuerinā in prin cipio ⁊ §. conditionū uerba. Mens autem colligit ex ra tione. l. quia rō legis ⁊ mens legis sunt ide. ff. so. ma. l. cū maler ⁊ no. in l. cū tale. § fallā de condi. ⁊ demon. ⁊ per cy. in. c. fi. extra de reg. iur. li. vi. ⁊ ideo ubicunqꝫ potest ō ratione. l. constare per eandem. l. uel aliā possumus ⁊ de bemus absolute uerba. l. restringere ad id tantūꝫ ad quod ratio se extendit ⁊ hoc est infallibile ut preallegatis iuri bus ⁊ no. in. d. l. nō dubiū super uerbo amplexus. Sꝫ vbi de ratione. l. non apparet per. l. expressam sed apparet cō iecturatiue tunc possumus ⁊ debemus generalitate. l. re stringere ad coniecturatam rōeꝫ in duobus casibus vꝫ ne aliquis ledat indebite ⁊ ne per aliquē ad lucrum perue niatur indebite seu cum iactura iuris alicuius. Ita loquū tur iura. ff. de iure patro. l. adigere. § quāuis. Nam nisi ibi fieret restrictio amitteret ius patronatus indebite sic etiā loquitur. l. ij C. de noxa. Nam nisi ibi fieret restrictio ex coniecturata mente statuentis tenet dominus ex delicto serui insolidum qd̄ esset iniquum qꝛ ex delicto seruum no strarum non debemus obligari ultra amissionem earū ff. de dam. infec. l. pretor ait. §. hoc edictum ⁊ sic ēt loquitur l. i. §. i. ⁊ § sunt munera ⁊ l. ut gradatim. §. sed si. l. pe. mu ne. ho. Nam nisi fieret restrictio fiscus admitteret ad lu crum indebite ⁊ cum alterius ꝑiudicio igitur dicte iniqui tatis vitande causa coniecturatiue restringitur generalitas iuris naturalis ut per interpetratione ⁊ coniecturatā men tem euitet iniquitas ex generalitate uerboꝝ statuti prece dentis que quidem iniquitas ⁊ iuris alicuius sublatio nō videtur in dubio cōprehedi sub generalitate sermonis ni si quatenus non pōt interpretatione iusta uitari ut. d. l. sci re oꝫ. §. aliud ⁊ de testa. mili. l. in fraude. §. fi. ⁊ l. cum filiꝰ ⁊ l. ij. §. mento ⁊ § si quis a principe ne quid in loco pu blico ⁊ de uul. ⁊ pu. l. ex facto. Sic igit in propositis ter minis potest ⁊ dꝫ congruenter dari restrictio in secundo dicto dicti statuti ut per agnatas mater non intelligat ex cludi in totū seu in partem a luctuosa filij successione quia intelligit esse de mente dicti statuti quāuis fuerit sic effu so sermone locutus. C. de do pro. l. ulti. ⁊ inferius ostēdit quia dꝫ huiusmodi generalitas restringi ad eius rōem ⁊ causam rōnabiliter coniecturatam scd̄m quā non porrigit ad sensum huiusmodi in dicto scd̄o responso quoad perso nas excludentes matreꝫ non enī debemus intelligere ma trem fore exclusam in totum seu in partē sui odio cuꝫ non sit digna odio sed fauore. C de inoffi. test. l si quis in suo. §. ult. continueta. l. in testamento in fi. de mili. test. ⁊ l si de insti. ⁊ sub condi. fac sed grauis alterius idest ut alius ad mittat esse remota seu ad nisnusculā redacta alias seque ret absurditas intellectus quā debemus euitare ut dictuꝫ est. Si diceremus excludi seu ius eius diminui nisi ut ad mitteret alius ⁊ quatenus ille cuius respectu ius matris restringit sit successurus ⁊ non aliter. ff. ad tertu. l. ij. §. li beri ⁊ de iure patro l sicut. §. ult. de bo li. l si ex modica. §. filius ⁊ de ꝯtabu l. i. § filium de testa tu. l si sub cōditio ne ibi nā secuto ut ut alius detur de colla bo. l. ij. §. si duo nec debemꝰ intelligere ꝙ ius matris restringat cōtempla tione amite uel alteriꝰ cuiuscūqꝫ agnate remotioris gradꝰ qꝛ de mēte statuti fuit ꝓuidere agnatis masculini sexus ex cepta sorore de q̄ expssit in ꝑncipio statuti ⁊ hec mens cō iecturatiue sumit ex cā ⁊ rōe que mouit uerisilr statuentē primo quidē rōe cuiusdam rōnabilis recōpensatōis sumꝑ ta ex quadā cōsuetudine cōi modernoꝝ tempoꝝ ex qua cōsuetudine probabiliter sumit coniectura mētis ⁊ rōnis statuentis. l si seruus plurū. §. i. de lega. i ⁊ de fun instru. l. cum de lanio. § asinam de sup. lega l iij cū simi est enīꝫ cōsuetudo moderna ꝙ superstites agnati succedāt in one ribus defunctorum quātum ad pulsationem iniuriarum actiue ⁊ passiue ⁊ quo ad similia onera ⁊ incōmoda. Est igitur equum ut ibi collocent cōmoda ꝓuenietia ex agna tione vbi collocant incōmoda. ff de aqua plu arcen. l. i. §. fi. ⁊ de regu. iur. l ꝫm naturam. Secūdo ratione cuius daꝫ publice vtilitat que exposcit facultates singulis agna tionibus cōseruari ut familiarum salua sit dignitas ⁊ ho nestas que absqꝫ diuitijs nō conseruat de lega i l. ab omꝰ circa prin de ven inspi. l. i §. si seruus in autent de testi. §. sancimus. C de suspec tuto. l. pietatis ⁊ de priui. credi. l. si creditores qꝛ honores ⁊ munera publica potioribꝰ in ducenda sunt. ff. de decur. l. honores. C. eo. l ad subeunda qꝛ interest rei publice per digniores ⁊ ditiores regi non per pauperes ⁊ abiectos in cor de defen. ciui. in princ. ⁊ §. i. ⁊. d. l. honores ⁊ in cor. ut omnes obe. iudi. ꝓuin. cir ca prin igitur reipublice interest facultatibus suos habū dare subiectos ut in cor. ut iudi. sine quoquo suffra §. co gitatio honores autem ⁊ onera publicoꝝ gerendoꝝ offi ciorum cōstat solum ad virilem sexū pertinere. ff. de regu. iur l. ij ff. de mu. ⁊ one. l iij. §. corporalia cum simi. ⁊ hec fuit ratio mouens cōiecturatiue modernos. l latores. Et insuper qꝛ per agnatos virilis sexus cōtingit secūdum cō muniter accidētia ꝑpetuari ⁊ cōseruari memoriam agna tionis ⁊ agnatorum ꝙ optat quisqꝫ naturaliter in se fieri ⁊ hoc fit per personas agnatoꝝ virilis sexus ⁊ non ꝑ fe minas qꝛ in eis non est apta ꝑpetuari memoria agnatōis sed finiri ff. de verbo. obl. l. pronūciatio. §. fi. cum. l seque. sed fit per personas agnatoꝝ masculini sexus ut. d. l. ꝓnū ciatio. §. familie ⁊. l. libertoruꝫ in fi. eo. ti. qui mo. ius pa. po. sol. §. i. Non obst. ꝙ quidam sunt agnati masculi in quibus hec ratio nō uerificatur videlicet ꝑpetuationis ⁊ cōseruationis nominis agnationis que cōseruat per pro ductionem prolis que quādoqꝫ in aliquibus deficit ratio ne vitij naturalis ⁊ quandoqꝫ ratione alterius accidentis vel non cōuenientie qꝛ debet attendi cōmunis natura ho minum ⁊ nō alicuius speciale vitiū ⁊ huic cōmuni natu re adherent l latores absqꝫ exceptione vitij singularis. ff. de libe. ⁊ po. l. si quis posthumos in prin. ⁊. ff. de vsucap. l. iusto. § nō mutat ⁊ in auten. vt nu debi. ⁊ cre § qꝛ ve ro. ff. de legi. l. nam ad ea. Ex his rationibus fundatur cō munis opi. doc. tenentiū mentem statuentium extendi ad personas mares agnatorum in quibꝰ operat effectus di cti statuti tam publice vtilitatis augmētum quāꝫ cōmune tam morientium quā viuentiū uotum quā debitam ⁊ rō nabilem honoris ⁊ emolumēti compensationeꝫ. Ex qui bus rationabiliter sequitur coniectura mentis ⁊ rationis statuentis licet in statuto nō inueniatur expressa qꝛ in da tione rationis. l. extra expressionem in. l. ꝓcedi pōt conie cturatiue multipliciter videlicet ꝑ uiam euitande absur ditatis ut. d. l. scire. § aliud ⁊ ō regu. iur. l in ambiguis nec nō ratione remouende iniquitatis. ff de legi l. benignius ⁊ de iure patro. l. adigere. § quāuis ⁊. C. de noxa l. ij ⁊ d. l. vt gradatim §. sed si lege. Iteꝫ ratione suadēte equi tatis ff de aqua plu. arcen. l ij §. item varus ⁊ de excu. tu to. l. scire oportet ⁊ ratione cōmunis vsus loquēdi seu vtē di de lega i. l. liberorum. § ꝙ tamen cassius ⁊ ꝙ ibi no. ō fun. instru. l. cum de lanio. §. asinam ō sup lega. l. iij. ⁊. l. la beo. Item ꝑ precedētia ⁊ sequentia ⁊ per id ꝙ a lege ex cipitur ⁊ per omnes modos per quos cōiecturamus mē tem testatoris uel cōtrahentium qui habent in. l. si seruꝰ plurium. §. vlti. ⁊ in infinitis legibus. ff de lega. i qꝛ ō dif finitione ⁊ interꝑtatione verborum prelatorum a testato re ⁊ a legislatore recte arguimus ff. de manu. testa. l. si ita fuerit seruus. §. vlti. ⁊ de statu libe. l. labeo ad treb. l. qui fi lium in fi. C. de ver signi. l. cū quidam in auten de nupt. §. disponat ⁊ ꝙ talis mens fuerit statuentis in propositis terminis ⁊ maxime exceptio posita in dicto statuto dum dicit preterqꝫ in domibus ⁊ cassamentis que exceptio ꝓ pter cōcernit fauorem agnationis in prole masculoruꝫ cō sistentem quibus iniuriosissimum esse dignoscitur domꝰ progenitorum fore suoꝝ ⁊ situs in quibus antiquata est fore agnationis forma ⁊ retinere cōsueuerunt agnatio nis nomen videre ad extraneos deuolui ⁊ imagines ma

iorum suorum

forum suorum hoc est arma ⁊ signa videre reuulsa ar. C. de admi. tu. l. lex que tutores igitur huiusmodi exceptio fauore agnationis retinentis ⁊ conseruantis formā ⁊ nomen agnationis absq; dubio videt adiecta qꝛ fauorē eius principaliter cōcernit ut ff. de ꝯhen. emp. l. si emptione ⁊ qd notat in l. veteribus ff. de pac. in glo. ⁊ extra ⁊. d. l. ij. §. si duo de colla. bo. Similiter ergo ⁊ precedens dispositionis pars restringens ius successionis materne ad certā quotam attribuenda est fauore agnationis masculini sexus ⁊ prolis qꝛ eadem dispositio non dz varietate accipi ⁊ diuerso iure censeri ff. de vsuca. l. cum qui edes ⁊ eius determinationi seu generi subicitur etiam regula. ff. de reg. iur. l. ij ⁊ quia qñ vnius partis dispositionis est certior intellectus declarat ⁊ dat intelligere aliam cuius intellectus est magis obscurus siue pars clarior sit prolata exceptiue ff. de vsufru. le. l. generali. §. vxori de penu le. l. nā quod liquide. § vltimo siue dispositione ff. de peti. here. l. uerū ⁊ C. fami. her. l. quotiens ⁊ de leg. i. l. si seruus plurium. §. ff. ⁊. l. qui filiabus cum similibus. Declarat mens statuentis ad dictum scdm responsum statuti qd ius matris restringit ad certam quotam per dicta in precedenti parte dicti statuti cui dicta scda pars continuat quia in parte prima exprimuntur nominatim certe persone agnatorum masculini sexus excepta sorore defuncti ita igit fauore agnatorum masculinum excepta persona sororis defuncti constat partem dci prima statuti fuisse prolatam igit per dictam regulā sūmi potest coniectura rōnabilis in fauore personarum eiusdē sexus ⁊ linee lꝫ vlterioris gradus intelligat processisse secunda pars dci statuti que non differt a prima nisi scdm totum ⁊ partem quia sequentia per precedentia quibꝰ cōtinuantur congrue declarant cum obscure proferuntur ut d. l. quotiens. Sed non est dubiam quod dicta secunda pars statuti est obscura quantum ad personas quarum intuitu mater intelligatur esse reducta ad minusculam ⁊ cōstat quod intellexit legislator fauore alterius propterea ad successionem admittendi fuisse locutum ut cesset absurditas de qua supra est tractatum vꝫ ne mater videret exclusa solum sui odio vtiqꝫ rationabili nec declarant persone quarum respectu dicta restrictio iuris materni emanauerit igitur dicta pars velut obscura rationem dꝫ sūmere ex precedenti clausula videlicet ex personis agnatorum sexus masculini vnde ad personas similes lꝫ vlteriores gradus videatur. l. lator transitum fecisse cum diminutionis fauore ⁊ cum persone agnatorum sint indifferentes quodam modo penes ratione inducende dispositionis de quibꝰ rationibus superius tactum est ⁊ in habētibus similitudinē talis est datio cōsequentie. C. de interdic. l. i. nec pōt eodē modo dari consequentia ex persona sororis ad feminas vlterioris gradus quia inter dissimilia non pōt dari consequentia similitudinaria. ff. de calū. l. vltima de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil. C. de codicillis. l. fi. sed ius sororis est quodāmodo par iuri matris C. ad tertu. ante defuncto ex cuius persona tantom ius mater afficit quanto dignior ⁊ potentior in successione prerogatiua confert ⁊ tantomagis ius cōe offendit ⁊ tanto maior est iniquitas quanto magis ab equitate discrepat. C. de procu. l. exigendi ergo de minus iniquo ad maius iniquū non dat rationabilis cōsequentia ex persona sororis vꝫ quia cum in persona sororis ratione sui sexus dem statutum matrez repellens sit minus rationabile quā in persona marium qꝛ in eius persona cessant rationes superius declarate non dꝫ inde consequentia sūmi quia ad unum inconueniens ⁊ singulare ius non dꝫ dari aliud nisi necessario ⁊ inseperabiliter sequat ex eo ut. ff. de re iudi. l. a diuo pio in principio in ma. glo. ⁊. ff de legi. l. quod non rōne. Confirmat etiam iste intellectus qui matrem iuuat sūma iuris equitate que matri ratione pia ⁊ equa consulit in obtinenda luctuosa filij successione in qua ius in dubio presumit ⁊ omnem presumptionem contrariam ⁊ quēlibet tacitum intellectum silere facit C. de testa. mili. l. in testamento. §. vltimo de insti. ⁊ sub. ti. sub condi. fac. l. fi. ⁊ de impube. ⁊ alijs substitutio. l. precibus superius allegata. Unde repugnant predicte regule ⁊ iura hijs que dicta sunt supra de coniecturantis rationibus ⁊ intellectu mentis tacite dicti statuti quia in fauorem tendunt materni iuris ⁊ ut in odio restringēdo effectum dicti statuti ad fauorem masculorum tantum quibus deficientibus cessat dispositio dicti statuti arguendo ex mente ⁊ ex ratione cessare ⁊ succedit dispositio iuris cōmunis que pro matre facit cui hereditas filij est tanqꝫ debita iure naturali licet ordine turbato. ff. vnde libe. l. scripto in fi. ⁊ de inoffi. testa. l. nam ⁊ si parētibus ⁊ in auten. de triē. ⁊ semis. §. i. ⁊ que extra casus in statuto cōprehensos remanet in pristina iuris forma. C. de appel. l. precipimus in fi. ⁊ in auten. de admi. offi. §. fi. col. iij. nam qꝫ in nouantem dispositionē non transfertur iuri pristino reformatur ff. de vsur. l. si stipula. in fi. de adimē. leg. l. alumne. §. qui filio. Ego Frāciscus domini Bechi de aretio ciuis florentie legum doc. cōsulo ut superiꝰ scriptū est.

cccxlv.

Kimo Matris ad alimēta coartationem ⁊ ab hereditaris successione precisam exclusionē fiendam p certas personas expressas in statuto ⁊ hoc facit primo ⁊ iste nō est casus noster. Secūdo certam matris in succedēdo innitationeꝫ ⁊ reductionem ad minusculaꝫ partem sine alicuius vniuersalis successionis expressione ita qꝫ effuso sermone ⁊ impersonaliter lex loquitur de residua parte in qua mater non succedit ⁊ in hoc secūdo stat questio nostra vtrum amita preferatur matri. Tertio infra in eodē statuto considero clausulaꝫ aliam que dicit qꝫ existente aliquo uel aliquibus coniūctis ex latere patris saltim vsqꝫ in quartum gradū mater non succedat ⁊ ipse cōiunctus uel cōiuncti succedant ⁊ sint in successione potiores ⁊ istud capitulum legislator videtur etiam tangere casum nostruꝫ amita enim est soror patris ⁊. j. quartum gradū ergo videtur matrem coartare ut in secūda parte statuti ac in totum excludere ⁊ in tertia parte siue capite statuti. Nam cum in verbis nulla est dubitatio nō admittit voluntatis questio. ff. de le. iij. l. ille aut ille §. cum in verbis ⁊ debemus verbis statuti seruire d exerci. l. i. §. si is qui nauem ⁊. l. licet dura seruanda videt. l. prospexit qui ⁊ a quibus licet lex inducat viciū maximum tamen debet seruari donec per nouum legislatorem vitium corrigatur antique. l. ut. l. vitium maximū. C. de lib. prete. licet enim cōueniat legislatorem fautorem esse equitatis ut C. de pac. conuen. l. hac. l. tamen ꝓpter equitatem uel humanitatem nō scriptam non possumus recedere ad tex. l. C. de legi. l. i. nec ab eius generali determinatōe. ff. de publi. l. de precio de alie. l. i. §. cum autem ⁊ in hijs que expsse contra rationem naturalē sunt constituta nō possumus sequi rationem que nulla uel tenuis est. ff. de legi. l. qꝫ vero ⁊ argumētum in. l. i. ff de consti. prin. Sed ista sunt superficialia nam ista res est aliter cōsideranda quādoqꝫ n. lex disponit de successione eam certo personaꝝ generi vl certis gradibus afferendo ⁊ tunc nominati per lege succedunt alij tanqꝫ preteriti a lege nō succedunt. nam p̄teritio legis est pro exheredatione inclusio enim expssoꝝ ⁊ tacitorum est exclusio remissorum ut. C. de secun. nup. l. i. C. de inces. nup. l. siquis incesti. C. de bo. prescrip. auten. bona dan. insti. de leg. agna. suc. § qꝫ ad feminas quādoqꝫ lex disponit de successione priuatiue pura qꝫ mater nō succedat ⁊ tūc necesse est in priuatiua dispositione inquirere rationem legis que tacita est. Nam vbicunqꝫ. l. prohibet tunc ne nudum videatur preceptum ratio legis inquirenda est ⁊ ratio tacita habetur pro expressa ut. ff. de re mili. l. milites agrum. Interdum aūt lex priuat matrem qꝛ delinquit circa ipsam pietatem in qua fundatur ratio ⁊ causa successionis ut qꝫ nō petiit tutorem filio impuberi tunc ceteros omnes gradatiꝫ vocasse videt ⁊ vltimo fiscum ⁊ si nō acceptat bona sunt vacantia ⁊ sine herede ut ff ad tertul. l. ij. §. videdum interdū lex non priuat matrem ratione delicti sed sub alio respectu siue respectu esse nō est lex priuatiua ut dixi argu. ff. de leg. i. l. filiussa §. diui. C. de fideicō. l. quotiens ⁊ iste respectꝰ nō potest fundari in odio qꝛ mater nō demeruit argu ff. de condi. indebi. l. qui exceptionem. Nō enim dicitur exceptio odiosa nisi quādo creditor ōmeretur. l. patrocinium ita hic. Erit ergo ratio fauor agnatorum. nam ⁊ a prima legū origine cum sola lex. xij. tabu. omnibus imparabat ide erat ꝓpterea fuerat necessaria se contenta in ista materia ⁊ edicta pretorum ut insti. ad tertul. in princip. ⁊ noue constitutiones principum ut in auten. de heredib. ab intestato. §. ex hijs sed quorum agnatorum an omnium an agnatorum masculorum. ita quod sexus discretio habeat an hoc stat questio nostra. nā in secunda particula huius statuti que matrem minuit ad quartam partem nulla fit mentio uel distinctio sexus ⁊ id

quod ex tacito intellectu simili videtur esse in rem scriptū
ut.o.§ videndum ⁊ sic ista florentina prudentia ut pluri-
mum erit consona.l.xij.tabu. Item quedā rudis ⁊ laico-
rum equitas videt' qȝ bona redeant ad stirpem a quo pro
fluxerunt ⁊ est arrad hoc.C.de bo que lib l.ꝙ sctis. Sed
cōtra hoc videt' quod intelligat' de agnatis masculini ge-
neris ⁊ hoc ex cōnnectione duorū capitum eiusdem.l.ar.
de li. ⁊ po.l.gallus.§.ille casus. Nam in tertio capite sta-
tuti ubi dicit' mater non succedat existente aliquo vel ali-
quibus ⁊ oȝ etiam usqȝ ad grāmaticalia descedere. Nam
aliquo est generis masculini in hac materia tanqȝ in ma-
teria differenti penes rōem. masculinū non trahit ad suū
privilegium femininū quia in feminino sexu non invenit'
eadem rō privilegij aut favoris. unde si statutū dicit agna
ti excludant matrē. istud non trahitur ad agnatas nec ma
rum quedā enim masculos sequunt' ⁊ non feminas. ff. de
reg.iur.l quo tutella ⁊ facit qȝ legitur ⁊ no.in ri qui fem.
dē.pos.§ hoc autem in fi.in glo. ⁊ ad hoc qȝ no.C.d ser.
fugi.l quecunqȝ de uer. sig.l.i.per dy. ⁊ alios cum si. ⁊ lȝ
dicat aliquo vel aliquibus ⁊ iste ablativus sit generis oīs
⁊ sic includere videat' eque principaliter ⁊ per se mascu
linum femininum ⁊ neutrū ut no.ff. de reg.iur.in rubrica
⁊ in.l.i.tamen qȝ premisserat de masculino dicendo ali-
quo ⁊ non dicendo aliquo vel aliqua intelligit' digressio
ad pluralem numerū sed non ad alium sexum. retinet eniȝ
statutum suam ꝓpriā significationem in quocunqȝ nume
ro loquat'. ff. de neg gest.l.iij.de uer.sig.l.in visu uiria. Et
ad hoc facit quod subsequit' conniunctio del coniunctio nā
in masculino loquit' quod isto casu non porrigit' ad femi-
nas. Sed contra hoc obiicit' quia istud statutum valet ver-
ba dubia interpetrari per cōsensum ergo interpetrabitur
pro se de iudi. si quis intentione sed ad hoc respondeo qȝ
ista potestas restringit' ad personas quibus statutū favet
non ad alias ut. ff. de iure codi.l.quidā referunt ff. de in
diem adiec.l.si predio. Tertius casus est quando statutum
hȝ duo extrema certa ⁊ clara qȝ quosdam excludit tunc in
clusi includunt' ⁊ exclusi excludunt' ut in autentico de he
re. ⁊ fal §.si quis aūt.non implens ⁊.§.exheredatos de
cōtratab.l.i.in fi. ⁊.l.iij.§.si emancipatus.C.de le.here.l.
lege.xij.tab.conclusive autē in questione nostra videndū
est qȝ dictum statutum retro fuerit intellectū ⁊ practica
tum ⁊ id quod longo tempore viguit est servandū. ff. de
legi.l.minime. Si autē nō apparet qua interpetratiōe visa
sit civitas ratio pro matre facit quā ex coniectura non pa
tiunt' leges excludi ut.l.precibus.C.de impuberū cū ma
teria sua. Benigna ⁊ enim interpretatio facienda est etiā
in statutis. ff. de legi l.benignas ⁊ cōis intentio prudentū
civium ⁊ statuentium talis presumit' esse qualis esse dȝ si
nominatum tunc fuissent interrogati. At verisimile est qȝ
in hoc casu sanxissent pro matre ff. de pac l.tale pactum i
fi.querit' enim mater dȝ esse deterioris conditionis ⁊ ami
ta potioris rō inveniri non pōt que sit substantialis ⁊ bo
na in qua dȝ lex fundari quarta di. erit autem lex. Multe
autē sunt persuasiones ⁊ ꝓbabiles pro matre facientes ⁊
multa argumenta faciunt pro ea verum est tamen qȝ statu
tum est multum pregnans ⁊ tutius esset amicabilr cōpo
nere quā audacter eligere in passibus difficilibus in iure
difficultas ista pendet ex eo qȝ ratio statuti non est expssa
in statuto Item ratio non est de substantia legis ut ff. de
leg l.non enim. Et ad verificandū statutum sufficit rudis
equitas laicoꝝ ut C.ut nullus ex vicar.l i.li.xi. ⁊ hoc ar-
gumentū sumit ibi and. ⁊ bar. ⁊ lȝ tertia clausula loquat'
in genere masculino loquit' quoad totalem matris exclu-
sione que non fit per feminam nisi per solā sororem con-
iuncto tertio capite statuti cum primo sed quoad reducen
dum matre ad quartam partem vȝ sufficere quēcūqȝ agna
tus sine differentia discretionis sexus qȝ generalis est de
terminatio statuti ff de mili.testa.l.in fraude.§.fi. Ego in
hac.q.multum dubito scilicet super intellectu statuti quia
ratio naturalis que est ratio certa ⁊ in dubio habetur pro
lege scripta ⁊ pro equitate scripta. ff. de excu. tuto.l.scire
oportet.§. ⁊ si maxime. Est enim naturalis ratio idem
quod iusticia naturalis prevaliens rationibus coniectura-
libus ⁊ hoc facit pro matre nisi dicatur quod sufficit no-
bis tex. sine ratione ⁊ non debemus requirere plusquam
requirat legislator ⁊ lex ita est mater non succedat nisi in
quarta parte ⁊ c. nec est dictum quando vel qualiter sed
simpliciter loquit' ⁊ ita videtur quod amita defuncti con

ter matrē ad quartam portionem secundū formā statuti ut
magis agnationis quam cognationis ratio habeat' ⁊ fa-
vor domus inducat hanc ꝑtionem sic ⁊ alias in alia ma
teria habemus. C. de impo. lucra. descrip l.ij. § fi. ⁊.l.fi.
C. de colla.l.illam ⁊ in.d l.maximū vitium cū simi. ⁊ suf
ficit una ratio excludendi licet omnes alie deficiant. ff. de
heredi.insti.l.si nō lex ⁊ sine ratione sufficit ipsa legis dis
positio ut erat antiquitus. C. de legi. here.l.lege.xij.tabu.
Mater habet pro se ipsa rerum naturam ⁊ summam equi
tatem ⁊ cōiecturas quasdam amita habet pro se primam
statuti figurā.s.statum cui tenacissime inherent homines
⁊ maxime rudes qui mundi maximā partem intelligenti
bus rapiunt ⁊ quicquid subtiliter acute que dicitur id di
cunt esse astuciam ⁊ cavilatione de quorum tamen verbis
parum curādum est dūtamen nō devietur a tramite ratio
nis. Quid ergo finaliter dicendum est respōdeo servet' pra
ctica ⁊ interpetratio cōsueta que si nō apparet mater ha-
bet equitatem amita verboꝝ ruditatem magis igit' incli-
nandum est in viā equitatis secūdum opi. excellentis. doc.
d. Jo de ligna. ⁊ d. Francisci de albergotis qui consule-
runt pro matre Ego Ange. ⁊c. cccxvi.

Itius

Ut heres gay ab intestato
egit cōtra semproniū de āno
presenti sempronius obicit de testamento
gay ⁊ produxit testamentum gay in forma
ut videre potestis cuius copia mittitur pū-
cialiter qȝ testamētum seu protocolum scriptū in uno fo-
lio produxit in quadam filza antiqua eiusdem tabellionis
defuncti iam sunt quindecim annis ⁊ ultra in qua infilza
sunt ultra.lx. testamenta in suis protocolis scripta in folijs
ut est istud ⁊ omnia sunt canzellata in princip. ut est pre-
sens testamētum ⁊ in aliquibus de dictis canzellat' ab ex
tra est scriptū completum ⁊ registratum extense in aliqui
bus est scriptum solū cō. ⁊.R. ut est in presenti.q.o com
pletum ⁊ registratū ⁊ sic videtur satis clare apparere in
eadem infilza etiam sunt aliqua testamenta que nō viden
tur fuisse completa per notarium ⁊ illis ab extra non est
scriptum completū ⁊ registratū nec appositum cō. ⁊.R.
ista ⁊ sunt canzellata ⁊ eodeȝ modo proponitur una alia
infilza in qua sunt forte centū instrumenta cōtractuum in
quorum maius reperitur ab extra scriptum cōpletum ⁊ re
gistratum vel completū ⁊ registratum ⁊ illa sunt canzel-
lata. Alia vero in quibus nihil est scriptū ab extra nō sunt
canzellata que infilze rogationū notarij cum instrumentis
sic canzellata ibidem existentibus sic producunt' ad osten
dendum qȝ notarius canzellabat rogitum quoniam com
pleverat instrumentum ⁊ hoc patet p multa rogita in qui
bus dicit completum ⁊ registratum extense ⁊ per alia in
quibus est completum ⁊ registratum alia vero in quibus
hec deficiuntur nō sunt canzellata prout predicta patet in
publico archivio dicti cōmunis in quo consuetum est pu
blica instrumenta reponi mō queritur an visis ꝑdictis vl'
altero eorum reus debeat absolvi ⁊c.

Ausa

Canzellatōis restringit eius
effectum ut.l.cāzellaverat. ff.
de hijs que in testa. delen. unde si causa cā-
zellationis universaliter respicit totū ius ⁊
substātiam instrumenti totum instrumētū
est canzellatum ⁊ eius vires totaliter evacuate Si autem
respicit partem quātuncunqȝ canzellatum sit totuȝ partes
relique sine subsistunt viribus quaruȝ respectu cāzellatio
non est facta ut aperte probat' ibidem ⁊ in proposito cuȝ
causa canzellationis est propter accidens nō autem pro-
pter substantiam cōtentorum in testamento nihil de dispri
ptis in eo evacuatum est sed omnia in suo statu manet ⁊
in ea efficacia cōsistunt in qua consisterent ⁊ manerent si
nulla canzellatio emanasset ut.in.l.i §.i.eo.ti. ⁊ d.l.cāzel
laverit nec mirum qȝ quilibet dispositio sm suam causaȝ
regulatur ⁊ per ipsum restringitur ⁊ amplia' sive sit dis-
positio legalis ut.l.adigere.§ quamuis de iure patro. sive
testamentalis ut.d.l.canzellaverat sive inter vivos ut l.ha
bebat ff. de insti. ⁊.l.eadem ⁊.l.cōqueritur ⁊.l.si ma-
ter.§.si quis autem de excep.rei iudi. ⁊.l.omnium. ff. d su
spec. tu. causa autem cāzellationis presumi dȝ illa eadē ex
qua idem notarius alias cāzellationes in alijs instrumen
tis facere cōsuevit. Nam ex cōsuetudine hominis in ea-
dem specie sive in eodē genere iudicatur eius intentio qua
lis quantaqȝ fuerit ut. ff. de usu. ⁊ ha.l.plenum.§.equiti ō
lega i.l.si

lega. l. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. ii. qui habebat de vi no oleoq; lega. l. cum certum. Sed ex iheriate clare ⁊ ap te patet quod dictus notarius testamenta ⁊ alia instrumē ta in primis rogationibus contenta canzellabat cum erant in mondum redacta completa ⁊ registrata ⁊ ad declara etonem cause in eisdem quandoq; extensum sua manu in eisdem scripturis sic canzellatis scribat completum ⁊ re gistratum quandoq; per simplices litteras horum uerbo rum interpretatiuas secundū suum intellectū. s. cō. R. que littera cum scdm eum importabat completum ⁊ littera. R. registratum dicta ergo canzellatio facta ꝓpter cām cōple menti ⁊ registrationis non est facta ad destructione sub stantie contentoꝝ in ea sed tantum modo ut significet cō plementum ⁊ registratio ⁊ ideo dicta canzellatio in nul lo obest ⁊ si dicat ubi est registratio uel complectio dico quod satis apparet de registro ex quo dictum testamentuz apparet in libro registrorum cōis archiuij qm̄ illud solum registrum absq; eo quod apparet et ipsum instrumentum canzellatum uel non canzellatuz probat ⁊ fidem facit ple nariam sicut faceret omne publicū instrumentum origina le omni uitio ⁊ suspitione carens. C. de fide instru autē. ad hoc in scdo responso ⁊ in corpore unde sumit hec au tem dico posito pro cōstanti qd notarius canzellauerit co adiuuatur hoc fortissime qz scriptura dicte canzellationis hz diem consulem testes ⁊ reliqua oia que requirunt ad essentiam publice scripture cassatio igit ⁊ canzellatio fcā de partium uoluntate forsitan non obesset quia non appa ret facta coraz testibus nec apparet quando fuit facta nec in publicam formam canzellatio est reducta ⁊ sic standuz est primo rogitu de quo non dubitatur non autem stan dum est simplici assertioni notarij dicentis scripturam re uocatam uel cassam de partium uoluntate. due enim si be ne considerantur dispositiones in hac scriptura sunt. vna inductiua ⁊ omni solemnitate sarsata s. testamentum. alia destructiua ipsius testamenti. s. canzellatio que non appa ret facta solemniter nec de uoluntate testantis ⁊ sic etiam si factum constat per notarium preiudicium nullum affert de regulis iuris. l. si librarius ⁊ dicta. l. i. de his que in te sta. de leni. C. de la. li. §. sed ne furandi de fur. l. qui tabulas ⁊. l. quidam tabularum ⁊ maxime quia potuisset fieri a tabellione corrupto ex quo canzellationem non solemni zauit debite unde ob hoc presumam canzellationem uitio non carere ⁊ esse suspectam arg. C. de probatio. l. iube mus ff. de fide instrumentorum lege secunda de custodia reorum lege diuus. Nec obstat qꝫ cum de scriptura du bitatur ad ipsum tabellionem decurritur ut sue scripture fidem imponat ut. l. si quis decurio C. de fal. ⁊ in corpo. de instrumen. cau. §. oportet autē iudicantes. illud autem procedit cum questio est an sua manu sit scriptum ita qꝫ solum de scriptura questio est Sed ubi est questio de sub stantia in ueritate ⁊ scriptorum in ea statur scripture ⁊ in dubio presumitur uera si secum habet omnem solemnita tem admixtam uel in nullo creditur en corp. de tabelli. §. oportet in cor. ut preponatur nomen imperato. circa pn cipi. de pac. l. iuregentium. §. quod ferre. cum igitur dicta canzellatio non habeat secum admixtam solemnitatem quam desiderat dispositio destructiua uel inductiua dico hanc canzellationem non obstare ut supra ⁊ potissime ⁊ non apparet facta de uoluntate testantis quinimmo ap paret facta per notarium ⁊ apparet registrata in archi uio communis cui omnino standum est Vnde licet can zellatio reddat prima fronte scripturam suspectam. C. de edicto edic. l. fina. C. de testamen. l. si vnus ex. vij. ⁊ di cta. l. iubemus. ⁊ de probatio l. si cirographum tamen su spitio hec euacuatur per registrum archiuij in quo archi uio solum scripture solemnes ⁊ omni suspitione caren tes restringende sunt ⁊ alie nusquā. Fortius autem ⁊ uehementius dubitari posset si notarius dictum instru mentum ne aliud simile in forma solemni descriptum cā zellasset adiecta causa qꝫ per errorem scripsit aut imagine carte uel papiri uel membrane scripsisset non lectum uel non publicatum an dictum instrumentum sit canzellatuz cum dicte cause insertione uel habens inmargine supra dicta uerba uel similia idem importantia fidez faciant nec ne ⁊ an peti possit ut reducatur in modum super quibus ad presens nihil dico quia non expedit nec de hac re sum consultus Concludo igitur ex premissis reum contentuz absoluendū esse a petitione ⁊ ita dico ego ang. cccxlvij.

Pater

Stipulatus est pro se ⁊ here dibus suis dotem sibi ⁊ here dibus suis restitui demū decessit pater su peruiuente filia ⁊ in testamento paterno ꝑ terita ⁊ filijs suis institutis fratribus dicte filie ⁊ ita reperitur in protocolo in transumpto aūt ma nu alterius notarij inuenitur qꝫ pater stipulatus fuit sibi ⁊ suis heredibus reddi non aūt dicti sibi ⁊ pro suis here dibus querit vtrum dicta varietas aliquid importet ⁊ cui instrumento sit standum an originali vel assumpto ⁊ cui dicta dos debeat restitui an filijs ⁊ heredibus dicti patris an filie uel heredibus eius.

Assumptum

Predictū ab originali i nul lo differt in substantia tamen enim impor tat quem stipulari sibi pro se ⁊ suis heredi bus quātum ⁊ sibi ⁊ suis heredibus darī. Cum enim viuens herede non habeat nunq; copulatiue inuitantur heredes cum stipulatore sed semper ordie suc cessiuo s. mortuo stipulatore. ff. de ver. oblig. l. eū qui § si te ⁊ titium ⁊ eo. ti. l. cōntinuus. § si no. glo. eo. ti. l. stipula. ista § hij qui ⁊ ibi per Bar. sed si diceremus aliquam di uersitatem importari ex dicta diuersa cōceptionem verbo rum standum est protocolo ad qꝫ semper in dubio est re currendum quando assumptum ab eo discordat et si assum ptum esset originale ut protocolum, qꝫ scriptuz manu eius dem notarij ut habetur in corpo. de tabel. §. fi. in gl. in ver bo protocolum. Super secūdo dicendum est qꝫ heres dicte filie defuncte nō potest petere executionem dicti in strumenti qꝫ instrumētum non iuuat nō descriptū ut C. de proba. l. ad probationē vti dominij executio. ergo soluz pe ti potest per heredes patris tamen executio fit ad vtilitatē filie ⁊ heredum qꝫ etiam cū pater stipulatur dotem sibi so li restitui qꝫ potest filia effecta sui iuris emācipatione vel morte dotis actio solius filie est ut no. glo. in. l. vna. § vi deamus C. de rei vxo. actio. in glo parua que fuit additio quam Bar. me audiete tenebat ibi ⁊ eam etiam tz. ff so. matri. l. que dotis ⁊ hoc est intelligēdum si in testamento paterno fuerunt extranei instituti vel etiam alij filij qui tā tundem sunt de patrimonio paterno pro quolibet eorum tantum sumpturi quātum fuit dos. Quicquid autez vltra fuit deberet equaliter diuidi inter filios ⁊ filiam. l. fi. C. cōmu. vtriusq; iudi. ⁊ nō est alibi ⁊ quando pater a bini tio ita stipulatus esset ita qꝫ filia non potest ꝯtradicere pa tri dotem danti quoniā ius stipularetur. Sed si ex interual lo fuisset stipulatus filia permittente tūc imputet sibi filia que potuit contradicere ⁊ nō contraxit imo consensit fm Ja. bu. ⁊ ad istam cōcordiam reducunt opi. cōtrarie vi delicet Odof. Rof. ⁊ Dy. quos etiam sequit Cy. in. d. §. nec curatur an dicta filia fuerit exheredata uel preterita ut. d. l. fi. ⁊. d. §. videamus. Cōcludo igitur qꝫ quilibet filiorum tantū habet quātum est dos ⁊ pater fuerit stipu latus filio tunc cū dotem constituit dotem ꝑdictam sibi ⁊ heredibus restitui heredes filie agent ex stipulatione fa cta que concepta fingitur in hunc casum cū filia efficeret sui iuris emancipatione uel morte possent etiaz agere he redes filie cōtra heredes patris ⁊ tunc aut dotem soluere debent ⁊ ab heredibus mariti eam exigere petēdo execu tionem instrumenti aut debent cedere iura que habent ⁊ li berantur cedendo quoniam nō sunt obligati heredib⁹ fi lie nisi qꝫ habent actionem. ideo liberant actionem cedē do. ff. de pecu. l. qđ debetur. Et hec sufficiant qꝫ ista est ve ritas licet potuisse loqui diffusius sed sum breui sermone contentus propter paucitatem salarij. Et ita dico ⁊ cōsu lo ego Angelus ⁊c. cccxlviij.

Quidam

Manuel condam lantan ni ebre⁹ āno. Mcccxlvij. conduxit per quattuor ānos quedam abra mutium ⁊ quādam eius vxorem ebreos ꝓ suis factoribus ⁊ negociorum gestorib⁹ ad trafigādum mercandum ⁊ mutandū deponendum pecu nias ⁊ negociandū cum quibuscunq; personis ⁊c. que cō ductio fuit facta pro certa mercede seu precio videlz. l. du catorum pro quolibet dictorum. iiij annorum inceptoruz Mcccxlix. pro quibus quidem trafficationibus ⁊ nego cijs gerendis dictus Manuel consignauit dedit tradidit numerauit in presentia notarij ⁊ testium dicto abramu tio ⁊ dicte sue vxori presentibus ⁊ recipientibus ex dicta

causa. Mcc. ducta auri ⁊ ita dicti abramutius ⁊ ei⁹ uxor fuerunt contenti ⁊ confessi habuisse ⁊ recepisse a dicto Manuele dictam quantitatem ex dicta causa cū qua quā ntate promisserunt dicto Manueli presenti ⁊ recipienti negociari ⁊ mercari ad opus dicti Manuelis in ciuitate ⁊ comitatu arimini prout eis uidebitur ⁊ placebit ꝓ utilitate ⁊ cōmodo dicti manuelis ⁊c. ⁊ subiungit qȝ in fine dicti termini ⁊ ante ⁊ post totiens quotiens sibi ipsi manueli placebit de intrata expensis sorte lucro ⁊ dānis qȝ absit dicto manueli aut cui ad hoc duxerit deputandū dci abramutius ⁊ eius uxor reddent cōputum ⁊ integram rationē pro quibus attendendis ⁊ obseruandis se p̄sonaliter ⁊ realiter obligauerunt cū pacto quod capi ⁊ detineri possint ⁊ cum pacto de intrādo tenutam ⁊ cetera ⁊ ēt iurauerunt omnia ⁊ singula attendere ⁊ obseruare nec ꝯ aliquo modo uenire ⁊ cum pactis clausulis ⁊ penarum adiectionibus ut in instrumento publico inde sumpto latius continetur cuius copia consultori uidenda trāsmittit. con tingit quod quidam Siatentus heres dicti manuelis qui manuel decessit de anno presenti agere uult ꝯ dictos factores ad contenta in dicto instrumēto ⁊ specialiter ut assignent computum ⁊ rōem dicte gestionis ⁊ factorie ⁊ alia faciant prout promisserunt ⁊ tenent̄ uigore dicti instrumenti. Opponitur pro parte dicti abramutij ⁊ dcē sue uxoris ꝙ uigore cuiusdam statuti cōis antedicti cuius copia etiā consultori transmittitur fuit ⁊ est prescriptū zoi dicto instrumento seu obligationi ⁊ actioni ex ipso instrumento descendentibus per spacium .xv. annorum ⁊ etiā uigore statuti presumit̄ solutum ⁊ satisfactum pro dicto debito dicti instrumenti propter decursum dictorum .xv. annorum. Ex parte uero dicti lanctani heredis dci manuelis dicitur attentis ⁊ bene consideratis uerbis dictorum instrumenti ⁊ statuti non fuit nec est prescriptum iuri uel actioni in dicto instrumento contentis nec presumitur fuisse uel esse solutum ⁊ satisfactum modo queritur quid iuris.

Copia statuti predicti.

Statutum Et ordinatum est quod si aliqua persona habuerit contra aliquem uel aliquam personā seu uniuersitatem aliquā cautionem uel instrumentū alicuius quantitatis sibi debite uel promisse uel cōpeteret alicui aliqua actio uel alicuius pecunie uel quantitatis petende ⁊ steterit per .xv. annos quod dictum debitum non exegerit uel non petierit postq̄ȝ petere potuit si de cōi concordia partium nō steterit quod predictum debitum postea petitum uel solutum non fuerit presumat̄ dictum debitum solutum ⁊ de eo creditori satisfactum ⁊ sic creditor ab omni exactione pro dicto debito exclusus saluo quod alteri minori .xiiij. an. dictū statutum non preiudicet nec dicta prescriptio sibi currat hoc saluo quod debito iam contracto incipiat currere tempus prescriptionis a die publicationis statuti ⁊ in contrahendis in posterum currere incipiat a tempore contract⁹ facti uel quo solui debuit ⁊ peti potuit que publicatio fcā fuit in. Mcccvi. indictione iiij. die penul. mensis februarij.

Ictum Statutum abbreuiās terminum ⁊ tempus p̄scriptionis actionum personaliū non est dubiū quod iuri cōi contradicit cum earum uita olim perpetua ut insti. de perpe. ⁊ tēp. acti. reducta sit ad metam annorum .xxx. ut .l. ij. C. de cōstu. pecu. ⁊ l. si quis intentionis. C. de p̄scrip. xxx. an. ideo strictissime debȝ intelligi ut l. constitutionibus. ff. ad muni. ⁊ .l. quicquid astringēde de uer. ob. ut sic iuri cōi contradicat qȝ potest ⁊ maxime qȝ exceptio p̄scriptionis est odiosa cū per eā quis locupletet̄ cum aliena iactura quo postergato permittit̄ bono publico ff. de usuca. l. i. Nunc ad propositum redeundo statutum loquit̄ de habentibus cautionē uel instrumentū alicuius quantitat̄ sibi debite uel promisse uel cōpeteret alicui ius uel actio quantitat̄ petende. primū igit̄ capud statuti uendicat locum ubi cautio foret priuata uel instrumentū publicum cōtinet ꝓmissionē alicuius quantitat̄ pecunie unde figura uerborū instrumentū ac ꝓmissionem alicuius quantitat̄ pecunie designat qȝ non est in proposito unde cessat dictū primum capud ex quo uerba non aptant̄ ad illud ut .l. si uero. § de uiro so. ma. l. pretor. § uo cete ui bo. rap. ⁊ .l. denūciasse. § quid tamen de adulte. qȝ autem in ꝓposito non sit apparet quia dci ebrei se obligauerunt ad reddendā rōem quod est facti ⁊ lȝ sub illo fcō contineat̄ etiam restō reliquorum que in dando consistit tamen a fcō res incipit. Ad pecuniā autem ultimo puenit̄ que in reliquis est. unde obligatio trafigandi meri fci est obligatio reddendarum rationum non mere in dando nec mere in faciendo cōsistit sed ex mixtione quadā qȝ a facto res incipit ut p̄dixi. ⁊ ad pecuniā ultimo peruenitur ut ff. de condi. ⁊ de. l. cū seruus ita liber esse iussus. ꝓmissio igitur dicti statuti facta de obligatione dandi pecuniā hūc casum mixtum nō comprehendit cōsiderato qȝ sumus in materia odiosa nō extensibili nec interpretabili ⁊ ubicūqȝ inuenimus promissionē factam de uno simplici tātum deinde ad casum mixtū illud ex interpretatione non solū ex significato proprio uerborum descedit ut. ff. de libe. ⁊ po. l. si ita scriptum uer. licet enim subtilis que interpretatio in odiosis ⁊ exorbitantibus a iure comuni locum nō habet licet secus sit quando prouidetur de utroqȝ simplici nam tunc ⁊ mixtū sub illa dispositione comprehenditur ut .l. si ita ⁊ de iniusto testa. ⁊ ubi simplicia sunt separabilia iudicatur de uno quoqȝ ut de suo simplici in corpo de non eli secūdo nuben. § si uero mixte ad fi. ti. ⁊ in cor. ō nup. §. ⁊ qȝ parum ⁊ insti. de actio. § item mixta ⁊ ubi nō sunt seperabilis iudicatur de mixto uelut de tertia specie uel ō sūo simplici qȝ est potentius ut. ff. de statu homi. l. querit̄. Et uere iste est casus noster qȝ unum non potest cōmode ab altero seperari non enim dando pecuniam in folle rō reddita est similiter si exhibeantur libri ⁊ dispingantur ⁊ calculus fiat nisi pecunia soluatur non est reddita ratio ut d. l. cum seruus. Si igitur dicta duo requirunt̄ ⁊ uerificet̄ hic sermo redendarum rationū. ergo unum ab altero nō seperabitur licet actus executiui dationis ⁊ facti destineti sint tamen illa duo nisi simul iungantur nō faciant hūc sermonem perfectū ⁊ ideo siue iudicemus hunc articulū esse tertiam speciem differentem a mera datione ⁊ a mero facto qȝ uerius est ut. d. l. cum seruus siue iudicem⁹ assimilari alteri simplicium oportet qȝ adequetur obligationi facti ex quo a facto res incipit ⁊ principium cuiuscūqȝ rei potissima pars sit ut .l. i. ff. de ori. iur. l. si quis ex argentarijs §. si initium tabularū ⁊ .l. i. §. edere de eden. unde quocūqȝ p̄dictorum sumamus extra casum statuti sumus ⁊ sic remanemus in iure cōmuni ff. de libe. ⁊ po. l. cōmodissime secūdum quod nō prescribitur minori spatio anno .xxx. ⁊ pro hoc apparet satis declaratum qȝ nec secūdum caput statuti locum habet qȝ si obligatio reddēdarum rationum facti ex eo qȝ in facto res esse incipit ad illud agi oportet s. ut ratio reddatur nō autem agitur nec agi potest principaliter ad pecuniam que ut obligatione principaliter non est sed in cōsequentiam necessariā quādam uenit ut superius dictum est. Preterea ⁊ si uerba statuti hunc casum comprehēderent qȝ non puto tamen dictus ebreus qui in gestione ⁊ factoria remansit continue debuit exigere a se post .xv. annum quicquid saltim a domino suo ex gestione facta ante annum ⁊ ipso anno .xv. naturaliter debebatur que naturalis denegari non potest quin subsistat quoniam eam non substulit prescrip. .xv. anno. ⁊ ideo cū ipse gestor teneat̄ de culpa quam ipse incurrit gerēdo post .xv. an. exigendo a se quicquid debuit ex preambulis rationibus precedentibus dictum .xv. an. potest cōueniri ex hac culpa tex. est ff. de nego. ge. l. cū actum cum. l. se. ⁊ se. ubi est casus. q. nostre. Caueat igitur aduocat⁹ qualiter ex hoc capite formet libellum ne ꝓpter ineptam cōclusionem succūberet ut l. i. ff. de offic. asses. cum simi. qȝ ut dixi etiam si prescriptum sit cū debitum naturale permanserit ⁊ in dicta factoria cōtinue steterit sine dubio cōueniri potest rōe dicte negligentie in qua omnia restaurant̄ cum obligationi orte ex negligentia predicta nō sit prescriptum ⁊ ipse ebreus habuit unde a se cōmode exigi potuit prudens ergo agendi formula est qȝ narretur obligatio ꝯtracta ⁊ asseratur qȝ ebrei nedum tempus in instrumēto contentum gesserunt sed cōtinuo ꝑseuerauerunt in gestione per tātum tempus usqȝ ad tale tempus ⁊ qȝ rationem dicte gestionis nullo tempore reddiderunt ⁊ culpam ⁊ negligētiam cōmisserunt in nō exigēdo a se ipsis id quod exigere potuerunt ⁊ debuerunt. Et ideo cōcludatur ratione dicte gestionis ⁊ continuationis p̄dicte ac etiam negligentie cōmisse non exigēdo eos cōdenari ⁊c. Aut enim nō erit prescriptum ⁊ agens est securus aut sic esset prescriptum ⁊ idē ex capite negligentie maxime in negocijs cōnexis quorū

seperatio

sepatio cōmode fieri nō potest loquor de illis que gestionis uestigio sunt incepta z post.xv au.continuata ut d.l.cum actum. Ego Angelus z c. cccxlix.

Consultatio Hec est polcra z dubia z pro parte negatiua q᷑ non fiat transmissio faciūt q᷑ de mero rigore auferri z modificari potest legitima filiorum ex iuris municipalis cēsura sc̄dm ueram opi. z in hoc ulterius me non ostēdo sufficiat remissio ad no.p dy.in c.indultū de regu.iur.li.vi per Jo.an.in c.raynutius de testa.extra z ultra eos addo quia emancipato ius ciuile omnez olim potentiam succedendi abstulit z consequendi legitimā debitam iure nature ab intestato z tamen ius sanguinis non potuit auferre ut l.iura sanguinis de reg.iu.in.vi per Jo an.in c.raynutius de pac.l.ius agnationis variauit que ipsū ius ciuile legitimam z modū deferendi que inregen. z nature erat incognita ut in autēnca nouissima z in corpore vn de sumif.C.de inoffi test.vnde statutū sicut auferre pōt pure legitimam sic z sub cōditione si filia nō nupsit z hec uidetur prima fronte fuisse statuti intentio vz ut filia non dotata dotem tantum loco legitime habeat cū modificatione statuti s.habita cōsideratione facultatum defuncti z dignitatis natalium que oia etiam iure ciuili in cōstituēda dote cōsiderāda sunt ut l.cū post.§.gener de iure do. z .ff.de le.iii.l.si filie z ut nihil habeat nisi tradaf nuptui excepti alimentis que sit interim perceptura. Confirmaf hec ratio negatiue quia quicquid prestandum est p masculos in successione uniuersali prelatos prestari oz pro dote z sic sub cōditione si nupserit ut.l.ticio centum.§.titio genero de condi.z de.z no.per cy.C.de nup.sancimus z ff.de le.i l.si fundum per fideicō missum.§.ul.si igif solūz in huiusmodi conditionis euentū statutum noluit prestari si nupserit ergo nuptiis non cōtractis defecta est conditio z per cōsequens nihil debef mulieris heredibus qm̄ nec ipsi mulieri uiuenti quicquā prestare oz si nuptias nō contraheret cum igitur mulier predicta non nupserit habere dotem non potuit ꝓpter duo. Primo obstante statuto q᷑ non concedit illam nisi post transductionē. Secūdo obstante iuris ciuilis censura quia non potest esse dos ante matrimonium ut.ff.de iure do.l.iii. Contrarium credo uerum statutum enim non disposuit quicquā dari pro dote que sine matrimonio esse non potest ut dictum est in p̄cedenti discursu sed disposuit filiam non dotataz dotari z hec dispositio est simplex z pura. Quod autem infra subdicitur interim antequā tradatur nuptui solum alimenta p̄beri respicit executionē duntaxat z hec differunt inter se mulierem esse dotatam z dotem esse dos enim non est nisi matrimonium subsit sed mulier dotata est etiam antequaz nubat quia sola dotis assignatio pro matrimonio non cōtracto sed in futurum contrahendo mulierem reddit dotatam ut.l.si quis priore § certum de secū.nup. vnde vulgo dicimus puella dotata est que tamen nubilis est si dos fuerit assignata est z deseruiendum est uulgari loquendi usui l.auniculus de uer.signi. z.l.labeo §.tabero de sup.lega. z puellam cui in testamento quid pro dote relictuz est dotatam dicimus quod etiam tenuit bar.in.d.§.titio genero z.ff.de admi.tu l.cum plures propter quod cōcludo puellam z infantem per tutorem posse petere se dotari z erit dos assignatione seu destinatione quadam lz non sit dos vere cum matrimonium contractum non sit nec in ea etate matrimonium aut sponsalia possint contrahi interī autem cum puella crescit solum alimenta percipit antequam tradaf nuptui quia sic statutum disponit saluo nisi heres fuerit in mora quia puella nubilis interpellauit masculuz heredem ut dotem assignaret z traderet q᷑ uolebat nubere z ille nō tradidit extūc ergo fructus z obuentiōes dotis assignate puenerent q᷑ quanta prestari debuit ad eaz hec dos succedet in locum legitime quoniā sicut fructus legitime incontinenti ex dispositione iuris debenf filio ut l.papi.§.quarto de inoffi. testamento z.C.eo.ti l.quoniaz in prioribus sic aucto statuto post morā heredis debenf filie fructus dotis que sibi assignari debuit arbitrio boni viri z maxime cum mulier est minor cui irregularis mora cōmittitur ut l.titia.§ vsuras de leg ii.si igitur puella interpellasse heredem legitime hic modus esset indubitatꝰ q᷑ ius dotis petende transmitteret cū haberi debeat conditio ꝓimpleta ex quo stent per herede qui futurus erat obligari quo minus conditio impleretur volendo dotare ff.de condit. z de l.iure ciuili z ff quando di lega ce l.si post diem §.fi.sed q᷑ nō interpellauit maius est dubiū sed promitti dici ab ipso initio ex dispositione statuti puella debuit dotari z pro ie dotanda saltim per assignationem in cōtinenti patre mortuo sibi conditio z actio competit ut l.statutas de acqui re domi. z l.vnica de condit.ex.l.sola ergo petitio in diez nuptiarum dilata est ante nuptias igif non petitur. vnde cum nuptie nō possunt contrahi deficit cōditio sub qua fieri debeat prestatio z sic ad praestandum non poterat heres compelli ut.l cedere diem de verbo.signi. Nec ob C quando di lega ce.l ex his verbis q᷑ ibi si uiueret legatarius exigere posset sit z heres eius sz eius filia si uiueret nuptiis nō contractis non posset exigere ergo nec heres eius alimenta autem constat tunc cum intra finiri ff de transac.l cum hi § modos vnde cōcludo moram in dotando cōtractam ad heredem transmitti ius petende dotis z ius petendi ut cōstituatur cedere ex tempore mortis patris sed ius exigendi non venire nisi nuptiis contractis ast mora in dotando ꝯtracta postq᷑ mulier nubere noluit. Ego Angelus z c. cccl.

Ro Decisione primi puncti si quis vellet incipere a gemino nos oporteret intrare illud quesitum de donatione constantini an tenuerit z q᷑ ad nos non ꝑtinet decisio que in facto consistit obmitto etiam decisionem iuris ne cadat in casum. Presupposito igitur pro constanti q᷑ tenuerit donatio z q᷑ per illam omnis potestas in temporalibus ablata sit cesari z translata in ecclesiam romanam indicamus de eo q᷑ queritur.s.an habens auctoritatem a cesare legitimandi spurios possit legitimare illos in terris ecclesie z videtur q᷑ nō quia actus legitimandi iurisdictionalis ē z uolūtarie iurisdictiōis ut no.Bar.in.c.venera qui fi.sint legi in glo ii. z ibi dicā sicut igitur cesar met qui exercitio iuris caret in terris ecclesie legitimare non posset sic nec eandem potestatem in alium transferre potest nec etiam cōmunicare alteri generali doctrina que vulgo tradif q᷑ nemo plus iuris in aliuz transferre potest quam habeat.ff.de regu.iur.l.nemo plꝰ iuris q᷑ autem nec cesar posset apparet q᷑ extra territoriū suum nemo iurisditione exercet nec in suos subditos nec in alios de iurisdi.om iudi.l.extra territorium.ff.de offic.pre.vr l.fi.de bo.aucto iudi.pos.l.cum vnus in fi.C.ō iudi.l.properādum. § sin aūt z.ff.de regu.iur.l.a diuo pio §.l.c.ii ō consti.li.vi.licet fallat in casu cle.i.de fo.compe. In proposita aūt questione nedum q᷑ exerceatur iurisdictio in loco subiecto cesari.imo exercetur in hominē subiectum eidem z sic duplex est defectus.s.locum quo iurisdictio exercetur z persone in quā que non est subdita cesaree potestati z pro hac parte.s quod legitimatio non teneat facta extra territorium legitimantis uidef casus in.d.c.p uenerabilem.§ id autē in patrimonio sm intellectuz bar.qui dicit papam quoad actus spirituales z quo ad potentiam succedendi que omnia ad temporalitatem pertinent non posse legitimare quequam nisi in patrimonio beati petri lz quoad spiritualia sic enz quo ad ea omnia loca subsunt pontifici z hoc tenuit precise bar in dicto.c in glo.ii.in glo. z in uersiculo petri z si illud capitulum deberet sic intelligi hec questio esset sopita quia z si papa nō posset multominus inferior ab eo z eodem modo si imperator non posset multominus posset comes palatinus deputatus ab eo pro hac pte facit q᷑ romanus pontifex in terris quibus hz temporalitatez hz potestate plenissimā ergo nihil deest nihil que reseruatum in eis est cesari ut in cle.de iureiuran.romani cōmuneta l.si in aliquam § plenissimam de offi procon. Item impator iurat in dictis terris nullam iurisdictionem per se uel per alium exercere ut patet in tex d cle ergo nec per se nec per comites palatinos legitimare poterit vnde dixit Guil. z Inno.in.d.c p venerabilem q᷑ legitimatus ab vno primate intelligaf legitimatus quoad omnia spectantia ad potestatem legitimātis z que de suo foro sunt z quoad sibi subiectos nō quo ad non subiectos de quorum preiudicio ageref vnde sm eos non erit legitimatꝰ non quoad potestatem succedēdi ab itestato in ciuitate legitimāti nō subdita de quo in spe.de le.ad fi ver.sed illud queritur. Cōtrariuz tenuit disputando Ja ō bel.vt ipse posuit in l.qui mo.na effi sui §.generaliter z.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur l.fi. ergo

coram omni iudice ⁊ omni loco poterit expediri. ff. de ma/nu. l. qui habet. §. quolibet loco. ff. de offi. procōsul. l. ij. ff. de adop. l. emancipari in prin. ⁊ §. i. ⁊ ꝙ in hijs que sunt vo/luntarie iurisdictionis potest fieri ꝓrogatio de loco ad lo/cum ut. d. l. ij ⁊ l. emancipari. ff. de solu. l. quero. vnde sub/mittere se potest illegitimus qui est de terris ecclesie comi/ti palatino iurisdictione suam prorogādo ut eum legitimet ⁊ pro hoc facit ꝙ episcopus extra suam iurisdictionē exi/stens beneficia confert de offi. lega. nouit qui actus iuris/dictionis est ⁊ quo petendo quis legitimari se per iudicem non suum habentem tamen legitimandi potestatem intelli/geretur se eius iurisdictioni subicere ⁊ per cōsequens pro/rogare est casus in. d. c. per venerabile ver. insuper tū rex. Jo. an. mouet istud dubium in terminis ⁊ refert opi. sed nulli adheret in. d. c. per venerabile in nouel. Quid dice/mus questio est multum dubia ⁊ Bar. in l. cūctos popu. per tex. dicte decre. per venerabilem que signāter ad hoc allegatur in. §. interdum reperiunt statuta permissiua ap/plaudet quod legitimatus ab vno primate nō sit legitim/us nisi quo ad ea tantū que sue iurisdictionis sunt ⁊ ideo non capiet hereditatem in alieno cōsistente quoniaz dicta legitimatio esset quoad ipsum legitimantem et sibi subdi/tos valida nō autem quoad alios nō subditos quib⁹ pos/set generari preiudicium habilitatur ergo legitimatus in/tra territorium legitimantis quoad omnia que sue iurisdi/ctionis sunt non extra territorium secūdum eum mihi vi/detur salua meliori sententia considerandos plures casus fore. Primus est vtrum habens potestatem legitimā/di a cesare possit hanc potestatem in terris ecclesie exerce/re in subiectos cesari. Secundus an possit in nō subie/ctos. Tertius an legitimatus intra territoriū cesaris sit in omni territorio legitimus reputandus. Quartus an non subiectus cesari legitimatus ꝑ comite in terris eccle/sie prout est in proposito sit legitimus ita ꝙ ut possit ad suc/cessionem ab intestato vocari etiam in terris ecclesie hijs sic examinatis ⁊ visis multe questiones apparebūt sopite que ex facto quotidie oriuntur. De primo videtur di/cendum ꝙ sic ratione iam dicta. s. ꝙ prorogari potest iu/risdictio voluntaria de loco ad locum ꝙ tenuit etiam Cy. C. de epi. audi. l. siquis ex cōsensu hoc tamen aduertēduz est diligenter ꝙ licet possit ꝓrogari iurisdictio comitis pa/latini cui pricipaliter per principez attributa potestas tū si idem comes deputaret suum vicariū ⁊ locūtenentem nō posset extra romanum imperium etiā ex prorogatione iu/risdictio exerceri licet sit volūtaria ut. d. l. ij. in fi. de offi. ꝓ/cōsul. quo ad hoc signāter est notanda. De secundo an possit legitimare idem comes subditum ⁊ similiter in lo/co non subdito adhuc per omnia idem dico ꝙ in precedē/ti qꝛ tunc duplex est prorogatio prima de persona ad per/sonam habet enim princeps potestate legitimandi subdi/tos cesari si igitur non subditi se subiciunt fit prorogatio de persona ad personam que secularibus est omnino per/missa ut. l. ij. C. de iurisdi. om. iudi. ⁊ l. i. ⁊ ij. ⁊ ff. de iudi.

Item quatenus legitimat in loco non subdito fit pro/rogatio de loco imperij ad locum ecclesie que potest fieri similiter ut ostensum est. Ex hoc igitur apparet decisio cō/sultationis nostre ꝙ spectabilis miles ⁊ preclarus decre/torum doctor dominus Gaspar natus cōdam dn̄i Jo. de cal. luterna iuris canonici per omnes terras ecclesie legi/timare potest ex virtute prorogate iurisdictionis subditos ⁊ non subditos cesaree maiestati ad dictū her. respondeo ꝙ illud procedit quādo petens se legitimari per errorem adiret comitem palatinū velut suum iudicem cū non esset ut. ff. de iurisdi. om. iudi. l. si per errorem impedit eum tūc prorogatio ꝓpter errorem. Non ob. tex. dicti capituli per venerabilem. ibi libere ⁊ c. quasi non possunt alibi quā in patrimonio beati petri ut dixit Bar. qꝛ illud libere expo/nitur i. sine contradictione cuiusdam quoniam illud est in opinione ꝯtraria vel exponitur libere. i. iure proprietatis ⁊ dominationis. c. vi. cōtra morez de rescrip. si quādo ⁊ si in territorio beati petri papa potest ⁊ nemo sibi cōtradicere potest sed in territorio cesareo bene posset ꝯtradicere ille cuius interest i. cesar ⁊ is cui in hereditate fieret ex legi/timatis preiudicium de rescrip. c. ij. ⁊ c. auree de maio. ⁊ obe. c. si. Nec ob. quod papa habet plenissimam pote/statem in terris ecclesie quia licet habeat tamen subditus poterit ibi in pertinentibus ad vo. iurisdictionē sub/mittere se potestati cesaree ⁊ nihil repugnat. Nec ob. quod iurat nullam exercere iurisdictionem per se vel ꝑ alium qꝛ illud iuramentū ad iurisdictionem cōtentiosam refertur que continet in se imperiū merum ⁊ mixtum ⁊ iurisdictio/nem simplicem no autem ad volūtariam per quam nulli preiudicatur bene tamen fateor ꝙ prohibente papa nec etiam volūtariam exerceret quia obstat sibi ꝓprium iura/mentum ut d. clemen. Unde cōcludo ex premissis co/mitem palatinum in terris ecclesie tā subditis cesari quā romano pontifici legitimare posse ex vi ꝓrogate iurisdi/ctionis. Fallit in duobus casibus primo si papa contradi/ceret ut in. d. cle. Secūdo si contradiceret primatus cui in successione per legitimationem ꝓiudicium generatur ut ex premissis apparet. Descedo nunc ad tertium. s. an le/gitimatus intra territorium cesaris in terris ecclesie sit le/gitimus reputandus. Pe. de ancha. posuit in cōsi. cccxij. incipit in xp̄i ⁊ c. primum dubium ⁊ hic aduertēdum qꝛ Bar. ibi dicit ꝙ inhabilis habilitatus ad actus ꝑ inferio/rem a principe puta si a populo vel vno domino non est habilis nisi solum infra territorium reddentis eum habi/lem. vnde siquis esset legitimatus per oblationem curie non est legitimus ut sic haberet potestatem succedendi nisi solum intra territoriū illius curie ⁊ solum inter patrez ⁊ filium legitimatio hec effectū sortitur ut in aute qui. mo. na. effi. sui. §. filium colla. vij. ⁊ infert ex hoc ꝙ filius sic ha/bilis factus per statutū ad ea que sunt sibi interdicta iure cōmuni non erit habilis nisi intra territorium statuentis. se/cus si efficiatur habilis auctoritate suprema ⁊ sic cesarea vel apostolica lʒ hoc non dicat expresse sed satis tacite di/cit cuicunqꝫ curioso lectori ⁊ infert ꝙ habens potestatez legitimandi vel habilitādi inhabilem ab inferiore a prin/cipe illam iurisdictionem licet volūtariam non exercebit ⁊ in subsidium extra territoriuz vllo modo per. d. l. ij. ⁊ hoc ꝙ habilis factus auctoritate cesarea vbicunqꝫ sit habilis fateor de plano quo ad omnia ea que princeps potest cō/ferre sed quo ad omnia respicieda temporalitatem nō aūt erit habilis sine dispensatione noua quo ad spiritualia qꝛ illa sunt reseruata romano pontifici ⁊ ipsorū nō est laye⁹ capax ut in. c. lator qui fi. sint legi. ⁊ in. c. tuum de ordi. co/gi. ⁊ quod vbiqꝫ sit legitimus legitimatus auctoritate cesa/rea patet qꝛ eius legitimatio absterget omnem maculam geniture ⁊ ipsum reducit ad statum primeuum ⁊ primuz ius geniture sm̄ quod omnes liberi ⁊ legitimi nascebantur ut in. §. bella no. in cor. qui. mo. na. effi. le. ⁊ ff. de natu. re/sti. l. queris ⁊ in cor. qui. mo. na. effi. sui. §. siquis igitur fi/lios col. viij. ⁊ hoc intelligo quo ad omnia temporalia per quoruz assecutionem nulliꝫ preiudicium generatur nō quo ad ea per que ꝑiudicium infertur. vnde legitimatus aucto/ritate cesarea etiam si sit subditus cesari ⁊ intra romanuz imperiuz existat legitimatus nō succedet ab intestato illis qui sue legitimationi non cōsenserunt qui nō sunt de terri/torio cesareo quoniam illis cesar preiudicare nō potuit cō/ferendo illis potestatem succedēdi de iure competente ⁊ in successione preferēdo legitimatum qui ante erat inha/bilis erit igitur talis legitimus ⁊ habilis quo ad officia ⁊ honores temporales ⁊ quo ad dignitates que sine cuius/qꝫ iniuria conceduntur vbiqꝫ locoruz hoc fuit de mete Jo. ⁊ Bar. in. d. c. per venera. in glo. ij. ⁊ idem recte intuenti sensit Jo. an. ibi hoc idem voluit Bar. quando tractatur de preiudicio tertij qui non sit de territorio legitimantis in d. l. cūctos popu. in. d. §. insuper sic igitur erit econuerso si romanus pont. aut alius habens potestatem ab eo legi/timat subditum in spiritualibus tantum ille legitimus erit vbiqꝫ quo ad omnia spiritualia qꝛ non est quo ad illa inue/nire locum qui non sit de iurisdictione pape ⁊ si legitimat subditum etiam in temporalib⁹ quo ad temporalia etiam erit iudicādus legitimus ⁊ in omni loco mundi quo ad ea que nemini afferunt preiudicium ut predixi sed quo ad ea que sunt teporalia ⁊ nō subiectis inferre potest preiudiciuz sicut est priuare non subiectos potestate succedēdi ab in/testato per superexistētiam sporij vel naturalis legitimati nō erit legitimus iudicādus extra terras ecclesie ut predi/xi alias necessario sequeretur ꝙ in non subditū nullo mo/do data esset potestas coherecendi aliqua potestate facien/ꝙ est falsissimum et in cesare ut. l. omnes populi ⁊ l. cun/ctos popu. si igitur dicta tilia que est de terris ecclesie se le/gitimari fecisset a dicto comite palatino tempore inscio vl̄ inuito non dubito ꝙ nō succederet ex legitimatione ꝓdi/cta ipsi patri quoniaz nec ei nec alijs venientibus ab inte/stato potuit

stato potuit per suam prorogationem preiudicare ut in regula iuris alteri per alterum ⁊c. sed quia in themate presupponitur quod pater petiit eam legitimari ⁊ ad sui petitionem fuit dicta puella legitimata nec patri iniuria facta est qui petiit nec aliis qui essent ab intestato successuri cum pater testando potuisset illos hereditate priuare argumentum opti. ff. de le. i. l. per fideicommissum ⁊ facit bene quod no. bar. ff. de lib. ⁊ post. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum uer secundo inducitur in argumentum vnde concludo quod cum dicta filia uirtute prorogationis sit iura legitimorum assecuta auctoritate cesarea quod vbique locorum legitima est censenda quoad omnes effectus temporales per quos preiudicium non infertur cuiquam in suis temporales honores ⁊ ideo cum in casu proposito non subiectus cesari nullum preiudicium inferatur quia non patri nec uenientibus ab intestato ut dixi quos ipse potuit sua hereditate priuare quod quoad potestate succedendi ipsi patri legitima est censenda ⁊ omnibus aliis antefertur sed si pater alium filium aut filios habuisset legitimos quibus solam reliquisset legitimam ⁊ minutam propter existentiam huius puelle legitimate tunc quia pater non potuisset auferre uel diminuere legitimis sine causa non esset censenda legitima dicta puella quoad fratres quatenus de diminuenda legitima tractaretur. Et ex hoc infero quod non erit legitima hec puella nisi quoad patrem qui eam legitimari fecit ut sibi succedat non quoad alios attinentes in successione actiua i. ut ipsa alios uenientes ab intestato excludat qui legitimationi non consenserunt nec eam ratam habuerunt ⁊ ei etiam non consenserit nec ratum habuit ille attinens de cuius successione tractatur. In successione uero passiua i. quando alius huic puelle ab intestato faceret ueller arbitror eam legitimam fore censendam quia ipsa petendo se legitimari habilitauit ad hereditatem suam inhabiles ⁊ nemini fit iniuria cum principaliter de bonis suis tractetur unde eidem coniuncti ex paterna linea proximiores succedent exclusis attinentibus per lineam femininam in gradu remotiori qui alias exclusissent coniunctos per paternam lineam ut. l. spurius ⁊. l. hac parte vnde cogna. Et secundum hoc est dare unum casum notabile quod quis alteri potest esse agnatus passiue non actiue quoad successionis potestatem. Item ex his audacter dico quod si pater per suum testamentum priuare uellet suis bonis non potest uenientes ab intestato ex aliqua iuris censura exemplum in comite ⁊ barone cuius comitatus ⁊ baronia uenit ad proximiorem agnatum masculum ex antiqua consuetudine cessante prole legitima masculina comitis uel baronis quod hoc casu filius masculus naturalis comitis uel baronis de patrimonio ecclesie legitimari poterit per comitem palatinum quia nec tractatur nunc de preiudicio patris legitimantis sed subditorum dicti comitis ⁊ baronis ⁊ etiam ecclesie romane in cuius territorio est comitatus ⁊ baronia ⁊ ideo non consentientibus subditis prorogatio facta per comitem nullum sortitur effectum ut. d. l. queris ⁊. ff. de adop. l. nam ita diuus. eadem ratione dico quod licet legitimatus aliquando substitutum per fideicommissum excludat tunc dico hoc uerum cum legitimatio facta est per superiorem legitimati ⁊ ille de cuius hereditate tractatur similiter erat legitimanti subditus alias secus quia com non possit legitimatio predicta tenere nisi solum uirtute prorogate iurisdictionis non potuit prorogans cuique non consentienti per suam prorogationem preiudicium generare ut superius dictum est. Unum autem dubium pulchrum hic occurrit an legitimatio excludat subditos romano imperio a successione que defertur in territorio ecclesie ⁊ loquor quando spurius filius se legitimari fecit sed quando pater de cuius patris successione tractatur uidetur quod sic quia imperator statuere potest in suos subditos intra territorium existentes ⁊ ligare etiam eos existentes extra etiam specialiter prouidendo ut in. c. ut animarum. § statuto de consti. li. vi. ergo priuare potest eos potestate succedendi etiam in hereditate extra territorium constituta. In contrarium facit quia de bonis extra suum territorium constitutus iudex non disponit ut. d. l. cum vnus. §. fi. cum sibi si. superius allegatis sufficiat dubia tetigisse unde me non extendo ulterius. Ad quartum an non subditus cesari legitimatus in loco non subdito ut est in questione proposita sit legitimus reputandus in omni loco dico quod sic quia ex quo legitimatio fieri potuit uirtute iurisdictionis prorogate illud idem operatur quod facta in loco subdito ⁊ de subdito ⁊ eosdem operatur effectus cum iurisdictio prorogata sit eiusdem uirtutis ⁊ potestatis cuius erat prima ut plene no. per Ky. in d. l. si qui ex consensu quos autem effectus producat dicta legitimatio extra locum ⁊ territorium legitimantis superius est ostensum nec dicat quis dictam legitimationem non tenere factam de dicta puella quia non fuerant requisiti alii uenientes ab intestato in d. l. queris melius eo ti. l. pe. ⁊ fi. quoniam non fuit legitimatio necessaria cum nullum preiudicium fuerit eis illatum exquo postulante patre de cuius successione tractatur legitimata fuit ipse etiam uoluit uenientes ab intestato excludere ⁊ illam initiare ex ardenti communi uoto parentum ad que natura inclinante eorum hereditates ad descendentes confluant ⁊ concurrant ut l. scripto ubi li. ⁊ de bo. dam. cum ratio. Similiter nullus dicat priuilegium non tenere quia non est adiecta clausula derogatoria quia illa clausula requiritur ubi imperator sua lege statuit non ualere rescriptum. exemplum pone in hac materia ubi per legitimatione fit alii preiudicium quo casu etiam cesarea legitimatio non tenet nisi citatis quorum interest ut d. l. pe. ⁊ fi. ⁊ ideo si imperator legitimat illis non requisitis requiritur tunc clausula non obstantium ⁊c. ut no. in. l. quotiens C. de preci. impe. offe. ⁊. l. rescripta ⁊. l. fi. C. de sen. resti. non pos. in glo. ⁊. C. de trans. l. causas in glo. sed ubi nulli preiudicatur ut in questione nostra quicquid principi placet etiam sine clausula substentatur auctoritate cesarea. ff. de consti. prin. l. i. vnde concludo dictam puellam ad successionem initiari ceteris exclusis. dixit autem Io. an. sequendo Host. notabiliter quod spurios natos ex matrimonio interdicto per censuram ecclesiasticam ut inter duos sobrinos non legitimat imperator ut sic eos legitimos faciat per suam dispensationem quia cum non possit super matrimonio cognoscere ergo nec dispensare quia cui negatur cause cognitio multofortius dispensatio de decl. il primo sed imperator de matrimonio non cognoscit cum de foro suo non sit ut in. c. fi. de scdis imp. licet autem non faciat eum uere legitimum tunc ad actus qui solis legitimis tribuuntur ⁊ ad successiones que de suo foro sunt bene habilitat dispensando unde hoc casu non aboletur macula geniture sed uelatur eius effectus quantum attinet ad predicta ⁊ sic dixit intelligi omnes. ll. dicentes quod imperator illegitimum facit legitimum quia illud falsum quod legitimatus est natus ex matrimonio interdicto per ecclesiam solus ergo papa qui tale matrimonium interdixit poterit eum legitimum facere ⁊ eadem ratione cum papa non possit dispensare super matrimonio interdicto per. l. inter fratrem ⁊ sororem germanam uel inter ascendentes ⁊ descendentes simpliciter natos ex tali matrimonio non legitimabit papa licet habilitare possit tales non obstante macula geniture ad spiritualia ⁊ etiam temporalia si sue iurisdictionis existit. Ex his quidem infero quod si testator substituit per fideicommissum filio si decesserit sine filiis quod non excludet substitutum legitimatus per cesarem qui natus fuit ex matrimonio interdicto per ecclesiam quia imperator non fecit eum legitimum licet habilitauerit ad iam dicta unde consilium est quod legitimatio tunc fiat a papa ⁊ similiter non excludet legitimatum per papam si ille natus fuit ex matrimonio interdicto per l. dei ⁊ hec sunt uilia sobrilia ⁊ menti tenenda ⁊ hec et sufficiant pro examinatione predicta que inestigare uolui ad mee anime nutrimentum. Et ita dico ⁊ consulo ego Angelus ⁊c.

cccli.

Generosus Miles dominus Luchinus nouellus de vicecomitibus de mediolano assumptus fuit in anno. Mccclxxi. die primo mensis Aprilis ad beneficia ciuitatis communis florentie per hec uerba quod ipse dominus Luchinus ⁊ eius filii ⁊ descendentes per masculinam lineam potiantur ⁊ gaudeant ⁊ potiri ⁊ gaudere possint ⁊ debeant in omnibus ⁊ per omnia nunc ⁊ in futurum omnibus ⁊ singulis beneficiis ⁊ priuilegiis habilitationibus commoditatibus ⁊ fauoribus quantiscunque in genere uel in specie prohibitis quibus ⁊ prout potiri ⁊ gaudere possunt uel poterunt quicunque originarii ⁊ antiqui ciues florentie ⁊ quod quoad omnia ⁊ singula comoda honores habilitationes priuilegia beneficia ⁊ fauores ⁊ alia supradicta ⁊ in omnibus ⁊ per omnia ⁊ quoad omnia in specie prohibitis habeantur tractentur censeantur ⁊ reputentur ⁊ haberi censeri ⁊ tractari possint ⁊ debeant pro ueris ⁊ originariis ciuibus tanque originarii ⁊ antiqui ciues ciuitatis predicte ⁊ tanque ueri ⁊ origi

narij cives civitatis florentie habeantur z sint ita ꝙ quic quid possint cives originarij civitatis florentie possint su pradicti z quilibet eorum etiaz in specie prohibitis eo dū taxat excepto z reservato ꝙ nequeat ipsi vel eoꝝ aliquis vigore presentis provisionis assumi ad aliquod officium populi z cōmunis florentie z ꝙ ipse dominus Luchin⁹ infra annum proxime secuturū teneant emere certas pos sessiones zc. ꝙ si non fecerit nō gaudeat beneficio dicte civitatis. Contingit z post predicta dominus Luchin⁹ emit z acquisivit sub diversis temporibus plures quanti tates pecuniarum z florenos auri z creditorū de monti bus cōmunis florentie videlicet quarūdam prestantiarū appellato el monte vnono de le prestanze. deinde cōfecta fuerunt quedam ordinamēta per cōmune florentie substā tialiter disponentia ꝙ officiales diminutionis montium possint compellere omnes z singulas personas q̄ emis sent aut quolibet titulo acquisissent de creditis dictoꝝ mō tium ad vendendum pro eo precio quo ipsi emerūt z hoc fecerunt per maximas necessitates eidem cōmuni incum bentes. Modo queritur presupposito ꝙ dictus domi nus Luchinus cōfirmaverit omnia ad que tenebat secū dum formam dicte provisionis sue civilitatis z posito pro pterea ꝙ tanꝙ subditus dicte civitatis floren nunꝗ fue rit oppressus oneribus dicte civitatis quibus oppressi fue runt alij cives civitatis predicte an dicta ordinamenta edi ta super dicto compello de vendendo ligent dictum domi num Luchinum.

RO Parte affirmativa ꝙ dictus ge nerosus miles dominus Luchi nus possit cogi z compelli per officiales di minutionis montis ad revendendum cōmu nis florentie z seu alteri pro ipso cōmuni recipienti omnes quātitates pecuniarum quas retro quo cūꝗ titulo acquisivit de creditis dictoꝝ montium dicti cō munis vel alterius eorum prout in ipso ordinamēto cōti netur ac etiam teneatur ad observantiaz ipsius ordinamē ti z omnium z singulorū contentorum in eo probatur ex primo generalitate municipalis censure disponentis ꝙ di cti officiales possint teneantur z debeant omnes z sin gulas personas que emissent hactenus autem per viaz ꝑ mutationis quomodolibet acquisivisset de creditis dicto rum montium ad vendendum eorū credita dicto cōmuni vel alijs pro dicto cōmuni in totum z sive in partem ꝓut z sicut per officium dictorum officialium vel ex ꝑte dicti officij requisiti fuerunt. Cum ipse igitur d. Luchi. sit ī numero qui multas varias z diversas quantitates pecu niarum de dictis creditis acquisivit ergo ꝯtinetur sub ipsa lex municipalis censura z per cōsequens astringetur ipsa lex de reb⁹ du. l. is qui. ec. §. virum de testa. mili. l. in frau. §. fi. de acqui. re. domi. l. ij. in prin. de re. iur. l. omnes actio nes z. l. omnia fere z. l. quecunꝗ z. l. nemo z. l. nullus z de reg. iur. c. nullus tribus cum alijs simi. infi. Secū do ꝙ propter necessitates vrgentes republica compellere potest suos subditos ad vendēdum res suas z etiam pre cio viliori. primum ꝙ subditi possint ad vendēdum copel li probatur ff si servi ven. l. venditor §. si constat. secūduz ꝙ precio viliori probatur. l. si pendentes § si quid cloaca rii ff de vsufru facit. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus nullā z. l. neminem vnde dicit Innoc. qui suadente causa boni publici statutum tollere potest ius singulariū personarum z maxime vbi versatur pax z quies populi de inn. zoā. de c. in nostra z est tex nota ff. de cap. l. si quid bello que quidem vtilitas reipublice florentie oppressa tantum cre ditorum mole nō est dubium ꝙ versatur hic causatur fuit auctoritate refarea propter cladem guerrarum z credito rum molem cōfiscatio pro non scriptorum caducorum z quasi caducorum ut. C. de cadu. tol. l. i. Tertio probatur ꝙ ut patet ex themate magnificum z excellsum cōmune florentie de dono z gratia singulari assumpsit dictum do minum Luchi. z eius filios z descendentem per lineam masculinam imperpetuum ad omnia bona civitatis sue z hoc modo eum quodāmodo sibi alūmnum constituit atꝗ fi lium propter ꝙ sine dubio idem d. Luchi. est dicto cōmu ni ad antidora obligatus de condi. inde. l. si no. sortem. §. libertus de peti here. l. sed si lege §. cōsuluit quinimo z in tanta debitorum pressura subvenire debere videt cū absꝗ revelatione a tantis oneribus creditorum nō possit dicta respublica florentina cōmode se tueri etiam quosdam do

natarius in repēdium donationis sue egestatis tempore compellitur donatorem alere. C. de revo. do. l. fi. in glo. voluerunt probāt tenentes opinionem ꝑdictam per. l. ali menta d. libe. agno. Cy. dictam opi. coadiuvans ꝓbare ei ꝙ donator equiperatur patri. ff. de confir. tu. l. si patronus ꝙ dic esse satis rationabile. In contrarium ꝙ nō possit vrgeri ad observantiam cōtentorum in ipso ordinamēto probatur ex generali regula negantia ꝙ cautum est nemi nem compelli ad vēdendum. C. de iure deli. l. nec emere C. de contrahe. emp. l. invitum de regu. iur. invito z ō do natio. l. hoc iure. §. non potest a principio etiā contrahere voluntarium est licz ex postfacto z stare sit necessariuz. C. de actio. z oblig. l. sicut z. C. loca. l. invitos ff de pigno. actio. l. quāvis de iude. l. nemo externus. C. de contrahen. emp. dudum. Et licet dicta regula fallat in aliquibus casi bus qui no. in d. l. invitum per glo. z Cy. tamen inter ca sus exceptuatos vel eorum rationem non comprehendit nostrum thema z ista est veritas ꝙ dictus domin⁹ Lu chi. nō compellitur ad vendendum nec etiam compellit ad observantiam cōtentorum in dicta municipali censura z quātum attinet ad quantitates quas dominus Luchi nus acquisivit immediate post beneficiū civilitatis ad plu z pro observantia contentorum in provisione sibi benefi cium civilitatis concedete nullum habet dubium vel scru pulum quoniam in dicta provisione cōtinetur expresse ꝙ idem dominus Luchi. z sui heredes teneantur ipsa no mina iura z credita reddere cōmuni predicto pro precio eo z quantitati pecunie z prout z queadmodum tenent quicunꝗ alij cives florentie secūduz quecunꝗ ordinamē ta dicti cōmunis hactenus edicta disponētia de predictis vnde solum secūdum illa ordinamenta antea facta que tē pore dicte civilitatis adepte vigebant patiuisset z posset cō pelli ad vendēdum non autem secundum ea que noviter edita sunt quoniam a. l. cōtractus non fuit nec est licitum resilire. C. de pac. l. legem. ff. depo. l. i. §. si convenerit. ff. de publica. l. cesar vnde dixit Bar. antiquos maiores se quendo in. l. omnes populi ꝙ assumpti ad civilitatez cum pactis non possunt post observātiam pactorum civilitate privari aut pacta inita quomodolibet alterari ratione ꝑdi cta ꝙ lex transivit in cōtractum idem dico z de omnib⁹ quantitatibus pecuniarum quas nō virtute dicte civilitat adepte sed motu proprio idem dominus Luchi. acquisi vit z hoc per dictam regulā negativam ꝙ rem suā distra here nō compellitur. Nūc respondeo ad obiectis in cō trarium z primo ad id ꝙ dicitur de generalitate quia illa verba quantumcunꝗ generalia restringuntur ad subiectos z subiectos iurisditioni cōmunis floren. que possunt cō pelli per ipsum cōmune ad vendendum nō autem fit rela tio ad exemptos in quos nulla est attributa potestas ne ꝗ cōmuni florentie aut suis ministris ut. l. omnes populi z. l. cunctos populos probatur clare z aperte in. l. omnes C. sine cen. vel reliquis cōtin. glo. z per Cy. constat aūt dictum dominuz Luchi. origine propria aut paterna aut avita cōmuni florentie nō esse subiectum cum nō sit de vi cecomitibus de mediolano cuius territorium est notorie distinctum a territorio florentie. C. de prescrip. lon. temp. l. fi. cōiuncta glo. sua. Non ob. ꝙ idem dominus Luchi nus factus est civis quam civilitate etiaz ipse ex gratia im petravit ut patet ex verbis civilitat ergo tanꝗ civis fact⁹ compelli potest ut alij cives subditi ut. l. cives. C. de incol. ꝙ si bene cōsiderentur verba civilitatis predicte ipse non fuit assumptus in civem simpliciter z absolute vt sic se fe cerit subiectum cōmunis floren. sed fuit assumptus in ci vem quoad cōmodum suum z quoad potestatem petien di singulis beneficijs privilegijs habilitationibus cōmo ditatibus z favoribus quantumcunꝗ in genere vel in spe cie prohibitis quibus z prout z queadmodum potiri z gaudere possunt vel poterunt quicunꝗ originarij z anti qui cives florentie z ad omnia z singula cōmoda z ho nores habilitationes z privilegia beneficia z favores in omnibus z per omnia z quoad omnia in specie prohibitis habeatur tractet z reputetur pro z vero originario cive z tanꝗ verus z originarius civis habeatur z sit ita ꝙ quicquid possint cives dicte civitatis possit idem domin⁹ Luchi. vnde directe patet ex verbis ꝙ cōmune florentie participavit z cōmunicavit eidem domino Luchi. solum honores z cōmoda dicte civitatis quibus potiunt alij ci ves nō autem subiugavit eum iurisdictioni sue z hoc patet

ex verbis

ex verbis predictis z exceptuatione z reseruatione que confirmat regulam exceptauit eas a dictis beneficijs offi-ciales populi z cõmunis florentie z qđ hec fuit intentio dicti cõmunis solum ei cõmunicare dicte ciuilitatis bene-ficia nõ autem eum astringere iurisditioni sue apparet ex themate in quo presupponitur q dictus dominus Luchi-nus post ciuilitatem predictam nunq̃ fuit oppressus one-ribus ciuitatis predicte quibus fuerunt oppressi alij ciues originarij ff de proba. l. procula vbi est quasi casus. Cum igitur assumptio ad ciuilitatem predictã facta fuerit in au-gmentum gratie z honoris z cõmodi dicti domini Lu-chini ad hoc ut ipse fruatur beneficijs ciuium florentie qui-bus primitus frui non poterat non est per talem assumpti-onem detractum gratijs aut beneficijs aut etiam iuri cõi quibus dictus dominus luchinus poterat ante frui. C. de testa. mili. l. ruffinus vbi videt casus z. ff de here. insti. l. talem nec micũ qua bonor auctus non generat detrimẽta de condi. z de. l. falsa §. i. ordinata enim ad augmentũ nõ solent diminutionem operari nec etiam econuerso q: lex dispositio operetur preter propositum disponentis ut. l. si is qui §. si libero ff. cõmo. z ff si cer. pe. l. non omnis ta-men nunquã operatur contra propositum ut. ff de leg. i. l. legata inutiliter de adi. le. l. legata inutiliter z. ff. de here. insti. l. ex facto el proprio. Non ob. quod respublica com-pellere potest subiectos ad vendendum res proprias etiã precio viliori propter eiusdem reipublice necessitates q: concedo illud d plano sed scdm ea que ꝓponunt dominꝰ luchinus propter ciuilitatem predictam non est subiectꝰ dicto cõi cum non fuerit assumptus nisi solum ad benefi-cia ut superius dictum est. Non ob. tertia obiectio. s. q dictus dominus luchinus per dictam gratiã ciuilitatis im-partitam in necessitatibus dicti cõis participare debere vi-detur ad ipsa rem publicam sobstentandam q: quicquid fit de retributione in necessitatibus fienda donatori ꝓ do-natarium illud uendicat sibi locum in donatione pura z simplici non ob causam nam per simplicẽ donationẽ quis ad antidora obligatur z illa propter ingratitudinem reuo-cabilis non autem donatio ob causam facta sicut fuit in pro-posito quia donatuz fuit domino luchino ciuilitatis bene-ficium sub certis pactis z modis per eum plenarie obser-uandis cõcernentibus directe vtilitatem dicti cõis ut dire-cte patet ex eis. ff de dona. l. i. commercia. l. acquilius regu-lus nicostratus eo. ti. Concludo igit ex premissis dictũ dominum luchinum aut eius descendentes per lineam masculinam imperpetuum non fore subiectos neq̃ sup-positos uirtute dicte ciuilitatis assumpte dũtaxat iurisdi-tioni cõmunis florentie sed solum ipsius ciuilitatis vigo-re posse uti z frui omnibus z singulis beneficijs ciuium etiam antiquorum z per consequens etiam ordinamẽta noua facta contra illos qui emissent aut alio titulo acquisi-uissent de creditis montium cõis florentie in eo preiudica-re non posse neq̃ debere ad ipsũ trahi uel porrigi. Et ita dico z consulo ego angelus zc. cccij.

udouicus De a venantibus fuit inuestitus ab iconimo monasterij sancti bartoli d feraria iure emphiteosi de vno podere seu maso ꝓ se suis que filijs ac nepotibus z duobꝰ suc-cessoribus quos facere z eligere uoluerit in suo ultimo te-stamento si filios uel nepotes non habuit tempore mor-tis sue quorum vnus post alterum rem ipsã teneat z pos-sideat confinatam prout in ipso instrumento continetur. Modo dictus ludouicus carens prole condidit testamẽ-tum in quo michelem z nigrum vna cum pluribus alijs suos heredes vniuersales instituit z post hoc suos condi-dit codicillos in quibꝰ dictus ludouicus suos successores in dicto podere seu maso fecit z elegit dictos michelem z nigrum. querit an dicta res sit ad ecclesiam reuersura an uero pertineat ad dictos michele z nigrũ z quo ordine.

uestio Est dubia z prima frõte uide-tur eorum admitti ad ẽphi-teosim quoniam conditio sub qua predicti michel z niger debebant institui defecisse uidetur dupliciter. Primo q: non sunt facti nec electi successores in testamẽto. Secundo quia non ordine successiuo electi prout pactionalis forma em-phiteosis exigit z requirit que vsq̃ ad vnum iota est ple-narie obseruanda. C. de iure emphi. l. i. est enim hoc po-tissime ius dicto cõtractui attributum circa pactorũ obser-uantiam ut ibidem z potissime cum pacta sint cõditiona-liter concepta expedit enim nõ solum conditiones imple-ri sed oportet illas impleri formaliter. ff de condi. z de. l. qui heredi. hoc autem ut predixi est duplex pactum forme primo q: non est electio in testamento sed codicillis qui a testamento differunt nominaliter substãtialiter z forma-liter ut patet ex cõiun. l. C. de codicil. l. si idem z l. here-ditatem z. l. si. eo. ti. C. de fideicõ. l. eam quam ex cõiun. ti-tulorum de testa. z codicil. z. ff. de iure codicil. potissime autem dictam ꝯditionem dicã defectam ex eo q: vba cõ-trahentium recipienda sunt proprie z in stricto significa-to non in largo z minus proprio cum de ampliãda obli-gatione tractatur de exerci. l. ij. § si is qui nauem de nego. gest. l. iij § hec verba z de ver. signi. l. eum qui vecngal. z l. liguri z maxime cum verborũ interpretatio est nocitura illi qui apertius potuit l. dicere ut est stipulator z ẽphiteo-sim recipiens ut. l. veteribus. ff. de pac. cum suis cõcor. ibi allega. secũdo est defectus forme q: uoluerunt plures con-trahentes simul inuitari sed vnum post illum alium z nõ vltra hic autem duos elegit eum igitur sit dupliciter defe-cta conditio importata per illud relatiuum substãtie iun-ctum verbo futuro ibi quos faceret z eligere voluerit zc. sine dubio videtur cõcludendum neutrum predictorũ ad-mitti nec enim est cõditionis natura z illa defecta z habi-ta pro defecta omnis dispositio sit irrita ut. l. siquis ita he-reditatem de condi. z demon. z. ff. de condi. z demon. l. i. z istam ptem velut indubitatam tenere si solos codicil-los defunctus fecisset. Uerum q: testator defunctꝰ pri-mo testatus est z eosdem michelem z nigrum suos suc-cessores ellegit in dicta re in emphiteosim cõcessa dico cõ-trarium quoniam hũ codicilli testamento saltem cõfirma-ti sunt vnde omne dispositum in illis cõfirmante in testa-mento dispositum est. est enim singularem ius codicillorũ quoniam omnia in eis scripta intelligunt ut. l. ij. § i. de iu-re codicil. z ideo omnia in eis descripta ad tempus testi trahuntur preterq̃ in duobus casibꝰ. Primo si testa-tor tempus aliud demonstrauit signanter restringendo se forsitan ad tempus codicillorum. Secundo si codicilli essent nulli ꝓpter defectum cause efficientis licet testamẽ-tum esset aliud quia tempore testamenti testator erat testa-bilis ut. l. quidã referantur. ff. de iure codi. z pro hac pte facit. l. conficiuntur eo. ti. cõiuncta. l. z quia cum ibi no ꝑ glo. Ja bu. z alios. ff. de iurisdi. om. iudi. vbi qui confir-mat dat quando ad cõfirmantem spectat dare z cõfirma-re z tunc qui confirmat in actu confirmationis dat z cõ-cedit cum igitur defunctus post testamentũ codicillos fe-cerit ad testamentum pertinẽtes patet aperte q: in ipso te-stamẽto in quo sunt codicilli omnes futuri tacite cõfirma-ti electio de illis duobus facta est. Nec obstat q sunt ele-cti simul z non ordine successiuo q: cum simul inuitari nõ possunt obstante pacto predicto venient ordine successiuo z primo nominatus in ordine scripture velut predilectus z rem illam possidebit z successiue secũdus. C. de fidei. l. hoc amplius quoniam caritatis ordine z feruentiorem amoris z caritatis ardorem ordo nominationis designat ubi eadem caritas z amoris ardor ex alio non percipitur ut. l. cum pater. §. a te peto de leg. ij. ff de fideic. liber. Con-cludo igitur ex ꝑmissis dictos nominatos in codicillis z per ꝯsequens confirmatos in testamento saltem tacite ex-pressis cuius censura velut nominatos in testamento voca-ri ordine successiuo secũdum ordinem scripture codicilla-ris si autem nulla nominatio signanter facta esset an saltẽ aliqui ex institutis in testamento qui sunt ad vniuersitatẽ inuitati uocentur ad rem uel omnes nõ est ad presens no-strum decidere q: de hoc non queritur z subintratur nũc illa qõ an sit recedendum ab arbitratoris ꝑsona tam in vlti-mis voluntatibꝰ q̃ in Zctibus de quo remitto ad Bar. ꝑ nunc cum supplicationibus quas iam dedi de verbo. obl. l. siquis arbitratu. Et ita cõsulo ego Angel. zc. cccliij.

Lorentie Ciuitatis statuto ca-uetur q: nullum istru-mentum etiam quietationis tacite vel expres-se a muliere factum sine consensu duorum proximorum parentum uel cõsanguineorũ non ualeat. Contingit q: mulier quedam interuenientibꝰ consanguineis quibusdam nõ tamen proximioribus gra-dn quietauit debitorem suum dicens z asserens sibi fore

ab eodem plenarie satisfactū ⁊ instrumenta debiti canzellanti ⁊ sic ea canzellata debitori restituit quia canzellatione ⁊ quietatione factis post temporis interuallum mulier predicta decessit aduersus canzellationem ⁊ quietationem per eam nūq̄ꝫ exposita querimonia uel querela demū ꝫ ea defuncta post tempora heres eius qui tanq̄ꝫ vnus ex proximioribus consenserat quietationi ⁊ canzellationi predicte mouendo litem ⁊ controuersiam heredibus dicti debitoris sic dudum quietati propter canzellationē ⁊ quietationē predictas contra se sententiā iudicis reportauit tā interuenientibus ex amicis cū de iniquitate snie querelaret cum tutore dictoꝝ heredum debitoris cōpromiserunt in certos bonos viros tanq̄ꝫ in eorum arbitros ⁊ arbitratores ut moris est de iure ⁊ de facto ⁊ vicissim dictus heres ⁊ tutor ⁊ cator in nomine ⁊ et ꝓprio nomine ꝓmittendo de rato ꝓ dicris heredibus suis pupillis in forma solēni ⁊ obligatoria summet dederunt ptātem eorum arbitris ⁊ arbitratoribus sic electis ꝓcedendi de iure ⁊ de facto ut moris est ac etiam auferendi de iure vnius partis ⁊ alteri cōcedendi in magna ⁊ pua q̄ntitate. post hec arbitri assumpti interdictas ptes vtentes in sententiando ptāte arbitroꝝ ⁊ arbitramentoꝝ quibus potestatibus vti poterant cōiunctim ⁊ diuisim ad libitum uoluntatis ⁊ una incepto uel ut pꝫ ex forma cōpromissi sententiando ꝓnunciauerūt cassationem ⁊ quietationem dictoꝝ instrumentoruꝫ non tenere ex eo quia facta ⁊ facte non seruata solennitate statutoꝝ predictoꝝ cōis florentie disponentium de presentia ⁊ consensu proximoꝝ ⁊ consanguineorum ⁊ nihilominus dictos pupillos heredes p̄dictos arbitri predicti absoluerunt ab oībus ⁊ singulis in dictis instrumentis contentis ex eo q̄ in libris rationū dicti debitoris iam defuncti clare apparebat p̄ dictum debitorē satisfactum. Deinde successiue per dictū heredem mulieris sic cōpromittentem ut supra qui fuit presens ⁊ consentiens delut vnus ꝓximus consanguineus mulieri canzellationi ⁊ quietationi predictis petit reductio dicti laudi ⁊ arbitramenti ad arbitrium boni viri. querit igit̄ nunc an dicta reductio peti possit ⁊ inquantum nō possit de penis ⁊ sumptibus litis.

Remitto Pro decisione cōsultationis predicte q̄ꝫ statutum annullans instrumentū ⁊ quietationes in alieris factas ⁊ facte sine p̄sentia consanguineoꝝ in gradu repugnat iuri cōi nam data est mulieribus suo nomine ꝯtrahentibus uere nō autem intercedendi animo potestas libera ineundi omnē contractum etiam donationis non solū absq̄ꝫ consensu et presentia agnatoꝝ quinimo ⁊ filiorum suorum atq̄ꝫ mariti ut. C. de reuo. do. l. uelles vbi casus lꝫ lege longobardorum dicto seruit aliter sit consultum ut ibi gl. dicit cuius. l. vestigia tam tusci q̄ꝫ multe alie ciuitates ⁊ opida imitant tamen ualde ponderandū est quod dictum statutū non resistit potentie contrahendi uel quietandi q̄ si resisteret nec ex quietatione nec ex cōtractu obligaret etiam naturaliter nedum ciuilr ff. de fideius. l. cuꝫ lex. C. ne fideius. do. de n. l. i. ⁊ ij. C. de legi. l. non dubiū extra de ma. ⁊ obe. c. ij nec tunc firmaret̄ disposito iuramēto q̄ ista contra legum p̄cepta de reg. iur. c. non est obligatorium li. vi. ⁊ d. l. nō dubium bar. plene in. d. l. si quis pro eo. ff. de fideius. nec ulla renunciatio statuto sufficeret q̄ iuri ꝓhibitiuo non renūciat̄ ut no. in glo. in d. l. ij. solum ergo dictum statutum nō assistit instrumentis ⁊ alijs dispositionibus mulierum nō solenizatis modo predicto per quam uero assistentiā non impeditur ortus obligationis naturalis sicut dicim⁹ in testamento minus solemni ex quo oritur naturalis ad p̄stationem eorum que sunt in testamento descripta ut. C. de in ris ⁊ fac. igno. l. si post diuisionem in glo. ⁊ eod. ti. l. cum quis loquor cum defecit sola solemnitas iure ciuili inducta nec naturalis oriretur sic intelligitur opinio ultramontanorum qui dixerunt naturalem nō nasci ut tenuit Bar. ff. de condi. inde. l. i. ⁊ loquor de actu iuregen. cui deest dicta solemnitas. porro si actus esset solo iure ciuili induct⁹ ⁊ eodem iure esset inducta solēnitas illa d̄ficiente nec naturalis obligatio nasceret̄. ff. de verbo. ob. l. i. § si quis ita licet glo. contractum hoc teneat ⁊ non bene in d. l. si post diuisionē ⁊ q̄ ubi lex nō assistit dispositōi iter uiuos ex solo solemnitat̄ d̄fectu iducte d̄ iure ciuili naturalis oriat̄ obligatio tenet glo. in l. stipulatio ista. § alteri in uerbo ciuilis de uerbo. oblī. ⁊ ff. de pac. l. i. uer. ex pacto nudo quia nō est uallatum solēnitate iuris ciuilis licet non oriatur actio tamen oritur obligatio naturalis idem tenet in §. pac⁹ ne peteret idem Cy. C. d̄ pac. l. pacto successorum idē Bar. in. d. § alteri Cū ꝫ igitur obligatio naturalis sit orta ad nō petendum tam ex quietatione quaꝫ ex redictione instrumēti canzellati ut. ff. de pac. l. labeo cui dubiū q̄ ueniens cōtra quietationem expressam ⁊ tacitam inductam ex cāzellatione instrumenti sic redditi canzellati creditor naturalē equitatem impugnat secūdum quam fidem cōponet seruari ut. d. l. i. de pac. ⁊ hinc descendit q̄ propter naturalem equitatem introductam ex pacto quantumcumq̄ꝫ nudo lex introduxit exceptionem oriri licet nō permiserit actionē nasci regulariter sed in casibus tantum ut no. in l. iuris gentium. §. quinimo ver igitur nuda pacto ⁊ l. legitima cū ff. ⁊ hec sola naturalis in terris ecclesie in quibus hꝫ temporalem iurisdictionē est efficax ad agendum quando sola naturalis est nata ex partium cōuentione non solenizata ea solemnizatione que inuenta est solo iure ciuili ut in c. i. de pac. maxime autem naturali cōuenit equitati ut talis equitas obseruetur per heredem cū mulier defuncta post quietationem expressam ⁊ tacitam nō cōtradixerit uirsq̄ꝫ ut ff de proba. l. procula. C. de reuo. do. l. i. ⁊ l. hijs solis ⁊ l. fi. C. de inoffi. testa. l. omnino ad sileni. l. i § fi. ⁊ C. de testa mili. l. que a patre. Hoc premisso ꝯsidero q̄ heres dicte mulieris ⁊ debitor dudum quietatus ⁊ seu eius heres exorta discordia inter eos occasione dictorum instrumentorum sic canzellatorū ⁊ occasione dictarum quietationū non uallatum solenitate predicta compromissum fecerūt de iure ⁊ de facto q̄ verbum facto importat ⁊ sonat ut arbitri sic electi possint ueritati inherere pretermissa iuris ciuilis censura ⁊ potissime cum in eos extiterit compromissum ut in arbitratores ⁊ amicos cōmunes ⁊ c. quorū arbitroruꝫ natura est ut post posita iuris ciuilis censura possint equitatem sequi ut. l. si societatem § arbitrorū cum. l. sequen ff. pro soc. quid autem magis equum quid nature consentaneum magis quam seruare ꝓmissiones ⁊ pacta uallata solemniter iurisgen. licet nuda sint a sola solemnitate inducta a iuris municipalis censura potissime cū illa cōtradicit iuri cōmuni sicut est in casu proposito certe nō video nec persuadeo mihimet quin ueritas facti apud illos in quorum potestate est ueritatem sequi illa sola sequenda est ff. de proba. l. fi. in fi. per Inno de rerum c. nisi cuꝫ pridem in. iiij col. ff. de offi. presi. l. illicitas §. ueritas Spe. in ti. de sen. §. qualiter in prine qui enim ueritate plene cōperta cui inherere potest illaꝫ lacletur inherendo meru rigori perniciose erat rex est ff. de verbo obli. l. si seruuꝫ §. sequitur fact. C. de fideicō. l. si quem. § specialiter adduco pro decisione quesiti tradendo regulam generalem q̄ ubi questio est de bono ⁊ equo tam in cognoscēdo quam in terminando sub pretextu meri rigoris ueritate collecta nunq̄ꝫ debet errari cum igitur dicti arbitratores assumpti comparuerint sic ueruꝫ esse. s. q̄ō mulier quietauit asserens sibi debito satisfactum ⁊ ultra quietationem instrumentuꝫ reddit canzellatam debitori ⁊ hoc per aduersariū non negatur ac etiam de satisfactionis forma apparet in libris rationum debitoris defuncti quibus libris uisum fuit arbitratoribus fidem credulam adhiberi forsitan que debitor erat magne auctoritatis ⁊ fidei ⁊ q̄ uiderunt dictas quietationes ⁊ instrumenta cāzellata non percipio q̄ō in aliquo partes leserint si uoluerint equitatem sequi a qua eis ueritas causatur ⁊ potissime q̄ cum dicta equitate concurrit etiam rigor merus iuris ciuilis ut. d. l. uelles licet cōtradicat sola municipalis censura. Unde cōcludo laudum dictorum arbitrorum super ueritate fundatū que ueritas non negatur sed sola negatur solemnitas habere in se maximam equitatem ⁊ potissime si libris disponentibus rationibus debitoris potest de satisfactionis forma constare presupponendo illum fuisse bone auctoritatis ⁊ fidei. Maxime autem ad hoc dicendum inclino quia non est uerisimile mulierem tam de magna summa quietationis donum fecisse. ff. de dona. inter uiruꝫ ⁊ vxo. l. si stipulata.

Adhuc etiam vehementius inclino q̄ hic mulieris heres qui in instrumentū quietatis ⁊ cassationis impugnat fuit presens quietationi ⁊ canzellationi ⁊ eidem consentiens ⁊ ut proximior consanguineus fuit assumptus in cuius potestate erat ⁊ ad hoc ex fide ⁊ caritate sanguinis tenebatur non permittere decipi mulierem quam tamen non arbitror fuisse deceptam ex quo pecuniam ad mercādum

concedebat

concedebat per q̄ sagax ⁊ industriosa iudicanda est ⁊ p̄ consequens non decepta ut l. cum de indebito de proba. Si igitur ex predictis colligi͛ euidenter dictum laudū omni iniquitate carere ⁊ ipsos arbitratores nullius doli fore cōscios clare apparet ipsum laudū non posse reduci uelut iniquū imo potius equissimum confirmari quoniam sup omnia uincit ueritas quam inuocat omnis terra ⁊ celum benedicit eam ⁊ omnia opera mouentur ⁊ tremunt illā ex dic. ix. c. circa fi. Confirmat͛ autem predicta senten tia quia arbitratoribus supradictis fuit cōcessa licentia au ferendi de iure unius partis ⁊ alteri cōcedendi in parua ⁊ magna quantitate pro lesione ergo magna non pōt pe ti reductio cessante arbitratorum dolo quoniam sic placuit cōpromittentibus ut no. per dy. in c. sciens de regu. iur in vi. licet secus si interuenisset dolus qui nulla pactione re mitti͛ ut. l. unus. §. illud nulla ⁊ l. iur. gen. § si pacisca͛ de pac quinimo nec iuramentum aliquid operatur ut plene no. in spec. de arbi. § sequi͛ uer. item quid si compromis sum est tanq̄ in arbitrum in addi. Jo. an. que incipit cla rius sic formatur hec regula ubi refert plenam disputatio ne Jo. cal. adoptiui sui viri dudum preclare ⁊ recolende memorie quinimo ab omni potestate quantumcūq̄ con cessa semper dolus intelligitur exceptus. ff. man. l. si credi tor. §. lucius solum igi͛ dicto dolo cessante potest peti re ductio pro quantitate maxima non parua aut magna. in tellexerunt quidam maximam cum excedi͛ dimidia iusti preci ⁊ non aliter. pro quorum opi. inde͛ casus. ff. pro so. l. unde si uerus cum. l. se. sed ueritas est quod lʒ non exce dant adhuc potest peti reductio si re uera lesio est plusq̄ enormis ⁊ per consequens enormissima unde an quanti tas sit magna ⁊ sic lesio sit enormis an maxima ⁊ sit enor missima ⁊ sic reductioni sit locus hoc totum cōmitti͛ iu dicantis arbitrio considerata qualitate ⁊ conditione per sonarum ⁊ q̄ totum hoc cōmitta͛ iudicantis arbitrio ⁊ possit peti reductio etiam si non excedatur quantitas ultra dimidiam iusti precij tenet glo. expresse insti. de contrahe. emp. § precium in uerbo diffinient hoc etiam tenuerunt ray. de fo. ⁊ cy. in addi. In considerando autem quan titatem magnam paruam maximam non hoc solum inspi cimus q̄ de quantitate maxima contendatur puta de cen tum milibus marcarum auri ⁊ argenti sed hoc solum in uenitur an qui arbitratoris laudum contra se reportauit so lum dubium litis euentum uendere communiter alteri po tuisset ⁊ pro quanto ⁊ si quantitas pro qua uendere po tuisset que sibi per laudum est ablata est magna tunc lesio est enormis ⁊ pro illa habet locum reductio si non est da ta potestas auferendi in quantitate magna si autem est da ta potestas ut hic fuit non habet locum nisi pro enormissi ma ut est dictum ⁊ ista est forma articulādi de lesione enor mi ⁊ enormissima. expedit hoc probari scd̄m doctrinam bar. de uerbo obli. l. si quis cum aliter ⁊ ff. ad treb. l. luci⁹ §. fi. cum igi͛ petens reductionem ad arbitrium boni uiri in iudicio reductionis non reduxerit quantū ualebat du bius euentus litis quam agebat cum aduersarijs suis nec quantum illum euentum dubium reddere potuisset non apparet nec constat an lesio sua sit parua uel magna uel maxima quoniam ut predixi lʒ actor magnam quantitatē petat a reo non sequi͛ quod succumbit in ea igitur lesus est maxime enormiter ⁊ cum potuerit iuste succumbere ⁊ etiam iniuste. ff. de pecu. l. quod debe͛ ⁊ ideo ad extima tionem illius recurri͛ de qua ut predixi est articulandum ⁊ probandum quorum neutrum in lite huius reductio nis factum proponitur maxime autem in hac lite oportu it articulari ⁊ doceri q̄ actor qui pecunias petebat succu buit in causa propter canzellationes ⁊ cassationes ⁊ que tationes predictas que quidem sniam sine dubio actoris uis fecit fortiter uacillare. Ex quibos omnibus decide dum uidetur partes iudicis de causa reductionis cogno scentis fore in absoluendo reum conuentum a petitione reductionis predicte tum propter laudi equitatem conside rata ueritate facti cum qua concurrit iuris ciuilis censura uʒ q̄ debitor fuit quietatus per mulierē ⁊ ex eius manda to instrumenta reddita canzellata debitori inserta satisfacti onis causa de cuius satisfactionis forma arbitris uisum fu it plene constare per libros rationū debitoris defuncti tū etiā q̄ non est articulatū neq̄ probatū de litis ualore dum negocium in turbine consistebat ut sic apparere possit quā ta qualisq̄ sit lesio allegata per reductionem petentem.

De pena autem ⁊ sumptibus nihil dico sufficiant deci disse panno ⁊ quo omnia pendent fomites aūt predicta te nenda sunt inherendo opi. dicentium q̄ð cum assumptus in arbitrum ⁊ arbitratorem in sententiando utitur arbitri potestate non est possibile peti reductionem ad arbitrium boni uiri cum sententie arbitri siue eque siue inique stari oporteat de quo plene discutitur in. d. §. sequitur uersi. sed pone q̄ quottidie fit ⁊ ibi Jo. an. in addi. Et ita dico ⁊ consulo ego Angelus ⁊c. cccliiij.

Ex Opportuna cōsilia ciuitatis flo rentie ordinatum est q̄ quicūq̄ imi ter sed conducet in ciuitate comitatum seu districtum florentie aliquem pānum foren sem seu forenses ubicunq̄ fuerit ⁊ cuiusq̄ nominis villagij vel cōditionis extiterint uidelicet nō fa bricatis ⁊ fabricatos in dicta ciuitate florentie tenea͛ ⁊ debeat nomine gabellarum portatū dicte ciuitatis ⁊ pro ipsa soluere dicto cōmuni florentie pro qualibet petia pā ni florenos. v. ⁊ quod quicūq̄ aliquem pānum uel pan nos forenses imitet in dictam ciuitatem comitatum vel di strictum ⁊ supradictam gabellā non soluerit perdat ⁊ per dere teneatur huiusmodi pānum seu pannos missos in di ctam ciuitatem comitatum uel districtū. Contingit q̄ð pratacensas qui comitatini facti sunt per ordinamenta di cte ciuitatis preterq̄ quo ad quedā respicientia mere co rum fauorem sicut est libertas exercitij cuiuslibet artis fa bricant quotidie pannos in terra prati ⁊ demum ipsos de ferunt per comitatū florentie queritur an debeant soluere dictam gabellam ⁊ si nō soluerint perdant pannos.

In his Omnibus supradictis concludē dum est terram prati esse de ciui tate florentie licet fungatur nō esse sui fauo re quoad liberum exercitium cuiuslibet ar tis que libertas nō cōpetit reliquis comita tinis unde in sui odium nō debet rector queri tale statutū l. quod fauore C. de legi. ⁊ l. non minus. Secūdo con cludendum est q̄ ex municipali censura omnes panni fa bricati ⁊ facti extra ciuitatem floren. dicuntur forenses sic enim statutum disponit ut patet ibi uidelicet nō fabrica tos ⁊ factos in dicta ciuitate ⁊c. que dictio uidelicet est p̄ cedentū restrictiua declaratiua ⁊ modificatiua insti. de act. l. ııı. §. pe. de lega. ııı. l. f. unde panni facti in comitatu extra ipsum corpus ciuitatis que muris terminatur ut in. c. si ci uitas de sen. excō. li. vi. ⁊ de uer. sig. l. urbis censendi sunt forenses licet de iure cōmuni esset oppositum quia quotti diani sunt ciues in cor. qui. mo. na. effi. sui. §. si uero nec ci uis colla. vij. ⁊ ibi per Ja. de bel. facit ad municipa. l. qui ex vico ⁊ l. insule de iudi. sed licet iudicari debeant foren ses non dico subici legi predicte ⁊ penis isertis m[illegible] ubi conducantur ⁊ mittant͛ in ciuitate ⁊ comitatu quoniam de imissis ⁊ conductis loquitur dicta lex nō autem mitti ⁊ cōducit qui in comitatu fabricat alias interdicta eēt pā norum textura omnibus habitantibus comitatum q̄ dire cto esset contra publicam utilitatem cōmunis floren. cui⁹ interest artificum ⁊ actuū copia habundare quia in re sunt monopolia interdicta. C. de mono. per totum facit l. mer catores ⁊ . C. de execu. artificum. l. si cōtradiceret ergo ta lis intellectus intentioni statuentium qui uoluerunt ad salua tē reipublice substentatione que pauperum prouidere qui substentari nō possunt ita faciliter si in sola ciuitate esset p̄ missa textura cum ad ipsam habitatores ⁊ incole comita tus faciliter confluere nō possent ut in cor. ut dif. iudi. §. si quis uero existimans colla. ix. ille ergo proprie ⁊ directe imittit ⁊ conducit qui extra comitatum ueniens cum pā nis in ciuitate nō te[illegible] comitatum ingredi͛ cum eisdem ⁊ origo ⁊ motus inspicienda est q̄ ut aut clam. l. nam ori go ⁊ a primordio tituli posterior formatur euentus. l. i. ⁊ ij. C. d impo. lucra. descrip. facit optime ne quid in flu. pu. l. i. in prin. § ait pretor ⁊ ff. ne quid in lo. sac. l. pe. ⁊ ff. uti pos. l. si duo. § item uideamus cōiuncta. l. item apud labeo nem. § abduxisse de iureiur. qui ergo pānum in comitatu textum defert nec conducit uel imitit in comitatu in quo eius fit origo sed defert per comitatum hec autē inter se differunt in comitatu conducere ⁊ imittere aliud per co mitatum conducere de edi. ptiu. l. si quis post hoc ⁊ l. p̄ uincias item uerba statuti sunt in accusatiuo. s. in ciuitatē ⁊ comitatum florentie. constat autem secūdum dialeticos alias grāmaticos q̄ dicta propositio innuere significatu

motum ad locum notat extrinsecitatem illius loci vnde ver sus In campo curo zc. diceret autem quis ergo ad pannos comitatinos nunq̃ poterit prouisio predicta producet q̃d esse non debet ne lex sit frustratoria sed respondeo ꝑ inter pretationem ita habet locum si conducuntur z mittuntur in ciuitatez verificantur illa verba cõducuntur z mittunt cum eorum origo fuerit in comitatu non in ciuitate. item habet locũ si panni comitatini primo fuerunt extracti ex tra territorium floren. z successiue postea causa mercan cie in comitatu remissi nam z illi dicuntur missi z cõdu cti in comitatu z sic verificantur verba z ideo locum ha bet dispositio. Ego Angel. zc. cccLv.

Trum Per statutum cõmunis floren q̃ consanguinei z consortes habentes questionem zc. z per aliud statutũ q̃d a sententijs arbitrorum ap pellari non possit sit sublatum minori leso beneficium restitutionis contra laudum latum inter ipsũ minorem z patrem eius.

Uestio Predicta est multum dubia pro eo quia non potest fieri decisio quin intretur in viam brocardicam vnde illa decisio nõ est secura maxime hoc casu in quo variant glo. z doc. an generi per speciem derogetur verum q̃ in puncto premisso nõ oz de alio disputari nisi quando lex generalis prouidet super vno z specialiter prouidet sub vna specie cõtenta sub ge nere ideirco aliud nõ discutiã quia nõ expedit. Sup hoc autem dico quod interdum prouisio specialis discrepat a generali quinimo contradicit prima fronte exemplum sta tutum disponit q̃d de falsitate possit inquiri vsq̃ ad xx an nos. alio statuto speciali cauetur quod contra testem falsũ non possit inquiri nisi infra mensem z tunc generali statu to derogatur per speciale contradictorium sic intelligo no. per bar. ff de pe. l. sancito legum vbi hunc casu decidit z multa alia exempla dari pñt z sufficiat quedam referre ut si statutum punit homicidam in capite. aliud disponit ho micidiũ bannitu nõ puniri vel si statutum punit percutientẽ manu vacua certa pena aliud statutũ prouidet specialiter ut maleficia inter cõiunctos manu vacua non puniantur. ꝓ bantur exempla. C. de emen. ser. z. C. de emẽ. ꝓpinquo. z. ff. de fur. l. seruus z filij z. ff. de sicca. l. iij §. transfugam. C. qñ li. se. sine vin. l. ij. cõiuncta l. nullus C. de iude que generaliter prohibet auctoritate propria inferri cuiquã in iuriã etiam si iudex sit nec mirum quia tunc species gene ri cõtradicit in sua specie de specialis dispositio tanq̃ po tentior tollit genus z a genere est exempta ut dictis iuri bus sic intelligitur regula generi per speciẽ. Interdum ve ro lex generalis ꝓuidet super vno grauando generaliter z super vno prouidet grauando certũ genus personarũ exemplũ si statutum ꝓuidet quod furmentum eiusq̃ perti siui deferatur perusium per comitatenses. Aliud vero di sponit in specie q̃ comitatini certi loci eiusq̃ perusini tene antur deferre furmentũ dicti loci ad ciuitate z similiter il lud erit ut istud speciale statutũ tollat generale artans co mitatinos in genere ad deferendũ vnde illo generali non continebuntur comitatini dicti loci ratio est in propinquia si aliud diceremus manifesta resultaret iniquitas z ex ine qualitate ponderis comitatinorũ. nam dicti comitatini dicti loci scđo onere delationis vniuersalis in posite hec autez inequalitas cõtinuo vitanda est inter personas eiusdẽ pa ritatis. C. de col. l. illud sic intelligo dcm̃ bar. hunc punctũ decidentis in. l. quesitũ § pe. ff. de fun. instru. z ea ratione dico quod si cõe florentie prestantiat vniuersos florenti nos mercatores ꝓstantiat certo modo nõ soluerent mer catores vtranq̃ prestantiã sed illã que mercatoribus est i posita ne duplici puniantur grauamine ff. de le. ij l. tutaz §. qui insuta. Interdũ aute lex vna prouidet generalr z ple ne de vno z sup vna spe cõtenta sub genere in modũ cu iusdam suffragij sicut dicimus in iure prono suffragante iuri ciuili l nos aute ciuile. ff de iusti. z iur. Emanat autez lex spalis fiir ꝓuidens super dicta specie sed nõ plene si cut est in ꝓposito q̃ statutum primũ generale propter sui ꝓgnantiaz ꝓuidet i quibuscũq̃ laudie in quibuscunq̃ per sonis masculis z feminis z cuiuscunq̃ etatis cum enim nõ distinguat inter laudũ nec inter personas nec inter que relandi vias omnis modus querelandi quibuscunq̃ erit precisus ff de testa. mili. l. in fraudem § fi. cum l. seq vbi est tex. optimus facit ff de publi l. de precio cuz cõcor ibi allegatis statutum igitur speciale loquens de lau. die latis vigere compromissi inter coniunctos auferens duas vias non tamen taxatiue scz appellandi z de nullitate dicendi ꝓ pterea aufert alia beneficia laudis cõcessa ex generali mu nicipali censura prohibente omnem querelandi viam q̃ si diceremus oppositum sequeretur q̃ hoc statutum specia liter per locum a cõtrario sensu permitteret omnia alia re media impugnandi ex eo quia non denegat sed argumen tum a cõtrario sensu nunq̃ debet sumi vbi lex alia cõtra dicit ut no. in. l. i. § huius rei ff de offi. eius cui man. est iu risdictio z no. C. de fur. l. apud antiquos z. C. de condi. inser. Pro hoc adduco casum ff de publica. l. i. § si quis xerit aliquis vbi prouisio specialis cõtra publicanos mi nus plena nõ aufert prouisionem generalem. l. prouiden tem circa raptores magis plene q̃ eorum raptorum pe na est quadruplum sine spe venie publicanorum vero pe na dupli z cum spe venie pro hoc etiam adduco. ff. quod me. cau. si cum exceptione. §. sane clementer que speciali ter prouidet contra metum inferentes concurrente volun tate metum passi sed violentia nam per eam nõ tollitur in terdictum q̃ vi aut clam ff q̃ vi aut clam. l. i in prin. z q̃ ibi no. Similiter. l. aequilia est pregnanter ꝓuidens dã num passis. l. xij tabu prouidens de damno dato. ꝑ qua drupem prouidet minus large z tamen illa specialis sub generali includitur nec est excepta a suo genere. ff. ad. l. acqui. l. de pecorib⁹ facit et ff. ad. l. acqui. l. si seruus seruũ §. inquit lex Sic etiam possunt exempla poni vbicũq̃ spe cialis prouisio continetur sub suo genere z tamen vna alte ri non cõtradicit sed potius ad vnũ finem concurrũt. exe plum in parricidio in l. siccaria z in quibusdam alijs exem plis notaz per glo. ff de accu l. senatus z ideo multatum legum sub soluendo cõtrarijs dicimus q̃ in vna. l. si. deficit suppletur per aliam que pregnantius prouidet. Cõclu do igitur ex predictis dictum laudum impugnari nõ pos se obstante municipali censura generali de laudo dispone te. Pro hoc adduco etiam q̃ mens. l. ex verbis collecta ab ipsa l. non differt. ff. de pac. l. quod dictum de iure pa tro. l. adigere §. quãuis. C. o legi. l. non dubium per Dy. in. c. vlti. in fi. de regu iur. li. vi. sed mens statuentium q̃ cõ tra lauda non possit recurri fuit solum ad finem litib⁹ im ponẽdũ ne lites ex litibus oriantur que solent quandoq̃ causare crimina z delicta. C. de iudi l properandum in prin. ipsamq̃ precisionem litium inter cõiunctos magis affecta uit per viam laudi z arbitramenti dicta municipalis cen sura quaz inter extraneos q̃ apparet quia voluit ipsos cõ iunctos litigantes ad compromissum compelli de extra neis autem nõ curauit sed si lato laudo inter coniunctos essent prompta remedia laudũ z arbitramenta impugnã di emanantia vigore talium cõpromissorũ que remedia ex traneis denegantur necessarios sequeretur q̃ minus iter cõiunctos esset precisa via diminuendarum litium q̃ est ab surdum z menti statuentium cõtrarium euitanda est igit talis absurditas de bo. li. l. nam absurdũ. Et hec omnia vera z de iure procedere dico si arbitrorum dolus malus absit ratione enim doli non obstãtibus statutis antedictis posset contra dicta arbitramenta recurri q̃ dolus futurus nec. l. nec pacto remittitur. ff õ pacti l in illgen. §. illud nul la. ff. manda l. creditor § lucius cum simi. Ex predictis autem elicio generalem doctrinam q̃ vbi emanet lex spe cialis cõsanens generalis licet non ita plene dispositio ge neralis non tollitur secus si nõ veniat ad consuendũ sz potius in sua specie aut disponit cõtrarium vel diuersum ut superius est expressum. Et ita dico z consulo ego An gelus de perusio zc. cccLvi.

Uidam Ciuis floren nomine gre gorius tanq̃ tractator sub uersionis status incliti ciuitatis floren fuit condẽnatus ad mortem omnibus eius bo nis totaliter cõfiscatis z fuit sententia con tra eum exequuta Ex quo gregorio remanserunt due filie pupille nõ nupte. Item est verum q̃ in rerum natura tũc extabat nicholaus z nofrius eiusdem gregorij fratres car nales demum per cõmune floren fuit reformatum q̃ di cti nichola z nofrius integraliter z pleno iure sint loco dicti cõmunis floren successores vniuersales z pro quali bet partibus omnium z singulorum bonorum z iurium que fuerant dicti gregorij ita tamen q̃ dictis filiabus cõ

perat ms

petat ius petendi se dotari ꝛ quantitas dotis non sit mi-
nor ducentum florenorum possit tamen augeri arbitrio bo.
ꝛ .L. quam declaratione facere possint infra tres menses
ꝛ iterum si ali prout de iure ꝛ scdm formam statutorum ꝛ
ordinum cōis florentie disponitur ꝛ cavetur apposito di-
ctis fratribus certo solutionis onere cui paruerunt. Po-
stea dictus nicolaus nupsit dicte filie ꝛ eidem dedit de
claratam quantitatem demum decessit dictus nicolaus reli-
ctis tribus filiabus ꝛ agnitis dictis bonis. Modo queri
tur quid iuris habeat filia dicti gregorii presupposito sta-
tuto cōis florētie quo cavetur quod nulla mulier possit ab
intestato succedere patri existente fratre carnali.

D intelligentiam Hu-
ius q̄-
stionis subtilissime allegatum est pro parte
filie dicti gregorii ꝛ sine repetitione subti-
lium allegationū premitto qꝫ dictus gre. nō
decessit ab intestato sed decessit intestabilis qꝛ servus pe-
ne ut .C. qui test.fa.pos.l.ij. ꝛ ibi per cy. Item premitto qꝫ
iste gregorius habere heredem non potuit aliquo mō qꝛ
qui nulla bona in civitate relinquit heredem habere non
potest.ff.de vul. ꝛ pu.sub.l.lex cor. ex quo videt' quod su-
mus omnino extra casum statuti positi sub rubrica quali-
ter mulier ab intestato succedat. sed hoc est considerandū
quia per cōe florentie fuit post mortem dicti gregorii ordi
natum qꝫ ubi ꝛ singuli qui hactenus fuerint condenati tā-
tum vel banniti tantū per aliquem rectorem seu officialez
cōis florentie occa. subversionis vel turbationis status in-
telligant' ꝛ sint ex nūc ipsi ꝛ quilibet ipsoꝝ a dictis con-
denationibus integre restituti quo ad personā habilitatez
ꝛ famam ꝛ ad bona ꝛ iura per cōe realiter de iure vel d̄
facto non apprehensa ꝛ omnes eorum descendentes ad
versus quālibet inhabilitatem cuiuscūqꝫ generis. Modo
querit' an ista restitutio in integrum possit aliquid opera-
ri circa filios dicti gregorii. Et videt' quod nō quia a quo
removent' verba l removentur eius providentia ut.ff. de
acqui.heredi l.si servum.§ non dixit sed verba legis non
videnť loqui de extinctis ꝛ ut ita dixerim scdm cōe vul-
gare mistitatus qꝛ non potest auctoritas facere id qd̄ est i
possibile de natura ut.l.ij de usu ca.re. que usu cōsu. Pre-
terea l.cavet' quod mortuus liberari non pōt tex est exp̄s
sus.ff.de ope.li l.qui libertinus.§ posthumus Preterea
nulla legis dispositio pōt cadere nisi in suscipientem mate
riā l in subiecto unde in anne est decretum quod in mor-
tuo profertur.ff qui satisda.cog.l.si decesserit ꝛ .C. de ca.
col.l.i.§. ꝛ cum triplici ꝛ .ff. de here.insti quo loco.§. si iaz
mortuo. In contrarium videtur qꝫ considerato crimine
lese maiestatis in hoc homo mortuus condenari l.memo-
ria eius ꝛ bona confiscari ut insti. de here ab intesta § p
contrarium ꝛ ff de accu.l.ex iudiciorum sicut ergo potest
condenari memoria ita posset memoria in integrum resti
tui per locum a contrariis ꝛ restituta memoria ꝛ et bona
videnť restituta ut l i.C. de sen pas. ꝛ p̄ hoc est quedam
lex valde notabilis que dicit qꝫ idem operaǐ restitutio ꝛ
postliminium ff de inius̄to testa l si quis exheredato § si.
ubi Ja. de are. sic ait no. quod restitutio ꝛ postliminiū idē
operaǐ sicut ergo per postliminium fungit' quis retro nō
fuisse servus nec perdidisse bona ita in casu nostro memo
ria postliminio reversa est vel equiperatio fictori l.cor. ut
intelligatur mortuus preambula hora captivitatis imo p̄-
ambula hora delicti ut.d. l.lex cor. item ꝓpter reliquas cō
dēnatiōes unius est absolutio ut in l.ij C. si pen ap mors
interve. item videmus qd̄ excōicatus post mortem absol-
vitur item inquisitus de heresi ut in.c.a nobis §. ꝛ inter-
us de sen excō. ꝛ in c.accusatus de here li.vi unde colli
git' evidenter per sniam statuti mortu᷒ ꝛ eius reliquias
posse absolvi imo et per sniam iudicis unde nemo diceret
non est subiectum quod absolvať ergo non valet absolu-
tio quia imo est subiectum ut memoria fama ꝛ ꝓpinqui
ut.d.c.a nobis item dicimus absolvimus talem i.condam
talem nam dictio condam sepe subaudiť ut.l eius qui ff.
si cer pe. Item canzellationes mortuorum debent cassari
non dimitti in libris sicut condenationes viventium quia
propter acta canzellata ad finem irritandi retrogesta nul-
lum fidem faciunt de condemnatis ut l acta ff de re iudi.
item ego video qꝫ aliquando circa mortuum interponiť d̄
cretum favorabile ut in l cū quasi in pri ff de fideicō lib.
item nō puto aliquem dubitare quod si statutum diceret
expresse in integrum restitui vivos ꝛ mortuos qd̄ verba
deberent sane intelligi de memoria ꝛ de bonis respectu
successorum sed ꝯsideratis verbis generalibus statuti hec
esse debuit mentio statuentium quia magis digni sunt ve-
nia qui alieno morbo laborant quam qui proprio ut C. d̄
natura libe l legez anastasii ibi dum dicit misericordia in
digni non sunt qui alieno laborant vitio. Sed huic obi
citur qꝫ commune floren. locum eius primo posuerat di-
ctos fratres quibus erat ius quesitū ex l. ꝛ ex honore qꝫ
impleverunt unde nō poterat eis postea auferre ut in l i.
C ne.si rem quam ven.li.x. ꝛ est simile qꝫ dicitur de legi
timatio post additam a legitimis heredibus.ff de libe. ꝛ
po.l.gallus §. ꝛ quid si tantum ad quod fortissimum ac-
cidit qꝛ cōmune disponendo quod fratres succedāt in lo-
cum fisci videtur bona agnoscere ut C. de iure delibe l si
suus ꝛ insti.de here.quali. ꝛ dif.§.fi.nam ponere aliquez
in locum suum idem est quod iura sua in eum transferre
ut.ff.ad treb.l.qui cccc.ibi dūz dicit de suo loco constituat
nam si filios nō videretur transtulisse iura sua dicti fratris
ex sua persona nihil iuris habere possent sed essent bona
vacantia sine herede ꝛ sine successore nisi quis diceret qꝫ
concederentur occupaǐ tanqꝫ nullius bonis existentiam
sed hoc non esset benedictum aliquando tamen loco alte-
rius quis ponitur quia primus excluditur ꝛ secūdus sub
rogatur ut quando ista verba proferūtur in substitutione
vulgari ut.C. de heredi.insti.l.si idem dicit in locum par-
tem ne ptoch. Quid ergo dicemus respōdendo dico si
ne ista restitutio intelligatur ad memoriam ꝛ ad bona ne
si ab intestato decessisset non est dubium qꝫ dicta pupilla
quamdiu fuerit in pupillari etate ꝛ postea anteqꝫ nuptui
realiter traderetur ꝛ dos solveretur debuerit ꝛ debet habe
re usumfructum omnium bonorū paternorum ꝛ de tem-
pore pupillaris etatis satis constat qꝛ interim non potuit
esse dotata ut.ff. qꝫ fal.tu anc l an in patrem ꝛ .ff quando
dies lega.ce.l.quod pupille Nec ob.dictum Bar qui di
cit quod dotata dicitur etiam que in testamento est dotata
ꝛ sentit de pupilla vel alia ut l in plures.§.penul ff de ad
ministra tuto qꝛ sequeretur qd̄ interim non deberet ha-
bere alimenta pro quibus assignat usumfructum omniuz
qd̄ est expresse contra verba statuti ꝛ etiam cōtra ius cō-
mune ut patet expresse ff. de alimen. ꝛ ci.le l.cum vn᷒.§.
fi.item ꝛ post nubilem etatem qꝛ dotata intelligitur que
realiter est dotata nō que pōt agere ad dotez etiam si lata
esset sententia super dote qꝛ non dicitur satisfactū licet
sd obligationem vel cōdemnationem sit eventum ut ff. d̄
fun.instruc l.nepos Si igitur ista restitutio intelligitur ad
memoriam ꝛ ad bona quod verissimū puto iste puelle de
buerunt habere usumfructū integruz dicti temporis ut in
c.nulla mulier § si vero ipse filius vl' filia qualiter mulier
ab intestato succedat superius allegatur sed ponamus qꝫ
dicta restitutio in integrum non tangat casum nostrum sꝫ
simpliciter sumus in providentia illius reformationis que
incipit curam diligenter habētes ꝛ pondero verba dicte
provisionis ibi ꝛ interim se ali provi ꝛ de iure ꝛ secūduz
formam statutorum ꝛ ordinum cōmunis floren disponiť
ꝛ cavetur nam certum est qꝫ iure cōmuni nihil disponiť
in crimine per duellionis ut. C ad.l.iul ma l.quisquis sꝫ
ibi loquatur quādo contra principem ꝛ e ubi solum d bo
nis matris innocentis permittit filiae loco alimentorū suc
cedere in legitima nō in bonis delinquentium ut C. de he
re.auten.gazaros ꝛ in auten. bona damnatoꝝ. C. de bo.
dam.item qꝛ bona fuerunt expresse adempta ꝛ confiscata
item certū est quod de iure municipali nihil est provisū
per ordinaria statuta in crimine perduellionis item nihil
est provisum de simplicibus aliment; in casu paterni sꝫ so
lum de usufructu.qua propter de necessitate est quod illa
verba prout de iure communi etiam secūdum formam sta-
tutorum referantur ad casum similem qꝛ in pietatis offi-
cium nō desinat recurrimus de similib᷒ ad similia ꝛ si plu
ra sunt similia recurrimus ad magis simile nam valde si
mile reputatur idem ut.ff de condi ꝛ demō.l in testamē
to quidam oportet ergo qd̄ vel recurramus ad simile sum
ptum ex l quisquis.§ ad filios ubi legitima assignatur lo
co alimentorum ꝛ sic iste filie deberent habere tertia par
tem hereditatis proprietatis ꝛ usufructus nō computatis
dotibus usqꝫ ad ipsam realem dotatione vel computatis
postea ut C de inoffi testa l quoniam novella vel opor-
tet exponere quod in dicta reformatione ponanť alimen

in pro usufructu.l.usufructus loco alimentorum ut dictio fecūdum ponatur similitudinarie quando nō posset poni demōstratiue ut extra de uerbo.sig.c.abbate nec sunt ista preter uel cōtra rationem sed est quedam necessaria inter pretatio quia aliter uerba nō possunt intelligi cum intelli gendo uerba sine usufructu. Non babemus.l.nec statutū aliquid disponens quod est cōtra uerba z mentem dicte reformationis z contra omnem naturalem equitatem z ideo dicte filie debent babere legitimam uel saltum usum fructum integrum bonoꝝ licet uerba aliud indicant signi ficare q: non uerbis sed sensibus.l.imponimus ut.l.ij.in fi. C.cōmu.delega. z.ff.de ureiur.l.iij.§ pe.z.l.sed z si possessor.§ sed z si rem z quod ibi no.ff.fami.bercisc. l.pupo.§.i.ff.si cer.peta.l.si tibi ibi dum dicit nō semper propriis uocabulis utimur z.ff.de usufruc.l.proculus z in banc ultimam partez magis inclino q: potius dz trabi l.municipa.ad.l.municipalem quam ad ius cōmune cum l.municipales sint eiusdem generis q: inter ipsas.l.mu nicipales est maius consortium seu cōmunicatio intelle ctus argu.ff.de coniun.cum emanci.libe.l.nibil. Dicet aliquis iste puelle nō prestiterunt cautionem de uiuēdo z c. ergo non possunt petere usumfructum ut ff.de usucap.l. si bomo respōdeo illa cautio non prestatur nisi cum usuf fructus tradatur nō cū beres est in mora tradendi ut.ff. de usufructu le.l.si usufructus mihi in biennium bic enim isti fratres post acceptatione semp fuerunt in mora saltum irregulari ꝓpter minorem etatē puellarum ut.C.in qui. cau.in inte.resti.non est necesl.l.in minorū z.ff.de le.ij.l. cum.§.usuras. Modo restat ad declaratione preceden tium quere qua actione teneāt isti fratres ad istuz usufru ctum prestandū nam si cōmune uideā eis donasse ob cāz dicet per.l.i.C de dona.que sub modo sed bic sobtilius est considerandū nam cōe florentie nō fungit bic loco do natoris quia sequeret quod teneretur directis actionibus ad onera bonorum quod est falsum sed fungit loco prin cipis qui restituit aliquem ad bona ut.l.i.C.de sen.pas. uel loco iudicis qui addicit bona causa libertatum cōser uandarum nemo enim dixerit iudicez obligari. Et ex bac similitudine infertur qd isti fratres dicunt esse bonorum anomali successores ut insti.de eo li.bo.adi. z tanq̄ anoꝛ mali successores cōueniunt ad onera quia subrogant lo co succedentium ab intestato ꝓpter quod sequit de neces sitate dictis filiabus saltum in usufructu ius cōpetisse z il lud uocabulum in alimentis intelligi de plenioribus alimē tis.i.de usufructu ut.ff.de usufr.le.l.dominus.§ fi. z ar.ff. de tra.l.cum bij.§.si fundus z de ant.z ar.le.l.spēs z.l. sup.de ali.le.cū simi.Ego angelus.z c. ccclvij.

Ominus Gregorius pagnoꝗz assumpta causa tur bationis status fuit condenatus ad mortez z omnia eius bona cōfiscata cōi florentie z ipsius condēnationis executio facta fuis in personam dicti gregorij ex quo.d.gre.remanserunt due filie pupille non nupte ac etiā remanserūt nicol. z nofrius eiusdem.d.gre fratres carnales ex utroq; parente.deinz per opportuna cōsilia dicti cōis ordinatum z prouisū fuit q dicti nicol. z nofrius fiat z esse debeant libere z iure uocabilr z pleno iure loco dicti cōis successores vniuer salis z pro equalibus portionibus oium z singuloꝝ bo norum z iurium que fuerunt dicti.d.gre.in oibus z per oia z quoad oēs z omnia ita tamē quod dictis filiab9.d.gre. z cuilibet earum cōpetat ius petendi se dotari cōuer i bo nis paternis z quarū dotes non sint minoꝛ quātitate flo renoꝝ auri.cc possint tamē augeri arbitrio.b. z.i quā de clarationem facere possint infra tres menses z iuxtum se cūdum ut de iure z secundum formam statutoꝝ z ordi nem cōmunis florentie disponit z cauetur oīmodo sol uendi cōmuni florentie infra certum tempus.cc flore. quā quantitatem dicti fratres soluerunt z infra terminū supradictum z ipsam dotez dicti arbitri declarauerunt cc cel.flore auri pro qualibet vnde prouisum fuit per oppoꝛ tuna consilia quod oēs z singuli bactenus condenati ex bannitum seu condenati tantum uel exbanniti tantū per ali quē rectorem cōis florentie occasione uel respectu turba tionis uel subuersionis status ciuitatis floretie intelligāt esse z sint ipsi z quilz eoꝝ a dicis condenationib9 bānio ō erens registratoib9 z quibuscūq; scripturis ide ꝯ ꝓpterea facris z cōtentis in eis absoluti z plenissime liberati z ad

uersus ipsos omnia z singula in integrum restitui quoad personam babilitatem z famam z ad bona z iura de iure uel de facto nō apprebensa realiter per cōmune floren. Item sub rubrica qualiter mulier ab intestato succedat disponitur q: filia femina superstitibus masculis non succe dat patri uel auo sed debeat competēter dotari per fratres eius z vbi filij non superessent masculi sed frater uel fra tres ex defuncto tunc ipsa filia femina babeat vsumfru ctum omnium bonorū talis sui patris uel aui defuncti de alimentis autem in casu predicto in quo supersunt fra tres nullum statutum floren.quicq; disponit. Nūc que ritur quid de bonis dicti domini gregorij an dicte filie ex inde sunt babiture anteq̄ dotentur z post.

In his Condenationibus statuti,i.de cessione loquentis z reforma tionibus supradictis z etiam visa cōcessio ne facta per opportuna cōsilia de bereditate z bonis dicti domini gregorij fratribus suis cum pactis z modificationibus in ea cōtentis pro de cisione eius q: queritur. Primo videri oportet an dictus dominus gregorius potuerit beredez babere. Se cundo posito pro constanti q: omnia bona publicata fuerint per sententiam ut fuerunt an nibilominus de manu fisci filie sint aliquid percepture secūdum ius cōmune circum scripta promissione facta per opportuna cōsilia in dictarum filiarum fauorem. Tertio an dictorum bonorū publicatio de iure subsistat. Quarto posito pro cōstanti q: pu blicationis sententia tenuerit quid sint filie percepture ex forma dicte reformationis facte in ipsarum fauore ac etiā fratrum dicti gregorij. Quinto an ciuitas floren per di ctas reformationes intelligatur agnouisse bona gregorij an vero repudiasse accepta pecunia quam accepit z an si ue agnouerit siue repudiauerit ide sit effectus. De pri mo sine dubio dicēdum est quod nō potuit nec potest ba bere beredem ex testamento nec ab intestato quoniam fa ctus pene decessit.ff.de inin.testa.l.si quis exberedatus §.irritum licet glo.ibi dicat in verbo seruus z in.l.ei z in fi.de testa.qd bodie nemo bene natus efficitur seruus per.§.quod autem in coꝛ.de nup.vnde sumpta est auten. sed bodie.C.de dona.inter vir.z vxo.z non bene. Nam z bodie quilibet damnatus ad mortem nō superuiuens statim efficitur seruus pene ut.d.§.irritum z.l.qd ad sta tum z.l.qui vltimo.ff.de penis ubi boc glo.tenet expresse z idem tenet in.d.auten.sed bodie. De secūdo videtur dicendum q: non obstante sententia cōfiscationis z publi cationis omnium bonorum per quam omnia bona sunt fisco ipso iure quesita absq; alia additione si soluēdo sint ut.ff.de iure fi.l.i.§ an bona z.l.imperator z.l.non pos sunt eo.ti.C.de bo.vacan.l.i.in glo.iij.tamen filie de ma nu fiscali eorum legitimam sont sumpture z illam.l.cesa rea per alimoniam confert.C.ad l.iul.maie.l.quisquis.§. ad filias.vnde licet dicte reformationes nullatenus emanassent tamen ex promissione cesarea eis non est auferenda legitima. Nec ob.sententia publicationis quia non plus tribuit de bonis illa sententia fisco quam tribuit ius cōmune aut municipalis censura ciuitatis floren.que omnia bona vult publicari z tamen non obstante publicatione manu fiscali est dicta legitima tribuēda ut in.d.l.quisquis ibi bonis eius omnibus fisco nostro adiectis z cōmuni d.§.ad filias vnde fiscus primo capit vniuersum z ex illo vniuerso filiabus post legitimam tribuit ut ibi patet expres se. Percipit autem fiscus bona non ut beres sed ut vni uersalis successor.C.ad l.iul.de vi.l.tutore. Statutum er go florentinuz disponens de publicatione bonoꝝ omnium puncta liter idem disponit q: ius cōmune cum sumus in ter oppugnantes in crimine lese maiestatis. C.de aboli. l.fallaciter in glo.z.ff.de reb.l.nimine ergo dictum statu tum temperandum est z limitandum z modificandum secūdum ius cōmune.C.de noxa.l.si serui vestri z maxi me fm sententiā Jo.an.qui tenuit q: statutum disponens id q: ius cōmune est lex z non mera municipalis censura vt in.c.i.de cōsti.li.vi.pro quo facit dele.l.i.l.si creditoꝛ.§.i. quā sententiam bar.est secutus ut nō sit mera municipalis censura sed sit lex approbata z confirmata per statutū ff.ad l.fal.l.i.in.q.que incipit quero si statutū z c. Unde concludo quod ex quo secūdum dictum statutum idez q: ius cōmune disponens est lata dicta sīa bonorum confiscata q: bona in fiscum florentie vz primo transeunt ipso iu

te z de

re ⁊ de manu fiscali dicte filie percipiunt dictam legitimā
etiam si dicta reformatio nullatenus emanasset quoniā le
gitimanda ⁊ temperanda sunt uerba snie confiscātis secū
duz quod limitat modificat ⁊ temperat ius cōe ut post pu
blicatione fiscus filiabus assignet legitimā. Nec ob qd
ademptio bonorum inducta a iure cōi propter delictum ⁊
in sniam expresse deducta efficatius operatur quam ubi
non est deducta in sniam quod apparet quia extinguitur
mortalitate rei ut.l.ij C.si pen.ap.mors interue.⁊ l.i.C.si
reus uel accu.mor.fue. Concedo enim quod est efficatior
quoad durationē sed non est amplior nec maior quam sit
legalis ademptio quod apparet quia non adimunt bona
nisi post latam sniam.d.l quisquis ⁊.l.eius qui delatorem
de iure fis. ⁊ tamen lata snia confiscatis que bona tā vir-
tute sententie iure cōis sic disponentis nihilominus sic fi
liabus per fiscum est tribuenda legitima ⁊ hec de secūdo
⁊ ista est inuestigatio polchra ⁊ subtilis. De tertio di-
cendum est quod snia confiscationis ⁊ publicationis de
iure tenuit ⁊ hoc ideo qui ciuitas florentie hz regalia ex p
uilegio sibi indulto per cesarem ut in.x col.que sint rega-
lia c.i.aliās autem publicatio esset nulla tanqz facta a iudi
ce iurisditione carente C.de bo.vac.l.i.li.x. De quarto
s.quid ⁊ quantum sim filie percepture ex forma dicte re-
formationis posito pro constanti quod dicta reformatio
tenuerit dubitari potest nam dicta reformatio dicit quod
dictis filiabus ⁊ cuilibet earum competat ius faciendi se
competenter dotari in bonis dci gre. ⁊ qꝫ dos cuiuslibet
earum non possit esse minoris quantitatis flor.cc auri sed
possit bene augeri arbitrio.v.b.⁊.t.⁊ interim se ali prout
de iure ⁊ scdm statutorum ⁊ ordinum cōis florentie di-
sponitur ⁊ cauetur. Quantū ergo debeant percipere pro
dote ex quo quantitas declarata non est ⁊ quantum p ali
mentis antequā dotentur dicendum est quantum ad do-
tis articulum quod dos assignanda est pro modo faculta-
tum dicti gre. ⁊ dignitatum natalium.ff.de iure,do.l.cum
post.§.gener ⁊.ff de le.iij.l.si filie pater. In hoc tame ad
uertendum qꝛ non possunt dicti boni viri arbitrari ut eaꝝ
dos sit minus legitima qm̄ ipsa legitima monisteda por-
tio appellatur. C.de inoffi.test.l.si quis in suo ⁊ ibi p bal.
⁊ per me. De alimentis autem fortius dubitat ex ea qd
dicta reformatio uoluit alimenta prestari prout disponitur
⁊ cauet scdm formam iuris ⁊ statutorum ⁊ ordinum cō
munis florentie coniunxit ergo dicta reformatio triū ius
s.cōmune statutorum ⁊ ordinum cōis florentie sobandio
que non sunt in uolumine statutorum de iure autem com
muni ubi alimenta prestanda sunt hoc totum residet in iu
dicantis arbitrio.l ij.ff. ubi pu.edu.deb. qui considerare
dz facultates patrimonij vnde debent alimenta prestare
dignitatem natalū quedam alia sunt ff.de admi tu.l.cum
plures §.in primis in.l tutor sm dignitate in pn̄ C.de ad
mi tu.l lexqz tutor.§ ante oia de ānu.le l.si cui ānuū. Ita
qꝫ sunt alimenta tēperanda ut vniuersus redditus patri-
monij non cōuertat in ea.ff ubi pu edu.deb.l.ius alimen
toꝝ §.i.⁊ ibi declarat forma ⁊ quid.in alimentis decerne-
dis Iudex dz inspicere ⁊ pdicta uera quando alimenta
sunt in obligatione simpliciter aut officio iudicis sunt pre
standa Sed ubi prestari debent ob certā ⁊ determinataz
cām dz ea decerni ⁊ temperari scdm causam quoniā per
cām omnis dispō ampliatur ⁊ restringit prout suadet rō
subiecte materie.ff de suspec tu.l.hoc enim de infa.l.ij.§.
ignominie de re mili l.miles.§.missionum in fi.ff de in-
sti l habebat cum si ⁊ ita est in proposito qd dcā reforma
tio uoluit filiabus alimēta largiri ex misericordia quadaz
scdm quam lex ciuilis in crimine lese maiestatis damnato
parente filiabus ex misericordia debent alimenta prestari
ex bonis dānati parentis vnde nō statuit reformatio sim-
pliciter alimenta pstari sed regulauit illa alimēta sm iuris
cōis censuram disponente in casu premisso sed in casu p-
misso ius cōe pro alimentis statuit legitimā portione ut i
d.§.ad filias ergo habebunt dicte filie uigore dicte refor-
mationis relate ad ius cōe pro ipsis alimentis legitimā pro
ut tribuit ius cōe.scdm formā autem statutoꝝ uel ordinū
non inuenio quicquā dispositū uel statutum alimēta debe
re pstari in casu pmisso ⁊ id sm illud non pñt regulari di
cta alimēta.l.si testm̄.C.de insti ⁊ sub ⁊ id necessario ea
regulari dz ut ius cōe disponit Nec ob.qꝫ copulatiue vo-
luit reformatio regulari.s.scdm ius cōe ⁊ statutoꝝ ⁊ ordi
nam ⁊ sic deficiente statuti dispositione in casu pdicto vi-

detur inutilis reformatio cū ad ueritatē copulatiue requi-
ratur omnium cōcursus ut.l.si heredi plures de condi.in
sti qꝛ illa copula resoluitur in disiūctiuam propter euitādaz
absurditatem ⁊ ne sit inutilis dispositio de vsufruc.le.l.si
tito fundus ⁊ quādoqz etiam sufficit alterum ex copulati
uis interuenire licet dispositio redderetur inutilis.ff dele.
iij l.ea tamen adiectio per Bar.in.d.l.si heredi plures ⁊
plenius in.l.si is qui.cc.§.virum de rebus du.⁊ si nec ius
cōmune nec municipale disponeret hoc casu qual'debeāt
alimenta prestari adhuc nō esset inutilis dispositio refor-
mationis predicte qꝛ cum alimentorum modus sit certus
eo qd certificari debet arbitrio boni viri ut.l ij.ff. ubi pu.
edu.de.licet nō inueniatur id ad quod fit relatio s nec ius
cōmune nec municipale in hac specie non tamen esset in-
utilis dispositio ut.d.l.si testamentum ubi est casus ⁊ no.
per Bar. ⁊ alios in.l.admonēdi ⁊ in.l.edita licet ubi dis
positio non est certa nec potest certificari propter terminū
ad quem fit relatio dispositio propter incertitudinem inuti-
lis fit omnino. C.de sen.que sine cer.quanti.l ij.⁊. C.de
fal.ca.adiec le.l.si non designatam ⁊.ff dele.i.l si sic lega
tum.§.i. Nec ob.si dicatur quod imo in municipali cen
sura inuenitur determinatum quid prestādum sit filiabus
s.in statuto posito sub rubrica qualiter mulier ab intestato
succedat in quo cauetur quod non existentibus masculis
filia petit vsumfructum in succes.ab intestato ⁊ sic videt
quod filie vsumfructum habere debeat quasi vsusfructus
ille sit filie pro alimētis ex statuto tributus in casu nostro
cum nulli descendētes masculi supersint nego vsumfructū
subrogari alimentorum loco sed uoluit statutum plenius
⁊ pinguius subuenire filiabus in casu deficientium mascu-
lorum concedendo vsumfructum ubi existentibus mascu-
lis liberis solum tribuit alimenta que ab vsufructu diffe-
runt in substantia ⁊ natura ergo nō sunt idem nec p eo-
dem iudicanda non enim cōcernunt alimenta capitis di-
minutionem.l.si in metallum de his que pro nō scrip.ha.
vsusfructus sic.C.de vsufru.l.corruptionem in vsufructu
habet locum ius accrescendi in alimentis secus quia non
duplicantur nec duplicari possunt vsusfructus est seruitus
personalis.l.i.de vsufru.alimen.non. Cum igitur statu
tum vno casu tribuat filiabus usumfructū s.deficiente ma
sculina prole in alio solum tribuat alimenta ergo vsufru.
⁊ alimenta sunt species seperate per diuersitatem nomi-
nis ⁊ separatam substantiam ⁊ naturam habent ⁊ vno
casu vnum altero aliud debetur ut patet in statuto predi-
cto pro hoc quia verba reformationis predicte tribuentis
filiabus alimenta prestanda per fratres sunt accipieda p
prie.l i §.si is qui nauem de exerci.⁊.l.iij §.hec verba.ff.
de nego.gest.⁊ de verbo.signi.l.eum qui vectigal.pprie
autem appellatione alimentorum nō continetur vsufruc.
qui differt ab eis realiter substantialiter nomine ⁊ natura
potissime ⁊ omnis fructus in alimenta errogandi nō sint
ut.§.dixi ⁊ ad fructuarium pertineat omnis reditus.l nē
si fundi de usufru.⁊ de manu sua vsufructuarius pcipiat
fructus postqz constitutus est vsufru.alimentarius autem
continuo de manu heredis debeat singulis annis,aut mē
sibus alimenta percipere prout suadet ratio alimentoꝝ
percipiendorum secūdum distinctionem traditaz p Bar.
de alimen.lega l.pecunie. Similiter non ob.siquis dice-
ret qꝫ hic sumus in materia successionis ab intestato licet
succedētes fratres nō succedant illo statuto nec de iure cō
muni imo ⁊ virtute dicte reformationis que reformatio
bona tribuit extraordinario quodam iure nō tamen one
re prestationis vsusfructus sed solum alimentorum vnde
non sunt fratres obligati ad plusqz reformatio eos obli-
get. Reformatio autem obligat solum ad prestationez ali
mentorum ⁊ ideo sola alimenta prestanda sunt sed qua-
lia esse debeant in casu nostro superius dictum est lz alias
alimenta simpliciter dbita obligationis aut officij iure ali-
ter temperentur ⁊ modificentur. De quinto an ciui-
tas floren uideatur agnouisse uel repudiasse bona pecu-
nia accepta inuestigatio frustatoria est ex quo utroqz casu
idem resultat effectus nam lz repudiatione facta bona se
querentur filias uel ad proximiores tamen uoluit refor-
matio ad illas bona deuolui sed ad fratres ipsis autem fi
liabus solum alimenta decreuit ⁊ hoc potuit facere refor
matio quoniam etiam in preiudicium singularium perso
narum lex consuetudo,⁊ statutum possunt fieri bonorꝫ
abdicatiua donec ipsoruꝫ causa subsisteret prout hic erat

ff quemad. serui amit. l. venditor. § si constat ꝛ eod. ti. l. si locus §. cum via ꝛ ibi per Alber. papi. ꝛ. ff. qui ꝛ a qui. l. si priuatus fact. C. de decu. l. neq̃ decretū ꝛ. l. doctrinā li. x. Aut ergo dicimus fiscum florentie agnouisse bona. ergo non sunt filiarum nec eis quicq̃ debetur nisi prout ꝛ quatenus tribuit reformatio. s. dotis ꝛ interim alimenta aut dicimus non agnouisse sed potius repudiasse ꝛ nō repudiauit ut decurrerent bona ad filias sed ut deuolue rentur ad fratres cum nimis omnibus hoc facere potuit reformatio ꝛ in preiudicium filiarum ut dictum est. Concludo igitur ex premissis filias pro alimentis legitimā perceptura etiam reformatione circūscripta ꝛ eius reformationi vigore tandem similiter legitimā percepturas ut sic dicta reformatio reguletur limitetur ꝛ declaretur sm ius cōmune ꝛ iuris legibus ꝛ rationibus supradictis. Et ita dico ꝛ consulo ego Ange. ꝛc. cclviij.

Titius Condidit testamētū in quo instituit duos pauperes xp̄i ꝛ in bonis suis quos eligerint certi sui fideicōmissarij Item subsequenter imediate sic dixit item volo statuo ꝛ ordino q̄ dicti pauperes sic eligendi sint ꝛ esse debeant heredes in hereditate mea in ꝛ de soldis. xl. ꝛ de ipsis soldis. xl. sint ꝛ esse debeant taciti ꝛ contenti ꝛ quod vltra nil petere ꝛ habere possint aliquo modo iure vel causa. Queritur primo nunquid dicta institutio dici debeat vniuersalis in o〈mni〉bus bonis attentis primis uerbis indiffinite prolatis an vero particularis incerta re quasi uerba scḋo prolata concernentia non tantum effectum habendi sed et ipsam essentiā institutionis ueniant declarando ꝛ limitando prima uerba indefinite prolata. Scḋo queritur nunquid tale testm̄ sit nullum quasi causa testati non trahat ad se cām intestati refragante ꝛ impediente testatoris uoluntate que ex uerbis expressis colligitur. An uero sit testm̄ aliquod ꝛ quod per verba illa qḋ plus petere non possint ꝛ sint taciti ꝛ contenti ꝛc videantur rogati instituti ḋ restituendo venientibus ab intestato p. l. pero in principio uer. idē dicemus. ff. de le. ij.

Institutio Facta de pauperibus eligendis per alium valet nec est uoluntas captatoria q̄ non institutionis seu uoluntatis substantia ꝛ essentia collata est in alienum arbitriū sed sola psonarum electio de leg. ij. l. cum pater. § hereditatem ꝛ. §. a filia de re. du. l. utrum § i. de lega ij. l. cū quidam per dy. ꝛ bar. in. l. captatorias de le. i. An autē sit institutio vniuersalis uel particularis dico qḋ particularis. Nam illa uerba in ꝛ de sold. xl. limitant primitus que vniuersalia sunt ꝛ dispositio limitans attenditur non precedens indiffinita uel vniuersalis. C. de trans. l. si de certa. ff. eo. ti. l. qui cum tutoribus nisi aut cōnexitas aut rō indiuidui aut dure separationis aliud inducat de dā. infec. l. actus. §. fi. cum. l. seq. ff. de aqua cotti. l. i. §. uē q̄rit ꝛ. §. terebacina ꝛ. C. eo. vir. su. l. possessionū ꝛ. ff. de le. iij. l. vxori. §. cōcubine ꝛ idez si scḋa dispositio sit prioris correctiua ꝛ nulr concepta. C. ḋ pac. l. pacta nouissima de inus. test. l. cum in scḋo ad treb. l. si quis priore de mani. test. in. l. suchus. Neutrū autē dictorum trium hic concurrit. Sed q̄ isti pauperes fuerunt ex re certa instituti loco vniuersalium heredū sunt. C. de here insti. l. quotiens de here insti. l. i § si ex fundo cū nullus alius sit institutus ex vniuerso ꝛ doc. cōiter dicunt qḋ per ius accrescēdi institutus ex re certa totum hꝫ quod nūquā fuit securus q̄ illud causatur ex cōiunctio. C. q̄si nō pe. per. l. vnica. C. de cad. tol. §. his itaq̄ cum se. Sublata igitur cōiunctio non hꝫ locum ius illud. ff. de leg. iij. l. ꝛ proculo. hic autem cessat oīno cum vnus tantum sit noiatus ut. d. l. ꝛ proculo ꝛ quia portio accrescit portioni uelud quedā alluuio. ff. de vsufru. l. si tutio in fi. vnde nō habenti portionem nihil accrescit ff. de acqui here. l. si totum non autez habet portione hereditatis qui nō instituitur sub noie quote cum hereditas in quotas diuiditur non in quantas insti. de here insti §. hereditas ꝛ. ff. e. ti. l. seruū meum § fi. Itē in themate xl. so. in quibus facta est institutio non sunt in asse sed grauamen assis ꝛ asse extincto nihilominus illō durat. C. si cer. pe. l. incedium vnde non psūt dici partes assis ergo in solidū nō est dere ius accrescēdi. casus est in. l. si to. t. ff. de acqui. here. quare solū sum dicere ꝛ ita ad p̄ns dico q̄ institutus in re certa alio coherede vniuersali nō dato habet totum q̄ sita institutio particulariter in vniuersale

conuertitur ꝛ iure conuersionis nō per ius accrescēdi habet totum nec mirum q̄ vna dispositio in aliam conuertitur ne pereat Nam vna directa conuertitur in aliam directam. l. fi. C. de here. insti. ꝛ conuertitur etiam in obliquam C. de impu. l. precibus ꝛ ibi plenius ꝛ in. l. centurio ꝛ melius in. l. uerbis ciuilibus. ff. de vulg. ꝛ pupil habere igitur pauperes totum iure cōuersionis ut dixi. hec autez cōuersio non habet locum vbi uoluntas testatoris manifeste refragatur q̄ est vbi institutus est uetitus plus petere secūdum Bar. de here. insti. l. quotiens §. tantundem ꝛ per eundem in l. i. § si ex fundo eo. ti. sed timuit ipse de cōtrario. l. si ita quis institutus heres fuerit exceptio fundo eo. ti. ꝛ non bene respondit q̄. ꝛ ibi fuit euidentissima uoluntas quinimo ꝛ illa que ex necessarijs coniecturis apparet dicitur euidentissima de manu testa. l. siquis locuplex de lega. i. l. licet imperator vnde secundum eum ista questio est sopita cum questio intestati trahit ad se causam intestati sicut ꝛ in alio singulari casu. ff. de inu. testa. l. i. Ego autē legendo padue bononie rome ꝛ perusij solitus sum tenere ꝛ hoc consulendo sequor quod in milite armate militie qui potest dicere pro parte testatos ꝛ pro parte intestatus causa testati non trahit ad se causam intestati nec econuerso. ff. de testa mili. l. si miles ex fundo ꝛ facit eod titu. l. si certarum ꝛ. l. miles item heredem in pain. ꝛ. §. ꝛ q̄ diximus in eo. ti. nulla est causa potentior altera ꝛ ideo nulla alteram ad se trahit ratione maioritatis ꝛ potentie. ff. de fideius. l. generaliter ver. ceterum vero. In pagano autem dico quod interdum causa testati est vniuersalis ꝛ intestati particularis ut cum testator instituit quem ex vniuerso excepto fundo quem petere uetuit ꝛ tunc prohibitio nihil operatur quia causa testati dignior ꝛ potentior trahit ad se causam intestati sic intelligo. l. siquis heres institutus in qua Bar. disputauit trahit enim ad se potentius ꝛ dignius minus potentius ꝛ minus dignum. ff. de sta homi. l. queritur cum simi. ibi alleg interdum ecōuerso instituitur vnus de fundo ꝛ prohibetur plus petere tunc causa intestati est vniuersalis ꝛ potētior trahit ad se causa testati ut d. §. tantūdem. potest enim testator prohibere ius accrescēdi ꝛ viam eligere intestato ut l. dominus. ff. de vsufruc. lꝫ non possit prohibere ius agendi ad supplementum legitime in autētico ut cum de appel. cog. § aliud quoq̄ capitulum ver. ceterum si qui heredes iussi fuerint esse cōtenti ꝛc. ꝛ ille. §. clare docet quando dicatur uoluntas testatoris manifestissime refragari iuri accrescendi videlꝫ cum quis plus petere prohibetur ꝛ illius tex non habeo concordātiam ita claram ad presens ꝛ iste non est casus noster q̄ hic causa intestati est vniuersalis causa testati particularis interdum causa testati ꝛ testati tantum nō differunt in potentia ut quia instituitur quis in dimidia hereditate ꝛ sic in quota ꝛ uetatur plus petere ꝛ sic alia dimidia uenit similiter sub nomine quote nemini assignata ꝛ tunc aut dicimus dispositionem nullam tanq̄ sibi ipsi repugnantem ff. de reg. iur. l. ubi repugnātia aut dicemus causam testati trahere ad se causam intestati tanq̄ minus dignam. ff. de iudi. l. per minorem cū suis concor q̄ equius arbitror. Concludo igitur ex premissis predictum titiū intestatum decessisse. Et ita dico ꝛ cōsulo ego Angel. ꝛc. cclix.

Presupposito Statuto ciuitatis mantue quo cauetur q̄ mulieres nō succedant ab intestato extantibus masculis per hec uerba uidelicet sorores vero uel aliqua mulier ab intestato cum fratribus aut cum nepotibus pronepotibus ab nepotibus descendentibus ceteris recta via legitimis uel legitimatis non succedant in bonis matris nec patris aui proaui tam ꝛ ceterorum ascedentium. item nō succedant sorores nec eius filij nec aliqua mulier ex latere veniens fratribus extantibus alijs fratribus legitimis uel legitimatis teneantur tamen fratres eas dotare de bonis suis ꝛ de bonis paternis primo quo usq̄ extant ꝛ postea ḋ suis videlicet fratris uel fratrum si dotare nō sint in quibus sorores habeant hypothecam expressam ꝛ debeant dotari honorifice secūdum patrimonij facultatem nec noceat si frater dilapidauerit bona successionis ꝛc. Titius habēs tres filios ꝛ unam filiam ꝛ nepotez ex filio premortuo cōdidit testamentum ꝛ dictos filios equaliter heredes instituit vniuersales filie legauit dotes ꝛ quinquaginta ultra

nepti vero quia iam dotata erat ipsa eius neptis z marito tradita legauit similiter quinquaginta urceos institutionis z hijs iussit eam esse tacitam contentam ultra dotes sibi traditas z per ipsum testatorem in alio testamento primo legatas. queritur utrum ipsa neptis tali iussu testatoris non obstante possit agere ad supplementum.

Statutum Predictum priuat filiaz a successione ab intestato z neptem z reliquas mulieres inferioris gradus a successione ascendentiuz superstitibus descendentibus recta linea masculis. Hoc etiam placuit uetustati insti. de legi. agna. suc. § quod ad feminas quoniam per masculos dignitas z nobilitas familie conseruatur in eum. per feminas autem finitur quoniam transeunt in familiam alienam de uen. inspi. l. i. § denunciare uer enim publice interest. ff. deposi l i. in prin. coniuncto. § i. insti de le. agna. tu. z insti. de pa. po. § fi. uerum iustinianus cesar augustus qui uoluit esse interpretator nec accusator nature masculos z feminas pariter inuitauit substituitqz dominam agnationis z cognationis z sexus z patrie potestatis. C. de legi here l. meruius. C. ad tertul. autem. defuncto que igitur quod placuit uetustati contradicit nouelle iuris censure strictissime dictum statutum interpretandum est ut. l. quicquid astringende de ver. ob. z. l. constitutionibus ff ad municipa. C. de noxa l. si serui uestri per doc. in. l. omnes populi z in. l. cunctos populos quia igitur filia z inferiores femine repellontur ab intestato non dicaz eas excludi a successione contra testamentum vnde preterita filia posset dicere nullum z contra tab. item exheredata posset querelare nec mirum que de tali successione statutum non loquitur ergo non est recedendum a uerbis de le in l. non aliter vi bo. rap. l. pretor. §. docere fo. ma. l. si uero, §. de viro vnde enim tantum remedium suum municipalis censura abstulit. l. successionis ab intestato non contra testamentum licet eo redeunte ad causam intestati non sibi prosit sed alijs. ff. de inoffic. testa l. papi. §. si quis ex his petitio autem supplementi legitime cum filia esse non vult tacita z contenta non est ab intestato ex qua patitur condito testamento vnde non uidetur illam excludi a petitione dicti supplementi z maxime cum in locum alimentorum succedant ut no. per cy. plene. C. de nup. l. sancimus Alimenta autem que iure nature debent descendentibus ff. de iust. z iur l. i. in fi. non possunt tolli statuto ciuili ut in. §. sed naturalia institute de iure naturali unde uidetur prima facie posse peti supplementum. contrarium est ueritas quia legitima potest auferri minui z augeri ciuili censura quoniam illa non iure nature sed ciuili censura inducta est quod patet quia post est alterata in autentica nouissima. C. de inofficio. testa. z est statuta in hunc moduz cum non sunt filij carnales ut sit tertia aut dimidia eius quod filius erat ab intestato sumpturus attento quaterno aut ampliori numero liberorum ut in autentica nouissima. C. de inoffi. test. cum igitur quantitas legitime sit distincta z reducta ad partem z quotam totius quod ille quotam postulans erat habiturus ab intestato ergo si filius ab intestato non erat successibilis ad illam quotam non poterit se referre que impossibile est dare tertiam dimidiam aut quotam totius ubi nihil inuenit totum quo cessante aut non existente nolle possunt interuenire partes eius. l. si quis cum totum § si ancilla ff. de excep. rei iudi. est enim in toto pars de reg. iu l. in toto z. d. l. si quis cum totum in prin. vnde nullo existente toto impossibile est inuenire partem non igitur hec filia de legitima tractare que debet per modum quote patrimonij Et ideo concludo hanc filiam non posse petere supplementum legitime quia in ea nulla legitima est ex quo statutum simpliciter eaz excludit quod pot gl plene no Jo. an in c. ray. de test. iz dy. aliter uelit z non bene in c. indultum de regu iur. in vi. Stet ergo filia dote contenta sed si non sufficerent alimenta non per modum uiam aut causam supplementi sed que non hec alimenta sufficientia petere posset quicquid ad alimenta deficit cum debeant iure saltum nature quo omnia animalia sunt edocta z sic auferri non possunt nisi iusta causa suadente de li. agno. l. si quis a liberis pluribus alijs posset in casuz denegare pape z hec est ueritas. Et ita dico z consulo ego angelus z c. perusij. MCCCCLXXVI. mensis may.

.ccclx.

Quedam Domina Margarita filia olim stephani bonci de bitonio z uxor angeli piciatoni de dicto loco suum ultimum condidit z fecit testamentum in quo plura legata fecit. Et demum in omnibus alijs suis bonis supradictum angelum eius maritum z Jo. stephani eius fratrem carnalem sibi heredem uniuersalem instituit equali portione postque dicta domina mortua est sine liberis ipso angelo dotes suas possidente oritur postea questio inter dictos angel. z Jo. dicens dictus angel. sibi primo z ante omnia deberi tertiaz partem dotis dicte domine margarite vigore statutorum communis bosi. de hac materia loquentium ut videre potest cum mortua sit sine liberis z medietatem residui dicte hereditatis tanquam heredi pro dimidia per Jo. vero negatur ut. petitur dicens dictus Jo quod dicta hereditas debet diuidi inter ipsos equali portione z quod dicta tertia pars dotis dicto angelo non debetur obstante institutione predicta z additione dicte hereditate pro dimidia facta per dictum ange. vigore dicti testamenti queritur quid iuris.

Dubium Huius questionis consistat solum in hoc an dictus maritus presumatur in dubio institutus animo compensandi z videtur quod sic quia dictum lucrum proueniens ad mariuz descendit ex municipali censura preter omne mulieris propositum. vnde mulier in tali lege obligata ad relaxanduz dicto marito tertiam partem dotis dicitur debitrix necessaria constat autem quod debitor necessarius suo creditori relinquit in dubio intelligitur reliquisse animo compensandi solu. matri. l. si cuz dotem. §. si pater z ibi hec questio deciditur per Jo. de are. z Bar. z hec opi. est uxor quando mulier dotem non tradidit sed promisit naz tunc uere est debitrix necessaria z obligatur marito ad dandum soluto matrimonio dictam tertiam partem dotis porro in q. proposita mulier dotem tradidit z tradendo fuit liberata ab omni obligationis vinculo quo tenebatur insti. qui. mo. tol. ob. in prin. z pactuz solutionis dotis ipsa mulier viri creditrix facta est quoniam uidetur obligata ad restitutionem dotis totius si predecesserit taliter z ad duas partes vnde si predecesserit uxor sine prole ut patet in statuto eueniente igitur casu isto maritus retinet dictam tertiam partem tanquam suam z ideo tanquam sibi debitam cum iam dos in dominium viri transiuit. C. de iure do. l. in rebus. C. de rei vendi. l. dote vnde casus non est directo contrarius casui. Ja. de are. qui uixit cum debitor legat creditori naz hic est econuerso cum creditor legat debitori propter quod concludo de uniuerso hereditatis corpore dictam tertiam detrahendam que viri est z in viri dominio semper mansit z nunquam fuit in bonis uel hereditate uxoris postquam data fuit que non constante matrimonio nec eo soluto cum maritus retineat eam tanquam suam z hoc puto uerum etiam si vir non confecit inuentarium ex quo dos viri erat z pro illa parte segregata a substantia mulieris z dicta illa dos in certo corpore consistebat vnde non habemus quicquam de confessione tractare sed si dos constaret in genere forsan per additionis actum esset confusa nisi inuentarium fuisset confectum uel dic z melius quod idem esset hoc casu quia mortis tempore maritus in illa tertia se non inuenit debitorem ergo non est de confusione tractanduz. Concludo igitur ex premissis maritum dictam tertiam partem retenturum quia non extitit conditio restitutionis illius tertie z reliquas duas partes diuidendas inter maritum z coheredem equaliter ego Ange. z c. ccclxi.

An pater Non restituendo dotem uxoris sue uideatur adire hereditatem.

Consultatio Predicta in duo membra diuiditur. Primum est an pater uxore mortua filio infante relicto retinendo dotez videatur nomine filij agnoscere que potest propter infantiam ut. l. si infanti. C. de iure delibe. licet non posset pro maiore ut ibi quia requiritur filij uoluntas z agnitio de bo. que liber. l. cum non solum § fin autem in iocunditate z l. si quis mihi bona. § me suum de acqui here. z dele. z l. cum queritur de acqui. here l. placet. Secundum dubium est an pater post mortem filij retinendo dotem predictam uideatur ipsius filij hereditatez agnoscere. De

primo dicendum est quod si pater dixit verbo uel scripto aut per aliud idem importans se retinuere dotem pro infante videt pro eu hereditatem maternam agnoscere quia non potest retinere eã pro filio cura ius z nomen heredis ergo z c.l.pro herede de acqui.here. Si autem dotem retinuit simpliciter ita q nec per signa nec per uerba apparere potest quod retinuerit pro filio tunc sola retentio non inducit agnitionem q nullus actus interuenit. C.de iure deli.l.si infanti ubi casus no. z in.l.geri.ff.de acqui. here.non potest dici pater negligens z in mora quã ponderauit bar.in.d.l.geri non enim est morosus quo ad infantem qui non agnouit hereditatẽ matris z ante agnitionem sibi dos non debebat restitui non quoad reliquos agnatos uel cognatos vxoris defuncte cuius hereditas eis delata non erat propter filium qui precedebat eos vnde si suberat persona cui hereditas materna deberet z sic non poterat mora cõtrahi per patrem l pecunie.§.fi.de vsu. de edi edic.l quod si nolit § item si tempore hereditati ta centi non potuit restitui que sensu z anima caret. De secundo dubio dicendũ est quod si filius agnouit hereditatem matris ipso iure illico patri quesitus est usufruct⁹ duraturus in diẽ vite patris et mortuo filio. C.de bo.que li. l.quecunqz cõiunctã l.i. C de bo.ma. vnde per eius retentione cum potuerit iure patrio pro usufructu dotem retinere non uidet ex solo retentionis actu hereditate filij agnouisse ut.d l.pro herede.sed si ad patrem usufructus non ptinebat uel quia nõ retinuit uel quia tunc mater decedens noluit ad eum usumfructum spectare qđ potuit ut autenti ca excipit. C.de bo.ma tunc pater retinendo doté forte vi detur filij hereditate adire ut excludamus negligentiaz z delictum z hoc modo põt forte intelligi opi.bar.sz adhuc sue opi obstat fortiter q non superfuit cui pater dote teneretur nam dum vixit hereditas erat sibi delata z sic restitui agnatis vxoris dos nõ debuit vnde eorũ respectu nõ potest dici mora cõtracta ut sic presumere debemus additionem ad exclusionez negligentie delicti.super quo bar. suum fecit fundamentum vnde sua opi.non uidet posse substantari in aliquo dictorum membrorum. Et ita dico z consulo ego angelus z c. cclxij.

Ad hoc scriptum est mihi de mantua qđ contra meum consiliũ quidam aduocatus fecit infrascriptas allegationes mihi transmissas quas allegatiões de uerbo ad uerbũ refero z sunt tales.quid ergo dicemus in ista difficili qõne premitto ad euidentiã q statutum municipale non extinguit ius nature nec ciuile ius quod ius nature in totum sequit uel in partem sed tollit effectum eius quod sic pz nam si illud statutum cassetur non est necesse in isto municipio aliquid de nouo statui q imediate succedit ius cõe quod non esset si ius cõe esset extinctum per municipale hoc sensit gl.in simili.ff.de pac.si vnus.§.q in specie dotis z fuerunt uerba accur. z dy.cy. et in simili sunt de vsu ca.re.que usu cõsu.l.i. z.ij. z etiaz Inno.in simili materia extra de cõsti.c.cum inter z iure cõsul.ff.de dona inter vi. z vx l.cum hic status § fine z ideo legitima testamẽti adhuc hz exemplum z originem ab intestato cuius imago non est in totũ sublata sed si per ius ciuile esset in toto sublata secus uideret dicendum.s.qđ imago nõ relinqueret ut. C.de la intol.l.i in pn. z tamen remanet forma generalis antiqua in cã testati cum non reperiretur correctum. Concludamus ergo quod legitima testati formatur a legitima intestati que esset de iure communi non attento quod statutum disponat contrarium in causa intestati. Tamen non ob.quod non daretur querela uel contratab.quia per istam viam ueniremus ad ius prohibitum mulieri.s.ad causam intestati uel quasi secus quando non deuenitur ad caput a quo per legatum exclusa non est sed magis confirmat caput quo excluso non est in caput uel quasi intestati.item ab intestato ut ita loquar lex facit testamentũ z puidet super eo sed in pruidentiam bois non prouidet ut no.in simili. C.qui in po.in piğ.ha. l.assiduis ideo est diuersa cũ testati z intestati. z sic cõcludo qđ ex quo capite statutũ nõ excludit eã sec ego excludo matre de equitate. Quibus respondeo qđ vbi ius ciuile aut municipalis censura illud ide statuit qđ lex nature non tollit illam q imutabilis est illa ut ff de iusti. z iur l. l.insti.de iure naturali §.sed naturalia quide iura propriantẽ z stricte ius naturale z illud quod natura cũcta animalia docuit insti.de iure natu in prin large appellat ius quo pereque omnes gentes utuntur z sic est iusgen.humano generi cõmune z humanis necessitatibus exigentibus introductum eo.ti.§ ius autem gen. z licet istud non mutetur tamen in aliquibus fallentias recipit ut patet in seruitute contra iure naturale inducta z in vsum ut.d.§ sz naturalia in glo ius autem ciuile duplicitur est vnum vniuersale omnium ciuium ratiocinorum aliud particulare z distinctum quo quelibet ciuitas aut opidum utitur eo.ti.§. ius autem ciuile z l.omnes populi.ff.de iusti. z iur.perquire autez tu qui allegas an legitima sit inducta iure primeuo nature z non inuenies perquire an sit de iur.gen. quo pereque omnes gentes utuntur z inueniens minus est ergo legitima inducta de iure ciuili z ideo quia ius ciuile illam induxit uariauit eam vnde ius ciuile aliam induxit legitimam in filijs curialibus aliaz patrono aliam in filijs legitimis z naturalibus ut patet in consilio z qđ ius nature aut iusgen illam non induxit patet quod nec solis naturalibus nec natis ex aliquo coitu reprobato debetur ut in auten.licet.C.de natu.libe.deberetur autem z illis si lex nature induxisset aut gentes illa legitima uterent pereque. Concludo igitur legitima z eius quotitam inductam mero iure ciuili z ideo ius municipale illam alterauit quod patet ut dixi in consilio quicquid enim ciuitas sibi statuit illud ius ciuile ciuitatis appellatur ut in.d.§ cẽs populi z i.l.omnes populi. z si statutum ciuitatis contradicat iuri ciuili in ciuitate in illa seruatur statutuz donec viget unaqueqz enim ciuitas suo sensu habundat de sepul. c.certificari nec dico extinctum ius ciuile ut dicit allegans sed dormit iuris ciuilis effectus vigente statuto ut in c.i. de consti.li.vi.de sepul.no.l.iij.§.quid si lex municipij allegans ergo qui dicit legitimam testati formari ab intestato a veritate deuiat nam testamentuz nihil aliud tribuit nisi quod aut pronunciatio testatoris aut tabularum imago designat.ff.si tabu.test.exta.l.unica.cum igitur filius dicit debeo habere legitimam bene dicit in hoc sed quanta sit ista legitima ius ciuile limitat z declarat z statuit in liberorum sit tertia uel dimidia attento eorum numero z ei⁹ quod habituri sunt ab intestato.si igitur ab intestato nullo modo sunt successuri loco mortuorum habentur z partẽ nullam faciunt ex quo non admittuntur ad partem nec admitti sperantur.l.i.§.fi.de contratab. z de cõiun.cũ emã. libe.l.i.§.si pater lo primo de bo.lib.si uentre.§.si deportatus z de contratab.l.si post mortem.§ liberi z hoc est de mente Dy.de leg.i.l.plane.§.si duobus. Cum igit mulier sit exclusa a capite intestati a quo formatur quota legitime non est amplius de legitima disputandum. Et ita dico z cõsulo ego Ange. z c. cclxiij.

Magnifici Domini dñi anciani z nos iusticie magnifici cõmunis luce concesserunt saluum cõductum sub ista forma videlicet nos anciani z nos iusticie populi z cõmunis luce tenore presentium damus z cõcedimus ac exhibemus tutum liberum ac expeditum saluum cõductum fiduciã atqz securitate xpoforo de tinctoribus d parma presentiũ ostensori transeundi per nostrum territoriũ luce cum sex equis z totidem equitibus z suis rebus bonis armis arnensibus z ualixijs recedendo pisis z eundo in lombardiam tute libere z impune in aliquibus molestijs attestationibus nominatibus seu nocumentis realibus z personalib⁹ eis mõ aliquo inferendis per subditos aut stipendiarios nostri cõmunis luce ualitura.vi.diebus proximis semel tñ presentibus ad fidem nostri soliti sigilli impressione munitis z c. Demum durante tempore salui cõductus xpoforus predictus recessit de pisis cum saluo conductu pdicto ut iret in lombardiam z cum adhuc esset in territorio pisano in via que ipsum ducebat directo in territoriũ luce.quidam stipendiarij luce ipsum ceperũt in territorio pisano z captum duxerunt in territorio luce non obstãte q ipse xpoforus allegaret z ostenderet eisdem saluũ cõductum presupposito de guerra vigente inter cõmune pisaꝝ z luce queritur an dictus xpoforus potuerit capi z detineri ut detinetur de presenti in territorio luce per dictos stipendiarios an non potuerit virtute dicti salui cõductus z sic debebat relaxari z dicunt stipendiarij q saluus cõductus fuit concessus respectu certi territorij luce z ideo dicunt se potuisse capere in territorio pisano z ipsum captum ducere

ptum ducere in territorium luce captum z ibidē detinere.
Uicquid Dolo malo fit aduer-
sus securitatē datam a
populo ne securitas illa sortiatur effectum
ubi fiat aduersus securitatem fit z rumpit
illam ff. ad l. iul. ma. l. i. in principio cōiunc.
glo in uerbo securitatis item qui non dz uiolentiam mihi
in loco nec etiam extra locum per quem ad locum illū ve-
niunt textus est ff de cloacis. l. i. qui textus nostram. q. de-
cidit nam territoriū pisanoꝝ hostium est foramē ueniendi
in territorio luce. Sicut igitur in territorio luce non debe-
bat vz pati dictus christoforus ita nec in territorio pisano
quod est hostiū z foramen ad territoriū luce. z si aliud di-
ceremus ab eo aliud sequeret absurdum vz ꝙ exeūte chri-
stoforo de territorio luce z intrante in territoriū lōbardie
in isto caperet per gētes luce qđ nihil aduersus securitatē
p̄dictam factum esset qđ est falsum qꝛ habēs securitatem
ueniendi hz z illam in recedendo de sepul. vio. l. uenitur
ubi est textus optimus ubi dicit. quod hns securitate stan
di in sepulchro dz habere iter arbitrium z circuitū ad ipsz
locum. z nota qđ dicit circuitum ad ipsum locū quia ad p
tes cōferentes se refert z hoc est significatum eius ut ibi
glo. dicit. Pro hoc facit fortiter qꝛ vocatus ad iudiciū se-
curus est z ideo nullus subditus legislatori eximere eum
dz a iudicio siue dum in iudicio uenit quinimo z si nullaz
violentiā manu sue aliter corpore inferat sed aliquid nun
ciando triste dum in itinere vocatus existit aduersus secu
ritatem a. l. datam factum est. ff. de eo per quem fac. e. l. i.
§ i. qui enim facit quicquam in loco quo alter debet esse
securus puta in domo uel in loco itineris ad ipsam do-
mū vim facit lz non in domo. ut. d. l. i. 6 eloa pro hoc qꝛ le
gati hostium ad romanum populū uel romani populi tan
quā sancti securitatem habent z illa fruunt non soluz in
tra presidia eorum ad quos transmittunt imo intra p̄sidia
transmittentiuz ne intra illa possint offendi. ff de legi. l. fi.
Quid enim prodesset securitas si aduersus illam ex cogi-
tato dolo qui securitatem concessit machinet in via certe
nihil ut. d. l. i §. i de eo per quem fac. est pro hoc qꝛ securi
tatem aut quicquā aliud concedens semper intelligit con
cedere illud sine quo concessio in casum caderet. ff de iur.
om. iudi. l. z quia de procura. l. ad rem mobilē z. l. ad lega
tum z. l. quoniā procur. ad quid autem prodesset securitas
si in via machinatio z dolus contra securitatem habentē
continet certe nihil vnde concessa aqua z eius aitu iter
ad aquā intelligit concessus z nullo modo aut excogita-
to colore impediri dz. ff. de contrahen. emp. l. qui fundum
§ in. l. z omne id per ꝙ aqua trahi potest ut. d. l. qui fun-
dum. § fi. z. l. fistulas. f. responso uenit enim ut accessio si
ne qua concessio esset nulla sic z concesso sepulchro iter
ad sepulchrum intelligit concessum. ff. de reli. l. si uenditor
eo. ti. l. si quis sepulchrum. hinc descendit qđ haustu aque
concesso iter liberū z securum intelligit concessum z io
nulla machinatio per cōcedente aut eius subditos in loco
disturbandū seu impediēdum est ff. de ser. ru. pre. l. item si
possessoris. § qui hz. Concludo igit ex predictis dictuz
christoforum indebite captum z plusq̄z indebite retentū
z ipsum relaxandum esse alias circūscripto rigore seque-
retur iniquitas vz ut habens securitatem ueniendi de pisis
z eundi lucam paolo ante quā intraret territorium luce
in cōfinibus ciuitatis pisarum territorij posset capi qui me
rito credebat se saluum ad hostium venire z securum ter
ritorium hostium intrare z exire posse qđ nemo sani ca-
pitis dicere potest cuz non liceat aduersus hostem machi
nari cui data est securitas. ff. de pac. l. conuentionum z fa
cit de dolo. l. i. §. nō fuit z ideo qui transeunte per itine-
rem vnius territorij vim pati dicit non solum in territorio
ubi detentus est imo in loco alterius territorij ubi posses-
sio sita est z vtroqz locoꝝ cōueniri pōt C. vbi de pos agi
oz l. vna sm lec. glo. cōiter approbatam que notabilis est
ad hoc nam p eum decidit qđ violentia cōmissa extra lo-
cum ne quis pergat ad aliuz locum utrobiqz punit z vtro
biqz cōmissa dicit. Et ita dico z consulo ego angelus z c.
perusij. Mcccclxvij. mensis mai. cccluiij.

Jerus Fecit suuz testamētum in
anno. Mcccclx in quo in
tercetera iure institutionis reliquit spinete
filie sen p ea dotāda florenos mille z flore
nos quinquaginta quolibet āno donec vi
xerit postq̄z nupta fuerit si z inquantum dicta spineta nō
petat legitimam suam z in omnibus suis bonis sibi here
dem vniuersalem instituit z esse uoluit filium uel filios
masculos ex eo nascituros pro equali parte si vero cōtin-
geret ipsum testatorem nō habere aliquem uel aliquos fi
lios masculos substituit monasterium sancte Marie de
angelis de hospitale sancti angeli equis portionibus z in
dicto testamento adiecta fuit clausula vsitata si non valet
iure testamenti z c. prout in dicto testamento plenius con
tinetur. Demum facto testamento ex dicto piero z eius
vxore legitima nata fuit quedam filia femina nomine ma
ria de qua nulla facta fuit mentio in testamento deinde in
ter ipsum pierum z dictam suam filiam spinetam latum
fuit quoddam laudum in quo intercetera continetur qua-
liter arbiter attendens dictum pierum habuisse in dotem
a domina nicolosa eius vxore z matre dicte spinete olim
flore. cccc. z quod ipse pierus tenebatur dotare eius filiaz
secūdum facultatem sui patrimonij cōdenauit dictum pie
rum ut teneretur dare z restituere dicte spinete flore. cccc.
que quantitas fuerat dos domine nicolose mortue z vl-
tra predicta dictus pierus daret dicte spinete uel eius ma
rito pro ipsa spineta dotanda de proprio ipsius pieri. flo.
ccccccclxv. z quod solutis dictis summis dicte spinete uel
eius marito pro ea pro dictis causis dicta spineta nihil aliud
pro dictis causis uel alijs quibuscumqz a dicto piero possit
petere sed a dicta dote domine nicolose z aliud predicti
z alijs quibus cumqz quod dicta spineta petere posset. idez
pierus sit liber z absolutus post predicta dicta spineta ma
ritata est z habuit in dotem a dicto suo patre flore. cccc. z
flo. cccclxxv. deinde dictus pierus testator maritauit dictā
mariaz z dedit in dotem flo. auri postea vi-
uente dicto piero dicta maria decessit superstite ex ea ma-
ria Johne eiusdem marie filio de quo Jo. non fuit facta
mentio in testamento post hec moritur dictus pierus sup
stite dicta spineta eius filia z Jo. eius nepote z nō alijs
filijs masculis. Modo cōsideratis predictis queritur de
viribus dicti testamenti z uiribus dicte clausule codicilla
ris z virum vigore dicte substitutionis dicta loca pia ali
quid possint percipere. Secundo querit vtruz dicta spine
ta possit petere legata sibi facta in dicto testamento que ta
mente ata non vidi.

Jsta Facti narratione primo conclu-
dendo quod conditio substitutio
nis facte de monasterio sancte Marie z
hospitale sancti galli purificata fuit quoniā
confecta z facta fuit in casum si testatorem
contingeret filios ex se natos nō habere quos nunq̄z ha
buit z ideo sine eis decessit si autez habuisset defecta fuis
set conditio licet sine illis decessisset quoniam verum fuit
z est ipsum filios masculos habuisse quod sufficit. ff. d cō
di. z de mon. l. si ma. licet secus si conditio fuisset cōcepta
si decederet sine liberis. Nam non sufficit suscepisse nisi
extent tempore mortis ad trebel. l. ex facto. §. si quis autem
suscepit qui non est alibi secūdum Dy. licet autem purifi-
cata sit est uidenduz an purificatio sine effectu sit conside
rato quod nec filia nec nepos postea nati nominati in te-
stamento fuerunt vllo modo sed potius preteriti cum de
ipsis nulla mentio facta sit nec instituendo nec legādo ꝙ
ulterius est ut patet ex serie testamenti. Et super hoc di-
co sine dubio agnatōne marie preterite ruptum testamē
tum fore. C. de ordi. iudi l. i sine scienter siue ignoranter
testator obmiserit. C. de postu. her. insti. l. i. z eod. ti l. qđ
certatum. Institutio enim est de solēnitate substantiali si
ne essentia testamenti ff. de libe. z po. l. intercetera z isti.
de exhereda. libe. in prin. z ideo uoluntas testantis cupiē
tis aliter testari non attenditur ut ibidem z. ff de lega. i. l.
nemo potest argu. pro z contra ff. de le. ij. l. codicil. §. luci⁹
sed de omissione alterius solemnitatis loquitur z nihi-
lominus testatoris sibi iusticia testamentum non prodest
sed nocet quia non ualet eius uoluntas iure directo lz ve
codicillaris subsistet ut ibi sed qꝛ maria p̄terita ut ibi vi
uo testatore decessit cōfirmari uidenť prima fronte tabule
iure pretorio. l. posthumus in prin. ff. de iniu. test. sed cer-
te hoc casu confirmari nō puto qꝛ confirmatio esset inuti
lis ppter super existentiā Jo. filij dicte filie qui ipe mor-
tis aui inuenit se preteritum z tenere primum locum suc
cessionis seu succedendi potestatem de lib. z posthu. l. gal-
lus § i. z. §. etiam si parente. ius ergo pretoriū inutilis com

firmationi non assistit. ff. de piratab. l. q vulgo vbi bonus textus z. e ti. l. si post morte. §. liberi uer. quo enim. Testamentum igit pieri ruptum agnatione marie durat ruptuz nec filius eius rumpere pōt cum iam ruptū sit. l. nam z si sub cōditione. §. post defectum. ff. de iniuf. test. quia igitur agnatione marie ruptum est testm̄ pieri patris sui institutio est infirma z substitutiones directe. reliqua aute firme manent ut in auté. ex cā. C. de li. prete. z in corpore vnde sumit. Sed hic uidēdum restat z hic dubium qōis consistit an dicta institutio z substitutio facta de dicto hospitali z monasterio sancte marie obliquet per clausulā illam si non ualet z c. in codē insertā z sic per fideicōmissuz dictis pijs locis a succedentibus ab intestato hereditas eis debeat restitui Et iste punctus est mihi palcer z dubius si eni ponimus pro cōstanti dictū pierum filias feminas preterisse scienter qz recordatus earuz noluit nominare z iste est punctus lz valde sit dubius. hodie uidet clarus scdm uerum opi. q institutio obliquet z dictis pijs locis dz dicta hereditas per fideicommissum restitui si ponimus pro constanti oppositū qd oblivione testatoris obmisserit institutione filiarum atqz neptum sitr nulla est dubitatio qn testator nō superuixit ita q non potuit testametum mutare quod institutio non obliquat sufficiat remissio ad scripta per bar. in aute. ex causa. Reliqua aute relicta bene manent firma si testator uerisimiliter reliquisset et si sciuisset filium nasciturum alias non. ff. de iure codicillo. l. qui generi z. e. ti. l. pe. ubi est tex optimus. ff. de iure codi. l. i. in v. z in. vi. q Cum autem testator superuixit post natiuitatem posthumi cuius agnatione testm̄ est ruptum lz ignorans fuerit a principio an valuerit tunc iure codicillorum sicut directo est in casu proposito. doc scribentes non tangunt in dictis locis sec in eorum altero z in. q proposita varis consilia excellentissimoz doctorū bononiensium z florentinoz inuenio contraria. iter se tamen hunc punctū non tangunt. s. cum preteritio posthumi ab ignorante facta est z demum nato posthumo diu post testamentum testator superuixit an tunc clausula codicillaris circa institutione aliquid operet z sic ad obliquam trahat z uidetur quod sic nam z substitutio facta per uerba mere directo ciuilia obliquat per appositionem clausule predicte qz videtur testator digressione facere ad codicillos ad treb. l. sceuola dixit bal. hoc dictum nomen suum esse z ab alijs non tactum in. l. uerbis ciuilibus de vul. z pup. sed an dixerint alij non curo sufficit dictum esse uerum quia tantuz operantur illa uerba quantū substitutio duplex. vna directa alia per fideicōmissum sub conditione si naturale non possunt iure directo ff. de iure codi. l. i. C. d codicillis. l. fi. in fi. tantum enim operat clausula illa quantum expressa rogatio uenientium ab intestato ut ipsi succedendo pstent C. de mili. te. l. si iur. de uul. z pup. l. coheredi §. cum filie signantur ponit glo. C. de fideicō ex testamento z no. de iure codicil. l. conficiuntur in fi. per doc. vnde testator dictam clausulam opponendam sine dubio de uoluntate directa digredit ad obliquam si in temporis lapsu propter aliquod accidens iuris valere nō potest pro hac parte qd operet clausula facit quia ignorantia testatoris nō credentis se filium habiturum impedit naturalem operationem clausule quoniā non est verisimile testatorem alienam successionē uoluisse sue preponere. C. de fideicō l. cum acutissimi z. C. de insti. z substi. l. generaliter. Cum igit per superuenientem sniam expurgatuz uideat obstaculū ignorantie in eadem semper uoluntate manendo confirmari uidet ex postfacto z seu induci illud q ab initio nō subsistebat ignorantia repugnante ar. C. qd me. cau. l. ij. ff. de secū. tab. l. qui ex liberis. §. testamento ubi uolūtas que ab initio deficit recenti uoluntate firmat. Pro hoc adduco potissime. C. de testa. mili. tractabatur que ualde notabilis est ad hoc nam cum pagani testm̄ ex accidenti euacuat si superuixit z mutare testm̄ potuit z non fecit uidet cum eadem uoluntate decedere z per consequens scienter filiam preterire contrarium est uerum textus est in. l. i. uer. sed cum post. C. de codicil. testamentuz enim semel ruptū posthumi agnatione non confirmat nisi nouo recenti iudicio litteris aut testibus solemnizato hoc idem probatur in d. § testameto ubi requirit nouū recēs iudiciū nō autē sufficit solus tractus tpis z taciturnitas sola ut ibi pz expsse. Pro hoc facit regula z oia exepla regule notabilr posita per dy. in. c. non firmat de reg. iur. li. vi. Pro hoc adduco expresse z no dictaz. l. tractabatur quam. ō. allegaui ad oppositum nam z ibi uiuo testante euacuatum est testamentum pagani q uires non resumit ullo modo ex quo potuit testamentum mutare z non fecit quod presumit lex q uoluerit cum eadem uoluntate intestatu decedere ex quo cōtra casum qui superuenit recenti iudicio nō prouidit vnde z illa lex uidetur casus questionis nostre. Porro facto in hoc necessario videndum occurrit an testator in dubio filias feminas z earum descendentes nascituros z nascituras videatur preterisse sciēter in dubio an ignorāter z hoc viso decisa erit questio nostra z pro certo sermo testātis erit ambiguus fuit pretulit enim loca pia quibuscunqz preterqz in vno casu si cōntingeret eum filios masculos ex se nascituros non habere. vnde licet de descendentibus p sexum femineū non cogitauit nec cogitare potuerit in specie tamen cogitauit in genere quod sufficit ne dicatur preteritio facta scienter. ff. de mili. testa. l. qui iure z inheredo verborum cortice qui ita iudicaret aut consuleret nō putarem ipsum errare sed qz in vltimis uoluntatibus quarum iterum non reddit arbitrium potius mentem q verba sectamur nisi eo casu quo uerborum series clara est. ff. de le. iij l. non aliter scirico uidetur mihi hunc testatorem parū prudenter z consulte testatum quoniam non prouidit aduersus casus qui contingere possunt z eum reddere intestatum possunt. Primo in dispositione institutiua hereditatis sue quoniaz suos filios masculos ex se nascituros tātum inuitauit de nepotibus z vlterioribus nihil dixit. vñ in hac parte parum fuit prudens consilium suum ut. d. l. gallus in prin. z. §. i. similiter parum fuit prudens qz non inuitauit filias feminas ut z filios quarum natiuitate scire debebat testamētum rumpi ut natiuitate masculorū cuz exequata sit hodie conditio sexus ut in auten. cessante z in auten. defuncto z in cor. vnde sumi. similiter fuit iprudens qz natis filia z Jo. tanto tempore superuixit quod potuit testamentum mutare z nō fecit ut. d. l. tractabat similiter imprudentissime egit qui loca pia inuitauit solum in casu in quo filios masculos ipse non haberet cum autē haberet z decederent post pupillarem etatem vel infra nihil disposuit vnde in testādi forma multos errores cōmisit quos sibi non imputo sed eius testatoris qui dictum testamentum dictauit. quia propter moueor ad dicenduz q licet clausula codicillaris fuerit apposita tamen eius vim atqz sententiam nō intellexit ex quo fuit tam imprudenter testatus quinimo ex consuetudine vniuersali notariorum scriptore testamenti eum apposuit qui z forte z sine forte talis clausule non intellexit uim neqz sentētiam. Pro hoc adduco Bar. in. d. l. i. d iure codi in. vi. q in fi. z ideo bonum z vtile puto fore si certioretur testator de uirtute dicte clausule cum se ad testādum iducit quia propter moueor ad credēdum quod errore z oblivione feminaz vnde eius solū de masculis filijs ex se nascituris sensisset z eos solos inuitauit ad successionem z ipsis susceptis loca pia exclusit non aduertens quid sensurit si nō suscepisset illos sed feminas z decessisset eum illis non aduertens de nepotibus pronepotibus z deinceps ex filijs nasciturs. vñ multominus aduertisse presumitur de descendentibus nasciturs ex sexu femineo ut infra proxime dicā z qz in nulla parte testamenti de nepotibus nasciturs ex se uel ex sexu femineo mentionem fecit concludo eum errorem lapsum z per obliuionem omisisse facere mentione de Jo. filio dicte Marie. argu ff. de leg. i. l. qui filiabus. vnde z si preteritio filiarum feminarum dicatur fuisse facta scienter non dicetur facta scienter preteritio descendentium ab eisdem cum Jo nulla parte testamenti de descendentibus reliquis per masculinum vel femininum sexum mētio facta fuit huic autem interpretationi cōsonant plura. Primo dictum augustini noletis se consuli ut instituatur de preterito filio vel exheredato. Secūdo cōmune votum nature anfians ad descendentes hereditates consilii. ff. d bonis dam. l. cum ratio ff. vn de libe. l. scripto. Tertio ratio presumpte pietatis z paterni consilij nam paterna z auita pietas semper pro liberis capit salubre cōsilium ff. de adop. l. nec in ea in fi. Quarto presumpta exclusio iniurie nam iniuriam infert ascendens cuz descēdentes preterit z a successione alienum facit C. de legi. l. cum quidā in cu. ui cum ō appel. cogno. § aliud quoqz capitulū ver. sola enim est intentio. Ex quibus infero hereditatē eē in totum spinete z Jo. nec ipsos aut alterum istorum p

grauari ad

gatari ad restituendum locis piis vnum iota quoniam te
stamentum preteritione Jo. nepotis ex toto euacuatum
est cum ignoranter fuerit preteritus ex.d.l.i.C.de postu.
nec dicat quis in persona Spinete scienter preterite operari
clausulam illam codicillarem ut exponatur si non ualebit
⁊ c.i. quatenus non ualebit ex.l.iunctum qui metus erit ĝ
lega.i. Bar. in.l.i. de iure codi. quoniam preteritio vnius
filij sufficit ad euacuandum de iure ciuili testamentum in
totum licet alij sint filij instituti ut.l.filio preterito ⁊.d.l.i.
C.de postu. cum concor. suis quia igitur clausula codicilla-
ris nihil operatur ex quo dispositio euacuatur totaliter nō est
dicendum Spinetā teneri ad restituendum suam portionem
cum ad eam uel Joānem non sint preces directe ex quo
ponimus testamentū irritum ⁊ clausula non operari. expe
ditus est iste articulus codicillaris clausule quatenus ad pro
positum nostrum operatur qui subtilis est ut ex premissis ap
paret. Descendo ad relicta facta Spinete ⁊ que illa iure in
stitutionis facta sunt apparet quod ex re certa se inuenit insti
tutam unde per ius accrescendi nō natis masculis totū ha
beret l.i.§ si ex fundo de here. insti. ⁊.l. quoties. C.de he
re. insti. cum suis concor. nisi quia filij nascituri instituti ha
buerunt loca pia vulgariter ⁊ per fideicōmissum substituta
per illud uerbum esse substituit. ff. de vul. ⁊ pup.l. hoc iure
que datio vulgaris substituti quantūcunque inutiliter facta
propter preteritionem posthume impedit ius accrescendi.l.
pe. ff. de iniusto testa. ipsa autem relicta per autenticam ex cā
conseruantur quia non obstante preteritione tali conseruā
tur relicta que testator erat uerisimiliter relicturus etiam si
sciuisset se nepotem heredē preteritum habiturum ut.l.pe.
de iure codic. no. in auten. ex causa ⁊ in.d.l.i. de iure codi.
sed si testator Spinete reliquit a filijs masculis quas predi
lexit ⁊ eos solos ad hereditatem instituit multofortius
reliquisset a nepote remotiore in gradu ⁊ in dilectiōe. Pro
hoc facit quod no. in.l. cum rem alienam C.de leg. sed an in
casu proposito sibi Spinete relicta in testamento conseruē-
tur dicendum est quod non ⁊ ponderemus factum. pie-
rus primo dotauit Spinetam in mille ac etiam sibi reliquit
annua quinquaginta postquam nupserit si ⁊ inquantum di
cta Spineta non petat suam legitimam ut patet ex serie te-
stamenti deinde postea eidem pierus fuit condemnatus
per arbitrum ad dandū ⁊ soluendū de proprio.cccccccxiv.
florenos auri dicte Spinete emancipate pro ea dotanda ita
quod per dictum arbitramentum obligatio legalis qua pater
astringitur ad dotandum filiam dotata est ⁊ transiuit in
obligationem arbitramentalem seu conuentionalem. post
dictus pierus tradidit nuptui dictam Spinetam ⁊ dedit in
dotē florenos auri.cccc. in vna manu ⁊ florenos.ccclxxv.
in alia manu. Relictum igitur pro ea dotanda quatenus
ex ipso testamento vires capiebat ⁊ ut ex ultima volunta
te debebantur ipsi Spinete ⁊ in questione proposita non
debetur quia relictum fuit sibi si legitimam suam non pe-
teret hoc autem Spineta nedum quod legitimam petat imo se
ab intestato ad dimidiam hereditatem inuitat ⁊ sic impu
gnat iudicium defuncti ex quo non potest cōmodum re-
portare. iura sunt vulgaria de regu. iur. non debet quis li.
vi. ⁊ ibi per doc. Secundo quia non est uerisimile testato-
rem uoluisse plus habere Spinetam quam filium marie qui so
let predilligi ut insti. de here. ab intesta.§ item vetustas ⁊
eo. ti.§. quod ad feminas ⁊ maxime quia esset causa genera
tionis inuidie inter ipsam Spinetam ⁊ Jo. cū potius ape-
tant fratres ⁊ filij fratrum testatoris substantiam deduci
ad extero quam ad confratres aut patruos. C.de her. que
ab i. in prin. ⁊ hec ponit glo. signanter in corpore de tri.
⁊ se.§. ⁊ quod sepe in glo. in uer. adducunt col. iij. in.l.il-
lud ⁊.l. illam. C de colla. Concludo igitur quod dicta
Spineta de dicta hereditate ab intestato debet habere vnā
dimidiam ⁊.cccc. florenos auri qui fuerunt dos materna
⁊ illos debet habere uelut es alienum trahendum de ip-
so toto hereditatis corpore ⁊ debet dotem sibi datam per
patrem suum conferre nepoti ⁊ ipse idem nepos debet cō
ferre dicte Spinete dotem datam marie que profecta fuit
ab ipsa pieri substantia ⁊ hee collationes fieri poterunt
per compensationem vsque ad concurrentem quantitatem
utriusque dotis Spinete atque marie ut.d.l. illud ⁊.l. illam ⁊
ff. de colla. do.l.i. ⁊ quasi per totū ti. ⁊ eodē modo dictus
nepos detrahet ut es alienū quicquid pierus percepit ab
aua del Jo. in dotem cum dictus Jo. se inueniat heredē ⁊
matris ⁊ auie. Et ita dico ⁊ cōsulo ego angelus ⁊ c. pe-

rusij. MCCCCxxxvij. mēsis octobris.

Uedam Domina vanna vxor lu
carini Joā. de camarino
inter cetera que fecit fecit quoddam testame
tū in quo multa legata ⁊ relicta fecit ⁊ hoc
fecit in anno. MCCCCxxiij. ⁊ in dicto testa-
mento instituit sibi heredem per infrascripta verba hac ē
clausulam ⁊ verba derogatoria apposuit ⁊ uerba que se
quuntur videlicet in omnibus autem alijs suis bonis mo
bilibus ⁊ imobilibus iure ⁊ actionibus presentibus ⁊ fu
turis que dicta testatrix habet ⁊ habitura est ⁊ ad eam spe
ctant ⁊ spectare possunt poterunt in futurum quocumque iure
modo causa uel titulo dominum. d. natium episcopum ca
mararum heredem vniuersalem instituit sibi atque fecit ⁊
hanc asseruit dictam testatrix esse suam vltimā voluntatē
⁊ suum testamentum quod ⁊ quam valere uoluit iure te
stamenti ⁊ vltime uoluntatis ⁊ si iure testamenti non va
leret uel non valebit saltem ualere uoluit iure codicillorū
⁊ alterius cuiuslibet vltime uoluntatis quo melius de iu
re ualere potest cassans irritans ⁊ annullans dicta testa-
trix ⁊ nunc ad testamentum ⁊ quācunque aliam uolūtatem
⁊ dispositionem quod ⁊ quam contingerit facere in futu
rum ⁊ istud presens testamentum uoluit omnibus alijs
testamentis ⁊ ultimis uolūtatibus seu dispositionibus quo
cunque modo factis ⁊ faciendis seu quocunque nomine cen
seantur preualere dicens protestans ⁊ affirmans ex nunc
dicta testatrix quod si contingeret ipsam in futurum aliud te-
stamentum uel aliam dispositionem facere quam illud seu il-
lam non faciet voluntarie nec sua libera uoluntate sed co
acta ⁊ timore ductus ⁊ ex nunc dicit illud testamentum seu
dispositionem non ualere aliquo modo nisi in ea presen-
tis testamenti de uerbo ad verbum fieret mentio specia-
lis uel nisi in illo ponerentur uel scriberentur hec verba vi-
delicet confitemini domino quoniam bonus. ⁊ si contin
geret aliquo casu presens testamentum nō valere ad pre
sens uel in futurum ex nunc prout ex tunc dicta testatrix
titulo donationis irreuocabiliter inter viuos donauit di-
cto domino natio episcopo omnia sua bona presentia ⁊ fu
tura ⁊ mihi uenantio notario infrascripto tanquam publice
persone presenti stipulanti ⁊ recipienti nomine ⁊ uice epi
scopi predicti. Demum post predictum testamētum dicta
domina vanna alia testamenta fecit maxime fecit aliud te
stamentum in anno domini. MCCCCxxvij. ⁊ illud fuit vl
timum in quo multa legata ⁊ relicta fecit ⁊ instituit sibi he
redem vniuersalem ac etiam clausulam ⁊ donationē adie
cit in hec verba videlicet in omnibus autem alijs suis bo
nis saltem mobilibus ⁊ imobilibus iuribus ⁊ actionibus
tam presentibus quam futuris vbicunque sunt ⁊ inueniri
possunt ⁊ poterunt lucarinum Joā. suum virum sibi he-
redem vniuersalem instituit ⁊ fecit ⁊ uoluit ⁊ mandauit
quod de bonis suis soluantur decime per dictos heredes
⁊ legatarios prout apreciate reperiuntur ⁊ in aprecio di-
cti cōmunis ⁊ etiam mandauit quod dictus lucarinus pos
sit de dictis bonis testari ⁊ disponere pro anima sua ⁊ ipsius
lucarini prout eidem uidebitur ⁊ placebit hec est sua vlti
ma uoluntas ⁊ suum ultimum testamētum quod ⁊ quam
ualere uoluit iure testamenti ⁊ si iure testamenti non ua-
leret uel ualebit ualeat ⁊ ualere uoluit iure codicillorum ⁊
cuiuslibet alterius ultime uoluntatis ⁊ melius potest cas-
sando canzellando ānullando ⁊ reuocando omne aliud te
stamentum ⁊ ultimam uoluntatem per eā hactenus factā
⁊ factum ⁊ presens uoluit omnibus alijs preualere eo me
lius potest ⁊ si in aliquo testamento per eam hactenus fa
cto manu cuiuscunque notarij appareret ⁊ reperirentur ali
quod uerbum derogatorium propter quod nō posset uel
ualeret ab eo recedere tunc ⁊ in eo casu sint omnia bona
ipsius testatricis ⁊ esse debeant ipsius lucarini predicti eius
mariti titulo donationis irreuocabiliter inter uiuos ⁊ ex
nunc eidem lucarino presenti ⁊ accipienti donationis ti-
tulo ⁊ irreuocabiliter inter uiuos dedit ⁊ donauit omni
ua iure modo ⁊ causa quibus melius potuit exceptis ta-
men relictis supra per eam factis ⁊ in dicto testamēto cō
tentis ⁊ insertis. Demum decessit dicta testatrix superstiti
tibus dictis heredibus tam in primo testamento quam in
secūdo ⁊ statim post mortem in suam dictus heres seu dona
tarius scriptus in ultimo testamento bona dicte testatri-
cis apprehendit que tamen etiā in uita tenebat quia eius
maritus erat. Predictus autem heres ⁊ etiam legatarij

scripti in dicto primo testamento petunt bona dicte testatricis ⁊ dicunt ad se pertinere vigore dicti primi testamenti. dictus autem lucarinus dicit primum testamentum esse reuocatum per vltimum testamentum ⁊ in casu quo non potuisset dici fore reuocatum dicit ad se pertinere bona dicte domine vanne vigore donationis sibi facte per dictā dominam vānam de omnibus suis bonis dicto vltimo testamento. ⁊ dictum primum heredem ac etiā legatarios dicti primi testamenti in bonis dicte dn̄e vanne nullum ius habere. Modo querit̄ quid iuris vtrum primū testamentum fuerit per vltimū reuocatū ⁊ si non fuerit reuocatum vtrum bona omnia dicte testatricis sint ⁊ esse debeant dicti lucarini saltem vigore donationis predicte in dicto vltimo testamento facte visis verbis dictorum testamentorū clausularum ⁊ donationum predictarum.

In facto Proposito plura dubia oriuntur. Primū est an testamentū habens clausulam derogatoriam cuiuslibet vltime voluntatis future transeat in cōtractum illud donatiōis si testamentū illud solēniter reuocatur. Scdm̄ dubium si non transit in cōtractum an verba scdi testamenti sint sufficienter concepta ad reuocatiōem primi. De primo dicendum est qd̄ non qꝛ donatio est presentium ⁊ futurorꝫ que non valet s̄m cōmunem opi. qꝛ sic donando videt̄ donans sibi auferre potestatem testandi ⁊ ponere se in statu miserie ⁊ paupertatis ꝙ non lꝫ sufficiat allegare scripta per bar. in. l. fi. C. de pac. ⁊ per eundē in. l. stipulatio hoc modo cōcepta de ver. obli. dubitauit tamen in. l. fi. an istud locum habeat cum donatur ecclesie ⁊ dixit forte tunc donatio valet qꝛ ecclesie pōt. quis dedicare se ipsum ⁊ bona vt in aut. ingressi multo fortius bona tantum qꝛ cui lꝫ qꝫ est plus licitū est qd̄ est minus vt in regula iuris pꝫ ⁊ ita pertransit. Ego cōtra nā fauor religionis hoc operat̄ vt quis se possit in statu paupertatis ponere vnde bona veniunt in sequela sicut contingit in eo qui dat se ad arrogandū nā oīa bona p̄sentia ⁊ futura in arrogatorem transeunt accessorie ꝓpter p̄sonam que in alienā transfert̄ familiā. vt de adop. l. si arrogator ⁊. ff. de p̄cu. l. si adoptauero. Itē ex iuris ciuilis cēsura filius in statu paupertatis erat potestate durāte. l. placet. ff. de acqui. here. sicut seruus qui pro nihilo est vt. l. qui testamento. §. seruus. ff. de testa. ⁊ qꝛ si pactum donatiōis oium bonorum ⁊ futurorꝫ reprobat̄ tanq̄ꝫ turpe ⁊ contra bonos mores eo qd̄ impeditum est libera testamenti factionis. quis sane mentis diceret hanc turpitudinem ecclesie acceptam esse que oem turpitudinem amouet ⁊ abstergit ⁊ est malis hominibus specialiter inimica nempe. licꝫ dubitauit ⁊ indiscussum reliquit in. d. l. fi. an sit nulla donatio solūmodo futurorum ⁊ valeat donatio presentiū in. d. l. stipulatio hoc modo simpliciter dixit donationē nullam pro quo facit qꝛ si forma donatiōis est bonis moribus inimica non pōt diuidi licꝫ alias dicerent̄ donationes plures vna p̄sentium alia futurorꝫ eo casu quo posset valere. ff. de ver. obl. l. scire debemus ⁊. C. de dona. l. sancimus dy. tamen in. c. qd̄ semel de reg. iu. vi. dixit transire testm̄ in cōtractum si reuocat̄ quod bar. non tenet ⁊ bene nec tamē dixit dy. quando donatio in hac forma cōcipit̄. s. de p̄sentibus ⁊ futuris vnde ex p̄dictis cōcludo tantū primū testamentum nō transire in contractū donationis p̄dicte qꝛ impedit liberam factionem testamenti ⁊ quia dicte donationis presentium ⁊ futurorum forma est bonis morib⁹ inimica ⁊ directe contradicit caritati ex parte recipientis qui non curauit ponere debitorē in paupertatis statu quid facere non debuit vllo modo cum donatarius ad antidora obligatus vt. l. sed si lege. § consuluit de peti. here. ⁊ cōdi. indebi. l. si non sortem. § libertus. Super secūdo quib⁹ verbis debeat confici testamentum secūdum vt reuocetur primū adhuc sub iudice lis est ego dico ponderanda verba tex. l. si quis in prin. testamenti que sunt vt testator specialiter dicat prioris voluntatis se penitere quod gl. exponit expresse in. l. si mihi ⁊ tibi. § fi. de leg. i. ⁊ in. d. l. si quis. Tu autē dicere potes quod specialiter dicat quis illud ꝙ dicit verbis specificis in ipsa enonciatione sermonis aliquem contractum significantibus vt. l. stipula. ⁊. ff. de vb. ob. idē si nō sunt verba specifica sꝫ vel per relatiōꝫ ad aliud vel alicuius qualitat̄ circūstantiarꝫ vel attinentiꝫ expressionē possimus reddi certi quid voluerit enūcians vt. l. vbi ais dō appet circa p̄n. ff. co. ti. ⁊. ff. si cer. peta. l. certꝫ. ff. de libe. ⁊ postu. l. ij. de leg. i. l. si quis in fundo vocabulo Pro hoc adduco glo. singularem quam nullus allegat in cōr. de non eli. scdo nubē. §. nequaq̄ꝫ igitur valere volumus in ver. firme col. i. ⁊ hoc tenuit Jo. an. in. c. si. de sen. excōi. li. vi. Pro hoc optime. C. de prescrip. xxx. anno. l. oēs sibi specialiter ac nominatim fuissent numerate ⁊ c. vbi igitur aliquid apparet de intentione preferētis licet sub breui verborum compendio illud dicitur specialiter apparere pro hoc cle. appellanti de appel. vbi cum appellatur ab interlocutoria nominatiꝫ cause grauaminis debent exprimi ⁊ hoc est intelligendum vel ipsa pronūciatione ad liquidam facta vel saltim per sensum importātem signanter causas grauaminis. Pro hoc faciunt omnes glo. dicentes quod vbi imperator contra. l. rescribit etiam eo casu quo in. l. exprimitur non valere rescriptum in contrarium impetratum sufficit dicere non obstante. l. aliqua. vbi de reuocatione speciali illius. l. non est necesse facere mētionem licet tutius sit etiam de. l. speciali mentionem facere ⁊ hoc tenet glo. C. de natu li. l. i. in verbo rescripti ⁊ in cor. de non alie. § alienationem ver. ad hoc ⁊ tabellio in glo. in verbo participans vbi sufficit quod imperator dicat non obstante. l. leonis licet illa lex singulariter non designet ⁊. d. glo. fundant si per. l. si quis in principio testamenti ⁊ sic intelligunt illud principiū etiam si nō sint verba sue pronunciatione specifica. tutior tamē est vt dixi singularis expressio sic intelligo glo. autentice hoc inter liberos. C. de testamen. Credo autem quod vbi tractatur de graui preiudicio tertij quod requiratur singularis expressio legis sic intelligo in glo. l. causas. C. de transac que notabilis est ad hoc. pro hoc facit si quis cau. l. sꝫ ⁊ si quis. §. quesitum ⁊. ff. de mino. l. quod si de speciali ⁊ omnes. ll. loquentes ad exercitium actus requiri speciale mandatū qꝛ vbi de grandi preiudicio agitur non sub verborꝫ compēdio sed signanter debet de speciali mandato constare. exēplum in eo qui procuratorio nomine vult contrahere matrimonium vt in. c. fi. de procura. li. vi. facit quod no. in. c. ad agendum eo. ti. cum autem in proposito nō agatur de cuiusq̄ꝫ p̄iudicio sed solius testatricis. dico de voluntate contraria primi testamenti satis habunde ⁊ ad plenū cōstare per secūdum in quo ipsa testatrix derogauit omni testamento quod fecisset in quo esset apposita aliqua clausula derogatoria nec potest fieri ad illud testamentum relatio nisi ad illud ex quo nullū aliud condidit habens clausulam derogatoriam sic intelligo quod dixit Bart in. d. l. si quis in prin. dum dixit inter testatorem qui condidit plura testamenta subaudio habentia clausulam derogatoriam ⁊ testatorem qui condidit solum subaudio clausulam derogatoriam habēs quo casu dixit quod quia ad nullū aliud potest fieri relatio quod primum tollitur per secūdū licet signanter de dicta clausula non fiat mentio vnde notabiliter dixit Jo. an. in. c. i. de exces. prela in nouel. li. vi. in fi. de eidem qui per quecunq̄ꝫ verba etiam generalia constare possit de mente testantis quod priori testamento voluerit derogare primum testamentum tollitur sic intellexit. d. l. si quis in principio testamenti ꝙ est notādum ⁊ huic sentētie accedo tanq̄ꝫ verior ⁊ humanior cum per eam conseruentur deficientium voluntates quarum iterū nō redit arbitrium maxime autem hoc locum habet in proposito quia secūdum mihi relata in omnibus aliis testamentis dictus lucarinus fuit scriptus heres. Concludo igitur ex predictis solū lucarinum in secūdo testamento scriptum habiturum bona testatricis ⁊ primum testamentū licet cum clausula derogatoria factum reuocatum per dictum secundum testamentum. Et ita dico ⁊ consulo ego Ange. ⁊ c. perusij. Mcccxcvij. mensis Januarij. ccclxvi.

Quidam Jo. de camerino veniens ad mortem suum condidit testamentum in quo instituit sibi tres filios heredes legitimos ⁊ naturales ⁊ voluit in dicto testamento quod si aliquis dictorum filiorum ⁊ adulterorum vel alterius descendentiꝫ ex eis quandocunq̄ꝫ decesserit sine legitimis filijs masculis ex vxore sua vel nasciturus substituit ei ceteros ipsius testatoris filios masculos legitimos in stirpes ⁊ nō in capita descendentes ex eis masculos superuiuentes ⁊ premorientis filios masculos legitimos in stirpe ⁊ non in capita. Demum disposuit in dicto testamento sic dicendo videlicet si quod absit qd̄ omnes ⁊ singuli filij seu masculi ⁊ omnes

⁊ singuli

⁊ singuli decedentes ex eis masculi legitimi i pupillari etate vel postea quandoque decesserit vel ipsi testatori premorient sine legitimis filijs mascul' ex se ⁊ vxore sua natis vel nascituris superstitibus ex eo vel aliquo eorum filia vel filiabus feminis eo casu ipsas filias ⁊ quaslibet earum in .ccc. lib. denariorum currentium sibi heredes instituit iubens supradictas feminas omnes esse contentas de institutionibus predictis. Demum mortuus est testator supradictus tribus filijs superuiuentibus heredibus institutis. Demum decesserunt duo ex dictis filijs sine filijs superstitibus altero eorum fratre herede instituto a dicto testatore. Demum decessit dictus tertius filius heres institutus a dicto testatore sine filijs masculis superstite tamen quadam filia femina naturali nata ex dicto filio vltimo decedente. Modo queritur nunquid virtute supradictorum dicta filia naturalis neptis testatoris possit petere virtute dicti testamenti dictas .ccc. libras denariorum currentium.

UNCTUS Predictus secundum ea que proponuntur nullum habet dubium. sustinere enim potuit testator in re certa ⁊ singulare fideicommissum relinquere in casum deficientium liberorum omnium masculorum sicut hic fecit quod per fideicommissum reliquit filiabus feminis natis ⁊ nascituris .ccc. libr pro qualibet earum in casu predicto. cum ergo sub conditione predicta potuerit fideicommissum relinqui vt l. heredes mei. §. cum ita ad trebel. ⁊ C. de impub. ⁊ alijs sub. l. pe. cum si purificata ergo conditione predicta prout purificata proponitur quod nullus ex liberis masculis superest per fideicommissum .ccc. libre cuilibet filiarum feminarum debentur quod sic testator voluit sic testator disposuit vnde non habemus aliud inquirere. C. de neces. seruis heredi. insti. l. vnica. in fi. in fideicommissis enim voluntas testatoris spectanda est vt. d. §. cum ita ⁊ illa regulat conditiones vt l. in conditionibus primum locum. ff. de condi. ⁊ de voluntas enim testantis que legi non repugnat pro l. seruatur in cor. de nup. §. disponat coll. iiij. Et ita dico ⁊ consulo ego angel. ⁊c. perusij mensis ianuarij. mcccxcviij.

Ost Hec sum consultus an mittent ad legatum filie naturales quas solus filius vltimo decedens habebat ipse mortis sue conceptas ⁊ editas mortuo testatore legante ⁊ hic punctus est periculosus propter varietatem opinionum quas .j. succincte referam dum queritur an appellatione filij contineatur naturalis hec enim nomina filius pater mater sunt significatiua nature l tutelas de capi. di. vbi tex. opti. hec autem naturalitas congruit naturalibus ⁊ spurijs ⁊ legitimis cum iure antiquo omnes homines liberi ⁊ legitimi nascebantur in cor. qui. mo. na. effi. le. § hello vero vnde hec nomina absolute prolata in materia indifferenti comprehendunt naturales ⁊ legitimos vt ecce se. consul. orficianum defert filio hereditatem maternam. ⁊ tertul. matri hereditatem filij vt. d. l. tutelas vnde dixerunt cy. ⁊ Io. an. quod damnato patre cum filijs ex causa maiestatis aut heresee prauitatis comprehenduntur naturales spurij quia sunt de sanguine reprobo ⁊ iniquo nati ⁊ ne plus habeat castitate luxuria. C. ad l. iul. ma. l. quisquis Io. an in c. statutum de heret. li. vi Et pro hoc opt. videtur casus in l. hos accusare. §. omnibus de accusatio. ⁊ bar. ibi. C. de interdic. ma. l. libertinum ⁊ ibi per cy. tenentem quod etiam in materia odiosa odio rationabili appellatio filiorum naturales comprehendit pro hoc. ff. de le. ij l. lucius. §. domine ⁊ pamphilo ⁊ eo. ti l cum pater. §. volo ⁊. ff. de iure deli. l fi. in quibus omnibus expresse deciditur quod appellatio filiorum comprehendit etiam naturales subaudio tales qui patre demonstrare non possunt vt dixit cy. in. d. l. Pro hoc facit quia sumus in materia fauorabili ⁊ extendenda cum in testamentis interpretatio fiat latissima. ff. de regu. iur. l. in testamentis. Pro hoc etiam videtur casus. ff. ad treb. l. heredibus § fi. per glo. In contrarium quod non teneatur naturales apparet quod eis non competit diffinitio filij vt. l. filium. ff de his qui sunt sui vel alie. iu. ergo nec diffinitum. item quia verba accipienda sunt proprie ⁊ per prius non improprie vel per posterius vt pz ex continentia l. de exerci. l. i. § fi ia qui nauem de neg. ge. l. iij §. hec verba de ver. sig. l. eum qui vectigal. ⁊ l. agrum si ager vecti vel ephiteosi pe. l. i. ⁊ ij. de leg. iii. l. si cui lanam de leg. ij l. si ita quis. § fi de condi. ⁊ demo. l. fideicommissum. cum igitur hic terminus filio verificari possit in filio legitimo ⁊ naturali ⁊ sic pro prie ⁊ per prius ergo non fit productio ad non legitime natum pro hac parte videtur casus. C. de institutio. ⁊ substitutio. l. generaliter vbi naturalis non excludit substitutum in casum deficientium filiorum. pro ⁊ contra videtur casus. ff. ad trebelia. l. ex facto. §. si quis rogatus vbi naturalis excludit ⁊ quandoque non excludit substitutum ⁊ hec interpretatio ad legata ⁊ fideicom producitur vt facta filijs non debeantur naturalibus vt. d. l. generaliter in vltimo responso. Quid dicendum dubito nec mirum quod azo. dixit quod soboles naturalis non excludit substitutum nec inuitatur subaudi ad legata relicta filijs in tribus casibus. Primo si testator voluit. Secundo si non erat in dignitate positus ⁊ sic soboles naturalis non erat horrenda. Tertio cum erat soboles libertina. Alij fuerunt in opinione contraria quod imo substitutus excluditur ⁊ subaudi maxime i. d. l. generaliter. Alij vero dixerunt quod vbi soboles substitutum excludit ex expressa dispositione testantis tunc naturalis excludit substitutum secus si ex tacita interpretata per principem. Alij vero dixerunt quod naturalis natus de legitimo excludit secus si sit naturalis ex naturali conceptus ⁊ omnes iste opiniones recitantur in glo. d. l. generaliter. Potes attentare secure quod hoc nomen filius a lege absolute prolatum in materia indifferenti ad naturalem etiam refertur in materia etiam odiosa ⁊ penali. Exemplum in. l. quisquis ⁊ in. d. c. statutum ⁊ ibi per Io. an. ⁊ etiam in materia fauorabili. l. tutellas superius allegate cum a testatore profertur. Capio regulam negatiuam dixit azo. s. quod appellatio filij non extenditur ad naturalem. fallit si aliud appareret de mente testantis tacita vel expressa quod voluerit de naturalibus sentire. Primo si testator in aliqua parte testamenti de naturalibus fecit mentionem vt. l. tutia. § idem respondet el primo. ff. de ver. ob. quod tenuit Bar. in. d. §. si quis rogatus. Secundo quando ad legitimos non potest fieri relatio exemplum quod testator reliquit filijs furiosi vt. d. l. heredibus vel filijs heredibus cum est matrimonium interdictum vel quod filij iam erant nati ⁊ ad filios iam natos testator se retulit tunc nulli legitimi superessent ⁊ sic ad nullos legitimos poterat fieri relatio. vnde intelligendum est ita quod non pereat dispositio vt. l. quotiens in actionibus de reb. dub. ⁊ eo. ti. l. vbi est verborum ambiguitas ⁊. ff. de ver. ob. l. quotiens in stipulationibus. Tertio fallit si testator non erat in dignitate positus sed forsitan homo vilis ve carpentarius vel aliter vilis arstia de quibus glo. facit mentionem in cor. de testi. §. sanci. col vi. in ver. artifices. Quarto si nati sunt naturales in figura matrimonij puta ex libero ⁊ ex serua que contraxerunt contubernium ⁊ de his sensit claudius in. d. l. lutius. §. dame si autem in figura matrimonij nati non fuissent non plus esset fauendum eis qui duplici macula asperguntur quam in naturalibus mere ex concubina natis.

Concludo igitur ex premissis quod ad dictum legatum admittuntur filie naturales si testator in dignitate positus non erat nec de nobili progenie natus quam progeniem soboles aliena aut naturalis vituperat ⁊ deturpat C. ad orficianum. l. si qua illustris ⁊. ff. de ven inspi. l. i § publice ⁊ ff de questi. super statu sic intelligitur. d. §. si quis rogatus dum dixit inspici conditionem testantis nam qui in dignitate positi non sunt ita in ardore amoris flectuntur ad sobolem naturalem sicut ad legitimam cum ad eam careret ⁊ ideo vtplurimum videmus quod faciunt eos legitimari vt hereditas eorum ad ipsos naturales confluat ⁊ decurrat sed omnes. ll. dicentes non comprehendi naturalem intelligantur quando iudici non sedet in animo continere iusta ratione quia non concurrit voluntas testatoris expressa aut ⁊ tacita sumpta ex aliquis dictarum coniecturarum. Et ita dico ⁊ consulo ego Ange. ⁊c. cccxvij.

N questione Vertente inter illustres principes dominum theodorum marchionem montisferrati ⁊ dominum guilelmum eius fratrem ex vna parte ⁊ illustrem principem dominum amadeum de sabaudia principem achaie ⁊c. ex ⁊ super restitutione montis vici vel montis regalis cum suo territorio ⁊ districtu ⁊c. fieri petita per eosdem illustres dominos ex parte vna ⁊ dictum illustrem principem ex altera coram sancto ⁊ domino illustrissimo duce mediolani comite virtutum ⁊c. vna cum refectione damnorum transcendentium quantitatem vt asseritur. cl. milium flo-

renorum auri ⁊ ultra quā ciuitatem dicti illustres domini se expoliatus asserant tempore noue guerre uigentis du dum inter dictos illustres dominos ex parte vna ⁊ dictū illustrem principe ex altera coram sancto ⁊ illi dño duce mediolani comite uirtutum ⁊c. velut arbitro ⁊ arbitrato re in procedendo per se ⁊ suos cōmissarios uel auditores de iure ⁊ de facto ad suum absolutū arbitrium ⁊ in sententiando de iure autem nisi partes in forma sententiādi fuerint cōcordes prout in cōpromisso a me uiso latius apparet non obstante quacunqꝫ confessione actorum innumerabilium factorum hincinde. Duo succinte in dubio reuocāt.

Primo an dictis illustribus dominis tanqꝫ spoliatis ⁊ priuatis possessione ⁊ quasi dicte ciuitatis suiqꝫ territorij ⁊ districtus ⁊c. per dictū illustrem principē exactis ⁊ actitatis hucusqꝫ qm̄ dicta ⁊ attestationes testiū ego non vidi debeat fieri restitutio tā ciuitatis quā damnorum. Capio primā partem de restitutione ciuitatis ⁊c. ⁊ quantum attinet ad personā dicti illustris domini .d. guilliermi nihil probatum inuenio per confessione dicti principis aut procuratoris eius de possessione uel quasi ciuitatis pdicte ⁊c. eiusdē domini guilliermi nec de inuasione aliqua facta p ipsum principē achaice aut gentes eius i pindicium dicti dñi guilliermi ⁊ per cōsequens alio nō docto neqꝫ probato sine dubio dñs princeps a petitione dicti dñi guilliermi venit totaliter absoluendus. ff. vnde vi. l. i. §. interdictum autē hoc ⁊. c. l. §. eum qui neqꝫ animo ⁊c. de cā pos. ⁊ pprie. cum ecclesia subterina facit totum illud generale qd̄ actore non probante reus absoluitur. C. de eden. l. qui accusare. Si autem possessio dicti domini ⁊ spoliatio facta de eo probabitur per testes prout attestationes cantabunt ita oportebit iuris auxilium ipartiri quantū autē attinet ad personam dñi marchionis pro parte dimidia pro indiuiso dicte ciuitatis ⁊ totius territorij quod occupauit restitutio per dictum principē facienda est qm̄ possessio .d. marchi. pro pte dimidia ⁊ spoliatio ⁊ priuatio eiusdē eo tenente ⁊ possidente auctoritate ppria est plene probata per confessionē dicti principis seu procuratoris eius sup xxx. capitulo in tertiōis dicti dñi marchionis inqꝫ pluribus partibus eiusdem capituli quarꝫ prima .incipit. Credit qd̄ cepit mōtis regalis locum ⁊ magnā partem eius territorij ipso marchionis existente in possessione ⁊ quasi ⁊ secunda incipit. Credit qd̄ priuauit ipsum dominū theodorum possessione ⁊ quasi dicti loci montis regalis ⁊ magne partis eius territorij ⁊ iurium ⁊ pertinentiarum sed non credit qd̄ spoliauerit ⁊ tertia incipit ibi. Credit similiter se captionem destitutionem ⁊ priuationem dci loci montis regalis ⁊ magne partis eius territorij ⁊ districtus ⁊ ratas habuit. ⁊ quarta incipit Credit qd̄ ipse .d. princeps acceptauit ⁊ apprehendit dictum locum montis regalis ⁊ magnam partem eius territorij ⁊ districtus ⁊ possessionē ⁊ quasi ⁊ sciens de captione ⁊ priuatione pdictis ac de anno ⁊ mense descriptis in ipsis positionibus ⁊ tam fauore alicuius tractatus perquisiti ut supra dictum est ⁊ quātum potentia ipsius dñi principis ⁊ vi armorum ⁊ iusto dei auxilio precedente ⁊ aliter non credit sufficiam autē ostendere dꝫ ⁊ illa uerba ⁊ aliter non credit nihil operāt C. de excep. l. si quidem in glo. ma. C. de dona ante nup. l. si presidi postqꝫ enim constat de facto per confessionem credulitatis eiusdē de au. ⁊ ar. le l. ornamentorum. C. de iura calū. l. ij. § sed quia ueremur in glo C. de confes. l. i. in glo. mag. ⁊ quinta incipit Credit saluo qd̄ non credit dominum guilermū possedisse nec quasi ⁊ quantum ad territorium credit de magna pte ut. s. ⁊ non credit qd̄ detinuerit vel detineat ipse dñs princeps locum predictum montis regalis ⁊ tenere dei auxilio intendit. de iustitia autem docere eum oꝫ ut supra per quā ultimam pticulam apparet euidenter qd̄ nedum dñs princeps occupauerit dictaꝫ ciuitatem imo quod tempore rñsionis eam etiam occupatam tenebat idcirco dicto dño marchioni pro pte dimidia pro indiuiso restitutio facienda est per ipsum dñm principem ⁊ non pro parte maiori cū se pro maiori parte nō asseruit se possidere ex quo pro indiuiso vna cum fratre suo in libello ⁊ in positionibus se possidere dixit. ff. vti pos. l. si duo nec in plus reū cōuentum condēnari decet quā actor petierit. C. de fideicō. l. ii. l. si. ff. cōmu. diui. l. in fundus. Qd̄ autē hec restitutio fieri debeat constat qꝛ spoliatus auctoritate ppria ante omnia debet restitui. C. ad. l. iul. de ui. l. si quis ad se fundū. C. unde vi. l. inuasor ⁊. l. moneta nec ⁊. l. meminerint p quas leges fundata est intētio domini marchionis etiaꝫ si dominus princeps a dicte ciuitat. possessione absqꝫ culpa cecidisset quoniam expulsionis tempore plusqꝫ frustrator debitor constitutus est ⁊ constitut⁹ continuo durat. ff. vnde vi. l. pe. ⁊ eo. ti. l. i. §. recissime. C. de fur. l. subtracto. C. me. cau. l. i. Denegatur autē pro parte dicti domini principis restitutio principaliter ppter tria. Primo qꝛ dominus marchio bellum indixit eidem principi prout asserunt indebite ⁊ iniuste de quo in dicto apparet per patentes litteras recognitas dicti domini marchionis ⁊ ideo captum in bello predicto non debꝫ restitui etiam pace facta de iuris rigore. Secundo quia de consuetudine antiquata in partibus lombardie facta pace de guerra obseruatum fuit ⁊ semper obseruat qꝛ ciuitates ⁊ loca tempore guerre capta remaneant apud capientes continuo ⁊ spoliati deplorant. Tertio quod lꝫ restitutio deberet fieri non autem facienda est quaꝫ dāna illata principi resarciantur que innumerabilia esse dicit. Ad primum autem respōdetur quod licet dominus marchio bellum indixerit tamen incitatus ⁊ inflammatus fuit ad bellum ex multis ⁊ rationabilibus causis animum suū mouentib⁹ que in suis querelis proponunt que si uere essent non posset redargui idem .d. mar. de indictione belli cū habuerit ⁊ habeat merum ⁊ mixtum imperium in territorijs suis fungatur que cesarea potestate pro defensiōe suorum iurium ⁊ terrarum quinimo statuere poterit quod intrantes territoria sua infra eadem presidia possent capi de cidi ⁊ spoliari quoniam intra territorium suum supremā potestatem habet excepto cesare ⁊ punire potest delinquētes intra sua presidia ⁊ super his leges ⁊ statuta condere auctoritate cesarea propter plenissimaꝫ potestatem quā cesar indulsit in uicariatu concesso illustribus antecessoribus eorum ⁊ de eis ut de uicariatu partim in dicta ciuitate concesso constare uidi per Inno. ⁊ Jo an. de tar. iuri. sicut ⁊ de resti. spo. c. eum ad sedem Bar. in. l. hostes. de capti. quia tamen cause querelarum dicti domini marchionis per actitata hucusqꝫ probate nō sunt imo potius sunt negate per dominum principem excludere possumus non esse in casu dubij an bellum fuerit iuste uel iniuste indictū C. qui ad li. procla. non li. l. fi. C. de procu. l. i. ⁊ ibi p Cy. de hoc bello dubio dixit succinte Inn. in. c. i. extra d̄ treu. ⁊ pa. Sed videamus posito pro constanti qꝛ dominus mar. bellū indixisset iniuste ex quo pax est facta aut in pcinti est ipsam fieri que parta sunt de testa. mili. l. pe. per manus eiusdem sancti ⁊ illustrissimi pricipis omnes tortuosas uirgas ad rectam lineam dirigentis an dicta restitutio sit fienda. ⁊ dico breuiter ⁊ succinte quod sic ad hoc autem dicendum moueor triplici ratione. Primo qꝛ capta in bello iniusto capsetium non fuit quinimmo nec in publico ⁊ iusto si imobilia sunt imo sunt fisci. ff. de iure fis. l. diuus ⁊ ibi plene per glo. facta ergo pace debent restitui ut sic quod abstulit belli calamitas restituat pacis lenitas ff. de capti. l. in bello ⁊ Bar ibi ⁊ eo. ti. l. hostes fact. C. de cadu. tol. l. vnica in prin. Pax enim est remissio rancorum ⁊ odij ⁊ reconciliatio animorum que uersebant ad inuicem quos rancores ⁊ odia nō credo remitti cum alter paciscentium ablata retinet cum magno preiudicio ⁊ iactura partis aduerse de condi. ⁊ demon. l. naꝫ natura incitat enim quis ad odium ppter rapinas quas substinuit ⁊ ipsarum retentione ⁊ hoc ipsum naturaliter sentimus in nobis vnde querere rationem vel legis aliud non est nisi infirmitas intellectus sm aristotilem. Secūdo quia lꝫ .d. mar diffidauerit .d. principem per suas litteras ⁊ ipsaꝫ diffidationem ⁊ dissolutionem a quacunqꝫ pace ⁊ cōcordia inita inter ipsos gratam habuerit ⁊ habuisse retro declarat ⁊ alacri corde recepit assumpta causa qꝛ non est pax inconstantis hominis affectanda ut hic hoc littere patefaciunt. cum ergo acceptauerit guerram ⁊ dissolui cōsenserit vnica si qua erant non potest dici in dicta guerra .d. principem substinuisse partes defensoris potius quam offensoris ⁊ ideo tanqꝫ iniustus promotor non potest domin⁹ marchio accusari. pro hoc do casum equiperando bellum iudiciale extraiudiciali. ff. d̄ iuris vo. l. quāuis que lex hāc questionem decidit nec iudicio liter per neminem tactuꝫ viderim ex doctoribus uel aduocatis alterius partium pdictarum facit illud generale scienti ⁊ uolenti non infert iniuria neqꝫ dolus ut. C. de transac. l. cum donationis ⁊ ff. rem ra. ha. l. sed si fine. §. in sup. Nec ob. allegata antiqua consue

qua consuetudo reformationis locorum que occupata in
guerra esse contingerit qr illa cõsuetudo si extat rationabi
lis nec honesta est cum sit iuri contraria ⁊ etiam nature
scdm quam non dz quis locupletari cum aliena iactura.
ff de condi. inde. l. nam natura ⁊ consuetudo dz esse ratio
nabilis ⁊ honesta ac etiam prescripta ⁊ in contradictorio
iudicio obseruata de elec. c. cumana. C. que sit lon. cõsue.
l. ij. ⁊ ibi per cy. per Inno. plene in. c. si de consue. in ulti.
col. in fi. ⁊ in contradictorio iudicio hanc cõsuetudine ob
seruari debere iudicatum fore non puto sed potius pacez
regulari scdm formam predictorum pactorum per que in
terdum fit restitutio interdum nõ. ff de capo. l. si quis bel
lo in prin. ibi nisi in federe cautum fuerit ⁊ c ⁊. l. si captu
mo. Pro hoc patet responsio ad capitula lige in fauorem
principis allegata qm̄ ipse cõtentio fuit dissoluere omnia
pacta ⁊ cõcordie vincula potuerunt ergo de cõi cõcordia
ff de pac. l. ab emptione ⁊ quia scdm scripturas quas vi-
di in festo sancte cateline. d. princeps non ratificauit ligaz
nec se in ipsa interclusit sed ix. die decembris vnde atten-
tis capitulis dicte lige idem princeps gaudere non potest
beneficio dicte lige sic enim placuit contrahentibus ut pz
in. c. quod incipit item quod in presenti liga possint esse il
lustres principes domini. d. comes de sabaudia ⁊ ama-
deus de sabaudia princeps achaie. Est tamen uerum qd
in. lxxxiiij. die. xxvij. nouẽbris illustris pnceps dñs decor
maro recepit eum in liga uolentibus ⁊ cõsentientibus plu
ribus egregiis ⁊ notabilibus viris asserentibus se procu
ratores dicti dñi principis sed procuratorium non vidi ⁊
hucusqz nõ est productum in actis. Tertio moueor ad
cõfirmandum pdicta quia idem dñs marchio fuit ⁊ est ipe
rialis vicarius generalis dicte ciuitatis ut apparet ex teno
re dictorum priuilegiorum ⁊ lz non in totum saltem pro
parte item qr offensio diuidi non põt nec potuit pro parte
peccari. ff. depo. ⁊. l. si duo. §. j. de uer. ob. l. eandem. §. cato
uer. differentie hanc esse rationem ⁊ c. non potuit ide pn
ceps dicte ciuitatis vllam inferre iacturam quin per cõse-
quentiam inferat cesari vnde dominus marchio prosequẽ
do sua iura tanqz imperialis vicarius nihil nephandũ aut
in honestũ cõmittere potuisset tanqz dominus singularis
quod rector queri posset in preiudicium maiestatis cesaree
aut vicariatus sui. ff. de inoffici. testa. l. filius ubi est casus.
Constat enim administratores apostolicos uel cesareos
aut inferioris ptãtis eorum dominis preiudicium inferre
non posse. C. ne re. do. uel tempo. l. fi. C. de fun. re. pu. l. fi.
li. xi. quinimo ⁊ si idem princeps dictam ciuitatem in vna
se intrusit per rescriptũ impetraret a cesare non teneret ut
no ibidem de inferioribus autem administratoribus mul
ta iura sparsim sunt scripta ut sufficiat allegare. ff. quando
ex fac. tu. l. ob dolum ⁊. l. si tutor. C. de fal. mo. l. vnica. C.
de tributis. l. si pupillus. §. j. C. de vi. l. meminerint in fi. p
Inno. ⁊ Jo. an. de iudi. c. cum deputati ⁊ ibi ponit quã
do administratores dicantur in dolo ⁊ si dicat dominus
marchio non agit ut imperialis vicarius respondet qr in
principio libelli enunciat eum vicarium non exprimit qd
dicte ciuitatis uel quorum locorum vnde sub dicto indiffi-
nito sermone plurima particularia atqz indiuidua compre
hendi possunt ff. de legi. iij. l. legitimos de anc. iij. l. obliga
ri. § tutor ⁊ per dy. de reg. iur. in rubrica declarare igitur
potest dominus marchio quod partim ut vicarius quate-
nus vicarius est partim ut ipse nomine proprio egit ⁊ sua
iura prosecutus est atqz prosequit ⁊ declaratio hec trahi
tur ad tempus libelli oblati. l. heredes palam. §. sed si no-
tam. ff de testa qui enim declarat nihil nouũ inducit sz qd
est tetigit ff. de acqui. re. do. l. adeo. § cũ quis in fi de neg.
ge. l. i. ⁊ ideo non ob. l. edita. C. de eden. ⁊ credo consulte
fieri hanc declaratione ad dubiuz omne remouendum. ⁊
si dicatur non cõpromisisset ut vicarius sed generaliter rñ
detur quod imo ⁊ iura que habet tanqz vicarius in cõpro
misso ueniunt ⁊ hoc uirtute illoꝝ uerborum contentorũ
in principio cõpromissi ibi ⁊ quãlibet ex dictis ptibus taz
coniunctim quam diuisim vigentibus ⁊ seu que vigere
possent quoquo modo uel uigebunt seu dicerentur ⁊ cete-
ra vnde illud uerbum quoquo modo solum contrariũ cuz
litem agere possit ⁊ poterit dominus marchio tam no-
mine proprio quam etiam ut vicarius in odium enim agẽ
di hec duo concurrunt. Ad tertium autem quod alle-
gatur non posse dominũ principem cõpelli ad restitutio-
nem ciuitatis ⁊ districtus nisi primo ei fiat damnoꝝ resti

tutio que ad pecuniam reducuntur falsum est cũ pro dam
nis ciuitas nõ sit obligata sufficit allegare quod dicit Cy.
C. cõmo. sub pretextu sedere. j. dicam damna restituen-
da non sunt. Super hiis damnis aduertatur diligenter
quia preter occupata que pncipis sunt damna data in ter
ritorio non sunt sibi sed suis fidelibus quorum nomine
ipse non agit sed agere potuisset nec dicitur se dãnificatũ
in illis pecuniis ex illatione damnorum factoꝝ fidelibus
forma ergo petendi inspicienda est de institu. l. habebat õ
excep. rei iudi. l. si uir. §. eandem ⁊. l. cum queritur cum si
mi. ⁊ plene disputat Jo. an. in addi. Spec. in ti. de acti. ⁊
peti. §. sequitur ver. hoc quoqz non est ptermittendum ⁊
in ti. de sen. §. qualiter ver. quid si his ⁊ ideo in hoc iudicio
talium damnorum consideratio nõ est habenda. Hoc
descendo ad petitam restitutionem bonorũ super qua cõ
cludo vno uerbo neutram partium fouere iustitiam quia
ex quo guerra fuit acceptata per principez qui cõsulte agẽ
do rescribere debuit oppositum eius quod scripsit ⁊ incõ
tinenti. ff. ad mace. l. si filius ubi est tex. optimus facit cle.
litteras de rescrip. Bar. ff. rem ra. habe. l. quo enim null⁹
alteri dolum uel culpam potest impinguere. ff. de compẽ.
l. si ambo in prin. hinc est quod dicimus nil dolosum do-
loso nil manicheũ chatego ⁊ nil iudeum iudeo. C. de he
re. l. quoniam ⁊. ff. de dolo. l. si duo de exce. do. l. apud cel
sum. §. marcellus so. matri. l. viro atqz vxore loquor cũ cir
ca idem prout in puncto nostro mutuo ⁊ vicissim dolus ⁊
delictum cõmittitur. l. circa eandem guerram ⁊ periculos
eius successus. Pro hac parte adduco quia si pugiles
duo sponte se comparant ad pugnam quãtuncunqz vnus ab
altero primitus inuitetur tamẽ cõmuniter ab altero petat
emendaz ut. l. qua actione. §. si aquis in collutatione. ff. ad
l. acquil. imputet enim sibi qui imprudẽter agit aut sibi ma
lo doctus cõsilio peius elligat. ff. de nego. gest. l. nam ⁊ ser
uus. §. fi. cum suis cõcor. ⁊ in regula iuris damnuz qr qui
in fi. ff. de regu. iur. ⁊ extra eo. ti. Ad hoc etiam dicendum
adduco qr statutum est pro bono pacis ⁊ concordie gran
dia damna passum compelli de iure ad damnoꝝ remissio
nem extra de iniur. c. in nostra sic que puto eũdem sanctũ
dominum facturum quis enim soluere posset aut restaura
re que dicuntur illata si uera sunt nempe nullus quinimo
⁊ ut ita dixerim neqz antiquissima romanorũ torpes cum
thesauris habundabat licet quandoqz esset corrosam. ff. õ
sola. l. creditor in princi. Restat videre an cõmissio exa
minationis testium facta per dominos auditores spectabi
les ⁊ egregios eiusdem sancti ⁊ illustrissimi principis va
leat ⁊ sine dubio dicendum est quod sic qr in procedẽdo ⁊
per se ⁊ per auditores suos habet amplissimam potesta-
tez ptibus psntib⁹ ⁊ absentibus ⁊ c. ut in cõpromisso lat⁹ cõ
tinetur quicquid ergo factum est per dominos auditores
attribuẽdum est illustri domino duci cuius potestate fun-
guntur ut l. item eorum. §. si decuriones. ff. quod cuiusqz
vni. no per Inno. de elec. in causis in prin. ⁊ hoc disputa
uit Bar. in. q. que incipit ab habundantia generali ⁊ c. de
ipsius autez arbitratoris potestate dubitari nõ potest qm̄
forma compromissi illaz ponit in lucidum. ff. de arbi. l. nõ
distinguemus. §. de offi. ⁊ eo. ti. l. diem proferre. §. siquis
litigatorum ver. proinde quinimo ⁊ ipsis cõmissarijs si-
gnanter fuit attributa potestas recipiendi omnes ⁊ sin-
gulas petitiones ⁊ c. ⁊ omnia ⁊ singula acta fienda ⁊ or
dinanda ⁊ insuper premissis ⁊ quolibet predictorum ⁊
tractandorum vigore dicti compromissi ordinare ⁊ facere
ut in compromisso patet cũz igitur ordinare ⁊ facere pos
sint omnia quecunqz tractanda occasione compromissi er
go ordinare debuerunt fieri posse ⁊ debere per alias te-
stium receptiones cum ordinatio receptionis testiũ ⁊ ipsa
receptio ad compromissum pertineat ⁊ ad causas in com
promissum cõtentas ⁊ sicut sanctus ⁊ illustrissimus prin
ceps dominus dux potuisset receptionem testiũ alteri cõ-
mittere ita ⁊ dicti cõmissarij potuerunt quoniam eis fuit
attributa potestas eadem in procedendo que cõmissa fuit
eidem domino duci vsqz ad diffinitiuam sententiaz exclu
siue de pater sic quod non fuit eorum industria simpliciter
sed fides assumpta in ordinando ⁊ faciendo vsqz ad di-
ctam sententiam. Sed quia reuocatur in dubiuz qr cõmis
sionem receptionis testium fecerunt cõmissarij pdicti par
te altera non citata an ualeat dicta cõmissio dico sine du-
bio quod sic quia attributa fuit eis potestas procedendi õ
iure ⁊ de facto quod quidem verbũ de facto attento ver-

bo de iure supra posito notat factum merum abstractum ab omni mixtura iuris alias non esset de facto imo de iure secundum considerationem facti ad .l. acquil. l. si quis seruum. § inclino ⁊ tantum importat hoc uerbum de facto quantum si arbitratori esset data potestas manu regia procedendi ut l. ij. circa principium de origine iuris que manus regia sine citatione omnia gubernabat in fine autem nihil iniquum statuebat ⁊ hac potestate utebatur pater in filium. ff. de fur. l. serui ⁊ filij commeta. l. i. C. de emen. lib. ⁊ ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. l. i. de usufru. l. locum. § proprietarius. C. de emen seruo. l. i. C. de pa. po. l. congruentius. que autem iniquitas consistat in commissione examinationis testium per quam partium ius finale non leditur quum salue sunt exceptiones contra personas ⁊ dicta ⁊ contra personas examinatoris testium ut patet ex actis reseruatio ipsarum exceptionum nempe nullam bonus uir iniquitatem poterit allegare. Item hoc uerbum de facto quod si abstractum ab omni iuris mixtura dummodo dolus absit ⁊ omnis patens iniquitas probat tex. recte intuenti in c. bone ⁊ de postu prela. bar. in extrauag. ad reprimendam in uerbo uidebitur in si in q. que incipit quid si dicatur in statuto quod in tali negocio procedatur de facto licet illum tex. ipse non alleget porro in actis inuenio partem citatam per Ja. seruitore communis papie. M.cccxcij. die xxij decembris peremptorie ad uidendam commissione dicte receptionis testium fieri. ⁊ quedam alia inuenio formam commisse citationis de uerbo ad uerbum in actis ⁊ postea eadem die prima hora noctis inuenio factam commissione receptionis testium ⁊ commissione scripture depositionis testium in qua commissione dicitur quod dicta commissio facta fuit absente procuratore dicti domini principis tamen uero contumace ⁊ legitime citato ⁊ monito est ergo monitio saltem illo tunc fieri potuit ⁊ illo tunc procurator amonitus potuit a facie auditorum aufugere de monitione non est dubium quod illa scriptura fidem facit de proba. c. quum contra ⁊ ibi per Jan. ⁊ Jo. an. ⁊ per eundem in cle. litteris de procur. ⁊ ibi allegat specu. C. de contraben. stip. l. optimam co. in aute. si quis aliquo documento ⁊ ibi per bar. C. de eden. allegatur autem in contrarium quia licet de relatione appareat non constat de commissione citationis sed trussatorum est quum non solum de citatione imo ⁊ de monitione fit mentio que tunc fieri potuit imo ⁊ de citatione fidem facit ex quo eadem die apparet actus expeditus secundum opi. quorundam de testi. albricus in uer. poblico ⁊ uer. alij dicunt, quod si de poblicatione ⁊c. ⁊ ibi etiam per Inno. ⁊ licet de commissione citationis non appareat in actis tamen presumitur commissio facta ex quo seruitor erat publicus ⁊ iuratus secundum Inno. de proba. c. quoniam in uerbo citationem spec. in ti. de cita. § i. uer. ⁊ no. Concludo igitur ex predictis quod parte non citata dicti commissarij potuerunt facere commissionem testium receptionis ex quo in commissione apparet quod illa commissio facta fuit monito procuratore domini principis contumace tandem ⁊ quod alia monitio fieri potuit tunc etiam dicta commissio facta fuit. Et probatur monitionem factam esse per uerba enuntiatiua illius scripture bar. ubi supra ⁊ ff. de uerbo. obli. l. sciendum. Super probatione autem factionis de capiendo dictam ciuitatem montis uici seu montis regalis testimonium facinorum non est plenum quum in carceribus est domini marchionis cui imperari potest ff. de testi. l. idonei continetur glo. tamen eius uox non est omnino fenustata quia quo ad probationem criminis manifestatis de quo in themate queritur omnium personarum est exequata conditio ff. de questi. l. de minore. in prin. per azo. in summa de teste. in col. ij. in preiudicium enim imperialis culminis ⁊ aduersus securitatem ciuitatis sue fuit factio ordinata per quam quamplurimi ciues ciuitatis spoliati sunt domo habitatione ⁊ bonis eorum ut mihi assertum est ⁊ cesari subtractum imperium ciuitatis quatenus in facto consistit ff. ad l. iul. ma. l. i. eo ti. l. quisquis. factio enim ordinata contra uicarium principis ⁊ si non in contemptum imperialis culminis perduellionis crimen est ut patet in quadam extrauagan. federici pij edita de qua per Barto. in d. l. hostes predicta ante uero illam non contrahebatur illud crimen nisi in contemptum cesaris fieret rebellio bar. ibi ad reducendum autem rem in proprios terminos ueritatis ⁊ in consonantiam lucolentam ex qua possit uerum dare iudicium ⁊ equa ferri sententia puto hanc rem exigere corpus eius subici torture ut d. l. de minore in si. princ. Si diceretur eum non esse omni exceptione maiorem secundum Inno. de accu. cum. p. maconella in prima glo. licet illa posset in contrarium allegari deberet eum poni extra territorium d. marchionis ita quod absque alio timore instantis uel futuri periculi libere uerum possit testificari. crederetur enim sibi reuelatori factionis concurrente iudicio uehementi ⁊ maxime alterius tractatus facti per eundem principem cum eodem factioso qui tractatus nunc ad finem deductus est sic que credimus fuit mulieri onice que factionem cateline detexit ff. ad l. iul. mate. in questionibus ex uicinitate enim temporum multa presumimus. l. si uentri §. in bonis de pri. cre. quem primum tractatum princeps confitetur seu eius procurator licet dicat se supersedisse facta pace quod uerbum supersedisse multum fauorabile est domino marchioni. nam si supersedit non truncauit. ff de iudi. l. destitisse ad turpil. l. destitisse animos ergo domini principis in occupando ciuitatem uidetur esse continuus licet cessauerit per tempus in actum deducere ff de solu. l. qui rem §. aream ⁊ secundum ea que uidi in tam prolixo testimonio factioni multa uerisimilia exprimuntur propter que quis potest ad credendum adduci uerum esse quod dicit ciues autem alij de dicta ciuitate licet non sint extrinseci seu forestati super dicta factione testimonium perhibere possunt quoniam per neutram partium eis imperari potest ut hoc aut illud dicant licet posset allegari quod ex factione sunt forestati sed hec exceptio non est sufficiens in crimine maiestatis ut dixit Bar. in. l. in questionibus. ff. ad. l. iul. mate quanta tamen sit eis fides adhibenda nullus magis scire potest quam qui examinauerit illos ff de testi. l. iij. §. i. ⁊ § eiusdem quoque principis nec debet examinator ad unam probationis speciem se restringere ⁊ hoc breuiter elicio ex tam diffusis ⁊ confusis scripturis ⁊ que sitis in numeris. Reliqua aute superflua fore puto partem autem tangentem quid iuris sit super restitutione certorum castrorum possessorum per eundem principem que esse dicuntur de marchionatu montisferati nihil dico nisi signanter uiderim iura ⁊ priuilegia ipsorum illustrium dominorum. In compromisso autem uenit dicta contro uersia ⁊ omnes alie que inter ipsas partes uerterentur ⁊ est enim compromissum plenum ⁊ plenissimum. ff. de arbi. l. si cum dies. §. plenum. Item super petita restitutione castrorum que occupata dicuntur dicto illustri principi ⁊ eosdem illustres dominos ⁊ gentes eorum ac ex actis hucusque nulla certa potest ferri sententia sed est expectanda testium publicatio quibus apertis idem sanctus ⁊ illustrissimus princeps sententiam ferre poterit equitati ⁊ iusticie consonantem. C. de iudi. l. iudices. Ego Ang. ⁊c. cccxviij.

Serenissimus Princeps uincislaus romanorum imperator ⁊ semper augustus ⁊ boemie rex dedit ⁊ concessit motu proprio illustribus principibus dominis theodoro marchioni montisferati ⁊ guilermo eius fratri germano priuilegium quoddam gratiam que regiam ⁊ omne bonum quod quidem priuilegium ⁊ gratia incipit uincislaus dei gratia romanorum rex semper augustus ⁊ boemie rex illustribus theodoro marchioni montisferati ⁊ guliermo eius fratri germano principibus ⁊ consanguineis nostris carissimis ⁊c. ⁊ fuit datum prange anno domini M.ccc.xcvi. die. xviij mensis Nouembris regnorum nostrorum anno boemie xxxiiij romanorum uero xxi queritur igitur visis ⁊ diligenter inspectis uerbis dicti gratiosi priuilegij de effectibus ⁊ uirtute eiusdem ⁊ maxime si ciuitas montis regalis cum aliis locis in dicto priuilegio descriptis debet restitui per illustrem principem achaye ⁊ an ipsi illustri domini teneantur reficere damna que idem princeps substinuit durante guerra mota per ipsos illustres dominos nec non.

Attendendum Est multum quod dictum priuilegium motu proprio est concessum patet ex uerbis eius unde in nulla parte sui potest subrepticium allegari uel dici de prebendis si motu li. vi. ⁊ ibi per Joan. and. in ipso autem priuilegio idem dominus imperator enonciando narrat concessionem ut carissimis concessi tam per suum genitorem carissimum ⁊ dominum karolum romanorum imperatorem ⁊c. quam per se ipsum quibus uerbis enunciatiuis ⁊ narratiuis absque ostensione priuilegij alicuius stan dum est ⁊ faciunt illa uerba plenissimam probationem eum idem dominus

idem d. imperator wincestaus narraret z enunciaret factuz suum s. sui privilegii z super narratiue principis fundet intentio declarando concessionem z eius formam specificaz z distinctam ut in cle. litteris de proba. ubi est casus quin imo z si forsitam non narret concessione suam sed genitoris sui sufficeret absque alia probatione ut in extrava. clemen. ti. vi. que incipit proinde multo ergo fortius standum est in themate nostro in quo fit enunciatio privilegii utriusque. Si enim sup narratiue principis non fundaret intentio haberet locum. c. si papa de privile. li. vi. tunc autem intentio principis non fundat super narratiue qn narrata non habent se in modum cause ad id quod in literis continet. iste autem non est casus noster qz omnia narratiue prolata habent se ad cohaerentia dispositiue in privilegio per modum cause z verba inserta in eodem privilegio ibi, put hoc ipsum date per nos maiestates certe litere manifeste declarant zc. non sunt restrictiua eiusdem privilegii sed declaratiua declarant enim privilegium ita fuisse concessum z de concessione certas literas maiestatis emanasse illud enim uerbum prout tunc est restrictiuum precedentiuz per viam relationis ad aliud quando precedens dispositio narrat incerta certificanda tamen per aliud. C. de eden. l. edita in fi. de dolo z contu. c. prout nobis z insti. de suc. subla § i. sed in themate nostro dispositio certa z certissima enunciat z ideo lz litere non appareant de privilegii concessione sufficiunt pdicta uerba narratiua. C. de insti. z subsi. l. si testim extra de testi. c. ueniens el. i. ibi prout ordo rationis exigit zc. qui ordo certus est cum ius semp sit certum. C. de epi. z cle. l. presbiteri ibi prout leges percipiunt zc. sunt ergo precepta legum certa ut extra de procu. c. si duo in fi. li. vi. C. de his qui latro. zc. l. ii. Concludo igitur ex premissis huius solius privilegii ostensione sufficere absque aliis litteris cesareis. Secundo idem dominus imperator enunciat atqz narrat in uer. nup. uero guerra z questiones z dissensiones vigentes inter dictos illustres principes ex pte vna z principem achaye z suos ex altera zc. Tertio in uer. cives civitatis zc. narrat cives civitatis montis regalis se contumaciter rebellasse z subdidisse principi achaye propter quod enunciat ipsos illustres dnos possessione seu quasi prefacte civitatis z executione iurium vicariatus dolo mediante per prefactum principem spoliatos que quidez verba cum sint narratiua facti alterius non inducant plenissimam probationem sed plenam que presumit ita esse, put dominus imperator enunciat. probari tamen potest contrarium ut no. Jo. an. in d. cle. literis. uerum quia de dnis sui iuris non solum factis eisdem quinimo z ipsi dno imperatori idem dnis imperator asserit sufficienter informatuz z sic factum suum attestat non adminiculum habens adiuctum prout dixi sufficienter idcirco de spoliatione z de iuribus iniuriis in dicto privilegio enarratis uerba predicta faciunt probationem plenissimam ut superius dictum est.

Quarto idem dnis imperator in uer non per errorem aut improuide auctoritate cesarea z de plenitudine potestatis ad vicariatum predictum z ad vniuersa z singula iura eiusdem vicariatus eosdem illustres dominos in pristinuz statum restituit z reintegrat non obstante qz guerra pdicta p eos fuisset forsitam inchoata z de nouo eosdez illustres dominos z quelibet eorum ad tempora uite sue z suorum successorum zc. vicarios constituit in civitate predicta z in castro z locis in privilegio descriptis cum auctoritatibus in privilegio pdicto insertis. unde de ptate z iuribus predictorum dnorum illustrium que habent in civitate z locis pdictis amplius non expedit disputare z propterea etiaz si uerba precedentia z narratiua privilegii dudum concessi in dicto privilegio non essent expssa sufficeret privilegium supradictum. sic enim placuit principi vnde legis habuit vigorem vnde aliud non debemus inquirere. ff. de consti. prin. l. i. z est in eis pro rone uoluntas si de alia rone non constat vnde scriptuz est sic uolo sic iubeo insti. de usucap. § qz autem in glo. Quinto idem dominus imperator in uer. ratificamus insup de plenitudine cesaree ptatis approbat z confirmat oes z singulas forbannitates z diffidatoes fcas p quascunqz psonas p eosdem illustres dnos aut alterum eorum z ante inuasione z occupatione factas p dictum principem z alios quoscunqz uolendo z teneant z habeantur pro legitimis ac si per maiestatem cesaream forent facte cum certis clausulis derogatoriis in dco privilegio contentis. Articulum igitur diffidationis facta contra dictuz principem achaye per dictum dominum marchionem. idem dominus imperator decedit in privilegio supradicto z ista decisio constitutio appellatur in d. l. i. de consti. princi.

Ex quo concluditur quod ex quo diffidatio fuit legitima z guerra subsecuta necessario fuit legitima ex parte dictorum dominorum illustrium z per consequens omnis defensio z offensio facta in dicta guerra per dictum dominum principem achaie pdra predictos illustres dominos z eorum adherentes z sequaces decisione cesarea iudicantur iniuste. C. de his qui ad eccle. confu. l. si seru⁹ vbi est ter. optimus. C. quando li. se. si. vi. l. i. z ii. C. de his qui latro l. i. z ideo omnia damna z omnes presuras que z quas idem princeps in dicta guerra substinuit equo animo ferre debet sicut z si sibi fuisset indictum bellum per cesarez quo casu vere hostis fuisset ut in. l. hostes. ff. de capti. z hec per illa uerba contenta in privilegio in ver. volentes ibi ac si per maiestatem nostram forent facte. Sexto idem d. imperator in ver supplentes supplet omnez defectuz siquis esset in primis ratione solemnitatis obmisse aut ex quacunqz alia compertus esset z sic nullus defect⁹ iuris uel facti allegari potest contra privilegium predictum sic enim placuit principi. Septimo in ver. mandantes idem dominus imperator mandat quibuscunqz occupatoribus civitatis predicte z castrorum z locoruz in dicto privilegio contentorum z in omnibus aliis in dicto privilegio contentis ut eosdem illustres dominos vicarios absqz difficultate qualibet benigne recipiant z admittant z eis z officialibus eoruz fideliter obediant z intendant sub penis in privilegio contentis. cum ergo ex tenore dicti privilegii tam ultimi quam de nouo concessi quam etiam antiqui de quo enunciatiue fit mentio ipsi illustres domini z quilibet eorum appareant vicarii dicte civitatis z locorum z questio uertens inter ipsos illustres dominos z illustrem principem achaie plenarie sit decisa per constitutionem plenariam in dicto privilegio contentam per quam constat de vicariatu de spoliatione de possessione dictorum dominorum spoliationis tempore z de iusticia diffidatois z guerre mote per eosdem dominos contra dictum principez patet evidenter quod dicta civitas cum suo territorio z districtu z cum locis predictis dictis dominis debet restitui z quod omnia damna supportata per dictum illustrem principem dicta guerra durante non debent refici neqz resarciri ut. d. l. hostes z. l. i bello z. l. si quid bello de captiuis. Et ita dico z consulo ego Ange. zc. cccixix.

Titius Stelle de tuderto confessus fuit se habuisse a domina ylla cōdam uero. cccccl. florenus z certas res pro dotibus dicte domine vxoris dicti titii quos denarios z dotes promisit reddere z resignare in omnem casum restituende dotis ut pz publico instrumento. deinde decessit dictus titius superstite dicta ylla eius vxore z francischa eius filia z herede pupilla. deinde nupsit se gilio nunc eius viro que domina ylla statim elapso anno a die mortis dicti titii z post paruum tempus dicta domina ylla egit in curia tudertina contra heredes dicti titii ad petitionem dictarum dotium z in contumacia habuit tenutam z possessionem ex primo decreto certa bona z possessiones valentia ultra dotes predictas que possedit usqz quo re habuit dotes predictas z dicta francischa adulta de quibus quietauit cum protestatione qz possit petere alimenta pro tempore preterito si qua sibi de iure deberentur deinde pro parte dictorum gilii z domine ylle actum fuit in curia tudertina contra dominaz francischam filiam z heredem dicti titii ad repetitionez alimentorum predictorum z contestatum fuit z exceptuz contra petitionem ipsorum postmodum uero dicte partes dictam causam z omnem aliam que esset z esse potest compromisserunt in arbitros de iure z de facto producte fuerunt petitiones exceptiones positiones z articuli hincinde z examinati fuerunt testes pro utraqz parte z publicati p parte dictorum gilii z domine ylle petitum fuit eis dari iuramentum indefectum probationum contra quam petitionem oppositum fuit z producta certa iura ut plenius manifestatur per acta. Queritur primo nunquid in casu proposito alimenta debeantur z si debent utrum peti possit per dictam dominam yllam z gilium contra dictam dominaz francischaz. Secundo queritur visis omnibus z singulis supradictis petitis z dictarum partium exceptionibus po

fitionibus articulis ⁊ responsionibus testium examinatio- ne ⁊ eorum dictis ⁊ attestationibus exceptionibus cōtra ipsos testes iuribus productis ⁊ iuramenti petitione fca- cis exceptionibus factis ⁊ tenuta supradicta quaz habuit dicta domina ylla ⁊ omnibus ⁊ singulis actis ⁊ actitatis coram dictis arbitris que sint partes dictoꝝ arbitrorū in predictis ⁊ quid arbitrari debeant presupposito ꝙ nil ali- ud restet ei nisi ferre sniam.

A mulieri

Cui non restitui- tur dos debeant alimenta. sunt qui. bar. dixit indistincte non deberi in. l. et qui natura. §. non tantū de ne go. gest. idem Jac. bu. qui dixit quod lz lex mandati. ff. man ad prin. et. si argumentū in contrariū ut debeant tamen iudicandum dixit oppositum se servare si iudicare eum oporteret. Rig. mal. indistincte tenet mulie- rem alendam donec vidua est qz in eodē matrimonio semp esse videt. l. filiū libertoꝝ. §. vidua. ff. ad municipales unde sicut existens in matrimonio est alenda per virum dote da ta per eam viro ita alenda per heredē viri qui defuncti in re fungitur ut coꝝ. de iureiur. amo. presti. Alij dicunt qꝺ in fra annum alenda est quia ante annū nubere non pōt ho- neste de secū. nup. l. i. postea vero cum nubere possit ⁊ ali per maritum secūdum non. et huic snie applaudet glo. si uxor non hz unde se alat in. l. unica. §. cum autem ⁊. §. ex actio. in glo. in verbo restituendis in fi. C. de rei uxo. acti. ⁊ idē tenet glo. in fi. ff. ut in pos. le. l. que legatoꝝ. sententiaz odo. tenuit ex. qꝺ quousqz vidua est alitur per heredes viri sub an. flo dote non restituta. C. de bo. ma. l. omne. In contra rium qꝺ non debeant do casū. ff. de solu. l. titia ubi si uxor matrimonio dissoluto bona viri possedit ⁊ oia pro domi- na egit fructus computant in dotis sortem. glosatum sen tentia placet ut infra annum sit alenda non postea sive vi dua sive nupta sit ⁊ quo ad domiciliū tantum in eodē ma trimonio esse videt ut. d. §. vidua unde cōcludo qꝺ aut do tis alimenta petunt ut alimenta aut ut usure aut ut inter- esse simplex. Si ut alimenta debent prestari infra annū ea vidua existente qz uxor in eode matrimonio esse censetur post annuz heredes viri extranei alere non tenent sic nec extraneus extraneum. Si autez heredes viri sunt filij mu lieris ut in casu nostro tenent eam alere non obligatione dotis sed quia filij si mater non hz unde se alat. l. si quis a liberis. §. si vel parens ⁊. §. sed si filius continuata glo. que melius hoc dicit. ff. de lib. agno. Si ergo soluto matrimo- nio alere se non potest non sunt alimenta prestanda sz so lum esuriente ⁊ in sūma egestate deducta ut d. l. si quis a liberis §. parens. alimenta enim non debent nisi ex pieta tis officio ut ibidem nulla autem pietas versatur circa ali monia divitis. C. de sacro sanc. eccle. l. illud. egenis enim ⁊ pauperibus non divitibus amore dei succurrendum est.

Nunc ad propositum hec uxor ut mater non potuit ali menta ut sua consequi vel habere quia filia nō erat sed p vigna. item non ut uxor precedentis matrimonij pro tem pore quo habuit unde viveret quod fuit imediate cū me ruit tenutam bonorum viri ⁊ ex eis fructus percepit d. l. titia imo illi fructus usqz ad concurrentem quantitatez ex- tenuant dotis sortem ut ibi si autem hec uxor vult non ut alimenta sed ut usuras dotis ⁊ non potest cum sint usure prohibite exceptis tribus casibus inter quos ipse non est ut. e. salubriter de usuris ⁊. c. cum contingat eo ti. olim au tem poterat ut. d. §. exactio ubi est casus. Si autem uxor vellet petere ut interesse qz oportuit eam sub usuris quere re do mū ad habitandum conducere ⁊ emere victualia qz dos sibi restituta non fuit tunc hec ut interesse quatenus essent liquide probate deberent restitui qm post. moram venuint in iudicio de usur. l. mora. C. de sen. que pro eo. l. i. C. in qui cau. in inte resti. nō est neces. l. in minore cum multis ⁊c. Quid autem aut quātum interfuerit huius dñe satisfactum fore non videt qz discussio tot actorum mihi est plusqz officiis ppter temporis intemperiē diffusionem actorum ⁊ nunc festinantiam. Solū ergo concludo qꝺ post primum annū matrimonij dissoluti huic mulieri que habuit unde viveret quia in possessionem bonorum mari ti missa est fructus percepit ex quibus vivere potuit non debentur alimenta ut alimenta non ut usure quia prohi- bite non ut interesse nisi quatenus de interesse liquide do ceum esset. quid autem doctum sit iudex inspiciat qui ha- bet cuncta rimari. l. iii dies. C. de condi. ind. Ego Ange-

Creditor

Volens sibi solui centum a debitore ex tra locum destinate solutionis dixit debito ri quod scriberet unam litteram cambij cā psori extra territorium existenti ut solveret Pe. ⁊ Ja. illa centum qui debitor litteraz scripsit in sub stantia est in hac forma paga a piero ⁊ giovane fiorin. c. per questa littera ⁊ ipsam litteram creditor habuit manu- bus ⁊ eam destinauit campsori per pe. qui pe. falsificauit dictam litteram. c. ⁊ fecit de ea unum o propter quam fal sificationez campsor dicto petro solvit. d. c. queritur an be ne solverit ⁊ an debitor sit liberatus cum non deberet re cipere nisi centum secūdum dictam formam.

Consultatio

Supradicta in duo membra di stinguitur cognoscenda. s. quid iur. ⁊ quid bone conscientie ⁊ hoc secūdum membrū in bono sancto ⁊ equo consistit unde papa sepissime fatur nostras cōscientias honorantes sufficit al legare clemen. exiui. §. nullitatem autem testium ver. non enim quo ad regiones nuncius qui falsificauit in perni- ciem transmittentis alterando litteram. c. in. o in falsū in cidit. Pro hoc adduco casum ad municipa l. nuo cum esset ubi nomen verum fuit abrasum interveniente collu- sione nuncij ⁊ loco collusionis aliud subrogatum ⁊ ita p pone fuit hic si quis recte inspexerit unde tenetur de falso ⁊ mandati. unde illud est planum facit optime. ff. de fal. l. si. §. si quis in rationibus. Item qui litteram recepit sic mo- dificatam falsificatum in nulla culpa est si dictuz. o. manu eius dem scribentis videbat proprie. Pro hoc adduco spe cialiter glo. no. C. de edic. di. adri. tol. l. fi. in ver. prima fi- gura. facit istud generale quod non dicitur quis scire qꝺ non potest sine magna difficultate scire ut. l. si duo in glo. de acquirē. here. de iur. ⁊ fac. igno. l. ij. §. sed facti vero si cer. peta. l quod te. ⁊ ibi in proposito cum. c. faciliter con- vertatur in. o ut patet ad sensum ⁊ videtur casus ex ver. obli. l. cum stipulamus si mihi a proculo cōiuncta pma glo. sed si falsificatio erat patens ⁊ manifesta imputatur tunc campsori qui veritatem non inquisivit ut concludēdo pro babo credo autem manifeste si reductio littere in rotundi tatem facit illud o. esse omnino dissimile ab aliis. o. in lit tera inclusis. unde ad comparationem dicerem recurren- dum ⁊ aliter non video quod iudicari possit an recipiens litteram fuit in culpa ex comparationibus enim litterarū ut plurimum veritas hec solet in lucem deduci ut. l. com- parationes cum simi. C. de fi. instru. ⁊ si ex comparatione predicta in arte periti iudicaret campsorem in culpa fuis- se imputādum esset sibi cur solvit ⁊ illa culpa esset sibi so li nociva. Sed si culpa campsori nulla potest ascribi quod quando sit superius est ostensum videndum est an pericu lum omnidictatis pecunie solute sine mādato sit suum an creditoris an debitoris. Creditoris autem nō videtur qz nullam culpaz cōmisit talem nuntium elligendo quē que libet diligens elligisset cum proponatur in themate ipsuz fuisse bone fame duobus temporibus. l. cum litteram re- cepit ⁊ cum illam presentauit pro hoc adduco. ff. cōmo. l. argentum. ff de admi tu. l. si res pupillares ⁊. C. de pig. actio. l. pignus unde si solutio est facta nuntio falso in di- cta dimidia non liberabitur solvens nec ille pro quo solu tum est imo contra falsum nuntium per solventem haberi potest multipliciter regressus de solu. l. qui hominem. §. si nullo de fur. l falsus de condi. ob. rau. l. si procurator fal- so ⁊ si aliud diceremus prompta esset via falsitatibꝰ quas debitores excogitare possent in faciēdo fabricari falsa mā data ⁊ illis solvendo vel se solvisse fingendo ⁊ hoc ō ri- gore sine dubio verum ubi deficit radix omnis mādati ⁊ ita loquūtur iura predicta sed ubi radix mandati non defi cit imo subsistit si per falsificationem ampliatur ⁊ falsifica tio non potest discerni faciliter ut est in proposito ō equi tate arbitror solventi succurrendum sicut succurritur cum mandatum fuit revocatum nec in noticiam solventis per venit cedēdo conditionem furtivam adversus recipientez. ut. l. cum quis §. si debitorem de solu. que equitas causat ex duabus causis simul iunctis. s. a vero quod precessit ⁊ a negligentia domini revocantis non intimantis eti in ca su isto cōcurrunt due cause equitatis productiue. Pri ma est mandati substantia per falsitatez incognitā amplia

ta. Secunda culpa creditoris qui non scribi fecit ca[m]psori per modum tam faciliter variabilem ꝺ copulatiua in alternationem ita quod campsor nulla posset collusione falli decipi vnde cõcludo ex premissis soluentem liberatum ꝺ equitate credendo cõdictionem furtiuam est enim hec cã mercatorum quorum domus debet esse ueritatis ⁊ equitatis in quo genere sub auctoritate dicti rigoris plerũq; p[er] uictose errari solet ut l. si seruum §. sequitur de ver. ob. ⁊ forsitan cum hac equitate quatenus tractemus de liberatione debitoris cõcurrit rigor cum secũdum ea que ꝓponuntur creditor dixit se sola littera cõtentum. vnde pro satisfactione sui assumpsit litteram cambii quam postea per suum nũcium destinauit de pigno actio l. si rem. §. omnis ⁊ ff. de contrahen. emp. l. ut res licet alias debitor solum campsori mandando ut soluat creditori per illud non liberetur nisi interueniat promissio campsoris ut no. in l. singularia. ff. si cer. peta. p[er] Bar. illa ergo uerba bene stat ⁊ sum contentus ilicta ⁊ iuncta cum littere receptione in ipsa littera debiti tacitam satisfactionem inducũt cum fuerit acceptata in forma qua presentata fuit ⁊ per illam acceptationem campsor debitor factus sit idem credendum ⁊ si dictum ꝺ falsificatum non fuit sed indocta ⁊ imperita scribentis manus ita litterarum predictam formauit q[uod] cõmuniter apud omnes litterarum peritos iterpretari posset. c. ⁊ .o. non enim esset imputãdum si campsor credidisset illam litteram ꝺ. maxime liberatõis fauore de actio. ⁊ obli. arianus quoniam imputãdum est creditori qui scribi fecit cum suam intentionem palam ⁊ litteris notissimus non apparuit de ver. obli. quicquid astringende primo responso C de testa. atten. quod siue in cor. vnde sumit. Concludo igitur ex premissis de equitate ⁊ bona conscientia tam campsorem soluẽtem quam debitorem tutum fore cõditione cessa nisi euidens ⁊ manifesta uiuperatio littere e. apparebat nam tunc campsor recipiens fuisset in culpa cur ueritatẽ non inquisiuit a littere auctore qui uiuebat ⁊ viuit. C. de fal. si quis decurio non enim debuit credere vi[t]uperare scripture nullo adminiculo iuuante ut. C. de p[ro]ba. l. sciant. C. de testa. l. si vnus ⁊ l. edicto superius alleg. Et ita dico ⁊ consulo ego Ang. ⁊c. ccclxxi.

Illustris

Et magnificus dominus d. nichola[us] estensis marchio ⁊c. iure feudi adusum regni inuestiuit thomasium centuraz de quadã re immobili presentem ⁊ recipientem pro se suis que filijs masculis ex eo legitime descendentibus postq; inuestituram ⁊ adeptam per ipsum uasallũ dicte rei possessionez ipso que thomasio successiue defuncto pluribus filijs iam puberibus relictis dicta res ⁊ eius possessio ad dictum d. reuersa est ex incurra seu negligentia dictorum filiorum dicti uasalli ipsam que rem tenuit ⁊ possedit ipse dominus nicholaus marchio spacio. xij. annorum ⁊ ultra scientibus pacientibus nec aliqualiter reclamantibus dictis filijs dicti thomasij postq; decessit dictus dominus marchio nicholai cui successit illustris dominus albertus germanus suus qui post mortem dicti domini nicholai dictã rem possedit dictis filijs dicti tho. maioribus annis xxv. non reclamantibus nec reclamantibus spacio vnius anni ⁊ dierum. x. qui quidem filij dicti tho. infra ãnum ⁊ diez a dictu domino alberto post mortem dicti domini nicholai inuestituram nõ petierunt nec ei fidelitatem obtulerũt prefactus vero dominus albertus elapso anno ⁊ diebus x. a morte dicti domini nicholai de eadem re dominũ eganum iure feudi inuestiuit. Predictis sic se habentib[us] decessit alter ex filijs predictis dicti tho. supstite altero cui nomen beneuenutus continuus qui beneuenutus vigore dicte inuestiture paterne de tota re predicta domino egano predicto nititur inferri questionez cui pro parte domini egani obicitur quod l[ice]t eius pater predictus videl[ice]t tho. continuus fuerit ut premittitur inuestitus tamen nedũ ipse beneuenutus uerum ⁊ et alij fratres dicti cõdam tho. feudum amiserunt eo q[uod] post mortem dicti tho. i[nfra] annum ⁊ diem inuestiturã non petierunt nec fidelitate obtulerũt ut debeant ⁊ si hoc non obstaret maiorẽ[m] obstat q[uod] post mortẽ marchionis nicho ipsi iã facti maiores an. xxv. infra annũ ⁊ diem a prefacto domino alberto inuestiturã non petierunt nec fidelitatem obtulerunt ut debuerunt quib[us] replicat idem bene. sibi non obesse eo quod temporibus supradictis ipsi filij dicti thomasij rem predictam non possidebant ⁊ sic iustam fuisse causam propter quam non petierunt inuestituram nec fidelitatem obtulerunt. Ulterius allegatur per prefactum d. eganum quod cum post mortez dicti condam tho. remanserunt alij plures filij qui omnes decesserunt nullis relictis filijs masculis supposito quod dicta causa per dictũ bene. allegata iusta fuisset tamen per mortez aliorum fratrum d. eu bene. eorum portiones ad dictum dominum deuenissent ⁊ sic eatenus nullo sibi competeret actio cum ut proponitur nõ fuerit feudũ auitum uel antiquum. Ex themate predicto querit̃ an dicti filij dicti thomasij propter dictas cessationes petendi inuestituram ⁊ fidelitatem offerendi seu alterã earũ amiserint ius feudi ⁊ an in casu quo non amisissent an portiones filiorum dicti tho mortuorum sine filijs masculis sint deuolute ad dictum marchionem.

Ultum

Cõsidero verba thematis q[uod] ex negligentia ⁊ in cura filiorũ possessio ad dominũ est reuersa quoniam cum cura ⁊ solicitudine rei feudalis ad feudatarium pertineat ut procuratorem in rem suam habẽtem vtile dominium sicut de fructuario dicamus ut. l. i. in fi. de opis no nuncia. ⁊ l. i. in fi. vsufructus queadmodum ca. ad manus suas dominus habens directum dominium rem reducere potest sicut rem emphiteoticam a fructuario uel emphiteota neglectam. ff. de solu. l. si hominem. ff. de noxa. l. si ex duobus. § fi. ⁊ l. si noxale de dam. infec. l. si finita. §. si de vectigalibus ⁊ §. item querunt debẽt enim omnes hij ut arbitrio boni viri quo non utuntur possessores penitus negligentes vnde forsan negligentia biẽnalis in recuperando a domino possessore hoc casu apertam notat in curiam ⁊ forsan derelictionẽ ut l. qui agris de omni agro deser. li. xi. nedum q[uod] in themate presupponitur dictam possessionem decenio neglexisse ex cuius cursu inducitur obliuio ⁊ obliuione possessionis ꝑditio ⁊ maxime si sciunt rem ab alio detineri pro ut in themate q[uod] sciebat dominum tenere ⁊ possidere ff. de vsucapio l. furtum. §. sũdi propter que dici audacter potest quod sint re ipsa eorum quasi consensu tacite disuestiti de beneficio paterno ⁊ quod ꝓpter feudum neglectuz possit dominus feodatarium ⁊ emphiteotam repellere tenet Specu. in ti. de loca. §. nunc aliqua ver. lxxxix. imo est in opinio an possit non obstante pacto de nõ expellendo ut ibi no. ⁊ si aliud diceremus data esset emphiteotis ⁊ feudatarijs prompta licentia malignandi ⁊ priuandi dominum per deteriorationis effectu directi dominij ita quod nullum de cetero in eadem re possit inuenire vasallum q[uod] est absurduz ꝓspicere igitur debent omnes ne ius rei vel corpus deterius faciãt aut fieri permittant ff. loca. l. videamus. §. item hoc. ff. de vsufru. l. locum. §. pe. ⁊ l. si cuius. §. deniq; consultus ⁊ vnusquisq; ꝑdictorum causam directi dominij teneantur deteriorem non facere ⁊ reliqua facere que faceret in re propria. ff. de vsufru. quẽadmodũ ca. l. i. §. cauere qui ergo non proscindit uites nõ subserit qui aquarum ductus corrumpi patitur nõ utitur arbitrio boni viri vnde ex eo contractu tenentur l[ice]t nõ teneatur acquilia que ad damna negligentia sola cõmissa non competunt. d. §. deniq;. vnde dices eos posse compelli ad rectã cultiuram ut causa directi dominij salua sit ut. l. hactenus. §. fi. ⁊ l. item si fundi in prin. l. si cum fructuario eo. ti. facit. ff. loca. l. si merces. §. conductor. vnde concludo quod cuz ex in curia ⁊ negligentia predia in plurimum deducunt ad nihilum quod licitũ fuit domino marchioni nicholao ex dicta negligentia illas possessiones ad suas manus reducere ⁊ sue mense incorporare quod fuit expresse de mẽte Spec. ut dixi non autem licuisset sine aliqua causa rationabili motu proprio disuestire ut in c. i. de natu. feu. x col. quinimo ⁊ si dominus vasallum disuestit cõmittendo feloniam talem contra vasalluz quam si vasallus cõmisisset contra eum feudo priuaretur sic ⁊ dominus debet in proprietate priuari ut in prima col. si de feu. defun. fue. cõtro. c. domino cõmittente licet autez ex tali negligentia dominus posset ad suas manus reducere nõ propterea dico eum perdere beneficium q[uod] certe sunt cause propter quas perditur inter quas non inuenio istam aut ei similez ut in c. i. que sit prima causa benefi. amit. x. col. ⁊ in c. vno ꝺ feu. sine cul. non amit. ⁊ in c. i. qui. mo. feu. amit. ius asit beneficij resider in filijs vasalli ⁊ postq; dominus nicho. ex dicta in curia ⁊ negligentia res ad suam mensam reduxit s[ed]

quia dicti filij non milites et militari beneficio gaudētes puberes existentes per annum et diem nō comparuerūt coram successore videlicet domino alberto predicto pollicē do fidelitatem et inuestituram nouam petendo et etiā ab eodem domino n icho petere neglexerunt sine dubio cō cludendum videt nedum ex hac duplici negligentia imo ex earum qualibet ipsos inuestitu filios feudo priuatos ex quo puberes essent loquor si essent priuati ex negligentia cōmissa tempore domini alberti et ardentius currere de buerunt ad inuestituram petendam cum essent quodāmo do disuestiti et pollicendum sacramentum fidelitatis quasi possidissent ex quo eorum in curia fuerunt possessione pri uati ut c.i quo tempore miles inuestituram petere debet ut i c.i.de capi.cōra. et in.c.imperialem solemnam eo.ti.no. Bar in.c.pe.de feu.vnde licet non tenerentur filij inue stiri eo tempore quo possessio erat apud dominum presta re seruitia tamen inuestituram et sacramentum pro ea pe tere et prestare debuerant cum per neutrum eorum gra uentur et qr licet possessio apud dominū esset reuersa illud ex negligentia et in curia filiorum processit de debet ergo eis esse nociua. Ex quibus concludo dictum eganum recte de dicto feudo inuestitum tam ex dictis negligentijs aut sal tim ex altera earū cum tunc filij essent puberes feudo sunt priuati. De successione non est querendum quia si nō fuis sent priuati successiuo mortuorum ad fratres pertinet qui viuit excluso domino nisi pactum inter dominum et va sallum aliter se haberet ex quo feudum erat primum in ti. de natura.suc.feu. Nec ob.si dicatur vasallum ex inuesti tura nō petita et ex iuramento fidelitatis non pollicito nō priuari feudo ipso iure sed per sententiam quia verba le gis priuationem inducentia sunt futuri temporis ut.l.in bem⁹.§.sane.C.de sac.san eccl.C.de iur.om.iudi.l.in cri minali.C vnde vi.l.siquis in tantam.C.de here l.quicūqz C.ne li po l.i.quia illud verum nisi verba legis aut alte rius dispositionis sint de sui natura priuatiua ita qr secum habeant priuationem anexam tex.cōmu.glo in l.prouidē dum.C.de aduo.ibi foro careat et c. Et glo.exponit ipso iure et ita est in casu proposito siquis insipiat in hac ma teria verba.l.i.de capi.contra. et d.l.imperialem sic et ra tione adiecti verbum futuri temporis intelligitur ipso iu re ut si in dispositione adiectum sit verbum mox illico vel statim cum non possit ferri illico sententia tex.est in cor.de inref.n up.in prin.idem et cum lex vltra procedit non desi derando sententiam ut.l.cōmissa de publica. et in.l.i.de re scrip li.vi.sic videmus in emphiteota qui ipso iure cadit a iure suo quod apparet quia dominus auctoritate propria possessionem ingreditur ut l.ij.C.de iure emphi. et tamen verbum priuatiuum est sub futurum nō presens et non est propter aliud quia habet secum priuationem anexam de sui natura ut predixi licet quidam dicant quod imo est qr lex vltra procedit sed non est verū expresse sed tacite Ego Angelus et c.

cccl[illegible]

Maritus Filium nasciturum insti tuit et substituit si nō na sceretur multa legata reliquit videlicet duab⁹ filiab⁹ dotes et vsufructū oium bonoꝝ cū he redibus testatoris et filio naturali.cccc.au reos vxorem reliquit dominā et fructuariam omnium bo norum suorum et reliquit quedam supplectilia et deinde reliquit eidem vsufructum omnium bonorū cum filio na turali et filijs suis donec in viduitate cum suis filijs man serit nominatim autem a substituto vulgari reliquit dictis filio naturali et filiabus alimenta certis temporibus et lo co prestanda sub pena ac etiam dictis vxori et filiabus et filio naturali reliquit vsufructum certorum bonorum et sup pellectilium et vnius domus que omnia erant in patrimo nio dicti testatoris. Queritur igitur an per legata nomi natim relicta a substituto intelligatur recessum ab omnibus legat in primo gradu relictis et si nō ab omnibus a quib⁹ intelligatur recessum et seu que intelligantur adepta. et su pra hoc particulariter consulatur.

Isto Testamēto predicto videri opor tet quid iuris de legatis fact. ad pias causas. Secundo quid iuris de lega tis factis filio naturali. Tertio quid iuris de legatis factis vxori. Quarto et vl timo quid iuris de legat factis filiabus. De primis nul lum est dubium quod debentur quoniam non nominatim ab intestato sed simpliciter sunt relicta vnde per omnem heredem debentur cū dicitur eadem legandi causa in omni bus heredibus scilicet animarum redemptio nec possunt dici tacite nata per nouum grauamē a substituto relictum ad eos dem pios actus de le.i.l.licet imperator et hoc de primo cum nullum nouum fuit impositum eorūdem legatariorum re spectu. De legatis factis filio naturali quem presuppo nimus esse capacem potest dubitari qr in primo gradu ei dem sunt relicti.cccc.flore.eidem dandi post.xviij sue eta tis annum ac etiam est relictus sibi vsufructus omniū bo norum testatoris vna cum filijs testatoris et domina mar garita et post mortem ipsorum est relictus sibi vsufruct⁹ omnium bonorum dicti testatoris vnde viuentibus filijs et vxore inuitauit testator filium naturalem ad mentē vsuf fructus illis defunctis ad dimidiam et alios qui heredes essent dicti testatoris ad aliam dimidiam ut clare apparet in §.item iure institutionis reliquit post mortem autem sub stituto reliquit toto tempore vite dicti simonis filij natura lis alimenta decentia et seu victum et vestitum cū adiectio ne penarum si non fieret prestatio modo et forma in testa mento scriptis in.§. et ab ipso philippo vsqz ad §.item in dicto casu quo dictus philippus et vltra dicta alimenta sic soluenda reliquit eidem cum filiabus et vxore vsufructum vnius domus et certorum suppelectilium ut patet in.d.§. vnde quatenus primo reliquit triente vsufructus omniū bonorum et deinde reliquit vsufructum certorū bonorum a substituto non grauatur substitutum imo sibi prouidit qr primo legauerat vsufructū totius deinde partis.ff.de vsu. obli.l.qui vsufructum tamen quatenus grauauit dictū sub stitutum onere alimentorum cum interminatione penarum si alimenta nō soluerentur per adiectionem istius noui grauaminis a dicto legato vsufructus omnium bonorum et a dicto legato cccc.flo.videtur esse recessum ut no.in d.l.licet imperator quoniam non est verisimile testatorem voluisse grauare substitutum duplici onere prestationis de lega.ij.l.iuta.§.qui inuita vnde super particula tangente filium naturalem videtur dicendum filium naturalem so lum habere debere que ei relicta sunt a substituto in.§.su pradicto.s.vsufructum dicte domus et masaricatarū et sup pelectilium pro dicto triente et dicta alimenta prestanda formaliter ut est dictum etiam sub pena adiecta in testamē to reliqua vero legata in primo gradu sibi relicta nullo mo do deberi velut adempta per noua grauamina imposita substituto in persona dicti naturalis nec curo an illa noua grauamina non tantum grauent substitutum quantum grauabant primo institutum quoniam sufficit grauamen vnum imponi substituto in persona vnius eiusdem lega tarij prestandum ut videatur recessum a grauamine indu cto simpliciter in primo gradu licet prima facie videatur obstare cum non sit verisimile ipsum debere percipere a substituto minus dilecto qz percepisset ab instituto a quo debebat.cccc.flo.percipere et trientem vsufructus tamē licet ista allegatio bona sit a iuris censura non est receden dum ex quo aliter de voluntate non constat que statuit in distincte per iniunctionem noui grauaminis recessum a pri mis non attenta an sint maiora vel minora primis sed an sit diuersitas ut.d.l.licet imperator bene tamen cōcedo qr si ab instituto primo relinqueretur totum deinde pars con tenta sub toto quia grauamen non est diuersum ut.d.l.qui vsumfructum qr per illud non est recessum ab alijs legatis eidem relictis et propterea demonstratiue loquendo per legatum relictum de domo et suppelectilibus non dicitur a legato.cccc.flo recessum qz legatum trientis vsufructus et suppelectilium continebatur sub primo vniuersali lega to vsufructus omnium bonorum sed est ademptum per legatum alimentorum quod nō fuit ei relictum in primo gradu et maxime considerato quod testator voluit illa ali menta omni anno prestari sub graui pena et voluit ea pre stari in certo et determinato loco per quam loci adiectio nem grauamen diuersum replicatur ut d.l.fideiussor obliga ri.§.qui loco certo.ff.de fideius. Descendamus nunc ad legata vxori relicta et multum eam testator dilexisse vide tur cum ipsam tot legatis honorauit et ad ipsa legata signā ter descendamus. et primo ad legatum dotium et de illo non est contentio qr solutum est a substituto et merito ve lut es alienum et relaxata est sibi necessitas nō reperendi in persona substituti de qua facta fuit mentio supra in pri mo gradu tenetur tamen dicta vxor dictas dotes deposi

tare aut

tare aut emere possessiones quarum vsumfructum cõmunicare debet filiabus ut in testamento continetur. In secundo loco testator relinquit eam dominam z fructuariam omnium z singulorum suorum bonorum donec vidua vixerit cum filijs z filiabus z c. hoc quidem legatum interpetrantur alimentorum si filius successisset z quousq; a filio percipere debuisset ut. l. ij. C. si secũdo nup. mul. cũ autem est percipiẽdum ab alio ut in casu proposito qꝫ deficit consuetudo interpetratur plenum legatũ vsusfruct⁹ licet Bart. dubitauerit eo qꝫ hic erat testatoris frater ut ipse ponit in. l. vna. § vna de lega. ij. z ita iam pluries cõsului per duas rationes quas non refero gratia breuitatis quia non expedit ut patebit ex infra dicendis. Nam postea in. §. item iure institutionis relinquitur z c. legauit eidem domine Marga. z filio naturali z filijs vsumfructum omnium bonorum. vnde vbi primo totum vsufructum reliquit vxori ubi filij non existerent heredes a quibus legatũ posset percipi in. d. § ademit duas ptes quas reliquit filiabus z filio naturali ut. C. de leg. l. eã questio.

Tertio legauit eidem in casu viduitatis predicte z cum deliberauit stare vidua subaudio cum effectu omnes pannos laneos z lineos z c. Quarto legauit ei vestimenta lugubria tempore luctus. Quinto legauit vsufructũ poderis emendi pro ducentis florenis z seu vsumfructum pecunie quousq; emeretur podere vna cum filiabus z filio naturali z sic reliquit ei trietẽ dicti vsufruct⁹. Sexto voluit gubernari z castigari z c. z de isto non est curandũ z hec omnia sunt ante institutionem z sic ab omnibus heredibus cum sint relicta simpliciter videndum est ergo vtrum sint reuocata per legata eidem facta a substituto signanter z dicendum est quod non qꝫ nullum nouum grauamen substituto in fauorem domine Margarite impositum est siquis recte inspexerit quoniam a substituto nihil est vxori relictum vltra quam esset relictum in primo gradu legatis omnia de quibus superius dictum est a substituto vero signanter minus reliquit z quicquid reliquit continetur sub primo legato sicut continetur pars sub toto nam in primo gradu pannos laneos z lineos quo ad proprietatem quoniam voluit de ipsa facere suum velle postq; deliberauerit. s. cum effectu stare vidua cum suis filiabus. item his legauit eidem vsumfructum omnium suorũ bonorum. Primo cum reliquit eam dominam z vsufructuarium ex quo legatum a filijs perceptum non est.

Secundo reliquit eam fructuarium pro parte tertia eiusdem vsumfructum volens esse suum z suorum filiorũ z filij naturalis grauamen autem iniunctum substituto in fauorem dicte domine Marga. non est maius nec diuersum a primo legato imo necessario includit sub illo quoniam a substituto reliquit dicte domine Marga. pro tertia parte vsumfructum certarum rerum tantum descriptarum in. § z ab ipso philippo quarum rerum vsusfructus legatus erat includebatur sub illo primo legato vniuersali omnium bonorum unde non dico legata primi gradus vxori facta intelligenda reuocata per aliquod nouũ grauamen iniunctum substituto in fauorem vxoris sed bene dico ademptum legatum generale vsufructum omniũ bonorum per legatum speciale vsusfructus certarum rerum enumeratum ut. l. sepe § fun. instruc. que notabilis est ad hoc z eo. ti. l. cum delationis. §. cui fundum z de suppe. lega. l. suppele ij responso. Nec ob. qꝫ testator reseruauerit omnia legata nõ obstante exactione dotis qꝫ non intelligitur reseruasse adempta sed solum non adempta prestari voluit non obstante exactione predicta. Unde concludendo dico quod dicta vxor debet habere trientẽ vsusfructus domus massaritiarum z supplectilium de quibus fit mentio in. d. §. z ab ipso philippo aliam tertiã partem filie sunt accepture. z aliam partem filius naturalis. Item debet habere quoad proprietatẽ pannos laneos z lineos z c. qꝫ illorum fuit sibi relicta proprietas ex quo testator voluit qꝫ illa posset facere suum velle postq; deliberauerit vidua remanere cum filijs. Item debet habere vsumfructum integre dicti poderis emendi pro dicta quãtitate cc. flore. quia ut earũ dictum legatum in filiabus z filio naturali est renouatum vnde per ius accrescendi totus vsusfructus vxoris est. Nunc descendendum est ad legata relicta filiabus z ad hoc ex predictis patet responsum nam dictis filiabus testator signando prouidit imponendo in eorum fauorem diuersum grauamen. s. alimẽta relicta eis in. §. item eueniente casu predicto quod philippus z c. quod relictum non fuit factũ eis in primo gradu.

Nec ob. si dicatur qꝫ imo fuit factum eis in primo gradu ut patet in. §. item voluit z disposuit qꝫ vnaqueq; z c. quia in illo. §. fuerunt alimenta relicta cuilibet earum filiarum z habitatio domus in casu quo aliqua nuberet z postea vidua remaneret sed in. d. §. item eueniente casu ꝑdicto z c. sunt relicta alimenta sub pena soluenda a substituto certo loco z forma traditis in. d. § toto tempore puerilis etatis z quousq; nuptui traderent z etiam toto tempore filij naturalis quod grauamen in primo gradu non fuit adiunctum vnde recessum est ab omnibus legatis eisdẽ filiabus factis in primo gradu excepto legato dotiũ quia eadem durat causa legandi cum ille dotes succedant in locum legitime z ne. si aliud diceremus dicte filie se preteritas inuenirent. vnde non est verisimile quod testator hãc viam elegerit ad impugnandum suum iudicium. l. ij. de testa. mili. vnde concludẽdum est quod filiabus conseruatur legatum dotium velud repetitum. Item quod conseruatur eis legatum vsusfructus poderis emendi ex pecunia matris eorum quoniam hoc onus vxori fuit iniunctum in secũdo gradu. Tertio debet habere tertiam toto tempore puerilis etatis z post quousq; vixit z quousq; vixerit dictus filius naturalis alimenta soluẽda modo z forma traditis in. d. §. sub pena predicta. Item debet habere tertiã partem domus z dictorum supplectilium ad vtendũ z fruendum prout z sicut dixit dictus testator in. d. §. z ab ipso philippo dicendum est etiam qꝫ dicta vxor debet cautionem substituto prestare de utendo z fruendo arbitrio boni viri de vsufru. le. l. vxori z etiam dicte filie debẽt ꝑstare cautionem dicto substituto de vtendo z fruendo domo predicta cum tempus erit vtendi fruendi z eandem cautionem sunt prestature pro supplectilibus que nõ cõsumuntur vsu. Reliqua autem que usu consumuntur extimanda sunt z cautio debet prestari de restituẽdo extimationem vsufructu finito ut. l. i. z. l. hoc senatus de vsufru. ea. re. que vsu consumun. z ex predictis recte intellectis signanter apparet responsum ad omnia supradicta quesita z ista est sententia que de iure exigi potest ex tam ineptis obscura z ambigua voluntate causata a modico sensu testantis z notarij imperitia. Et ita dico z consulo ego Angelus z c. cclxxij.

I sis Instrumentis initis inter magnificum dominum dñm comitem antonium monasserati ex parte vna z nobilem militem dominum franciscum de rannano ex altera. queritur an comes cõtradus teneatur restituere rochaz dicto domino francisco cũ non soluerit nec obsides dederit. d. comes interpellatus z requisitus infra terminos prout promisit.

Visis Omnibus iuribus z instrumẽtis predictis solum in dubio reuocatur an rocha predicta restituĩ debet per dictum dominum contra dict. d. francisco an vero debeat idem comes contra. de ipsa rocha disponere ad libitum z voluntatem domini comitis antonij. De alijs enim bonis secundo loco venditis per procuratorem dicti domini francisci dicto domino antonio comiti non contenditur pro domino antonio ex mite quatuor faciunt propter que videtur qꝫ dicta rocha eidem tradenda sit per comitez contra. Primo qꝫ procurator domini francisci habet special. mandatum ad vendendum z paciscendum de precio ac etiam de possessione ipsi⁹ roche tradenda illam vendidit dicto comiti antonio z procurator nomine illius se pro dicto comite antonio possidere constituit. vnde dominium z possessionem pure z libere transtulit in ipsum antonium z non solum possessionem ciuilem imo etiam naturalez quoniam nomine dicti antonij se possidere constituit ut. l. quod in eo de acquirẽ. pos. licet si adiecisset verbũ precario translata fuisset in ipsũ antonium sola ciuilis z apud dictum franciscum precario rogantem naturalis mansisset ut ne. in. d. l. quod in eo. z eo ti. si quis ante quod autem dominium translatum sit in ipsum A apparet quod idem franciscus vendidit z tradidit ut est dictum. Constat autem vendentem z tradentẽ si est dominus sicut erat idem franciscus transferre dominium z cum non est dominus transferret in emptorez bonefidei vsucapiendi conditionem. ff. de contrahen. emp.

l. clausibus de acqui. re. do. l. qua ratione. §. item si quis infinita de rerum divisione § si quis a non domino. l. qua ratione §. interdum de acqui. re. do. sola igitur ⁊ nuda detentatio asinina penes ipsum franciscum remansit ut patet ex predictis. Secundo quia idem procurator in dcõ venditionis contractu concessit licentiam eidem domino comiti apprehendendi corporalem tenutam ipsius rei ad eius libitum per quã concessionem apta illico fuit eidem ad auferendi illam nedum de manibus eiusdem sed imo ⁊ cuiuscunq; alterius ut. l. ij. C. de pigno. contuncta. l. predia ff. de acqui pos. ⁊ maxime cõsiderato ꝙ idem. A. fuit positus in locum dicti francisci venditoris ⁊ constitutus procurator in rem suam ex causa bonorosa unde omnia iura in effectu eidem venditori competentia translata fuerunt irrevocabiliter in predictum emptorem ut pz ex continue. l. C. de dona. l. illam. ff ad trebell. l. qui. cccc ibi ut te suo loco constituat. Unde per hanc licentiam aduocandi temporalem tenutam concessam eidem emptori non solum dñium ⁊ possessio tam civilis quã naturalis apud emptorem consistit imo ⁊ ipsa detentio que põt faciliter advocari considerata iur civilis censura etiam ipsa detentio apud emptorem constituta videtur lz vera non sit. ff. de acqui. pos. l. si quis vi. facit illa generalis regula qui actionez habet ⁊c. ff. de reg. iur. l. qui actionem. Tertio quia solutio precij debebat fieri in certis terminis ⁊ elapso termino venditor ꝓtestatus fuit comiti cõrado ꝙ rocham non traderet venditori nisi prius per venditorem essent eidem venditori omnia plenarie observata. unde cum dicta protestatio fuerit facta renunciasse videt dictus venditor pactis penalibus ⁊ recessisse totaliter ab eisdem ut pz ex cõtinue. l. de mino. l. emilius de. l. cõmis. l. post diẽ. C. pac. inter emptorem. l. cõmissorie. Unde ex quo per dominũ franciscũ est recessum ab illis remanemus sub forma primitiva venditionis per quam translatũ fuit ut dixi in emptore pure ⁊ libere dñium ⁊ omnis possessio cũ plenaria potestate advocandi corporalem tenutam auctoritate ꝓpria. Quarto ⁊ ultimo pro eodem emptore facit generalis doctrina qua traditur quod ubi duo inter se de possessione contendunt cum tertio ꝙ quilibet ad se possessionem pertinere contendit ille vincat qui fortiora iura ostendit ⁊ habet. ff. uti. pos. l. si duo de proba. c. lz causam. Sed emptor ut ex premissis apparet hz meliora potiora ⁊ fortiora iura cum sit dominus ⁊ possessor ⁊ naturaliter ⁊ civiliter ⁊ habeat potestatem advocandi tenutam non solum a venditore imo a quolibet alio ut dictum est. Pro hac parte facit fortissime quia idem comes conradus ipsam rocham salvare ⁊ bene ⁊ diligenter custodire promisit tam emptori predicto quã procuratori venditoris ut ex instrumentis apparet unde habet ipsam in depositum ab utroq; s. tam a venditore quam ab emptore unde cum iura emptoris sint notoria tam respectu ꝓprietatis quã respectu possessionis ⁊ dicte licentie nullum videt dubium dictam rocham restitui debere dicto emptori habẽti iura fortissima ⁊ post idẽ venditor ⁊ etiam ante põt agere sua via contra emptorez ad observantiam premissorum non autem ad restitutiõez datorum ⁊ recisionem contractus. C. de rescin. uen. l. iutas. Incontrarium pro venditore facit quod sibi restitui debeat dicta detentatio nuda in dominium conradum translata. Primo ⁊ principaliter ⁊ potissime quia ex forma concessionis facte in manibus domini cõradi de dicta rocha apparet quod in uno casu duntaxat taz emptor quã venditor voluerunt de dicta rocha fieri deberi per ipsum dñm conradum prout vellet idem venditor. s. datis obsidibus aut pignoribus pro securitate precij persolvẽdi ad terminos declarandos per ambasiatores in pactis nominatos qui termini fuerunt postea declarati nec fuit facta solutio nec pignorum aut obsidiũ prestatio infra terminos. ⁊ quod solum in dicto casu de ipsa rocha deberent fieri voluntas emptoris apparet ex illis verbis ablativus absolutꝰ datis obsidibus ⁊ c. qui conditione ĩportant ut. l. emeris agris de usufr. ⁊ de condi. ⁊ de. l. a testatore. natura aũt conditionis est ꝙ nisi impleat dispõ deficiat. l. si quis ita heredi tatis de condi. insti. ⁊. l. i. ⁊ q̃si per totũ de cõdi. ⁊ demõ. quinimo ⁊ cum ĩpleri oz formaliter ut. l. mevis ⁊. l. qui heredi de condi. ⁊ demon ⁊ illius defectus operatur directo totum oppositũ eius qð dispõ erat affirmativa in conditionis eventũ eius defectus negabat ⁊ si erat negativa eius defectus affirmabat ut. l. si is qui. cc. §. virum de reb. dub. Cum igitur sub hac conditione obsides aut pignora prestarentur fuerit mẽa dispositio hec ut rocha tradi deberet venditori ⁊ eius voluntas ad plenum de ea fieri ergo necessario ex virtute dicte cõcessionis partes qlĩ se dicantur quod illis non datis nullo modo deberet fieri voluntas comitis. Pro hoc quia concessum in uno casu in opposito videtur denegatum ut patet ex regulis traditis de iudi. l. cum pretor de interdi. ⁊ relega. l. relegatorum. § ad tempus. ff. de postu. l. imperator titius. Nec ob. si dicatur non fuit appositum tempus in datione obsidum vel pignorum unde adhuc cõditio potest per emptorem impleri. l. ita stipulatus de ver. oblig. quia imo fuit appositũ ex quo debebant pro securitate precij in terminis persolvendi dari obsides vel pignora ut infra illos terminos darentur non enim ultra terminos licet dare pignora cum nec liceat precium solvere cum ad precij solutionẽ adiecta si dies ⁊ pena ⁊ sic nõ possit mora purgari ex quo adiecta non est in fraudem usurarum. C. de contrahen. stipu. l. magnam no. de ver. ob. l. insulam. Secundo ꝙ ex forma ⁊ figura verborum consignationis dicte roche ad eam cõsignandam ut consignata fuit persisterunt partes vicissim fidem nullatenus gerentes non enim confidebat venditor ponere eam libere in manibus emptoris timens sibi de precio nõ satisfieri ⁊ iustus sibi videbatur timor ꝓpter potestatem emptoris ut. l. ij. ff. qui satisda. cog. similiter non confidebat venditor prius solvere precium ⁊ similiter sibi iustus videbatur timor cõsiderato ꝙ dicta rocha est locus munitissimus ut in glo. in. d. l. ij. ⁊ ideo unusquisq; pro sui tutella elligit viam huius depositi sic. ff. de solu. l. si soluturus ubi eadem cautella fuit adhibita. unde non debet fieri de rocha voluntas emptoris dum termini pendebant ante satisfactionem non post terminos cum cõditio sit impleta formaliter ut est dictum. Tertio quia sive dictam consignationem roche appellemus depositum sive sequestrum cum fuit factum ad precidendas lites que potuissent inter partes oriri quecunq; partium non observasset promissa ergo restitui debet per depositũ seu sequestrum illi per quem non stat quominus dispositio sortiat effectum ⁊ fiat dicte litis decisio tex. est ff. de dolo si oleũ.

Cum igitur causa sit perpetrata per emptorem qui solvere precium noluit nec implere quod debuit concludendũ videtur dictam rochã venditori restitui debere. Quarto ⁊ ultimo ꝙ pro precij solutione dicta rocha que transiit in dominium emptoris est obligata venditori sicut reliqua alia bona emptoris ut patet ex generali hypotheca bonorum emptoris presentium ⁊ futurorũ unde illi possunt incumbere quousq; precium sibi solvatur quinimo ⁊ si non obligata esset repellitur venditor nisi offerat preciũ de actio. emp. l. iul. §. offerri ⁊. l. qui pendente ex quo de ꝑcio non est habita fides a principio ut. C. ð rei ven. l. in civile ⁊ insti. de re. divi. §. vendite. Nec ob. si dicatur a ꝑncipio fuit habita fides. nego enim hoc ut apparet ex voluntate ⁊ contestualitate pactorum incontinenti initorũ post venditionem quibus inherendum est aut quia insunt propter contestualitatem ut. l. lecta. si cer. peta. aut quia novãt ut. l. pacta novissima. C. de pac. aut quia detrahunt vel declarant quod etiam ex intervallo in omni dispositione cõventionali fieri potest ut. l. in conventionalibus de verbo. oblig. ⁊. d. l. lecta. ⁊. d. l. pacta novissima. Ex quibꝰ quatuor allegatis pro venditore cõcludo quia observata nõ sunt venditori promissa quod dicta rocha debet restitui dicto domino francisco venditori per dictum dominum comitem contra predictũ. Restat nunc respondere ad allegata in cõtrarium pro parte dicti emptoris ⁊ primo ad primum dum dicitur dominium ⁊ omnis possessio translata fuit in ipsũ emptorez concedo enim sed non fuit translata pure sed post diem precij solutionis nec fuit ullo mõ translata nuda detentatio imo noluit venditor apud se cõsistere pro securitate precij ut patet ex cõsignatione illico facta de eadem partium voluntate que intentionem amborum declarat ut. l. si servus plurium. §. si deleg. i. ⁊ licet fuisset translata omnis possessio tamen per pacta sequentia novantia prima secundum que non debebat de rocha fieri voluntas emptoris nisi in uno casu dũtaxat. s. datõis obsidum aut pignorum pro securitate satisfactionis precij apparet quod in defectu conditionis voluit venditor eandem in se transferri. Constat autem possessionem sub conditione tradi. ff. de acqui. pos. l. qui absenti. §. i. ⁊ considerato ꝙ

derato quod venditor de emptore non confidebat nō est verisimile per illa verba apposita in contractu venditōis possessionem aliter tradere voluisse. Nec ob. secūda obiectio de concessione litterarum apprehendendi illam detētationem per quam fuit aperta via auctoritate propria capiendi z aduocandi eam a quolibet detentore z maxime cum fuerit factus procurator in rem suam qr z illa licētia tacitum habuit diem z seu conditionem. l. si z postq̄ȝ satisfactum de precio fuerit ut. d. §. offerri z. d. l. qui pendentem uel dic quod per consequens pactum cōtextualiter factum uidetur dicta licentia modificata si z inquantum satisfiat qre modificatio fieri debet cum sit dispositio condētionalis ut dixi. Non ob tertia obiectio de protestatione per quam uidetur recessum a pactis penalibus quia concedo respectu termini prime solutionis qui iaȝ erat elapsus non respectu reliquorum quorum terminus non decurrerat tex. est ff de sta li. l. statu liberos. § sticbos annua. Nō ob. quarta obiectio quia illa vera quando ius aduocandi non est. l. aliqua impeditum illi qui habet dominium possessionem uel utrunq̄ȝ sed hic est impeditū ius aduocādi propter precium non solutum. sic enim voluerunt partes ut satisfacto de precio in terminis declarandis uel per obsidum aut pignorum dationem de rocha deberet fieri voluntas emptoris ergo a contrario ea satisfactione non facta non debet fieri voluntas eius sed venditoris ut. d. l. si oleum. Et ita dico z consulo ego angelus.

I so

Testamento z codicillo famosissimi iuris utriusq̄ȝ doc. dñi Jo. de ligna. reuocatur in dubium. an legatum alimentorum per eum relictum in codicillo p̄dito patrinalido fratri dicti testatoris z cōsollo suo nepoti z omnibus filiis masculis descendentib⁹ ex eis sit extinctū considerato q̄ baptista filius z heres dicti testatoris vniuersalis ad p̄ns est exbānitus de ciuitate z comitatu bononie capitaliter attenta forma dicti testamenti ad q̄ dictus testator se retulit. z videt prima fronte q̄ non qr in testamento testator predictus dictis legatariis legauit vsumfructum bonorum que habebat in burgo lignanni in loco ceri z adiecit quod si casus contingeret quē voluit deus aduertere quod idem baptista non posset stare z habitare in ciuitate bononie uel non possidere bona hereditaria dicti testatoris quod tunc dicta bona legata quo ad vsumfructum legatariis predictis habeat idem baptista institutus z omnis alius filius qui sibi heres esset cum casus contingeret vnde de casu fortuito uidetur testator sensisse. non autem dicitur casus fortuitus quem dolus aut culpa precedit directo ordinatus ad casum imo ille casus annumeretur dolo z culpe ut. l. si vehenda §. i. ad l. ro. de iac. si quis cautio. l. ij. §. si quis tamen cum possint cum sy. Pro hoc adduco rationē persuasiuam quia si aliud diceremus in potestate dictorum heredum esset euacuare legati substantiā. s. alienando bona dicti testatoris saltim de facto possessiones ipsorum in alium transferendo uel data opera procurarent quod in bononia stare nō possent. contingeret enim tunc quod sua malitia machinatione z dolo non possideret uel non staret z sic reuocatum esset legatum quod minime credendū est testatorem voluisse z si aliud diceremus aperta erit via malitiis que est penitus precidenda. ff. de rei uen. l. in fundo. Et pro hoc facit. ff. ex qui. cau. ma. l. z qui data z quasi totus ti. que in frau. cre. ff z. C. si quis in frau. pa. z qđ no. glo. ultima in auten. contra rogatus. C. ad trebel. z. C. de rei vxo. actio. auten. sed qūāuis vbi non licet patri filie dotem diminuere nisi cū sua substantia est diminuta clade nō aute cuȝ dolo. Pro hac et parte negatiua facit q̄ lȝ baptista stare z habitare nō possit in ciuitate uel comitatu bononie. p̄pter bannū tamen ipse oīa bona possidet hereditaria in bononia z ei⁹ comitatu cōstituta que in hereditate dicti. d. Jo. remāserunt vnde nō videt credendū testatore voluisse dictum legatum adimere maxie cū sit fauorabile z pium z sic disiunctiuam uel resolutam in cōiunctiuam. p̄pter presumptam voluntatem testantis qui filium legatariis predilexit in casu in quo gaudere non posset filius bonis existentibus in territorio bononie ar. opti. C. de insti. z subst. l. generaliter in p̄n. pro hoc facit. l. cuȝ acutissimi in ratione sui. C. de fideicō. hoc igitur solum. s. habitare nō posse nō sufficit ad ademptionem legati inducedam licet non possidere bona esset sufficiens causa qr in casu egestatis z inopie verisimile est dictum testantem predilexisse filiuȝ ut. d. l. acutissimi. Contrarium est verum ut dicta oratio disiunctiua in qualibet sui parte verificetur siue idem batista stare z habitare non posset siue posset sed in aliquo emergente casu bona hereditaria non possideret quorum quodlibet multifariam potest contingere est enim proprietas disiunctiue ut alterum disiunctorum requirat esse verum non vtrunq̄ȝ ut. d. sol. l. cum querebatur de condi. z demō. l. cum papinius. §. disiunctio de verbo. ob. l. si quis ita stipulatus. Non ob. l. generaliter qr ibi resoluitur in cōiunctiuā propter uitandam absurditatem ut ibi littera dicit apte hic autem nulla resultat absurditas sed dicta disiunctiua posita intra conditiones stat proprie uno eam accipi proprie est conforme intentioni testatoris qui voluit filio prouidere in quolibet casuum predictorum siue heres bona fide non possideret existentia in districtu boñ. siue possideret sȝ in bono via stare non posset vnde non est recededum a p̄prie uerborum nec eorum significato cum clara sint ut. l. non aliter de leg. iij. z. l. ille aut ille § cum verbis eo. ti. ad coniecturas recurrimus cuȝ uerba sunt clara ut. l. cōtinu⁹ de ver. ob. Nec obst. quod dolus precessit casum propter quem stare z habitare non potest qr ille dolus nō fuit ordinatus principaliter ad casum z nece tertij z forsita passus erat nec fuit ordinatus in necem legatariorū ergo z c. ut. d. l. ij. uehenda. §. i. z pro hoc specialiter addo. ff. si quis cau. l. si quis in princi. item nec constat de dolo cum maleficium non fuerit cōtra eum probatum nisi per eius cōtumaciam que secūduȝ formam statutorum cōmunis bononie fingit cōfessionem nam illa ficta confessio ne liuȝ operatur effectum nisi ut dānari possit ut. l. eius qui delatorē de iure fis. z no. ut. l. cum filius de verbo. oblig per Bar. Nec ob. absurdita. que posset incurri si dolo idem baptista in alium bona transferret in maleficium propter erraret ut bāniretur tamen hoc proposito ut priuaret dictos legatarios eorum legato qr tunc concedo de plano qđ non priuarentur ut patet z iuribus superius pro hac negatiua allegatis pro hoc quo facit. ff. que in frau. cre. l. fi. z ff. de re iu. l. si quis dolo. Concludo igitur ex premissis q̄ cū dictus testator testamento reliquerit dictis legatariis dictum vsumfructum dictorum bonorum z ipsum legatum dictis legatariis ademerit in altero duorum casuum videlicet si heres stare z habitare nō posset in bononia uel bona hereditaria non possideret z deinde in codicillis idem testator ademerit dictum legatuȝ vsusfructus z legauerit eisdē legatariis alimenta ex dictis bonis salutis casibus in dicto testamento contentis q̄ in euentibus dictorum casuū voluit legatum alimentorum similiter esse casum prout voluit in legato vsusfructus quod legatum voluit esse cassum in euētum cuiuslibet casuum p̄dictorum. cum enim codicillus ad testamentum se referat quicquid in testameto cōtinetur ad quod fit relatio virtualiter continetur in codicillo ut. l. si ita scripsero de condi. z demon z. l. asse. toto de here. insti. non tamen est dictum legatum euacuatum z cassum simpliciter sed solum durante impedimento p̄dicto. sic enim testator in testamento z per cōsequens in codicillis disposuit vnde sic obseruari oportet nec aliud debemus inquirere nisi quia sic placuit testatori ut no. dixit Bar. C. de neces. ser. here. insti. l. uij. Et ita dico z consulo Ego Ange. z c. ecchexiij.

X themate

Quatuor dubia oriuntur. Primo quis accusatoris quis diffamatoris quis accusati seu diffamati fungatur partibus ut ex hoc appareat dilucide cui onus probationis incumbit an diffamanti an diffamato. Secundo que z qualis debeat esse probatio pro victoria reportanda per probantem. Tertio vbi z in quo loco debet fieri probatio. Quarto z ultimo utrum dictus. b teneat corporale subire duellum ponendo pro constanti q̄ duellum sit licitum in casum deficientium probationum scđm modernum z antiquissimum lombardorū morem z usuȝ armorum. Super primo dubitauit ipse. b. ex vna parte z dictus. a. ex altera nam ex duobus potissime eorum litteris vicissim transmissis vnus alterum z alter alterum accusatoreȝ appellat ipsumq̄ȝ sustinere debere partes actoris seu accusatoris sed super hoc omissis tractis atq̄ȝ resecatis superfluis dicimus ipsum. a. accusatoris z seu diffamatoris partes sustinere nam per primam litteram dicti

b.transmissam dicto.a.nihil aliud continetur nisi q idem
b.dicit per modum tamen telle se fortiter admirari de duo
bus. Primo ō vna littera scripta dominis broglio ⁊ otto
per ipsum.a.in qua in substantia continetur quod quādo
societas eorum cepit acordium i partibus ad seruitia fue
runt promissi pro eorum pagis floreni duo milia de mone
ta ⁊ prouisione de quibus fuit facta declaratio per vnam
chartam sigillatam de florenis. MDcccccc.pro quolibz mē
se ⁊ quod dicti floreni fuissent soluti complete si per dcāz
societatem fuisset obseruata promissa per eam ac etiaz qd̄
dictus.d.otto retulit cum certis aliis de societate predicta
dicto.b.quod in eorum presentia idem.a.viue vocis ora-
culo idem dixit ⁊ ultra hoc quod idem.a.subiunxerat in
presentia predictorum quod pacta firmata ⁊ sigillata pu-
blice de dicto acordio continebant quod societati predicte
dari deberent. MDcccccc.floreni in mense ⁊ quod erat fa
cta vna scriptura ⁊ cedula secreta de duobus milibus tre
centis florenis in mense que dicta ⁊ scripta idem b.in di
cta sua prima littera ⁊ in aliis successiue dixit uera nō esse
⁊ quod tam ipse.a.quam alius quicunqz dicens idem a ve
ritate omnino discedere videt̄ ⁊ quod ipse.b.in omni cō
muni curia erat dispositus de iure ⁊ armis defendere qd̄
hec dicta ⁊ scripta uera non sunt nec per ipsum.a.debite
probari possent ⁊ quando ius locum habere non posset
ad substinendum se offerebat de sua persona ad personaz
dicti.b. Sola igitur lamentatio solaqz querela in dictis lit-
teris continetur de diffamatione facta per ipsum.a.tam p
suam litteram transmissam dictis dominis broglio ⁊ otto
quam viue uocis oraculo ⁊ sola defensionis oblatio vide
licet q ipse.b.offert se substenturum hec uera non esse taz
de iure quam per dictum duellum. Cum igit̄ ex litteris rn̄
sinus duplicatis per eundem.a.pateat euidenter quod di-
cta diffamatio per dictam epistolam promissam dictis do
minis broglio ⁊ otto ⁊ de illa diffamatione epistolari ad
presens solum contenditur an sit uerum.quod dicto.a.ve
lut diffamatori onus probationis incumbit. C.de eden.l.
qui accusare.super diffamationis uero uerbali per ipsū.a.
non est datum responsum vnde illa silet ⁊ neuter ad quic
quā probandum astringit q super ea non est adulteriora
processum. De secundo quo probationis genere astrin
gatur idem.a.dicimus quod astringit̄ illo ad quod ideꝫ.a.
se ipsum per litteras suas astrinxit.astringere enim quis se
potest ad probandū quod non oꝫ ⁊ eo modo quo non ex
pedit.ff.de proba.l.certa.§.fi.ff.de re iudi.l.omnis de insti
to.l.habebat de adul.l.denunciasse.§.quid tamē vi bo.rap.
l.pretor.§.docere qui tamen astringit se ad probandūz qd̄
non expedit uel non oꝫ.parum utitur maturo perpenso ⁊
digesto consilio ꝓpter dubium iuris euentum.ff.de pecu.l.
qd̄ debetur ⁊ hoc modico digesto ⁊ perpēso cōsilio usus
est dictus.a.qui continue se obtulit p litteras probaturum
dictā diffamationē quā fecerat per epistolā supradictā fo-
re uerā tam de iure qꝫ de facto per duellū ut potissime pꝫ
in prima littera dicti.a.responsiua prime littere dicti.b.ut pꝫ
ibi quod sum dispositus probare cum rōne ⁊ cum ꝑsona
mea ad uestrā ⁊ hoc mihi erat gratum ⁊ ad has duas ꝓ
bationis species in aliis litteris etiam se artauit ut pꝫ in se
cunda littera eiusdē.a.ibi ⁊ cum rōe ⁊ cum persona mea
ad uestram in eadem littera secunda.idem.a.offert se pro
baturum per sufficientes testes ⁊ ubi ius deficeret p duel
lum ut ibi ego sum dispositus probare cum ratione ⁊ cuꝫ
sufficientibus testibus ⁊ ubi ius locum non haberet subst
nebo cum persona mea ad suam.ad has etiam duas ꝓba
tionis species se astrinxit in alia littera scripta terani qui-
to die maij.u.sdns. MDcclxxxxiij ibi per presentem lite
ram tibi ratifico accepto ⁊ affirmo quod paratus sum sob
stinere ⁊ probare sicut tibi scripsi ⁊ idē repetis ⁊ ratificas
in alia littera scripta.vi.maij ibi ecce ego sum dispositus
ꝓbare cum rōibus ⁊ sufficiētibus testibus ⁊ hāc obligati
onē acceptauit ut pꝫ in sua littera scripta apud montē san-
cte marie in cassinario die penultima aprilis. MDcccxciiij.ibi
⁊ ad hanc partē rn̄deo quod de hoc sum contentus ⁊ pla
cet mihi bono corde. Nec ob.in cor.ut ma.credi. ⁊ debi.
§.i.ubi glo.tenet renunciari nō posse alicui speciei ꝓbatio-
num puta quod debitor non probabit satisfactionem nisi
per publicum documentum quoniam hoc nulli speciei re
nunciauit sed probaturum se pinguiter dixit. De tertio.s.
ubi ⁊ in quo loco debeat fieri ꝓbatio dicimus quod di-
ctus a.loci electionem tribuit dicto.b.ut pꝫ in eius littera

scripta eiusdē.xxiiij.aprilis MDcclxxxxiiij.ibi sed querite
vnum locum communem ⁊ venite nos illuc ad diffiniendā
questionem seu controuersiam uestram si vultis defende
re honorem uestrum ⁊ ipsam optionem loci dictus.b.ac-
ceptauit ut patet in eius littera responsiua scripta apud mō
tem sancte marie dicto die penultimo aprilis ut patet ibi
Respondeo quod ex nunc contentus sum ⁊ accepto istā
electionem in me ⁊ uolo querere locum cōmunem ⁊ ad
presens allego ⁊ nomine pro loco cōmuni terras magni
fici domini malateste domini pādulfi terras magnifici do
mini pauli sauelli terras magnifici viri io.tudischo ⁊ de-
inde idem b.in.d.littera subiunxit q protestabatur eideꝫ
A. q subito de sua intentione responderet q offerebat se
prestum debito tempore suam facere defensionem in illo
loco que dicto.A.gratior appareret ⁊ inquantum dictus
A.esset negligens ad faciendum ex parte sua quicquid p
suas litteras se facturum obtulerat ⁊ elapso termino com-
minabatur se de dicto a.facturuz illud quod debet fieri ō
homine infamate iure. Et ideo idem.a.debuit litteris ei-
dem presentatis elligere vnum ex dictis trib' locis ex quo
omnia tria non erant sibi suspecta nec ea suspecta allega-
uit.unde aut in una ex terris malateste aut in vna ex ter-
ris Jo occurrere debuit probaturus de iure ⁊ probatu-
rus per duellum si fuisset expediens illud totum ⁊ quic-
quid se obtulit probaturum imputet enim sibi.a.cui.b.ob
tulit electionem loci. C.de pac.l.siquis in conscribendo q̄
optima est adhoc ⁊ eodem modo imputasset sibi si dict'
a.ex dictis terris alteraz elligisset que sibi grata ⁊.d b.for
sam nun tam grata fuisset quia igitur non ellegit aliquam
ex dictis terris imo ellegit extra ipsas.s.terras magnifici
domini pandulfi ⁊ malatestis apparet euidenter quod se
retraxit ab hijs que suis litteris erat pollicitus s.de uolen-
do diffinire in loco quem ipse.b.duceret elligendum quo-
niam locum alium elligendo omnia per ipsum.b.electa ta
cite recusauit ⁊ nullam recusationis causam allegauit qd̄
honesto uiro non conuenit imo apparet quod quis locum
tingū intrare non audeat merito perhorescens ⁊c.vnde
si locus tudertinus erat sibi suspectus poterat vnā ex aliis
terris pauli uel Jo.elligere quod non fecit. ⁊ ideo ꝓpter
hoc dicimus ipsum.a.fuisse ⁊ esse contumacem non ob-
seruando policita ⁊ promissa per eum circa locū ⁊ in ob
seruantia est in loco ex quadem vi ⁊ consequentia neces-
saria ⁊ seu attenta contumax est in toto residuo ⁊ in ob
seruantia sue fideios s.quod non vult aut non audet ꝓba
re per testes sufficientes ut dixit nec etiam per duellum.
Cuadiuuatur hoc quia etiam si nihil esset dictum de loco
tamen q dictus.a.diffamator existit ⁊ diffamatoris par-
tibus fungitur tam petere quam accusare ⁊ probare debꝫ
in domo.i.in rei domicilio debet non autem econuerso dif
famatus ire debet ad locum siue forum quod diffamator
ellegerit ut.C.vbi in rem actio.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.
l.ij.de fo.compe.c.cum sit generale. De quarto ⁊ vlti
mo an dictus.b.teneatur subire duellum dicimus q non
propter tria. Primo q dictus.a.iam subire recusauit
in loco elligendo per ipsum.b.ut ex iam dictis apparet vñ
non esset sibi modo licitum uariare ⁊ acceptare duellum
q tacite recusauit recusando omnia loca per ipsum.b.si-
cut nec qui contrahere recusauit penitentia ductus potest
acceptare contractum si aduersarius nouellum non vult
adhibere ꝯsensuz.ff.de iureiur.l.non erit.§.fi.C.de here.
.l.sicut.C.ō repu.ho.pos l.i.facit totū illud generale qd̄ se
mel placuit regula q semel de re.iur.li.vi. Reprobat̄ eni
in constantia.ff.de procu.l.in causē in princi.sic ⁊ q semel
displicuit ⁊ reprobatus fuit amplius placere aut approba
ri non potest in perniciem ⁊ preiudicium alterius de so-
lu.l.dispensatorem. Secundo propter temporis lapsuꝫ
Nam dictus.b.per modum defensionis obtulit se subire
duellum non omni tempore sed bellum instans ⁊ presti-
tissimum ut patet ex littera eius scripta dicta die penulti-
ma aprilis ibi cōmemoro vobis ⁊ protestor quod immedia
te per litteram vestram auctenticam respondeatis mihi ō
uestra intentione q ex mei parte sum paratus tempore ō
bito facere meam defensionem quia responsum facere re
cusauit dictus.a.assentiendo duello in aliquo locorum in
dicta littera descriptorum.s.uel in una terra malateste do
mini pandulfi uel in vna terra pauli sauelli uel in vna io.
todeschi imo prorsus dictum duellum in aliquo ex dictis
locis facere recusauit ex quo alium locum ellegit.s.terras
penduli

panduffi de maletestis. z ideo etiam si mutato proposito vellet tunc dictus.a.in vna ex dictis terris z etiam in ciuitate tuderti subire duellum non esset audiendus iniuto dicto.b. z prudenter z caute fecit dictus.b.in nolendo prestantissimum responsum considerato quod in duellis ut plurimum ille vicit qui fortiori viget prosperitate corporea que prosperitas in modico temporis interuallo atque diticulo variatur de condi.inde.l.si non fortez.§.libertus unde naturaliter in nobis sentimus quod vno momento quis est aptus ad pugnam z subito eius uirtus per accidens alteratur z prosternitur unde hac forsam ratione z ratione motus idem.b.noluit prestans habere responsum quod habuit affirmatiuum sed ut diximus duelli negatiuum ex toto propter negationem locorum omnimodam. Tertio z ultimo z hic aures ponant z diligenter aduertant non solum in iure sed etiam in armis periti z eminenter edocti quia rebus sic se habentibus ut stant impossibile est in casu nostro ad pugnam ueniri posse de iure longobardorum aut secundum consuetudinem z morem gentis armorum z dicamus non posse per aliquem principem aut dominum campum duelli assecurari z si quis assecurauerit peccat mortaliter. inducimus autem z mouemur ad hoc dicendum quia ut patet ex premissis dictus.a.obtulit z astrinxit se probaturum diffamationem quam fecerat per suam personam de iure z per sufficientes testes z sic per testes omni exceptione maiores z uerus non falsos uel reprobos alias sufficientes non essent extra de testi.c.i.sicut nec fuerunt testes contra susannam. Nunc ad propositum aut dictus.a.probabit dictam diffamationem de iure per testes z causa est sopita nec ueniri debet ad duellum quod non habet locum secundum lombardam z secundum dictum morem nisi deficientibus probationibus in merum subsidium deficientium probationum z in causa grauissima quoniam multi iussi sunt sub iusto perire clipeo ut refert glo.ad.l.acquil.l.qua actione.§.si quis in colluctatione de iure romanorum non nisi secundum placentiam in causa maiestatis ut no.glo.insti.de here.ab intesta.§. per contrarium. aut non probabit de iure per sufficientes testes z ipse.a.conuictus est de suo mendatio ex quo se ad probandum de iure astrinxit z per testes sufficientes. Et si dicatur possent testes falsum probare contra.b.unde idem b.uelut falso conuictus dicere posset uolo duellum. dicimus primo hoc non considerandum quia nemo presumitur falsum dicere z esse immemor eterne salutis.C.ad.l. iul.repe.l.fi. z si casus iste contingeret haberet iste.b.subire duellum cum testibus uelut offensus ab eis non autem cum dicto.a.falso nisi idem.b.diceret z allegaret duellum probaturum quod esset falsum per testes conuictus falso z scienter inductos z instructos a predicto.a.cum igitur in themate nostro secundum ea que proponuntur non possit casus contingere in quo possit esse locus duello ex quo oportet necessario probationem iuris plenam z perfectam precedere secundum quam regulabitur iuris decisio dicimus z concludimus ipsum.b.non teneri subire duellum nec campum ex potestate ordinata posse uel debere per aliquem dominum securum fieri ipsum.a.qui dedit optionem locorum z ad nullum ex electis comparere uoluit nullum que uoluit acceptare duellum fore conuictum. z per hoc specialiter adduco gl. ber.de testi.ex parte adde in uerbo idonec uel nisi primo probet testes tales fuisse quales allegabat z c. Et ita dico z consulo ego angelus z c. cccxxv.

Pratensis Contra pratensem in terra prati seu eius districtu maleficium aliquod perpetrauit de quo mere pena pecuniaria uenit inferenda z de eodem maleficio potestas terre prati non cognouit z a modo potentie cognoscendi per eum est prescriptum secundum formam statutorum terre prati. Queritur igitur utrum potestas ciuitatis florentie de illo maleficio possit cognoscere attenta forma statutorum communis florentie sub rubrica quod potestas prati potest cognoscere etiam ubi ueniret imponenda pena z c.

Uisito Pro constanti quod potentie cognoscendi non sit prescriptum secundum formam statuti communis florentie z iste punctus est satis dubius z notabilis z super eo uariauerunt docto. z ad partem negatiuam quo potestas floren. non possit cognoscere. Primo quia unus habet uniuersalem iurisdictionis si alteri conceditur iurisdictio in uno genere in dicta specie iurisdictioni uniuersali rectoris uidetur detractum z derogatum. C de offi.prefi.vr.l.i.secundum unum modum legendi quam.l.induco sic prefectus urbis habebat uniuersalem iurisdictionem in urbe post imperator concessit super annona perfecto annone declarans imperator quod iurisdictioni prefecti urbis in nullo derogatum est sed quod ambo prefecti iurisdictionem de annona habent. Si igitur imperator sic non declarasset derogatum esset in annona iurisdictioni prefecti urbis. Pro hac parte facit quod quando uni in specie quoque conceditur de generali concessione facta alteri intelligitur illud ademptum.ff.de fun.instruc.l.quesitum.§.idem respondit de condi. z demon.l.cum ita.§.fi. z sufficiat allegare quod plene z clare no.Dy.in.c generi per speciem de regu.iur.li.vi.pro hac parte adduco.ff. de iudi.l.cum pretor. unde dixit Specu.in ti.de commencta persona §.i.ver item quod ait ubi dicit quod si commencta persona fecit procuratorem pro tali commencta non interueniat commenctus sed procurator tantum. Pro hoc adduco dictum Iaco.de are.de leg.i.l.quod in rerum.§. i.ubi expresse decidit quod concessio iurisdictionis facta uni tantum tacite in se continet ademptionem in illa specie iudici habenti generalem iurisdictionem. pro hoc facit ff de admi.tu.l.in.§.i.ubi si plures dati tutores z uni concessa est administrandi potestas ceteris intelligatur denegata. pro hac parte facit.C.de procu.l.maritus ubi dicitur quod si maritus habet mandatum ab uxore super certis causis super omnibus aliis intelligitur exercitium denegatum. Pro hac etiam parte facit extra de offi.delega.c. studuisti ubi si una causa per superiorem delegatur de eadem amplius non cognoscet iurisditionem habens uniuersalem ante delegationem predictam. Et pro hac parte uidetur casus in cor.de defen.ciui.§. z iudicare ubi presides prouinciarum qui uniuersalem iurisdictionem habent non cognoscunt de causis trecentorum florenorum z infra sed solum ciuitatum defensores pro hoc etiam uidetur casus.C.de testa.l.testamenta z.l.consulta diualia z de epi. z cle.l.repetita in quibus habetur quod publicatio z insinuatio testamentorum debet fieri coram magistro census z in urbe romana constantinopolitana z nullus alius pro eadem insinuatione fieda potest adiri pro parte affirmatiua quod potestas florentie procedere possit probatur iuribus infrascriptis. Primo per casum.d.l.i.C de offi. pre.vr.secundum alium modum legendi que adduco sic imperator ibi ne posset in dubio reuocari an per iurisdictionem datam perfecto annone uideretur aliquid derogatum declarauit quod per talem concessionem nihil derogatum intelligitur prefecto urbis. z ita intelligebat illam.l.Iaco.bu.idem sequebatur Mar. z pro hac opi.uidetur casus de heret.c. pro hoc li.vi. z ibi Io an in glo.sua pro hac etiam opi. uidetur casus in.l.ultima ubi cau.fis.qui tex.est multum no. ad hoc ubi dicitur quod cognitio causarum colonorum inquilinorum z seruorum domus cesaree specialiter concessa est orientali prefecto z comiti domorum cesaris z non alii actiue z passiue ciuilis uel criminalis questio agitari possit in preiudicium genus hominum z nihilominus de predictis causis tam criminalibus quam ciuilibus rector prouincie cognoscere potest ut.l.cum aliquis eo.ti. Pro hac etiam parte facit optime.C.ubi z apud quos in integrum resti.pos.l.ubi tex.dicit quod aduersus sententiam procuratoris cesaris nemo restituit nisi princeps z tamen idem procurator cesaris restituere potest suam sententiam ut ibi no.in glo.fi. Quid dicendum dubito super hoc articulo quia ex legum uarietate intricatus apparet z a nostris maioribus non solemniter explicatus potest dici quod quandoque per superiorem conceditur unus articulus iurisdictionis aut uniuersitas causarum specialiter per modum delegationis z tunc in ea specie intelligitur derogatum iurisdictioni iudicis uniuersalem iurisdictionem habentis ut d.c.studuisti. Ratio est in promptu quia superior delegando causam unam uel uniuersitatem causarum aut causas uniuersaliter incertum genus hominum retraxisse intelligitur ad se causas quas specialiter delegauit z ideo super eis illius qui primo uniuersalem iurisdictionem habebat cognoscere non poterit z sic intelligo.l.cum pretor de iudi. iuncta.l.iudicatum solui eo ti idem dico si in modum priuilegii iurisdictio uni specialiter attributa sit z loquor si-

ne in modum privilegij quod superior voluerit illi eidem impartiri sive voluerit alijs inter quos est iurisditio attributa. exemplum si papa visitatores constituit certo fratrū collegio nam nullus alius visitabit tam insignum exemptionis collegij papa concessisse videtur exceptionis beneficium ipsi collegio sic intelligo qd no. Ja. de are. in. d. l qd in rerum §. i. idem dico si constat de intentione concedentis quod voluerit ipsum solum cognoscere & non habentem universalem iurisditionem & hoc est certum. idē dico si causa specialiter cōmissa aut universitas causarum aut incertum genus hominum cōmittatur alicui per modum sui personatis. exemplum si cause iam decise alicui specialiter cōmittantur velut appellationum iudici. nam tunc factus est superior eo quia habebat universalem iurisditionem principalium causarum & ideo solus de causa cognoscet cum appellationes debent fieri gradatim de inferiori ad superiorem proximū ut in. l. i. ff. de app. idem dico in habentibus parem aut inferiorem iurisditione illo cui cōmissa ē specialiter quia omnibus illis intelligitur iurisditio denegata ut. d. l. i. de offi. pre. vr. ubi est casus in terminis. regulariter autē cum pluribus attribuatur iurisditio per modum ordinarie potestatis etiam si primo uni scdo alteri in specie non intelligit derogatum cuiquam universali iurisditioni. casus est in. d. l. i. de offi. pre. vr. cui respondere non pōt ēī hec intelligo vera nisi aliud constet de intentione concedentis qr tunc illud non inquirimus. ff. de consti. prin. l. i. insti. de rustica § quod autē. C. de fur. l. ancille. Restat autem respondere ad. l. i. C. ubi & apud quos ubi licet princeps solus restituendi potestatem reservaverit adversus sententiam procuratoris sui tamen nihilominus & ipse idē procurator restituit qr speciale ibi est ppter infinitas occupationes principis. & scdm quosdam non est verum quod ipsemet procurator restituere possit ut ibi no. in glo. Non ob. l. iij §. i. ff. de admi. tu. qr ibi uni tutori administratio fuit concessa & alijs nunquam merito alij administrare non possunt qr nunquam fuit concessa administrandi potestas iste autem non est noster casus. similiter non ob. spec. dictum qr coniuncte persone coniunctis non dedit agendi potestatē sed solum lex tribuit ex se ipsa qr arbitratur quod coniunctus interveniens pro coniuncto interveniat cum eius voluntate sed cum cōiuncta persona in alium procuratorem constituit evidenter apparet qd voluit cōiunctam personā pro eo intervenire. ff. de mino. l. illud nulla § fi. cum. l. se.

Concludo igitur ex premissis quod si superior unum universale administratorē constituit sicut est prūs florentie qui loco presidis est in toto territorio & districtu gubernādo per comune florentie ut no. glo. in. l. viii. C. de pscrip. long. temp. que non est alibi formaliter qd licet postea ipsum cōe florentie in certis causis aut in certo genere causarum attribuat iurisditionem alicui in hoc non intelligit derogatum universaliter iurisditioni potestatis florentie & hoc per. l. i. C. ubi cau. fis. cōmuneta. l. cum aliquis. e. ti. Fallit si uni iurisditio particularium causarum cōmittat i modum superioritatis ipsius potestatis puta quia super decis causis specialibus voluit per modum appellationis ad aliquem recurri. Secundo fallit si cognitio dictarum causarum alicui est specialiter cōmissa per modum delegationis. Tertio fallit si cōstat de intentione iurisditionem cōcedentis quod voluit derogari iurisditioni universali in eis causis particularibus. Quarto fallit si iurisditio specialiter ē attributa per modum privilegij eius cui iurisditio est specialiter cōcessa vel eorum in quos est iurisditio specialiter attributa. Quinto & ultimo fallit in favore habentis universalē iurisditionē alicui iurisditio est cōcessa p modum ordinarie ptātis attribute quia voluit superior relevare habentem universale iurisditione a pressura multitudinis causaꝝ. sic intelligo. §. & iudicare in cor. de desen cam. Regule autē & fallentie supradicte probanī ex iurib? superius allegatī. inter ipsas autē fallentias nō reperio casum nostrum unde pcedere potest potestas salvo nisi contraria consuetudo florentie aliter se haberet. Et ita dico & consulo ego angelus &c. florentie. Mcccclxxxvii. de mēse decembris.

cccl̄xxvi.

Nobiles Viri franciscus de mōte ulmi iohānes de mōte hypone antonius d mōtesancto dñi seu possessores certoꝝ castroꝝ & terrarū cōe racanati & cōe macerate unicē contraxerunt ligam & societatem ad defensam status eorum & patrimonij cum capitulo infrascripto videlicet. quod si contingat eodem tempore dictos colligatos offendi vel molestari tunc ille qui minus opprimeretur teneatur mittere ad illum colligatum qui magis opprimeretur illam quantitatem gentium quam poterit bona fide & ad aliam taliam non teneatur. Si vero contingat quod eodem tēpore duo vel plures ex dictis colligatis non tamen omnes offendātur tunc & eo casu per alios provideatur cuilibet tali si fieri potest iuxta exigentiam necessitatis alias subveniaī in maiori necessitate constituto. Deinde colligati idem receperunt in dicta liga nobilem virum andream de montesāno cum pacto in prima liga inserto & cum certis alijs uel que sunt inter cetera infrascripta. videlicet quod dicti colligati teneātur a die dicte secunde lige tempore pacis dare nomine promissionis & pro subsidio expensarum dicti andree florenos quinquaginta mēse quolibet. Si vero cōtingeret dictos colligatos & dictum andreā habere guerram cum aliquo confinate seu vicino dicti andree teneantur solvere dicti colligati mense quolibet nomine promissionis predicte florenis mestruos tentum & teneanī & debeant tenere in dicto castro montisfāni usque ad finem termini unionis & confederationis & ibi stent semp ad obedientiam & mandata dicti an. ac si essent de proprio eius stipendio balistarios. xiiij. Item quod si dicto and. fieret guerra vel verisimiliter de proximo fieri dubitaretur per quecunque teneantur dicti colligati statim suis expensis pvidere de sufficienti custodia cum sufficientibus plaustris benefulcitis gentibus & alijs ad id oportunis pro plena sterilitate burgorum dicti castri. Item quod si contingeret dictos burgos capi vel devastari debeant devastari reffici ante pacem in pristinam formam si essent superiores in guerra alias dicti colligati faciant bona fide quicquid possunt pro restitutione & refectione in pristinam formam. Item quod si durante dicta liga contingeret guerrā fieri dicto castro & districtu montisfāni per aliquem dnm vel confinantem seu eius territorio vicinum teneanī colligati dare dicto A. centum balistarios quorum tertiā ptē debeant solvere in pecunijs & nihilominus quando expediret teneantur dicti colligati dare de alijs gentibus & suū effortium totaliter transmittere dicto And. post hoc contigit quod mota fuit guerra per magnificos dominos d camarino contra dictum cōmunem macerate & contra dictū and. confinante cum ipsis dominis & ipsum and. totaliter oppresserunt quod dicti burgi fuerunt quasi in totum devastati & dictus an. non habuit subsidia pro reparatōe burgorum nec habuit centum balistarios a dictis colligatī requisitos tempore cōgruo a dicto. an. de prestatione subsidiorum predictorum. Nunc queritur primo de centū florenis mestruis. Secundo de expensis factis ultra expensas gentium & custodia burgorum dicti castri & d dānis & interesse & de pena que dicitur cōmissa contra dictos colligatos a quibus omnibus dictum cōmune macerate se asserit nō teneri & alij colligati et contradicunt. unde queritur ex predictis quid iuris.

Philosophice Et legalī sunt cōsultationes discusse per insignem patrem fratrem que meum d. Bal. iuris utriusque monarchā nō tamen attingendo phylosophica temperamenta qr non expedit ut videar saltum degustasse. Premitto quod confederationes & lige ordinate ad defensaz status & patrimonij sunt licite & honeste. & consultor hoc approbat cui addo. ff. de capi. l. non dubito que signāter loquitur de ligis & confederationibus & quod habetur in glo. de ui & vi arma. l. iij. § cum igitur ubi spoliatus fortilatio suo ad civitatem confugit pro consanguine & & amicis. Naturalis enim ratio defensionem permittit ff ad l. acquil. l. iiij unde clamanti succurrite omnes licite opem ferunt interponendo se honeste non autem modo nostris moribus reprobatos ff de regul. iur. l. culpa caret in glo. Bar. ff. de fur. l. siquis in servitute quinimo & se defendē da licitum est offendere cardinalem scdm Jo. an. de pen. c. fi. li. vi. in verbo percusserit nec debet quis pati iniuriā inferri socio sed eam propulsare os quantum pōt xxiiij. q. iij in fortitudo per Inno de sen. excō c. si vero ubi circa istum articulum defensionis elegātia verba dicit & hoc de primo. Secundo premitto qr nedum pacta societatī

obtinentis

obtinentis fraternitatis instar. ff. pro so. l. uerum in princ.
seruanda sunt que plura corpora reddunt in vnum effor-
tium z in vnam essentiam uerum etiam z quorumq; pa-
ciscentium norma seruanda est hec enim obseruātia equi-
tas naturalis est z congruit humane fidei dūmodo neq;
dolo malo neq; aduersus leges plebescita se. cōsul. decre-
ta principum neq; quo cuiquam fraus fiat facta sint ut. l.
iur gen. §. pretor ait. ff. de pac. Sed si discuras per singula
pacta z cōsiderationes predictas nihil aduersus aliquod
predictorum aut aliquid inhonestum uel turpe seu legib⁹
contrarium poterit inueniri ideo seruanda sunt ad litterā
prout iacent. ff. de pac. l. i. in prin. §. pretor ait. Considera-
tis igitur pactis z contingentia facti prout narratur uiden-
dum est quid iuris super dictis querellis nobili viri an. de
montesāno Et hic considerandū est quod idem. an. intra-
uit in ligam secundam cum repetitione pactorum initorū
in prima liga descripta que etiam pacta secunde lige simul
facta dicuntur z eodem contextu com simul conclusa z
publicata fuerunt nec refert lz in ordine scripture vnū eam
prum precedat aliud ut. l. lecta. §. dicebam. ff. si cer. pe. C. de
insti. z substi. l. si testamentum uer. sin autem conditiones
ff. de condi. z de. l. quibus diebus. §. quidam titio ex quo
vniformiter sunt concepta non autem vnuz resolutiue ali-
ud inceptiue quia inter hec magna differentia est ut. l. ij. in
si. ff. de in die adiec. z ideo dicta pacta quatenus contradi-
ctionem continent inter se eatenus redderetur dispositio
nulla. ff. de reg. iur. l. ubi repugnantia. Sed si salua ratione
recti sermonis per subdiuisionem ad consonantiam redu-
ci possint reducenda sunt sicut z dicta iur. consultorum in
frumentorum z testium. ff. de peti. here. l. item uidenduz
in. i. constitutōe. C. § quibus Cy. C. de fi. instru. l. in exer-
cendis quinimo z nedum sub diuisione iuuanda sunt vna
z qualibet humana interpretatione cōgruente nature dis-
positionis contrahentium uel testantis. ff. loca. l. ite si vno
§. i. z ibi per cy. in addi. suis per Inno. de testi. c. cum tu
filij per Iac. de are. ff. so. ma. l. insulam spec. in ti. de teste
§. iam de interrogatorijs uer. quid si vnus testis per has
subdiuisiones z congruentes interpretationes omnium
testiorum euitatur amaritudo. ff. de peti. here. l. heres furio
si. § fi. Nunc ad propositum omnia reducendo secun-
dum capitulum in ordine prime lige repetitum in secunda
ut superius est expressum prima fronte ex toto contraria-
ri uidetur pluribus capitulis secunde lige. Nam in eodez
capitulo continetur quod si eodem tempore duo uel plu-
res ex dictis colligatis non tamen omnes offenderentur
tunc z eo casu per alios colligatos prouideatur cuilibet
tali si fieri potest iuxta exigentiam necessitatis alias sub-
ueniatur in maiori necessitate constituto. z iste est casus
noster quia eodem tempore per magnificos dominos de
camarino contra cōe macerate colligatum z dictum an.
fiebat guerra z oppressio vnde cōe macerate tanq; oppres-
sum ex forma dicti capituli secundi nullū debuit dicto. d.
an. dare subsidium si dicta guerra contra dictum cōmune
erat uera non simulata z enormiter uexabat ipsum com-
mune cui non erat addenda afflictio. ff. de offi. presi. l. il-
lud marcos. ordo enim charitatis est incipere a seipso z
contrafaciens corrumpit ordinem charitatis. C. de serui.
l. presce vnde parentes famelici descendentibus eorum si
mili forme oppressis uel econuerso potum z esum iuste
denegant C. de alendis li. l. ij. ff. de li. agno. l. si quis a libe-
ris. § sed si filius z. § si impubes. alij autem colligati non
paciscentes guerram secundum formam dicti capituli am-
bobus si potuerunt debuerunt prestare subsidia iuxta ne-
cessitatis exigentiam alias magis oppresso quia capituluz
sic cantat vnde a uerbis non debemus recedere de leg. iij.
l. non aliter z. l. ille aut ille. §. cuz in uerbis. e. ti. si ergo an.
erat magis oppressus z nō poterat subsidium utriq; pre-
stari et tantum prestandū fuit z si cōe macerate magis op-
primebat dicto cōi debuerunt prestari suffragia per alios
colligatos. si autem par fuisset utrinsq; presura tunc capi-
tulum nihil dicit vnde tanq; casus omissus remanet deci-
sioni iuris cōis ut. l. cōmodissime de lib. z posthu. de iure
autem cōi debens iuuare plures de iuuare omnes si pōt
z si non pōt datur sibi optio quem iuuare uelit. ff ad sil. l.
si quis in graui. §. si cum omnes ubi est casus expressus
licet glo. dubitauerit multum in. l. ciues z incole. C. de in-
colis li. x. z ideo in pari presura si dicti colligati pretulis-
sent commune macerate cum omnibus opem ferre non
possent ad nihil essent obligati dicto and. attenta forma
dicti capituli. Sed dicto capitulo z contentis in eo
in hac parte expresse contradicere uidetur primum capi-
tulum dicte lige secūde in uer. si uero contingerit dictos col-
ligatos z c. in quo expresse disponitur quod si continge-
ret dictos colligatos z dictum and. habere guerram cum
aliquo confinante dicti and. z seu eius territorio qui ma-
nifestam guerram faceret dicto and. non tamen intelligē-
do de gentibus socialibus tunc dicta guerra durāte tenea-
tur dicti colligati soluere nomine prouisionis p̄dicte flor.
centum quolibet mense z tenere in dicto castro montisfā-
ni balistarios. xiiij. vsq; ad finez termini vnionis vnde ex
forma dicti capituli euidenter colligitur quod colligati ēt
guerram habentes simul cum dicto andrea tenentur dicto
andree ad predictos florenos menstruos centum durante
guerra z ad balistarios. xiiij. vsq; ad finem vnionis q̄ sub-
sidia non debentur ex forma capituli secundi p̄me lige sz
aliter prouidetur in eo cum duo guerram patiuntur qua-
liter per alios non oppressos eisdem z cuilibet eoruz de-
beat subueniri nisi respondeas quod dictum capitulū se-
cundum loquitur eo casu quo duo tantum habent guerrā
primum autem capitulum dicte lige secunde habeat locū
cum omnes colligati z and. habent guerram qui intelle-
ctus summi pontificis ex illis verbis dictos colligatos z
dictum and. z c. sed hic intellectus non est bonus. Nam
si tempore vnius vexationis omnium colligatorum and.
debet habere centum menstrua z. xiiij balistarios multo
fortius quando nō omnes colligati uexantur qui habili⁹
possunt prestare subsidia. sensus igitur huius capituli est
sinquātum omnes colligati uel aliqui haberent guerrā cū
aliquo confinante seu vicino dicti and. z seu eius territo-
rio uel etiam non confinante neq; vicino qui guerraz fa-
ceret manifestam dicto and. quod tunc z eo casu dictus
and. deberet dictas duas prouisiones in. d. c. contentas di-
ctum autem capitulum secundum ut non contradicat huic
capitulo primo intelligendum est quantum ad personam
and. eo casu quo dictus and. non pateretur guerraz ab ali-
quo confinante uel uicino aut alio quocunq; eidem and.
faciente manifestam guerram ubi vero guerram pateret
manifestam uel etiam non manifestaz cum confināte seu
vicino habere debet dicta duo subsidia z si dicas omnes
colligati non habeant guerram vna cuz and. Respondeo
aliter quam sit responsum in consilio precedenti q̄ in dcō
c. i. est verbum colligatos sine adiectione nominis colle-
ctiui vnde verificatur hoc in indefinitum uerbum in quo-
libet colligatorum paciente guerram vna com and. hec
enim natura est indefiniti sermonis ut comprehende-
re possit omnes z etiam singulos qui possunt sub indefi-
nito sermone comprehendi secūdum Dy. de reg. iu. in ru-
brica no. ff. de leg. iij. l. legitimos. ff. de eue. tu. l. obligari in
prin. z quod iste sit sensus illius ver. si vero cōtingerit q̄
loquatur and. paciente guerram z quibuscunq; alijs col-
ligatis quantūcunq; non omnibus apparet euidenter q̄
quando omnes colligati in quorum numero dictus and.
est ex virtute scōe lige patiuntur guerram aliter est p̄mis-
sum per dictum secūdum capitulum p̄me lige. s. quod mi-
nus oppressus teneatur mittere ad colligatum magis op-
pressum illam quantitatem gentium quam posset bona fi-
de z ad aliam taliam eo casu non teneatur hec igitur spe-
cialis prouisio de qua loquitur dictus ver. si vero contin-
gerit non refertur ad casum quo omnes patiuntur guer-
ram. vnde concludo quod vigore dicti capituli secūde li-
ge dictus an. a suis colligatis debet habere. xiiij balista-
rios vsq; ad finem vnionis z menstruos florenos centuz
habere debuit durante guerra non obstante dicto capitu-
lo prime lige quod specialiter prouidet quando eodem tē-
pore duo uel plures ex dictis colligatis offenduntur non
tamen omnes qualiter debeat prouideri quia illud capitu-
lum ut predixi ne contradicat dicto primo capitulo dicte li-
ge quod loquitur quando and. z colligati subaudi omnes
uel plures vt dixi haberent guerram cum confinante seu
vicino dicti and. uel cum confināte eidem si tamen eidem
and. fieret guerra manifesta z iste est punctalis casus no-
ster. Primo q̄ habebat guerram manifestam eodem
tempore cum cōmuni macerate. Secundo q̄ habebat
guerram cum domino confinante atq; uicino z sic expe-
dita est consultatio respiciendo dictas duas prouisiones.
Descendo nunc ad secūdum capitulum dicte secunde

lige in quo continetur quod tempore cuiuscunq; guerre sitate uel que de proximo fieri dubitaretur prefacto an. ex pen. colligatorum statim debeat de sufficienti custodia cum plaustris sufficientibus ⁊ bene fulcitis gentibus ⁊ alijs opportunis prouideri dicto an. circa burgos dicti castri. ⁊ super hoc dico quod per dictos colligatos debuit prouideri post requisitione factã tempore opportuno ⁊ non ante vnde qui tenet ad operas non tenet ad illas nisi post inductione ut. ff. de oper. liber. l. cum patronus in principio ubi est casus expressus. Nec ob. si dicatur quod predicta non debuerunt prestari per colligatos dicto an. ex eo quia eode tempore fiebat guerra sibi ⁊ cõmuni maceratae quo casu specialiter est prouisum in secundo capitulo prime lige in quo de alio ⁊ aliter prestando subsidio cautum est ꝙ illud capitulum limitandum est per prouisione specialem facta in secundo capitulo scde lige. s. cum fieret guerra dicto an. circa burgos dicti castri hec. n. singularia prouisio singulariter intelligenda est ⁊ per eam derogatur dicte generali prouisioni facte sup prestatione subsidij duobus vel pluribus ex colligatis guerrã pacientibus ⁊ non omnibus. ff. de uul. ⁊ pu. l. sed si plures. §. ad substitutos. eo. ti. l. ex duobus. §. i. ⁊ l. coheredi. §. qui patre. e. ti. no. ff. ad trebel. l. fi. pro ⁊ contra. facit totum illud generale generi per speciem ut dicta regula generi de reg. iur. in. vi. ⁊ ibi per do. Et ex predictis concludo ꝙ cum dicto an. de sufficienti custodia ⁊ armaturis circa burgos dicti castri nõ fuerit prouisum per colligatos requisitos tempore opportuno ob hoc dicti colligati tenentur ⁊ obligati sunt dcõ an. ad eius interesse totale maxime dãni emergentis quia in obligationibus facti post moram succedit obligatio ad interesse ut l. stipulationes non diui. §. celsus de uer. ob. ⁊ ꝙ sũma interesse ad exiguam quantitate solet deduci ꝑpter difficultaté probationis ipsius. ff. de preto stip. l. fi. Ideirco cõmodius visum fuit dictis colligatis statuere sũmam in hunc modum videlicet quod si contingeret eos superiores esse in guerra dicti burgi ⁊ forte si deuastari illa contingeret prout deuastata sunt restitui ⁊ refici debeant in pristinam formã omnio alias dicti colligati subaudio si eent pares in guerra uel inferiores bonafide faceret quicquid possent pro restitutione ⁊ refectione in pristinã formam omniuz predictorum. Se igitur colligati non fuerant superiores in guerra tenentur dicti colligati eide an. que deuastata sunt restituere ⁊ reficere iuxta posse temperandum ⁊ moderandum arbitrio boni viri attenta conditione colligatorum ⁊ oneris impensa. ff. de uer. obli. l. nepos proculo. Nunc descendo ad quintũ capitulum in quo continet ꝙ dicti colligati mota guerra dicto an. per aliquẽ cõfinante uel vicinũ dare teneant balistarios. xiiii. quorũ terciam partẽ soluere debeant in pecunijs ut possit pro libito voluntatis conducere ⁊ necessitatis tempore eidem dare de alijs gentibus ⁊ suum effortium totale transmittere dicto an. Et dico quod ad contenta in dicto. c. dicti colligati fuerunt astricti durante dicta guerra. Nec ob. scđm capitulum prime lige quod prouidet aliter ⁊ de alio subsidio cura duo ex colligatis guerraz patiuntur eo tempore ut dictum est quia in isto capitulo quinto continet specialis ꝑuisio cum infertur guerra per vicinum uel confinanté quo casu cõsideraverunt colligati dictum belluz rationabiliter esse intestinum ⁊ lectale ⁊ iõ voluerunt in omne casuz dicto an. feruentius ⁊ pinguius prouideri s. de balistarijs certum ⁊ de effortio totali. Qꝛ igitur dicti colligati non fuerũt astricti sunt dicto an. ad suum interesse saltem quo rationabiliter dz esse contentus lz et sit pena cõmissa quã exigere nobilitati sue non congruit ⁊ maxime cum sit de terris ecclesie non curantis de exactione penarum de penis. c. suã consuetudo eo quod ibi no. per Inno. ⁊ successiue p Jo. an. Et ita dico ⁊ consulo ego sing. ⁊c. cclxxvij.

In facto proposito arbitror dictos nobiles exemisse a iurisdictione ⁊ manis ipsorum dictos quattuor homines de quibus in puncto fit mentio ex eo ꝙ adheserũt partialiter alterius nobilium propter quã adhesione verisimiliter facti sunt inimici illius contra que adheserunt. ⁊ iõ ꝑpter notoriam inimicitiã contractam inter eos ex vna parte. ⁊ vnum ex dictis nobilibus ex altera deuentũ est ad pacta ⁊ conuentiones supradictas. cõsiderauit enim nobilis cui adheserunt ⁊ ipsi qui adheserunt ꝙ nisi essent exepti a iurisdictiõe ⁊ manu illius nobilis cuius facti sunt inimici ꝙ talis nobilis ꝗ dñs dicte terre iure ꝑprietatis polens imperio atq; iurisdictione in dictos quattuor homines velut inimicos procederet contra eos etiam capitalis causis non veris sic eius est de mente habentium imperium ⁊ valentium in subditos inferre minacem seruitorem. C. de his qui per me. vi. non ap. l. si quis prouocatione. ⁊ ideo ob hanc inimiciã causam. lex subditos facit exemptos cum tota eorum domo atq; familia ⁊ sufficit hanc inimicitiã protestari. C. si quis cum prepo po. l. i. ubi est melior tex. iuris. Consulte ergo fecit nobilis cui illi quattuor adheserunt ꝙ etiam exempti essent per pactum ab imperio ⁊ iurisdictione ⁊ manis alterius nobilis inimici ipsorum ⁊ tenor dictum pactuz cum sit iuri communi conforme ⁊ ideo non debuit dictus nobilis per seipsum procedere ⁊ cõdemnare vnum ex dictis quattuor processit ⁊ condemnauit sed debuit illum ponere cum cepit in manibus vicarij cõmunis ad quem secũdum pactum ⁊ iuris censuram pertinebat ⁊ pertinet cognitio ⁊ punitio ut aperte dicit tex. in. d. l. i. ⁊ quia non posuit eũ in manibus dicti vicarij venit contra pacta quoniam detinendo eum in carcere suo ⁊ non ponendo eum in carceribus publicis dicte terre in quibus poni sunt soliti alij carcerati pro quibuscunq; delictis etiam grauibus ⁊ grauissimis impediuit iurisdictionem dicti vicarij ff. de adul. l. capite quinto ⁊. ff. de fur. l. interdum. §. qui furem ⁊ assertio dicti nobilis asserentis quod dictus captiuus non poterat in dictis carceribus publicis stare secure quin fugeret non est verisimilis nec credibilis nec honesta ex quo alij delinquentes fuerunt pro quibuscunq; delictis ibidem detenti tanq; in carceribus tutis. C. de pig. ac. ti. l. pignus. ff. ꝺ ad mi. ti. l. si res pupillaris. ff. cõmo. l. argentum ⁊ eo. ti. l. eũ qui. §. fi. cum. l. se. ex quo vicarius super se recipiat dictum captiuum ad cuius curam ⁊ solicitudinem pertinebat ⁊ pertinet vna cum cõmentariense carcerum carceratos ⁊ carceres reuidere. C. de custo. reo. l. pe. ⁊ fi. non enim est verisimile uel credendum ipsum vicarium in talez laqueũ incidere voluisse ex sua negligentia uel in curia aut modica aduertentia relinquere ergo debuit dictus nobilis talẽ captiuum in manibus vicarij ⁊ non impedire cultum recte iustitie que ministrari non solet per iudices suspectos ⁊ inimicos. C. de iudi. l. apertissimi ⁊ ob hanc inimicitiã induxit legislator contestatione proposita ordinarium recusari ⁊ ex tunc eximi ab eius imperio ut. d. l. i. Si igitur dictus captiuus de exceptione ⁊ inimicitia protestatus est processus est nullus contra eum factus ⁊ sententia ut d. l. i. ꝙ tenet Bart. per. d. l. i. l. quia poterat. ff ad trebel. lz imo dixerit quod non meminit se legisse processum nullũ nisi appellatur uel post recusationem ad alterius audientiã cum effectum sit causa reuocata ut in. c. cum sit speciale ꝺ ap. in glo in verbo suspectum ver. illud autem non meminj inuenisse. Si autez protestari obmisit idem puto dum tamen coram honestis viris fuerit publice protestatus ꝙ dictus nobilis sibi erat suspectus ⁊ inimicus ut. d. l. si de his qui per me. ui. non ap. ⁊ ex quo erat in dicti nobilis fortiam constitutus per metum cadentem in virum constantem presumendum est omnem confessionem dicti capitum extortam fore de offi. deleg. c. causam matrimonij ⁊ ibi per Inno. quod me. cau. e per latum per eundem vsi cum confessio presumatur extorta per metum si crimen ꝺ quo impeditus est aliter probatum non est quam per confessionem eiusdem quam presumo per metum extortaz cũ semper eadem causa metus durauerit remanet crimen nõ probatum ⁊ dictum captiuum condẽnatũ ex crimine nullo probato vnde in cum sententia cõdemnatoria fieri nõ potuit ut in canone nos in quemquam dicente ꝙ sententia ferri non potest in non confessum aut cõuinctum ⁊ si sententia predicta aliqua esset est iniquissima ⁊ iniusta ⁊ per superiorem rescindenda ad quem debuit appellari saltem coram viris honestis ut d. l. i. ⁊ ij. Quia igitur dictus nobilis iurisdictionis exercitium non habebat in dictũ captiuum exemptum sed habebat solum vicarius tam ex pacto quam a iuris ciuilis censura penam incurrit conuentã in pactis tum ꝙ vicarium impediuit in iurisdictionis exercitio tum quia imperium exercuit contra exemptum pacto ⁊ legis censura. Si autez non recusauit forsitan ꝺ suo iure confisus imputet sibi qui de suspecto iudice confidit. Si vero non recusauit vllo modo quia non potuit ⁊ iustissimo timore preteritus mortis aut corporis cruciatus

.C. de trans.

C. de transl. l. interpositas succurrendum est si non recu-
sauit cum esset incarceribus dicti nobilis cõstitutus inimi
cantis et notorie. Ex predictis ergo concludo dictũ no
bilem fregisse pacta ⁊ cõuentiones initas sup exemptio-
ne predicta ⁊ incurrisse penã propter duo que suprascrip
si. Secundo concludo qd si dictus captiuus recusauit dictũ
nobilem et fore inimicũ atqꝫ suspectum in iudicio aut co-
ram honestis personis qd processus ⁊ sententia lata con
tra eum sunt nullius momenti ⁊ dictus captiuus ꝯs pons
in manibus vicarij ut ministret iusticiam equitati iuri ⁊ le
gibus consonantem. C. de iudi. l. iudices. Si aute propter
timorem non fuit ausus protestari succurrendũ est sibi ad
uersus dictam sententiam appellationis remedio rescin-
dendam qd tempus appellandi currat extunc quando cuꝫ
securitate potuerit appellare ut. d. l. i. ⁊ l. ij. Et ita dico ⁊
consulo ego angelus ⁊c. cccLxxviij.

Dominus

Raimondus de tola
meis de senis anno
dñi. M.cccLxxxv. die. xij. mẽsis ianuarij fu
it per dominum conseruatorem ciuitatis se
narum ⁊ eius sententiam relegatus in ci-
uitate capue prouincie apulie causis ⁊ rationibus ⁊ con
ditionibus in sententia relegationis contentis ⁊ pro tem
pore ⁊ termino. xx. annorum tunc proxime futurorum ini
tiandorum die in dicta relegatione ⁊ sententia apposito
vꝫ per uerba dictum dominum raimundum relegamus ⁊
confinamus ⁊ in relegatione ⁊ confinatione sententia-
mus ⁊ condemnamus ad ciuitatem ⁊ in ciuitate capue ꝑ
tempore ⁊ usqꝫ ad tempus. xx. annoꝝ proxime futuroꝝ
⁊ qd dictus dñs raimundus infra tres dies tunc proxime
futuros prestare deberet dicto domino conseruatori ⁊ sue
curie stipulanti ⁊ recipienti vice ⁊ nomine cõis senarum
bonos fideiussores approbatos per approbatores senarũ
de duobus milibus florenis ⁊ qui fideiussores sub pena
⁊ ad penam florenorum duorum milium de facto eis au
ferendorum ⁊ applicandorum camere cõis senarum pro
mitterent solẽniter ⁊ cum promissionibus ⁊ clausulis ca
pitulis ⁊ renunciationibus opportunis secundum formã
iuris ⁊ statutorum cõmunis senarum quod dictus domi
nus Ray. pure libere ⁊ sine fraude attenderet ⁊ obserua
ret dicta confinia ⁊ relegationes in dicta ciuitate capue ꝑ
toto integro ⁊ continuo ⁊ usqꝫ ad totum continuum ⁊ in
tegrum tempus dictorum. xx. annorum completorum ⁊
omnia alia ⁊ singula faciet que in dicta sua relegatione cõ
tinentur. Item predictus. d. Ray. teneretur se presentare
personaliter ⁊ cum effectu coram rectore dicte ciuitat; sin
gulis octo diebus vno semel durante dicto termino ⁊ do
nec durabit dictus terminus dictorum. xx. annorum com-
pletorum ⁊ quod teneretur mittere ⁊ mitteret cum effe-
ctu publica instrumenta de dictis suis representationibus
per eum factis corã dicto rectore ciuitatis capue singulis
duobus mẽsibus dictorum. xx. annoꝝ vno. semel magnifi
cis ancianis ciuitatis senaꝝ qui pro tpe fuerint. ⁊ si predi
ctus. d. Ray. predicta non obseruaret aut in predictis uel
aliquo predictorum contrauenerit quod ipse caderet ex tũc
in penam amputationis capitis prout hec ⁊ alia in dicta
relegatione ⁊ sententia relegationis continetur. Postea
de dicto anno. M.cccLxxxv. die. vij ianuarij pepus marti
ni procurator ⁊ procuratore nomine dicti domini Ray.
constitutus in presentia dicti domini conseruatoris pro-
misit ⁊ conuenit dicto domino conseruatori ⁊ notario
publico recipienti ⁊ stipulanti pro ⁊ vice ⁊ nomine com
munis senarum quod dictus dominus Ray. cũ effectu at
tendet ⁊ obseruabit dictam sententiam ⁊ condemnatio-
nem ⁊ seu relegationẽ de eo factã seu fiendam per dictuꝫ
dominũ conseruatorẽ in oĩbus ⁊ per omnia prout in ipsa
sententia ⁊ condemnatione ⁊ seu relegatione continetur
relictis quibuscunqꝫ exceptionibus ⁊ cauillationibus alio
quin dictus dominus Ray. ⁊ ipse pepus procurator ⁊ ꝓ
curatorio nomine pro eo dabit ⁊ soluet cõmuni senarum
⁊ camere cõmunis pro ipso cõmuni recipienti dicta duo
milia florenos recti ponderis ⁊ camere cõmuni senaruꝫ.
Pro quibus sententia ⁊ condemnatione ⁊ relegatione
⁊ omnibus in ea contentis obligauit dictus procurator
dictum dominum Ray. ⁊ eius heredes ⁊ bona pro quo
quide domino Ray. precib⁹ ⁊ mandatis dicti pepi ꝓcura-
toris predicti in omnem casum ꝑdictuꝫ ⁊ euentũ fideius-
serunt ⁊ fideiussores extiterũt nico. ioãnis ⁊ matheus an

geli ciues senenses ⁊ quilibet eoꝝ pro quantitate floreno
rum mille pro quolibet promittentes ⁊ conuenientes fi-
deiussores predicti dicto domino conseruatori ⁊ dicto no
tario stipulanti ⁊ recipienti ut supra facere ⁊ curare ita ꝙ
dictus dominus Raymundus attendet ⁊ obseruabit cũ
effectu dictam sententiam ⁊ condemnationem ⁊ seu relega
tionem de eo factam in omnibus ⁊ per omnia prout ⁊ si
cut in ipsa sententia ⁊ condẽnatione ⁊ seu relegatione cõ
tinetur ⁊ relictis quibuscunqꝫ exceptionibus ⁊ cauillatio
nibus alioquin ipsi ⁊ quilibet ipsorum cum effectu dabũt
⁊ soluent cõmuni senarum ⁊ camere dicti cõmunis pro
ipso cõmuni recipienti dictas quãtitates ad quas ⁊ ꝑ qui
bus se obligauerunt. Et pro predictis ⁊ in predictis debi
tis ⁊ ỹsitatis obligatione personarum ⁊ bonorum ⁊ re
nũciationem fecerũt ⁊ preceptum guarentigie receperũt.
Demum dictus Ray. infra tempus sibi prefixum se pre-
sentauit personaliter in dicta ciuitate capue coram recto-
re dicte ciuitatis ⁊ in dicta ciuitate capue continue stetit
⁊ se singulis octo diebus personaliter presentauit coram
rectore dicte ciuitatis capue vsqꝫ ad tempus inserte obses
sionis ⁊ instrumenta dictarum representationum trans-
misit singulis duobus mensibus dominis ancianis ciui-
tatis senarum ⁊ dicta confinia obseruauit vsqꝫ ad temp⁹
obsessionis ⁊ occupationis dicte ciuitatis capue. Deinde
de mense augusti proxime preteriti dicta ciuitas capue ꝗ
tempore dicte relegationis facte ⁊ ante ⁊ postea tenebã
tur ⁊ regebatur per dominum benedictum de attacol. ⁊
sub eius dominio erat fuit per dominum nicolaum comitẽ
de vrsinis capta ⁊ occupata ⁊ apprehensa ⁊ occupata ꝺ
tinetur per dictum dominum nico cuius parte perceptuꝫ
⁊ mandatum fuit dicto domino Ray. relegato quod ꝓ
cise deberet egredi ⁊ reddere de dicta ciuitate capue ⁊ ei⁹
territorio ⁊ in eo amplius stare uel morari nullo mõ pre
sumeret qui dominus Ray. relegatus predictus metu di-
cti mandati dicti domini comitis nico. ⁊ ipsi domino co-
miti non valens resistere in dicto loco recessit de dicta ci-
uitate capue ⁊ eius territorio cum sua familia ⁊ dicta cõfi
nia amplius non obseruauit. Modo dicitur pro parte
dicti cõmunis senarum quod dictus. d. Ray. ⁊ dicti eius
fideiussores incurrerunt ⁊ cõmisserunt dictam ⁊ in dictã
penam florenorum duomilia auri de qua in dicta senten
tia relegationis ⁊ in dicta promissione ⁊ fideiussione fit
mentio ⁊ ipsam penam florenorum duomilia fore cõmis
sam per dictum dominum Ray. relegatum ⁊ fideiussores
predictos ⁊ ipsos fideiussores predictos teneri ⁊ obliga
tos esse dicto cõmuni ad soluendum dictam penam dicto
cõmuni ⁊ camere dicti cõmunis. Et pro parte dictoruꝫ fi
deiussorum dicitur oppositum videlicet dictam penam ⁊
stipulationem penalem nõ fore cõmissam ⁊ ipsos fideius
sores non teneri nec obligatos esse ad soluẽdum penaꝫ ⁊
seu quantitatem pene predicte ⁊ se non esse pro futuro tẽ
pore vlterius obligatos vigore dicte promissionis ⁊ fide
iussionis ⁊ obligationis per eos facte ⁊ maxime cum ꝑ-
dicta processerint absqꝫ culpa ⁊ seo facto dicti dñi Ray.
relegati saltim uoluntario ⁊ ui ⁊ metu dicti domini comi
tis nico. ⁊ dicti eius mandati. Nunc queritur quid iu
ris omnium predictorum viso puncto predicto ⁊ hꝫs de
quibus in eo fit mentio ⁊ visa dicta sententia ⁊ condem
natione ⁊ relegatione ⁊ dicta promissione ⁊ fideius-
sione ac etiam uiso instrumento procurationis ⁊ mandati
dicti pepi ⁊ visis iuribus ad predictas facientibus.

Pro

Declaratione quesitorum. ꝑ pre
mittendum est dictum dominuꝫ
Ray. obligatum esse vigore dicte sententie
relegationis ⁊ confinationis ad stãdum in
dicta ciuitate capue per tempus uiginti an-
norum dictos autem fideiussores obligatos esse quod di-
ctus dominus Ray. attendet ⁊ obseruabit dictam sen-
tentiam condemnationis ⁊ seu relegationis de dicto do-
mino Ray factam in omnibus ⁊ per omnia prout ⁊ si-
cut in dicta sententia condẽnationis ⁊ seu relegationis cõ
tinetur relectis quibuscunqꝫ exceptionibus ⁊ cauillationi
bus. Hoc premisso descendo ad quesitum dico quod
iussus superioris non artat subditum adueniendum vel
standum in loco non tuto seu sibi suspecto. hinc est ꝙ in
c. pastoralis de sen. ⁊ re. iud. in cle. determinatur citationẽ
factam de rege roberto per imperatorem ad ciuitatem pi
sanã quia dicto regi non tuta sed suspecta erat fuisset ipso

g

iure nullam z non artasse ciuitatem ut dicit tex. in c. pasto-
ralis hoc et probat glo in l. de etate ff ad treb. l. iij. ff quis
ex cau. ma z in qualibet earum glo no z bar in. l. sciendum
§ i. ff de posses. item mine uel prohibitio potentiorum i
ducunt iustum timorem suspitionem z metum in. d. l. iij. z
l. succurrit. item z qualibet obligatione que ex partium cõ
uentione procedit z etiam si sit iuramento firmata iusta cau
sa semper intelligitur excepta z maxime superueniens. l. qui
iurato. C. qui satisd. co. l fi. C. de non nu. pecu. l. imperator i
prin. ff. ad municip. Que enim de nouo emergunt auxilio
indigent l. de etate. § ex causa de mino. ac. ii. item omnis
obligatio de stando uel ueniendo ad certum locum certo
tempore intelligitur inquantum possit non etiam si non posset. l.
cum dies § si quis ff de arbi. l. ij. §. si quis cau. ad qd etiam
facit c. ad nostram de proba. neque autem non dicitur quem pos
se quod honeste uel tute non pot. l. nepos proculo de uer.
sig. z. d. l. si cum dies. §. si quis. item satis quis dicitur in loco
stare per que non stat quo minus stet sed per alium cuius
uis maior est l. iure ciuili de condi. z de. l. in testamento e.
ti. item iussus z prohibitio superioris semper uidentur ex-
cepti extra de iureiur. c. uenientes. Ex predictis infero
dictum dominum ray. post preceptum factum per dictum dominum
comitem nicolaum de recedendo z egrediendo de dicta ci
uitate capue z in eam amplius stare uel morari non pre-
sumere potuisse de dicta ciuitate recedere z in ea nõ tene
ri amplius stare uel morari nec ex hoc aliquam penam in
cidere sed liberatum esse a dicta obligatione qr lege pmis
sente facit ergo penam non meretur. l. gracus C. de adul.
z per consequens etiam dictos fideiussores similiter fuisse
z esse a dicta obligatione liberatos eadem rõe. l. exceptio
nes. ff. de excep. z dominum d. ray. z dictos eius fideiussores
non teneri nec obligatos esse in futurum uigore dicte sen
tentie condẽnationis z seu relegationis z seu dicte fide-
iussionis ad aliquid quia obligatio semel. l. auctoritate ex
tincta non pot amplius resuscitari. l. qui res. §. aream. ff de
solu. z quia uires simul enactate obligationis imperpe-
tuum nequeant reparari. l. nihil. C. de solu. Sed ex noua cõ
uentione uel sententia ad quã non obligarentur fideiusso-
res nisi ex eorum nouo consensu. l. nouationes. C. de fide
ius. Nec predictis ob. reiectio exceptionis z cauilationis
in obligatione fideiussionis apposita ubi dum dicit reiectis
quibuscumque exceptionibus z cauilationibus alioquin z c.
quia illa generalis exceptionum reiectio non porrigitur ad ex
ceptiones rationabiles z iuridicas sed ad friuolas extra
de offi. dele. c. ex parte z qd ibi no. z scribit bar. ff. a qui.
ap. nõ li. l. i. in fi. z spec. ponit in ti. de renũ. in uer. pone er
go qd aliquis ad qd facit qd solet notari in. l. sed z si quis
§. quesitum si quis cau. per ex. in l. i. C. cõmo. z qd scripsit
bar. in l. i. §. hoc interdum. ff qd ui aut clam. Unde con-
cludendo dictum dominum ray. z dictos eius fideiussores esse
a dicta sententia confinationis z relegationis z a dicta ob
ligatione penitus liberatos z absolutos z eius occasione
amplius eos inquietari non debere uel posse quoquo mõ
si nõ uelint iuris ueritatem z iusticiam molare ego ang. cccixxix.

Prime

Et uere consultum est ad
d. quia preceptum z iussus
domini comitis de recedendo necessitauit
z coartauit eandem dominum ray. ad recessum
de ciuitate in qua relegatus erat cum poten
tioribus pares esse non possumus. C. ne li. po. in rubro z
nigro. timende enim sunt mine potentiorum. l. i. C. si qua
prepo. po. cõmunc. l. interpositas. C. de transi. z coniuncta
l. i. z. ij. C. de his qui per me. iu. nõ sp. z maxime si illam
ciuitatem non tenebat iuste sed more tyrãnico. ff. qui. ex ca.
in pos. ea. l. fulcinius. § quid sit latitare ubi latitans z non
comparens nec stans coram tribunali ad quod uocatur cru
delitatem timens tyranni non est contumax nec inobedi-
ens sic in proposito nõ dicitur se absentasse a loco. d. ray.
qui timore tirannidis inde recessit metus enim tirãnidis i
cõstantissimum cadit z ideo oia acta tempore tirãnidis
iuri õnia nulla sunt l. decernimus C. de sac. san. eccle. Spi
ritus enim tirãnidis diabolicus est. C. d. diuer. ce. scrip. l. sa
cer affatus. facit in co. de nup. §. minores uer. sed rursus
z ideo non pot quisque sue dictioni suppositus suis iussi-
bus contraire z hoc est notorium z omnes subditi tirãno-
rum hoc sentiunt unde aliam rõem querere aut legem non
est nisi firmitas intellectus scdm philosophum quia ergo do
minus Ray. coram nico. non habuit potestatem resisten
di confinia fregisse non dicitur ille enim rumpit confinia
qui sponte de loco recedit non qui timore tirannidis ff de
pen. l. aut damnum §. quisquis. hinc descendit quod non
dicitur fugitiuus qui crudelitatem domini timens recessit
ab eo ut eius furorem effugeret. unde licet fugerit fugi
tur non fugisse de edil. edi. l quid sit fugitiuus. § ut apud
z. § idem ait unde dominus Raymun licet de loco reces
serit tamen quia timore recessit fingitur non recessisse nec
rupisse confinia. Pro hac parte adduco quia dominus
Raymun erat obligatus ad factum. s. ad obseruantiã con
finium z fideiussores similiter ad factum cum compromis
serunt se facturos z c. hec enim est laudabilis intercedent
di forma in obligationibus faciendis. ff. de fideiussio. l. sicut
reus in glo. ff. de duo. re. l. nemo est qui nesciat. Constat
autem quod in obligationibus faciendis si per factum cõ
tingentem in personam obligari factum explicari non pot
non incurritur pena promissa propter non factum. ff. ad. l.
rodiam de iac. l. si uehenda § idem quod iuris z. §. idem
iur. qui consultationem predictã decidunt hoc tenet Dy.
aperte tam iudiciis quam in contractibus ubi etiam deci-
dit casum nostrum in. c. pactum de regu. iur. li. vi. de Ja.
bu. idem Bar. in. l quod te si cer pe. Nec ob l continuus
§. illud de uer. ubi difficultas non impedit moram con-
trahendi quia in obligationibus dandi loquitur. Ex qui-
bus concludo quod conclusum est per excellentissimum. l.
doc. dominum Jo. supradictum. Et ita dico z consulo Ego
Angelus z c. cccixxx.

Experiuntur

Inter cete-
ra que conti
nentur in quodam libro rogituum instrumẽ
ti ser petri notarij defuncti hec uidelicet ari
ghus z Jaco. fratres z filij condam pauli
arighi capitanei sancti mitalis pistor. habuerunt ciuitatem
dixerunt alio z c. sub anno dominice natiuitatis. Mccc.
lxviij inditione. vi. die xij. Marcij dominus Rizard de
canzellerijs palatinus comes legitimauit bartolettum pa-
ganum die. xvij. Marcij z c. sindici cõmunis de uolterra
elegerunt simbaldum nannis de canzellerijs in potestate
cõmunis uolterarum ut patet in dicto quaternero dicta die
d. Rizar. predictus legitimauit lucam baronti pericij z mi
chaelem presbiteri guidi. ego pierus filius condam ser bo
nauenture ser iacobi de pistorio imperiali auctoritate iu-
dex ordinarius z notarius predictus interfui rogatus scri
psi z fideliter publicaui. In christi nomine amen. Mi
chael laborator terre filius zinoli olim melini de clanno-
na habuit mutuo z c. Postea uero in dicto libro regi
tuum apparet extensa legitimatio dicti luce sub die. xviij.
Marcij anno domini. Mccclxviij. inditione vi querit
utrum notarius cui ex forma statutorum pistorij rogatio-
nes pficiende mandate sunt teneatur et extendere legiti-
mationem dicti michaelis z sub qua die.

Attentio

Scribentis non solum
ex precedentibus sed
etiam ex sequentibus z medijs que z qua
lis fuerit comprehenditur ff. de leg. i. l. si ser
uus plurium § fi. cum suis concor. ibi positis
hoc primo. Secundo dico quod cum in precedentibus
appareat sub eodem sermone notarium copulasse legiti-
mationem factam de luca z michaele quod propter uni-
tatem dicti sermonis in scriptura cõtenta dicti lucas z mi
chael in unum corpus quodãmodo sunt redacti. C. d. ca.
tol. §. sin autem ex his qui distinctum z ideo cũ quasi me
diate per extensionem in mundum redegerit dictus no-
tarius legitimationem dicti luce baronti ut patet ex ordi-
ne scripturarum coram certis testibus inditione mense z
die dicta coram eisdem testibus anno inditione mense z
die fuisse factam legitimationem dicti michaelis. z quod
istud sit uerum apparet ex coniunctione predicta quam no
tarius propter unitatem sermonis z cõiunctionem appa
rentem copulauit z copulasse uoluit z est mirum qd di-
cta in sequentibus intelliguntur in precedentibus repeti-
ta cum constat uere uel presumptiue de intentione dispo-
nentis ut. d. l. si seruus. § fi. cõiuncto eo quod no. Bar de
leg. iij. l. in repeten. his unde sub eodem die anno inditio-
ne z mense z testibus debet legitimatio dicti michaelis
in mundum reduci sicut reducta fuit legitimatio dicti luce
attenta potissime forma dicti statuti pistorij disponentis qd
protocolla notarij non completa atque perfecta debeant p

ficij per

ficí per illum cui rogationes perficiende mandant. Nec ob. quod imbreuiatura continens dispositionem imperfectam non potest perfici per alium notarium qui non scripsit. ff. de testa. l. si is qui cõmuneto dicto bar. et quia illud est uerum quando dispositio est imperfecta rõe voluntatis. sed hic de uoluntate pfecta legitimantis ⁊ legitimati apparet ex eo qꝫ notarius attestatur legitimationē factam sed non constat de tempore nec in protocollo nec in quaterneto ad quē notarius se retulit. ⁊ ideo non est questio de uoluntate sed accidentibus ⁊ seu comitantijs uoluntatis merito ista accidentalia seu comitantia locis tpis iudicis ⁊ testiū presumit ut dixi propter vnitate sermonis qꝫ vnitate dispositionis respectu plurium inducit quantum ad comitantias ⁊ accidentalia supradicta ff. de vul. ⁊ pu. l. patris ⁊ l. ij. ff. de inoffi. test. l. pap. § sed nec impuberis que enī sub vno structu uerborum proferuntur ⁊ seu in eadem uerborum compagine vniformiter terminantur nec debet fieri eiusdem uoluntatis diuisio. ff. de vul. ⁊ pu. l. iam hoc iure C. de impub. ⁊ alijs sub l. quāuis de an. ⁊ ar. leg. l. si non sint. § peruenіamus ⁊ l. quicquid. § cum partes ⁊ l. in rē § si quis de rei ven per Ja. bu. in probemio C. in fi. extendenda est ergo dicta legitimatio ut fuit extensa legitimatio dicti luce spec. ⁊ Jo. an. post eum in titulo de fide instru. § ostenso in ui col. in prin. ibi quid si abreuiatura ⁊ c. ⁊ eo. ti. §. instrumentum publicum in. v. col. ⁊ si aliud diceremus oporteret necessario nos sequi initium tabulatum in ut. l. si quis ex argentarijs § si initium tabulatum ⁊ ibi p doc. ⁊ bar. ff. de eden. sed hec repetitio non esset congrua iudicio meo pro eo quod initium tabularum proxime precedens confectum ⁊ scriptum apparet sub. xvij. marcij. MCCCLXVIIJ. inditione. vi. ⁊ legitimatio dicti luce est sub die. xviij. marcij MCCCLXVIIJ inditiōe. vi. vñ si dicimus sequendum ordinem initij necessario oporteret nos ponere qꝫ legitimatio michaelis non fuit facta eodem tempore cum legitimatione luce cum legitimatio dicti luce appareat facta die. xviij. ⁊ initium tabulatum fit sub die. xvij mensis marcij sed si ad ipsum initium uolumus referre oꝫ quod legitimatio dicti michaelis extendat in forma extensa de dicto luca sed non sub eodem die loco ⁊ testibus sed sub tempore loco ⁊ testibus contentis in precedenti legitimatione facta de dicto bartolotu paganni sub dicta die. xvij. marcij ⁊ hoc satis puto fieri posse per notarium debentē extendere legitimationē predictam dicti michel. ut. o. § si initium tabularum. Nec ob. quod notarius mortuꝰ scripsit sub uno structu uerborum quod dominus ray. palatinꝰ comes legitimauit lucam baronn poncij ⁊ michaele pbri tei i guidi quia cum non dicat quo tempore causa oīs contrarietatis ⁊ absurditatis euitande debet dicta scriptura sub distinctione intellegi videlicet quod legitimauit michaelem die. xvij marcij sub quo die ⁊ testibus facta fuit legitimatio dicti bartolon paganni ⁊ legitimauit dictum lucaꝫ baronii die xviij. mensis marcij. ⁊ tunc optima erit cōtinuatio scripturarum dicti notarij mortui. qōcunqꝫ autē istorum capias uel dictum initium proximum tabularum continens diem annum mensem ⁊ nomina testium uel dictū diem xviij sub quo apparet legitimatio dicti luce nihil inuenitur contrarium ⁊ tunc legitimatio dicti michaelis extendenda est ut superius est expressum. cum enim ex quocunqꝫ predictorum extremorum resultet idem effectus nō curamus cui extremorū fiat applicatio medij ff. de acqui. here. l. quod si dubitet eum pan. l. se. ⁊ ff. de lib. ⁊ posth. l. gallus. § si eius ⁊ prudenter aget notarius iudicis officium implorare ⁊ declaret sub quo die loco ⁊ testibus instrumentum extendat an sub die. xvij marcij an sub die. xviij. Et ita dico ⁊ cōsulo ego ang. ⁊ c. CCCLXXXI.

Iso Dicto statuti cō. s arctij in diuidum reuocatur quia duo habētes turrim cōmunē non recipientē cōmodā diuisionē hoc modo videlicet qꝫ solū dicte turris equaliter est cōmune inter ipsos vsqꝫ ad certam particulam dicte turris abinde uero supra solū est unius dictorum sociorū qualiter debet fieri diuisio dicti soli vsqꝫ addictam particulā. Constat enim in solo communi nullum habere maiorem partem altero unde rōne maioritatis non potest dici quod plus vni quam alteri debeat adiudicari ⁊ de iure cōmuni hoc est quod nec ratione etatis puta qꝫ vnꝰ sociorū sit ipubes alter maior ut quotidie cōtingit in fratribꝰ diuidentibꝰ nec rōe maioritat portionis rei que diuiditur vni plus quam alteri est optio deferenda quam partem vellit tantum enim potest vnus sociorum in re cōmuni affirmando quantū alter negando ff. cōmu. diui. l. sabinus. Fallit si incidit cōmunio inter donantem ⁊ donatarium ut. l. sancimus. § ne autem cōmunione inducta C. de donatio coniuncta glo. in verbo ampliorem C. quando ⁊ qui. quar. pars deleg. l. ij. coniuncta glo. in verbo consortium. Fallit etiam in casu. l. i. C. d. his qui se defe. li. x. l. cum grauatus de restituendo non capacі statim se defert incidit enim in cōmunionem cum fisco ⁊ deferenti in diuisione reseruatur electio ut. C. d. metati. l. ij li. xij. inter hos autem casus exceptos non est noster vñ ex quo res diuidi non potest cōmode alterum de duobus fieri oportet vel quod iudex portionem vnius alteri adiudicet iusto precio dato ei qui portionem suam omittit ut insti. de officio iudi. § si fa. her. iudicio ⁊. § eadem interueniunt ⁊ arbitror hoc casu debere iudicem inclinari ad iudicandum solum dicte turris totum ei qui habet residuū dicte turris insolidum ne si adiudicetur alteri adhuc multe controuersie possint oriri inter eū qui haberet solum ⁊ alium qui haberet superficiem forsitan propter eiectam ⁊ effusam ex parte superiori in inferiorem ⁊ fumo emisso in parte inferiori ut ascendat ad superiorem ⁊ eam forsan faciat inhabitem. ff. ad. l. acquil. l. si quis fumo quae contentiones vir bonus precidere debet toto posse ⁊ maxime qñ occasione alicuius societatis uel cōmunionis oriuntur. ff. de le. ij l. cū pater. § dulcissimis. ff. de vsufr. l. equissimū vel quod ille licitando sortiatur partē alterius qui in licitatione viceri precio primitus statuto per iudicem assumptiū arbitrum partis in tali ministerio existimandi. C. de scōis nup. l. hac edictali. § his illud elligendum tamen a partibus hec autem extimatio fieri debet ante licitationem ne licitantes posset inflare calore ipsorū licitantium vltra pcium iustum equum ⁊ moderatum ut. ff. de publica. l. licitatio in principio. Et ita dico ⁊ consulo Ego Angel. ⁊ c. fio. MCCCCXCVIIJ. mensis Marcij.

CCCLXXXIJ.

Statuto Cōmunis carmignanī cauetur quod si qua mulier tradita fuerit viro suo ⁊ decesserit infra quinquenniū sine liberis ex ea natis medietas dotis restituatur datori uel ei cui de iure successio ipsius mulieris deuenerit siue ad quam pertinuerit Si uero post quinquēnium vxor decesserit vir lucretur totam dotem ⁊ remaneat penes ipsum: ipso viuente ⁊ quousqꝫ vir suus vixerit post mortem vero dicti viri dicta dos puenire debeat cui ius ⁊ casus dederit. Demū vigente statuto predicto quidam fredus condam ligni de carmignāno ⁊ pierus eius filius paterno consensu fuerūt confessi ⁊ receperunt in dotem a quodam berto condam bartolomei berti dicti loci dante ⁊ soluente de sua pecunia propria in dotem pro dote ⁊ nomine dotis cuiusdam domine bartholomee eius amite filie olī dicti berti ⁊ vxoris future dicti fredi florenos auri. xiiij. quam dotem pmiserunt dicto berto stipulanti ⁊ recipienti uice ⁊ nomine dicte domine bartolomee ⁊ eius heredum dicto berto uel suis heredibus ⁊ dicte domine bartolomee uel eiꝰ heredibus ⁊ cui ius ⁊ casus dederit reddere soluere ⁊ restituere ⁊ dare ⁊ pstare in omnem casum ⁊ euentum dicte dotis restituende sub pena ⁊ c. Demum constante matrimonio inter dictam dominam bar. ⁊ dictum fredum factū est de nouo ⁊ statutum fuit in dicto cōmuni carmignāni aliud statutum sub ista forma ⁊ verbis videlicet statuimꝰ ⁊ ordinamus quod si qua mulier tradita fuerit viro suo ⁊ decesserit infra quinquenium sine filijs vno vel pluribus ex ea natis medietas dotis restituatur datori aut promissori ex linea masculina ⁊ reliquam medietatem lucretur vir ⁊ predicta non extendantur nisi ad consanguineos ex dicta linea masculina ⁊ si ex dicta linea masculina consanguinei non extarent ac etiam si vxor post quinquenium decesserit sine filijs vno uel pluribus uir in totis casibus lucretur totam liberaliter dictam dotem. Postmodum vigēte dicto statuto secundo dicta mulier sine liberis post quinquenium decessit superuiuente viro suo ⁊ extantibus cōsanguineis mulieris per lineam masculinam nullo facto testamento uel alia vltima uoluntate. queritur nunquid p̄dicti possint aliqꝫ partem dotis repetere a dicto viro uel eius herede.

E natura Legis futuris ē dare formam negocijs non preteritis ut l. leges. C. de legi. ⁊ maxime iam decisis sententia transactione ⁊ amicabili cōpositione vel pscriptione nec fi. pendentibus in iudicio appellationis remedio in cor. ut cum de ap cognito post prin. ⁊ ibi plene per Ja. de bel. salvo nisi in l. aliud sit expressum quia tunc standum ē formali censure legis C. de sac. san. eccle. l. antepenultima ⁊ fi. ⁊ per Jo. an. de elec. l3 canon in verbo decetero ⁊ ideo prima fronte videtur quod cum matrimonium fuerit contractum ante ultimum statutum tempore primi statuti vigentis quod scdm primum sit causa terminanda ⁊ sic vir lucretur dimidiam partem dotis quo ad usufructum tantū in die vite sue duntaxat hoc glo. videtur decidere in d. l. leges ubi si causa agitur de contractu facto ante legem determinari debet prout erat determinanda ante non scdm legem postea factam. Quid dicemus questio est dubia dubietatem autem facit verbum fuerit positum in secūdo statuto quod quidem est futurum subiunctivi modi tradens substantiam ⁊ effectum a preterito indicativi ut no. gl. in l. si quis stipulatus sit stichum aut pamphilū. ff. de ver. ob. ⁊ sic videt̄ q̄ lex utens verbo futuri subiunctivi verificet̄ in futuro quod causam trahit ⁊ originē a preterito p hoc est glo in l. tale. § falsam. ff. de condi. ⁊ de que notabilis ē unde dixit Ja. bu. ⁊ cy. in d. l. leges quod si facta fuerit pmo lex de rebanniendo bannitos solutis .x. ⁊ deinde quidā post l. banni unt illi non comprehendunt̄ sub l. prima qr non erant bāniti sed solum includunt̄ qui ante primam legem in bāno erant positi ⁊ ideo si postea fit statutum q̄ exbāniti qui volunt canzellari de bano solvant l. nun potuerunt canzellari banniti antiqui nisi solutis l. ⁊ sic trahitur l. retro propter factum expediendū in futuro ita videt̄ in proposito q̄ statutum scdm trahatur ad matrimonia retro contracta post primū ⁊ ante scdm quia istud statutum dat formam obligationi ⁊ liberationi future. Disponit enim quod dissoluto matrimonio vir lucret̄ dotem totam ⁊ hoc modo dat formam liberationi mariti ⁊ per argumentū a contrario dat formā obligationi mariti ⁊ heredum eius si predecederet in matrimonio unde non disponit super pterito sed super futuro l3 ex gesto ante dictū statutum. Questio hic est dubia ut dixi ⁊ disputabilis ⁊ in voluntate ambulatoria futuri subiunctivi cōplectit̄ omne tempus ut l. talis scriptura. § sed si de le. i. ⁊ l. si mihi ⁊ tibi. § fi. de le. ij. ⁊ l. cum pater. § fidei. ⁊ pro eius diligentia considero quod interdum lex scda se h3 ad primā interpretando ⁊ tunc porrigit̄ ad pterita interpetrata ⁊ declarata per scdā3 ut in aut. hec constitutio constitutione interptat̄ ⁊c. ⁊ C. de testa. l. iubemus in fi. Interdū se h3 ad l. l. corrigendo ⁊ tunc nunq̄3 porrigit̄ ad preterita sed solū ad futura quoniā in nullo tunc peccavit antiquitas huius scde legis ignara ut l. fi. C. de testa. nisi in l. aliud sit expssum qr tunc semper est standū formali censure ut superius dictum est interdum scda lex h3 se ad primā formam novam tradendo actui ⁊ tunc nunq̄3 porrigit̄ ad preterita q̄ formata sunt ⁊ nova forma nō egent ut d. l. fi. ⁊ d. l. iubemus. Interdum se h3 ad primam iudicium ordinando ⁊ tunc non porrigit̄ ad pterita iudicia ia3 ordinata qr novū ordine sumere non possunt ut d. l. fi. sed bene porrigit̄ ad futura iudicia ordinanda ex dispositionibus initis ante l. scdm Ja. de bel. ⁊ bu. ⁊ bar. in d. l. leges ⁊ discernus per eum in d. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. Interdum se h3 ad l. l. disponendo decidedo super substantia ⁊ materia rerum ⁊ seu dispositionū ⁊ tunc si verba l. sunt de presenti porrigunt̄ ad psens ⁊ etiam ad futurū qr lex semper loquitur. C. de heredi. l. actiani si per verba mere futuri temporis solū ad futura porrigit̄ hec. n. est natura futuri determinare futura nō ante3 psentia vel pterita ut patet ad sensum. ⁊ pbatur ff. de ver. ob. l. eū stipulatus ⁊ l. si a colono sic intelligo gl. d. l. leges. Si aute per verba pteriti tpis porrigit̄ tunc ad pterita nō tamen decisa ut superius dictu3 est in corpe ut eum de ap. co. in prin. ⁊ ibi p Ja. de bel. si per verba subiunctivi modi significantia de sui natura futurū ⁊ trahentia effectū a preterito indicativi modi tunc qr natura legis est dare formā negocijs futuris non autē preteritis indicandū est d. dicto futuro ut de futuro simpliciter nō autem ut de formato a preterito indicativi ⁊ trahente ab eo eius substantiam vel naturam. Fallit in casu nostro ⁊ quocunq3 alio simili ⁊ est ratio in pmptu qr non disponit̄ hic nisi d. futuro eventu liberatiōis ut in casu existentie pditionis matrimonij dissoluti per mortem mulieris cuius purificatio est de futuro ⁊ liberatio similiter de futuro ⁊ ubi future liberationi datur forma porrigitur etiam ad obligationem contractam ante statutum ut d. l. falsam in glo. ⁊ per Cy. in d. l. leges dum ponit exemplum de bannito rebanniendo ⁊ canzellando de banno nō tamen nego quin hec questio sit dubia ⁊ obscura ⁊ ad utranq3 parte3 argui pro ⁊ contra tamen pro decisione punctu ⁊ materie volui attingere quod predixi ubi autem verba essent infinitivi modi nullum est dubium qr infinitiv3 complectitur omne tempus de sui natura. ff. de verbo. signi. Et ita dico ⁊ cōsulo ego Angelus ⁊c. flo. Mdecccviij mensis Marcij.

cccl.xxxiij.

Statuto Pistoriēsi cavetur q̄ donatio inter vivos universalis omnium bonorum est prohibita ⁊ facta nō valet. Modo domina catherina fecit testamentum primum in quo quedam sibi heredem instituit ⁊ certa bona mobilia legavit cuidam domine lipe ⁊ iuravit non mutare dictum testamentum deinde vendit dicta bona legata postea fecit aliud testamentum in quo instituit sibi heredem dictam lipam ⁊ fecit eidem presenti ⁊ recipienti donationem causa mortis omnium suorum bonoru3 mobilium ⁊c. ⁊ iuravit hoc testamentum non revocare revocans ex nunc omnes precedentes ultimas voluntates nō obstante quod in illis essent aliqua verba per que posset huic ultime voluntati eius derogari. queritur q̄ istorum testamentorum valeat ⁊ posito quod secundū non valeat in heredis institutione quid operetur dicta donatio causa mortis ⁊ an legatum factu3 in primo testamento sit revocatum per alienationem postea factam.

In Oportet investigari an dicta venditio fuerit facta animo adimendi vel non ex quo d. lipa heres instituta est ⁊ ei facta donatio causa mortis irrevocabilis ex quo omnia bona possessura est tunc eet necessaria investigatio quando domina lipa fuisset legataria simplex ut l. fideicō. § si rem. ff. de lega. iij. ubi punctus iste decidit̄ quinimo legatum factum dicte domine lipe fuit ⁊ est nullum ipso iure ex quo fuit universaliter instituta nullo coherede dato cum sibi ipsi a seipso impossibile est legari. Descendo igitur ad quesitum substantiale super quo dico quod licet primum testamentum nō potuerit revocari quod est falsum tamen per donatione3 factam in testamento secundo dicte domine lipe donatarie evacuata est virtus testamenti primi quoad bona in donatione comprehensa que donatio est morte confirmata. sicut enim per alienationem sponte factam rei legate legatum extinguitur ut d. § si rem sic ⁊ per universalem donationem extinguitur universalis effectus institutionis primi testamenti cum tantum valeat quoad genus quantum speciale quoad specie ⁊ potest quis bona sua in testamento donare. l. heredes palam § fi. ff. de testa. ⁊ ibi per glo. ⁊ Bar. attende tamen quia hic mors fuit causa donationis sed non fuit donatio causa mortis ex quo donans donavit irrevocabilit̄. ff. de dona. cā mor. l. mort̄ causa capitur per Bar. eo. ti. l. ubi ita donatur ubi etiam casus est ⁊ no. in c. fi. d. condi. appo occasione igitur mortis fuit proxima ⁊ imediata causa donationis sed illa donatio non est causa mortis que sui natura irrevocabilis est ⁊ ideo est donatio inter vivos occasione mortis facta. ⁊ ideo de viribus testamenti primi quantum ad bona donata non est querendum quoniam dicta lipa omnia ex donatione capit que facta fuit soli presenti ⁊ acceptandi ⁊ donatio hodie pficitur nudo pacto tam inter vivos ut l. si quis argentum. C. de donatio. quam causa mor. ut l. cum pater § mevio de lega. ij ubi est glo singularis nec aditionem hereditatis requirit. C. fa. her. l. filie ⁊ no glo eo. ti. l. filium quem habentem quinimo ⁊ absq3 donatione domina lipa d3 habere totum virtute testamenti secundi quod valet ⁊ revocatur primum ut in § posteriore insti. qui. mo. testa. infir. Nam primo testamento dicta domina catherina non posuit ullam clausulam derogatoriam sed simpliciter iuravit ⁊ testamentum irrevocabile esse voluit hoc autem nō nocet secundo testamento ut in l. siquis in princ. testament. ff. de lega. ij.

ff. de leg. iij. per dy. in e. mutare de reg. iur. li. vi. licet periu-
rium incurreret qui reuocauit ut ibidem no. per dy. bar. ⁊
alios sed tale periurium non adimit potestatem testandi
secundo nec reddit secundum testamentum nullu͂ de quo
in spe. de instru. edic. §. compendiose. ⁊ hoc tenet dispu-
tando Jo. an. ut refert bar. in d. l. si quis in prin. testamen-
ti. §. quero quid si testator dicit. In hoc tamen attenden-
dum est quia idem bar. dixit quod dictum iuramentum sal-
tim habet vim clausule derogatorie ⁊ ideo oportet de di-
cto testamento specialem mentionem fieri per l. cum pa-
ter. § filius matrem de leg. ij. sed salua sua reuerentia. §. il-
le non probat. sed bene probat quod videtur testator vo-
luisse valere omni modo quo melius valere potest ⁊ sic
etiam iur. codicillorum ⁊ cuiuslibet alterius ultime volun-
tatis. sed non quod dicta voluntas sic iurata sit derogato-
ria satis derogatum est testamento primo per illa uerba in-
bens ⁊ mandans omnia alia testamenta ⁊c. ex equo vni
cum solum precesserat testamentum ita quod ad aliud nō
poterat fieri relatio secundum eundem bar in d. l. si quis
in prin. testamenti vnde vi ipsa dicere nos oportet heredi-
tatem dicte domine caterine pertinere ad ipsam dominaz
lupam virtute testamenti. bona uero donata virtute dona-
tionis irreuocabilis causa mortis facte ⁊ morte dicte do-
mine caterine confirmate si fuisset donatio causa mortis.

Non ob. statutum prohibens vniuersalem donationez
omnium bonorum quia licet instituta fuerit uniuersalis
hec tamen donatio non fuit vniuersalis cum vsusfructus
fuerit retentus per donantem. uel dicendum est quod sta-
tutum loquetur de donatione inter viuos ut patet ex sui fi-
gura. illa autem est inter viuos que ex mera liberalitate p̄-
cedit ⁊ cum ea mente datur ut confestim accipientis fiat
⁊ ob nullam aliam causam datur nisi ut exerceat liberali-
tas ⁊ munificentia ut. l. i. in prin. ff. de dona. ⁊ de hac do-
natione proprie ⁊ stricte sumpta intelligi debet statutum
repugnans iuri ciuili ut. l. iij. § hec uerba. ff. de neg. gest. de
exerci. l. i. §. si is qui nauem de uerbo. sig. l. eum qui vecti-
gal. ⁊ l. tiguri. licz ergo dicta donatio reuocabilis sit quia
eam donator uoluit reuocari tamen quia ad donandum
non ex mera liberalitate processit sed casu donatiōis mors
fuit non est propria ⁊ stricta donatio inter uiuos. hinc est
quod qui scienter soluit indebitum non proprie donat ut
no. glo. in d. l. i. in uerbo ad liberalitatem bar. ibi in l. i. de
condi. inde. non obstante dicto statuto dico donationem
predictam valuisse siue dicamus eam donationem causa
mortis proprie siue dicamus donationem inter viuos. nā
tria sunt donatio causa mortis uera ⁊ proprie ⁊ donatio
inter uiuos non tamen proprie vera ut est in casu nostro ⁊
ita dico ⁊ consulo ego angel. ⁊c. cclxxxiiij.

Arinus Condam valentini de castro buccoli fecit testamentum in quo instituit sibi heredem vniuersalem quedam suum nepotem ⁊ substituit sibi societatem sancte marie de castro
senioli que fert cadauera ad sepulturas prohibens dicte
societati ⁊ omnibus in dicta societate existentibus uel suc-
cedentibus in futurum ne alienent aliquid de dicta here-
ditate ⁊ hoc ideo quia voluit ipsam hereditatem usui pau-
perum perpetuo subiacere receptantium se in dicta ciuita-
te amore dei ⁊ pro anima testatoris post mortem uero di-
cti testatoris societas repudiauit dictam hereditatem ⁊ ei
constituit postea sindicum ad repudiandum eam ⁊ inti-
matio repudiationis iudici facta est deinde post lapsum tē-
poris xxx. an. ⁊ ultra queritur utrum dicta societas ōmodo
possit admitti ad adeundum supradictam hereditatem.

Rimo Uideri oportet de repudiatione hereditatis substantia ⁊ effectu an teneat nec ne. Et uidetur prima fronte quod nō quia ecclesie aut alia loca pia aut ipsorum prelati sine causa
iusta ⁊ approbata ⁊ sine superioris decreto bona eorum
alienare non possunt ut co. de non alie. per totum. C. de
sac. san. eccle. auten. hoc ius porrectum ⁊ in cor. vnde su-
mitur ⁊ extra de re. eccle. non alie. per totum uerum quia
dicta societas est mere laicorum ⁊ per laicos regitur ⁊ p
laicos est constructa per totum cum religiosi non presup-
ponatur deputata alienare potest locus dicte societatis cū
bonis suis per fundatores loci ⁊ successores eorum de do-
natio inter dilectos per Innocē. ⁊ Joan. and. ⁊ propte-
rea dicit q͞d si ecclesia uel capella existit in palatio magni
domini non est locus religiosus nec pertinet ad curaz epi-
scopi ibidē enīz locus religiosus esse nō pōt nisi auctorita-
te pontificis ⁊ propterea videtur q͞ leges ꝓhibitiue alie-
nationis bonorum pertinentium ad venerabilem locum
⁊ ad collegium quod actio pia constituit non extendātur
ad loca pia non religiosa ⁊ auctoritate diocesani non cō-
structa sed mere profāna que reguntur per meros laycos
⁊ mere auctoritate laycorum sunt fundata ⁊ constructa
posito autem quod dicta productio fieret ad locum pium
⁊ ubi pij actus exercentur sicut in societate predicta tamē
hic non tractamus de alienatione bonorum loci sed ō re-
pudiatione hereditatis delate que nunq͞z fuit in bonis di-
cti loci her quidem penitus sunt diuersa alienare ⁊ nolle
hereditatem acquirere. qui enīz non acquirit non alienat
ff que in frau. cre. l. qui autem in princi. ⁊ ver. prouide ⁊
qui repudiauit ex quo nullus dolus nullaq͞z fraus interces-
sit nec ex natura preambuli contractus uel quasi querere
tenebatur ff. de heredi. ven. l. ij. § non tantum ad l. acquil.
l. si seruus seruum de peti. here. l. sed si leges. §. prouide si
quis ob cā. test. l. per que sunt contra. licet autem ecclesia
uel alius locus pius possit hereditatez repudiare per se vl̄
per procuratorem specialiter constitutum ad repudiādum
ut fuit in themate nostro hoc non posset administrator di-
cti loci solus sicut nec tutor hereditatem infanti delataz re-
pudiat ut. l. remittente ⁊ l. si infanti. C. de iure delibe. Sz
in proposito ut p̄dixi omnes de societate duobus solis ab-
sentibus sed requisitis legitime repudiauerunt heredita-
tem per se ipsos mediate cum constituerunt sindicum spe-
cialem ad renunciādum. ff. de acquiren. here. l. paulus. ⁊
deinde successiue repudiationem iudici intimauerunt per
sindicum repudiantem de nouo postq͞z. ergo dicta socie-
tas hereditatem repudiauit adire eam non potest nisi be-
neficio restitutionis in integrum quo iuuatur minor ⁊ ec-
clesia q͞ paribus passibus ambulant. C. qui. ex cau. ma. l.
res publica. C. si ut se ab here. absti. l. si. ff. de mino. l. sed si
fine. §. restitutio. C. de repu. here. l. sicut. ff. de acqui. here.
l. impuberibus ⁊ eo. ti. l. nec cesarius. tempus autem petē-
di beneficium restitutionis si societas predicta lesa fuit re-
pudiando longe plusq͞z transactum est. incepit enim curre-
re a repudiationis tempore quia tunc lesio si qua fuit con-
sumata est ⁊ tempus petendi restitutionem in integrum
semper incipit currere ex tempore lesionis complete vn-
de dicta societas que hereditatem repudiauit nec ipso iu-
re nec beneficio restitutionis in integrum eam agnosce-
re potest. Nec obst. q͞ testator uoluit bona societa-
tis alienari posse per ipsam societatem q͞ non alienat re-
pudiando vnde non est subiecta legi testatoris. Sz hic
diligenter aduertendum q͞ testator ideo alienationem ꝓ-
hibuit q͞ uoluit ipsa bona ad perpetuum vsum pauperuz
dicte societatis distribui ⁊ conuerti. vnde licet dicta socie-
tas repudiare potuerit hereditatem ad preiudiciuz sui nō
potuit in preiudicium pauperum imo ad vtilitatem paupe-
ruz compelli posset adire ex senatuscōsul treb. ff. ad treb.
l. i. ⁊ l. cogi ⁊ l. si cui pote eo. ti. ⁊ per multas alias. l. di-
cti tituli. Dubito super hoc primo q͞ uerba dicti testato-
ris fuerunt prolata per modum cause an fideicōmissum
vniuersale inducant ⁊ uidetur quod sic cum illud q͞d ve-
nit in causa potuerit per testatorem induci. ff. de here. in-
sti. l. qui uolebat Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de dona. Sz
contra q͞ si induceret fideicōmissum non uidentur indu-
cere nisi in euentu conditionis si societas bona hereditas
alienauerit ut patet ex verbis testamenti que conditio pu-
rificata non est ex quo societas hereditatem repudiauit ⁊
repudiare potuit ⁊ conductio adiecta legatis fideicōmis-
sis ⁊ hereditatis institutionibus impleri debet in forma alias
non vendicat sibi locum. ff. de condi. ⁊ demon. l. meuius
⁊ l. qui heredi. hoc autem per pauperes uel episcopuz ut
patrem ipsorum nunq͞z extitit postulatum in hac ergo in-
stantia inter dictam societatem uertente nomine solius so-
cietatis ⁊ emptorem dictorum bonorum dicta societas si-
ne dubio uidetur debere succumbere uenditio autem fa-
cta per episcopum ⁊ successiue per archiepiscopum ut di-
cta bona non obest. nam archiepiscopus uel episcopus
non distribuit inter pauperes dicti loci secūdum prīm ꝓ-
positū testatoris quod facere debuit ut. l. nulli. C. de epis.
⁊ cle ⁊ ipsis pauperibus ⁊ eorum iuri nullo potuit dero-
gari modo aliter eorum uel utriusq͞z. Solum ergo hoc cōcis

do videlicet dictam societatem in hac instantia sufficiam non fovere ⁊ hereditatem predictam ad dictam societatem non pertinere. An autem ad pauperes societas pertineat in suspenso relinquo propter dubia supradicta ⁊ maxime quia ex testamento vel ab intestato hereditas nõ est adita vnde relicta non debentur quantumcunqz pia nisi bona adicantur. ff. de fideicõ. le. l. ij. spec. in ti. de testa. ⁊ Jo. an. in addi. suis ⁊ in ti. de instru. edic. non curo allegare signanter quia non expedit. Et ita dico ⁊ consulo ego angelus ⁊c.

cclxxxv.

Statutum Cõmunis florentie disponit quod de gestis inter fratres gabella non solvatur. queritur utrum appellatione fratris contineatur frater naturalis ut sic eximatur a gabella.

Gabelle Et vectigalia odiose sunt ⁊ ideo permissiva restringi debent ut possunt salva ratione recti sermonis ff. de publica. l. licitatio. §. earum ⁊ ideo sine imperatoris precepto aut permissione per neminem inducuntur. C. nova vectiga per totũ ff. de publica. l. vectigalia ⁊ in. x. coll. que sunt regalia. c. inhibitiva autem sunt amplianda ex generali regula odia restringi ⁊c. ⁊ maxime ubi in beneficium perhibentur sicus est in proposito interpretatio ergo debet fieri nedum larga sed largissima. ff. de consti. prin. l. i. ⁊ in regula iur. beneficium de reg. iur. in. vi. item ante ingenuum instituta natura servum a libero non discernit neqz legitimum a naturali sed eo iure omnes liberi ⁊ legitimi nascebantur. bella autem servitutem introduxerunt ⁊ spurietatem ⁊ naturalem iuris civilis censura solũmodo introduxit in cor. qui mo. na. effi. le. ⁊ sui. §. si quis vero non habens usque ad. §. si vero naturalium solũmodo filiorum ⁊ in cor. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis ergo filios colla. vij. Attento ergo iure nature quod solum in proposito intueri debemus ex quo per verba naturalia ⁊ nature soli coherentia loquitur municipalis censura dicendum est appellatione fratris cõtineri fratrem naturalem nam ei convenit hoc nomen sicut legitimo ut. l. tutelas in fi. principij ff. de capi. di. ⁊ licz naturales iura agnationis non habeant quoniam agnatio sola iure civili inducta est ⁊ ius civile eos exclusit tamen habent iura cognationis quod quidem nomen naturale est alterum vero civile ut. l. iurisconsultos. §. inter agnatos. ff. de gradi. si igitur cognatio nomen naturale est ⁊ bastardis convenit cum immutabile sit nomen tale per ius naturale ut insti. de iure naturali. §. sed naturalia ⁊. ff. de pac. l. iure agnationis patet fratrem naturalem appellatione fratris contineri cum primus frater sit secus aute si esset sobrinus aut ulterior in gradu quia tunc dictuz ordinamẽtum non porrigitur ad tales fratres etiam naturales atqz legitimos quia eis non congruit appellatio nisi cum adiectione huius qualitatis sobrini vel remotioris in gradu sm bar. ⁊ bene in. l. lucius. §. quidam predia. ff. de l. g. iij. Contineretur etiam sub dictis verbis soror licet statutum loqueretur de fratre. ff. ad tre. l. lucius. § mevia. ff. de pac. l. tres fratres ⁊ ideo ut superius est consultum per excellentissimum. l. doc. dominum Jo. ⁊ successive per facundissimum. d. Jo roselum consulerem ego angelus de perusio si ad consulendum essem assumptus ⁊ cetera.

cclxxxvi.

Statuto Florentie cavetur qd maior xviij. annis cui de iure hereditas ex testamento vel ab intestato deferẽ si tenuerit ⁊ possederit p xv. dies post mortem illius cuius talis hereditas diceref talem hereditatem seu bona ipsius hereditaris vel que d bonis ipsius defuncti remanserit licet de ipsius hereditate ⁊ bonis quocunqz modo exiverit omnibus creditoribus hereditarius sit efficaciter obligatus ⁊ possit conveniri ⁊ cogi etiam in personis ⁊ rebus integre cum effectu ad solutionem debitorum hereditariorum creditoribus faciendã nec seipsum possit defendere pro iurẽ dotis matris vel aliquo alio iure repudiationis beneficio inventarij vel aliqua exceptione. Contingit qd iacobus ⁊ nicolaus filij cũdaz guidi possederunt qdaz palatium post. xv. dies post mortem dci guidi tãqz de bonis gaddi ⁊ guidi vigore dotf matris eorz. Nunc querit an dicta apphensio faciat eos heredes dci guidi si revera palatiuz fuit gaddi ⁊ ad guidum nunqz pertinuit quod etiam asseritur per utranqz partez.

Secundo queritur si dictus iacobus uxorem accepit ⁊ dotem habuit ⁊ domum quandam emit ⁊ per traditionez recepit an presumatur empta ex bonis dicti guidi ponendo etiam pro constanti quod dictus guido cuz dictis filijs stetерit in domo predicta usqz ad mortem suam.

ADictum palatium totum re vera fuit gaddi ⁊ non pertinuit ad guidonez ⁊ hoc confessatur per utranqz partez ut in pũcto proponitur non vendicat sibi locum statutum sub rubrica de forma conveniedi heredes pro debito defuncti quia illud statutum ut locũ habeat plura copulative requirit. Primo qр possidẽs fuerit maior. xviij annis. Secundo qр eidem sit delata hereditas ex testamento vel ab intestato. Tertio qр possiderit per xv. dies post mortem testantis. Quarto quod possiderit hereditatem vel bona defuncti vel que de bonis ipsius defuncti remanserint licet postea defuncto illo quocunqz mõ de eius hereditate ⁊ bonis exiverit omniũ ergo dictorum copulativorum requiritur concursus. ff de condi. insti. l. si heredi plures. ⁊ maxime quia dictum statutum fortiter exorbitat a iure cõmuni dum vult possessorem vel detentatorem obligari ad satisfactionem debitoꝝ non obstante quod talis possessor vel detentor se possidere pretendat pro iure matris sue etiam non obstante repudiatione vel beneficio inventarij vel aliquo statuto vel reformatione dicte civitatis florentie ⁊ ideo strictissime debet intelligi quanto plus potest ut sic in totum ⁊ per totũ non contineat omnem iniquitatis speciez cum tollat iura repudiationis iura dotis ⁊ iura inventarij que omnia salva sunt ⁊ esse debent de iure cõmuni. C. qui po. in pigno. ha. l. assiduis. C. de iure deli. l. fi. § ⁊ si perfecta ⁊. § in cõputatione. Si ergo dictum palatium nullo modo pertinuit ad dictum guidonem ergo non tenuit neqz possedit bona guidonis vel que in eius hereditate remanserint ⁊ licet Nicho. ⁊ Jaco propria auctoritate possessionem acceperat vigore pacti dotali matris eorum non acceperunt ut heredes nec hereditario nomine ⁊ dicti guidonis nõ sunt heredes quia actum illum nõ fecerunt ut heredes sz alia ratione iusta, casus est in. l. i. C. de repud. Nec ob qd possiderunt ut bona guidi quia possiderunt ut asserta bona guidi ⁊ quia ex quo opi. cum veritate non cõcurrit nõ possiderunt bona guidi sed possiderunt bona gaddi unde illa assertio falsa seu erronea non preiudicat veritati ut. l. cum falsa. C. de iuris ⁊ fac. igno. ubi est casus ad litteram ⁊ in dubio presumitur dicta assertio erronea cum constat rem aliter se habere ⁊ in facto alieno consistebat cuius error tollerabilis est ut. l. error. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ ibi per Cy. coniuncta. l. fi. ff pro so. licet, ergo possiderint bona gaddi tanqz gaddi ⁊ guidi sed ad ipsum guidum nunquam pertinuerunt sed ad gaddum ergo nunqz tenuerũt neqz possiderunt bona guidi ⁊ per cõsequens deficit omnino dispositio statutaria cum deficiant verba statuti. ff. so lu. ma. l. si vero. §. de viro. ff. vi bo. rap. l. iij §. docere quinimo ⁊ ipsum palatium fuerit ipsius guidi non tamẽ actio competens dicti Nicho. ⁊ Ja. pro restitutione dotf matris esset confusa quin detur eis ius detinendi dictum palatium pro dicta dote. Nam siquis percõtaverit verba statuti dictum statutum non facit detentorem vel possessorẽ sed solum obligat eum ad satisfactionem debitorum hereditariorum non obstante iurẽ. dotf matris aut alio iure hec autem stant simul quem esse obligatum ad satisfactionem creditoribus hereditarijs ⁊ non esse heredez. nam alio iure quis obligatus esse potest puta si hereditatem emit cũ pacto ut satisfaceret creditoribus nam satisfacere tenetur ⁊ tamen heres non est ut. l. emptor de here. vel acti. ven. ⁊. l. ij. ff. eo. ti. sic ex municipali censura hereditaria aut bonorum possessoris ad satisfactionem astringitur creditoribus sed ad exeundum de possessione non compellitur sicut nec compelluntur dicti nicho. ⁊ Jaco pretendentes iura dotium matris eorum sed dicte possessiom palatij debent insistere ⁊ deberent dictis creditoribos respondere si poneremus dictum palatium fuisse in aliqua parte dicti guidi quod in puncto negatur ⁊ per partem adversaz cõfessatur. Ad id autem quod queritur an domus empta per dictum Ja. existentem tunc in potestate dicti guidi presumatur empta de bonis dicti guidi questio est decisa qd

non ex quo

non ex quo dictus Jac. habuit dotem vxoris sue ⁊ erat mensuratius seu campsor mensam tenens publice ⁊ notorie in qua quotidie lucrabatur ut faciunt diligentes campsores ⁊ mensurarij. C. de bo. que lib. l. cum oportet in principio ⁊ maxime quia postea laudatum fuit inter Jac. ⁊ guidonem quod dicta domus esset dicti iacobi ⁊ licet guido steterit in domo predicta ⁊ ibidem fuerit mortuus tamen nullam possessionem habuit tempore uite sue quoniam iure patrio ⁊ sic familiaritatis tenuisse presumitur que detentio non est possessio nec animo nec re de acqui. pos. l. qui iur. familiaritatis. Posset dici quod imo pater possidebat vna cum filio cum illius domus usumfructum deberet habere tanquam rei aduentitie sed respondeo per interpretationem quia ex quo Ja. onera matrimonij sustinebat nullus usufructus deberet pertinere ad patrem cum dos ⁊ fructus semper debeant consistere apud sustinentem onera matrimonij ff. de iure do. l. si is qui stichum. §. ibi dos ⁊ ff. fa. here. l. si maritus ⁊ l. si filia § i. ff. pro so. l. actione. § fi. Et per hoc concludo ex supra narratis dictos nicolaum ⁊ Ja. non fore nec esse heredes dicti guidi nisi aliud doceatur. Et ita dico ⁊ consulo ego ang. ⁊c. florentie. Mcccclxxix mensis marcij. cclxxxvij.

Empronius

Olim gai de florentia in anno domini. Mcccclxix. inditione. iij die iiij mensis septembris. Titium meuij de florentia vna cum pluribus alijs insolidum suum procuratorem legitime ordinauit ad plures actus ⁊ ad plura facienda inter que plura est mandatum speciale ad vendendum concessum ⁊ ordinatum in dicto istrumento procuratoris sub infrascripto tenore ⁊ forma uidelicet. item ad uendendum tradendum dandum ⁊ concedendum cuicunque ⁊ quibuscunque persone ⁊ personis emere volentibus omnino ⁊ quecunque bona mobilia ⁊ imobilia vbicunque posita ad ipsum constituentem pertinentia ⁊ spectantia pro illo ⁊ illis precio ⁊ precijs ⁊ pecunie quantitatibus que dictis procuratori ⁊ cuilibet eorum ut dictum est uidebitur ⁊ placuerit ⁊ huiusmodi preciū uel precia confitendo se habuisse ⁊ recepisse ab emptoribus ⁊ emptore huiusmodi bonorum ⁊ ad constituendum dictum sempronium constituentem predictum nomine emptoris ⁊ emptorum huiusmodi bonorum tenere ⁊ possidere donec ⁊ quousque ipse emptor possessionem adeptus fuerit corporalem ⁊ que etiam bona ex nunc ⁊ dicto casu dictus constituens nomine dicti emptoris ⁊ emptorum constituit se tenere ⁊ possidere ⁊ dandum ⁊ concedendum emptori ⁊ emptoribus licentiam ⁊ omnimodā potestatem sua propria auctoritate intrandi ipsa bona ⁊ possessionem inde adipiscendi ⁊ retinendi quandocunque ⁊ quocunque ⁊ quotienscunque ⁊ qualitercunque uoluerit nihilominus ex habundanti ad voluntatem emptoris constituendum ⁊ substituendum semel ⁊ plures unum procuratorem uel plures ad inducendum imittendum huiusmodi emptorem in tenutam ⁊ corporalem possessionem bonorum tunc uenditorum. Item ad promittendum defensionem bonorum uenditorum cum pactis utilibus adiectione pene ⁊ obligatione bonorum ⁊ alijs renunciationibus conditionibus ⁊ modis ⁊ clausulis vsitatis. Et in fine dicti mandati sunt hec uerba ⁊ ad faciendū fieri ⁊ confici manu publici notarij de predictis ⁊ infrascriptis ⁊ quolibet predictorum infrascriptorum unum instrumentum ⁊ plura dictarum ⁊ vallatum cum omnibus ⁊ singulis suprascriptis promissionibus ⁊ cautelis ⁊ alijs quibuscunque ad sensum ⁊ uoluntatem accipientis contractum ⁊ sui sapientis. Et generaliter ad omnia alia ⁊ singula dicendo faciendo gerendo procurando que in predictis ⁊ circa predicta ⁊ quolibet uel altero predictorum fuerint opportuna ⁊ que ipsemet facere posset etiam si mandatum exigerent speciale dans ⁊ concedens dictus constituens dictis suis procuratoribus ⁊ cuilibet ipsorum insolidum ut dictum est ad hec omnia ⁊ singula ⁊ ab eisdem descendentibus plenum liberum ⁊ generale mandatum cum plena libera ⁊ generali administratione promittens ratum habere ⁊c. Postea uero dictus titius meuij procurator predictus constitutus ut superius continetur in anno dni. Mcccclxviij. inditione vij die. xxix. mensis ianuarij procuratorio nomine dicti sempronij uendidit dedit ⁊ tradidit iure proprio ⁊ in perpetuum ser Jo. petri notario florentie in presentia patris existente recipienti pro se ⁊ eo quem nominaret in emptorem quasdam petias terre dicti sempronij in istrumento dicte uenditionis contentū ⁊ confinatum in forma ⁊ cum pactis promissionibus ⁊ obligationibus ⁊ clausulis vsitatis vsque ad capitulum precij. ⁊ ita stant uerba instrumenti pro precio vero ⁊ nomine iusti precij florenorum auri. lxxx. ponderis ⁊ communis cursus florenorum quos florenos auri. lxxx. pro vero ⁊ integro precio ipsorum bonorum ipse ser Jo. petri seu ille quem nominaret soluere ⁊ pagare debeat ut promisit dictus ser Jo. petri dictis nominibus ⁊ medijs dicto titio meuij stipulāti nomine dicti sempronij gai domum sui pagare ⁊ soluere dicto sempronio uel eius procuratori postquam ipse ser Jo. pe. seu ille quem nominatet in emptorem habuerit tenutam ⁊ possessionem corporalem ⁊ actualem dictorum bonorum supra contentorum ⁊ confinatorum vacuam ⁊ expeditam a dicto sempronio uel eius procuratore legitime secuta etiam primo expressa ratificatione fienda per dictum sempronium per se ipsum de presenti contractu ⁊ omnibus in eo contentis ⁊ ante ipse ser Jo. petri uel ab eo nominandus soluere non teneatur preciū antedictum. nihilominus tamen ex nunc ad efficatiam ⁊ effectum presentis cōtractus ad cōmodum ipsius ser Jo. petri ⁊ seu eius quem nominaret ut dictum est habeat ⁊ intelligatur habita fides de precio supradicto per dictam promissionem ipse que ser Jo. petri seu nominandus possit uti possessione ⁊ dominio dictorum bonorum etiam si non fieret alia huiusmodi traditio possessionis constituens insuper dictus titius meuij dicto nomine se dicto nomine ⁊ dictum sempronium dominum principalem predictum dicta bona supradicta vendita deinceps nomine dicti ser Jo. petri ⁊ pro ipso ser Jo. petri dictis nominibus quibus supra emit tenere ⁊ possidere donec dictorum bonorum supra venditorum possessionem acceperit corporalem quam accipiendi ⁊ retinendi eidem emptori ⁊ seu nominādo ab eo auctoritatem ⁊ licentiam omnimodam contulit atque dedit ⁊ insuper ad cautellam ⁊ super habūdantiam dictus titius procurator predictus dicto nomine constituit substituit ⁊ in locum suum posuit Mar. ⁊ An. ⁊ quelibet ipsorum specialiter ⁊ nominatim ad inducendum ⁊ imittendum huiusmodi emptorem ⁊ seu nominandam ab eo in tenutam ⁊ corporalem possessionem dictorum bonorum supra venditorum. promittens dictus titius procurator predictus de euictione ⁊ legis defensione dicte venditionis dicto nomine cum omnibus clausulis cōmuniter vsitatis vsque in finem contractus predicte venditionis. Item ponitur quod subsequenter eodem anno inditione ⁊ die. xij. mensis Marcij ser Jo. petri emptor predictus cum parabola ⁊ licentia dicti petri patris sui nominauit in emptorem dictorum suprascriptorum bonorum dominam Johannam olim vannis cionis ⁊ vxorem meuij ⁊ matrem dicti titij procuratoris ⁊ dicto procuratorio nomine venditoris predicti ⁊ constituit ad cautellam procuratorem ad inducendum ⁊ ponendum dictam dominam Jo. in tenutam supradictorum bonorum ⁊ corporalem possessionem anto. barto. ⁊ certos alios qui anto bar. procurator ad inducendum predictū anno inditione die. xvi. mensis marcij inmisit in tenutam suprascriptorum bonorum martinū ioannis procuratorem ⁊ procuratorio nomine dicte domine ioan. nominate predicte interim uero donec ista per titium meuij procuratorem predictum dicti sempronij gai ita ut premittitur agerentur ⁊ fieret sempronius gai constituens prefatus suprascripta eadem bona in predictis anno M. cccclxviij inditione. vij die. iiij mensis februarij ⁊ sic p. di. dies post primam uenditionem factam per dictum titium meuij procuratorem predictum cedit vendidit tradidit laurentio francisci ementi pro se ⁊ eo que nominaret in emptorem ⁊ constituit se tenere dicta bona nomine dicti laurentij francisci ⁊ eius quem nominaret in emptorem ⁊ sub eodem laurentio prefactus sempronius confessus fuit nō sub spe future numerationis sed quia vere recepit pro precio dictorum bonorum se habuisse ⁊ recepisse florenos auri. cx. ⁊ inductus fuit dictus lau. franci pro se ⁊ eo quē nominaret in corporalem possessionem suprascriptorum bonorum per stephanum ioan. procuratoris dicti sempronij gai ad hoc specialiter constitutū die vij. mensis februarij dicti anni ⁊ sic ante inductionem supradictam factam de supradicto procuratore supradicte do. ioan. nominate predicte ⁊ ante supradictam nominationem de dicta ioā.

factam per ser lau franci. post predicta incontinenti existens
in possessione dictorum bonorum ipsa locauit ⁊ abinde
⁊ citra locari fecit ⁊ possedit ⁊ postmodum subsequen-
ter die primo mensis marcij caterinam filia suam emanci-
patam in empitricem dictorum bonorum legitime nomi-
nauit que caterina legitime ratificauit dictam indnationez
in possessionem de dicto laurentio suo nomine ⁊ vice ⁊
nomine nominandi per eum ⁊ dictam nominationem d
ea factam die .xi. presentia mensis aprilis. Modo que
ritur que dictarum dominarum emptionum ⁊ seu nomi-
natarum in empitrices dictorum bonorum vel quis ex su-
pradictis emptoribus nominantibus ⁊ nominatis sit po
tior ⁊ meliora iura habebat in dominio ⁊ possessione di
ctorum bonorum.

Consultatio

Predicta est du-
bia ⁊ formali-
ter eam a maioribus nostris factam non
meminit prelegisse dubietas autem dicitur
ex duobus. Primo presupponendo p
constanti quod procurator omni dolo ⁊ fraude careret
quis sit in iure potentior an emptrix prima an secunda.
Secundo an presumatur procurator bona fide vel satu
secundum ea que proponuntur. De primo dicendum
est sine dubio quod emptrix prima que prior ⁊ potentior
in tempore est ergo in iure potentior est. nam procurator
predictus primo vendidit ⁊ dominum suum pro empto-
re constituit possidere que quidem verba translationem
possessionis operantur licet deficiat illud verbum preca-
rio. C. de acqui pos. l. ij in glo. in verbo tradita que hoc d
cidit no. ff. de acqui pos. l. quod in eo c. et predia specu. in
ti. de emp. ⁊ ven. §. i. ver. quid ergo si in instrumento cum
se. ⁊ de hoc uidetur casus in. l. sine autem §. si duobus ff.
de publicia. vbi si duo emerunt ab eodem ille prior intelli
gitur ⁊ potentior cui primo possessio tradita est ut patet
ibi. Traditur autem possessio dupliciter. primo vere ⁊ per
actus nature ut cum quis in possessionem inducitur cor-
poralem. traditur ⁊ ficte ⁊ hoc dupliciter. ⁊ primo cum
quis constituit se precario alterius nomine possidere ⁊ re
uera tunc possidebat ut. l. quod in eo. ff. de acqui. pos. alias ni
hil operaretur constitutio precarij ⁊ idem si quis consti-
tueret se possidere detracto precario. ff. de acqui. pos. l. quis
nis. §. i. ⁊ dicta l. ij in glo. predicta cum ergo dictus procu
rator constituerit dominum ⁊ se ipsum procuratorio no-
mine emptoris nomine possidere sine dubio prima fron-
te uidetur dicendum in primum emptorem adminicul o
iuris ciuilis primo possessionem translatam ⁊ ex eo do-
minium contractum. Contrarium credo uerum in casu no
stro quia licet procurator se nomine domini constituerit
⁊ dominum possessurum pro emptore antequam dominus
in animo suo destinet pro emptore se possidere velle pro
nullo possidet sed pro se quoniam hoc in animo ⁊ in ani
me potentia consistit. cum autem dominus destinaret hec
destinatio retrotrahitur propter procuratoris actum in p
posito autem nedum quod dominus destinauerit velle pos
sidere pro emptrice prima imo fecit totum oppositum quia
vendidit ⁊ distraxit ⁊ alium in corporalem possessionem
induxit per quam inductionem etiam si prima emptrix p
iuris adminiculum possessionem quesiuisset fuisset omni
possessione priuata ⁊ sibi omnis possessio interuersa. ff. d
ui ⁊ vi ar. l. colonus ⁊ l. cum fundum. C. de acqui pos. ita
quod quantum ad possessionem meram attinet nulli du-
bium esse potest quin secunda emptrix in corporalem pos
sessionem inducta saltim pro interuersionem possessionis
facte per dictum venditorem in possessionem uel iure pos
sessionis esset potentior ⁊ quia dominij traditio uera per
actuum naturalem inductionis facta est potentior traditio
ne ciuili. ff. de pac. l. ius agnationis. ff. de lib. ⁊ posthu. l. fi.
insti. de iur. natura. §. sed naturalia. Nec ob dict⁹. §. si duo
bus quia ibi loquitur cum vni soli traditio facta est hic au
tem est facta ambobus. vni uere per dominum. alij per p
curatorem non possidentem ⁊ ficte. Sed videndum
quia procurator fidem habuit de precio ut patet ex thema
te an potuerit quia si non potuit questio est sopita bart. te-
net quod sic in procuratore priuati mandatum habente ge
nerale ad uendendum absque limitatione cause. ff. de re iu-
di. l. a diuo pio. §. sed si emptor cui assentio si habendo fi-
dem de precio de re dsi nihil donat puta quia uendidit loca
lia uel predia arida aut alia fructus non producentia sin ue

ro aut expediebat fidē habere de precio quia aliter bona nō
inueniebāt emptore secus si sui natura fructus producerent in
dustriales ⁊ naturales uel alterū ipsorum sicut est in proposito
nā tunc habēdo fidē de precio donat. sub dcō mandato non
cōprehendit dicta donādi potestas ff. de pac. l. contra iur. §.
si filius ⁊ quia ergo fidem de precio habere nō potuit eo
quod habendo fidem donauit cōtractus est nullus tamen
non interclusus sub mandato uel eius forma sufficiat alle
gare dicta per eundem Bar. in. d. §. sed si emptor in ratio
nibus suis licet hec dicta non tangat nec cogitauerit d eis
⁊ est dictum meum. Quid enim si procurator fecisset
fidem de precio per tempus .v. vel .x. annorum uel ad tem-
pus prolixius quis non dixerit hanc fidem habitam verā
sapere donationis speciem cum rem fructus rei percipiat
venditor autem careat precio interim. C. d actio empti.
⁊ ven. l. curabit. Hec autem vera sunt meo iudicio omni
dolo ⁊ fraude procuratoris cessantibus. Sed an in dubio
simulate gestum dicatur in fraudem atque dolum per pro-
curatorem ex infrascriptis insidijs loculentis atque prospi-
cuis puto simulationem presumi atque fraudez. Primo
quia per multum minori precio distraxit quam valeret tem-
pore venditionis per eum facte cōmuniter de actio. tutu.
l. pupillus. §. si in glo. parua vbi ex modicitate precij glo.
presumit dolum ⁊ fraudem sic. C. mandati. l. per diuersas
C. de rescin. vendi. l. si quis. C. de bo. aucto. iudic. pos. l. fi.
C. de iure fis. l. iij. §. diui fratres ⁊ loquor cum administra
tor rem alienam gerens vendidit ut est hic. Secundo
presumo maliciam ⁊ fraudem quia emptor quam in-
continenti nominauit in empitricem matrem procura-
toris vnde procurator pro se ipso fingitur emisse per in-
terpositam personam matris ⁊ hoc dupliciter uel quia
matris successionem obsequio sibi parebat ut ff. de adop.
l. nec ei. §. pe. ubi est tex. optimus ⁊ sic non rem mandato
ris imo suam sub vellato colore atque clandestino agebat
propter que magis debet presumi fraus. C. quod me. cā.
l. si per impressionem in fi. qui tex. hoc probat ad litteram
ff. d aucto. tu. l. pupillus. §. fi. ubi est tex. optimus vel quia
hoc probatur liquidis probationibus ⁊ tunc nulla dubita
tio est. Cōsideratis igitur insidijs modicitate precij no
minatione facta incontinenti aut quasi que est potissima
causa presumende collusionis ut. l. si ventri. §. in bonis ff.
de priui. credi. ⁊ conuentionis materne ⁊ filialis quia nul-
la potest feruentior esse ⁊ fidei habite de precio per quaz
insurgit necessario donatio dico ⁊ consulo primo dictum
procuratorem non potuisse vendere eum habendo fidem
de precio nisi appareat ex figura mandati eum posse vendi
tionem non tenere ⁊ ex ea emptori nullum ius quesitum
esse ex quo hoc non habuit in mandatis sed preter aut cō
trafecit ut. l. diligenter. ff. manda. Secundo cōcludo quia
licet habuerit potentiam habendi fidem de precio tamen
secunda emptrix est potentior ⁊ potior tam in possessio-
ne quam in dominio eo quod sibi prius tradita est posses
sio per instrumentum naturale missionis in possessionem
prime autem empitrici per instrumentum ciuile tantum per
quod non queritur possessio nisi cum dominus in animo
suo destinauerit se possidere velle pro emptore quia volū
tas subsequens retrotrahitur ut iam dixi. Tertio ⁊ vlti
mo concludo ex his que proponuntur simulatum contra
ctum ⁊ in fraudem factum presumi ⁊ ipsum procuratore
sibi emisse pro se re vera ⁊ non in fauorem alterius ⁊ id
ex dicta simulata venditione ⁊ traditione nō esse translatū
dominium ut predixi primū probat. C. plus valere quod agit. quam tcuū.
De scdo est casus in. l. emptor de aqua plu. ar. ⁊ nō est ali
bi. s. quod ex simulato contractu non transfertur possessio
ratio est quia presumitur traditio simulata sicut contract⁹.
Et ita dico ⁊ consulo ego Ange. ⁊c. Mcccxcviij die pri
mo Maij. cccLxxxviij.

Constat

Procuratorem manda-
tum habentem de vendē
do rem domini vendentem aliter quaz ha
beat in mandatis nullum ius in emptorem
transferre sicut nullum omnino habuisset
mandatum nisi reduceretur venditio ad formaz mandati
l. possessores cum dnabus se. ff. man. ergo dicta venditio-
ne facta per dictum titium procuratorem sempronij in di
ctum ser Jo. a dicto procuratore emente nullum ius in re
vendita translatum est non magis quam sibi quilibet extra
neus nullum mandatum a sempronio habens rem sem-
pronij

pronij vẽdidisset vel obligasset. l. i. ⁊ . l. si prediũ. C si alie-
reo pig. da fit l rem alienam. ff de contrahen. emp. qꝛ con
stat dictum titium vendidisse rem sempronij aliter quã ha
buerit in mandatis quod clare probatur. Primo quia
habuerit in mãdatis vendendi rem sempronij pro illo ꝑcio
quod dicto titio videbatur ⁊ placebat ⁊ huiusmodi ꝑciũ
confitendum se habuisse ab emptore ut patet in forma di
cti mandati. Cum ergo duplex sit precium. s. numeratum
⁊ conuentum l. ij § i. ff de contrahen. emptio. ⁊ habuerit
titius in mandatis non de uendendo pro precio conuen-
to sed pro numerato quod patet per uerba in suo manda
to posita uidelicet ⁊ huiusmodi precium confitendum se
precium habuisse ⁊ recepisse ⁊ c. ergo uenditio per eum
facta non tenuit quia facta pro alio precio quam habuerit
in mandatis quod etiam roboratur ex eo quia per uerba
predicta mandans non voluit pro precio rei sue uenden-
de habere obligatum futurum emptorem quem ignora-
bat sed procuratorem de quo confidebat quem procura-
torem obligatum non haberet si dictam venditionem te-
nere diceremus sed emptorem solummodo de quo ut di-
xi non confidit nec de eo non consensit vnde venditio nul
la quia in huiusmodi cõtractibus debemus inspicere quid
sit actum ⁊ deficiente consensu seu cum in cor. disentiũ
nulla est venditio ⁊ emptio l. in uenditione in prin de cõ
trahen. emp. l. sed ⁊ celsus §. si fundus. e. ti. ⁊ ex eo quod
mandat uendi pro precio numerato confessatu uidetur de
negare de precio non numerato ⁊ non confessato l. cum
pretor in principio. ff. de iudi. C. de procurato. l. maritus
de compen. l. quod laben ⁊ ista est uera ⁊ naturalis ratio
per quam patet dictam uenditionem non tenere ⁊ in di-
ctum emptorem in re uendita nullum ius translatum esse.
Secundo probatur quod in dicto mandato uenit de uen-
dendo pro precio pure non sub conditione debendo ut pa
tet ex uerbis dicti mandati dum dicitur huiusmodi preciũ
confitendum se habuisse ⁊ recepisse que uerba non con-
gruunt nec congruere possunt precio non pure sed sub cõ
ditione debendo cuius solutio uel confessio de recepto in
teruenire non potest nisi cõditione impleta quia prius nõ
potest interuenire uera uel ficta solutio quam obligatio-
nis conditio l. stichum. §. i. de nona. ff. l. si ita scriptam. §. i.
⁊ . l. si ita scripsisset. ff de leg. ij. Tertio quia in dicto man
dato uenit pro precio quod dicto procuratori uidebitur ⁊
placuerit quia uerba non important liberam uoluntatem
hoc est pro precio quod uoluerit sed arbitrium boni viri
hoc est pro precio quod fuerit arbitratus arbitrando secũ
boni uiri arbitrium l. si sit de le. i. l. fideicõ. § quãquã de le.
iij l. thays. § sorore de fideicõ. li. bonus autem vir arbitra
ri non deberet precium sub conditione promitti ⁊ rem pu
re tradi ⁊ uendi quia in contractibus ultrocitroqꝫ obliga-
torijs debet esse qualitas ex utraqꝫ parte licet pro vna par
te conuentio initatur. l. fi. ff de accep l. si conuenerit ff. de
pac. si ergo precij solutionem sub conditione recepit ⁊ reꝫ
pure uendidit quam in mandatis habuit ergo uenditio nul
la ⁊ maxime quia cum de vno ex correlatiuis disponitur
⁊ de alio uidetur esse dispositum. C. de indic. uidui l. si l.
maximum uicium C de libe. prete. Quarto quia si di-
ceres conditionem appositam in solutione precij esse in-
trinsecam ⁊ inesse non extraneam ⁊ uoluntarie apposi-
tam ⁊ per consequens naturam contractus non inmuta-
re conditionem pro non apposita haberi debere l. iij ff de
leg i alias secus est illa enim conditio in precij solutione
adiecta fuit uoluntaria non necessaria quia procurator po
tuit uigore sui mandati absqꝫ ratihabitione uendere ⁊ pos
sessionem tradere ⁊ se nomine emptoris constituere pos-
sidere ⁊ etiam constituens hoc est dominus constituit er
go dicte conditiones in precij solutione apposite fuerunt
superuacue ⁊ simpliciter in damnum domini constituen-
tis cum procuratorem apposite fuerunt. igitur dictus pro
curator dictas conditiones apponens in dolo uel in culpa
dictas conditiones apponendo fuit ⁊ maxime quia pre-
cium potuit ⁊ debuit pure stipulari seu uendere pure ⁊
simpliciter precium stipulando. vnde si conditiones predi
ctas apposuit fuit in culpa ⁊ mandatum non seruauit.
Textus est notabilis in lege si in testamento si ob ca testa.
ff ⁊ . l. quia ff. de condi. insti. ubi probatur no quod qui ac
tũ n potest facere pure ⁊ facit sub conditione ex facto al-
terius quod non erat necessariũ ue pendente culpandus
est. Quinto qꝛ non debuit clandicare contractus in in

terim pendente conditione solutionis precij posset vti pos
sessione ⁊ dominio rei vendite ⁊ eius fructus lucrari ut i
dicta venditione per dictum procuratorem dicitur ẽẽ actũ
l. iii. l. § offerri ff de actio. emp. ⁊ § ex uenditio ergo non
vendidit ut habuit in mandatis ⁊ per cõnsequens ẽptori
nullum ius est quesitum. Sexto quia non potuit dictus
procurator secundum formam sui mandati habere fidem
de precio ⁊ maxime secundum formam quam in man-
datis habuit. l quod vendendi. ff. d contrahen. emp. l. qui
rome. § calimachus de verbo ob. ⁊ iuxta no per Bar in
l. a diuo pio. § si emptor de re iudi. ⁊ per Cy. in. l. in cau
le de rei. vendi. Septimo qꝛ dicta venditio facta matri
dicti procuratoris fraudulenta uidetur ex ea enim proba
tur procuratorem de bonis domini per interpositam per
sonam matris sue fraodulenter emisse ergo dicta vendi-
tio non opitulatur ei nec matri. casus est notabilis ⁊ ma-
xime secundum intellectum Ja de are in l. si is qui bo-
nis ue acquir. here. quem intellectum ibi etiam sentit glo.
ij. illius. l. ⁊ probatur in. l pupillus § sed ⁊ si per interposi
tam de aucto tuto. ⁊ . l. pe. ⁊ fi. C. quod me. cau. ⁊ . l. iij. §.
⁊ quod de subeunda. C de natura li. l. i. ⁊ . ij C. de repu.
here. ⁊ quod ibi per Cy. Octauo quia non potuit nec
debuit dictus procurator venditoris ⁊ emptoris officio
fungi quod fecisse uidetur interponendo matrem ⁊ ma-
xime irrequisito domino ⁊ eo non facto precio quod de
facili facere poterat ⁊ debebat quia erat presens ⁊ quia
suum mandatum non fuerat de recenti sed per annos an
te. vnde multa de nouo potuerunt emergere propter que
nouo mandato ⁊ consilio opus erat l. de etate. § ex cau-
sa. ff de interroga actio. vnde dolose ⁊ clam pro se emis-
se videtur vnde inualida est talis emptio. l. pupillus. §. iteꝫ
ipse. ff. de aucto. tuto. Nono quia non legaliter nec ex
fide prout habuisse intelligitur in mandatis dictus procu-
rator sic vendendo negocium domini uno cum excogita-
ta calliditate ⁊ versucia suum gessit quatenus rem domini
⁊ precium sibi lucri facere curauit ⁊ ea vti posse cum do
mini iactura ⁊ absqꝫ aliquo precio domino applicando ⁊
absqꝫ eo quod ipse ad precium teneatur sed mater condi-
tionaliter ut predixi ⁊ forte etiam tarditatem propter ei⁹ ino
piam uel conueniendi difficultatem que omnia cõtra mã
datum esse uidentur ⁊ dolum presumi faciunt ⁊ in man
dato non uenisse quia sunt contra iusticiam ⁊ equitatem
l. nam ⁊ natura de conditione indebi. l. iulia. §. ex ven-
dito. de actio. emptione. Ex quibus omnibus euidentis-
sime concluditur dictam uenditionem factum per dictũ
procuratorem dicto ser Jo quia postea nõ ex interuallo
sed incontinenti matrem dicti procuratoris nominauit ꝑ
somi fraudulenter ⁊ dolose ⁊ contra mandatum factũ.
tum ex ipsius venditionis qualitate. tum ex ipsius manda
ti tepore. tum ex ipsius uenditionis fraude procurare frau
dem domino non notificante tuꝫ ex ꝑcij modicitate quin
imo potius nullitate tum ex ipsius fidei habite contra seu
preter mandati formam. tum ex persone iniquitate tuꝫ ex
persone nominate proximitate ⁊ nominationis tempore
ut ex predictis apparet ⁊ per consequens dicte matri in di
cta re nullum ius esse quesitum ideo non est necesse que-
ri an habeat potius ius ut est dictum in casu vero quo ꝑ-
dicta cessarent ⁊ venditio predicta tenuisset quis haberet
potiora iura. in hoc sto cuꝫ his que subtilissime per supra
dictum excellentissimum doc. do. Ange scripta sunt vide-
licet secundum empericem esse potiorem per rationes ⁊
iura per ipsum superius allegatas. cclxxxix.

ITum Dictum statutuꝫ tota que eius mens tota que ei⁹ vo
luntas si bene consideratur est in preferen
do in successione ab intestatu ascendentiuꝫ
masculos feminis siue sint ascendentes ꝑ
lineam masculinam ut pater ⁊ auus siue per lineaꝫ femi
ninam ut mater ⁊ aua ut patet in princi. dicti statuti con
iuncto ver. matri ⁊ aue ⁊ similiter in successione descen
dentium passiua per lineam femininaꝫ pretulit masculos
⁊ agnatos vnde ad successionẽ filij uel filie uel eoruꝫ de
scendentium uoluit venire matrem aut consanguineuꝫ ex ma
terno latere tantuꝫ eo casu quo esset filius frater uel soror
persone mortue aut filius fratris sororis aut patruus vel
frater patruelis unus uel plures ex latere persone defun
cte ⁊ vbi essent mater ⁊ patruus siue eius patruus uel fi
lius uel filij patrui seu fratris patruelis. In hoc ergo

successione pretulit agnatos masculos z feminas cognatas fratris matri z coniunctus ex materno latere similiter in successione collateralium agnatorum pretulit masculos feminis z ideo mortuo fratre germano vno uel pluribus aut filijs fratris exclusit sorores carnales quas maritari uoluit z dotari si dotate essent z vbi non esset patruus talis agnati defuncti sorores ipsius defuncti inuitauit solum ad quartam partem hereditatis si dotate essent z si non essent quod deberent congrue dotari ita quod omnes particulas dicti statuti si bene discurrimus diligenter quod intelligimus mens statuti fuit in genere preferre lineam agnatorum linee cognatorum i. masculos in quacunqz successione feminis. z hoc dictum statutum cogitauit in genere nec mirum quia hoc placuit l. xij. tab. ac etiam medie iurisprudentie re uera enim xij. tab solum inuitabantur agnati per quos familiaris dignitas conseruatur ut. l. i. § ante pe. de ven. in spi que conseruatio impossibilis est nisi concurrat etiam pinguedo fertilitas z opulentia bonorum per ipsas enim conseruatur honestas que perit propter inopiam in corpore de testi. §. sancimus. ff. de testi l. iij in prin. de custo. reo l. i. in corpo. de defen ciui. circa principium de suspec. tu. l. pietatis z ecclesiastici xl melius est mori quam indigere non est uita eius in cogitatione victus. sordeat enim pauper z ei mors est solacium z vita supplicium. C. ad. l. iul. ma. l. quisquis § filij uero eius per Jo. an in ti. de succes. ab intesta in addi. sua z ideo olim benedictio patris erat sue hereditatis concessio. genesis. xxvij c. v. statim uer. sensit uestimentorum eius fragantiam z c. Media autem iuris prudentia vltra statuit quia ad hereditatem decedentis solos agnatos masculos inuitauit quia sic cōmodius visum fuit tunc iura constitui ut hereditates ad masculos confluerent. ut insti. de le. agna. suc §. quod ad feminas. quinimo z ius pretorium totum in equitate fundatum olim preponebat cognatis ordine agnatorum ut. ff. si tab. test. nul. exta. l. r in prin. z quia cognati non succedebant inuicem superstitibus agnatis inuentus fuit sena consul. orfi. z tertul. per que mater z filij exclusis agnatis inuicem succederent non ergo dicat quis statutum contradicere omni iuri imo esse conforme iur. xij. tab. medie iuris prudentie ac etiam iuri pretorio solum ergo obuiaret in senatus consulto z in ultima cesarea iuris censura per quam sublata est omnis differentia agnatorum z cognatorum z ad successionem pariter agnatos inuitauit salua semper gradus prerogatiua ut in autentica defuncto z in autentica cessante z autentica post fratres z in corpore vnde femine quia ergo mens intentio z uoluntas statuentis fuit preferre agnatos masculos cognatis feminis licet non posuerit exempla per singulas successiones tamen exemplorum positio non extingunt mentem ut in l. damni el pizolo ff. de dam. infec. non ergo licet mentem l. offendere nec ab ipsa mente recedere etiam si non sit eadem cum uerborum figura. C. de legi. l. non dubium in glo. ij quoniam nunquam uerborum rigor in aliqua dispositione melior sensu existit is l. iij. C. de li prete. sufficit enim mentem l. habere licet uerba deficiant. ff. de legi. l. si fraus de iure patro. l. adigere. § quamuis de pub. l. de precio in rōne sui de adi le l. iij §. conditio. ff de re mili l. milites circa prin. ff. qui pe. tu. l. scire oz. §. aliud. C. de interdic l. i per dy c fi. de reg iur li. vi. quicquid enim ex mente l. est ex l. est sicut id quod ex uerbis est ff. de uer. sig l. nominis z rei § uerbum ex legibus vnde directa cōpetit. pro utraqz lz glo. dicat qd unius cum ex mente z male in l. curatoris. C de neg gest. z ibi plene per bar. Nunc ad propositum oia reducendo a successione fratris carnalis remouet soror z solus frater masculus inuitat. cur ergo magis dicemus ad successione fratris patruelis inuitari cum superest alius frater patruelis nō video nam si statutū remouit sororem a successione germani multo fortius est credendū quod voluit remouere z remouit a successiōe alterius agnati remotioris z sic fratris cōsobrini prout est in proposito z si aliud diceremus nō seruamus mentem statuti quia semper seruanda est z ut predixi statutum cōsiderauit in genere uolens preferre agnatos cognatis feminis licet non discorrerit per omnes terminos singulares z quod hoc sit uerum patet manifeste statutum enim in principio uolendo excludere feminas a successionibus ascendentium posuit terminos cum tractatur de successione patris z aui de proauo aute z reliquis nihil dicit z cum disposuit de successione matris aute z proauie de vlterioribus gradibus nihil dixit nō ideo quia voluerit idē disponere in gradibus remotioribus sed quia fecit statutū contentū ipositione quorundā singulariū terminorum lz non omnia numerasset similiter i §. item tenetur non distinxit statutum per vnam rationem omnium singularium terminorum z idem fecit in § z mortuo fratre ab intestato mulier igitur que remouetur a successione patris bene remouetur a successione aui z reliquorum licet statutum nō dicat quia tamen dictum statutum excludit feminas z cognatos solo fauore agnatorum z masculorum vbicunqz tractamus de successione ascendentium z descendentiū actiua uel passiua uel z collateralium hunc ordinem seruare debemus uel obseruemus mentem non ut seruemus sim placem rigorem uerborum. vnde ad quos z ad quas producitur sensus z mens legislatoris ad illos producitur ipsa lex ut. l. illam C. de colla. ubi remouetur allegatio dicentium quod non continebatur in verbis ubi autem nec in mente nec in verbis in genere uel in specie persone includuntur in lege tunc nulli dubium quod hoc solum sufficit quod nō continteatur in lege quia non in verbis nec in mente ut. l. si uero. §. de viro so matri. Si dicatur quod iste casus est omissus a l. vnde iudicari debet ut de omisso. ff de lib. z po l. cōmodissime quia nego quod sit omissus in mente imo comprehensus licet non singulariter tamen generaliter z sufficit tantum mens generalis quantum specialis vnde quietatio porrigitur ad species ignoratas in indiuiduo sed cognitas in vniuersali mente ut no. plene per bart. in. l. qui rome. § duo fratres de verb. oblig aliud ergo est nullo modo cogitare aliud cogitare in genere licet non in specie. ff. de testa mili l. quo iure. C de transf. l. sub pretextu specierum de accepti. l. z vni § i insti. qui mo. tol. obliga. §. est autem non autem potest negare quin statutum predictum cogitauerit de casu predicto licet non in specie ex quo remouit sororem a successione germani quia uoluerit eam remouere a successione sobrini in quo est ratio potentior z maior z minor resultat iniquitas si resultaret nō tamen dico statutum predictum disponere quicqz iniquum cum z a iure diuino patre mortuo sine prole cognatis eius dabitur successio is quibus z per quos saluabitur ipsū ius masculis z superstitibus filijs masculis z feminis. solus masculus inuitabitur genesis. vij. c. vbi directo dispositio statutaria conformis est dicto iuri diuino quoad prelationem agnatorum z masculorum. Ex quibus concludo quod licet dictus casus non comprehendatur sub uerbis ut superius dictum est z propterea dico z concludo dictum fratrem patruelem ad hereditatem fratris patruelis inuitari exclusa sorore patrueli. Pro hac decisione adduco specialiter quod plene Bar. scripsit ad tertul. l. ij § videndum uer. quero quid de auo paterno ibi ex hijs concludo quod statutum uidetur disponere vbi decidit quod si agnati matrē excludunt z sic exclusio fit de iure agnatorum sicut excludunt matrem ita descendentes ex matre qui sunt remotiores in gradu licet statutum de eis nullam faciat mentionē in verbis. sed in mente comprehendat eos sic z in proposito dicendum videtur ut superius est scriptum nō tamen nego quin questio sit dubia. Et ita dico z consulo ego Ang. z c.

cccxc.

Aristime Frater inter nostrum cōmune excelsum ex parte vna z illustrem dominum d ducē principalem in guerra z dominum comitē robertum nominatum in complicem z sequacem virtute generalis clausule preambule facte treuge pro se complicibus que adherentibus z sequacibus ex parte vna z econuerso z cōmune florentie z alios colligatos ex altera qui modicum ante factam treugam adhesit clam dicto domino duci uerbo tantum opere aūt dicto cōmuni ur infra dicam est contentio an dictus comes robertus includatur z includi possit in dicta treuga velut adherens domini ducis ad informationem autem vnde licet nō expediat uidetur prima fronte quod sic quia data est potentia partibus declarandi adherentes z sequaces z qui declarabuntur sub nomine adherentium venire debent comes autem robertus declaratus est adherens per dominum ducem infra idem tempus z ipse idem comes hoc acceptauit vnde non uidetur aliud inquirendum z maxime quia de iure partium vel adherentium non dicitur tractari nisi pacis tempore z tunc quilibet in iure suo remanere debet

nere debet. In contrarium allegatur per cõmune florentie quia treuge ad longum tempus ⁊ inducie ad breue nõ prosunt nec prodesse possunt nisi his qui propter guerram se inuicem lacesciunt. l. postliminium. § inducie. ff. de capti. tum ca. l. non dubito ⁊ l. hostes c. ti. sed durante guerra ⁊ eius exercitio comes robertus verbis litteris ⁊ factis semper fuit ex parte dominorum florentinorum. misit enim gentes suas in eorum subsidium contra dictum dominum ducem tempore oportunas misit litteras suas sui animi declaratiuas qualiter intendebat in solita deuotione ⁊ filiatione florentinorum persistere non obstantibus quibuscunque infamiis sibi datis per aliquidem aliuolos de opposito misit brauium continue insignum sue fidelitatis ita quod monstrauit se hostem dicti ducis tota guerra durante verbis litteris factis ⁊ signis. vnde plenior animi sui probatio fieri non potest. ff. de acquire here. l. gerit cum dicto bar. cõmune ergo florentie ⁊ comes robertus in dicta guerra semper ex vna parte fuerunt nõ ergo possibile est in presenti treuga ponere cum pro adherente domini ducis propter defectum materie s. guerre que nedum quod esset inter eos imo erat consonantia plena. tolle igitur materiam ⁊ subiectum ⁊ necessario tolles omnem predicatum de ipso subiecto quoniam impossibile est predicari de non ente vt. l. si mihi mema ⁊ uegidia ff. de here insti. ff. de condi. ⁊ demõ. l. si mihi mema ⁊ ideo nõ predicatur de chimera propter defectum subiecti de verb. ob. l. si stipuler. ⁊ ideo fiat ad pan ti. per tres certas ⁊ iõ obligatio nulla consistit nec consistere põt vt ibidem ⁊ cum non aptatur sermo non aptatur dispositio in sermone contenta quantumcunque plenissima ff. de loca. l. qui insulam. §. fi. ff. de seria l. f. C. de solu. l. inquisitio. sed dispositio treuge non conuenit ei qui nunquam fuit in guerra cõmunis florentie sic nec malitia cursoris conuenit claudo. ⁊ iõ ad legatum generale factum libertis de militia cursoris non inuitabitur claudus quia talis militia sibi nõ conuenit quinimo ⁊ post treugam factam scripsit cõmuni florentie quod a suis mandatis nullo modo intendebat recedere que littere post initam treugam obligauit ipsum cõmuni florentie de non recedendo a mandatis suis quoniam hec obligatio inter absentes confici potest. ergo tales littere eum obligant ⁊ obligationem inductam probant ff. de consti. pecu. l. titius el secundo. non enim sunt litere enunciatiue ⁊ sui animi indicatiue sed etiam obligationis inductiue vt patet ex earum tenore euidenter. ⁊ si dicatur non potuit se obligare in preiudicium domini ducis cui iam per instrumentum adheserat. respondetur quod licet ita sit debet dominus dux sua iura prosequi contra eum. ipse enim comes de se non potest petere declarari se interclusum in guerra propter impossibilitatem vt dixi. Secundo propter duplicem fidelitatem vnam versus cõmune florẽtie. Primo quia ipsius cõmunia dominus comes erat subditus imperium quoad certum quid a qua via non licuit deuiare nec potuit sine periculo fame sue iurauit enim in manibus cuiusdam magnifici militis illustrissimi regis francorum vt gente guerra esse perpetuo fidelis ⁊ amator status guelfi ciuitatis florentie ⁊ a mandatis dictorum dominorum florentie nunquam recedere sed tenere amicos pro amicis ⁊ inimicos pro inimicis hoc est notorium. Si ergo vult conferre nunc se in numero hostium ⁊ inimicorum periurus est ⁊ infamis ⁊ non debet nec potest dicta ratione gaudere beneficio dicte treuge. Secunda autem infidelitas est erga ipsum ducem quia adhesit sibi ⁊ post adhesionem scribit ⁊ dicit quod vult esse seruitor ⁊ fidelis cõmunis florentie ⁊ ab eius fidelitate nunquã discedere allegat ergo perplexa ⁊ contraria cum duorum dominorum inimicorum non possit esse adherens eodem tempore vt. l. i. C. de fur. cum simi. Et aduertas bene quia licet comes adherere post domino duci pro futuro tempore tamen nõ potest vt domini ducis adherens gaudere beneficio adhesionis treuge propter impossibilitatem subiecte materie vt predixi ⁊ hoc est multum ponderandum est enim multum aduertendum quia dicta adhesio fuit facta clam ⁊ de caute ⁊ de ipsa adhesione domini florentini non cogitabãt nec cogitare poterant verisimiliter. vnde licentia cõcessa de declarãdo adherentes non porrigit ad non adherentes nec qui nõ adheserunt sed in guerra fuerunt oppositi dicto dño duci iter quos fuit ipse comes alias sequeretur quod si ciuitas pistorii aut terra prati aut aliqui ciues florentini clam ⁊ occulte adhesissent duci quod possent declarari adherentes ducis ⁊ eadem ratione si particula ciuitatis adhesisset ⁊ econuerso si ciuitas pisarum aut senensium aut alia ciuitas seu castrũ subditum domino duci ⁊ de terris ipsius tacite adhesisset cõmuni florentie et fecit comes robertus quidem dominus dux pro adherentibus dare posset pistorium terram prati ciues predictos ⁊ particulam ciuitatis ⁊ econuerso cõmune floren. posset dare dictas ciuitates ⁊ castra quantumcunque subditas ipsi duci. Hic autem intellectus sordidus ⁊ nephandus nec credendum est quequam ipsorum sub generali verborum compendio permisisse dari pro adherentibus subditos alterius partis quia nulla partium hoc specialiter permisisset vt in regula iuris in generali de regu. iur. li. vi. ⁊ C. que res pig. oblig. pos. l. i. cum simi. Preterea in capitulis treuge est illa clausula generalis doli mali ⁊ c. pertinens ad ea que nominari vel dici cõmode possunt. Sed ad dicendum in futuro propter futuros euentus potentia datur. ff. de verbo. oblig. l. stipulationes cõmodissimum. Que autem bona fides dici potest in hac adhesione facta tam clam ⁊ occulte de eo qui semper pugnauit vna cum cõmuni floren. contra ducem nemo sani capitis hoc dicere potest conuentiones enim clandestine alias perniciose nunquam carent dolo etiam fraude C. de iuri. l. fi. ver. iniustum est ⁊ enim ibi propter dolosam mentem ⁊ absconditam machinationem ⁊ c. C. de his qui ex pu. ra. l. fi. lib. x. ff. de admi. tuto. l. pupil. § pupillus. C. de natura. lib. l. i. §. i. ⁊ hoc decernens ver. nulla machinatione ⁊ c. mens enim est male agentium semper in occulto cũ possint eorum exercere machinationes ⁊ dolos ⁊ ideo etiã inter cõiunctos matrimonium celebratũ clam dolose initum ⁊ factũ presumitur de ri. nup. l. fi. C. de interdic. ma. l. iij. ff. de adul. l. si adulterium cum incestu. § non nunquã cõiuncta glo. Non ob. debile fundamentum ipsorum quod de iure partium non debet inquiri sed omnia debet silere durante treuga vsque in tempus pacis quia non queritur hic de iure partium sed de iure eius qui est extra partem ducis ⁊ verum est quod de iure partium non inquiritur si sit controuersia inter partes super iure iam de presenti puta si aliquod castrum vel ciuitas pertinet ad dominum ducem vel ad cõmune florentie. Sed de clausula doli mali que inde excogitari non potuit non est querendum nec queri potest nisi post contractam treugam vt. d. l. stipulationes cõmodissimum vbi ita sit. Preterea dictus comes petit se gaudere beneficio treuge ⁊ non potest propter iam dicta aut dominus dux petit obseruantiam pro dicto domino comite ⁊ non potest quoniam eius non interest stratas aperiri domino comiti qui in vera fidelitate domini ducis non cõsistit sed qualis sit eius animus ⁊ intentio propter dictas contentiones non apparet cum sibi ipsi sit contrarius ⁊ possit tergiuersator dici non vnicus sed duplex ex vna enim parte dum adhesit duci videbatur animo consistere ⁊ etiã eodem tempore pro cõmuni floren. vt patet ex litteris corpore autem semper assistit cum flo. vnde non premio sed premium adaparetur ad eum sed pena dignus est. Et ita dico ⁊ consulo ego Ange. ⁊ c. cccxci.

Ubi aliis quidem terminis ⁊ sub imagine figura ⁊ verba cõmunium marcarãte racbanan francisci de monte vlmi cõmune recbanati Jo. de monte lupone Antonium de monte sancto ⁊ nobilis viri domini Andree de monte fanno iam habes supra. cccxxvij. cõsilium ⁊ quia mutatio terminorum mutat ⁊ alterat iuris censurã. l. si ex plagis §. in clino ad. l. acquil. ff. ne credat quisque mihi ipsi contrarium. aut a iam consultis recedere. sed hoc presens consilium ⁊ illud ex mutatione terminorum reducentur in consonantiam luculentam si quis diligenter velit inspicere. Venio igitur ad proposita ⁊ premitto tria. primo quod prima ⁊ secunda liga est in vnum corpus deducta ⁊ omnia dicta in prima ⁊ in sequenti repetita ⁊ omnia intelligantur esse facta eodem contextu vt examinaui in primo meo consilio. secundo quia dicta liga fuit in omnibus suis partibus licita ⁊ honesta licet facta fuerit contra omnes communitates tyrãnos principes ⁊ barones cuiuscunque dignitatis existerent vt etiam ibi dixi. tertio quia nimium fauorabilis fuit dicta societas ⁊ liga dicto domino marchioni ⁊ imaginem habent leoninam quoniam quasi plurima ei promissa sunt vt infra patebit ipse autem solũ se astringit ad stipendia sua tenere suis expensis durante

tempore dicte lige lanceas quinquaginta bonarum genti
um armigerorum de tribus equis pro lancea ⁊ centum p
uisinatos pedestres armigeros pro conseruatione status
dicti domini mantuani ⁊ dictorum colligatorum ut patet
in xxviij c. dicte secunde lige que incipit. Item quod dictus
magnificus dominus mantuanus ⁊c. ⁊ quedam alia mo
dicum importantia colligate ut patet in dictis capitulis de
quibus quidem gentibus in colligatorum seruitium ⁊ sub
sidia non tenetur prestare colligatis uel alicui eorum nisi
eo casu solum ⁊ duntaxat quo dictis colligatis uel alicui
eorum infertur guerra non tamen domino mantuano ⁊
solum ⁊ duntaxat in casu in quo fieret colligatis uel ali
cui eorum per aliquem non confinantem uel uicinum eius
dem domini mantuani ⁊ tunc etiam non tenetur nisi pro
posse ⁊ bona fide. De gentibus autem quas ipse domi
nus mantuanus habere debet in mantua a colligatis nul
lum tenetur prestare subsidium etiam in casu predicto nisi
solum ⁊ duntaxat facto edificio de quo in viij capitulo
fit mentio quod incipit. Ite quod si magnificus dominus
mantuanus durante unione predicta Alij autem colliga
ti quaplurima excessiua promiserunt que quodammodo im
possibilia possunt dici vnde uerum est quod dixi quod hec
societas propter iniquos fauores inuicem contribuendos
umbram habet ⁊ imaginem leonina ff. pro so. l. si non
fuerit. § aristo hoc tamen non curo sed solum defendo an
dictus mantuanus communi florentie tam asperam guerram
passo ut in puncto premittitur requisitus ab eisdem domi
nis florentie congruo tempore de subsidijs secundum ra
tam taxe sue suarum gentium tantum congruo tempore ut
in facto proponitur quia alias requisitio non teneret ut. l.
si rem. § quolibet tempore. ff. de euic. C. de usuris. l. acce
ptam. ff. de acceptil. l. si soluturus. ff. de tutel. l. que habes. §.
quolibet loco ⁊ tempore debuerit dictis florentinis pre
stare subsidia tempore oppressionis predicte etiam si dicta
oppressio solum fuisset illata per dominum ducem confi
nantem atque vicinum eidem domino mantuano. Questio
est sopita quod non quia fuit astrictus prestare subsidia. sed
quia contra eosdem dominos florentinos vndique bella
fremebant tam per dominos pisanos quam per domi
nos senenses uideri necessario oportet utrum saltem ad
uersus illos debuerunt prestari subsidia quantumcumque
illi pisani ⁊ senenses in guerra intrauerint subleuati ⁊ ad
iuuati pecunijs gentibus armorum capitaneis guerre con
silijs ⁊ fauoribus quibuscumque domini ducis ⁊ iste passus
mihi dubius est quem in quattuor puncta distinguo. Pri
mum est pisani ⁊ senenses intrauerunt in guerra tanquam
sola ⁊ simplex sequela ducis ⁊ istud est clarum quod non
tenebatur dominus mantuanus quia non poterat contra
ipsos prestare subsidia quin principaliter prestaret contra
dominum ducem ⁊ de sequelis idem oportet statui quod
de principali nec iudicatur alterius nature ut in reg. iur. ac
cessorium li. vi. ⁊ ibi plene per dy. non enim radix princi
pium ⁊ fundamentum guerre attribuitur eis sed ei qui prin
cipaliter bellum indixit in cuius sequella prestiterunt auxi
lia ⁊ fauores dicta communia ⁊ ideo duci guerre attribui
tur dominium licet eam exerceat per ministros. C. ad l. iul.
de vi l. quoniam multa facinora ut bo. rap. l. ij § si quis non
hores de fur. l. is qui ope. § ope insti. de fur. ⁊ l. in furti. §.
ope ff. de furtis ⁊ ff. de tutel. l. is cuius ope. hinc descen
dit quod transgressores mandatorum ducis belli capite pu
niuntur licet in transgressu rea exitum prosperum habue
rit. ff. de re mili. l. desertorem § in bello ⁊ in hanc partem
inclino si ita est ueritas que quidem super omnia uincit ⁊
precipue colenda ⁊ intuenda est ff. de proba. l. fi. nisi sit
ueritas discipline que quandoque relaxatur propter pecca
tium multitudinem nisi peccantes uellent suos errores de
fendere secundum Inno. de renun. nisi cum pridem in iiij. col. ubi
dicit quod triplex est ueritas iusticie vite ⁊ discipline pri
me due ueritates nunquam relaxantur secundum eum ⁊
hic sumus in ueritate iusticie atque uite. Ipsa ergo mera
ueritas est attendenda. Secundum membrum est si pi
sani ⁊ senenses intrauerunt in guerra tanquam princi
paliter inimici communis florentie qui re uera erant pro
pter multa odia ⁊ rancores ac damna hincinde illata
suo tempore ⁊ bellantis coloribus ut in tuscia est notorium
⁊ hoc casu sine dubio aduersus ipsos aut alterum ipsorum
dominus mantuanus debet prestare subsidia contra facto
res ipsorum communium potuit enim ⁊ debuit quia licet

in guerra interuenerint gentes ducis non est habenda con
sideratio quia non in exitum domini ducis prestabuntur
subsidia sed solum pisanorum ⁊ senensium ⁊ hic solus
exitus considerandus est quantumcumque per eum domino
duci inferatur preiudicium ac iactura. ff. de capti. l. si quis
ingenuum § in ciuitibus ⁊ ad. l. acquil. si putator ff. de in
iurijs l. sed si cum seruo. Non enim in offensam dicti do
mini ducis tali dici posset prestitisse subsidia sed solum pi
sanorum ⁊ senensium ut superius dictum est ⁊ similiter
istud membrum reputo clarum. Tertium membrum est
si pisani ⁊ senenses interuenerunt in guerra ut principa
les ⁊ etiam sequela quod est etiam considerabile in casu
nostro propter multiplicitatem factorum licet respectu eius
dem indiuidui eius consideratio non sit habenda propter
contrarietatem ff. de pena dele. l. nunquam plura ⁊ bar.
ibi ⁊ tunc dico quod dictus dominus mantuanus floren
tinis debuit prestare subsidia aduersus ipsos pisanos ⁊ se
nenses tam in defendendo florentinorum territorium ad
uersus illos quam etiam in opprimendo territorium pisano
rum ⁊ senensium potuit enim diuidi prestatio talis serui
tij eum diuersos concernere. presura resultans ex subsidio
domini mantuani. ff. anno leg. l. seio in princ. ff. quemadmo
dum serui amit. l. si cui. ff. de aqua quotidia. ⁊ exti. l. i. §.
trebatius cum se. Quartum membrum est si dubitetur
qualiter interuenerunt an ut meri sequaces an ut principa
les intelligo ut principales interuenisse etiam si tanquam
colligati domini ducis interuenerunt. nam plures socij si
mul aliquod negocium aggredientes pariter tenentur pa
riterque alios sibi obligant. ff. pro socio. l. duo societatem ff.
de pac. l. si vnus societatis enim qualitas introducit ut nul
lus alterum vel alter alium in superiorem appellet nisi aliud
actum sit vnde pariter sunt omnia attribuenda cum socijs
ff. de fideius. l. generaliter. ff. ad vel. l. vir vxori. C. si cer. pe.
l. si non singuli. C. de duo. reis. l. reos. § cum in tabulis an
ut meri sequaces ⁊ ut pura sequella domini ducis ⁊ hoc
qualiter interuenerint in guerra satis perpendi potest qua
liter fuerint in pace interclusi tempore prime guerre ⁊ qua
liter interclusi in presenti treuga uigente inter ligam ⁊ do
minum ducem florentinos ⁊ senenses ⁊ pisanos ⁊ com
plices ⁊ sequaces ⁊ adherentes dicti domini ducis tales
enim presumuntur in guerra interuenisse quales fuerant in
terclusi in pace ⁊ treuga. Nam ex sequentibus ⁊ etiam pre
cedentibus actibus hominis coniecturatur intentio ac etiam
ex alijs indicijs ff. de prini. credi. l. si uentri. § in bonis. ff.
de leg. i. l. si seruus plurium. § fi. ff. quibus ex cau. in possess.
ea. l. fulcinius. § quid sit latitare coniuncta glo. de doli ex
cep. l. apud celsum in princi. ff. de sicca. l. is qui cum tello.
Aliter enim sciri non potest per alium hominis intentio que
soli homini ⁊ deo nota est insti. de acti. § alie. per uerba
enim gesta facta scripta ⁊ neglecta coniecturatur intentio
ff. de acquiren. heredi. l. gerit per Bar. Si ergo interclusi
sunt ut meri adherentes articulus est sopitus pro domino
mantuano qui non potuisset prestare subsidia contra pisa
nos uel senenses quin principaliter prestitisset contra ipsum
dominum ducem contra quem prestare non debebat sibi
confinantem atque vicinum ⁊ ideo nullus princeps belli
etiam si sit imperator uel papa debet facere pacem cum ini
micis nisi primo adherentes ⁊ sequaces faciat optima se
curitate gaudere de re iudi. c. ad apostolice ubi habetur de
adherentibus ⁊ complicibus de so. compe. c. ex parte ⁊ de
sequacibus in epistola inter claras. C. de rap. vir. l. i. § fin.
autem de ipsis etiam adherentibus habetur. C. de discu
soribus l. ij li. x. Si igitur interclusi sunt ut colligati ⁊ ad
herentes contra dominum mantuanum questio est sopita
ex predictis quia debuit prestare subsidia contra eos de gen
tibus suis contra eos non autem de gentibus lige in man
tua residentibus quia fortalitium non erat perfectum de
quo in dicto octauo. c. fit mentio ⁊ verba dicti statuti ita
cantant ⁊ ita se habent ⁊ clare. vnde non est recedendum
ab eis ff. de le. iij. l. ille aut ille § cum in uerbis e. ti. l. non ali
ter. ad interpretationem enim recurritur solum in casu am
biguo non in certo ⁊ claro. ff. de uerbo. ob. l. continuus. §.
is qui ephesi in fi. Si igitur a contrario casu aliquo dictus
dominus mantuanus requisitus ut supra non prestitit
subsidia nec promisit nec purgare moram potest propter
naturam facti non recipientis ad presens purgationem nul
li dubium quod commune florentie eidem domino mantua
no virtute dicti societatis ⁊ lige ad nihil astringitur. ff. de

actio.

actio emptio.l.iul.§ offerri ⁊.l qui pendentem. vnde.ff. de edi.edic.l.ediles § si cum.l.se ⁊ vere si diceremus cō mune florentie in aliquo sibi teneri consideratis pinguibus ⁊ affluentibus promissionibus factis dicto domino mantuano dicere posset societatem leoninam ex quo idem dominus mantuanus illud tantillum quod promisit recusauit prestare cum tunc nullam substineret presuram guerrarum. In dubio autem presumendum est pisanos atque senenses qui nobiles sunt atque potentes ⁊ eorum ciuitates insignes interuenisse in guerra ut principales non autem ut adherentes uel sequaces. non enim conuenit insignibus esse de aliorum sequela tum multis sint priuilegijs decorati. C. de digni. l. quotiens li. x. ⁊ ut dignitatum ordo seruetur in rubro ⁊ nigro eo.li.cum sint. Alemani autem adherentes in modum caude ut patet in iuribus superius allegatis que de adherentibus loquuntur. ⁊ non est dubium quod fame detrahitur ⁊ honori cuius perditio similis morti est de inoffi. test.l. iuxta. Posito autem pro constanti quod idem dominus mantuanus nullum debuisset prestare subsidium dominis florentinis videri oportet ad quod ipsum cōmune sit astrictum ⁊ singula capitula etiam ipsum tangentia pertingamus ⁊ ex forma secundi capituli secunde lige quod incipit. item quod dicti colligati a die celebrati ⁊c. Inuenio tempore pacis ipsum dominum mātuanum nomine prouisionis atque subsidij expensis eiusdē debere recipere menstruos a liga florenos mille durante tempore vnionis ⁊ tempore guerre dicti domini mantuani ⁊ colligatorum menstruos aureos duomilia si guerram haberet cum aliquo confinante seu vicino domino mantuano aut eius territorio uel manifestam guerram faceret dicto domino mantuano non in figura sodalium. Et iste articulus est expeditus quia cum dominus mantuanus passus fuerit guerram a dicto domino duce habere debuit menstruos duomilia a liga non obstante quod nō omnes eius colligati habuerunt guerram in se ipsis ⁊ contra se ipsos sed solum ipse dominus mantuanus ⁊ domini florentini ut tam alias consului per rationes insertas in eo quas modo non repeto. Et ad contributionem alio non dato presuppositis terminis super quibus consultus fui teneretur etiam cōmune flore. ⁊ an hoc sit uerum attentis terminis consultationis nostre vna cum reliquis infra videbimus

Descendo nunc ad tertium capitulum quod incipit. Item si per aliquem dominum ⁊ ex uerbis eius colligitur manifeste facta guerra domino mātuano uel verisimiliter dubitata liga stati prouideri tenetur de sufficienti custodia ⁊ sufficientibus nauigijs bene fulcitis gentibus armorum ⁊ alijs ad id oportunis per padū ⁊ per mentium ut plena securitas seruarentur domino mantuano circa seraglium vere quidem obligatio facta est ⁊ in facto consistit ⁊ semper debet intelligi pro posse ⁊ arbitrio boni viri. Nam socius socio in plus quam cōmode facere potest non tenetur.ff. de re iudi.l. sed hoc ita §. quod autem ⁊ l. sunt qui in id.e. ti. ⁊ equum fuit ita iura constitui cum fraternitatis instar ⁊ imaginem societas obtineat.ff. pro so.l. uerum. Si ergo colligati non prestiterunt subsidia tenentur ⁊ ad interesse sunt astricti.ff. de uer.ob.l.i.§. cato ⁊ l. stipulationes nō di ui.§. celsus. At cōmune florentie eidem domino mantuano si uera sunt que proponuntur in facto nedum quod substinuit in guerra eidem domino mantuano secundum ratam tangentem ipsum commune. vmo more fratris ⁊ socij optimi ultra quam potuerit ⁊ debuerit succurrit expoliando se ipsum thesauris ⁊ gentibus quos ⁊ quas ipsum cōmune posuit ad tutellam ⁊ securitatem dicti domini mantuani cum proponatur expendisse in defensione eius pro nauigijs ⁊ alijs eorum oportunis generaliter ad eius defensam quinquaginta milia florenos ⁊ ultra ⁊ lanceas assiduas. cccc. non obstante presura grauissima quam dictum cōmune substinebat a gentibus domini ducis ⁊ a pisanis ⁊ a senensibus ⁊ alijs. propter quam grauissimam presuram dictum commune infinita damna substinuit que non substinuisset si non euacuasse bursa ciuium ⁊ non occurrisset dicto domino mantuano cum dictis lancijs. cccc. quas non sensisset in suo seruitio ⁊ in territorio suo non sensisset dictum commune florentie incendia rapinas ⁊ capturas hominum quas substinuit. Nam dicte gentes cum alijs dicti cōmunis florentie adunate ad defensam sui territorij ⁊ cuiuscumque districtus sine dubio reparassent. Pro hac parte adduco quod conuentum fuit inter partes in quinto capitulo lige predicte quod incipit. Item quod si procuraretur ⁊c. cuius quidem capituli uerba declarant contrahentium mentem fuisse velle solum ad contra efforcium teneri ⁊ non vltra cum inuaderetur uel inuadi verisimiliter dubitaretur territorium mantuanum seu aliquod castrum vel fortalitium domini mantuani. quid autem vltra efforcium facere potuit cōmunitas florentie grauissimis presuris inuasa adeo quod sibi ipsi ad plenum consulere ⁊ subuenire non potuit ut superius dictum est si se ipsam exinaniuit pro parte in sui preiudicium ⁊ iacturam ⁊ vltra quam posset ⁊ deberet efforciauit se ipsam ponēdo in seruitijs dicti domini mantuani dictas lanceas. cccc. ⁊ dicta quinquaginta milia florenorum ⁊ vltra non enim ad tantum tenebatur secundum ratam lige si calculus bene ponatur ita quod ipsa cōmunitas nedum pro domino mātuano ⁊ in eius preiudicium posuerit suum efforcium sed plus posuit quam forcie ⁊ vires eius existerent ⁊ si ita verum existit a tantis subsidijs licite ⁊ honeste se poterat excusare cum propter dicta subsidia cōmune florentie inciderit in se ipsum ⁊ contra subditos qui ita grauia ⁊ insupportabilia damna senserunt.ff. de verbo.signi.l. nepos proculo. Cum ergo cōmune florentie expendendo in gentibus ⁊ pecunijs ob seruitium domini mantuani vtiliter gesserit negocium dicte lige per actionem pro socio repetiti quicquid posuit vltra debitum sic etiam congruit bone fidei que versari debet in societatis contractu ff. pro socio l. cum duobus alias incipit. l. inter tres § si quis ex socijs quod autem in societate veniat bonafides probatur in.d. l. cum duobus. §. venit autem in hoc iudicium quod autem bonafides esset resarciri cōmuni florentie sumptus factos in societate ad defensionem domini mantuani sine quibus sumptus ⁊ efforcijs verisimiliter extinctus fuisset in totum aut in partem status dicti domini mantuani nempe nullus sani capitis diceret ⁊ si dicatur non fecit cōmune florentie vltra posse quia ex quo posuit dicta subsidia ergo potuit: Respondeo quod imo nō potuit ex quo ponendo dignitatem suam saluam non fecit ut.d.l. nepos proculo ea propter ad ratam duorum milium florenorum promissorum eidem menstruorum tempore guerre ad idem cōmune florentie non tenetur quia quantum vltra expedit ⁊ efforcium suum posuit plus quam teneretur dicto domino mantuano virtute dicti capituli de promissione sequentis compensationis iure vsque ad concurrentem quantitatem obligatio est sublata. C. de compen. l. eius ⁊ l. si constat fit enim compensatio ipso iure dummodo hoc appetat compēsare volens ⁊ per hec dicta in hoc presenti discursu ⁊ in proximo precedenti satis de facili apparebit decisio infra dicendorum. Descedo ad quartum capitulum quod incipit item quod si quo casu tractans de occupatione fortaliciorum siue terre occupate furto uel vi uel īpedimento vel alio quouismodo ⁊ super hoc nihil dico quia de ipso non queritur. Descendo autem ad quintum capitulum in quo cōtinetur de toto efforcio colligatorum prestando domino mātuano ⁊ istud est supra decisum in precedenti discursu. ⁊ ideo amplius me non fatigo. Descedo ad. vi. ⁊. vij. ⁊ de illis non expedit amplius causari cum cōmuni floren. quoniam decisa patent ex iam dictis nec etiam expedit disputari super. viij. ix. x. xi. ⁊. xij. capitulis quia de hijs nō est questio. Descende ad xiij c. quod incipit. Item quod si contingat durante presenti vnione ⁊c. in quo disponit quod si domino mantuano contingeret vnione durante guerram fieri per aliquem dominum uel comitem confinantē seu eius vicinum quod dicta liga teneatur prestare eidem domino mātuano lanceas quingentas ⁊ quingentos pedites bonorum gentium qui saltem pro dimidia sint balistarij in forma ista videlicet quod due partes dictorum gentium equestrium ⁊ pedestrium dentur dicto domino mātuano in bonis gentibus ⁊ tertia pars in pecunijs vsque ad finem dicte guerre ⁊ mirandum est de dicto capitulo cum superius est in quinto liga promiserit totum suum efforcium secundum hoc. c. disponens de prestatione. cccc. lancearum ⁊. cccc. peditum quasi ad vltra liga non teneatur nisi dicamus quod dicta liga tenetur ad prestationem dictarum gentium ⁊ ultra hoc in casu necessario debet ponere totum suum efforcium de quo in eo. c. fit mētio. Quēcumque autem intellectum capiamus quantū pertinet ad cōmune florentie nedum quod posuerit ratam dictarum gētium imo longissime plus ut superius dictum est ⁊ licet non

prestiterit gentes in pecunijs sed gentes in gentibus satis
factum est per cōmune florentie quoniam prestatio genti
um in obligatione erat. prestatio uero pecunie in solutio
nem duntaxat. ff. de solu. l. si quis stipulatus fuerit. ⁊ i mel
le ubi est casus ut superius dictum est ⁊ licet prestare de
beret dictum cōmune gentes pedestres sufficiat quod pro
pedestribus ⁊ equestribus receperit satisfactionem domi
nus mantue in equestribus quarum prestatione stetit con
tentus ⁊ non reclamauit. nam creditore uolente aliud pro
alio solui potest licet non inuito regulariter ut. l. ij. §. i. ff. si
cer. pe. cum con. suis ⁊ ut pluries supradictū est. Et si quid
in pecunijs pro dictis stipendijs gentium pedestrium de
buisset solui per ipsum cōmune satisfactum est dicto domi
no mantuano pro rata ⁊ summa dictorum quinquaginta mi
lium florenorum. Sed ponendo pro constanti dictam ex
cessiuam ⁊ grauissimam presuram non tenebatur dictum
cōmune ad dicta subsidia. Nunc descendo ad xiiij. xv.
xvi. ⁊ xvij capitula ⁊ super his nihil dico quia de conten
tis in eis nō contendit nullo modo similiter nec de. xviij.
nec. xix. Et ideo non expedit fatigari. Sed descedo ad. xx.
capitulum quod incipit. Item quod si contingeret quod
deus aduertat quod loquitur de destructione dicti edificij
de quo fit mentio in dicto. viij capitulo inquantum contin
geret in totum uel in partem dictum edificium destrui in
puncto non presupponitur destructum uel non destructuz
in totum uel in partem prima fronte exercitio spectat ad li
gam sed quia in eodem capitulo subicitur quedam clausu
la generalis que ad omnia uniformiter potest referri non
uidetur ipsos teneri nisi liga esset in guerra superior. usqz
nunc non est superior nec inferior cum non sit guerra fini
ta per treugam sed solum impositum silentium exercitio
belli. ff. de capti. l. postliminium. §. in pace ⁊ l. postlimi uij
sus in prin. ⁊ l. non dubito. eo. ti. l. hostes. in bello eniz as
siduo angustijs partes adinuicem lacessuntur ⁊ huius bel
li finis dubius est. ff. de peculio. l. quis ergo casus nunc. n.
unum nunc vero alium gladius perimit ⁊ consumit. ij. re
gū. xij. capitulo ubi hec duo describuntur ad litteram ter
minata igitur guerra sanum ⁊ perfectum poterit dari con
silium ad quantum liga teneatur an insolidum an id quod
prestari poterit bonafide ⁊ semper dico quandocunqz ex
tum habeat dicta guerra colligatos ad plus non esse obli
gatos uel astrictos quam facere possunt bonafide. hec eni
est societatis natura ut socij non teneantur ad plus quam
possunt quantumcunqz stipulationis uerba repugnent ut
dicta. l. sunt qui in id ⁊. l. sz hoc ita. § si ff. de re iudi. ⁊ hoc
multum ponderandum est in tota ista materia tanquā cla
uis ⁊ statera ⁊ congruens mensura obligationum con
tractarum per dictos colligatos inuicem ⁊ vicissim. De
scendo ad. xxi. capitulum ⁊ de illo non dubitatur nec con
tenditur. Descendo ad xxij. quod incipit. Item quod
in casu quod guerra fieret. Et de hoc nihil queritur. De
scendo ad. xxiij xxiiij xxv. capitula ⁊ de ipsis nil contendi
tur nec etiam de. xxvi. Descendamus igitur ad. xxvij.
capitulum ⁊ illud habet duas partes vna respicit domi
num mantuanum de quinquaginta lanceis ⁊ prouisiona
tis centum pedestribus ⁊ armigeris tenendis per eum pro
sua taxa ⁊ de hoc non contenditur. Alia pars que incipit
in uer que omnia ⁊ singula suprascripta usqz in fine respi
cit colligatos vniuersos reciproce. continetur enim in ea
clausula doli mali quod absit ⁊ clausula bone fidei ⁊ pe
ne stipulatio ut in societatibus ⁊ ligis moris est talem clau
sulam apponi de qua pena non contenditur nec ad presens
contendi potest apud bonos ⁊ graues sed sufficere debet
prestatio interesse si ⁊ quatenus ad illud stipulatio est cō
missa. pena autem odiosa ut in alio consilio iam scripsi ⁊
ideo ultra non dico in quo consilio secundum punctum mi
hi traditum nulla facta fuit mentio de presura primo illa
ta cōmuni macerate posita in figura cōmunis florentie quia
infertur per andream de montefāno in personam domini
mantuani nec etiā quod dictus an. de montefāno in perso
na dicti domini mantuani descriptus fuerit requisitus per
cōmune macerate ut prestaret subsidia dicto cōmuni guer
ram patienti a non confinate cum dicto an. ⁊ quod dicta
guerra fiebat dicto cōmuni macerate per confinantem di
cto cōmuni sicut hic fiebat cōi florentie per senas ⁊ pisas
⁊ bartolameum etiam de petramala nec etiam positum
fuit in dicto puncto quod cōe macerate patiebatur ita gra
uissimam presuram quod subueniri non poterat sibi ipsi
ad plenum sed quod patiebatur grauem poterat autē gra
uem pati ⁊ nihilominus succurrere predicto an. propter
suam excessiuam potentiaz cōmunitas autem florentie pa
tiebatur grauissimam ut est dictum ⁊ hoc non obstāte sub
uenit in gentibus ⁊ pecunijs acceptauit nec etiam positū
fuit in puncto quod dictas gentes ⁊ pecunias acceptauit
dictus dominus mantuanus ⁊ sic gentes pro gentibus ⁊
pecunias pro subsidijs ⁊ hijs que in pecunijs prestari de
bebant. Et ita dico ⁊ consulo ego Ange ⁊c. floren. M.
ccclxxxviij. mensis Julij. cccxcij.

Jerus

Olim tanghini de florentia
reliquit āgele filie pieri frā
cisci flore. trecentos ⁊ deinde adiecit hec
uerba dictam quantitatem florenorum. ccc.
auri reliquit eidem pro auxilio sui nuptus
amore dei. Queritur an dictum legatum sit conditiona
le an modale ⁊ an debeat prestari puelle antequaz nubat.

Legatum

Relictum pro dote
secundum ueram opi
nionem conditionale ⁊ eo modo si relinqua
tur mulieri si nupserit in cor. de sanctis. epi.
§. sed hoc presenti per doc. plene. ff. de con
di. ⁊ demon. l. titio centum. §. titio genero ver ante nupt.
ubi tex. dicit quod legatum dotis seu pro dote perit mulie
re decedente non nupta. ⁊ hanc opi. tenet Bar. ubi Azo.
autem dicit legatum dotis aut promissionem pro dote fa
ctam per alium quam per ipsam mulierem esse purum ⁊
puram licet secus cum mulier ipsa promittit quo casu licet
uerba in puritatem sonent tamen conditio inest nec dos
ab ea amplius peti potest quam matrimonium sit contra
ctuz sic intelligit ver. sed cum ante nup. in eo. §. titio. ita re
spondet. l. tali. ff. de iure do. que stipulationem conditiona
lem dicit ⁊ hec opi. recitatur in eo. §. in ver. peti potest ⁊
intelligit Azo. legatum purum quantum ad verba sed quo
ad substantiam ⁊ modale ⁊ ideo mulier de reddenda do
te matrimonio non secuto cauere debet ut. d. ver. sed cum
ante glo. autem in. l. in testamento eo. ti. de condi. ⁊ dēmō.
dicit dictum legatum fore cōditionale sed esse speciale in
eo ut licet conditio non impleatur per casum contingentē
in persona mulieris debentis conditionem implere quod
legatum non pereat ⁊ hoc tenet in prima glo. ma. dum al
legat. d. l. titio centum. §. ante nuptias ⁊ ideo adhuc sub iu
dice lis est verbum est orati de pigno. actio. l. si seruus. in
hāc tamen sententiam disputando inclinant bonone quod si
constet de uoluntate defuncti quod uoluerit legatum pu
modale uel condinonale stamus certo. Non enim est re
cedendum ab eius uoluntate licet uerba aliud sapere pos
sint. ff. de condi. ⁊ demon. l. in conditionibus primum lo
cum. §. hec scriptura ⁊ eo. ti. l. i. §. fi. In dubio autem cuz
de mente testantis non constet dictum legatum conditio
nale est ⁊ ideo muliere mortua ante nuptias legatum ex
pirat ut dicto ver. ante nuptias ⁊ quod sit conditionale est
casus in. d. §. sed hoc presenti. Non obst. ver. sed cum ante
quia concedo legatum purum prima fronte sed in effectu
conditionale aut saltem modale si hoc testatori placuit ne
gari tamen non potest quin hec solutio quandam uiolen
tiam faciat litere sed eam sic intelligi oportet ut omnium
testiorum uitetur amaritudo ⁊. l. que contrarie uident ad
concordiam reducantur. C. de inoffi. do. l. i. ff. de peti. he.
l. heres furiosi coniuncta glo. quando autez relinquitur in
subsidium nuptiarum non tangitur per doc. alicubi sz cre
do idem importari non enim debetur subsidiuz nisi neces
sitatis tempore. C. de pa. po. l. filia extra de dilatio. c. vlti.
in prin. de prim. extra. c. ij. vnde appellamus caritatiuū sub
sidium quod in necessitatibus exhibetur in cle. vna de ex
cel. prela. §. ut exigendo tamen licet idem sit de ipso subsi
dio quod de ipso principali uideamus an testator volue
rit istud subsidium pure deberi an modaliter uel conditio
naliter ⁊ uidetur quod conditionaliter ex quo aliud non
apparet. In contrarium facit quia primo testator reli
quit pure sine alicuius cause expressione ⁊ in oratione per
fecta ⁊ post eā aliā perfectam addit orationem sue uolun
tatis declaratiuam dum dixit quod dictaz quantitatem re
linquebat pro auxilio sui nuptus ⁊ amore dei. Declara
tio ergo huius cause quantumcunqz finalis non adiecte per
modum conditionis non reddit ipsum legatum conditio
nale sed causale ⁊ per consequens modale ⁊ ideo prestā
dum in dubio ante nuptias prestita cautio de redendo im
pijs non

ptijs non contractis interim ergo fructus reditus z proventus dictorum trecentorum pertinent ad puelam z legatum impinguant nuptijs contractis z eis non contractis omnis refunduntur. z hanc fuisse voluntatem defuncti inter pretor propter duo. Primo quia legatum fuit factum pure z in oratione completa. Secundo quia fuit relictum amore dei vnde ampliandus est talis fauor non autem restringendus per omnem modum possibilem consonantem rationi recti sermonis de epi. z cle.l.deo nobis z.l.si quis ad declinandam extra de testa.c.cum tibi z.c. cum esses. Nec ob.quod conditio adiecta post legatum quantumcunque factum pariter reddit ipsum legatum conditionale sicut si a principio conditio adiecta fuisset.ff.de condi. z de.l.quibus diebus.§.quidam titio quia concedo de plano quando conditio addicitur sed ubi modus seu causa que habetur pro modo si finalis est non reddit legatum conditionale quia non est adiecta conditio sed reddit ipsum modale ac si a principio modus fuisset adiectus. Concludo igitur ex predictis dictam dotem deberi de presenti z dictum legatum fore modale ex presumpta voluntate defuncti qui primo legauit pure z demum nullo uerbo conditionali usus est.sic potest intelligi dictus.§. sed cautum ante prestita cautione de qua dixi dictum legatum prestandum est non tamen pot negari quin hec questio sit dubia quia noua. Et ita dico z consulo ego ang. zc. cccxciij.

I bene Inspiciatur thema propositum legatum relictum de trecentis florenis non fuit relictum dotis nomine nec ob causam dotis quibus casibus legatum est conditionale cum legatur mulieri extranee ut sit in proposito z hoc secundum veram opinionem quia casus est in.l.titio centum.§.titio genero ver.ante nuptias.ff de condi. z de.vbi tex.dicit tale legatum pure z apud heredem remanere ante nuptias genero uel muliere defunctis z est casus in cor.de san.epi.§.sed hoc presenti col.ix ubi tex.equiperat legatum factum mulieri sub conditione nuptiarum siue liberorum legato facto dotis causa sed non est dubium quod cum sub conditione relinquitur legatum conditionale est z ante purificatam conditionem dies legati non uenit nec cedit sed perit conditione defecta z idem in quacunque alia dispositione conditionali contingit.ff.de condi.insti.l.si quis ita institutus cum.l.se. z.l.si quis ita hereditate.c.ti.ff.de condi. z de.l.i. cum multis si.eadem ergo rone peribit legatum relictum pro dote seu dotis noie ex quo iste due legandi forme idem importam pro hoc.l.talis.ff.de iure do.licet de hoc puncto gl. discordent quia in.l.in testamento.ff.de condi. z de. z gl. ma.dum allegat uer.sed cum ante nuptias dixit legatum modale sed non est uerum.non enim tunc peribit per casum mortis contingentem in persona ipsius mulieris nuptijs non contractis ut.l.pater.§.tusculanus de le.iij. z de leg.i.l si fundum sub conditione.§.iul. Azo.autem dixit cum mulier dotem pro se promittit uerum esse quod promissio conditionalis est sed cum aliquis promittit pro ea uel ligat eidem tunc legatum z promissum sunt modalia. Sed eius opinio est contra tex dicti uer.ante nuptias dum dicit quod legatum expirat ante nuptias muliere defuncta quod non esset si diceremus ipsum modale ut supra dixi. Alij uero dixerunt quod ubi legatur contemplatione certarum nuptiarum contrahendarum forsan cum titio tunc legatum conditionale est z procedit dicto uer.ante nuptias secus autem si relinquatur pro dote pro matrimonio contrahendo simpliciter quia tunc est modale.sed ista opi non est uera quia est contra casum.d.§.sed hoc de presenti vbi legatum conditionale est relictum causa dotis quantumcunque testator de certo matrimonio non senserit unde negari non pot quin hec questio sit obscura quando legatur pro dote uel dotis nomine aut in causa dotis z verificatur uerbum dotis adhuc sub iudice lis est de pignoratitio.l si seruus in glo. Quid autem sit de isto puncto qui dubius est z bar.decidendo eum dixit legatum conditionale per iura preallegata. Nec ob uer.sed cum ante nuptias vbi dicit tex.legatum purum.intelligit enim quod ibi mulier casus z quod testator pure reliquerit z ita eius dit contrarium cui consentio z exponu tex ibi dum dicit quia purum.i.cum purum vnde accipio quia pro cum uel pro quando.vbi enim voluntas testatoris adest legatum est purum conditionale z modale prout testator uoluit alio non inquisito.ff.de conditio. z demonstra.l.in conditionibus primum locum.§.hec scriptura.c.ti.l.i.§.si.cum autem de mente non constet standum est dispositioni predicte in proposito autem non fuit hec legandi forma imo testator legauit pure in legatione perfecta cum perfectione z sine alicuius cause expressione. Unde ex verbis coniecturare debemus testatorem uoluisse esse legatum purum ex quo non adiecit causam nec conditionem expressam quoniam ex verbis indicatur intentio.l labeo.§.tubero de supel.lega.illa autem uerba post legatum perfectum apposita.s.quod illa.ccc.relinquebat mulieri predicte pro auxilio sui nuptiis amore dei solum declarant causam relinquendi per testatorem ante non expressam.declaratio ergo dicte cause ex quo per modum conditionis non emanauit nec in figura mere conditionali fuit formata reddunt dictum legatum relictum primo pure z sic modale. z ideo non impleto modo debetur z interum de modo implendo cauetur.ff.de condi. z demon.l.quibus diebus.§.termilius sic intelligo dictum ver.sed cum ante ibi sed quia purum z c.aliter non a deo istam litteram intelligi posse dum primo dicit legatum purum z infra subnectit legatum modale.conuertitur igitur puritas seu pura legandi forma in dispositionem modalem aliter non video posse esse legatum purum nisi vel vbi testator pure legauit ut dixi aut quia testator expressit velle esse legatum purum quod littera ibi non apperit. Non ob.huic decisioni tex.l.quibus diebus.§.quidam titio de condi. z demon.ubi littera sonat aperte z clare quod conditio apposita ex post facto reddit legatum primo relictum pure conditionale.concedo enim de plano sed in proposito non fuit adiecta conditio sed per modum cause declarata testatoris intentio z ideo istud legatum modale efficitur non autem conditionale quia non est inserta. Unde concludo prestita cautione de reddendo nuptijs non contractis legatum non esse modale z ad presens debere prestari z omnia incrementa dicti legati ad legatariam pertinere z nuptijs contractis apud eam remanere ipsis autem non contractis omnia refundi debere ut.d.§.termilius. Si autem dictum legatum non fuisset relictum pro nuptijs uel subsidio nuptiarum nec primo precessisset dispositio pura tunc mulieri nubili incipit deberi legatum z etiam ante nuptias requiruntur expense que tamen fiunt pro nuptijs z sine dubio pro nuptiarum subsidio unde dictum subsidium non ante debetur quam immineat necessitas.imminere autem potest tempore nuptiarum z ante quia sine dictis.ccc.virum non inuenit aut pro apparatu nuptiarum expendi oportet aliquid necessario sic intelligo dictum Bar.in.d.§.titio genero in fi.in penul.q cui addo.C.de pa.po.l.filia que loquitur de subsidio de quo ipse non dixit sed tantum cum relinquitur pro nuptijs z extra de dilatio.c.vlti.in prin. z extra de priui.c.ij.vnde appellatur caritatiuum subsidium quod in necessitatibus exhibetur in cle.vna de exces.prela.§.in exigendo per que patet quod ubi puella non esset nubilis non immineret dicta necessitas potest dicti subsidij z ideo ante etatem nubilem non deberetur licet tunc inciperet deberi pro subsidio ante nuptias. Adhuc etiam dicendum quod legatum sit modale in casu nostro cum fuerit primo relictum pure z sine causa adduco quia testator expressit se legare amore dei in relicto autem deo immortali uel alteri eius amore ampliandum est z dispositio ratio obseruanda quanto plus conseruari potest ut.l.nulli z.l.siquis ad declinandam.C.de episco. z cleri.extra de testamen.c.cum esses z c.cum tibi. Unum autem addo quod relictum in causam dotis uel pro nuptijs aut in causam nuptiarum reddit legatum conditionale continuo si legatarius grauatur de restituendo illud nuptijs non contractis ut.d.§ sed hoc presenti uel dicamus quod tunc legatum est purum sed resoluitur in defectum conditionis nuptiarum. Et ita dico z consulo ego Ang. zc. cccxciiij.

Estator Relinquit Benedicto filio suo iure prelegati vnum podere. Item edificium iura z nomen interrature cuiusdam appotece que bona a d ipsius Benedictum eius filium pro parte sui patris voluit spectare z plenarie pertinere. Item certa legata fecit filiabus z vni filio dicti Bene. Item iure institutionis relinquit simoni z paulo eius filijs legitimis z naturalibus z cuilibet eorum pro medietate pro indiuiso quedam bona imobilia z vltra predicta flor. mille quos uoluit per eos teneri in trafico quem facient cum

dicto Benedi. ⁊ extrahere quolibet anno x. annorum an
te partem ad rationē florenorum .vi. auri pro centenario
si uero infra x annos a die mortis dicti testatoris diuide-
rent ⁊ partirent eorū traficos a dicto benedicto quod di-
cto testatori displicebat ⁊ eius contrarium excitat ⁊ con
fortat eos tunc uoluit quod dicti flore. auri mile quousq;
compleatur dictum decennium remaneant continuo pe-
nes dictum benedictum dūmodo ipse caueat ydonee de
restituendo eos finito decennio ⁊ satisfaciendo eis ad ꝓ
uisionem. vi pro centenario pro quolibet anno in omni-
bus autem aliis bonis sibi heredes instituit dictos bene-
dictum Simonem ⁊ paulum filios equis portionibus.
Dubitatur an dictus benedictus dicta prelegata sibi facta
debeat computare in diuisione bonorum propter illa uer
ba pro parte sue partis non obstante quod postea in aliis
bonis instituerit sibi heredes dictos tres filios equis por
tionibus quia dicitur debere intelligi ut in istis equis por
tionibus debeat computare dictum prelegatum propter
dicta uerba in eo adiecta ut habeat pro parte sue partis cū
dictis uerbis non fuerit usus in alio prelegato simoni ⁊
paulo. Secundo dubitatur an si dictus benedictus petet
diuisionem ⁊ dat causam diuisioni inter se ⁊ dictos eius
fratres de trafico debeat retinere penes se dictos mile flo.
facit dubium quod dicti si diuiderent uel partirent dicti si
mon uel paulus ⁊ sic si esset causa diuisionis. Item eorū
fauore uidetur dispositum ut remaneant in trafico di pa-
ter per uerba vnde si benedictus dat causam diuisioni nō
uidetur quod incōmodum sentire debeat.

UM Fratres ad diuisionem hereditatꝭ paterne ueniunt prelegata aliem eo-
rum facta quia capiuntur ex ultima uolun-
tate ⁊ post mortem incipiunt vires habere
non cōferuntur sed prelegatarius precipua
debet ea habere nisi testator aliud uoluerit. C. de colla. l. a
patre que allegatur pro precipua in isto puncto ⁊ l. ea que
⁊ l. nec emancipati. eo. ti. no. in auten. ex testamento per
cy. ⁊ dy. e. ti. cum enim pater bona diuidit inter filios cui
libet signanter aliquid signando illud est cuiuscunq; pre-
cipuum. reliquum uero debet inter eos equaliter diuidi.
ff. de here. insti. l. ex facto. in prin. Ex hoc concludo quod
prelegata facta simoni ⁊ paulo de dictis bonis imobilibꝰ
⁊ florenis mile ipsorum ante partem debent esse precipua
Casus est in iuribus supradictis ⁊ potissime in. o. l. a pa-
tre sm bar. ibi ⁊ hinc descendit quod donationes simpli
ces facte filio in potestate quia patre mortuo confirman-
tur sapiunt nim relicti ⁊ ob hoc non conferuntur nisi in
tribus casibus qui no. C. de colla. l. illud sed hic de dona-
tione non querimus sed de prelegatis. Prelegatum au-
tem factum benedicto testator uoluit imputare in partem
partis sue. considerauit enim quod non faceret plenā par
tem suam ⁊ ideo reliquit pro parte sue partis ⁊ per con-
sequens illud uenit in collatione. sic enim placuit testatori
vnde aliud non inquirimus ut. d. l. illud ⁊ aute. ex testamē
to. eo. ti. Sed contra facit quod infra testator disponit quō
in omnibus aliis suis bonis instituebat equaliter dictos be-
nedictum simonem ⁊ paulum igitur uidetur testator no-
luisse ipsum benedictum habere predicta prelegata preci-
pua ante partem ex quo solum in residuo dictus testator
instituit equaliter dictos filios. ⁊ hoc scribit bar. ff. ad tre-
bel. l. marcellus. §. quidam liberis in pe q. que incipit que-
ro quid si testator dixit residuum bonorum meorum ⁊c.
sed respondeo quod casus diuersus est. Nam ubi testator
primo prelegauit ⁊ deinde instituit ⁊ dixit quod residuū
bonorum suorum volebat ad substitutum pertinere ⁊ ideo
non uenit prelegatum quia si ueniret non haberet substi-
tutus residuum sed totum. In casu autem nostro testator
non grauat filios onere fideicō super residuo suorum bo-
norum sed in omnibus aliis suis equaliter hered. e insti-
tuit dictos filios. equaliter igitur fieret diuisio omniū bo-
norum que inuenient sed non diuidentur legata facta be-
nedicto que testator uoluit habere precipua sed imputabū
tur sibi in suam hereditariā portionē sic enim testator ex-
pressit. Afferet ergo legatum predictum utilitatem solum in
hoc quia si benedictus uoluerit habere prelegata ipsa
habebit precipua ⁊ pleno iure ita quod non diuident sed
bene computabuntur in partes partis sue. Si ergo pars
sua impleta esset in ipsis prelegatis aut etiam facerent ma
iorem partem quam idem benedictus sit de hereditate pa

tris sumpturus nihil plus percipiet uel habebit si quid au
tem deesset parti sue illud esset supplendum de heredita-
te paterna aliud quidem allegari non potest nisi quia sic
placuit testatori. De prelegato autem florenorum mile cō
sideranda est testatoris intentio qui uoluit ipsos florenos
mile teneri communiter in trafico per annos x. ⁊ quolibet
anno dictorum x an. de fructis ⁊ prouentibus ipsorū mi
le uoluit ipsos paulum ⁊ simonem habere. vi. flore. auri
pro centenario ante partem nec hoc sapit usuram quia so
lum de questu licito trafici uoluit ipsos vi. pro centena-
rio annuatim habere. Si ergo ex trafico perderetur dam-
num esset commune ⁊ capitale non esset saluum ergo non est
sub usura quia nihil accidit sorti firme ⁊ continuo imacu
late extra de usur. c. salubriter. tenendi ergo sunt mile in cō
muni ut testator deprecatus est sed quia testator uoluit ipsos
inuitos in communione teneri prouidit quod si dicti simon
⁊ paulus diuiderent ⁊ partirent eorum traficos a bene-
dicto p̄dicto quod dictus testator dixit cedere ad sui dis-
plicentiam tunc uoluit eundem benedictum per dictū de
cenium continuo tenere ⁊ retinere apud se dictos flore-
nos auri mile prestita tamen cautione de restituendo in fu
turo decennio dictos florenos mile dic ie simoni ⁊ paulo
⁊ prouisionem. vi. florenos auri pro centenario quolibet
anno que quidem prouisio non sapit usuram ut supra ra-
tione predicta sed in hoc non pendet uis questionis sꝫ so-
lum in hoc ex quo benedictus prouocat ad diuisionem di-
ctos fratres suos simonem ⁊ paulum. an dictus benedi-
ctus debeat retinere hoc casu predictos florenos mile per
dictum decenium apud se. Et super dico quod non. nā re
tentio dictorum florenorum mile permissa est ipsi benedi
cto sub hac conditione si dicti simon ⁊ paulus diuiderent
a dicto benedicto ipsi autem non diuidont sed ad diuisio-
nem inuiti prouocantur per dictum benedictū ⁊ hec qui
dem longe differunt inter se diuidere ab altero vel ad di-
uisionem quem inuitum prouocari. ⁊ ideo minor. xxv. an
norum non diuidit sꝫ ad diuisionem bene prouocatur inui
tus idem in marito ⁊ in ecclesia. ff. de conditio. fut. l. ele-
ganter. C. de predi. mi. l. inter defun. do. l. i. ⁊ ꝗ. no. gl. hec
omnia in. l. fi. in glo. ultima. C. cōmu diui. Cum igitur le
gata conditionalia non debeantur nisi conditione imple-
ta formaliter. ff. de conditio. ⁊ demō. l. meuius ⁊ l. qui he
redi uel pro impleta formaliter habeatur ⁊ dicti simon ⁊
paulus ad diuisionem non prouocent sed prouocentur in
uiti igitur non diuidunt a benedicto sed benedictus diui-
dit ab eis inuitis ⁊ ideo nō habebit percipuos dictos flo
renos mile apud se per dictum decenium quos habere de
bet si dicti simon ⁊ paulus dictum benedictum ad diuisio
nem prouocarūt. Ex predictis quidem patet quod di-
ctus testator in sua ultima uolūtate multo plus fauisse vi-
detur prima fronte dictis simoni ⁊ paulo quam dicto be-
nedicto cum uoluerit prelegata facta illis fore precipua
⁊ ante partem deduci totum autem residuum uoluit in di
uisione uenire in qua diuisione forsan dicti benedicti con
ditio melior facta est quia in melioribꝰ bonis sibi portio
assignauit de quibus idem paulus ⁊ simon non possunt
quicquam percipere vel habere vnde forsan testator recō
pensauit vnum cum altero hoc tamen mihi non liquet ⁊ si
non curo sufficit enim sic testatorem uoluisse licet pariter
paterni muneris in paritate portionum vniformiter filiis
debeat consulere ne crescat inuidia inter fratres. C. de bo.
que libe. l. cum oportet § i C. de colla. l. illud in cor. ō trie.
⁊ se § ⁊ quod sepe vbi glo. determinat quod tanta gene-
ratur inuidia inter fratres propter disparitatem portionū
quod prius uelle frater extraneum habituram quam fra-
trem suum in verbo adducunt fundat se per. l. cum opor-
tet §. i nec mirum quia iure antiquissimo ante legum insti
tuta hec inuidia fuit genesi xxvij capitulo. Sed licet pater
non agat consulte plus vni concedendo quam alteri non
potest redargui cum liber sit filius parentibus assignata
descendentibus legitima portiōe de residuo disponere quic
quid placet ut in auten. nouissima ⁊ in auten. vnde si pa-
rens ⁊ in auten. vnde sumi. ⁊ in cor. ut cum de appel. co
gno §. est ⁊ aliud quoq; capitulum ver. ceterum si quidē
heredes fuerint nominati ⁊. C. de inoffi. testa. l. sancimus
§ repletionem cum simi. laudum autem datum inter di-
ctos fratres de ipsorum uoluntate reducens omnes filios
ad una ⁊ nomen heredum vniuersalium alias dispositionibꝰ
factis per dictū testatorem in dicto testamento saluis ⁊ fir
mis manen

mis manentibus predicte de decisioni nō obstant nec ad quesita aliud operantur Ego Ang.

In consultatione Pre-

dicta ni-
hil aliud disputatur nisi an prelegata facta
dicto benedicto imputari sibi debeāt in suā
hereditariam portionem et quod non veni-
ant imputanda probatur ex uerbis dicti testamenti seque-
tibus prelegatum dum instituit dictum benedictū vna cū
fratribus suis in omnibus aliis suis bonis equis portioni-
bus que equalitas seruari non posset si dictus benedictus
prelegata sibi facta imputaret in portionem hereditariam
quam hereditario iure consecuturus est cum tamen testa-
tor noluerit ipsum benedictum equaliter admitti et uerba
illa pro parte sue partis in prelegato posita possunt intelli-
gi ut referantur ad partem prelegatorum non hereditatis
quia antequā testator loquetur de hereditaria portione lo-
cutus est de prelegatis. Ad igitur ipsa prelegata ut magis
proxima referantur uerba illa pro parte partis sue et quia
si dicta prelegata imputarentur in hereditariam portionē
non perciperet benedictus ea iure prelegati sed iure here-
ditario et quia testator uoluit dicta prelegata ad eum spe-
ctare plenarie non autem spectarent si dicto benedicto im-
putaret in hereditariam portionem et quia cum dispositiō
concernit plura debet ea pariter terminare. ff. de uul. et pu.
l. iam hoc iure et de leg. iij l. si legatarius. §. fi. Sed cum te-
stator inter liberos prelegando disponit non est uerisimi-
le unum plus altero grauasse et maxime difformi grauā-
mine ut. l. cum pater. §. cuicus ff. de le. ij. vnde propter equa-
litatem inter filios obseruandam et uerborum testamen-
ti contrarietatem uitandam cum hic testatoris intentio
possit dici dubia regulanda est potius secundum iuris ci-
uilis censuram secundum quam prelegata regulariter nō
imputantur et ita inuenio consuluisse per dictas iiij ratio-
nes egregium utriusque iuris doctorem dominum petrum
de ancharano cuius consilium confirmauit excellentissi-
mus legum doc. d. bar. de salicceto addens quod ista que-
stio modicum uidetur dubia. mouetur quia heredes lega-
ta sua debent habere precipua nec ueniunt conferenda nec
in hereditate ut cōmunis diuidenda sed cuilibet ut precipua
assignanda ut. l. a patre. C. de colla. et l. filie. §. quod autē
eo. ti. propter duplicem rationem. Primo quia prelegatū
percipitur iure extranei non iure heredis ut. d. l. a patre.

Secundo quia testator prelegando nihil reperitur fecis-
se sed compelleretur coheredibus cōmunicare legatum sal-
uo nisi testator hoc ipsum specialiter derogauerit ut. l. filius
testamento. e. ti. in fi. Sed testator in proposito hoc nō de-
signauit specialiter. i. expressum ergo non tenetur cōmuni-
care uel conferre. Nec ob. secūdum eorum quod testator dis-
ponit ad ipsum benedictum pro parte sue partis spectare
quia illa uerba collationem uel cōmunicationem non infe-
runt necessario secūdum eum cum dari possint dictis uerbis
aliis duo intellectus affirmando rationes precedentis cō-
sultoris. et dicit pondera quod dicit pro parte sue partis ui-
de per prelegata non impleuerat intentionem suam sed p-
tem sue intentionis fecerat et aliam postea impleuit cum
equaliter eos instituit. vnde non est credendum quod in-
stituendo equaliter reuocauerit prelegatum quod patet q
dicit in aliis suis bonis et ceteris seu in residuo bonorū suo-
rum et c. vnde non est presumendum ita cito reuocasse pre-
legatum. ff. de condi. et de l. nam ad ea vnde reuocando
ab vno et non ab alio esset inequalitatem inducere et ge-
nerare odium inter filios et ideo talis intellectus non est
presumendus tanquā discrepans a mente testantis et hec
est dictorum consultorum intentio secūdum q constare vidi
per exempla unde quia consultores uiderunt meum con-
silium in oppositum et non curarunt consulere contrarium
scarco de eorum honore seruando animaduerto tantūdē
et considerans q eorum consilia meo iudicio discrepant
a tramite iur. recte intellecti non per cōperatiōnes. Unde
quod iam consului in primitiuo meo consilio eodem mo-
do concludo uidelicet q prelegata facta simoni et paulo de
bonis imobilibus et florenorum mile ante parte ipsi debet
habere precipua p l. a patre et l. ea que et l. nec emācipati
e. ti. per dy. et cy. in dicta auté ex testamēto cum enim pa-
ter prelegat et deinde distituit prelegata sunt precipua ff de
here insti. l. ex facto in prin. la grande. et hoc uerū nisi testa-
tor ipsa tari uoluerit in legitimā portionē heredi subseque-
ter scripto quia tunc illa seruanda est hic enim predomi-
natur et regit ultimas dispositionum uoluntates et distrahit
etiam a proprietate uerborum ut. l. in con ditionibus et j mū
locum ff de condi. et demon. in prin. et maxime in §. hec
scriptura Bar. de lega. i. l. hec verba vnde dispositio con-
ditionaliter habet pro pura si testator hoc uoluerit quod
autem debeat fieri imputatio in partem hereditariam vbi
testator uoluit uel debeat fieri collatio aut cōmunio proba-
tur in d auten ex testamento in l. filiam testamento C. de
inoffi testa l. si quantum §. et generaliter quis autem sanę
capitis dicere potest quod testator hic signanter et expsse
uolgerit in portionem hereditariam imputari dicto bene
dicto prelegata cum dixerit quod relinquebat eadem pro
parte sue partis quod uerbum partis in nostra materia re-
ferri non potest nisi ad partem hereditariam cum nullam
aliam speciem pretenderet nisi solūmodo id quod tanquā
ad filium decurrere debebat hereditario iure cum simus
in materia uniuersalis successionis deferende et sic verbū
portionis referatur ad quotam hereditatis et non bono-
rum ff de here insti l. seruum. §. hereditas et l. i § diuus
pius eo ti de lega i l. non amplius. § cum bonorum. Cum
ergo sic placuerit testanti aliud non inquirimus nisi quia
sic testator uoluit sic que testator disposuit. Unde conclu-
dendo dico quod si benedictus in prelegatis habeat tantū
quod faciat partem hereditatis sibi contingentem nihil ō
bonorum residuo consequatur quia testator uoluit si autē
minus habuerit supplebitur de residuo. Nunc respon-
deo sigillatim ad rationes in contrarium obiectas et primo
ad primam dum testator subiunxit quod in aliis suis bo-
nis equis portionibus heredes instituit benedictum pau-
lum et simonem vnde non esset equalitas et audi et bene
pondera q dicti consultores non aduerterūt. Nam institu-
tio licet sit facta in aliis bonis exceptis iudiciis et legatis
ut moris est tamē illa exceptio reprobatur ne uideatur te-
stator pro parte testatus et pro parte intestatus decessisse
et pro tanto instituti in aliis bonis uel in residuo bonorum
capiunt vna cum aliis bonis predictis legata et prelegata
et sunt heredes ex vniuerso tamen cum onere legatorum
et prelegatorum. ff de heredi. insti. l. si ita quis heres insti-
tutus fuerit excepto fundo et ideo benedictus et fratres
in vniuerso patrimonio successerunt ut heredes sed vici-
sim cum onere legatorum ita quod vnusquisque ad heredi-
tatem vniuersaliter inuitatus fuit sicut si testator intestatus
decessisset et ad prestationem prelegatorum quilibet ipsorum
vicissim tenetur prout testator disposuit quod benedictus
habeat prelegatum pro parte tamen sue partis quod ver-
bum bene sciuisset testator apponere in prelegatis aliorū
filiorum si uoluisset. Sed aliqua ratione motus non sic fe-
cit aut etiam quia sic sibi placuit ut infra subiungam. Sol'a
est ergo ratio quia illa uerba pro parte partis referunt ad
partem partis prelegatorum docent enim me ubi est pars
integra que prelegari iur. filiorum aliorum debeatur int. cum
non inuenies partem partis et per consequens nec totum
decisoria ergo est dicta relatio et quia in nulla parte testa-
menti testator usus fuit verbo portionis uel partis nisi qua-
tenus infra subiunxit in vniuersali institutione dum dixit
pro equis portionibus et c. ut sic de alterius partis pre possit
intelligi ergo ad istam portionem necessario non est fienda
relatio ut l. si seruus plurium. § fi. de lega i. Non ob secūn-
da ratio quod si benedictus in portione hereditatis impu-
taret nihil plus iure prelegati perciperet quia et hec plus
quam falsum est. Nā cōmodum huius prelegati est in hoc
q licet imputet in hereditariam portionem tamen in diui-
sione non eo inuito sed habebit illud sibi precipuum licet
alia bona ueniant diuidenda C. fa. her. l filium quem ha-
bentem et in hac seruari potest magna cōmoditas dicti be-
nedicti ex eo forsan quod habebat predia cōtermina uel q
ad illa predia afficiebatur propter memoriam antiquorum
suorum quorum fuerant uel quia ipse erat mercator et ha-
bendo fundicos et apothecas sibi redditas fundabatur
animamentum sue mercature quod multum ualet ipsi mer-
catori licet predium ipsum pluri precio non extimetur uel
quia inter predia testatoris illa erant predia prelecta C.
de admi. tuto. l. lex que tutores. ff si quis in frau. pa l. i. §.
sed si rem de bo liber. libertus de leg. i. l. si cui per glo. r. e.
in l. si in emptione. ff de mino. Unde forsan ex dictis cō-
siderationibus aut eorum altera testator moueri potuit ad
grauandum eum ut haberet pro parte partis sue. Consi-

derate enim potuit testator quod non obstante quod ipu ret in partem sue partis tamen remanebit equaliter vna cum suis fratribus propter concurrentes qualitates. Ad hoc etiam dicendum aliter quia filijs dicti benedicti quibus testator nihil legare uel relinquere tenebatur eo quod bene dictus primum locum tenebat .ff. de li. ⁊ posthu. l. gallus § in omnibus idem testator cccccc. legauit que sumant bo nam partem hereditatis adeo ⁊ in tantum quod non po test dici forsan grandis discrepantia inter filios ⁊ potissi me quia ut in facto mihi assertum est dictus testator pro eo dem benedicto de suo sumptus nuptiarum fecit ascenden tes grande summam vnde non sine quare dictus testator one ra assumendi dicta predia prelegata in partem sue partis in persona dicti benedicti adiecit ⁊ non in persona reli quorum filiorum quorum occasione non fuerat oppressus sumptibus nuptiarum nec in eorum filijs legata fecit. Quid preterea ⁊ si hee cause non fuissent aliud non diceremus ex quo sic placuit testatori cuius est pro ratione voluntas C. de necessa. seruis l. iij. in fi. ⁊ per hoc apparet respon sum ad aliud per utrumque consulentem allegatum quod non est uerisimile testatorem in prelegatis unum grauasse plus quam alterum ut cessaret inuidia inter fratres non enim ad presumptionem recurrimus ubi uerba sunt clara de le. iij. non aliter ⁊ l. ille aut ille. § cum uerbis de uer. ob l. con tinuus. § cum ita. Non ob. alia ratio primi consultoris quod testator dixit quod uolebat dictum prelegatum ad dictum benedictum spectare plenarie. nam ⁊ hec plenarie spectat cum in diuisione illud ponere non cogatur sed possit ipsum sibi habere precium libere ⁊ plenissime. Non ob. alia eiusdem ratio quod vna dispositio, concernens plura debet vni formiter compleri quia hoc est uerum si potest alias rema net in eo esse quo potest ut. l. nam hoc iure. ff. de vul. ⁊ pu pil. ⁊ l. quamuis C. de impub. ⁊ alijs substi. ⁊ quia in pro posito non est vna dispositio sed plures quelibet habet sen sum suum ⁊ effectum distinctum ⁊ seperatum ab alia. nam testator vnicuique filiorum prelegauit in sua oratione spe cialiter ⁊ distincte ideo de una in aliam non infertur ⁊ il latio fallax est. ff. de uer. ob. l. inter stipulantem. § sed hec dissimilis ff. de pac. l. labeo in glo. in uerbo ⁊ ideo. Nunc descendo ad rationes consultoris secundi ⁊ ad primam ra tionem dum dixit quod testator prelegando nihil reperi retur fecisse si compelleretur legatum communicare cum co heredibus. uerum dicit si ita esset sed testator uoluit totum oppositum in questione nostra. Nam testator voluit bene dictum legatum habere precipuum cum coheredibus nul latenus diuidendum dummodo tamen ipsum imputet sibi in par te partis sue ⁊ sic non bene considerauit. Non ob. uer ba sua dum dixit quod qui dicit contrarium sensum cauil lat quia imo dicens quod ipse dicit recedit a uero sensu te stantis declarato per uerba a quibus non est in dubio re cedendum quomodo enim uel qualiter apertius potuit te stator dicere quod prelegatum computetur in partem par tis sue quam adimpleuit infra postea instituendo filios ex uni uerso hunc sensum uerba non patiuntur. nam dicta uerba pro parte partis sue sunt relata ad filium ⁊ sunt modifica tiua prelegati. Non ob. quod dicit quod instituendo in residuo reuocatur prelegatum quod non est presumendum ne intelligatur testator se ipsum tam cito corrigere quia hec ratio est directe contra ipsius animum. nam primo testa tor disposuit in specie prelegando. demum postea uniuer saliter instituendo vnde species precedens derogat sequen ti generali uel uniuersali dispositioni non econuerso ut in capitulo generi per speciem ⁊ ibi plene per dy. de re iu. li. vi. dispositio igitur specialis facta de prelegato stat ut sta bat. s. quod benedictus habeat prelegatum eo modo quo testator prelegauit ⁊ in residuo bonorum sit heres ex equo cum alijs cum determinatione tamen ⁊ modificatione fa cta in prelegato ⁊ sic in vtraque dispositio salua est quate nus autem secundus consultor approbat rationes primi consultoris non respondeo plus quia iam responsum est supra. Et ita dico ⁊ consulo ego angelus ⁊ cetera.

cccxcvi.

Uctor insignis ex vico florenti no natus diues ⁊ consorti bus habundans etate iuuenis aspectu pul cer nomine magister petrus dominam bar tholameam iuuenem relictam alterius eadem professione similiter doctoris insignis iuuenem sic uetulam atque turpem ⁊ ad grauidationem ineptam sibi in matrimonium copulauit cum dote cccccc florenorum pacto apposito quod dictus magister petrus dictam dotem resti tuere teneretur secundum formam statutorum florentie dum taxat in ipsis autem statutis cauetur quod uxore premor tua uir nihil restituere teneatur sed marito premortuo re stitui debeat dos integra Ex eodem primo viro remansit vna puella nomine antonia qui quidem dictus vir dicte domine bartholamee reliquit el. ccc. ⁊ quedam suppele ctilia ⁊ re uera uoluit quod ista essent eius si domina bar tholamea predicta ad alia uota transiret ⁊ hec dicta do mina antonia in quadam sua quietatione confirmauit cu ius quidem quietationis forma talis est In nomine do mini amen anno domini. MCCCLXXIX indictione ij tempo re domini vrbani pape. vi. die. xx. mensis Maij domina antonia filia condam ⁊ heres pro media te francisci de ca stello cum presentia auctoritate ⁊ consensu checchi matio li sui curatoris fecit finem refutationem ⁊ pactum de vl terius non petendo domine bartholamee sue matri filie condam petri ⁊c. ⁊ vxori dicti petri ⁊c. de omni iure que sito eidem domine antonie filie ⁊ heredi pro dimidia di cti francisci de castello uel quod quartum dici posset in ⁊ super quodam relicto facto ipse domine bartholamee per di ctum franciscum in testamento per eum descripto manu ser colle notarij de creditis ⁊ rebus in ipso legato conten tis ⁊ alio quolibet relicto tam in proprietate quam in vsu fructu eidem domine bartholamee facto per ipsum franci scum ⁊ de omni eo ⁊ toto quod ipsa domina antonia re petere posset uel in quo ius habere pretenderet inde ⁊ su per dictis legatis ex eo quod dicta domina bartholamea transiuit ad secunda uota ⁊ hoc fecit quia uoluit ⁊ sic si bi placuit ⁊ potissime volens sequi intentionem prefacti francisci a quo dicta domina antonia dixit se fuisse moni tam ⁊ certioratam quod uolebat quod prefacta domina bartholamea consequeretur ⁊ haberet libere dicta lega ta etiam si ad secunda uota transiret renuncians predicta domina antonia cum presentia voluntate ⁊ consensu di cti sui curatoris exceptione dicte refutationis non facte rei non sic geste non promissorum ⁊ non contentorum omnium ⁊ singulorum ⁊ insertorum ⁊ exceptioni doli mali me tus causa uel ex iniusta causa ⁊ omni alij legum ⁊ iuris au xilio constitutionibus ⁊ statutis ⁊ expresse renuncians be neficio restitutionis in integrum restitutione minoris eta tis ⁊ beneficio senatusconsulti uelleiani certiorata prius de dictis beneficijs quid sit ⁊ quid dicant ⁊ de effectu di cte renunciationis a me notario ⁊ promisit eidem domi ne bartholamee quod de predictis nemini alij in totum uel in partem ius dedit uel concessit quod eidem domine bar tholamee ipsum ius pro ea requirere ⁊ eam ⁊ eius heredes ⁊ bona indenes ⁊ indemnia seruare ⁊ damna ac expensas ⁊ interesse reficere que ⁊ quas fecerit uel substinuerit in curia ⁊ extra ⁊ hec omnia ⁊ singula promisit eidem do mine bartholamee ac etiam iurauit ad sancta dei euange lia corporaliter tactis scripturis facere tenere attendere ⁊ obseruare ⁊ in nullo contrafacere uel uenire per se uel alium seu alios agendo uel excipiendo ratione minoris etatis vel alia qualibet causa sub obligatione omnium suorum bo norum ⁊ pena ccc. librarum dicens asserens se habere a di ctis legatis ⁊ testamento predicto ⁊ de intentione etiam prefacti francisci plenariam informationem ⁊ se certiora tam esse de omnibus supradictis quam penam eidem do mine bartholamee solemni stipulatione dare promisit si contrafecerit ⁊ ea pena soluta uel non contractus iste sit firmus ⁊ de predictis omnibus ⁊ singulis tenendis ⁊ ob seruandis ⁊ pena soluenda si commissa fuerit promisit ei dem domine bartho facere confessionem ⁊ coram iudi ce communis anchone ⁊ quolibet alio iudice competenti ad petitionem dicte domine bartho. Contingit quod, dicta do mina bartho in dicto matrimonio viri secundi premortua est. queritur an magister petrus predictus dotem restitue re teneatur nec non cum suo iuramento asserat ⁊ affirmet absque dicto pacto se cum ea nullatenus matrimonium contraxisse.

Unc Arbitramur scire ⁊ intelligere vnum quodque cum intelligimus ⁊ cogno scimus causas primas ⁊ principia vsque ad elementa secundum philosophum i phisi corum. Nunc ad propositum descenda mus ⁊ conclusiue loquens in hac materia binubori qui dum legebam

dum legebam volumen plene discurri per quam plurima individua in titulo de non eli. secundo nuben. col. j. ⁊ in ti. de nup. col. iiij. que non repeto ut non euaporem per aerē sicut aues sed tantum ad id quod occurrit considero secūdum omnes quod hodie indubitatum existit quod lucrorum primi consortij binubus immediate proprietatem perdit solo usufructu gaudens in dies sue uite duntaxat per. l. hac edictali. C. de secun. nup. confirmeta in dicto coll. de non eli. secundo nub. §. ⁊ hoc prospeximus ⁊ in dicto ti. de nup. §. si uero expectet uer. ⁊ hec sancita sunt ibi ⁊ generaliter dicendum est quod omnis causam deserit proprietatis modus ⁊ ibi mox ergo mulier coniuncta est alij ⁊c. ⁊ eo. ti. §. optime uer. ⁊ hec decernens ⁊ hec est regula generalis affirmatiua. Quid autem esset iuris antiquo secundum censuram. l. femine. §. i. C. de secun. nup. fuit opi. inter pla. ⁊ glo. non curo postquam iure nouo ⁊ nouissimo determinatum est quid iuris sit de quo per glo. in dicto uer. ⁊ hec sancita in uerbo coniuncta quia igitur dicta do. bar. ad nouissima uota transiuit secundum dictam regulam prima fronte proprietatem dictorum lucrorum a primo viro prouenientium perdidit ut est dictum. Predicta autem regula affirmata fallit primo si uir eius nomine franciscus noluit ipsa ista perdere sed dictam d. bartholameam retinere pleno iure etiam si ad secunda uota transiret. Ratio huius fallentie est duplex prima quia maritus eius secundum matrimonium sibi ad iniuriam nullatenus reputauit imo forsitan in se ipso ⁊ in sua mente premeditans considerauit quod potius cedebat in honorem eiusdem mariti ⁊ sue memorie ac filiorum eius eam secundo nubere quam aliter fornicari. cum igitur scienti ⁊ uolenti nulla inferatur iniuria aut dolus manifeste patet quod dicta mulier secundo nubens non est uiri animam contristata quam contristari solet eligendo secundum cōnubium ut in coll. de nup. §. que uero uer. nos igitur uidentes quinimo ⁊ neglexit defuncti memoriam ⁊ charitatem filiorum contempsit in dicto ti. de nup. §. si autem tutellam collatione. iiij. ⁊ si aliud diceremus sequeretur quod uir vxori sue nihil relinquere posset sub conditione si nuberet quod est falsum. hec enim cōditio non est reprobata iure. ff. de condi. ⁊ demon. l. i. ⁊ eo. ti. l. solemus ubi iste casus ponitur de viro vxori legante in tempus liberorum ⁊ l. cum vir ⁊ eo. ti. l. si tam facta in coll. de nup. §. si duo coniuncta glo. in uer. unum itaque de le. ij. l. si ita. §. si is cui defuncti enim uoluntas pro lege seruanda est ⁊ in omnibus dominatur cum non est iuri contraria sicut nec ista in coll. de nup. §. disponat quilibet enim sue rei est moderator ⁊ arbiter. C. man. l. in re mandata. habet enim vnusquisque in ultimo eulogio potestatem disponendi de suo prout uult. C. de sacro san. eccle. l. i. Secundo fallit si liberi ex primo coniugio existentes noluerunt eis queque acquiri aut si quesiecunt renunctauerunt iuri tam quesito cui renūciare vnusquisque potest pacto maxime iuramento uallato ⁊ stipulatione. C. de pac. l. si quis in conscribendo cum cor. sine. ⁊ secundum ea que ponuntur hic utrumque concurrit uoluntas primi viri de qua in quietatione fit mentio licet per enunciatiua uerba quibus tamen standum est inter partes. C. de contrahēda ⁊ cōmit. stipu. l. optimam ⁊ ibi per Iac. de bu. Secundo quietatio dicte filie de qua supra fit mentio sed aduertendum quia consultor primus restrinxit quietationem predictam ad legatum ccc. librarum ⁊ non benedicta filia quietauit non solum de. ccc. sed etiam de omnibus alijs rebus in legatis contentis ⁊ alio quolibet relicto tam in proprietate quam in usufructu ⁊ de omni eo ⁊ toto quod ipsa filia petere posset uel in aliquo ius habere pretenderet unde ⁊ super dictis legatis sue matri relictis in testamento scripto manu certi notarij publici ad quod testamentum se retulit ⁊ dixit se habere plenam notitiam ⁊ certioratam fore tenet ergo quietatio super toto ut. C. de transi. l. de his ff. quemadmodum testa. aperi. l. i. non enim minus ualere potest quietatio in relictis quam in legato ccc. cum sit vnica dispositio liberatoria vno structu uerborum cōgtinuata. vnde omnia que insecuntur in ea vniformiter terminant ⁊ eodem modo de vul. ⁊ pu. l. iam hoc iure. C. de impu. ⁊ alijs sub. l. quis nec vnica dispositio ex diuerso iure censeri cū pōt ff. de vsuc. l. eum qui edes. Cōcludo igitur ex premissis dictam dominam bartholameā ex predictis lucris a primo viro prouenientibus ex legatis potuisse disponere ad libitū sue voluntatis sicut potuit de originali patrimonio suo. Uidendū

igitur restat cōsiderato quod dicta domina bartholamea ad secunda uota transiuit quid de suo patrimonio originali uir sit ⁊ hec aduertendum subtiliter nam dicta domina bartholamea in suo testamento viro suo nihil relinquit sed filie. x. iur institutionis in residuo autem extraneum heredem instituit vnde non sumus in casu. l. hac edictali de secū. nup. iure autem nostrorum confirmando per quod disponitur binubum non posse conferre aliqua largitate suo cōsorti plusquam conferat ⁊ concedat uni ex liberis primi matrimonij cui minus relinquit sed sumus in casu quo binuba dat dotem viro secundo ⁊ in foro viri est consuetudo quod vxore premortua uir superstes lucretur totam dotem causa enim lucri mediata est municipalis censura matrimonium autem mediata an dictum statutum vendicet sibi locum existentibus liberis ex priori cōiugio ⁊ ista questio est dubia ⁊ in ea contrarium dicere quam plurimi excellentissimi legum doc. inter quos fuerunt Bal. de perusio Franci. de are. Tho. de corsinis viri graues ⁊ grandis recordij. Sed omissis eorum rationibus decisiue ueniā ad illud quod mihi uidetur melius ⁊ attende bene quo dictorum doctorum sententias contrarias reducam in consonantiam luculentam ⁊ considero quod vbi uigilat dicta municipalis censura aut mulier de lucrando cum viro paciscitur equiperando statutum ⁊ pactum. ff. de pact. l. non impossibile constante matrimonio mulier nec in rebus mobilibus nec se mouentibus aut imobilibus dotem augere potest aut iam datā diminuere palam ⁊ prima fronte ut eam postea in absconso suo uiro concedat ut coll. de nup. §. de augmentis cōiuncta glo. in uerbo incertum que sumpta est cum enim nupta esset non expediebat sibi pro matrimonio contrahendo facere augmentum aut diminutionem dicte dotis ut lucraretur augmentum aut diminutionem in perniciem filiorum quibus fecit iniuriam ⁊ filiorum caritatem contempsit ut s. dictum est in precedenti discursu ⁊ in hijs augmentis ⁊ diminutionibus vera sit opinio tenentium quod statutum regulatur ut pactum ut sicut b. nubilis suo consorti aliquis largitate concedere non potest plusquam concedatur uni ex liberis primi cōiugij ita nec in casibus supradictis. primitiuam autem dotem sui proprij patrimonij absque spe aliqua de lucrando per. l. aut pactum nulli dubium quod mulier date potest ut licet quoniam ⁊ proprium patrimonium iactare potest in mari nec esse ab eadem ratio exigenda. C. de rei vendi. l. cum a matre in glo. sed hic non est casus noster quoniam hic simul duo concurrunt ad lucrum totius dotis pactum videlicet ⁊ municipalis censura disponens super lucro totius dotis vxore premortua. Unde uidendum est si pactū aliquod operatur ⁊ si non an operetur municipalis censura ⁊ hoc dico exquiri oportere causas ⁊ pricipia vsque ad elementa. Considero enim quod cesaris maiestati bellissime uisum fuit mulieres primo coniugio stare contentas ⁊ felix atque benedictum illud appellauit in corpo. de nup. §. soluto nec mirum quia continentia non procul a virginitate cunsistit in corpo. de non eligen. secundo nuben. §. optimam ipsaque est que sola potest coram deo animas presentare in corpo. de leno. col. iij. ⁊ ideo per transitum ad sequens coniugium priuauit eas proprietate lucrorum ac etiam interdixit eidem licentiam largiendi aliquo titulo lucratiuo inter viros uel in uoluntate etiam de proprio originali patrimonio ultra quam largiretur uni ex filijs primi coniugij cui minus largitur ut d. l. hac edictali ⁊ in corpo. de nup. §. optime in prin. vsque ad ver. hoc idem obseruandum ⁊ in auo ⁊c. Quinimo ⁊ omne datum aut largitum per se uel interpositam personam aut de aliquo colore quesito habetur pro non dato ⁊ pro nō scripto ut in eo §. ver. ⁊ hoc decernens ratione nec mirum si interdixit quia cum mulier domum intrat viri eidem si posset filiorum vitam adduceret. C. de admi. tuto. l. lex que tutores ⁊ ideo secūdi matrimonij aut vlterioris tam viro quam vxori secundis nuptijs cum pactis lucrorum non sine causa interdixit licentiam cōsiderauitque cesar quod mulier secūdo nubendo aut etiam pater suis filijs inducendo nouercam filiorum priorum matrimonij caritatem contemnit ut supra dixi similiterque uiri anima contristatur ut dictum est. Et propterea decidendo concludo quod nec ad lucrum ex pacto aut quod ex municipali censura defertur uir superstes vxore premortua est uocandus ut d. ver. ⁊ hec decernens vbi nulla machinatione ⁊c. ⁊ vsque ad ver. hoc autem quod plus est ⁊ istud

est assumendum pro regula negatiua. Hec autem regula
fallit cum cessant hee rationes z principia quia nec vxor
secundo nubendo est viri animam contristata ut in propo
sito est nec etiam pietatem maternam contempsit ut est si
mulier in proposito quia dicta filia primi viri sient conten
ta secundis nuptijs matris sue z renūciauit omni iuri suo
sibi quesito in lucris ab eius patre descendentibus ut su-
perius est expressum nulli autem dubium est quod mater
secundo nubendo volentibus filijs primi matrimonij sua
matrimonium ex postfacto ratum habentibus vxoris bi-
nube non incurrit penas sed eas euitat in cor de non elt.
secundo nuben. §. gregorianis uer. uerū tamen continetur
glo. i in uer. copulantur prout quidam liberi habent inui-
to filio sed prout ibi est inuita filij hoc non probar sed licz
non probet superius est probatum. In proposito autem
dicta filia matrimonium ratum habuit secundum ea que
proponuntur z interfuit forsan eius ratum habere cum
forsitan propter iniquitatem fortune uiduantis matrē nō
expediebat eidem puelle matrem suam sine viro manere
uel ad quia continentia apta non erat uel quia reuerentia
sibi non adhibebat ut primo viro viuente sed iniurijs aut
vexationibus aliquibus premebat patentibus uel abscon
ditis quas forsitan le qui non lz i i C. quando imper. in-
ter pu. uel vidu. Sic z expedit pupillis per tutorem eorū
de morte paterna pacem fieri cum inimicis eorum sint
valde graues z maxime potentiorum. ff. de pac. in perso-
nam in prin. ff. de fur. l. interdum. §. qui tutelam per Ia.
de are. in l. i. C. de in inte. resti. mi. spec. in ti. de homici. z
in ti. de pa. z treug. Io. an. in nouella in c. si annum de iu
di. li. vi alias gale. in sua margarita in ti. de accusa. Se-
cundo fallit cum mulier secundo nubendo absqz pacto de
lucrando z seu absqz lucro inducto per municipalem cen
suram cum minori dote z absqz dicto pacto aut reseruatio
ne municipalis censure nubere nō poterat cui nupsit nec
honeste alteri nubere poterat z maxime sine peccato. hec
enim sunt paria nullo modo posse aut non sine dedecore
ff. de condi. z demon. l. hoc modo non enim fuit intentio
nis cesaris mulieres uiduatas ad non nubendum compe
scere sed solum ne occasione libidinis affectare filiorum
vitam adducerent viro secundo tex. est in cor. de non eli.
secundo nup. § si uero intestatus uer. neqz ex hoc eas ad
necessitatem. Quinimo voluit z mandauit potius eas in
secundo matrimonio caste viuere quam contra leges lu-
xuriari ut patet ibi. in themate autem nostro prout audio
dicta mulier ad continentiam apta non erat. probatur ab
effectu quia uirum secundum accepit ad liberos procrean
dos z propter grauitatem etatis erat inepta nec eide erat
innata prudentia que solet firmare columnas z fundamē
ta domus uiri que tunc a domino deo est prout ait sapiēs
prouerbio. xix capitulo z uir premortuus illustris scientie
philosophie artium z medicine doctor fuit. secundus au-
tem vir similiter eadem scientia ꝑpolebat ac etiam flore-
bat etati quasi adolescenti. C. de stud liber. vr. ro l. i nec
non oriundus de splendidissima ciuitate florentie quantū
cunqz esset ex vico. ff. ad municipa l. qui ex vico. ff. de iudi.
l. insule in cor. qui. mo. na. effi. le. § si uero nec ciuis licet in
puncto transfigurato aliud dicatur z in lucris licius co-
piosus atqz etiam habundans fratribus z consortibus p
quos solet domus tuta manere vnde mirum est quomo-
do vir secundus etiam concurrente pacto aut lege de do-
te lucranda uoluerit ad tale matrimonium inclinari z po
tissime quia origo sua maior pars fortune ad ciuitatem re
ferendo dicta autem vxor de nō tali progenie. Si quis igi
tur bene considerat quid lucri ex dote cōsequatur talis du
cens uxorem sub nomine dotis cui ducenti resistit dictum
citomis ne uxor dicatur sub dotis nomine ut pariquis nu
bat z hic nulla paritas nempe nihil lucratur nisi quoti-
dianas angustias cum alias non vxoratus timentis viduā
ducit vxorem que sibi mater esse posset z sibi ad prolem
penitus est inepta propter grauitatem etatis z cui sensus
z prudentia non adest ut expedit mulieri edificanti colū-
nas domus z considerata paritate dotis considerataqz
qualitate dotis uiri qui tunc z nūc etate florebat z splen
debat scientia z moribus z uxorem aliam longe plus ho
norabilem potuisset habere nempe nihil habeat igitur di
ctum lucrum talis uir in recōpensatione tante imparitatis
facere debet ꝑ hoc est glo. ordi. singularis C. de do. pro-
mis. l. si uoluntatis in casu econuerso cum ignobilis dotat
vxorem nobilem no de verbo. oblig. a. l. si ita stipulat⁹ §.
si tibi scripsero z ibi per Bar. z hoc casu non haber lo-
cum autem equalitas potissime cum non sit hodie in vsu
secundum glo. ibi Cy. Iac. bu. z Iaco. de bel. z Bar.
Qua propter concludo tam propter formam statuti quā
propter pactum z quia filia tunc matrimonium ratū ha
buit illud que nō impugnauit maritus primus imo dedit
licentiam secundo nubendi dictum virum totam dotez lu
crari ex quo nō poterat absqz pacto z circūscripto pacto
debet lucrum sentire ex forma municipalis censure. Opi
nio ergo tenentium oppositum vera sit quatenus mulier
inmensam dotem dedit aut nubere potuit sine pacto z
etiā sine ligamine municipalis censure quia tunc totum z
quicquid dedit imense cum pacto de lucrando aut absqz
pacto confidens forte vir de municipali censura illud to-
tum regulatur secundum formam l. hac edictali in. de co
plus non lucretur vir sequentis matrimonij quam vnus
ex filijs primi cui minus relictum fuerit aut quoquo titu-
lo elargitum z hec quidem dicta sunt mea regulātia opi.
dictorum dominorum doc. licet non cogitauerint in predi
ctis. Et ita dico z consulo ego Angelus de perusio legū
doc. z c. Florentie. Mcccclxxxix. mensis decembris.

cccxcvij.

nidam Puer sagipulauit pillam cum sagipulo que pilla p-
cussit in terram z rebalzando percussit quē
dam alium puerū in brachio qui percussus
cepit flere pater cuius dedit ei⁹ alapam sagipulā
ti z eum etiam fugauit. Queritur de duobus primo an
percutiens cum pilla incurrat penam statutis disponentis
de percutiente studiose cum re apta euidenter ad nocen-
dum. secundo an dictus pater potuerit dare licite alapam
puero sagipulanti nec ne cum dicat se ad vindictā fecisse.

udus Pille antiquissima res est z omni iure permissus. ff. ad l.
aquil. l. item mela. in prin. non distincta qua
litate ludendo an cum sagipulo an sola ma
nu ut cōmuniter fit non enim lex distinguit
vnde nec nos sicqz lex latissime loquitur z ideo sic intel
ligenda est primum probatur. ff. de publi. l. de precio secū
dum in. l. in fraudem. §. fi. cum. l. sequen. ff. de testa. mili. z
quod hic iaculandi modus non sit interdictus probat in
l. item si obstetrix. §. fi. ff. ad. l. aquil. ubi est cas⁹ quod in-
telligo nisi iaculandi modus sit perniciosus talis enim tūc
ludus noxius est interdictus eo. ti. l. nam ludus. Ex ꝑdictis
infertur necessario quod pilla non est euideter apta ad no
cendum quia tunc ludus eius non esset permissus sed in
terdictus ut. d. l. cum ludus z. C. ut armorum vsus. l. vna
no. in. d. § fi. z in. l. qua actōe. §. siquis in collutatione eo.
ti. illa enim res euidenter ad nocendum est apta que prin
cipaliter ad nocendum in sui figura est ordinata quoniaz
naturam rei per prius non secundum accidentia conside-
rare debemus ff. de lega. iij l. sed quid earum. § inter em
ptam z. ff. si ager vectiga. l. i. z. l. si non ergo candelebra
aurea z argentea sunt res euidenter ad nocendum apte
quia non ad hunc finez artificis industria sunt formata sed
potius ad finem tenendi afferentis z producentia nobis
lumen z si dicatur non ne nocere possunt non est negan
dum sicut z claues camere z apothecarum z aliorum si
milium sed licet nocere possint non sunt per euidentiam
apte ad nocendū quia ministerio artificis ad hec talia fa
bricata non sunt alias qui percuteret aliquem cum alu-
cta vel caliga uel cum frustro carnis aut uno pulo sicut iā
vidi diceretur percussisse cum re euidenter apta ad nocen
dum quod est falsum z hoc cognoscimus per sensum na
turalem vnde aliam rationem inquirere non est nisi infir
mitas intellectus secundum phylosophum. Tres ergo
notande sunt species vna armorum de quibus habetur in
corpo de armis z. ff. de verbo signi. l. armorum z iste nō
est casus noster. Alia est verum euidenter aptarum ad no
cendū quia hominis industria z artificio nocere possunt
z ad nocendū euidenter sunt apte z hac appellatione nō
continentur nisi res ille ordinata que per facti euidentiam
aptitudinem habent nocendi sic enim statutum loquitur
vnde non est recedendū a verbis ut l. non aliter. ff. de le.
iij z ubi requiritur euidentia non sufficit simplex existen
tia ab euidentia sequestrata ff de ri. nup. l. palam. ff. d. edil.
edic. l. queritur. §. i. vbi cicatricem euidentem z periculo-
sam z c.

sam zc. de uerbo sig.c.ij.ubi tex.coniunc.glo. Jo.an.in uerbis manifestum unde illud dicitur esse euidens cuius probatio dicitur esse in euidenti z manifesto ut.o §.fi. z ibi glo. Jo.an.facit ff qui satisda.cogan l.si uero.§.qui pro rei ibi euidentissime locupletem zc. ubi glo dicit euidens esse quod manifestum z notorium est ita quod probatione non indiget facit etiam. C.de spe.l.cuies z quod not. Inno.de offi deleg c.fi. z de iureiurando.c.ad nostram in.c.tua nos de cohabi.cle. z mo.C.qui z aduersus quos l.i.in glo. Nulli est autem dubium quin sit contradictor nature dicens quod pilla non sit ad ludendum ordinata z maxime que pueris conuenit habentibus manus moles z debiles nec est res euidenter apta ad nocendum licz potestatem habeat nocendi. Tertia species est rerum aptarum ad nocendum z considerato quod infinita exempla ponere possemus rerum que ad nocendum principaliter non sunt ordinate sed ad alium finem iustum uidebitur z honestum tamen econuerso usu earum dicere que res nocere possint z in hoc standum est opi. uulgi qua cessante standum erit iudicantis arbitrio quoniam in non habentibus eandem rationem z formam semper ad arbitrium iudicis recurritur. ff. iudica. sol.l.vir bonus z.o.l.si uero.§. qui pro rei.ff.de pe.l.hodie de ifa.l.quid ergo.§ pena grauior. Premitto etiam quod siue ludendi causa siue non pilla fuerit missa z iaculata per alium si per rebalzationem z preter omne propositum iaculantis et fuit in proposito aliter fuerit percussus iniuriarum non oritur quia sine iniuriandi affectu iniuria non committitur z ideo tunc solum oritur acquilia que competit solum pro damno dato i culpa leuissima circumscripto omni dolo z culpa lata aut leui ff.ad.l.acquil.l.in.l.acquilia la ij Si ergo non iniuria nec iniuriarum competit ergo vindicta locum non haber precedere ergo debet iniuria absqz qua non est dare vindictam ff.ad.l acquiliaz si ex plagya.§.tabernarius coniuncta glosa que incipit a vindicta z lege si vendicari. C.de pe. z.l. i.in fi.de sum tri.in alia autem materia aliter accipitur uerbum vindicta. C. z insti.de manu.vin. z ibi per glo. z per azo.in summa per hoc quia vindicta debet esse conformis iniurie ut patet in statuto de vindicta loquente. Sed hec esset disproportio z difformitas si poneremus dolo malo iniuriam ad uindictam fieri posse pro culpa leuissima ut patet etiam ad sensum dolus eniz preponderat omni culpe nec est vindicta possibilis in casu nostro nisi actus fieret propositum prout preter propositum cum pilla percussio facta fuit que quidem percussio non infert iniuriaz.casus est ff. de iniuris.l.iii ff.ad.l.acquil.l scientiam.§.sed si defendi quibus rationibus non potest responderi. Concludo igitur ex premissis duo uidelicet pillam de qua queritur non fuisse nec esse rem euidenter aptam ad nocendum z per consequens non comprehendi sub uerbis statuti loquentis de pena percutientis cum re apta euidenter ad nocendum vi bo.rap.l.pretor.§.docere de adul.l.denunciasse.§. quid tamen de iure patro.l.adigere.§.quamuis solu.matri.l.si uero § de iuro de iniusto l.habebat in prin ff de re iudi.l.duos z maxime quia statutum predictum exigit dolum ut patet ex uerbo illo studiose tex est coniuncta glo. in cor.ut exac. instan dot.§.fi.que notabilis est colla vij.

Secundo concludo non potuisse fieri nec cadere posse vindictam de dicta percussione facta cum pilla modo predicto.cautius igitur fecisset pater offensi pueri si dixisset se percussisse puerum [illegible] animo corrigendi. Poterat enim licite z impune sic cum alapa percussisse qua percutiuntur pueri z etiam cum habena. C.ad sille.l.fi.coniuncta glo. est enim permissum senioribus errantem corrigere iuuenem leuiter z modeste arbitrio boni uiri ut.l. prima. C de emen.propinquo.licet illa de propinquo loquatur idem tamen dicam in non propinquis in tali puero z tali genere correctionis. sed quia dixit se fecisse ad vindictam standum est dicto suo quia mens nostra interior soli deo est nota z nobis ipsis z de ea alius non potest ferre iudicium insti de actio.§.alie in glo.ma.cum fi. facit.ff.de neg gest.l.nensenius que in fra.cre.l.fulcinius §.quid sit latitare coniuncta glo.ff de do.excep.l.apud celsum in princi.ubi est glo.optima. Super autem aliis punctis nihil dico quia per alios dominos doc.allegatum est. Et ita dico z consulo ego Angelus de perusio legum doctor zc.

Uedam Dña bilia dedit in dotem viro suo.ccccccc.xij flore nos auri z stipulata est sibi reddi a viro z a pluribus aliis simul z se simpliciter z in solidum obligans ad restitutionem eius eo casu quo restitui deberet hiis verbis in instrumento dotis appositis videlicet pro quibus dote z donatione soluendis z ad implendis obligauerunt eidem domine se ipsos z quelibet eorum insolidum heredes z omnia bona mobilia z imobilia presentia z futura que pro ea constituerunt precario possidere ita quod ex pacto predicto aduenientes casu liceat dicte domine z suis heredibus z cui vel quibus iura sua concesserit auctoritate propria ingredi bona dictorum debitorum z cuiuslibet eorum z que ex ipsis maluerit z de eis tenutam z corporalem possessionem apprehendere z tenere ipsaqz habere tenere z possidere vsufructuare vendere z alienare z sibi pro iusto precio retinere donec de dictis dote z donatione fuerit integre satisfactum zc. Queritur ad heredes illorum qui se obligauerunt ad restitutionem dotis dicte dñe bilie sint pro restitutione dicte dotis obligati nec ne.

Uestio Predicta finaliter residet in hoc an bona heredum illorum qui se obligauerunt ad restitutionem dotis dicte domine bilie sint pro restitutione dotis predicte obligata de bonis enim ipsorum obligantium non est questio z prima fronte uidetur quod non. Nam bona heredum pro defunctis debitis non sunt obligata de iure communi nec etiam pro legatis ab ipso defuncto factis licet creditores z legatarij possint in eis habere pignus pretorium pro satisfactione debitorum z legatorum cum in eorum solutione cessatur ut.l.i.in fi C. commonia de lega.coniuncta.l.certa ut in posses.lega.licet gl. in.d.l.i.in fi.aliter eam intelligat z non bene secundum Cy. Bar. z alios sed dubium facit an dicti obligantes se z eorum bona in dicto instrumento dotali intelligantur obligasse bona heredum eorum z uidetur quod non ut patet in.§ pro quibus dote z donatione zc.ibi qui pro ea se constituerunt possidere precario z ibi ingredi bona dictorum debitorum z cuiuslibet eorum zc.que quidem constitutio precarij non cadit in bonis heredum nec etiam videtur cadere potestas data dicte domine bilie de vendendo z alienando bona ipsorum debitorum z est facienda relatio ut rectus sit sermo z congruens interpretatio.ff. de peti.heredi l.item ueniunt.§.aptande de auro z argen. lega.l.plautius. Pro hoc etiam quia pactio ambigua contra stipulantem z paciscentem interpretanda est.ff.de pac. l.veteribus cum materia z hec opinio est vera si legatur uerba dicti instrumenti plene z continuatiue ita quod nullus sit punctus nec littera grossa inter relatiuum que z verba illa presentia z futura. Sed punctuando post illa verba presentia z futura qui punctus rationabiliter fieri debet cum oratio inueniatur completa ex uerbo principali supposito z apposito clare patet quod obligata sunt bona heredum ut patet ibi z cuiuscunqz insolidum heredum z bona. Nam istud uerbum bona venit ad determinanduz personas plurium.l.principalium z heredum z omnia possunt determinari pariter z eodem modo ergo vniformiter debent determinare ut.l.iam hoc iure de vulga. z pupilla .ff.de impu. z aliis sub.l.quamuis. Non enim debet vna dispositio iudicari difformiter cum potest vniformiter de fiat eiusdem uoluntatis diuisio ut.ff.de vsucap. l.eum qui edes incipit ergo oratio in alio ver.que se pro ea constituerunt zc. z tunc congruens est relatio soli ad bona ipsorum debitorum prout de precario z de alienandi potentia uerba dicti instrumenti cantant z sic singula singulis referendo bona resultat latinitas z congrue interpretatio z semper ita fieri debet relatio cum ad omnia non potest fieri nec quicquam in dispositione reperiatur prolatum superuacuum uel inutile. C.de fideicom.l.eam quam in glo. z.ff.de pac.l.qui in futurum.§.fi.in glo vlti eo ti. l.si fideiussoris ver.cum alio coniunctio zc.coniuncta glo. cum aliis simi. z hoc est uerisimile debitores uoluisse quia non est presumendum quod uoluerint consulere plus heredibus quam sibimet esset enim peccare contra ordinem caritatis que semper incipit a se ipsa. C.de seruit.l.preses C.de alien iu l.i. z.ij. z quia obligatio bonorum non est odiosa nec preiudicialis z quia ob hoc introductum est

quod extendatur ad futura licet sub cōmemoratione ver-
bi presentis facta fuerit. l. si C. que res pig. ob. pos. cōmu-
nia predi. l. in venditione ff. de verbo ob. l. in conuentio-
nibus ⁊ ubi oratio seu dispositionis verba sunt ambigua
eo quod volubilia sunt ad plures sensus vel propter vari-
as significationes dictionum vel propter diuersum modū
punctandi litteras ⁊ dictiones prout contingit. l. epistola
§. fi. ff. de pac. in ver. heres que incipit primo puncta cum
similibus ⁊ causa dotis est ut pro dotibus respondere de-
beamus sicut est in casu proposito ut in regula iuris in am-
biguis de regu. iur. ff. Non ob. l. veteribus quia in dotib⁹
non loquitur pro quibus multa specialia sunt inuenta ut
l. i. ff. solu. matri. qui ergo iudicare habet, videat quod ve-
risimilius est. Nam ut dixi non est verisimile quod volue-
rint obligare bona heredum ex quo obligauerunt here-
des ⁊ obligauerunt se ipsos ⁊ bona ipsorū ar. ff. de pac.
l. qui in futurum. §. si ex altera secundum vnam lec. bar. ⁊
facit illud generale inspicimus in obscuris ⁊c. ⁊ c. in ob-
scuris de regu. iur. li. vi. Et ita dico ⁊ consulo ego angel.
⁊c. MCCCC. februarij. secundum cursum perusij.

cccxcviij.

Arius Est termin⁹ ad probandum ⁊ probatum habendum. te-
stis iurauit. i. terminum sed non deposuit ta-
men pars semel iudicem interpellauit ut te-
stes examinaret ⁊ infra terminum iudex
autem protelauit. Queritur an hoc tendat in preiudi-
cium producentis. Secundo queritur quid si iudex de-
dit dilationem post dictum terminum ad faciendum ip-
sos testes examinari ⁊ examinati sunt non aliter cogni-
to de causa impedimenti nisi per proprium iuramentum
an dicta examinatio teneat. Secundo quid si pars pe-
tijt testes examinari sed noluerunt testificari ⁊ pars non
petijt eos cogi per iudicem an ei imputetur si in causa suc-
cubuit.

E primo Dicendum est quod non sufficit testes iu-
rasse infra terminum quoniam per testem
solum iurantem nihil probatur explicite de-
situr enim quid depositurus sit ⁊ illa ver-
ba ⁊ probatum habendum ad probationem explicitam
referuntur non autem ad confusum nullum sensum ha-
bentem. ff. de testa. tu. l. duo sunt titij. ff. de reb. dub. l. quo-
tiens idem sermo. ff. de verbo. obli. l. quotiens in stipula-
tionibus non enim potest dici facta probatio ex suo iura-
mento cum ex eius pronunciatione sola nihil appareat
quid quale quantum ve dicturus sit ut. l. stipulationū que-
dam certe cum principio. l. sequentis ff. de verbo. oblig.
⁊ quasi per totum illum titulum imputandum ergo est p-
ti que testes examinari non fecit ⁊ licet examinatio spe-
ctat ad iudicem ut l. si quando. C. de testi. eo quod testis
iudex debet intrare secretum tamen sollicitudo spectet ad
partem ut dicta l. si quando ⁊ ideo nisi fiat iudici protesta-
tio quod testes examinari faciat non presumitur stare per
officialem ut. l. i. C. de suscep. ⁊ arcbi. li. x. l. placuit. C. de
colla. fun. pa. Et ideo dixit bar. esse consilium quod pre-
stito iuramento incontinenti pars protestetur iudici quod
examinet dictos testes alias imputandum est negligentie
sue secundum arcbi. ⁊ Inno. in c. pia de excep. li. vi. bar.
in. l. damni §. sabini in fi. ff. de dam. infec. sufficit autem p-
testatio vnica ad constituendum protestatum in mora ⁊
ad excusandum omnem negligentiam protestantis C. de
euict. l. empti. actio. ⁊ l. si parentes ⁊ l. cum successores.
C. de acti. emp. l. i. in principio. C. de iure do. impet. l. fi.
C. de rer. ven. l. si fundus ⁊ ubicunq; inuenitur denuncia-
tionem combinari debere exemplum in petitione aposto-
lorum ⁊ in creditore volente vendere pignus cum inter
eum ⁊ venditorem pactum fuit appositum dicas esse spe-
ciale cum regulariter vna sola sufficiat. ff. de usur. l. mora
in principio in glo. parua que incipit dando dilationē que
valde notabilis est ad hoc quod etiam tenuit Bar. in l. si
ita quis §. seya cauit. ff. de verbo ob. hic autem facta fuit
ut reperitur in actis ⁊ ideo sufficit. Non enim par-
ti fuit necesse super hoc iudicem semper instare ut exa-
minatio predicta fieret ut expresse decidit glo. predicta.

Concludo igitur ex predictis per relationem predictā
ad preiudicium producentis non tenere. Super secun-
do dicendum est examinationem predictā quandocunq;
factā post terminū valere ⁊ tenere. Nā ⁊ absq; termi-
no probatio fieri potest non solum in ciuili imo ⁊ in cri-
minali iudicio. ff. de adulte. l. in crimine ⁊ ibi per Cy. ⁊
Bar. ⁊ licet dicta dilatio forsan non debuisset dari non
precedente alia cause cognitione quam iuramento ō quo-
plene per Cy. in l. i. C. de dilatio. tamen ex quo dicta di-
latio data fuit nec est reclamatum per partem aduersam
cuius consensus tacito dicitur dicta interlocutoria confir-
mata C. de appel. l. hq qui ad ciuilia imputet ergo sibi ad-
uersarius qui concessioni dilationis nō contradixit si sibi
dilatio displicebat dicta enim dilationis cōcessio etiam si
aduersarius contradixisset non est nulla sed iniqua ⁊ ideo
transiuit in rem iudicatam lapsu. x. dierum quantū ad par-
tem non quoad iudicem qui habuit potestatem reuocan-
di secūdum Bar. ⁊ alios. ff. de re iudi. l. i. quod iussit. Et
ideo concludendum est examinationem factam dicta dila-
tione pendente valere ⁊ tenere etiam si emanasset imo
ex ea parte quia nulla alia cause cognitio interuenit nisi so-
la sacramenti dilatio que in vsu quotidiano consistit s. al-
io non exquisito secunda dilatio concedatur a quo vsu
recedendum non est de quo in Specu. in ti. de dila. iuxta
finem. Et hoc seruant potissime canoniste ut habetur iij.
q. v. c. fi. de electio. c. quia propter § illud. Pro hoc facit
ff. de excusa. tuto. l. scire oportet. §. sufficit ⁊ ibi per Iaco.
de are. de re. mili. l. iij. § si ad diem per Inno. de testi. in c.
in causis ⁊ Specu. ubi supra. De tertio non expedit ad p̄-
sens disputari quia de hoc non queritur sed recurrere ad
Spec. in ti. de teste. §. qualiter ver. quid si quis petijt testes
⁊c. Nec etiam expedit disputari quando datur solum ter-
minus ad probandū uel ad testes producendos vt sussi-
ciat infra terminum illos iurasse de quo sunt opi. de qui-
bus per Specu. in d. § qualiter ver. his quoq; cui dat⁹ est
terminus cum additione parua Io. an. ⁊ fuit datus ho-
die terminus ad probandum ⁊ probatum habendum ⁊
cum addi. magna eiusdem Io. referentis opi. plurium
que incipit quod ibi dicit non terminat hunc casū Bal.
etiam precise tenuit. ff. de acquir. here. l. anuslius in prin.
quod ubi datur terminus ad probandum ⁊ probatū ha-
bendum non sufficit testes infra terminum iurasse. Et ita
dico ⁊ consulo ego Angelus ⁊c. Florentie. MCCCCXCVIII.
mensis Februarij.

In causa Vertente interim no-
bilē militem dominū
Franciscum liuroti de ferretis de anchona
accusatorem ⁊ Iānellum liparelli de castro
paterni comitatus anchone accusatū eo q̄
dictus iānellus scienter ⁊ dolose in anno domini. M.
cccxcviij de mense Martij dicti anni propria auctoritate
⁊ ausu temerario inuasit ⁊ turbauit ⁊ molestauit dictum
dominum franciscum de quadam petia terre vineate ⁊ ar-
borate tunc ⁊ nunc dicti domini francisci posita infra sua
latera spectante tunc ⁊ nunc ⁊ ante iur. domini. ⁊ pos-
sessionis videlicet dictus iānellus intrando in dicta petia
terre ⁊ in ea stando ⁊ morando ⁊ per eam ambulando
⁊ magistrum nicholam de senis habitatorem dicti castri
paterni soccidum ⁊ laboratorem dicti domini francisci di-
cte terre cum vinea ⁊ arboribus expulit de ea ⁊ ipsum la-
borare impediuit ⁊ eidem minatus fuit de offendendo si
inde non exiuisset ⁊ canas in dicta petia terre cum vitis
⁊ arboribus tunc existentibus deiecit ⁊ proiecit foras de
dicta petia terre cum vitis ⁊ arboribus ⁊ alias molestias
ibidem ⁊ in ea dicto magistro nichole intulit ⁊ fecit cō-
tra formam iuris statutorum ⁊ ordinamentorum cōmu-
nis anchone ⁊ contra voluntatem dicti domini francisci
⁊ dicti magistri nichole cōcludendo in dicto libello ⁊ quo-
libet predictorum condenari ⁊ puniri secundum formam
statutorum cōmunis anchone ac etiam condenari dictū
iannellum quod decetero non molestet nec turbet dictū
dominum franciscum in sua possessione ⁊ eidem perpe-
tuum silentium imponi non astringendo se ad omnia pre-
dicta probanda sed ad ea solum que sufficiant ad victoriā
sue cause. Visaq; dicta accusatione ⁊ eius tenore ⁊ vi-
sis exceptionibus productis per dictum iānellum ⁊ posi-
tionibus ⁊ articulis hincinde productis ⁊ visis dictis ⁊
attestationibus testium productorum hincinde ⁊ etiā in-
strumentis ad fortificationem iuris cuiuslibet litigantium
ac etiam statutis quibusdā mihi ostensis cōmunitatis an-
chone ⁊ omnibus ⁊ singulis actis ⁊ actitat. in dicta cau-

la pro

sa pro utraqz parte que quodammodo cuilibet consultori in-
tollerabilia sunt z melius esset in tanto turbine actorum
consulendo abstinere sed totum pondus relinqui iudici q̄
causa cognoscendi qui omnia debet diligenter fuisse per-
cunctatus z vitia z defectus utriusqz partis sibi fore pate
facta ex viue vocis oraculo advocatorum z procuratorum
tamen quantum in mente mea percepi precibus exoratus
ut in causa predicta consulerem quid mihi de iure videt.

Considero dictam causam dividendam per membra ut
sic ita divisa reduci possit ad consonantiam iucolentā. Et
primo considero accusationis predicte tenorem quia in ea
intentatur simul possessorium retinende z recuperande
si non fallor. Nam in ea proponitur dominum franciscum
turbatum z inquietatum z species turbationis exprimū-
tur turbationem necessario includentes de ui z ui ar. l. viz
facit ac etiam possessorium recuperande dum proponitur
magistrum nicolaum faccidum z laboratorem de dicta pos-
sessione fuisse expulsum quo expulso dominus franciscus
licet ignorans naturalem perdidit z ciuilem. ff. de acqui.
pos. l. peregre § quibus explicitis cum iuncta glo in verbo
fuisset z. C. eo. ti. l. fi. z ibi glo. z cy. hec autem iudicia cō-
tradictoria non compatiuntur adinuicem ergo libellus
ineptus. C. de fur. l. i. cum sua materia z hoc satis est no-
tum. Hoc tamen non obstante dico libellum procedere.
Nam ubi verba dicti libelli quantumcunqz dubia z ob-
scura possunt ad sensum sustentabilem trahi ut illum in-
terpretanda sunt. ff. de iudi. l. si quis intentione glo. ff. de
pac. l. veterib⁹ cy. in regula iuris in obscoris aso. in sūma
pandectarum de re. dub. constat autem eodem momento
ordine successiuo actum turbationis inferri potuisse z ēt
vim expulsiuam laboratore sed immediate antequā diuer-
teretur ad alia laboratorem expulsum reintrasse. expulsio
igitur habetur pro non expulsione nec deminū possessio
dicatur interrupta. ff. de ui z ui ar. l. iij. §. eum qui coniun-
cta glo. in verbo incontinenti eo. ti. l. qui possessionem vi
ceptam z hoc casu violentia expulsiua trahit se in inquie-
tationem ut dictis iur. coniuncta glo. i. z. ij. o. l. qui possessio-
nem. Cum igitur dictus dominus franciscus in tempore
accusationis proposite nedum tempore ui illate asserat se
possidere de presenti z possedisse in possessorio retinen-
de concludit z illam violentiam expulsiuam proturbati-
ua accepit z standum est in intentione sua quam si decla-
rauerit etiam in causa appellationis non puto temerariū.

Secundo considero quod pro ui turbatiua non est pro-
ditum iudicium criminale nisi iniuriarum ut. ff. de iniurijs
l. iniuriarum. §. si quis me uet. aut si quis reman. z c. Nec
ob. glo. ff. uti pos. l. si duo de oper. no. nū. l. prius sed ex for-
ma statuti anchose competit ius accusandi z certa pena
statuta est turbāti ita quod accusatio fundata est super mu-
nicipali censura secundum quam cumulari potest utrunqz
iudicium. s. criminale ad penam z ciuile ad impositionem
perpetui silentij z refectionis damnorum Et ideo ex hoc
non expedit disputari an pcedat talis libellus in quo utrū-
qz iudicium cumulatur licet sit dissensio de iure cōmuni
quam non intro sed remitto ad notata in. l. vna. C. quan-
do ci. acti. z. C. de eden. l. edita. ff. de fur. l. interdū § qui
furem. Tertio considero dictam turbationem fore pro-
batam per testes z etiam satis per confessionem accusati
cum confitetur actus licet ipse neget turbationem eo quod
se asserit iuste fecisse pro iure suo. Et ita dico z consulo
ego angelus z c ccccxix.

Trum Instrumentū debeat edi
tertie persone de qua nul-
la fit mentio in instrumento tamen dicit cō
pro suo interesse petijt sibi edi licet in pun-
cto declaretur a quo petatur editio. An a
notario qui fuit rogatus an a parte an ab alio. arbitror po-
tius reuocari primum an notarius qui fuit rogatus de in-
strumento teneatur ipsum instrumentum edere Et uide-
tur prima fronte quod sic quia uter est petentis propter
multa que solus inuestigator perpendere potest pro hac
parte facit. ff. de bo. aucto iudi. possiden. l. fina. z ibi per
bart. ff. ad. l. falci. l. maritus ubi creditoribus hereditarijs
debet fieri copia instrumentorum hereditariorum ne frau-
deretur ut l. facultas C. d iure fisci. li. x. ubi pcurator fisca-
lis postquam constat bona ad fiscum pertinere mittere po-
test pro omnibus notarijs ut copiam faciant omnium in-
strumentorum per que liquidari potest quantitas bonorū

probatur ff. de acquiren. here. l. aristo ubi z creditoribus
fit copia instrumentorum z heredi scripto cum delibera-
revult an uellit hereditatem adire. pro hoc l. argentarius
in princ. ff de eden. in glo. que dicit notarium cogi exhi-
bere rationes suas soluta competenti mercede cuius opi.
firmat Specu. z Jo an. post eum in additionibus suis in
ti. de instrumen. edic. § uidendum restat ver z no qd ta-
bellio. Pro hoc induco specialiter ff. quēadmo. testamē.
aperian. l. i. in glo. in ver. publicum. Pro hoc adduco ra-
tionem quia in hoc versatur utilitas publica ad preciden-
dum omnem materiam falsitatis. ergo quilibet cuius in-
terest ab ipso notario qui habet auctoritatē a publico pe-
tere potest ut sint sibi editio soluta competenti mercede. ff.
quemadmo testamen. aperian. l. vel negare z hoc mihi vi-
detur satis equum Sz iuris rigor pro certo repugnat no-
tarij enim z nūmularij similes sunt cum a publico aucto-
ritatem habeant z ad fidem eorum publice recurratur ut
no. glo in. d. l. argentarius sed nūmularij eorum rationes
edere non coguntur nisi illis solis ad quos pertinent ad
alios aut solos pertinent quibus mandantibus aut eorum
administratoribus sunt confecte ut l. siquis ex argētarijs
§ pertinere. ff. de eden eodem ergo modo z eadem ratio-
ne coguntur notarij exhibere hijs quorum interest si eis
mandantibus instrumenta sunt confecta z si non eis mā-
dantibus aut si eorum non interfit licet mandatum inter-
cesserit non debet fieri exhibitio secundū Jaco. bu. qui
hoc expresse tenet in. l. fi. C. de eden unde ibi dixit conclu-
dendo quod instrumentum liberationis quantumcunqz fa-
ctum creditore mandante non debet creditori restitui qz
non continet eius utilitatem sed solum rei liberate econ-
uerso instrumentum debiti soli creditori debet restitui nō
autem debitori cum eius utilitas ibi scripta non sit sed cre-
ditoris solius z hoc determinat glo. expresse. s. quod nota-
rius non tenetur edere instrumentum petenti nisi duob⁹
concurrentibus. s. quod suum interesse ibi contineatur z
quod eo mandante scriptum sit unde ubi continetur utili-
tas cōmunis ut patet in multis exemplis no. z positis p
Inno. in. c. i. d proba. utraqz partium debet restitui si mā-
datum eorum precessit z si dubitatur an contineatur pe-
tentis utilitas z pars dicit quod debet exhiberi ut uidea-
tur. tunc non debet exhiberi parti sed iudici ut in secreto
illud teneat z inspiciat extra de fide instrumen. c. contin-
git. Concludo igitur ex premissis copiam non esse dā-
dam per tabellionem ob solum interesse petentis quin-
imo nec ille qui liberauit aut eius heres copiam petere po-
test ut superius est expressum. Nō ob. iura in contrarium
allegata. s. l. ultima de bo. aucto. iudi. possiden. quia loqui-
tur in creditore misso in possessione bonorum debitoris
qui etiam instrumentorum debet habere copiam cum te-
neatur facere inuentarium cum succedat in locum debito-
ris unde fungitur eius iure ut in regula siquis in ius d re.
iur. li. vi. Et ideo si debitor non posset petere copiam in-
strumentorum quia forte sunt notarij z cōmandante scri-
pta non sunt nec etiam inuissus habeant nec habeāt plus
iuris quam debitor. Sed hoc fallit in fisco eius fauore
z sic intelligo. l. facultas de iure fis. li. x. Nō ob l. argen-
tarius z dictum Specu z Jo an fateor enim quod nota-
rius cogitur edere rogationes non tamen omnibus sed
mandantibus tantum z habentibus causam a mandante
z ita demum si in eis versetur utilitas ipsorum editionē
petentium. Non ob. l. maritus quia ibi non petebatur edi-
tio a notario sed ab aduersario ad replicationem actio-
nis fundandam contra reum qui instrumenta tenebat utrū
esset controuersia an esset locus falcidie. Non obst. l. ari-
sto. de iure deliberan. quia nec ibi a notario petebatur sed
si dicis imo a notario sicut creditoribus succurritur ita z
heredi liberare uolenti an hereditatem agnoscat z sic in-
strumenta creditoribus edantur z per consequens de ne-
cessitate a notario. Non n. est iste sensus illius legis sed
iste ver. quod sicut creditoribus succurritur ut faciant he-
redi statim tempus ad deliberandum sic succurritur here-
redi ut creditores instrumenta crediti exhibeant heredi.
z sic uoluit glo. ibi secundum unam lec. que est ipsa veri-
tas. Item non ob. l. aristo. de acqui. here quia ad eundem
ballum uadunt. s. quod heres deliberans creditoribus pe-
tit copiam instrumentorum crediti eorum z aliorum instru-
mentorum hereditatis ut deliberare possit an uelit esse he-
res. Et hec uera in instrumentis secus in actis forensibus

que fuerint coram iudice siue sint iurisditionis voluntarie
siue contentiose per ea que notat Inno. in c.i de proba.
z bar in l.i.§ editiones z.ff de eden. z.l in fraudez.§.f.
ff. de iure fis. z guil de cu. in l fi. C. de eden adde quod
not per bar. in l i.ff queadmodum testa aperian. Nunc e
expeditus latissime iste punctus super quo plures dubitas
ni limitans omnia predicta nisi consuetudo aliter dispone
ret quia tunc seruanda est ut l.i. z.ij C que sit longa con
suetudo. Et ita dico z co͂sulo ego ang z c. cccc.

Testator Sua propria manu scri
psit testamentuz in qui
busdam folijs deinde apparet dedisse nota
rio in quibus folijs ipse notarius scripsit in
fine. Anno domini indictione z diem z ac
tum in sancto miniate presentibus tali z tali in sufficienti
numero testibus z c. iste notarius mortuus est nec scripsit
in imbreuiaturis suis hoc testamentum. Sed solum extat
dictum testamentum manu dicti testatoris in predictis fo
lijs. Modo queritur an dictum testamentum ita z tali
ter repertum ualeat necne z cuius dicatur imbreuiatura
an notarij an testatoris defuncti z an habeat facere quod
non teneat eo quia manu dicti notarij defuncti non appa
ret quod ipse notarius fuerit de testamento rogatus neqz
testes fuisse rogatos. Et utrum habeat locum quo ad om
nia legata facta in dicto testamento uel saltim ad pias cau
sas uiuente unico teste tantum z an alius notarius cui co͂
mitteretur posset exemplare z publicare de iure necne.

In dicto themate plures q. resul
tant. Primo an dicta
scriptura scripta manu dicti testatoris sub
scripti in qua apparent descripta dicta uer
ba notarij videlicet actum in domo dicti te
statoris in co͂tracta podij presentibus prospero sed becij
lazaro iunici neapolione iunci francisco duci petro belo
zij cucinatio manucij z bartholameo iunici de sancto mi
nate testibus dicatur esse z sit prothocolum aut imbreuia
tura notarij. Secundo si intelligatur prothocolum aut
imbreuiatura notarij non dico rogato an ex quo dictus
notarius non attestatur se fuisse rogatum ualeat dictum
prothocolum seu imbreuiatura. Tertio an posito quod
ualeat ut prothocolum non obstante quod notarius non
attestatur se fuisse rogatum tamen ex alio capite sit nulluz
quia non apparet testes fuisse rogatos ad ipsum testamen
tum. Super primo prima fronte uidetur dicendum quod
sic quia tantum operatur subscriptio facta scripture alteri⁹
quantum operatur scriptura confecta manu propria in to
tum. ff. de fal. l diuus §. scribe aute͂ z.§. item senatus uer.
si tamen accedat z. ff de uer obli. l. si ita stipulatus § gri
sogonus z. ff. quod iussu. l. i. § si serui. z de pigno l. fide
iussor. §. pater. Contrarium est uerum in multis enim
differunt ut ostendam. Nam scriptorz per se nemo igno
rantiam pretendit. C. de contrahen. z co͂mit stipu. l ma
gnam. nemo scribit aut dicit quod nouit de suppel lega. l.
labeo. § tubero. C de iure emphi l. ij § si cum lite co͂cor.

Sed eorum que scripta sunt quibus quis se subscripsit
licite z iuste pretendere potest ignorantiam si uero probe
tur ipsum primo scriptorum notitiam percepisse ut. C de
rebus alie. non alie. l. distrahente. C. plus ualere quod agi
tur in si. potest enim quis se subscribere alterius scripture
z eius nullam habere notitiam ut contingit cum testame͂
tum in scriptis conficitur quia eorum que scripta sunt in
tus testes subscribentes nullam habent notitiam ut. C. de
testa. l. hac consultissima z. l. i. eo. ti. ff. quemadmodum te
sta. aperian l. si quis ex signatoribus. quinimo uiolenter co͂
suetudo quod cedulis uacuis multi se subscribunt ignora͂
tes qualiter aut quomodo debeat denigrari papirus ut. d.
l. distrahente per Inno plene in. c. ij. de fid. instru in glo.
magna uer. de his igitur quos constat. Non est igitur par
noticia subscribentium z scribentium confirmat autem
hoc quia subscriptio ad multos effectus est ordinata fit
enim quandoqz in signum consensus scribentis ut. ff. de pi
g no. acti l. gaius z. d. l. fi. C. plus ua. quod agitur z. de a͂. l.
fideiussor § pater xij. q. ij. c. sine exceptione z de procura.
c. i. quandoqz fit in signum testimonij ut. d. l. gaius z. d l. si
quis ex signatoribus z dicta l hac consultissima Quan
doqz fit in signum prestatione auctoritatis. xij. q. ij c. cuz re
demptione sacrorum. Qua͂doqz in signum confirmandis
ut. d l. si quis per calumniam. C. de epis. z clericis potest

etiam ex alijs causis fieri subscriptio ut in signum iussus
z mandati ut d §. si serui z etiaz ex alijs causis prout sub
scribenti placuerit secu͂dum Innocc. in. d. c preallegato.

Scriptura autem propria rem in ea descriptam enar
rat dispositiue uel non denunciatiue ut eius imago demo͂
strat. ff deposi. l. publia C. de pba l. non nudis z. l. no͂ epi
stolis z. l. neqz natales z. l. istrumeta demostica nec opor
tet nos in uanum requirere ad quid uel propter quid ema
nauit subscriptio cum potuerit ex uarijs causis adhiberi
ut superius est ostensum. Nunc ad propositum dicta
verba notarij actum z c sunt uerba enunciatiua ipsi⁹ ema
nare potuerunt ad testimonium. s. quod eo presente hec
acta fuerunt z ipsa scriptura scripta fuit per ipsum defun
ctum z iste est congruus intellectus hoc autem testimo
nium nullius est momenti. Primo quia extraiudiciale
z minus solenniter prestitum. Secundo parte absente d
cuius preiudicio tractatur. Tertio quia non in figura iu
dicij. Quarto quia est testimoniu͂ unius soli⁹. Quin
to qz sine iuramento que omnia sunt necessaria ad essen
tiam testimonij ut. l. testium. C. de testi. z. l. iurisiurandi z
in cle testibus de testi. Item potuerunt emanare in si
gnum co͂sensus z in signum auctoritatis aut per alia que
dam absqz eo quod interpretemur illa uerba scripta fore
per illu͂ quasi de ipsis fuerit rogatus. Et ideo talia ver
ba enunciatiuo modo prolata non faciunt dictam scriptu
ram publicam nec autenticam nec ei ut prothocollo aut li
bro rogationum fidem adhiberi debere rogationes aute͂
notarij sunt ille que eius manu propria scripta sunt. Si
militer prothocolla notarij sunt prime scripture quas ibre
uiaturas appellamus similiter scripte manu notarij z ad
eas recurritur si de fide instrumentorz postea dubitatur
in corpo de tabel. §. fi. in uerbo prothocollum nec dz aut
possunt tales imbreuiature fieri per alium. Sed notarius
met debet eas conficere per seipsum z postqz confecerit
si impeditur scribere aut ad scribendu͂ uacare non uult po
test alteri suas imbreuiaturas iam sua manu scriptas ma͂
dare ut reducantur in membranis aut papiro z ipse post
modum potest subscribere asserendo se de omnibus pri
mo scriptis fuisse rogatum z tamen tantum operatur di
cta subscriptio quantum operatur scriptura tota manu p
pria tabellionis conscripta ut probatur in corpo. d instru
cau. z fide. §. sed instrumenta ver. in hijs vero que confi
ciuntur coniuncta glo. que incipit. s. tantum documentum
quinimo z si dicamus quod etiam s prin. cum notari⁹ d
instrumento rogatur sufficit quod alius scribat contrahe͂
tium seu disponentium uerba z deinde postea se subscri
bat z approbet tamen necesse est quod isto mandato ille
primitus scribat uerba contrahentium seu disponentium
ut. d. ver. in hijs ibi sed per alium ministrum z sibi prima
tamen opi. tutior est ut ipsum prothocolluz ipsaqz erroga
tio persona seu imbreuiatura semper scribi debeat manu
notarij ut si aliqua dubitatio orta fuerit super falsitate ei⁹
possit veritas z falsitas conuinci facilius quam si manu
aliena conscripta esset ut patet aperte in. d. §. fi. in corp.
de tabel. Illa ergo uerba notarij actum z c hoc soloz im
portant quod notarius attestatur illam scripturam manu
testatoris conscriptam z seu confectam scriptam fuisse p
eundem testatorem presentibus dictis testibus aliud aute
non importat necessario. vnde non probatur cum proba
tio debeat esse necessario concludens de proba. c in p̄sen
tia z. C. vnde legi l. non ob hoc z. l. non epistolis z. l.
neqz natales. C de proba. licet autem imago scripture p
baretur sufficienter z ad plenum ex assertione dicti nota
rij quod tamen est falsum ut superius est ostensum nil ta
men ad propositum propter plura. Primo quia nota
rius non attestatur dictam scripturam fuisse testibus lecta͂
z recitatam ut sic in eorum noticiam fuerit plenarie dedu
cta vnde licet mille probaretur eam coram testibus fui
se confectam tamen ex quo non apparet recitatio z lectio
nullum effectum dicta scriptura so. tiretur ut. ff. de lega. ij.
lib. xi. §. vbi est casus singularis z ibi per Dy. z Barto.

Secu͂do quia dicta subscriptio notarij generalis est q
apparet quia ad multos sensus z ad multa significata tra
hi potest propter eius pregnantiam ut superius est osten
sum. Constat autem quod cum notarius scribit z redigit
totum in mundum sed alius scribit ipse autem se subscri
bit sua subscriptio debet esse singularis z specifica nulla
ambiguitati supposita per quod uel ad quid facta fuerit ut

d. §. per

dicto. § item senatus ubi hoc bar expresse decidit. Cum igitur per dictam subscriptionem non appareat an ipse fuerit rogatus dico dictam subscriptionem nil aliud operari nisi testimonium quodam simplex & inutile quod idem notarius attestatur dictam scripturam confectam coram testibus predictis & ponsiume cum etiam si omnia sua manu scripta essent non presumeretur rogatus cum hec solemnitas sit extrinseca. licet glo. in cor. de tabel. dicat oppositum & non bene ut plene refert bar. ff. de uerbo. obli. l. sciendum. Concludo igitur ex premissis dictam scripturam alio non ostenso neque probato non facere ullam fidem de teste predicto & per consequens ipsum defunctum decessisse penitus intestatum. Non ob. commissio facta notario ut illam scripturam in mundum redigeret quia illa commissio fundata fuit nulla etiam attenta forma statuti. statutum enim uult etiam rogationes & prothocolla & imbreuiaturas notariorum mortuorum alijs posse committi de intelligitur de ualidis. l. iij § condemnatum de re iudi. & de illis que ipsorum notariorum apparent sed dicta imbreuiatura seu cartula non est notarij immo scriptoris ut insti. de rerum diuisio § litere per Barto. in prohemio C. & ff. de operis no. nuncia l. i. per eundem. Item non est ualida quia non apparet recitata uel lecta coram testibus. Item non fuit specialis sed generalis subscriptio ut dixi & sic dicta subscriptio propter tria viribus enacuatur.

Non ob quod tantum operatur subscriptio quantum tota scriptura eiusdem manu completa. nego in hoc ubi reperitur scripta manu propria quia tunc non idem representat subscriptio nisi per fictionem & sic improprie ut dicto § scribe & d. § item senatus. item ubi non requiritur manus propria ad hoc non importat idem nisi ubi est ita specialis & clara quod dubitari non potest propter quod nota sub scriptio fuerit facta quod in themate nostro non est ut superius est ostensum. Et ideo concludo dictam cedulam nullius fore momenti nisi de ueritate contentorum in ea fides fiat plenaria per testes aut alias probationes legitimas iuxta exigentiam iuris communis uel statutorum si de hac materia loqueretur. Ex premissis ita sub compendio dictis ad omnia quesita resultantia ex themate predicto apparet clare fore responsum. Et ita dico & consulo ego angelus &c.

Super puncto suprascripto pondero quod multa concurrunt que faciunt presumi dictum notarium defunctum fuisse rogatum. Primum uidelicet quod testator scripsit in quibusdam folijs suam uoluntatem quod per se solum nihil ualeret sed secundum quod presumitur dictus testator dedit dicta folia dicto notario defuncto. & quod in fine dictorum foliorum dictus notarius scripsit annos domini inditionem & diem & locum dicens actum in sancto miniate & etiam locum loci quia in domo dicti testatoris. & de presentia testium talis usque ad numerum. vij. ut supra uariatur & sic apparent manu dicti notarij illa que faciunt requiruntur ad publicum instrumentum ut auten de fide instrumento. in princi § i. & licet tenorem non scripserit. non scripserit notarius sua manu inter imbreuiaturas suas tamen inter imbreuiaturas dicti notarij est reperta dicta scriptura manu dicti testatoris in folijs predictis in quorum fine est scriptum manu dicti notarij &c. Ex quibus omnibus simul concurrentibus concludo in casu proposito quod presumatur dictum notarium fuisse rogatum pro hac parte accedunt glo. § nos autem in auten. de tabel & sequaces sui & Iac. de bel. in aute quo modo opor epi § & sic etiam specu. in ti. de instru edic. § i. uer. & nota quod tabellio. & in § postquam uer item nunquid est necessarius quod tamen communiter non teneretur ut plene no bar de uerbo. obli l. sciendum facit etiam ad predicta auten ad hec. C. de fide instru. & in cor. unde sumitur & in l. si librarius de reg. iur. & quod ibi no. & in l si filius. C. de peti here & quod no bar in dicta l. sciendum. Et sic concludo testamentum ualere & inter imbreuiaturas ipsius notarij esse dictam scripturam foliorum de qua supra licet tenor uoluntatis non sit scriptus manu notarij non autem dicatur imbreuiatura testatoris quia nec ullo modo dici posset sumendo imbreuiaturam prout sumitur iura. Super alio quero si testator dixit quod si ultimus qui remaneret ex filijs esset maior. xiiij annis seu esset. xx. annis & moreretur sine descendentibus testari possit usque ad meam libram. Aut si ultimus filius testatoris qui nullum haberet filium concessit. xxx annos possit libere de bonis patris sui testatoris disponere omnino effectu dicte tacite prohibitionis si penderentur uerba & mens testatoris ipse locutus fuit de maiore. xiiij. annis qui minor masculus non posset de iure communi testari ut l. si queramus & l. qua etate. ff. de testamen. & si uoluisset simpliciter ligare manus dicto ultimo filio non expediebat quod plus diceret. Sed ipse addidit seu esset etatis. xx. annorum & cum supra dixerit maior. xiiij. annis non dixit maior. xx. annis sed dixit seu esset etatis annorum. xx. quod significat eos completos ut l. si cum in princi. de lega. i. Testator ergo uoluit in effectu ex uero & sano intellectu & ut verba suprascripta ab eo prolata aliquid operentur ligare manus predicto filio solum maiori. xiiij. annis & qui nundum complesset. xx. annum uel etiam complesset sed non excessisset & ultra non uoluit ligare alias essent superflue & inepte prolata dicta uerba contra. l. si quando in prin. de lega. i. & ff. ad manicipales l. i. in fi. Concludo igitur dictum filium testatoris de quo queritur non includi in tacita prohibitione predicta & sic posse de omnibus libere testari. Et ita dico & consulo ego Angelus de perusio legum doctor &c.

cccci.

Petruspaulus Et presbyter ioannes fuerunt fratres ex paulo extant duo filij videlicet Iacobus & Andreas & ex dicto presbytero ioannes extat spurius etatis annorum xv. & ultra uocatus antonius legitimatus post mortem predicti sui patris iacobus suprascriptus interfecit presbyterum ioannem predictum & positus fuit in banno capitis Andreas & quidam alius agnatus reddiderunt sibi pacem de dicto homicidio post legitimationem predictam. Queritur an dicta pax reddita per supradictos prosit d. Iacobo. Uiso statuto disponente quod ille rebanniatur & cancelletur qui habuerit pacem a filio offensi si extat uel eo non existente ab agnatis &c. quod reddere pacem pertineat ad Antonium & non sufficiat pax aliorum consanguineorum probatur principaliter ex duobus. Primo ratione materie de qua tractatur in qua filius quantumcunque spurius non excluditur. Secundo per legitimationem factam de dicto Antonio. Quod primum questio ista est antiqua & per multos tractata an appellatione filiorum comprehendantur spurij & an filius dicatur de domo uel consortaria de qua tractatus Specu. in ti. de locat. § nunc aliqua ver. lxvij. Cy. in l. quisquis. C. ad l. iuliam maiesta. in iij. q. nouissime de ipsa scripsit d. Bar in l. pronunciatio de verbo. signi. ubi tenet quod quando lex uel alia dispositio loquitur per uerba naturalia puta filius uel frater tunc comprehenditur etiam spurius secus si per uerba ciuilia puta agnatio ista probantur per tex. ll. in d. l. pronunciatio & l. tutelas de capi. dimi. & per l. hos accusare. § i de accusa. & per alia iura sed in casu nostro res est magis clara quia nedum loquitur statutum per uerba naturalia sed etiam loquitur in materia naturali uel ciuili videlicet in actu vindicte & pacis que a natura procedunt ut l. i. ff. de pac. & l. ij. ff. de accusa. unde comprehenditur spurius ut l. parentes & l. quicquam ad finem. ff. de inius uocan. & pro hoc videtur tex. in l. ij ff de libe causa contuncta l. i. & ij. eod. ti. hoc etiam tenet Bar. in l. ex facto. § si quis rogatus ff. ad trebel. & in l tutelas de cap dimi. idem etiam tenuit ff de accusa l. ij. & in l. hos accusare. § omnibus idem tenuit Cy. ff de inius voc. l. parentes in suis additionibus istud etiam videtur sentire licet non ita clare Guil. de cu in d. l parentes hanc distinctionem sapiunt uerba Hostien. in summa de consangui. & affini. § & unde dicatur in princ. & ver. videtur ergo hoc corroboratur ex communi usu loquendi qui habet hoc in italia quod appellatione filiorum comprehenduntur etiam bastardi & spurij. Qui communis usus debet attendi. l. cum delationis. § a sententia de fide instrumen. & l. labeo de suppe. lega. cum simili. Item corroboratur ex consuetudine quam de facto vidimus vigere in italia quod fuerit vindicte per consortes etiam bastardus que mutuum in hoc est attendenda. Et pro hoc facit quod no. Cy. in l. unica. C. de rap. vir. ad quemlibet. Namque qui descendit ex sanguine masculino offensi pertinet facere vindictam & leuare faidam i. iniuriam offensi vel facere pacem seu compositionem saluo quam ad se

i

minam in x col de his qui fen da. pos.c i.§ penul. z q
filius spurius ad vindictam admittatur tenet etiaz Bar.
in l cum seruus.C.de agrico. z censi li.xi.super uer illo
rum enim pato. Quo ad illum primum passum uidet cla
re spurium contineri in appellatione filiorum in dispositi
tione dicti statuti quia dictum statutum in dispositione pa
cis habuit respectum ad sanguinem non ad ius potesta
tis. Ideo etiam spurij hoc ius z hoc nomen participant
secundum enim ius naturale z sanguinis non distinguun
tur persone per legitimationem z non est nisi una com u
nis generatio in auten.qui mo na effi.sui § nam si quidē
z.§ hem z ideo ubi considerantur ius sanguinis ut est in
proposito censetur etiam filius genitus ex quocunqz cop
tu ff.de ritu nup.l adoptiuus § seruiles Et ad hoc opti
me facit quod no Bart in.l ij.ff.de accusa. z plene etiam
scripsit in l.fi de uerbo.signi Quoad secundū dico quod
legitimatio facta de dicto antonio operatur q ad ipsum p
tineat pacem reddere non ad alios consortes. Nam per
legitimationem filius spurius restituitur natalibus z pe
rinde est ac si legitimus natus esset.ff de nata resti.l.inter
dum z l fi. z per talem legitimationem dicitur statutum
legitiman cōfirmari non de nouo fieri ff de ri nup.l qua
in prouincia §.diuus. vnde legitimatio retrotrahitur sicut
retro dicitur in ciuitate fuisse qui ab hostibus redit per fi
ctionem postliminij ut.ff de captiu.l.retro z quod retrotra
hitur dicunt uerba priuilegij imperialis. Sed filius qui re
diret ab hostibus reponeretur in omne ius filiationis nō
obstantibus quibuscunqz alijs agnatis ut ff.de bo.liber.l.
si necesse.§ 1. z de condi. z demon.l intercidit. Sic ergo
est iste filius legitimatus. preterea de hoc est tex. apertus
in auten.qui.mo.na.effi.sui §.reliqui ubi semel enim eos
efficientes legitimos damus eis etiam successiones illas
quas habent hij qui ab initio legitimi sunt z ē ut in.§.illō
z.§.si quis ad vnum quod posset in contrarium obici vi
delicet quod dicta legitimatio fuit facta post mortem pa
tris vnde non uidet preiudicare agnatis quibus iam erat
ius quesitum tempore mortis patris antonij eorum agna
ti sicut non preiudicaret restitutio ut l.gallus.§. z quid si
tantum z quod ibi no.per glo. z doc. z maxime Barto.
Responsio multis modis patet z primo quod illud dictū
quod restitutio non operetur contra ius alteri quesitum
non debet simpliciter z indistincte intelligi sed cum di
stinctione. Nam dico quod restitutio z legitimatio ope
rantur etiam in iure alteri quesito quo quis fuit priuatus
ex immediata causa z solum a lege absqz aliquo alio fa
cto.casus est in.l ultima.C.de sen pal.ubi deportatus re
stitutus recuperat patriam potestatem z dominium reruz
suarum licet iam alteri.s.filio essent acquisita sed bene est
uerum q circa illa que perdidit non solum immediata cau
sa legis sed alia causa z noua concessione non operatur
ut l.ij.ff de decurio. z l.fi.C de re.here. z in hoc casu lo
quitur.c quāuis extra de rescriptis alio modo respondeo
quod cum nos tractemus de accusa.qui non sumit effe
ctum a die mortis testatoris sed a die pacis reddire legi
timatio prodest filio istud probatur per.l si quis filio ex
heredato § i de iniusto testamento z per.l.prima §.scien
dum de suis z legi. z institu.de heredi.ab intestato.§.ita
demum z de legi agna suc.§ proximus cum simili pro
batur etiam per dicta l.ij de decurio ubi decurio motus
ab ordine postea restitutus recuperat locum suum quan
tumcunque ius esset alteri delatum ex causa immediata si
locus non inuenitur plenus per concessionem factam al
teri. Sed si reperitur plenus non recuperat ita z in casu
proposito si pax esset facta ante legitimationem valeret
nec legitimatio superueniens eam impediret. Sed ex quo
superueniet legitima ante factam pacem z sic re integra
habet impedire propter ius filio superueniens z hoc re
integra accedat ad predicta theorica que habetur ff.de
seruitu l.pro parte Alio modo respondeo quia cause dis
positio statutaria sit conditionalis uidelicet quod ille re
banniatur z canzelletur qui habuerit pacem a filio of
fensi uel eo non existente ab agnat o z cetera considera
mus habilitatem z inhabilitatem persone solum tempo
re conditionis existentis idest quando fit pax si filius sit
effectus habilis requiritur q pax habeatur ab ipso z sic
habeatur ab alio z non ab ipso non sufficit. Et vide ad
predicta quod nota. Barto.in simili in.l.prima.C.de sen.
passis.

In questione

predicta ita profunde subtiliter z pulchre extitit allegatum per pre-
dictum virum valentissimum d benedictū
de plombino sic per quencunqz cuiuscunqz
altissimi ingenij allegari posset z si dicta legitimatio tene
ret de iure in eius sententiam inclinarem licet adhuc ini
quitas quedam posset insurgere s quod spurius supradi
ctus facere posset pacez de morte patris occisi contradicē
tibus forsitan omnibus agnatis interfecti corruptus forsi
tan pecunia z non erubescens cōmodum pecuniarium p
ponere honori suo ff si quis omissa causa te.l.penult per
Cy C de postu.l.si qui.licet autem hec absurditas z ini
quitas contingere posset non tamen est verisimilis z de
raro contingentibus est cum crudelis sit qui negligit fa
mam suam qua perdita uel nimium aggrauata quis mor
tuo comperatur.ff quod metus cau l isti quidem z ō ma
nu.vindic l iusta vnde non est hic casus considerandus ō
verbo.obliga.l inter stipulan.§ sacram z de.li.l.nam de
ea quoniam z idem contingere posset in legitimo z na
turali qui esset prodigus sue fame. z tamen si contigeret
tolleranda esset pax qz sic statutū disposuit.ff qui z a qui.
l prospexit z de consti.prin.l.vnica Sed legitimatio p̄di
cta nō tenet propter duo. Primo quia non fuerunt ci
tati illi ex legitimatione ledi possent.possunt eīz ledi agna
ti tanquam propter successionis potentiam que aufetur
eisdem quam etiam propter potestatem pacis reddende
que similiter auferetur illis in horum enim preiudicium nō
potuit comes palatinus p̄iudicare ipsis in equisitis ō na
ta restitu.l.fi.facit de adoptio.l.nam ita diuus z hoc te
net Bar.expresse in l gallus.§. z quid si tantum licet lex
posset z princeps ex plenitudine potestatis quia tunc di
pensatiue agit cum illegitimo ad quam dispensationez nul
lus citandus est secūdum Inno. z Io an.de renuncia
tione.c.nisi cum pridem. Secundo non ualeat dicta le
gitimatio qz dictus presbyter ioānes erat sacerdos z sic
dictus antonius erat spurius z ex damnato coitu z repro
batissimo procreatus hoc autem assertum non fuit com
ti gratiam facienti per rescriptum suum z sic rescriptum
tanquam obrepticium nullius erit momenti tacuit enim
impetrans gratiam qualitatem natiuitatis qualis erat z
adeo z omnibus exossa z reprobata quod forsitan rescri
pti gratiam non fecisset. vnde dictum rescriptum iuribus
vacuatur extra de rescrip.c. super literis.C.si contra ius
uel vtili publi.l.prescriptione z ibi per Cy.beneficia n.
z priuilegia obrepta per falsi suggestionez aut veri sup
pressionem sunt nulla supprimitur autem ueritas cum im
petrantis conditio tacetur z natiuitatis qualitas.ff.de na
ta resti l.i.facit optime.ff.de re iudi.l.quidam consulebāt
z quod ibi no. Bar est autem subrepta z suppressa veri
tas vbicunqz per taciturnitatem rescriptum effugit plenā
intelligentiam concedentis gratiam secūdum Innoc.de
rescrip.c cum dilecta. Viso igitur z discusso de iurib'
legitimationis vedeā.restat an dicto spurio competat po
testas faciendi pacem z hic multa allegantur quod sic ut
patet in consilio supradicto intercetera autem fundamen
ta auctoritas Bar est in campo qui expresse decidit spu
rium sacerdotis habere ius vindicande necis paterne ut
ipse decidit in.l.ij ff.de accusa.fundat se propter duo Pri
mo quia quo ad matrimonium spurius dicitur consangui
neus ff de gradi l non facile § affines Secundo quia fi
lius est uocabuluz naturale z cum lex vtitur uocabulo na
turali non attenditur dispositio iuris ciuilis ff de capi t li
minu l.tutellas z quia iure antiquo omnes homines li
beri z legitimi nascebantur in corpo.quibus modis na
tura.efficiun.sui.§. z licet vnde dispositio ad filios rela
ta comprehendit etiam spurios Pro hoc etiaz dicit esse
casum in l hos accusare § fi de accu licet illam non alle
get in d.l ij ubi pena parricidij locum hz in seruo occidente
patrem qui tantum filius est inspecta solum naturalitate
z multum tremens audeo contrarium dicere propter au
ctoritatem tanti uiri qui fuit iuris ciuilis speculum ac lu
cerna ac etiam preceptor z dominus meus tamen reue
rentia sue delato oppositum credo z dico quod est casus
in.d § si quem ipse allegat pro se z loquitur inquantū bar.
intelligeret dispositionem statutariam de filio loquentem
comprehendere spurium z hoc probatur quia lex pom
peia de parricidijs loquitur z utitur verbo naturali z ta
men scōm

men secundum verba non comprehenditur servus qui spu
rius est tex. est ibi sed licet non comprehendatur sub ver-
bis tamen quia natura communis est z quis in servum
animadvertatur ut in liberum ex verbis igitur legis pom-
peie non animadvertitur nec spurius continetur sed con-
tinetur solum secundum naturam ideo lex nova hanc so-
lam consuetudinem respiciens prodoxit z traxit senten-
tiam legis pompeie ad servos cum igitur statuta recipi-
ant interpretationem extensivam ut. l. non constitutioni-
bus ad municipales cum aliis iuribus vulgaribus z se-
cundum verba non comprehendatur spurius ut est di-
ctum ergo non competit dicto spurio potestas faciende
pacis vel denegande ut filio quoniam non est nominan-
dus filius ut infra patebit illam autem extensionem fecit
legislator causa iniquitatis vitande preterea quod hec do
ctrina non sit bona scilicet quod appellatio filij contineat
spurium ex eo quia lex utitur vocabulo naturali patet cla
re quia educatio filiorum est de iure naturali quod eque
omnia animalia docuit ut instit. de iure naturali in prin-
cipio. Et tamen ad hanc educationem non tenentur pa-
rentes de iure civili eo quod non sunt filij nominandi ut in
auten. licet. C. de naturali. liber. in fine z in autenti. ex cō
plexu. C. de incest. nupt. quamvis de iure canonico eis re
linqui possit quantum ad alimenta sufficiat ut in. c. cum
haberet extra de eo qui duxit in matrimonium quam pol.
per adulte. Et quod non contineantur spurij Innocen. te
net expresse in. c. nonnulli de rescriptis licet Barto dicat
quod nil ipse determinat. Sed falsum est quod immo ip-
se expresse decidit naturales contineri appellatione filio-
rum spurios autem nullo modo habet ergo spurius si fi-
lius secundum naturam quia genitus est ut dicta autenti.
licet z auten ex complexu z. l. spurius unde cognati. C.
ad officia. l. si qua illustris tamen dispositio iuris civilis
aut statuti loquens de filijs non comprehendit servum se
cundum significatum proprium z strictum etiam in ma-
teria naturali nisi quatenus per l. aliam extendantur ut di
cta. l. hos accusare. §. fina. quoniam erit non convenit fini-
ri diffinitio ut l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel
alien. iur. quia tantum odiosi sunt quod lex filios noluit
eos nominari. Si ergo non sunt nominandi filij constat
quod dictum vocabulum quantumcunque sit vocabulum
naturale tamen spurium non significat z verba statuti
sunt intelligenda secundum proprium z strictum signifi-
catum suum non secundum improprium de verborum ob
ligatio. l. quicquid astringende z. l. prima §. si quis navem
de exercito. C. de verborum significa. l. eum qui vectigal.
Nec ob. quod quo ad matrimonium contrahendum
spurius dicitur coniunctus quia matrimonium est quid
spirituale in quo periculum anime versatur z ne pudici-
tia honestatis publice que honestatis pudicitia tolleretur
sed spurius quoad matrimonium non esset coniunctus
alias detestabile sequeretur quod spurius matrem suam
in uxorem posset accipere z filia spuria nubere posset pa
tri z sic in nullo differret a bruto. Unde concludo quod
dispositio statutaria de filio loquens etiam in materia fa-
vorabili non comprehendit secundum verba spurij qui
beneficio est indignus z gratijs z honoribus nisi in sub
sidium ut. l. generaliter §. spurios de decurio. repelluntur
etiam ab ordinibus nec assumuntur ad ecclesie prelatu-
ram aut aliam ecclesiasticam dignitatem c. l. de fi. presbi.
z ibi per Innocen. z Ioan. and nec etiam in materia
odiosa ideo irrationabili ut. l. quisquis. C. ad l. iuliam ma
iesta. z ibi per Cy. nec etiam odio rationabili ut dicta. l.
hos accusare. §. fina. nisi quatenus dicta dispositio per. l.
aliam extenditur ut ibi vel nisi resultaret iniquitas aut
morum corruptio z fedatio pudicitie publice honesta-
tis ut dicta l. non facile z pro ista parte quod non conti-
neantur spurij faciunt iura z. ll. optime allegate per di-
ctum dominum benedictum predictum egregium legum
doctorem mihi filium z fratrem carissimum in auten quib.
mod. natura efficiuntur sui. § fina. extra qui fi. sint legi. c.
per venerabilem ad fi. z quod no. per guil. in l. liberos. ff. de
senato. z videtur glo. or. de tutis voc. l. queque §. parentes
que incipit z de facto tamen z glo. Io an. in. c. licet de lo
ca- z videtur casus ff. de ritu nuptia l. lege iulia. §. i. versi.
tamen iniustum patrem. Nec ob. quod statutum loquens in
genere debet intelligi in qualibet sui specie. z ideo cum sta

tutum loquatur de filio comprehendit omnem speciem fi
liorum que quadruplex est ut no. glo. instit. de adopt. in
principio extra qui filij sint legitimi c. tanta. Nego enim
consequentiam quia huic comprehensioni lex contradicit
expresse ex quo non vult filium nominari. Et si diceres fi
lius est concedo non tamen simpliciter sed secundum unā
considerationem tantum scilicet secundum consideratio-
nem nature que non attenditur in dispositione civili. Nō
obst. quod verba statuti sunt intelligenda secundum cō-
munem z vulgarem usum loquendi de verbo. signi l. an-
niculus z de testamen. tut. l. quid si nepotes no. Barto.
de operis novi. nuncia. super rubrica z de suppelec. lega.
l. quod labeo. Et secundum communem z vulgarem usum
loquendi spurios filios appellamus. Non enim hunc esse
dicimus communem usum loquendi quod spurij appellan
tur filij nisi cum additione spurietatis unde bene dicimus
talis est filius spurius vel bastardus talis. Sed cum de le
gitimo loquimur ad aliquem finem filium alicuius sim-
pliciter appellamus. Nec obst. quod filij spurij secundum
mores nostros ad vindictam facti ardentes z propicius
annellant quandoque quam legitimi quia de raro contin-
gentibus est z licet quandoque contingat non sequitur er
go de iure ad eum spectat omnis vindicta quia immo non
spectat ex quo paterno beneficio sunt indigni ut in fallen
tia iur. secundum naturam maxime autem quod conclusi
ad dictum spurium non pertineret potestas faciende pa-
cis z si natus fuisset ex muliere non habitante simul cum
dicto presbytero Ioāne tempore conceptionis sue sed in
alia forsan domo quia tunc iste diceretur vulgo quesitus
qui patrem suum demonstrare non posset de sta. homi. l.
vulgo concepta dicta auten. licet frustra igitur tunc que-
reretur an facere posset pacem ut filius cum patrem demō-
strare non possit. Et ita dico z consulo ego Angelus z c.
Adde quia Dy. in consilio. In christi nomine amen.
diligenter considerato z c. in fi. dicit hec verba. Item cō-
stat quod spurius nullam cognationem vel coniunctionē
habere videtur ex parte patris ut in auten. quibus modis
natura. efficiun. sui. §. fi. z. ff. unde cognati. l. si spurius.

cccc[i]ij.

Titius Ab ecclesia ravenate fuit in-
vestitus per se suisque filijs z
nepotibus in emphiteosim de quodam
fundo posito in romandiola prefactus ti-
tius sine liberis legitimis viam universe
carnis ingressus est z relinquit unam filiam legitimatam
ecclesia dictum fundum petijt per lineam finitam devolu
tum sive reductum predicta filia negat asserens se aucto-
ritate imperiali legitimam debere in hoc fundum succe-
dere de iure. queritur quid iuris.

Pro Exquirenda veritate thematis
suprascripti sunt principaliter vi
denda tria. Primum est an imperator
vel habens auctoritate ab eo possit legitima
re. Secundum est an posito quod possit le-
gitimare in terris ecclesie possit. Tertio an supposito
quod possit legitimare in terris ecclesie an talis legitima-
tio ad fundum huiusmodi porrigatur omissis duobus que
sunt precedentibus de quibus satis habetur per Io and.
in. c. per venerabilem qui fi. sint legitimi. Circa tertium du
bium dico quod talis legitimatio valet non tamen porri-
gitur ad istum fundum nisi huic legitimationi ecclesia cō-
sensisset qui cum de suo preiudicio ageretur vocanda erat
ecclesia eius consensus requiri debebat ff de adop. l. nam
ita divus fecit regula quod omnes de regu. iur imp. li. vi.
nam titius non habebat filios vel alios descendentes
legitimos unde per mortem eius iste fundus erat ad ec-
clesiam reversurus igitur in legitimatione huius filie ec-
clesia fuit vocanda C. de pace l. fi. z de emancipatio li-
be. l. nec avus. Non ob auten quibus mo. natura efficiū.
legi §. illud. C. de naturali. li. auten sive ubi videtur suf-
ficere patris consensus nec est necesse alios vocari quia
illud verum in successione illorum bonorum de quibus pa-
ter potest disponere pro libito voluntatis nam qua ratio-
ne pater naturalis potest extraneum instituere z consan-
guineos sua hereditate privare vel sua bona vendere z pe
cuniam in mari proiicere sic z per istum modum privare
agnatum bonis suis faciendo legitimari filium naturalem

⁊ ideo ipsi non sunt requirendi in ipsius legitimatione ut in iuribus contrariis secus est in casu nostro quia iste pater no poterat pro suo libito disponere de isto fūdo emphiteotico nam ipse non poterat eum alienare inter vivos si ne consensu ecclesie. C. de iure emphi. lege finali extra de loca. capitulo potuit. nec etiam ultima voluntate in extraneum cum non esset transitorius iste fundus nisi in filios ⁊ nepotes ut in auten. de non alie. aut permutan. re. ec. §. emphiteosi. Et ideo cum iste fundus propter defectum filiorum legitimorum ⁊ nepotum foret secundum formam investiture ad ecclesiam penitus reversurus ipsa ecclesia in tali legitimatione debuit omnino requiri qz illud quod est eccle. re sine spe potest sine facto ipsius eidem auferri. ff. de regu. iur. l. id quod nostrum. Et si requisita non fuit talis legitimatio sine ipsius preiudicio intelligitur facta ff. ne quid in loco publi. l. ij. § merito ⁊. §. si quis a principe. Et hoc confirmatur per talem rationem feudum non potest alienari sine licentia domini in. x. col. de prohibi. feu. alie. per Federi. c. imperialem. Et ideo in feudo non succedit filius naturalis legitimus per principem nisi dominus feudi huic legitimationi consenserit in decima columna de succes. feu. c. naturalis. debet enim dominus feudi cuius interest requiri per principem arg. de donatio. inter virum ⁊ uxorem. c. nuper de foro compe. ten. c. ex transmissa. Et hoc tenet Hostien. ⁊ Ioan. an. post eum in. c. per venerabilem qui fi. sint legi. ⁊ in. c. la lor eod. titu. quia non debet alteri per alterum iniqua afferri conditio. ff. de regu. iur. l. non debet. Concludo igitur qz ista filia legitimata per principem etiam presupposito quod princeps possit legitimare in terris ecclesie non potest succedere in isto fundo emphiteotico qui per mortem patris erat ad ecclesiam reversurus nisi in legitimatione huius filie consensus ecclesie intervenerit in aliis autem bonis alodialibus ipsius patris ⁊ in aliis fundis emphiteoticis qui essent transitorii ad extraneos ⁊ non essent ad dominos reversuri. Secus esset quia in his deberet succedere ut indicant iura ⁊ rationes superius allegate per doctores.

Consilium. cccciij.

Ormara Fuit inquisitio in hac forma hec est quedam inquisitio ⁊ cetera adversus ⁊ contra franciscum olim aloisij de sulmonia de regno apulie publicum ⁊ famosum latronem ⁊ derobatorem stratarum hominem male conditionis conversationis vite ⁊ fame in eo de eo ⁊ super eo ⁊ cetera inquisitus confessus fuit omnia ⁊ singula in inquisitione contenta vera fuisse ⁊ esse. Queritur an probatum sit dictum inquisitum esse publicum ⁊ famosum latronem ⁊ robatorem stratarum per confessionem ipsius inquisiti.

Super Predicto dubio dico quod quem esse publicum ⁊ famosum latronem ⁊ robatorem stratarum non est facti sed iuris. i. in iuris dispositione consistit licet illud ius ex facto trahat originem substantiam effectum ⁊ esse quoniam ille est publicus ⁊ famosus latro ⁊ illum lex diffinit publicum ⁊ famosum qui consuevit furtari ut. l. capitolium. § famosos. ff. de penis ⁊ ille est stratarum famosus aggressor qui similiter est solitus ⁊ consuetus in talibus aggressuris ut ibidez licet igitur quis confitendo se fecisse multas aggressuras stratarum ⁊ multa varia ⁊ diversa furta preiudicet sibi qz confitetur factum ut. ff. ad. l. acquiliam. l. inde neratius §. pe. ⁊ fi. ff. de custo. reorum. l. si quis confes. de questio. l. i. §. si quis ultro. C. de confes. l. prima ⁊. ff. de confes. l. prima tamen qui confitetur se famosum publicum latronem ⁊ stratarum aggressorem confitetur ius. i. iuris diffinitionem non factum licet ut dixi illud ius resultet ex facto confessio autem iuris non nocet neque prodest quia illud esse vel non esse hoc non probat quia confessio partis non alterat iuris censuram nec ius inducit aut inductum abolet ff. de auro ⁊ argento legato. l. ornamentorū ⁊ no. glo. C. de iuramento calum. l. ij. § quod observari in glo. magna ⁊. C. de confessis. l. unica in glo. magna ⁊ ibi per Cy. ⁊ no. ff. de confes. l. non fatetur. caveant igitur iudices maleficiorum ut ex hac simplici confessione neminem damnent ad furchas saltem nisi in accusatione vel inquisitione tot crimina sint deducta que si vera sint eum faciant publicum ⁊ famosum. Nam tunc bene nocet confessio quia in ea deducitur ius ⁊ factum ⁊ confitendo factum necessario resultat iuris dispositio cui iuris dispositioni confessio est conformis ⁊ ideo valida ⁊ sufficiens etiaz ad penam ultimi supplicij sed in inquisitione hac nō est deducta nisi unica aggressura ⁊ unica hominum captura ⁊ unica preda. Et omnia hec reputantur unum factum ex quo resultant plura crimina diversa ut no. C. unde vi. l. i. ⁊. ff. de priva. delic. l. nunquam plura. C. ad. l. iuliam de vi. l. quoniaz multa facinora. Constat autez ex unico facto quem non esse publicum ⁊ famosum latronem aut stratarum aggressorem nec hominem male conditionis ⁊ fame C. de episcopali audientia. l. ij. maxime autem hoc dico si verum est quod dicta confessio fuerit revocata aut non vera ⁊ probatum sit plene vel semiplene ipsum inquisitum esse hominem bone conditionis ⁊ fame quia si bone conditionis ⁊ fame secundum probata apparet ergo necessario sequitur quod non est publicus ⁊ famosus latrones ⁊ stratarum robator quoniam ad positionem unius contrariorum necessario sequitur alterius remotio. ff. de accusatio. l. qui accusare cum similibus. Et ita dico ⁊ consulo ego Angelus ⁊c. Idem consuluit Petrus de ancharano per ea que no. in simili in. c. cum causam de testib. quando enim ex facto resultat iuris effectus non sufficit deponere super illo iur. effectu nisi quis explicite narrat factum ex quo effectus ille resultat ponit ibi exemplum Innocen. in dominio super quo testis simpliciter asserens aliquem dominum non probat nisi de facto deponat a quo dominium causatur ita igitur in proposito quem esse publicum ⁊ famosum latronem ex iuris dispositione ⁊ diffinitione colligitur ut in. §. famosos ⁊ a facto causatur ⁊ oritur ⁊ ideo debet de hoc explicite constare ⁊ non rudem ⁊ simplicem confessionez habere pro explorato facinore si nulla probatio religionem cognoscentis instruat ut. l. i. §. divus severus. ff. de questio. Ego Angelus ⁊c.

Consilium. cccciiij.

Paulus Centolini ⁊ Bertholameus olim Iacobi fecerunt plenissimum compromissum in eoruz arbitros ⁊ arbitratores. Et voluerunt eoruz lites terminari hinc ⁊ infra. viij. dies proxime venturos. Compromissum quodam fuit factum die. ix. mensis Iulij hora tertiarum. Laudum autem fuit latum die. xvij eiusdem mensis hora vesperarum. Queritur an dictum laudum teneat vel non.

Hic Solum est videndum an computetur tempus de momento ad momentum quia tunc est clarum quod laudum est nullum quia finita erat arbitrandi potestas ff. de arbi. l. si cum dies in principio ⁊. § si intra diem eodem titulo. l. non distinguemus § compromisso. Si autem dicamus diem potestatis attribute seu cōpromissi facti in termino non computari non est dubium quod arbitramentum valet quia est latum. ī terminum. ⁊ pro hac parte quod dies compromissi non compromittetur in termino. viij dierum facit de exceptio. c. pia lib. vi. ubi terminus datus a lege ad probandum exceptionem excōmunicationis non computatur in termino. Similiter terminus datus ad probandum exceptionez spoliationis non computatur in termino ut in. c. frequens de restitu. spoliato. eodem lib. Sic dies in qua promittitur cautum ⁊ in qua in iudicio sistere oportet non computatur in termino. ff. si quis cautio. l. i. Sic ⁊ dies presentationis litterarum cum causa cōmittitur decidenda infra certum tempus quia dies presentationis non computatur extra de appellatio. c. super eo lo secundo. Pro hoc facit quia licet dies termini computetur tamen ultima dies in qua cadit terminus sicut fuit hic. xviij. dies tota videtur esse de termino ff. de actio. ⁊ obligatio. l. in omnibus temporalibus ⁊ de verbo. signi. l. anniculus lo secūdo ut dicimus in eo

etiam

etiam qui promittit chalendis uel in die chalendarum uel
ante chalendas. Nam non nisi finitis omnibus momen-
tis chalendarum promissor conueniri potest ff. de uerbo.
obliga. l. cum qui chalendis z. l. qui hoc anno z. l. qui an
te chalendas facit ff. de manumis. testamen. l. si ita relicta
fuerit libertas. §. i. z fi. in contrarium facit quod ubi lex de
tempore loquitur simpliciter z indefinite tempus compu
tatur de momento ad momentum si aliquid fieri oporteat
ex natura actus uel partium conuentione ut in auten. ho-
mine. C. de appel. z in corpore vnde sumitur z est casus
ff. de mino. l. iij. § minorem ibi an hora qua natus est z
ibi ut a momento in momentum tempus spectetur sit vi-
demus in prescriptione ff. de actio. z obliga. l. in omnib⁹
Et hoc tractamus de prescriptione contra potestatem ar
bitris attributam pro hoc specialiter adduco quod sicut
placuit contrahentibus qui uoluerunt numerari tempus de
momento ad momentum. Et hoc importat aduerbium qd
denotat semper extremitatem z coherentiam subiecti cui
adheret siue adhereat tempori ut hic est siue adhereat
cause siue loco siue occasionaliter ponatur ut patet ex cō
iunctione legum. ff. de conditio. z demonstratio. l. iij. in
fine de penu lega. t hinc queritur. in princip. extra de arbi.
c. cum tempore de lit. contesta c. i. de offi. ordi. c. dilectus
de arbi. c. exposita de rescriptis. c. relecta de testibus. c. cam
famoque el secundo z. c. in nostra in principio. z. c. ex teno-
re circa finem institu. qui. mo. ius pa po. sol. §. dictum est
autem hoc fortificatur ex monosilleba infra. Nam vo-
luerunt partes infra eosdem octo dies causam decidi z
z ipsum diem. xvij. non sufficere tetigisse. sed tamen de eo
transisse de momento ad momentum computando essent
octo dies complen. l. si ita fuerit libertas uer. sed si ita scri
ptum sit ff. de manumis. testamen. z. l. in usucapionibus
cum. l. sequen. ff. de vsucapio. Non obst. decre. frequēs
z. c. pia quia in eis specialiter est prouisum in cautioni-
bus iudicialibus tener in terminis qui dantur a iudice ad si
stendum in iudicio uel ad probanum uel ad aliquem alium
actum in iudicio faciendum uel totum diem termini in
quo quis sistere aut aliquid facere debet ex conuentione
uel precepto iudicis completum esse oporteat pro hoc. ff.
de ferijs. l. more romano z quod ibi nota. in glo. z hoc
ibi introduxit glosator ad contumaciam excludendam be
nigne agens cum partibus. Pro hoc adduco quod nota.
bar. in. l. si cui in fi. princi. de lega. primo ubi terminus da-
tus parti ad soluendum incipit in momento dictus consuma-
ri z terminatur in alio momento temporis reuoluti quo
terminus explicatur z perficitur z hoc post multa glos.
determinat z decidit in dicta. l. in omnibus de actio. z
obligatio. uel dic non sic accipi diem z cetera ita ergo in
casu proposito cum actus compromissi sit explicatus per-
fectus z consumatus in momento ab illo momento in-
cipit prescriptus cursus ut dicta. l. in usucapionibus cum
lege sequenti z terminantur. viij. dies in dicto die xvij.
in eodem puncto quo compromissum factum fuit non
autem sufficit dictum diem. xvij. inchoatum esse ut iam
dixi. Nec obst. quod dies ceptus habeatur pro comple
to. ff. de testamen. l. qua etate quia ibi agitur de fauore z
beneficio inchoando sine cuiusquā iniuria uel iactura sic
fauore rei publice in honoribus z muneribus subeundis
dies ceptus habetur pro completo. l. ad rem publicam de
muneri. z honori. Concludendo igitur ex premissis dico
dictos octo dies cursum incipere a puncto compromissi
facti z consumati z illos octo dies finiri z terminari in
dicto xvij die in eodem puncto seu momento ita quod fi
nitis singulis momentis octo dierum expirauit dictorum
arbitrorum potestas z per consequens laudum fuit nul-
lum z generaliter addo hanc doctrinam quod ubi de cursu
temporis inchoando z terminando queritur tempus in-
cipit a momento actus explicati in dicto § minorem z di
cta. l. in usucapionibus cum. l. sequenti de usucap. z dicta
l. in omnibus de actio. z obliga. z de aute. hodie finitur
autem cum reuolutione temporibus dies nouissimus ad
ad idem punctum proueniens ut dictis iuribus fallit ubi in
dispositione legali iudiciali ac conuentionali aliter actum
est expresse uel tacite ut quia per additionem alicuius di-
ctionis exclusiue ut a uel ab. C. de nup. l. a calunato z ibi
per cy. Et ita dico z consulo ego angelus z c.

Consilium. cccev.

N causa

Vertenti inter domi
nichum suo nomine z
tanquam heredem Evardi z Ludouici ex
parte vna conuentum z ser Joannem z
Nicholaum eius filium ex parte alia agen
tes z petentes reduci ad arbitrium boni viri quodam lau
dum latum inter ipsas partes per franciscaldinum z c. Que
reductio petita est ex capite doli. Et visis actis cause z di
cto laudo z compromisso ex quo emanauit premitto pri
mo quod inter acta non inuenio aliquas attestationes p
bantes uel non probantes fuisse litem uel questionem in
ter partes de libris. cc. quas arbiter laudauit ipsos agen-
tes dare debere domine maletesse non inueniatur inter par
tes litigatum nec in causa huius reductionis probatum qd
decies fuerit litigatum inter partes z dictus domin⁹ ma-
letesta non fuerit nec sit interclusus in compromisso di-
ctum laudum in dicta parte nullum est z nullum debet de
clarari per iudicem cause. l. non distinguemus. §. de offic.
de arbi. potestas enim arbitrorum trahitur a forma com-
promissi vltra quam arbiter uel facere potest ut ibi nota.
Nec ob. quod in compromisso fuerit apposita ista uer
ba quod quicquid laudatum fuerit intelligatur uenire in
compromisso ac si in eo expresse mentio facta esset z ac
si inter partes lis z controuersia uerteretur de his de qui
bus laudatum esset per que uerba partes uoluerunt litem
fingi etiam si non esset quod facere potuerunt in preiudi
cium earum quia concedo illud de plano si arbitrator in-
ter partes laudasset aliquid per vnam partem alteri dari
uel fieri debere non autem si tertio in compromisso nō no
minato ad dandum uel faciendum altera partium non cō
demnetur sic etiam intelligenda sunt uerba propter ratio
ne subiecte materie quantumcunque pregnantia ut illa apte
tur non autem ad extranea extendantur. ff. de petitio. he-
redita. l. item ueniunt. §. apranda locati. l. si vno. Cy. C. de
fide instrumen. l. in exercendis. Que autem aptitudo ca-
deret si idem arbitrator laudasset regi fancborum dictam
pecuniam esse dandam nempe nulla extra terminos. ergo
compromissi in hac parte dictus arbitrator laudauit omni
no. Super alijs autem partibus laudatis inter ipsas par-
tes non potest negari quin in compromisso ueniant virtu
te clausule supradicte. Sed est petita reductio dicti laudi ex
capite doli qui non presumitur in dubio sed per allegan-
tem debet probari ut. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de proba-
tio. Et maxime cum allegatur contra arbitratorem Bar.
in. d. §. arbitrator Bal. in. l. si debitor §. recepisse. ff. de ar
bitris. Et hoc suadet ratio quia electus fuit ut vir bonus
z amicus cōmunis z tanquam uir bonus per partes est
approbatus in uiro autem bono cessat presumptio doli z
fraudis. ff. iudicatum solui. l. vir bonus de lega. ij. l. i. debet
absolui dominichus z debet pronunciari in alijs parti-
bus eque laudatum qui enim agit ex certa causa z ad cer
tam causam se astringit nisi illam probet succumbit ff. de
institu. l. habebat. C. de transactio. l. age. ff. de re iudica. l.
omnis z hoc plene disputat Joan. and. in additio. Spe-
cu. in titulo de actio. seu peti. § sequitur versic. hoc quoque
non est promittendum z in dubio alio non apparente ex
quo arbitrator habet potestatem laudandi in scriptis z si
ne scriptis quoad ea que laudat inter partes sign..um est
assertioni sue secundum Bar. qui hoc no. dicit in auten.
nisi breuiores. C. de senten. ex periculo reci. Et ita dico z
consulo ego Angelus z c.

Uper

Predictis omissis superfluis
non est dubitandum ut puto lau
dum ex quo inter extraneos questio decidi
tur aut inter extraneum z alterum compro
mittentium uelut extensum ad non inclusa
uel subiecta compromisso nullum fore ut l. non distingue
mus § de officio quinimo idem est si ualeat aliquid dari
uel fieri tertio ab altero ex compromittentibus cessante al
terius interesse nullo inter partes de hoc dubio uel lite
pendentibus ut est casus in. l. arbiter intra certum. ff. de ar
bi. communiter glo. sicut enim alteri nemo stipulari potest
ubi non interest sic de mente compromittentium esse cen
setur ut aliorum questiones sopiantur aut cōmoda alio-
rum respicere ipsorum cessante interesse quantumcunque
compromissi uerba latissima sint ad quod tex. z scripta Bar.
ff. de transactio. l. cum acquiliana z quod consulunt Dy.

in consilio quod incipit diligenter ꝛc. verum quod tertij debitum ꝛ hoc onus ex causa specificata in compromisso deductum surgens aut ab illa originē trahens alteri attribuatur in distributionibus partium laudi non extraneum arbitrorꝫ a compromisso quinimo inter partes in dubium reuocato ad quem postea compromittentium spectet debitum tertij ac onus secundo generali compromisso quod alteri eorum attribuatur omnino consonum reputo compromissum nec extraneum esse quod alteri partium tertij satisfactio iniungatur ꝛ cura ne aliquo modo alter molestetur si sua interest aut potest sua interesse pro hoc est casus ff. fami. herciscun. l. plane. Nunc autem videndū est si iste casus noster est ꝛ apparet quod sic. hic enim arbiter causam assignat in laudo quod hoc domino maleteste debitum originē trahit a causis de qua est specialiter cō promissum ut apparet in dicto compromisso trahit ergo originem ꝛ arbiter laudat promissionem fuisse factam domino maleteste. Et sic declarat ex causa specifice in compromisso deducta ergo hoc est de apendicijs compromissi maxime attenta clausula compromissi per quam ampliatur sibi compromissum ad dependentia nec decidituꝛ ex hoc questio tertij sed onus in societate iniunctum in distributionem partium societatis alteri attribuitur quod arbiter facere potest ut. d. l. plane. Non ob. uerba que sequuntur ibi uel alia de causa. q: illa uerba possunt intelligi uel alia causa consimili ꝛ tali ut precedens est. s. negocio cōnexa ad hoc ff. si quis cautio. l. sed ꝛ si quis. § quesitum ꝛ. l. fi. §. cum dulcia de u. si. oleoqꝫ legato extra de rescriptis. c. sedes de procurato. c. qui ad agendum libro. vi. ꝛ eodem titulo in clemen. non potest quod eo adiuuatur quia causa debet intelligi ut excludat ad instantiam arbitratus sicut iudicis pro eius enim arbitramento presumitur ꝛ eius instantia ut scribit Dy. in. c. sciente de regulis iuris libro. vi. ꝛ quodam suo consilio quod incipit tholomeus per Ioan andream in additione Specul in titulo de arbitris § sequitur versi. item quid sit compromissum quod verum est et pendente reductione ad arbitrium boni viri. Non ob attestatio arbitratoris in causa reductionis quia eius dicto standum non est cum unus solus sit sicut in iudice extra de testibus. c. cuꝫ a nobis ꝛ per Iacobum butriga in. l. ob carmen. § i. ꝛ. l. fi. ff. de testi. Ad hoc quod no. Innocen extra de arbi. c. ij. ꝛ Bart in § arbitrorum laudum enim refertur ad id de quo est questio inter partes non ad aliud argumentum. ff. de suspec. tuto. l. hoc enim ꝛ. ff. de exceptio. rei iudicate. l. si quis ad exhibendum ꝛ quod scribitur in. c. penul de regulis iuris. Quod plus partes egerunt in cōpromisso quod de omni eo quod inter eos iudicatuꝫ erit intelligatur lex quod agere possunt quia in actibus suis fingere possunt ut. l. si certum petatur. l. lecta de usuris. l. cum quedam de damno infecto. l. si finita. §. videamus ꝛ de verborum obligatio. l. huiusmodi adaptatur. ergo hec fictio ad omem casum possibilem questionis inter partes possibilis autem est inter partes questio ad queꝫ spectet onus debiti tertij ac cui distributionibus partium laudi hoc onus debeat assignari hoc ergo laudato quod altera partium soluat ꝛ exoneret alium aut curet ne molestia fiat ex debito ex hoc inter eos questio finget. Non obst. quod arbiter attestatur hoc debitum non spectasse ad alium cui assignatuꝫ est sed ad aliuꝫ quia, si male fecerit quomodocunqꝫ ꝛ aliter hoc constaret pro hoc non concluditur laudum nullum Iteꝫ non concluditur pro hoc iniquum quia cū compromissuꝫ generale foret ꝛ specialiter causa societatis satis generalis deducta nullus dolus verus attestari presumptus cō cluditur ad hoc dicta. l. plane fami. herciscun. Ex quibus concludo in ea parte in qua laudum est pronunciatuꝫ nullum in causa reductionis ꝛ nullitatis iniuste pronunciatum ꝛ legitime appellatum. Non obst quod allegatur instantia decursa quia partes prorogauerunt quod facere potuerunt expresso consensu ut in clemen. quamdiu de appella. Et ita dico ꝛ consulo ego Angelus de perusio legum doctor ꝛc.

Papie per Bernardinum ꝛ Ambrosium fratres de Rouellis Anno domini. M. cccc. xcix. die. x. Maij.

Finis.

Omnes sunt terni preter. i. qui est duernus.